

Max Weinreich

Universitățile lui Hitler

**Contribuția intelectualilor
la crimele Germaniei
împotriva evreilor**

Colecția *Historia* este coordonată de Mihai-Răzvan Ungureanu

Max Weinreich (1893-1969) – cofondator, președinte și cercetător principal la YIVO Institute for Jewish Research – este autorul a numeroase articole și lucrări de specialitate, celebră fiind cuprinzătoarea sa istorie a limbii idiș, în patru volume. A studiat lingvistica germană, istoria și științele politice la Universitatea din Sankt Petersburg, filosofia la Universitatea din Berlin și apoi la Universitatea din Marburg, unde se înscrie la un doctorat în istoria studiilor lingvistice de idiș. A fost bursier al Fundației Rockefeller la Yale. În 1947 este numit profesor la City College (New York), apoi a devenit profesor asociat la University of California și la Columbia University.

Coperta colecției : Angela Rotaru-Serbenco

Max Weinreich – *Hitler's Professors. The Part of Scholarship in Germany's Crimes Against the Jewish People*. Originally published in 1946 by the Yiddish Scientific Institute – YIVO – as part of the YIVO English Translation Series. Published in 1999 with a new Foreword by Yale University Press.

© 1999 by YIVO Institute Jewish Research

© 2000 by Editura POLIROM pentru prezenta traducere

Editura POLIROM

Iași, B-dul Copou nr. 4, P.O. BOX 266, 6600

București, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale :

WEINREICH, MAX

Universitățile lui Hitler. Contribuția intelectualilor la crimele Germaniei împotriva evreilor / Max Weinreich ; cu o pref. de Martin Gilbert ; trad. Radu Pavel Gheo. – Iași : Polirom, 2000
280 p. ; 24 cm (Historia)

Tit. orig. (eng.): *Hitler's Professors.*

The Part of Scholarship in Germany's Crimes Against the Jewish People.

Index.

ISBN : 973-683-556-1

I. Gilbert, Martin (pref.)

II. Gheo, Radu Pavel (trad.)

1. Hitler, Adolf

2. Germania

94(430)"1939/1945"

323.1(=411.16)(430)"1939/1945"

Printed in ROMANIA

Max Weinreich

Universitățile lui Hitler

**Contribuția intelectualilor
la crimele Germaniei împotriva evreilor**

Traducere de Radu Pavel Gheo

Prefață de Martin Gilbert

**POLIROM
2000**

PREFAȚĂ

la ediția a doua

A trecut mai bine de jumătate de secol de când Max Weinreich a publicat *Universitățile lui Hitler*. În lungul șir de studii științifice referitoare la fenomenul cunoscut sub numele de Holocaust, lucrarea sa a fost una de pionierat și, în egală măsură, una de excepție. Încheiată în luna martie a anului 1946 și scrisă inițial în idiș, *Universitățile lui Hitler* a apărut în două numere consecutive ale publicației *YIVO-bleter* (*The Journal of the Yiddish Scientific Institute*) din New York, astăzi Institutul de Studii Evreiești YIVO. Weinreich a întreținut legături strânse cu YIVO, care a sprijinit și apariția actualei ediții a cărții.

Weinreich și-a publicat rezultatele cercetărilor în ultimele săptămâni ale procesului de la Nürnberg, iar dezvăluirile sale au constituit un teribil rechizitoriu la adresa elitei intelectualității germane. Multe dintre rezultatele la care a ajuns autorul anticipau direcții de cercetare și concluzii care se regăsesc în scrierile istoricilor din deceniile următoare. Astfel – ca să dăm un exemplu – Weinreich oferă mostre din materialele de propagandă antisemită, care pătrunsese în toate domeniile vieții germanilor, incluzând aici și evoluția perniciosului film *Der ewige Jude* (Evreul etern). Într-una din multele și fascinantele note de subsol, el atrage atenția asupra faptului că o expoziție cu același nume, organizată înainte de apariția filmului și în care erau incluse fotografii, pelicule și alte materiale ce îi prezentau pe evrei dintr-o perspectivă rasistă și denigratoare, îl avusese ca organizator pe Karl d'Ester, un cunoscut profesor de istorie a jurnalismului de la Universitatea din München, oraș unde, în decembrie 1937, a avut loc și prima expoziție de acest gen.

Universitățile lui Hitler este o carte scrisă cu multă înflăcărare. Pornind de la texte publicate, care s-au bucurat adesea de o largă răspândire, Weinreich transmite prin intermediul citatelor selectate mînia de care a fost cuprins atunci cînd a citit pentru prima oară astfel de materiale. El remarcă faptul că deja în anul 1924 doi laureați ai Premiului Nobel, Philipp Lenard și Johannes Stark, apar printre semnatarii unui apel public pentru susținerea lui Hitler, care, – spuneau ei – „împreună cu tovarășii săi de luptă, ne apare ca un dar al lui Dumnezeu, venit dintr-un timp de mult apus, în care rasele erau mult mai pure, oamenii mult mai măreți și mințile mai puțin amăgitoare”.

Bazîndu-se pe o bibliografie formidabilă, cuprinzînd cărți, broșuri și articole de ziar din perioada imediat următoare izbucnirii războiului, Weinreich furnizează dovezi concludente asupra dimensiunii și ramificațiilor sprijinului de care s-au bucurat naștii în rîndurile intelectualității germane. El analizează cu multă minuțiozitate susținerea și încurajările de care au beneficiat naștii din partea intelectualilor în politica dusă față de evrei. În primele luni de după preluarea puterii de către Hitler, reprezentanții autorizați ai intelectualității au aprobat arderea cărților interzise. Din acest punct, lucrurile au evoluat lent, dar sigur, spre crimele în masă, spre genocid. Chiar înainte de venirea lui Hitler la putere, se pare că Lenard ar fi zis (din cîte își amintește Stark): „Uite de ce evreii ăștia trebuie azvîrlîți în fundul pămîntului”. Motivul? Stark îi vorbise, „cu un aer îngrijorat, despre puternica influență exercitată de evrei în comerț, în economie, în politică, în presă și în sistemul educațional”.

Astfel de argumentații pseudostiințifice au oferit celui de-al treilea *Reich* o justificare în plan intelectual. Ele au fost propagate fără încetare de-a lungul întregii epoci naziste, chiar și în perioada în care genocidul atinsese apogeul.

Una dintre secțiunile în care Weinreich face muncă de pionierat este cea legată de institutele de cercetare antievreiești înființate în Italia, Franța, Lituania, Croația, Ungaria și Danemarca, după modelul celor din Germania. O alta prezintă modul în care genocidul din Est, inițiat concomitent cu invazia Germaniei asupra Uniunii Sovietice, în iunie 1941, a fost însoțit de o argumentație pseudostiințifică. Un bun exemplu îl constituie ordinul emis de generalul Keitel pe 12 septembrie 1941, în care se afirmă că „lupta împotriva bolșevismului impune în primul rând măsuri energice și în același timp sistematice împotriva evreilor, principalii propagatori ai bolșevismului”.

Antropologii celui de-al treilea *Reich* au susținut cu tărie această imagine a unei maladii politice propagate prin rasă. Cu două zile înainte de ordinul lui Keitel, revista intelectualității antisemite, editată de Wilhelm Ziegler, specialist în istoria politică, a publicat un articol în care se afirma că lumea ar trebui să aducă mulțumiri „intelenței germane și curajului germanilor de a face să dispară pentru totdeauna produsul cel mai radical al urii și lipsei de spirit (*Ungeist*) a evreilor, prezent la porțile Europei”.

În paginile următoare se găsesc exemplificări cuprinzătoare de folosire abuzivă a științei și mostre ale felului în care limbajul a fost pus în slujba pseudostiinței. Studenții și cercetătorii vor descoperi că Max Weinreich, scriind cu atîta putere de pătrundere despre tragedia ce a înghițit și distrus lumea pe care el o cunoștea și o iubea, a reușit să evidențieze căile prin intermediul cărora genocidul, masacrarea celor șase milioane de oameni, a fost justificat, susținut și încurajat de înși cu o educație și un nivel de cultură ce ar fi trebuit să le dezvolte latura umană și să-i impună ca lideri ai vieții culturale și științifice. Toate acestea însă i-au făcut să se pună de bună voie și chiar cu entuziasm în slujba răului.

Atunci cînd a scris această carte, Max Weinreich era un eminent cercetător al culturii evreiești din Europa. Se specializase în studiul limbii idiș. Rezultatele studiilor întreprinse de el, atît în Polonia, cît și în Statele Unite, au fost remarcabile. Istoricul Lucy Dawidowicz scrie că Weinreich, „într-o măsură mai mare decît orice alt om sau instituție, a reușit să-i confere limbii idiș un prestigiu și o poziție pe care aceasta nu le avusese niciodată pînă atunci”¹.

Weinreich a fost fiu de negustor și s-a născut într-un orașel din Letonia numit Goldingen (Kuldiga), pe 22 aprilie 1893², în timpul stăpînirii țariste. Limba sa maternă a fost germana, însă vorbea cursiv și rusa. Și-a început studiile în orașul natal, într-o școală în care evreii reprezentau o minoritate, dar a fost nevoit să o părăsească din cauza atmosferei antisemite de acolo. În 1908 a fost mutat la un gimnaziu evreiesc din orașul Dvinsk, pentru a-și încheia perioada de școlarizare. La noua școală, el s-a împrietenit cu unul dintre membrii aripii tinere din *Bund*, Sindicatului Muncitorilor Evrei, și a fost repede atras de studiul limbii idiș. La vîrsta de treisprezece ani stăpînea deja limba și devenea corespondent al cotidianului *Die Hofnung*, care apărea în idiș. Nu are decît cinsprezece ani cînd i se publică primele traduceri din literatura europeană, iar la șaisprezece ani scrie deja articole originale în idiș.

1. Citatul acesta, precum și toate citatele ulterioare din profesorul Dawidowicz, sînt preluate din Lucy S. Dawidowicz – *The Jewish Presence : Essays on Identity and History*, Holt, Rinehart and Winston, New York, 1977, capitolul 11 : „Max Weinreich : Scholarship of Yiddish”.
2. De obicei se consideră că anul nașterii lui Weinreich este 1894. Însă într-un „Lebensrauf” pentru Universitatea din Marburg el înscrie cu propria mînă, clar și distinct, anul 1893 (Hessisches Staatsarchiv Marburg).

Weinreich se mută apoi în Sankt Petersburg și în 1912 absolvă Liceul de Studii Clasice cu mult-rîvnita Medalie de Aur, cea mai înaltă distincție oferită unui absolvent. După aceea devine student al Universității din Sankt Petersburg, unde studiază lingvistica germană, istoria și științele politice. Tot acum se alătură unui cerc studențesc simpatizant al *Bund*-ului și colaborează la publicații ale Sindicatului Evreiesc.

După revoluția bolșevică din 1917, tînărul Weinreich, acum în vîrstă de douăzeci și patru de ani, părăsește Rusia și pleacă la Vilnius, care pe atunci (deși pentru puțin timp) aparținea Lituaniei independente. Acolo editează un cotidian al *Bund*-ului. În 1919 își croiește drum spre Germania, studiază filosofia germană la Universitatea din Berlin și apoi la Universitatea din Marburg, iar aici se înscrie în 1920 la un doctorat în istoria studiilor lingvistice de idîș. După ce obține titlul de doctor, în 1923 se întoarce la Vilnius (la acea vreme parte componentă a Poloniei), se căsătorește cu Regina Szabad, care aparținea uneia dintre familiile evreiești de frunte ale orașului, și predă la Seminarul Pedagogic Idîș. Devine un autor foarte prolific: este redactor al cotidianului idîș *Der Tog* din Vilnius, dar și corespondent al ziarului *Der Forverts* din New York (cotidian al evreilor de orientare progresistă), la care – ne spune Robert King – „a continuat să scrie pînă în ultimii ani de viață, deși fără îndoială că se cutremura să-și vadă articolele apărînd ortografiate în maniera arhaică și vizibil ne-idîș a ziarului *Forverts*”³.

În Vilnius, cercetările lui Weinreich asupra limbii idîș se dovedesc a fi cele ale unui scriitor și temerar deschizător de drumuri. În 1924, la vîrsta de treizeci de ani, el răspunde cu entuziasm la propunerea de a organiza un institut de studii evreiești și devine unul dintre reprezentanții comitetului organizator din Vilnius, din care s-a dezvoltat mai tîrziu YIVO. La prima conferință a YIVO, în 1925, este ales președinte al Institutului, cu atribuții în domeniile cercetării și publicațiilor. Timp de paisprezece ani rodnici și încununăți de nenumărate realizări Weinreich s-a pus în slujba Institutului pe care l-a condus și în care s-au adunat studii și mărturii inestimabile. „Telul vieții sale” scrie Lucy Dawidowicz „a devenit acela de transforma un limbaj popular într-un instrument suplu și elevat, o limbă adecvată discursului intelectual, și de a îl face să cîștige prestigiu atît în rîndul evreilor, cît și al neevreilor. Și a reușit.” Weinreich era de părere că studiile și cercetările trebuie să fie de cea mai înaltă calitate intelectuală și, în plus (ca să o cităm din nou pe Lucy Dawidowicz), ele trebuie „să vină în întîmpinarea necesităților evreilor, să le permită o mai bună autocunoaștere, să le întărească intelectul împotriva antisemitismului și autodeprecierii și să-i ajute în dezvoltarea unui sens pozitiv al părerii despre ei înșiși”. Deși încă nu împlinise patruzeci de ani, Weinreich publicase cîteva lucrări de gramatică și ortografie idîș, editase trei volume de studii lingvistice și era redactor al *YIVO-bleter*, publicație științifică bilunară a YIVO, apărută în 1931.

În 1932, Weinreich pleacă din Vilnius la Yale University, unde stă doi ani – ca bursier al Fundației Rockefeller – la seminarul internațional cu tema „Impactul culturii asupra personalității”. Din Statele Unite se întoarce apoi în Europa, la Viena, pentru a-și continua cercetările legate de impactul culturii asupra personalității. Tot aici mai studiază și funcția terapeutică a cercetării, avîndu-l ca îndrumător pe Siegfried Bernfeld, discipol al lui Freud. Peste doi ani, cînd se întoarce în Vilnius, organizează stringerea a peste trei mii de autobiografii scrise de tineri evrei. Aceste autobiografii au stat la baza cărții *Der veg tsu undzer yungt*, apărută în 1935 și avînd ca temă problemele tinerilor evrei crescuți într-o societate în care se considera că antisemitismul este justificat. Weinreich credea că, prin astfel de studii

3. Robert D. King – *The Weinreich Legacy* (Fifth Annual Avrom-Nokhem Stencl Lecture in Yiddish Studies), Oxford Centre for Postgraduate Hebrew Studies, Oxford, 1988.

și analize, evreii ar putea să învețe cum să capete încredere în ei înșiși și să-și vindece rănilor provocate asupra personalității lor de mediul social adesea ostil în care trăiau.

În luna august a anului 1939, Weinreich a participat la Congresul Internațional de Lingvistică de la Bruxelles, ca reprezentant al YIVO. Invadarea Poloniei de către Germania, la 1 septembrie, l-a împiedicat să se întoarcă la Vilnius, așa cum a împiedicat și întoarcerea la căminele lor, cu tranzit prin Polonia, a multor lideri sioniști aflați la congresul anual pe care îl țineau în Elveția. Cu mari greutate, din pricina războiului și a vremurilor grele, Weinreich a reușit să ajungă în Statele Unite. La vârsta de patruzeci și șase de ani dobândise un nou cămin într-o altă țară, nimerind din fericeie într-un oraș unde idișul era încă o limbă vie, un mod vibrant de gândire și expresie.

De îndată ce orașul Vilnius a căzut în mâinile sovieticilor, ca urmare a împărțirii Poloniei între Uniunea Sovietică și Germania nazistă (în octombrie 1939), a devenit clar că viitorul YIVO și toate proiectele Institutului erau în pericol. Ca director al departamentului de cercetare, Weinreich s-a pornit să reorganizeze activitatea institutului în New York. Printre realizările obținute de el în acest nou – și ultim – cămin se numără crearea Centrului YIVO pentru Studii Evreiești Aprofundate și publicarea anuarului *YIVO Annual of Jewish Social Science*. Între timp, în vara anului 1941, Vilnius fusese ocupat de naziști și întreaga populație evreiască, estimată la aproximativ 80.000 de persoane în momentul invaziei germane, a fost trimisă la moarte. Mulți dintre ei au fost uciși și îngropați în apropiere, în gropile morții de la Ponar. Din război au scăpat mai puțin de 6.000 de evrei, dintre care cei mai mulți se alăturaseră partizanilor ascunși în păduri. Imediat după încheierea războiului mulți dintre supraviețuitori au plecat în Statele Unite, în Israel sau în alte zone de refugiu cât mai îndepărtate. Acest puternic centru idiș de cultură și civilizație evreiască, supranumit „Ierusalimul Lituaniei”, nu a supraviețuit distrugerii comunității evreiești din Vilnius.

În New York, Weinreich și-a continuat activitatea cu o dăruire și o energie incredibile, pentru a menține și a lărgi sfera de studiu a idișului și a aplicațiilor sale științifice. În 1947 este numit profesor la City College, în cadrul City University din New York, unde conduce cercetările asupra culturii idiș. Mai târziu devine profesor asociat la University of California, Los Angeles (1948), și la Columbia University (1959-1960). Pe parcursul unui deceniu incredibil de productiv, organizează câteva conferințe și colocvii importante având următoarele teme: studiile culturale idiș (1958), dialectologia idiș (1965), participarea evreilor la mișcările dedicate cauzei progresului social (1964), multilingvismul și schimbarea socială (1967), economia evreilor polonezi în perioada interbelică (1967), idișul în viața comunității evreiești din America (1968). Aceste realizări formidabile au contribuit la propagarea cunoștințelor științifice, de sociologie și de istorie. Apogeul activității lui Weinreich îl reprezintă cuprinzătoarea sa istorie a limbii idiș, în patru volume. Împreună cu fiul său, Uriel (care a murit tragic înaintea sa), Weinreich a demonstrat că limba idiș este asemeni unei coloane și că ea va avea întotdeauna parte de un soclu de aur.

Era inevitabil ca Weinreich să scrie despre teribilul impact pe care l-a avut distrugerea de către naziști a comunităților care constituiseră căminul culturii idiș. Autorul a studiat mii de documente, aduse la YIVO imediat după Holocaust, dintre care o mare parte fuseseră ținute în cel mai strict secret chiar și în timpul războiului. El a mai citit în jur de cinci mii de publicații germane apărute în acea perioadă. Pornind de la datele astfel obținute, Weinreich a ajuns la ideea că „intelectualitatea germană a fost cea care a furnizat idei și metode și, în același timp, a oferit justificarea acestui măcel fără egal”.

Într-un articol elogios publicat în *American Jewish Year Book* din 1969, Lucy Dawidowicz evidențiază faptul că pentru Weinreich, care decedase în luna ianuarie a acelui an, „erudiția reprezentase un instrument de supraviețuire pentru evrei, dar germanii o transformaseră

într-o unealtă a nimicirii lor”. Studiul lui Weinreich dovedește că mulți scriitori și gânditori, profesori și savanți germani, care în 1939 apăreau în primele rînduri ale activității intelectuale din Germania, participaseră de bună voie și chiar cu entuziasm la acest proces. Acești învățați, în mijlocul cărora studiasă și Weinreich însuși, în Berlin și Marburg, au fost cei care – scrie autorul – „au oferit nazismului instrumentele de luptă ideologică de care orice mișcare, și în particular cea germană, are nevoie pentru a izbîndi”. În fiecare fază a evoluției procesului de nimicire a evreimii din Europa „conducătorii germani au avut la îndemînă teoreticieni care le-au lăudat demersurile de reducere a numărului evreilor și le-au furnizat formule academice și suport științific pentru fiecare pas înainte întreprins de sistemul politic german, pînă cînd criminalii au dus la capăt «nimicirea» acelor «puteri mereu ostile», în măsura posibilităților de care dispuneau”. Au fost create publicații și institute de cercetări specializate, reprezentînd „instrumente ale Germaniei în războiul purtat împotriva evreilor”.

Weinreich accentuează asupra ideii că fiecare domeniu al științei și culturii a fost pus în slujba războiului, pentru a ajuta la rezolvarea chestiunii evreiești, o problemă – scrie el – care „a fost recunoscută de la bun început ca o armă decisivă în eforturile de cucerire întreprinse de Germania”. Autorul a studiat scrieri de antropologie culturală și naturală, precum și texte aparținînd unor filosofi, istorici, juriști, economiști, geografi, demografi, teologi, lingviști și fizicieni. Într-un comentariu convingător, el remarcă: „deocamdată doar numele inginerilor care au proiectat cu atîta ingeniozitate camerele de gazare și furnalele morții rămîn necunoscute, dar faptele comise stau mărturie pentru eficiența lor”. Astăzi pînă și aceste nume sînt cunoscute de oameni. Mai mult, chiar la ora scrierii acestor rînduri, una dintre firmele de proiectare implicate pretinde ca guvernul german să-i plătească daune pentru pierderile cauzate de prostul renume dobîndit în urma războiului.

Martin Gilbert

„...Este imperios necesar ca întreaga educație a unui popor atât de înaintat să fie spre folosul conducătorilor unei astfel de mișcări progresiste, urmînd ca prin acest proces să fie cunoscute țelurile naționale, politice și supranaționale ce îl animă..., o dată cu înțelegerea profundă, temeinică, a realităților din jur, oferind absolut toate cunoștințele despre celelalte țări și despre lume.”

(Profesor Karl Haushofer – *Der nationalsozialistische Gedanke in der Welt*, München, 1933, p. 48)

„...Evreul internaționalist!... I-am urmărit pașii atât de multă vreme și abia în timpul noului *Reich*, probabil pentru prima dată, am rezolvat într-un mod metodic și sistematic această problemă și acest fenomen uman...”

(Hitler, într-un discurs adresat Vechii Gărzi, 11 noiembrie 1941)

„...Astăzi putem afirma cu mîndrie că intelectualitatea și-a adus și ea contribuția la reușita mărețelor planuri ale *Führer*-ului...”

(Profesor Max Clara – *Deutsches Hochschulverzeichnis, 1941/1942*, Leipzig, 1942, p. IV)

PLANURI ȘI PREGĂTIRI

I

Prezentarea problemei

Acest studiu reprezintă o analiză a rolului jucat de sistemul educațional german în crimele comise asupra populației evreiești.

În 1939, în Europa – incluzînd aici și partea europeană a Uniunii Sovietice – trăiau în jur de nouă milioane și jumătate de evrei. Aproximativ 8,25 milioane au intrat sub jurisdicția naziștilor. Dintre aceștia, conform estimărilor prezentate de Poliția Secretă germană în fața Tribunalului Militar Internațional de la Nürnberg, patru milioane de persoane au fost ucise în lagărele de exterminare, iar alte două milioane au fost omorîte prin diferite metode. Procurorul general Tom C. Clark, în scrisoarea adresată Institutului de Studii Evreiești și purtînd data de 10 decembrie 1945, ajunge și el la concluzia că, luînd în considerare informațiile cele mai credibile, „germanii și aliații lor au ucis fără milă șase milioane de evrei”. Dar asta nu este totul. Printre cei care scăpaseră cu viață în teritoriile aflate sub stăpînirea lui Hitler s-au găsit extrem de puțini copii, iar mulți dintre ei mai trăiau numai în sens biologic. Bolnavi și subnutriți, ei nu mai aveau nici o șansă de însănătoșire ori recuperare. Ca să putem aprecia corect numărul victimelor, trebuie să ne reamintim că numărul celor uciși pe cîmpul de luptă în războiul din Europa este estimat la paisprezece milioane, dintr-o populație ce depășea cu mult cinci sute de milioane. Iar cele șase milioane de evrei uciși fără nici o justificare nu erau soldați. Cetățenii de origine evreiască din Polonia sau Anglia, din Franța sau Rusia, din Statele Unite și din toate celelalte țări aliate s-au înrolat și ei în forțele armate, dar proporția celor căzuți în bătălie este una echitabilă în raport cu totalul populației evreiești. De altfel, evreii uciși pe cîmpul de luptă nu sînt incluși în rîndul celor șase milioane de victime amintite. Aceștia sînt cu toții civili care au fost omorîți, uciși cu premeditare, așa cum o dovedește declarația solemnă a lui Hitler din discursul adresat *Reichstag*-ului său pe 30 ianuarie 1939, cînd afirma că, dacă s-ar întîmpla să izbucnească vreodată un alt război, rezultatul lui ar fi „nimicirea întregii rase evreiești din Europa”. Nici una dintre celelalte profeții ale lui Hitler nu s-a materializat, dar acestea nu i-a lipsit mult să se îndeplinească.

În cuvîntul de deschidere ținut în fața tribunalului de la Nürnberg, Robert H. Jackson, judecător al Curții Supreme, afirmă – și noi îl cităm¹ – că „istoria nu înregistrează nicăieri o atrocitate de asemenea dimensiuni, cu atîtea victime sau care să fi fost dusă la

1. Discursul judecătorului Jackson, apărut în *New York Times*, în 22 noiembrie 1945. Estimările Poliției Secrete Germane, amintite mai sus, au fost publicate în *New York Times*, numărul din 15 decembrie 1945.

îndeplinire cu o asemenea cruzime calculată. Hotărîrea de a-i nimici pe evrei a constituit o legătură de forță care a menținut permanent coeziunea elementelor acestei conspirații”. A cărei conspirații? Dacă ne oprim asupra acestui subiect, nu ne ajută la nimic să spunem doar „cea a bandiților de naziști”. Omorîrea unui întreg popor n-a fost întreprinsă numai de un grup relativ restrîns, aparținînd trupelor naziste de elită sau *Gestapo*-ului, cei pe care am ajuns să-i judecăm drept criminali. Așa cum o dovedește și amenințarea proferată de Hitler, reluată ulterior de nenumărate ori de *Führer* sau de călăii din subordinea sa, și așa cum o arată și actele oficiale ale partidului nazist, ale guvernului *Reich*-ului și ale *Wehrmacht*-ului, întreaga clasă conducătoare a Germaniei a fost implicată în comiterea acestui genocid. Însă cei care au ucis în mod direct, precum și cei care i-au trimis să o facă și apoi i-au ovaționat au avut cu toții complici. Intelectualii și savanții germani au furnizat ideile și metodele care au condus la acest măcel unic în istorie și tot ei au fost cei care l-au justificat.

Bunul simț al oricărui om normal se revoltă împotriva unei acuzații atît de șocante. Autorul acestei cărți vă mărturisește că și el ar fi considerat-o o exagerare, din pricina puținelor dovezi existente pînă de curînd. Însă după înfrîngerea Germaniei, atunci cînd în biblioteca de la YIVO a început să plouă cu publicații germane (s-a ajuns pînă acum la aproape cinci mii), impresiile disperate existente anterior au format o imagine unitară și coerentă. Pentru a supune concluziile la care s-a ajuns unei cercetări și mai minuțioase, au fost studiate și alte colecții extinse de scrieri apărute în germană². Așa că studiul de față se bazează pe o bibliografie formată din cîteva mii de volume, broșuri, publicații periodice și documente oficiale, și el oferă dovezi clare că intelectualitatea germană a participat la fiecare din etapele acestui genocid. Ideile care subliniază necesitatea unei „acțiuni” finale au fost dezvoltate încă dinainte, cu toate ornamentele filosofice și literare necesare, cu justificări istorice, cu hărți și grafice în care s-au avut în vedere toate detaliile, toate în spiritul bine cunoscutei meticulozități germane. Mai bine de un deceniu, multe domenii de cercetare, de fiecare dată altele – în funcție de necesitățile politicii naziste, evaluate cu șiretenie – au fost implicate în operațiunea amintită. Antropologia fizică și biologia, toate ramurile științelor sociale și umaniste au participat la ea, pînă cînd au intervenit inginerii, cei care au construit camerele de gazare și crematoriile.

Într-un ultim efort de a păstra măcar o părțică din încrederea noastră în integritatea fundamentală a intelectualilor, sîntem tentați să ne întrebăm dacă nu cumva complicității lui Hitler au fost de fapt niște pseudo-intelectuali, niște nuliități promovate în poziții înalte de către prietenii și protectorii lor naziști, niște impostori care n-au produs decît așa-numite „scrieri vulgare”? Chiar și această consolare se dovedește neîntemeiată. Un număr impresionant de savanți și intelectuali pe care îi vom cita aici, asemeni tuturor celorlalți inși care au fost părtași la eforturile întreprinse de germani înainte de război și în timpul războiului, erau în mare parte oameni cu o poziție socială înaltă, profesori universitari și membri ai academiei, dintre care unii se bucurau de o recunoaștere mondială, autori

2. Pe lângă biblioteca și arhivele Institutului de Studii Evreiești – YIVO, autorul a studiat colecțiile existente în Biblioteca Publică din New York, în Biblioteca Universității Columbia, în biblioteca Comitetului Evreilor Americani – Jewish Library of Information –, în Institutul pentru Probleme Evreiești al Congresului Mondial al Evreilor, la Jewish Labor Committee. YIVO deține propria colecție de cărți și documente, în primul rînd grație eforturilor unuia dintre membrii consiliului de conducere, Z. Szajkowski (Sz. Frydman).

de renume, invitați să predea în străinătate, adică acel gen de oameni cu care universitarii din țările aliate obișnuiau să se întâlnească și să stabilească legături strînse la congresele internaționale. Probabil că mai tinerii aspiranți la fotoliile academice ar fi stat mai mult timp pe listele de așteptare, ca *Privatdozenten*, dacă nu s-ar fi întâmplat să apară cîteva mii de posturi vacante, o dată cu destituirea profesorilor evrei și a celor cu vederi largi, liberale. Însă, din punct de vedere strict profesional, tinerii educatori naziști erau în cele mai multe cazuri calificați pentru posturile ce le-au fost oferite, așa cum publicațiile științifice și editurile la care au devenit colaboratori au ajuns cunoscute de orice specialist omolog din străinătate. Dacă rezultatele muncii lor de cercetare ne izbesc prin inconsistența și lipsa lor de argumentație științifică (chiar făcînd abstracție de tonul grosolan adoptat), această slăbiciune nu se datorează unei slabe pregătiri științifice, ci falsității inerente oricărui intelectual care trece cu vederea sau repudiază în mod deschis toate valorile morale și spirituale, oricărui savant care se supune unui ordin și astfel știe cu precizie, mult dinainte de a-și încheia cercetarea, care vor trebui să fie concluziile sale finale. Însă atîta timp cît avem de-a face cu fapte, metode și tehnici care pot fi verificate, ar fi mai bine să nu subestimăm „cunoștințele despre evrei” pe care le-au dobîndit germanii în ultimii doisprezece ani și să ne amintim că Wilhelm Grau era nevoit să afirme în 26 martie 1941, la festivitatea de inaugurare a Institutului de Cercetări asupra Chestiunii Evreiești din Frankfurt :

„...Institutul se simte dator să își exprime recunoștința față de școala critică metodică, care s-a dezvoltat în cadrul învățămîntului superior german în ultima sută de ani și care a sporit renumele Germaniei în întreaga lume, precum și [recunoștința] față de marea forță de cuprindere pe care au avut-o în expunerile lor cei mai talentați și mai fermecători învățați germani...”³.

Cititorul este rugat să rețină că, dintre toate încercările la care au fost supuși evreii în Europa, studiul de față se concentrează doar asupra unui aspect anume. Nu încearcă în nici un caz să facă o cronică a suferințelor la care au fost supuși evreii de către germani începînd din 1933 ; cu excepția capitolelor în care sînt prezentate evenimente și documente necunoscute pînă în prezent, se consideră că toată lumea deține cîteva informații generale asupra acestor lucruri. Paginile de față nu intenționează nici să prezinte metodele prin care au fost trimise la moarte șase milioane de victime. Analiza noastră, așa cum sugerează și titlul, se concentrează exclusiv asupra vîrfurilor intelectualității germane și participării lor la crimele comise de statul german împotriva populației evreiești, începînd din anul 1933. Acest cadru de referință strict delimitat explică de ce criminali notorii, așa cum au fost Goering sau Streicher, sînt menționați numai întîmplător, de cele mai multe ori atunci cînd este vorba despre legăturile pe care le-au avut cu institutele de cercetări. Din același motiv, Frick sau Bormann aproape că nici nu sînt amintiți, pe cînd alți inși, aflați în mod clar pe o treaptă ierarhică inferioară, vor beneficia de o atenție deosebită. De asemenea, nu sîntem interesați să facem un rezumat al tuturor scrierilor antisemite, astfel că multe astfel de texte s-ar putea să nu fie nici măcar menționate în studiul de față. Pe de cealaltă parte, o definiție a rolului specific îndeplinit de intelectuali în punerea la punct și justificarea măsurilor antievreiești nu poate evita discutarea unor teme „neevreiești”, cum sînt conceptele „spațiu vital” și

„repopulare”, fiindcă nici locul „chestiunii evreiești” în acest întreg sistem și nici implicațiile „soluției” găsite nu pot fi înțelese în mod adecvat dacă nu sînt citite din perspectiva acestui cadru mai general.

Deoarece sursele bibliografice folosite sînt greu accesibile și numai o mică parte s-a tradus în engleză, citatele prezente în text sînt date în traducere (relativ liberă) din germană. Cele mai importante fragmente referitoare la evrei sînt reproduse în facsimil la sfîrșitul studiului, într-o addenda, iar cîteva documente originale aflate în posesia YIVO sînt incluse în textul cărții. Am întîmpinat dificultăți serioase la traducerea unor termeni specifici cum sînt *Volk* (popor, națiune, neam), *Wissenschaft* (știință, erudiție), *Weltanschauung* (filosofie, ideologie, *Weltanschauung*) sau a diverselor cuvinte compuse cu *Art* (specie). Caracterul greoi și încărcat al unora dintre frazele citate se datorează dorinței noastre de a ne păstra cît mai aproape de textul original, în germană. Adesea am păstrat (în paranteză) și termenul german.

În ciuda enormei cantități de material bibliografic disponibil, din care la o mare parte a trebuit să renunțăm, multe texte care pot fi citate au rămas, bineînțeles, necunoscute. Am avut acces la o serie de dosare însemnate cu „Numai pentru însărcinări de serviciu (*Nur für den Dienstgebrauch*)”, „Secret (*Geheim*)” sau chiar „Secret. De competența Reich-ului (*Geheime Reichssache*)”, totuși multe din înregistrările conferințelor și deciziilor nu pot fi dezgropate decît în urma unei cercetări amănunțite a Arhivelor Centrale ale Partidului Național-Socialist (*Hauptarchiv der NSDAP*), amplasate inițial pe Barerstrasse 15, München 33, sau a arhivelor SS, despre care s-a declarat că au fost descoperite la Berlin anul trecut, în august⁴. Multe documente secrete ale naziștilor, hîrtii de maximă importanță, au fost prezentate la procesul de la Nürnberg, iar în multe cazuri trimiterile la ele nu lipsesc nici din studiul de față, care în esență era totuși încheiat la ora cînd tribunalul de la Nürnberg a început derularea proceselor. Însă la Nürnberg procurorii s-au mărginit să-și concentreze acuzațiile împotriva a vreo douăzeci de oameni politici importanți, a unor conducători și militari. În ceea ce privește rolul jucat de intelectualii din Germania pe timpul lui Hitler, autoritățile aliaților nu au oferit încă acces la informațiile din arhive. De aceea am fost nevoiți de cîteva ori să atragem atenția în mod explicit asupra unor goluri de informație existente în lucrarea de față. Cu toate acestea, imaginea este în esență completă, iar dovezile prezentate aici par suficiente pentru a putea emite o judecată. Ceea ce vom încerca să dovedim este că, de la începutul regimului lui Hitler și pînă la sfîrșitul lui, savanții și intelectualii germani au lucrat mîna în mîna cu ucigașii și că textele propagandistice oficiale din anii 1944-1945, care susțineau fără ocolișuri că „Trebuie să-i nimicim pe evrei oriunde îi întîlnim !”, repetau cuvînt cu cuvînt „realitățile” și „raționamentele” incluse în scrierile științifice. Într-o oarecare măsură, același lucru se poate spune chiar despre ordinele de a ucide.

4. Cf. *The New York Times* din 21 august 1945 : „Berlin, 20 august (U.P.) – Dovada hotărîtoare că exterminarea populației evreiești din Europa fusese plănuită de cercurile conducătoare ale naziștilor a fost descoperită în dosarele lui Philip Hoffman, șeful infamului Birou SS pentru Purificare Racială și Recolonizare, după cum au anunțat astăzi oficiali ai armatei americane. Dosarele dezvăluie faptul că Reinhard Heydrich, «călăul» partidului nazist, care a fost asasinat recent în Cehoslovacia, invitase la un prînz oficial ce a avut loc în 20 ianuarie 1942 treisprezece înalte oficialități din guvernul Reich-ului și din conducerea nazistă pentru a discuta lichidarea completă a problemei evreiești. La invitațiile oficiale erau atașate copii fotostatice ale unei scrisori trimise de Hermann Goering, prin care acesta îl însărcina pe Heydrich să găsească soluția acestei probleme”.

II

Intellectualitatea germană între 1918 și 1933. Primii ani ai regimului lui Hitler

Din ce cauză intelectualii și savanții germani s-au asociat cu nazismul? Răspunsul milostiv „ce altceva puteau face bieții oameni?” este cu siguranță nepotrivit. Nu trebuie decît să ne reamintim de felul în care s-au comportat mulți dintre învățații din alte țări cucerite de Germania, oameni supuși la încercări mult mai grele. Vom vedea că și învățații germani care nu au renunțat la convingerile umaniste au putut păstra tăcerea sau chiar au îndrăznit, fie și numai în șoaptă, să-și susțină propriile opinii. Însă numărul unor astfel de oameni a fost extrem de redus.

Nu este aici locul potrivit pentru a discuta dacă „spiritul german” a fost întotdeauna înșuflețit de visul de a stăpîni lumea. Pentru scopul nostru este suficient să remarcăm că, din 1919 pînă în 1933, numai un număr redus de oameni de știință și umaniști germani s-au opus pe plan intelectual la ceea ce, în decursul vremii, s-a dovedit a fi doctrina național-socialistă.

În domeniul istoriei, Oscar J. Hamman ne-a oferit o analiză extrem de relevantă într-un articol intitulat „Istoricii germani și întruparea statului național-socialist”. Dr. Hamman rezumă astfel concluziile la care ajunge în minușiosul său studiu :

„Se poate spune că, pe ansamblu, istoricii germani – cu excepția unei minorități republicane – n-au avut nevoie de prea multă «co-ordonare». Germania viitoare, pe care cei mai mulți istorici și-o închipuiseră și și-o doriseră, corespundea în multe aspecte fundamentale cu statul nazist de astăzi [1941]... Din 1933 [n-am remarcat altceva] decît intensificarea tendințelor care fuseseră deja anunțate încă înainte de apariția regimului nazist”⁵.

Dr. Hamman considera că filosofia pro-Hitler adoptată de istorici se datorează refuzului lor de a accepta vinovăția Germaniei în primul război mondial, stabilită în cadrul Tratatului de la Versailles. Ideea este într-o oarecare măsură adevărată, așa cum o dovedește următoarea afirmație – dezarmantă în naivitatea ei – emisă de cunoscutul istoric Manfred Laubert, profesor la Universitatea din Breslau și la cea din Berlin, în prefața pe care o scrie în 1942 la o nouă ediție a lucrării sale *Die preussische Polenpolitik* (Cracovia, 1944). Să nu uităm că în deceniul al treilea Laubert fusese colaborator al reputei reviste evreiești *Monatsschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judentums* și obișnuia să ne trimită extrase din articolele sale și salutări prietenești pentru toți intelectualii evrei din străinătate. Iată citatul :

„De la prima ediție a acestei cărți au trecut aproape două decenii. Voi începe prin a spune că ea intenționa să fie mai întîi un tratat științific militant împotriva *diktat*-ului de la Versailles și apoi un îndemn către poporul german, fiindcă, la acea vreme, ea transmitea ideea că «reînvierea noastră va depinde în mare măsură de felul în care vor evolua lucrurile în Est» (p. 41). Această speranță s-a îndeplinit surprinzător de repede și a depășit toate așteptările prin campania de optsprezece zile și prin voința formatoare a *Führer*-ului... Cred că imaginea de ansamblu a fost corect trasată și astfel lucrarea nu are nevoie de nici o revizuire”.

S-ar părea că Hamman nu remarcă felul în care, în Germania, istoria se repetă. Aceasta ar fi o posibilă explicație a principalelor motive ce au determinat o astfel de atitudine. În perioada de după Tratatul de la Versailles, intelectualii germani au jucat din nou exact rolul de susținători ai Germaniei în intențiile ei de a cuceri lumea, așa cum o făcuseră și în timpul imperiului, sub conducerea *Kaiser*-ului, când Werner Sombart a explicat în felul lui contradicția fundamentală dintre englezi și germani, pe care îi vedea în chip de „neguțători”, respectiv „eroi”⁶.

Declarațiile tranșante asemănătoare cu cea de mai sus au fost prea numeroase pentru a le cita aici, așa că vom aminti numai un manifest de proastă reputație, semnat de 93 de profesori universitari germani, pe care după 1918 intelectualii din țările aliate s-au grăbit să-l uite.

Însă un personaj din acea perioadă merită cu siguranță atenția noastră, pentru că el a fost unul dintre primii oameni de știință care l-au urmat, plini de mândrie, pe Hitler. Philipp Lenard, fizician de renume, fusese laureat al premiului Nobel după primul război mondial. În august 1914 el și-a rezumat concepțiile referitoare la Anglia și Germania în următoarea propoziție: „Nu este... nici o noutate în faptul că Anglia a fost aproape întotdeauna un monstru politic”⁷. Cu toate acestea, printre numele savanților germani care se bucurau de stima lui Lenard îi găsim pe berlinezul Goldstein și pe Heinrich Herz, care îi fusese profesor și îi oferise sprijinul său. Cîteva ani mai târziu, Lenard se dovedește atât de îndrăjit împotriva evreilor, încît ajunge să teoretizeze existența unei fizici germane (*Deutsche Physik*), opusă fizicii evreiești reprezentate de Einstein. Nu mai târziu de 8 mai 1924, după ce Hitler este condamnat la închisoare ca urmare a puciului eșuat de la München, Lenard publică în *Grossdeutsche Zeitung*⁸ o declarație extatică de susținere a lui Hitler și a partidului nazist. Această declarație, semnată și de Johannes Stark, un alt fizician german renumit, care primise premiul Nobel în 1919, conține următorul pasaj:

„Ca oameni de știință recunoscuți și în conformitate cu sentimentele noastre cele mai profunde, dorim să vă aducem la cunoștință pe această cale că noi distingem la Hitler și la tovarășii lui același spirit pe care l-am căutat întotdeauna, spre care am năzuit și l-am nutrit noi înșine prin munca noastră de cercetare, care s-ar putea dovedi profund și aducător de izbînză: spiritul limpezimii fără pată, al onestității față de lumea din jur și, în același timp, al armoniei interioare, acel spirit care urăște orice compromis din cauza nesincerității implicate în el. De fapt acesta este spiritul pe care l-am recunoscut de mult la marii învățați ai trecutului, la Galileo, Kepler, Newton sau Faraday, și ni l-am luat ca model. În același mod îl admirăm și îl venerăm la Hitler, Ludendorff, Pöhner și la tovarășii lor. Ne recunoaștem în ei, ca la nimeni altcineva, înrudirea în spirit... Ne-am dori ca personalitățile noastre individuale... să fie limpezi și integre, așa cum este cea a lui Hitler. El, împreună cu

6. În perioada celui de-al doilea război mondial, opoziția *Händler vs. Helden* a reapărut și în plus, așa cum era de așteptat, spiritul britanic de *Händler* a fost identificat cu iudaismul. Cf. dr. Werner Dittrich – *Der Weltkampf* (München, decembrie 1939), p. 495: „Încă o dată spiritul negustoresc și spiritul onoarei, adică spiritul semitic și cel al nordicilor s-au ciocnit. Nu încapă nici o îndoială cine va fi de data aceasta Roma și cine va fi Cartagina...”.

7. Philipp Lenard – *England und Deutschland zur Zeit des grossen Krieges* (Winter, Heidelberg, 1914, 16 p.).

8. Un organ al mișcării pre-hitleriste; „Pentru o Germanie Mare”.

tovarășii săi de luptă, ne apare ca un dar al lui Dumnezeu, venit dintr-un timp de mult apus, în care rasele erau mult mai pure, oamenii mult mai măreți și mințile mai puțin amăgitoare”⁹.

Loialitatea dovedită și declarată cu atîta îndrăzneală în timpul Republicii de la Weimar îi va fi recompensată din plin atunci cînd „darul lui Dumnezeu” va prelua puterea. Pe 13 decembrie 1935, la inaugurarea Institutului „Lenard” în cadrul Universității din Heidelberg, Johannes Stark s-a folosit de ocazie ca să declare următoarele :

„Fizica evreiască, ce... a luat ființă în ultimele trei decenii și a fost creată și propagată atît de evrei, cît și de elevii și imitatorii lor, și-a găsit într-un alt evreu, Einstein, cel mai potrivit mare preot. Propaganda evreiască vrea să-l transforme în cel mai mare savant al tuturor timpurilor. Cu toate acestea, teoriile despre relativitate ale lui Einstein nu sînt în esență nimic altceva decît o îngrămădire de formule artificiale, bazate pe niște definiții și transformări cu totul arbitrare ale coordonatelor spațio-temporale... Este necesar ca formalismul evreiesc să fie eliminat prin orice mijloace din cercetarea științifică...

După rebeliunea marxist-iudaică [din noiembrie 1918], cînd evreii stăpîneau pe străzi și făceau legea în guvern, Lenard a descoperit că motivul esențial al suferinței poporului german este copleșitoarea influență iudaică. El nu și-a păstrat revelațiile pentru sine, ci a ținut să și le exprime. În ziua funeraliilor lui Rathenau, evreul împușcat, atunci cînd trebuia ca toate întreprinderile de stat să fie închise, în mod instinctiv el nu s-a supus acestei directive... Îmi reamintesc acum cu plăcere o conversație pe care am avut-o cu Lenard în 1928 sau 1929. I-am explicat cu îngrijorare cît de puternică era influența evreilor în comerț, în economie, în politică, în presă și în mediile universitare. Privirea lui Lenard s-a aprins și el mi-a spus, înălțîndu-și brațul : «Uite de ce evreii ăștia trebuie azvîrliți în fundul pămîntului!»¹⁰.

Un an mai tîrziu, lui Lenard i se acordă Premiul de Stat pentru știință, iar Alfred Rosenberg, atunci cînd îl prezintă la congresul partidului de la Nürnberg, la care participa însuși *Führer*-ul, spune printre altele :

„Ca gînditor, profesorul Lenard ne-a învățat că o știință nu este egală cu alta, că spiritele unor rase radical străine una de cealaltă au creat și lumi psihologice ale științei destul de diferite unele de altele. Pe de o parte [avem] ideile și simbolurile de o forță ușor de perceput ca expresii ale europenismului, pe de altă parte, încîlceala dintre dogmatismul lipsit de idee și pseudo-logica verbală, mărturie a caracterului evreiesc”¹¹.

Stark, care era mai tînăr și mai agil, a fost răsplătit într-un mod mai concret decît Lenard. După ce național-socialiștii s-au instalat la putere, el a fost numit președinte al unui institut de cercetări cu tradiție și cu o activitate extrem de valoroasă, cunoscut sub numele *Physikalisch-Technische Reichsanstalt*. Se mai știe și că savantul a participat activ la cercetările germanilor asupra energiei nucleare. Într-o broșură publicată în al doilea an al regimului nazist, Stark a republicat panegiricul scris de Lenard în 1924 la adresa lui Hitler și apoi – într-o confesiune destul de prematură – vorbește despre

9. J. Stark – „Philipp Lenard als deutscher Naturforscher”, în *Nationalsozialistische Monatshefte*, nr. 71, februarie 1936, pp. 106-112.

10. *Ibid.*

11. *Der Parteitag der Ehre vom 8. bis 14. September 1936. Offizieller Bericht...* (Eher, München, 309 p.), p. 52. Pe 7 iunie 1942, cu ocazia împlinirii vîrstei de 80 de ani, Lenard a fost avansat în funcția de *Ehrensena*tor al Universității din Heidelberg, în prezența unor înalți demnitari. Vezi *Postarchiv* 70 (1942), pp. 275-281.

„imensa importanță” pe care o are institutul său (*Reichsanstalt*), în lupta pentru „apărarea națiunii”. Savantul înțelege care este legătura dintre misiunile armatei și politica rasială a naziștilor, deși aceștia abia începuseră să o pună în practică. De aceea el face următoarea declarație, a cărei semnificație n-a fost înțeleasă pe deplin decât mult mai târziu :

„Pe această bază a cunoașterii biologice se fundamentează o importantă parte a ideologiei național-socialiste. Tot din ea conducerea statului național-socialist își extrage principiile călăuzitoare pentru măsurile ei de politică națională [care conduc la] ameliorarea rasială a speciei (*rassische Aufartung*) în rîndurile poporului german. Măsurile luate urmăresc eliminarea influenței evreiești asupra poporului german, care este dăunătoare națiunii noastre..., și se întemeiază pe științele biologice...”¹².

Deja în anul 1933, adică înainte ca Stark să-și fi publicat broșura, aripa saxonă a Sindicatului Profesorilor Național-Socialiști Germani a publicat un „jurămint de credință” semnat de nouă profesori universitari, cîțiva dintre ei fiind chiar rectori ai universităților de care aparțineau. Discursurile lor, strînse într-un volum, au fost scrise, bineînțeles, în limba germană, însă – de vreme ce „știința germană” cerea

„inteligenței din întreaga lume să-și dedice forța intelectuală poporului german – unificat de Adolf Hitler –, care năzuiește spre libertate, onoare, dreptate și pace, făcînd aceasta ca și cum ar fi vorba despre propriul lor popor” –

acest volum conținea traduceri ale discursurilor respective în limba engleză și în alte cîteva limbi¹³. Pentru simplificare, următoarele citate sînt preluate direct din varianta în limba engleză a antologiei. Profesor doctor Eugen Fischer, rectorul Universității din Berlin, își încheie cuvîntarea cu exclamația : „Conducătorului, slavă și victorie !”. Profesor doctor Martin Heidegger, faimosul filosof din Freiburg, își formulează ideile în limbajul filosofic cu care era obișnuit, dar înțelesul cuvintelor este evident pentru oricine :

„Pentru noi a ști înseamnă : a avea puterea asupra lucrurilor întemeiate și a fi gata să trecem la acțiune... Revoluția național-socialistă nu înseamnă doar simpla preluare a unei puteri care deja exista în acest stat de către un alt partid suficient de mare pentru a face așa ceva, ci această revoluție reprezintă o revoluționare *completă* a existenței noastre de germani... Heil Hitler !”.

Profesor doctor Friedrich Neumann, rectorul Universității din Göttingen, spune la un moment dat :

12. Johannes Stark – *Nationalsozialismus und Wissenschaft* (Zentralverlag der NSDAP, Franz Eher Nachfolger, München, 1934, 20 p.), pp. 16, 18. Pentru a nu lungi în mod nejustificat trimiterile bibliografice din cadrul următoarelor note de subsol, aș vrea să atrag atenția asupra faptului că Verlag Franz Eher Nachfolger din München (mai târziu München și Berlin) a fost editura oficială a Partidului Național-Socialist al Muncitorilor Germani (NSDAP). Din acest moment, în trimiterile pe care le vom face, o vom numi doar Eher.

13. *Bekennnis der Professoren an den deutschen Universitäten und Hochschulen zu Adolf Hitler und dem nationalsozialistischen Staat. Vow of Allegiance of the Professors of the German Universities and High-Schools [sic] to Adolf Hitler and the National Socialistic State* [Jurămintul de credință al profesorilor din universitățile și liceele din Germania față de Adolf Hitler și față de statul național-socialist] (Titlul și textul apar și în limbile franceză, italiană și spaniolă), Überreicht vom Nationalsozialistischen Lehrerbund Deutschland/Sachsen (Dresda, 1933, 136 p., 40).

„Cerem ca fiecare popor individualizat și care deține o voință de cultură reală și independentă să fie lăsat să-și dezvolte propria concepție asupra rasei și propriul său stil de viață pînă pe cele mai înalte culmi ale perfecțiunii”.

Ceilalți autori care și-au exprimat cu toții opiniile personale pe același calapod au fost: profesor doctor (Arthur) Golf, zoolog, de la Universitatea din Leipzig; profesor doctor E(manuel) Hirsch, teolog, de la Universitatea din Göttingen; *Geheimrat* professor doctor W(ilhelm) Pinder, istoric de artă, de la Universitatea din München; profesor doctor (Ferdinand) Sauerbruch, chirurg, de la Universitatea din Berlin¹⁴, profesor doctor docent [Friedrich Karl] Schumann, teolog, de la Universitatea din Halle.

Adevărul este că ar fi de dorit să avem și alte studii asemenea celui al doctorului Hamann și în alte domenii ale științei și educației din Germania¹⁵. Însă chiar și cea mai grăbită trecere în revistă ne convinge că studiul istoriei n-a reprezentat în nici un caz o excepție și că practic fiecare disciplină era impregnată de un naționalism puternic care aștepta mîna coordonatoare a *Führer*-ului. Profesorii și savanții amintiți pînă acum nu reprezintă decît începutul unei liste impresionante¹⁶. Fără a face nici cea mai mică tentativă de a fi exhaustivi, nu trebuie în nici un caz să-l uităm pe clar – (deși nu destul de clar) – văzătorul geopolitician Karl Haushofer, profesor doctor la Universitatea din München, și nici pe profesor doctor Ewald Banse, unul dintre primii apostoli ai științei strategiilor defensive, cel care – sub pretextul studiilor de apărare – preda de fapt strategia militară. În jurisprudență ni-l reamintim pe scriitorul Carl Schmitt care, în anii tihniți din timpul republicii, și-a cucerit renumele prin dezvoltarea conceptului „legătura prieten-dușman”: atît în politica internă, cît și în politica externă, dușmanul este străinul, cel diferit; cu el nu se ajunge la nici un compromis, iar confruntarea nu se poate încheia decît prin anihilarea uneia dintre cele două tabere implicate în conflict¹⁷. Nu mai puțin categoric în simpatiile sale politice a fost un remarcabil jurist, specialist în drept internațional, profesor doctor Victor Bruns, director la *Institut für ausländisches Recht und Völkerrecht* (Institutul de Legislație Externă și Internațională), un centru de studii juridice renumit în întreaga lume. În acest domeniu întîlnim și alte personalități cu vederi pro-naziste, poate mai puțin importante, dar în nici un caz insignifiante, cum au fost Georg Dahm, profesor de drept penal la Kiel, și Otto Koellreutter, profesor de drept public la München. Chiar dacă nu făceau parte dintr-o organizație anume, în planul concepțiilor toți aceștia se situau pe aceeași linie cu „Mișcarea” naționalistă încă dinainte

14. Dacă mai era cumva nevoie, aici se găsește dovada clară că Sauerbruch a fost nazist încă din perioada de început a celui de-al treilea *Reich*. Că le-a fost loial naziștilor pînă în ultima clipă o vom arăta mai jos, la p. 213. De fapt, asocierea sa cu naziștii nu a constituit un secret pentru nimeni. Și atunci de ce în 1945 rușii l-au numit într-o înaltă funcție din conducerea consiliului municipal al Berlinului și de ce au avut nevoie de cîteva luni pentru a-i descoperi profilul politic?

15. Pentru domeniul filosofiei, vezi Wladimir Eliasberg – „German Philosophy and German Psychological Warfare”, in *The Journal of Psychology* nr. 14/ 1942, pp. 197-215. Pentru domeniul psihologiei vezi David P. Boder – „Nazi Science”, in *Chicago Jewish Forum* nr. 1/ 1942, pp. 23-29.

16. Ne abținem să cităm numele a mai bine de o sută de profesori universitari care s-au raliat la „jurămîntul de credință” al celor opt vorbitori citați anterior. Lista cu numele acestora se găsește pe ultimele pagini ale volumului *Bekanntnis...*

17. Carl Schmitt – „Der Begriff des Politischen”, in *Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik*, nr. 58/ 1927, pp. 1-53. Studiul a fost ulterior republicat sub formă de broșură. Faptul că aceste lucrări călăuzitoare s-au bucurat de traduceri în italiană, spaniolă și japoneză nu este deloc întîmplător.

de venirea la putere a partidului nazist. Același lucru este valabil și în cazul unor filosofi precum Max Wundt (Universitatea din Tübingen) sau Erich Rothacker (Universitatea din Bonn), unor lingviști ca Leo Weisgerber (Universitatea din Rostock), Georg Gerullis (Universitatea din Königsberg) și Max Deutschbein (Universitatea din Marburg) sau al unor sociologi ca Max Hildebert Boehm (Universitatea din Jena) și Hans Freyer (Universitatea din Leipzig)¹⁸, unui psiholog precum Erich Rudolf Jaensch (Universitatea din Marburg), pe lângă mulți alții, care n-au ezitat să-și susțină concepțiile în timpul Republicii de la Weimar. Dr. Theodor von Vahlen, profesor de matematică la Universitatea din Greifswald, a fost „îndepărtat din postul său în timpul Republicii pentru că smulsese un steag republican de pe clădirea Universității”. În schimb, i s-a oferit un post în Austria, unde facultățile deveniseră cuiburi naziste încă dinainte de 1933, iar în 1938 a fost numit președinte al Academiei de Științe a Prusiei¹⁹.

Așadar, nu trebuie să surprindă pe nimeni că puterea de atracție a doctrinei naționalist-socialiste a sporit imens după 1933, în momentul în care „revoluția de dreapta” preluase puterea și, după toate probabilitățile, urma să își păstreze oricum pozițiile cucerite. În Germania sînt greu de descoperit chiar și cazuri izolate de sfidare a regimului, de genul celor petrecute în Italia, unde cîțiva profesori universitari au refuzat să depună jurămîntul de loialitate față de fascism. În schimb, situațiile contrare sînt prea numeroase pentru a fi numărate, așa că ne limităm la a prezenta doar cîteva cazuri reprezentative. În ultimele capitole ale unui studiu științific, Erich Rothacker comentează cu maximă seriozitate contribuțiile lui Hitler, Rosenberg și Darré la filosofia istoriei²⁰. Alți învățați, care nu au înțeles la timp cursul evenimentelor, și-au arătat ulterior dorința de a ocupa un loc în corul adulatoarelor. Spre exemplu, un istoric renumit, specialist în istoria Europei Orientale, Otto Hoetzsch, care se arătase a fi un conservator desăvîrșit, adică într-un totu opus naziștilor, pledase în anii Republicii de la Weimar pentru un tratat cu Uniunea Sovietică. Însă ulterior, într-o prefață la o antologie de studii publicată în martie 1934, el include următorul pasaj:

„...Pentru faptul că putem să ne gîndim iarăși cu maximă seriozitate la asta [la problema Europei de Est], noi – prin urmare și autorul – sîntem îndatorați revoluției naționaliste din 1933, *Führer*-ului său și celor care l-au urmat în această acțiune remarcabilă”²¹.

Faimosul istoric literar Hans Naumann, specialist în istoria culturii, „și-a dat aprobarea și sprijinul pentru arderea cărților interzise în piața publică din Bonn, pe data de 10 mai 1933”²². Tot el a încercat să reproiecteze conceptul *Führer* asupra epocii medievale, iar în 1934, la preluarea funcției de rector al Universității din Bonn, și-a încheiat discursul cu un elogiu la adresa bărbatului „care poartă numele cel mai iubit”,

18. Freyer a fost cel care, în mult-comentata broșură *Revolution von rechts* (Diederichs, Jena, 1931, 73 p.), declarase: „Pe cîmpul de luptă al societății burgheze se formează un nou front: revoluția de dreapta... ea va ajunge să înfrîngă vechile partide, cu programele lor învechite și cu ideologiile lor prăfuite...” (p. 5).

19. Paul E. Kahle – *Bonn University in Pre-Nazi and Nazi Times (1929-1939). Experiences of a German Professor* (Londra, 1945, 38 p.), p. 33.

20. Erich Rothacker – *Geschichtsphilosophie*, Handbuch der Philosophie (Oldenbourg, München, 1934, 150 p.).

21. Otto Hoetzsch – *Osteuropa und der deutsche Osten* (Ost-Europa Verlag, Königsberg, 1934, 431 p.).

22. Kahle, *op.cit.*, p. 9.

„celui mai îndrăzneț și mai curat dintre toți oamenii, așadar *Führer*-ului nostru”²³. Istoricul Willy Andreas, profesor la Universitatea din Heidelberg, își încheie un discurs pe tema Reformei printr-un elogiu la adresa „unității dintre popor, clasa conducătoare și *Reich*”²⁴. În domeniul statisticii demografice, oameni ca Friedrich Burgdörfer, despre care vom mai aminti nu o dată în comentariile ce vor urma, au trecut de bună voie și printre cei dinții în tabăra nazistă.

Cel mai ușor lucru din lume ar fi să prelungim această lungă listă de inși extrem de onorabili, aparținând branșei cadrelor universitare, dar care s-au pus în slujba nazismului. Însă numele care au apărut deja în paginile precedente dovedesc cu siguranță un lucru : la vremea ivirii lui Hitler doctrina național-socialistă nu era în nici un caz străină mediilor universitare din Germania.

Un instrument extrem de eficient pentru atragerea universităților în structura nazistă a fost *Nationalsozialistischer Deutscher Studentenbund* (Asociația Studenților Național-Socialiști Germani) și, într-o măsură mai mare, *Nationalsozialistischer Deutscher Dozentenbund* (Asociația Asistenților Universitari Național-Socialiști din Germania). Încă de la începuturile ei, prin acțiunile individuale ale membrilor celulelor de organizație, cea de-a doua s-a impus într-o măsură mai mare decât i-ar fi permis forța numerică, ajungând în cele din urmă să domine întreg spațiul universitar.

Printre cei care și-au folosit cunoștințele intelectuale și științifice în scopurile urmărite de naști, două categorii merită un loc de onoare : antropologii și biologii pe de o parte, juriștii pe de cealaltă parte. Vom vedea imediat că întreaga structură a gândirii și acțiunii antisemite a fost înălțată pe baza așa-numitei „științe a raselor”. Această știință a fost exploatată de Streicher, cel care în discursurile sale confunda albumina cu sperma și, în consecință, devenise o victimă sigură a criticilor arogante venite din străinătate, dar ea a fost născocită de câțiva savanți prestigioși, cum au fost Erwin Baur, Ernst Rüdin și – poate cel mai important dintre toți – Eugen Fischer. După aceea a venit și rîndul juriștilor să se evidențieze. Ei nu s-au dat în lături de la nici un efort pentru a transpune ideile confuze ale noilor stăpînitori în articole de legi și instrucțiuni clare sau pentru a apăra legalitatea măsurilor aplicate.

III

Cum au intrat intelectualii în tabăra nazistă

Dincolo de dovezile pe care tocmai le-am prezentat, există totuși, ca mărturie, un fapt incontestabil, și anume că, în primii lor ani de guvernare, naștii nu s-au simțit foarte siguri pe ei în relațiile cu universitățile și au preferat fie să creeze noi instituții de

23. Hans Naumann – *Der Hohe Mut und das Freie Gemüte* (Gebr. Scheur, Bonn, 1934, 16 p.). La aniversarea întemeierii *Reich*-ului de către Bismarck, pe 18 ianuarie 1935, Universitatea din Bonn a invitat un general-locotenent să țină un discurs. La acea dată, adică relativ devreme, discursul acestuia conținea următoarea confesiune : „Prin armata și prin luptătorii săi a crescut cel de-al treilea *Reich*. Armata și luptătorii fi sînt temelie și speranță. Asta deoarece economia, cultura și civilizația Germaniei pot prospera numai sub protecția puterii armate”. Cf. Oskar Vogl, *Generalleutn. a. D. – Grosse Soldaten als Wegbereiter deutscher Einheit*, Festrede zur Reichsgründung [la Universitatea din Bonn] am 30 ianuarie 1935 (Scheur, Bonn, 1935, 18 p.).

24. Willy Andreas, in *Der deutsche Mensch* (Deutsche Verlagsanstalt, Stuttgart [1935], 180 p.), p. 64.

învățămint de sine stătătoare, așa cum au fost Academia de Drept a Germaniei (*Akademie für deutsches Recht*) și Institutul de Istorie al Reich-ului Noii Germanii (*Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschlands*), fie să preia instituții care nu erau direct afiliate universităților. În această categorie merită să menționăm în primul rând Colegiul Post-universitar German de Studii Politice (*Deutsche Hochschule für Politik*) din Berlin și Academia Germană din München, cunoscută și sub numele de Academia de Cercetare Științifică și Cultivare a Germanității (*Akademie zur wissenschaftlichen Erforschung und Pflege des Deutschtums*). În comentariile noastre ulterioare vom fi nevoiți să ne abatem atenția nu o dată asupra acestor instituții.

Pentru mai multă siguranță, nu au fost pierdute din vedere nici posturile de conducere din universități, iar în primul an al regimului nazist multe dintre funcțiile de rectori au trecut deja în mâini „sigure”. De exemplu, Ernst Kriek, care a fost numit de naziști în funcția de rector al Universității din Frankfurt imediat după ce aceștia au preluat puterea, era de mulți ani un nazist înfocat. El declarase încă din 1925 :

„Viitorul... depinde... de răspunsul la întrebarea dacă mai există încă indivizi charismatici (*Kernmenschen*), oameni care să dețină într-adevăr instinctul și curajul de a stăpîni, puterea de a modela și îndrăzneala de a purifica viața societății”²⁵.

În Berlin postul de rector a fost preluat de Eugen Fischer. Am menționat deja rolul pe care l-a jucat Naumann în Bonn. Cu toate acestea, naziștii nu aveau încredere în universități. În această atmosferă de suspiciune, Kriek a exclamat furios la o adunare a studenților din Heidelberg : „Ei [profesorii de modă veche] n-ar trebui să scape cu afirmația : am fost întotdeauna naționaliști ; noi [național-socialiștii] ar trebui să continuăm lupta într-o manieră radicală”²⁶.

Mulți dintre profesorii de modă veche trebuie să fi clătinat din cap nemulțumiți la această dovadă de ingratitude din partea unuia care, în ciuda legăturilor strînse cu nazismul, primise un titlu onorific de doctor din partea Facultății de Filosofie din Heidelberg pe timpul cînd salariile cadrelor universitare erau încă plătite de Republică. Ulterior însă declarațiile șocante păreau că nu se mai termină. Cam în aceeași perioadă colegul lui Kriek, Wolf Meyer-Erlach, profesor doctor și rector al Universității din Jena, s-a exprimat astfel :

„Lupta nu s-a încheiat încă. În toate colțurile, în toate ungherele universităților încă mai atîrnă destule pinze de păianjen. Încă mai există studenți și profesori ale căror priviri sînt întoarse în urmă, spre viața încremenită a zilei de ieri. Însă noi știm că... viitorul este mai viguros decît trecutul”²⁷.

25. Ernst Kriek – *Menschenformung* (2. Auflage, Quelle und Meyer, Leipzig, 1933, 371 p., ediția întâi, 1925). În prefața la cea de-a paisprezecea ediție a lucrării sale *Nationalpolitische Erziehung* (Armanen-Verlag, Leipzig, 1933, 186 p.), scrisă la Frankfurt-pe-Main în august 1933, Kriek remarcă în maniera sa arogantă : „Această carte a contribuit într-o mare măsură la revoluție [cea a național-socialiștilor] prin faptul că a atras de partea Mișcării categorii întregi de oameni educați, cărora această mișcare populară în esența ei le era accesibilă numai pe calea înțelegerii raționale, nu prin implicarea directă și imediată... A fost prima încercare de a pătrunde filosofic național-socialismul”.

26. Cf. *Der Heidelberger Student*, nr. 3/29 mai 1935.

27. Din introducerea lui Meyer-Erlach la o dizertație a lui Hans Joachim Düning, *Der S.A.-Student im Kampf um die Hochschule (1925-1935)*, (Jena, 1936). Simplul fapt că un rector scria prefața la o dizertație pentru doctorat era destul de surprinzător.

În 1935 și 1936 mulți dintre liderii studenților și profesorilor de la universități, care se angajaseră de ani buni în lupta pentru nazificarea completă a țării, se așteptau să obțină numai câteva drepturi limitate²⁸. Abia în preajma anului 1936, după ce în jur de 1500 de cadre universitare fuseseră destituite din motive rasiale (și, într-o măsură mult mai redusă, și din motive politice)²⁹, regimul s-a simțit mai sigur pe el, cu toate că nici în anii următori n-au lipsit acuzațiile referitoare la atitudinea rezervată a celor din „bransa” profesorilor universitari³⁰. Un pătrunzător analist american a întreprins un studiu referitor la anul 1936, în care a reușit să dovedească faptul că „instituțiile de învățământ superior au fost determinate să adopte fără rezerve concepțiile și năzuințele guvernului naționalist”³¹.

În acest moment reușim să înțelegem fenomenul care anterior ne apărea ca fiind o contradicție. Neîncrederea naziștilor în profesorii din garda veche era inspirată în primul rând de aspirațiile lor totalitare. În vechea atmosferă academică oamenii fuseseră obișnuiți cu discuții degajate și acceptaseră în mod tacit existența „Republicii evreiești” de la Weimar (*Judenrepublik*), iar unii dintre ei chiar lucraseră cot la cot cu evreii. Pe de cealaltă parte, în manifestările și propaganda naziștilor totul trebuia să fie absolut nou, astfel încât să se atingă un grad maxim de dinamism. Naziștii nu erau deloc mulțumiți când vedeau că oamenii sînt de acord cu ei într-o oarecare măsură, mai mare sau mai mică; ei voiau ca oamenii să-i accepte fără nici un fel de rezerve mentale și să renunțe la toate legăturile lor anterioare, dacă acestea existaseră.

Totodată, această pretenție caracterizează politica nazistă în ansamblul ei și este probabil rezultatul unei intuiții psihologice profunde. Să ne reamintim că Hitler avea foarte mare grijă să nu fie identificat cu grupările sau clicile naționaliste din trecut. Din același motiv profesorii din generația veche erau prost priviți. Însă atitudinea lor rezervată, împotriva căreia se înverșunau marii campioni ai nazismului (Krieck, Walter Frank, Jaensch), nu se referea la idealurile urmărite de Hitler, ci se trăgea mai degrabă din repulsia intelectualilor față de limbaul blasfematoriu și vulgaritatea – adesea deliberată – a gândirii naziste, care a fost practic o caracteristică a acestei mișcări în perioada luptei pentru putere. La acea vreme, chiar dacă ideile vehiculate le făceau plăcere, înșii educați încă mai puteau să-și dea seama că *Mein Kampf* era scrisă într-un stil prolix și greoi, specific pentru un autodidact, și că adesea textul suna ca o autoparodiare. Nu le era greu să remarce că lucrarea lui Rosenberg *Der Mythos des 20. Jahrhunderts* (Mitul

28. De exemplu; dr. Richard Oechsle, *Gaustudentenbundsführer in Baden*, in *Der Heidelberger Student*, nr. 5/23 ianuarie 1936; [profesor] Georg Dahm, in *Zeitschrift für deutsche Kulturphilosophie* II, nr. 3/1936, p. 211.

29. Cifra a fost stabilită de Edward Y. Hartshorne jr., *The German Universities and National Socialism* (Allen & Unwin, Londra [1937], 184 p.). În *Zeitschrift für freie deutsche Forschung* (Paris, 1938, pp. 157-158) este înșirată o listă cu patruzeci de cadre universitare care au fost destituite în 1937 din motive similare. Scăzîndu-i din numărul total de profesori destituiți pe cei care au fost eliminați din motive de rasă, adică fiindcă erau evrei sau aveau ascendență evreiască, se poate stabili cu ușurință în ce măsură profesorii de la universitățile din Germania s-au conformat cerințelor ideologice ale statului nazist. Cei care rămîn vor reprezenta categoria acelor care, deși aveau origine sănătoasă, s-au opus pe față naziștilor. Ne permitem să anticipăm, spunîndu-vă că numărul lor a fost extrem de mic.

30. Cf., de exemplu, Walter Frank – *Deutsche Wissenschaft und Judenfrage* (Hanseatische Verlagsanstalt, Hamburg, ediția I [1937], ediția a II-a – 1940, 51 p.).

31. Hartshorne, *op.cit.*

secolului al XX-lea) n-ar fi meritat nici măcar o recenzie într-o revistă care se respectă sau că tratatele de economie ale lui Feder erau potrivite doar pentru publicații de duzină. În ceea ce privește scrierile antievreiești, cum ar fi *Die Sünde wider das Blut* a lui Artur Dinter, primele tratate despre rasism ale lui Hans F.K. Günther sau mereu reeditatele *Protokolle der Weisen von Zion* (Protocoalele Înțelepților Sionului), nici acestea nu se prezentau prea bine, dacă le comparăm cu textele academice de nivel mediu, astfel că ele chiar erau ridiculizate în mod frecvent. Totuși, o dată cu trecerea timpului, națiștii au devenit sursa puterii și bogăției țării, cei care urmăreau să impună lumii măreția Germaniei. Ei au învățat și cum să manipuleze citatele și notele de subsol. În acest fel, situația s-a schimbat radical și intelectualii germani din mediile universitare s-au pornit unul după altul să-și descopere crezul național-socialist, asta numai dacă nu cumva aveau evrei în familie. Cunoscutul democrat Willy Hellpach, profesor doctor la Universitatea din Heidelberg, care în anul 1925 candidase la președinția Republicii de la Weimar din partea partidului liberal-democratic, ajunsese pînă acolo încît în anul 1928 susținea ideea căsătoriilor mixte între germani și evrei și afirmă clar că :

„Germanii nu sînt un popor-rasă (*Rassenvolk*). Cel care vrea să facă din ei așa ceva, încercînd să justifice specificul lor național pe baza rasei și conștiința lor națională pe baza instinctului rasial, devine inevitabil distrugătorul germanității”³².

Însă, după cîțiva ani de penitență, chiar și profesorul Hellpach a trecut de partea „drept-credincioșilor”.

Pentru a avea o imagine din interior asupra tehnicii de nazificare, o lectură a sus-amintitei broșuri a lui Kahle va fi instructivă, indiferent dacă sîntem sau nu de acord cu propunerile sale pentru viitor³³. Iar, o dată ce nazificarea a fost realizată, intelectualii germani au pornit de la o singură idee fundamentală, exprimată de Krieck în felul următor :

„În fiecare epocă, orice popor trebuie să-și modeleze stilul de viață conform propriilor legi și propriului destin, iar intelectualii, asemeni tuturor celorlalte categorii ale vieții sociale, sînt supuși acestor legi specifice.

...Ideea de umanism, împreună cu cea de rațiune umană pură și cu cea a spiritului absolut care se întemeiază pe acea rațiune, reprezintă un principiu filosofic din secolul

32. Willy Hellpach – *Politische Prognose für Deutschland* (Fischer, Berlin, 1928, 519 p.), p. 9.

33. Vezi nota 19. Pentru a pătrunde concepțiile profesorului Kahle – care este cu certitudine reprezentativ pentru o bună parte din profesorii universitari liberali din Germania dinainte de război – este suficient să citim următoarele propoziții, referitoare la organizațiile studențești germane, care între 1919 și 1933 fuseseră adevărate focare ale reacțiunii, dar care ulterior au fost dizolvate de națiști din pricina tendințelor lor monarhiste : „În perioada pre-nazistă, studenții germani nu erau interesați de politică în mod special... Studenții erau organizați în *Verbindungen*... Acele *Verbindungen* numite «Corps» erau destul de exclusiviste... Membrii din Borussia Corps [din Bonn] erau cu toții prinți, conți și baroni... Nici o măsură nu a fost atît de prost primită în universitățile germane ca desființarea vechilor «*Studentenverbindungen*». Reintroducerea acestor organizații... ar putea să-i ajute pe studenți să revină la o viață universitară normală, asemeni celei din perioada pre-nazistă. Este evident pentru oricine că aceste organizații nu erau în nici un caz perfecte, iar unele modificări vor fi oricum necesare, însă prin aceste transformări organizațiile amintite le-ar oferi studenților o compensație pentru atracțiile de care se foloseau organizațiile naziste pentru a-i ademeni pe tineri” (pp. 23, 37-38).

al XVIII-lea, determinat de condițiile existente în acea epocă. Ea nu ne influențează azi în nici un fel, deoarece noi trăim în condiții diferite și avem un destin diferit”³⁴.

Întîlnim aceeași idee călăuzitoare în infinite combinații de cuvinte :

„O astfel de trăsătură caracteristică a unui popor își are justificarea în sine și nu în criteriile logice de adevăr, deoarece acestea nu reușesc să ajungă la criteriile metalogice cum sînt simbolul, mitul, destinul, eroismul sau providența”³⁵.

Sau, așa cum afirmă un filosof german în încercarea sa de a apăra filosofia împotriva „spiritului vremii” :

„«Germanul» sau «nordicul» reprezintă un *canon*, iar validitatea concepțiilor sale asupra lumii este măsurată în raport cu acesta”³⁶.

Știm încă din 1 septembrie 1939 că aceste „concepții asupra lumii” au avut de la bun început semnificația sus-amintită ; germanii nu s-au oprit la frontierele lor naționale. De fapt ei nici nu și-au ascuns vreodată în mod serios intențiile urmărite, ci pur și simplu au acționat cu abilitate. Într-o cărțuie publicată de Academia Germană în primii ani ai regimului, Karl Haushofer se străduia să găsească înțelegere în străinătate, susținînd că :

„în lume ideea național-socialistă are... aceleași două fețe ca și miticul Ianus : una care trece peste distanțele care separă lumea, acoperind întreg globul, și alta care poate fi înțeleasă numai în interiorul națiunii, în vatra proprie a fiecărei rase”³⁷.

Însă lumea întreagă se încapățîna să vadă doar una din fețele lui Ianus, cea întoarsă spre interior. Victor Bruns aplică fără menajamente ideea centrală la politica externă :

„...Tratatul nedrept, întrupare a puterii, este negarea ideii de lege și în consecință a celei de ordine legală. Anularea lui este o cerință a legii însăși”³⁸.

El lasă să se înțeleagă cu prisosință că *Reich*-ul și numai *Reich*-ul este în măsură să definească ce înseamnă drept sau nedrept. Însă, cu toate că a fost secondat cu entuziasm de Carl Schmitt, iar concepția sa a fost adoptată în unanimitate de întreaga sferă a politologiei germane, lumea exterioară a refuzat să identifice substratul ideii „astăzi în Germania – mîine în întreaga lume” și a preferat să creadă că, în realitate, național-socialismul era o afacere internă, pur germană.

34. Ernst Krieck – *Das nationalsozialistische Deutschland und die Wissenschaft* (Hanseatische Verlagsanstalt, Hamburg [1936], 35 p.), pp. 24, 31. Discursul a fost citit cu ocazia aniversării a 550 de ani de existență a Universității din Heidelberg, în prezența multor invitați din străinătate. În multe din citatele următoare termenul de Volk va fi tradus prin „popor”, „națiune” sau, uneori, prin „neam”, pentru a păstra ceva din aura mistică pe care acești termeni o dețin în limba germană.

35. Profesor dr. Walter Schulze-Sölde – *Politik und Wissenschaft* (Junker und Dünhaupt, Berlin, 1934, 62 p.).

36. Theodor Litt – *Philosophie und Zeitgeist* (Leipzig, 1934, 61 p.), p. 15.

37. Karl Haushofer – *Der nationalsozialistische Gedanke in der Welt* (Callwey, München, 1933, 48 p.), p. 46.

38. Victor Bruns – *Völkerrecht und Politik* (Junker und Dünhaupt, Berlin, 1934, 27 p.), p. 23.

IV

Alfred Rosenberg, apostolul rasismului

Conform definiției naziștilor, un *popor* sau o *națiune* este constituit(ă) din câteva *rase* componente. Spre exemplu, se susținea că poporul german este predominant nordic, dar că în singele său se amestecase și sînge dinaric, mediteranean, baltic sau al altor rase. Poporul norvegian deținea mai multe componente nordice și din acest motiv se plasa într-o poziție ierarhică superioară chiar și față de germani. Despre englezi se susținea că dețin practic aceleași componente ca și germanii, numai că în proporții diferite. În consecință, atît poporul norvegian, cît și cel englez sînt înrudite (*artverwandt*) cu poporul german. Dacă, în decursul istoriei lor, ei au s-au abătut de la calea cea dreaptă, vina o poartă combinațiile interracial, care au dus la deteriorarea fondului genetic. În ceea ce privește popoarele din Europa Răsăriteană, în rîndul lor componentele nobile sînt reprezentate într-o măsură mult mai redusă, iar din acest motiv popoarele respective sînt mult mai puțin valoroase sau – mai pe înțelesul tuturor – reprezintă rase inferioare. În fine, evreii sînt în esență o contra-rasă (*Gegenrasse*); ei sînt străini de specie, deoarece reprezintă un amestec între rasele din Orientul Apropiat (*vorderasiatisch*) și cele pur orientale, cu cîteva alte ingrediente nesemnificative.

Antropologii din afara Germaniei au refuzat cu toții pînă și să discute serios asupra clasificării raselor făcute de germani, ca să nu mai vorbim de orice concluzii de natură practică ce ar fi rezultat de aici. Dar, de vreme ce germanii au adoptat cu sfințenie această dogmă, ne-am putea aștepta ca ei să recunoască măcar că pasajele despre „popor” sau despre „specificul unui popor” citate în capitolul anterior contrazic doctrina rasei. Nimic de genul acesta. Așa ceva ar fi presupus mai mult respect față de „rațiunea pură” și mai mult discernămint în folosirea termenilor de care erau interesați naziștii. În timp ce își acuzau adversarii de obscuritate, ei înșiși se îngrijeau prea puțin de exactitate, de vreme ce erau în joc țeluri mai mărețe. Alfred Baeumler, un reputat profesor universitar de filosofie din Germania, scria:

„De-a lungul secolelor, particularitățile rasiale ale spiritului și ale poporului (*rasenseelisch-völkische*) au reușit să ajungă la o unitate culturală, în ciuda tuturor contraatacurilor universaliste. În cele din urmă, forța li s-a diminuat. Evreul internaționalist, folosindu-se de gîndirea mercantilă, s-a ridicat pînă acolo încît să domine lumea și să amenințe cu distrugerea întreaga putere creatoare ce se dezvoltă neîncetat. Bolșevismul era și el pe cale să nimicească fizic națiunile. Chiar în acel moment, în poporul cel mai amenințat de apăsarea timpului s-a născut cea voință și înțelegere care au dus la regenerare. În locul unei mixturi neclare de concepte și valori generale care erau în mod obișnuit numite «spirit umanist» sau «ideea de cultură occidentală», național-socialismul a creat un *Weltanschauung* cu o temelie unitară. El nu s-a mulțumit să trateze în mod treptat simptomele bolii, ci a atacat răul la rădăcinile sale”³⁹.

Astfel vorbea un om care și-a cîștigat galoanele editînd opera lui Bachofen și Nietzsche și care a devenit în cele din urmă adulatorul lui Alfred Rosenberg. De aceea, la începutul

39. Alfred Baeumler – *Alfred Rosenberg und der Mythos des 20. Jahrhunderts* (Hoheneichen-Verlag, München, 1943, III p.), p. 97.

discuției noastre asupra acelui *Weltanschauung* al naziștilor, nimic nu se potrivește mai bine decât un citat dintr-un elogiu la adresa lui Rosenberg, de vreme ce după preluarea puterii el a devenit personajul-cheie în procesul de promovare a antisemitismului și de aducere a lui în acord cu noile cadre generale ale filosofiei. Ne raportăm din nou la părerile lui Baeumler :

„Lupta *Führer*-ului împotriva tratatului de la Versailles reprezenta lupta împotriva mitului evreiesc al democrației. Sarcina de a duce această luptă pînă la capăt în planul ideilor i-a revenit lui Rosenberg”⁴⁰.

Sau, întorcîndu-ne la subiect :

„În anii ce vor urma, oamenii îl vor slăvi pe Rosenberg ca pe unul dintre cei mai măreți instructori ai Germaniei în lupta împotriva indeciziei... El a înțeles de timpuriu că, cu cît contrariile care se confruntă sînt mai profunde și mai semnificative, cu atît compromisul este mai lipsit de valoare”⁴¹.

Carierea lui Rosenberg este bine cunoscută și nu va fi nevoie să insistăm aici asupra ei. S-ar părea că el a fost cel dintîi care l-a proclamat pe Hitler *Führer*-ul Germaniei, în 1923. A fost un scriitor și un orator prolific, redactor-șef la *Völkischer Beobachter* încă de la începuturile apariției lui și; ceea ce ne interesează aici în mod special, a fondat în 1924 *Der Weltkampf, Monatsschrift für die Judenfrage aller Länder*, o publicație periodică la care va trebui să revenim în mai multe rînduri. Mai tîrziu a susținut apariția lînarului *Nationalsozialistische Monatshefte*, care avea rolul de organ teoretic al mișcării naziste. În afară de *Mein Kampf*, nici o altă carte nu s-a vîndut mai bine decât lucrarea sa *Mythus des 20. Jahrhunderts*⁴². Discursurile lui Rosenberg apăreau adesea sub formă de broșură și erau apoi distribuite pe scară largă prin relațiile personale și sistemul de promovare pe care și le crease. În textele sale, rareori pierdea ocazia de a se înverșuna împotriva evreilor. Atunci cînd vorbește despre *Protocoloalele Înțelepților Sionului*, din care citează la nesfîrșit și pe care le reeditează de nenumărate ori, el recunoaște fără nici un fel de remușcări că proveniența lor este nesigură, însă adaugă că propria lui intuiție este cea mai bună dovadă a autenticității lor. Era un jurnalist extrem de incisiv :

„Rosenberg ziaristul nu-l atacă pe domnul Schmidt sau pe domnul Cohen ; el atacă demonul care a ieșit la iveală și care este dușmanul de moarte al germanității. El le creează cititorilor săi sentimentul că este o problemă de viață și de moarte : ori noi, ori voi”⁴³.

Însă nu numai din cauza producțiilor sale jurnalistice Rosenberg a devenit persoana cea mai responsabilă pentru ceea ce li s-a întîmplat evreilor din Europa sub stăpînirea.

40. *Ibid.*, p. 69.

41. *Ibid.*, p. 107.

42. În bibliografia oficială a Germaniei, *Deutsche Nationalbibliographie*, nr. 28 din 1941, se face suma tuturor exemplarelor din edițiile succesive din *Mein Kampf* și se ajunge la 7.100.000 de exemplare. Exemplarul cel mai recent care există în biblioteca de la YIVO a apărut în 1943 și poartă inscripția : suma tuturor edițiilor – 9.840.000 de exemplare. Conform aceleiași *Deutsche Nationalbibliographie*, nr. 36 din 1941, din lucrarea lui Rosenberg, *Mythus...*, fuseseră tipărite pînă în luna septembrie a acelui an 950.000 de exemplare ; o ediție din 1943 existentă în biblioteca de la YIVO aparține șirului între „1026-1075 Tausend”, ceea ce înseamnă că în doi ani au mai fost tipărite încă 125.000 de exemplare. *Mythus...* a apărut prima dată în octombrie 1930.

43. Baeumler – *op.cit.*, p. 19.

naziștilor. Ceea ce îl făcea extrem de periculos era mai ales combinația dintre o minte înclinată spre speculații filosofice și un talent organizatoric de excepție. Unii dintre „teoreticienii puri” s-au arătat mult mai meticuloși în folosirea surselor de informație și mult mai atenți la precizia formulărilor, așa cum a fost profesor doctor Walter Frank, despre care vom vorbi puțin mai târziu, și sîntem siguri că alți naziști au mai multe crime reale pe conștiință decît acest iubitor al scrierilor lui Goethe, Schiller, Kant și Schopenhauer, cu manierele sale impecabile, chiar dacă puțin nenaturale. Însă Rosenberg a fost omul care a unit teoria cu practica, cel care nu s-a mulțumit să furnizeze ideologia, ci a pus la punct și o organizație care să o promoveze. Nu era nici o exagerare în formularea din scrisoarea care i-a fost înmînată lui Rosenberg la Nürnberg, în 1937, la *Reichsparteitag der Arbeit* (Congresul pentru Muncă al Partidului), o dată cu Premiul Național al Germaniei pentru artă și științe, desfășurat în prezența *Führer*-ului :

„...Numai în anii viitori vom fi în stare să apreciem pe deplin cît de puternic a fost impactul acestui bărbat asupra formării intelectuale și filosofice a *Reich*-ului Național-Socialist”.

Pus în fruntea „Biroului Afacerilor Externe” al partidului nazist încă dinainte de 1933, Rosenberg a fost cel mai îndrîjit susținător al „politicii Estului” (*Ostpolitik*), care a făcut ca, în cele din urmă, forțele militare ale Germaniei să ajungă tocmai pînă la Volga și în Caucaz. În provinciile aflate sub controlul său, adică în așa-numitele Teritorii Estice Ocupate (*besetzte Ostgebiete*), primele crime în masă împotriva evreilor au început în vara anului 1941. Vom discuta mai încolo și despre această perioadă⁴⁴, dar nimănui nu-i va fi greu să presupună că, la fel cum senzaționala desfășurare a „Campaniei de optsprezece zile” fusese asigurată de pregătiri minuțioase, așa cum atacul asupra Uniunii Sovietice nu fusese pornit la împlinire, nici „soluția radicală a chestiunii evreiești” nu fusese născocită sub impulsul momentului. O dovedește și Baeumler: „Cel care își dorește cu adevărat să salveze poporul german de sub dominația evreiască nu se va da în lături de la nimic pentru a-și atinge țelul”⁴⁵.

Pe 24 ianuarie 1934 Rosenberg a fost numit *Beauftragter des Führers für die Überwachung der gesamten geistigen und weltanschaulichen Schulung und Erziehung der Nationalsozialistischen Deutschen Arbeiterpartei* (Comisar [sau Împuternicit] al *Führer*-ului pentru Supravegherea Educației și Pregătirii Intelectuale și Filosofice Totale a Partidului Național-Socialist al Muncitorilor Germani). Au fost organizate următoarele oficii și birouri, fiecare cu personal nelimitat: Biroul de Școlarizare (*Amt Schulung*), Biroul de Informare Filosofică (*Amt weltanschauliche Information*), Biroul pentru Literatură (*Amt Schrifttum*), Biroul de Cercetare (*Amt Wissenschaft*), Biroul pentru Preistorie (*Amt Vorgeschichte*), Biroul pentru Cultivarea Artei (*Amt Kunstpflege*), Biroul de Presă (*Amt Presse*)⁴⁶.

44. Ca informație suplimentară, este bine să amintim următorul pasaj din cartea lui Baeumler, referitor la planurile legate de Est: „[În Biroul Afacerilor Externe al partidului nazist] problemelor existente în Est li s-a acordat o atenție specială... Din motive ușor de înțeles, astăzi [în 1943] nu se mai oferă nici un fel de amănunte asupra acțiunilor întreprinse de Biroul Afacerilor Externe în diverse zone de activitate” (p. 105).

45. *Ibid.*, p. 88.

46. Carl Johnny, Oscar Redelsberger – *Volk, Partei, Reich*, 2. Auflage (Deutscher Rechtsverlag, Berlin, 1943, 300 p.), p. 98.

Ulterior au fost adăgate mai multe asemenea birouri sau „oficii centrale”, cum a fost Biroul de Instruire al Partidului (*Parteiamtliche Lehrmittel*) și, cel mai important dintre toate, Biroul Central al Forțelor Suprastatale (*Hauptamt Überstaatliche Mächte*), în care s-a concentrat lupta împotriva

Chiar din perioada în care partidul național-socialist începuse să cîștige influență, Rosenberg a reușit să atragă de partea sa, unul câte unul, oameni cu studii universitare din generația tînă, nerăbdători să fie recunoscuți și răsplătiți. Acestora le-a atribuit sarcini precise în cadrul aparatului politic nazist, care se dezvolta tot mai repede. O dată cu prăbușirea treptată a Republicii de la Weimar, tot mai mulți intelectuali au ajuns să se inspire din ideile lui Hitler și ale profetului său. După aceea, din momentul înființării Biroului de Cercetare subordonat comisariatului *Führer*-ului, ocaziile oferite lui Rosenberg de a-și etala talentele organizatorice s-au înmulțit de mii de ori. Iar Rosenberg s-a folosit din plin de ele. În 1938, legăturile sale cu lumea academică se strîng și mai mult. În acel an, Universitatea din Halle-Wittenberg îl roagă

„să acorde un sprijin deosebit acestei Universități care are în primul rînd un bun renume și o tradiție îndelungată, dar care – în plus – se menține la curent cu problemele contemporane și are destule de oferit pentru viitor, și, prin intermediul ei, să transmită personal tineretului universitar de națiune germană valorile ideologice ale *Weltanschauung*-ului național-socialist”⁴⁷.

A fost înființată și o Fundație „Alfred Rosenberg”, care oferea anual 100.000 de mărci pentru tinerii cercetători.

Pe 22 februarie 1934, în primul discurs oficial pe care l-a ținut după numirea sa în funcția de comisar, la o ceremonie dintre cele mai solemne la care au participat înalți funcționari de stat, numeroși diplomați și reprezentanți ai presei internaționale, Rosenberg a rostit următoarele cuvinte :

„Pentru început, aș vrea să vă spun că această atitudine eroică [a național-socialismului] pornește dintr-o unică, dar absolut hotărîtoare convingere, și anume din convingerea mărturisită că sîngele și caracterul, rasa și spiritul nu sînt altceva decît pur și simplu denumiri diferite ale aceleiași entități. În procesul de dezvoltare a victorioasei mișcări național-socialiste s-a produs o revelație, cea a profundului mister al singelui, care părea să fi pierit în timpul războiului mondial, dar care a fost regenerată prin noua mișcare. Sub acest semn începe din nou reclădirea din temelii a spiritului german, a națiunii germane. Iar în jurul singelui nou, renăscut, de care am amintit, circulă toate gîndurile acelora care vor să lupte pentru o nouă Germanie și pentru vremurile mărețe ce vor veni. Concomitent cu această experiență am asistat și la apariția unei noi științe, a unei noi descoperiri științifice, pe care noi o numim știința raselor”⁴⁸.

Oaspeții străini invitați la spectacolul oferit de Rosenberg n-au înțeles probabil prea multe lucruri din această declarație încilcică, care este totuși un pasaj relativ simplu în comparație cu restul discursului. Cîțiva dintre ei, care – poate – căscaseră plictisiți cînd citiseră *Der Mythos des 20. Jahrhunderts* sau rîseseră la cîteva dintre afirmațiile sale lipsite de sens, cum ar fi aceea că Socrate trebuie considerat un social-democrat internaționalist⁴⁹, nici nu se așteptau la ceva mai bun. Dar publicul german a înțeles perfect sugestia, iar cronicarii diverselor publicații s-au întrecut unii pe alții în folosirea superlativelor.

evreilor. În *Nationalsozialistische Monatshefte*, nr. 161 (1944), pp. 1-6, se găsește o trecere în revistă a activităților desfășurate de oficiul lui Rosenberg pe parcursul a zece ani.

47. [Karlheinz Rüdiger] – *Das Werk Alfred Rosenbergs. Eine Bibliographie* (Eher, München [1941], 31 p.), p. 28.

48. Alfred Rosenberg – *Der Kampf um die Weltanschauung* (Eher, München, 1938, 24 p.).

49. Rosenberg – *Der Mythos...*, p. 286.

V

Știința raselor : Eugen Fischer, Ernst Rüdin și alții

Nu mai este nevoie să vă reamintim că importanța deosebită a ideii de rasă reprezenta o sugestie emanată chiar de la Hitler. El anunțase deja în *Mein Kampf*:

„Munca de educație și pregătire totală a statului-națiune trebuie să-și găsească încununarea în ceea ce aprinde instinctiv și rațional simțul rasial și sentimentul rasei în inimile și mințile tinerilor care i-au fost încredințați”⁵⁰.

În discursul ținut la Nürnberg Parteitag (congresul partidului) din 1933, primul congres ținut după venirea la putere, Hitler se folosește și de această ocazie pentru a declara:

„Național-socialismul profesează... învățătura eroică a prețuirii singelui, rasei și personalității, precum și legile eterne ale selecției, plasându-se astfel în mod conștient într-o contradicție de nedepășit față de filosofia democrației pacifist-internaționaliste și față de rezultatele acesteia”.

Concomitent cu propovăduirea acestei noi evanghelii, savanții n-au stat nici ei cu mâinile în sân. Una dintre primele universități care a înființat un *Institut für Erbbiologie und Rassenforschung* (Institut de Biologie Ereditară și de Cercetare asupra Raselor) a fost Universitatea din Frankfurt-pe-Main. Așa cum vom vedea mai departe, unul dintre membrii conducerii acestui institut se va remarca mai târziu, în fabrica morții de la Oświęcim. În discursul ținut la inaugurarea institutului, directorul, profesor doctor Otmar Freiherr von Verschuer a evidențiat faptul că au existat patru căi care au condus la știința modernă a raselor: antropologia, eugenia, cercetarea și practica medicală și genetica experimentală (*Erblehre*). Gobineau, Mendel și alți savanți obținuseră rezultate remarcabile în domeniu, însă n-a trecut decât o generație după acești savanți geniali și a devenit deja posibil să se creeze o legătură foarte strânsă între genetică și istoria națiunii. Profesorul von Verschuer a mai remarcat că Adolf Hitler a fost primul om politic care recunoaște că genetica era de o importanță vitală atât pentru stat, cât și pentru națiune⁵¹.

La început, termenul „biologie politică” a fost și el în vogă. Editura müncheneză a lui J.F. Lehmann, care făcea muncă de pionierat în domeniul rasismului în vremea când lumea nu știa nimic despre Hitler, inițiasă o colecție numită *Politische Biologie*, iar coordonatorul acesteia, dr. Heinz Müller, afirma în prefața unei cărți scrise de un bine cunoscut statistician pe nume Burgdörfer:

„Biologia național-socialistă... trebuie să găsească drumul spre politică și cultură și în același mod... politica național-socialistă ar trebui să fie exclusiv biologică, adică să țină cont de legile care guvernează viața. Pe baza acestui etalon al valorii biologice ariene, știința poporului nostru trebuie pusă și ea în slujba luptei națiunii pentru existență, pentru menținerea unui mod de viață sănătos și a sănătății rasei. Ea trebuie îndrumată în așa fel

50. Pp. 475-476.

51. *Das Archiv*, 1935, p. 450.

încît să găsească ceea ce este important și demn de interes în lupta pentru existență a poporului, să creeze din acest lucru un instrument și o armă de luptă pe care să i-o înmîneze celui care materializează, adică omului politic, luptătorului”⁵².

Bineînțeles că insistența asupra rasei însemna atît în teorie, cît și în practică relansarea chestiunii evreiești. Există un acord aproape unanim asupra ideii că nazismul n-ar fi reușit să se impună cu atîta putere dacă n-ar fi exploatat forța urii față de o minoritate puternic delimitată de-a lungul secolelor, care atrăgea atenția și „care era destul de mică pentru a nu se putea apăra, dar destul de numeroasă pentru a putea fi prezentată drept o amenințare”, așa cum a afirmat judecătorul Jackson la procesul de la Nürnberg. Evreul putea fi reprezentat ca o întrupare a tot ceea ce provoacă mînie, teamă și dispreț. Evreul era propovăduitorul bolșevismului, dar – fapt destul de curios – în același timp tot el reprezenta spiritul liberal al putredei democrații occidentale. Din punct de vedere economic, era în același timp socialist și capitalist. Evreul era acuzat că ar fi un pacifist indolent, dar, printr-o coincidență ciudată, tot el era veșnicul instigator la război.

Din pricină că evreii erau niște concurenți atît de remarcabili – în primul rînd în comerț și în profesiile liberale + în primele luni ale dominației naziste, noua conducere a avut grijă să impună o legislație antievreiască. Din motive extrem de pragmatice, negustorii, avocații și medicii acceptaseră cu bucurie și în număr mare programul naziștilor cu mult timp înainte ca partidul lor să acceadă la putere, iar acum venise vremea să fie răsplătiți. Însă naziștii nu s-au mulțumit să-i priveze de drepturi pe evrei și să le confişte averea. Era prea puțin. Mai mult decît atît: „arianizarea” universităților și a revistelor științifice, care s-a produs imediat după preluarea puterii de către naziști, însemna mai mult decît instalarea cu forța a unor concurenți în niște poziții la care aceștia se străduiseră în zadar să ajungă. Antisemitismul noilor conducători era doar un mijloc pentru îndeplinirea unor țeluri mai grandioase. Denigrarea evreilor le ușura extrem de mult naziștilor pasul următor, denigrarea creștinismului, astfel încît doctrina național-socialistă devenea cuceritorul absolut al sufletelor germanilor. Mai mult decît atît, pe măsură ce situația internațională evolua spre o confruntare finală, pe teritoriile țărilor ce urmau să fie atacate, valul de antisemitism stîrnit de naziști crea destul de multe tulburări și, de la bun început, îi asigura Germaniei bunăvoința unui mare număr de indivizi, gata să profite de pe urma exproprierii avutului evreilor. Într-unul din ultimele capitole ale lucrării vom prezenta o mărturie a vicleniei naziștilor, din care se va vedea că antisemitismul reprezenta arma lor secretă.

De aceea, fiecărui german, ba chiar mai mult, fiecărui locuitor al planetei trebuia să-i fie inculcate sentimente și convingeri antisemite. Iar naziștii, cu respectul lor tipic nemțesc față de învățătură, știau că acest scop putea fi atins numai cu ajutorul științei. Volkmar Eichstädt, un bibliotecar erudit de la Biblioteca Prusacă de Stat din Berlin, autor al unei cuprinzătoare bibliografii antievreiești, sugera următoarele:

52. Friedrich Burgdörfer – *Völker am Abgrund* (Lehmann, München, 1936, 76 p.). Despre firma lui Lehmann și rolul pe care l-a jucat aceasta în ascensiunea nazismului, vezi *Fünfzig Jahre J.F. Lehmann Verlag, München* (Lehmann, München, 1940, 216 p.). În lucrarea citată, la p. 67, se găsește un fragment edificator, care descrie caracterul particular al științei raselor din Germania, în comparație cu eugenia: „În perioada de după război [primul război mondial], cercurile evreiești democratice și cele preoțești au încercat să neutralizeze igiena rasială, mai ales în Berlin, dîndu-i numele de eugenie... O dată cu consolidarea mișcării național-socialiste, în scurt timp au apărut noi studii care aveau să slujească ideii de igienă rasială...”.

„Cercetările efectuate în confruntarea pe care națiunea noastră germană o poartă cu elementul rasial străin al evreimii, o confruntare bogată în bătălii și în cele din urmă victorioasă, ne apropie de recunoașterea adevăratei noastre naturi germane și, prin urmare, nu numai că ne îmbogățește cunoștințele, dar ne și întărește voința de a trăi ca neam”⁵³.

Schema era simplă și totuși fascinantă. Acea lege a naturii referitoare la „supraviețuirea celui mai adaptat” trebuia prezentată în așa fel încât să nu admită nici un fel de excepții. Inadaptatul este condamnat la *Ausmerze* (distrugere, extincție) și, dacă nu vrea s-o facă de bună voie, atunci el trebuie ajutat să părăsească existența. După aceea, această lege a naturii urma să fie formulată în așa fel încât să se aplice și la grupuri de populații sau, cu un termen mai mistic, la rase. Iar în ierarhia capacității de adaptare evreii erau prezentați ca fiind grupul cel mai de jos, cel predestinat la *Ausmerze*, pe cînd poporul de elită al germanilor apărea în chip de încoronare a creației. Nu trebuie să uităm termenul de mai sus: *Ausmerze*. El apare în scrierile naziste, sub formă de metaforă, încă din anii '20, cum ar fi – de exemplu – în *Der Mythos...* al lui Rosenberg:

„...Cel mai luminos naționalism... este mesajul care într-o zi va topi toată zgura și va extrage din ea tot ceea ce este nobil și va nimici tot ceea ce este josnic”⁵⁴.

În anii '30 termenii de selecție (*Auslese*) și extincție (*Ausmerze*) sînt pivoții doctrinelor rasiste care domină viața politică și intelectuală a Germaniei. În anii '40, termenul *Ausmerze* capătă un iz de autoritate științifică, fiind folosit, după cum vom vedea, pentru a desemna și pentru a susține procesul de nimicire a populației evreiești de pe tot cuprinsul Europei. Conceptul nu fusese dezvoltat inutil.

Pentru început au fost luate în discuție numai reglementări interne și astfel au fost evitate interferențele din străinătate. La urma urmei, scăpînd de evrei, Germania făcea discriminări numai între propriii cetățeni, iar această discriminare nu privea pe nimeni altcineva. Restul planetei s-a arătat destul de grăbit să accepte ideea. Urmînd același model, dacă eugenistii germani și-au luat dreptul să propună sterilizarea forțată a anumitor grupuri de populație, era dreptul lor să facă așa ceva. La drept vorbind, la Congresul Uniunii Internaționale a Organizațiilor Eugeneice, desfășurat în 1934 la Zürich, s-a discutat cu degajare și pe baze pur teoretice problema măsurilor rasiste luate de Germania, pornind de la comunicarea profesorului universitar Karl Astel, membru al partidului nazist. Astel mai era și membru al conducerii SS.

În ciuda respectului de care se bucura Comisariatul pentru Instrucție al lui Rosenberg, s-a considerat că trebuie să se facă și mai mult pentru a pompa noua revelație în conștiința poporului german. Pentru acest scop anume a fost creat un Birou special de Politică Rasială al Partidului Național-Socialist al Muncitorilor Germani (*Rassenpolitisches Amt der NSDAP*), iar la conducerea acestuia a fost numit Walter Gross, doctor în medicină, cu care ne vom mai întîlni de cîteva ori pe măsură ce vom avansa în discuție. Mai mult decît atît: regimul nazist a adoptat foarte repede „biologia politică” ca pe o sarcină administrativă de natură tehnică, iar dr. Achim Gercke, expert în cercetarea raselor la Ministerul Afacerilor Interne al *Reich*-ului, a lămurit principiile pe care se aștepta să le urmeze în activitatea sa în felul următor:

53. Volkmar Eichstädt – „Das Schriftum zur Judenfrage in den deutschen Bibliotheken”, in *Forschungen zur Judenfrage*, VI/1941, pp. 253-264.

54. Vezi p. 85.

„În activitatea noastră există în primul rând latura negativă care, transpusă în termenii tehnicii rasiale, înseamnă distrugere (*Ausmerze*). În ultima ei consecință, ea ajunge până la sterilizarea celor inferiori din punct de vedere ereditar. Să nu-i lăsăm pe cei din jur să ne plictisească cu idei umaniste false și învechite. Nu există cu adevărat decât o singură idee umanistă, iar aceea este «să promovăm ce e bun, să eliminăm ce e rău». Voința naturii înseamnă voința lui Dumnezeu. Haideți să aruncăm o privire în jur... Vreme de milenii, cum lucrează natura cu creaturile sale? Ea ține partea celui puternic, celui bun, celui victorios și separă «grîul de neghină». Noi doar îi ducem la îndeplinire legile, nici mai mult, nici mai puțin de-atît»⁵⁵.

Erwin Baur, directorul Institutului de Cercetare asupra Creșterii Animalelor „Kaiser Wilhelm”, scria în aceeași lucrare :

„Orice fermier știe că, dacă ar omorî cele mai bune specimene din rîndul animalelor sale domestice fără să le lase să se înmulțească și dacă, în loc de asta, ar continua să crească numai animale de valoare inferioară, turmele sale vor degenera ireversibil. Aceeași greșală, pe care nici un fermier nu ar putea s-o comită față de animalele sale sau față de plantele pe care le cultivă, noi ne permitem să o perpetuăm într-o mare măsură printre noi. Drept răsplătă pentru umanitatea în care trăim astăzi, trebuie să avem grijă ca acești indivizi inferiori să nu procreeze. O operație simplă, care se execută în câteva minute, face acest lucru posibil fără nici o altă aminare... Nimeni nu încuviințează noile legi privind sterilizarea mai mult decât mine, dar mă simt obligat să repet iar și iar că ele *constituie doar un început*»⁵⁶.

Merită să ne oprim un moment pentru a lua cunoștință de faptul că pasajul de mai sus a fost scris de un biolog de renume mondial. Pe lângă numeroasele sale studii asupra eredității, Baur a fost și coautor al faimosului tratat de genetică și eugenie în două volume, împreună cu profesor doctor Eugen Fischer, pe care l-am amintit deja ca fiind primul rector nazist al Universității din Berlin, și cu profesorul universitar Fritz Lenz. Iar respectivul tratat a fost folosit ca material de referință în universități plasate mult dincolo de frontierele Germaniei. Într-un manual publicat în timpul războiului⁵⁷, un reprezentant mai tânăr al acestei științe și în același timp un nazist înfocat, profesor doctor Otmar Freiherr von Verschuer de la Universitatea din Frankfurt, își exprimă cea mai aleasă recunoștință pentru sprijinul masiv oferit de „acest tratat de excepție realizat de Baur-Fischer-Lenz...”, cărora le revine meritul esențial de a fi pus bazele interne ale științei noastre” și consideră că șansa de a fi lucrat ca student și ca asistent al „acestor trei măreți pionieri ai igienei rasiale” fusese „o favoare deosebită a sorții”.

În a patra ediție a lucrării citate aici, apărută în anul 1936, Lenz dovedește prin următoarea afirmație că la acea vreme un savant curajos mai putea să fie și puțin nonconformist :

„Dacă aici am pus accentul în primul rînd pe *diferențele* existente între zestrea genetică a evreilor și cea a teutonilor (*Germanen*), nu trebuie totuși să scăpăm din vedere faptul că, în ceea ce privește înclinațiile mentale exterioare (*Anlagen*), ei seamănă unii cu alții, iar acest lucru este valabil în special dacă prin «teutoni» desemnăm rasa oamenilor blonzi și înalți...”⁵⁸.

55. Cf. Charlotte Köhn-Behrens – *Was ist Rasse?*, 2. Auflage (Eher, München, 1934, 125 p.), p. 64.

56. *Ibid.*, p. 35.

57. Otmar Verschuer – *Leitfaden der Rassenhygiene* (Georg Thieme, Leipzig, 1941, 260 p.).

58. Prof. dr. Baur, prof. dr. Eugen Fischer, prof. dr. Lenz – *Menschliche Erblehre und Rassenhygiene*, Band I: *Menschliche Erblehre* (Lehmann, München, 1936, 796 p.), p. 756. Recenzentul de la

Cu toate acestea, el își încheie comentariul cu un paragraf înălțător, trimițând la rolul istoric al național-socialismului „în pregătirea terenului pentru o selecție sănătoasă, în sensul purificării, îmbunătățirii și înnobilării rasei” (p. 773), iar caracterizarea evreilor ca aparținând modelului rasial al Orientului Apropiat, o formulare care pare să fi fost inventată de Eugen Fischer⁵⁹, este preluată ca atare, cu toate implicațiile ei.

În ceea ce îl privește pe Fischer, ni se pare semnificativ că acesta se vede nevoit să recunoască următoarele :

„Nu este întotdeauna ușor de stabilit extracția rasială [a unei persoane]..., căci la unele părți ale populației [se poate găsi] o foarte puternică mixtură [din elemente de proveniență] nordică, baltico-orientală, alpină, dinarică... și la unii indivizi izolați se poate decela o constituție [rasială] extrem de pestră”⁶⁰.

Pe de cealaltă parte însă, Fischer era trup și suflet în favoarea selecției umane („...rase cu caracteristici ereditare puternice dobândite prin selecție... Rasa nordică, formată prin cea mai dură selecție...”, *ibid.*, pp. 316-317) și, ceea ce este mai important, considera potrivit să se închine cu respect în fața campionului concepției rasiste a germanilor, Hans F.K. Günther. El și-a asumat efortul de a susține că, „prin excelența prezentare a lui Hans F.K. Günther, deținem... o *Rassenkunde des deutschen Volkes* (Clasificare a raselor popoarelor germane) de cea mai bună calitate” (p. 279). Pentru a înțelege adevărata greutate a acestei declarații trebuie să ne amintim că pînă și în Germania lucrarea lui Günther despre compoziția rasială a germanilor, pe care Fischer o citează mai sus, era ținta obișnuită a ironiilor, înainte ca naziștii să-l facă profesor universitar, drept mulțumire pentru contribuția adusă cauzei. Pentru ei individul era într-adevăr valoros. În timpul luptei pentru putere, combativul *Kampfbruf* scria : „Meritul incontestabil al lui Günther este acela de a fi transformat cunoașterea raselor dintr-o știință ocultă, accesibilă doar citorva inițiați, într-o problemă a întregului popor german. El a oferit mișcării național-socialiste arsenalul intelectual necesar pentru utilizarea acestei probleme în plan politic, lucru care se dovedește de o importanță hotărîtoare pentru viitorul poporului german”⁶¹.

De la Günther și Fischer, la care vom reveni nu doar o singură dată, să ne îndreptăm acum atenția asupra doctorului în științe Ernst Rüdin, care a fost mult timp profesor de psihiatrie la Universitatea din München. Profesorul Rüdin a slujit nazismul în primul rînd prin condeiul său, contribuind la scrierea tratatului de genetică în două volume intitulat *Genetica și eugenia în cadrul statului-națiune*, pe care tot el l-a îngrijit în vederea tipăririi. A mai scris și editat cîteva cărți de dimensiuni mai reduse, dar – mai mult decît atît – a luat parte la alcătuirea legislației rasiale din Germania. Stă mărturie și faptul că, la împlinirea vîrstei de 65 de ani, *Führer*-ul i-a acordat medalia „Goethe” pentru știință și artă, iar Ministrul Afacerilor Interne, dr. Wilhelm Frick, i-a făcut onoarea să-i expedieze următoarea telegramă :

Zeitschrift für die gesamte Staatswissenschaft spune despre tratatul acesta : „O lucrare exemplară, cum nu se mai găsește în nici o altă țară”.

59. Cf. Gerhard Kittel în *Forschungen zur Judenfrage*, III, p. 131 : „Kein geringerer als Eugen Fischer”.

Kittel face cunoscut faptul că „nasul evreiesc” provine din spațiul Orientului Apropiat.

60. *Ibid.*, p. 296.

61. Cf. p. 281 din lucrarea menționată în nota 63.

„Neobositului luptător de elită al igienei rasiale și merituosului pionier al măsurilor de igienă rasială în cel de-al treilea Reich îi trimit... cele mai călduroase urări”⁶².

Numele lui Rüdin, împreună cu alte două, apare într-un comentariu destul de timpuriu asupra legislației eugenice germane, destinat în primul rând medicilor. Ca profesor plin și director al Institutului de Genealogie și Demografie „Kaiser Wilhelm”, Rüdin nu ar fi acceptat să apară în chip de coautor alături de niște inși de duzină, dar numele celorlalți doi autori meritau tot respectul. Unul dintre ei, Arthur Gütt, doctor în medicină, era înalt funcționar (*Ministerialdirektor*) la Ministerul Afacerilor Interne, condus de Frick, iar despre celălalt, Falk Ruttko, doctor în jurisprudență, s-a descoperit recent, pe baza documentelor secrete ale naziștilor (care vor fi prezentate în capitolul XXXIX), că este autorul „josnicelor legi de la Nürnberg” (termen folosit de generalul Eisenhower în primul ordin pe care l-a dat de pe teritoriul german). Ideile călăuzitoare ale autorilor sînt prezentate în introducerea lucrării amintite :

„Timp de decenii, întreaga noastră viață culturală a fost influențată într-o măsură mai mare sau mai redusă de gîndirea biologică, care a început să ia amploare în special pe la mijlocul secolului trecut, datorită ideilor lui Darwin, Mendel și Galton, iar apoi a evoluat grație cercetărilor făcute de Ploetz, Schallmeyer, Correns, de Vries, Tschermak, Baur, Rüdin, Fischer, Lenz și alții. Deși au trecut decenii pînă să se găsească curajul necesar pentru a întreprinde un studiu sistematic asupra eredității, întemeiat pe descoperirile inițiale din științele naturale, dezvoltarea acestei concepții și aplicarea ei asupra ființei umane n-au mai putut fi întîrziate. S-a recunoscut că legile naturale descoperite pînă acum și care se aplică la plante și animale ar trebui să fie valabile și pentru om, iar în ultimele trei decenii această ipoteză a putut fi confirmată în totalitate, fără nici o umbră de îndoială, datorită cercetărilor efectuate atît asupra familiei (*Familienforschung*), cît și asupra bastarzilor și gemenilor”⁶³.

Într-un alt volum dedicat aceluiași subiect, scris și de data aceasta de către trei autori de renume, profesor doctor Martin Staemmler afirmă :

„După evenimentele din ultimii ani cred și sper că idealismul, eroismul și spiritul de sacrificiu al germanilor încă mai trăiesc... Așadar, haideți să eliberăm spiritul nostru nordic de lanțurile materialismului, căci după aceea va atinge din nou splendoarea de

62. *Allgemeine Zeitschrift für Psychiatrie und ihre Grenzgebiete*, III (1939), p. 408. Cotidianul new-yorkez *PM* din 21 august 1945 citează dintr-o scrisoare adresată lui Rüdin de către Frick, datînd încă din anul 1933 și în care se scrie : „Prin aceasta vă ofer însărcinarea de a fi reprezentantul meu onorific la Societatea pentru Igienă Rasială și la Liga Germană pentru Cercetarea Eredității și Ameliorare Rasială. Teoria zestrei genetice și cea a igienei rasei sînt probleme de maximă importanță pentru organizarea Reich-ului și pentru ameliorarea rasială a poporului german ; în consecință, aș dori ca dumneavoastră să participați la activitatea de reconstrucție în strînsă colaborare cu ministerul pe care îl conduc”. Conform aceluiași ziar, în 1944, la împlinirea vîrstei de 70 de ani, Rüdin a primit de la *Führer* o medalie de bronz inscripționată cu vulturul nazist și cu un text în care era elogiat drept „deschizător de drumuri în domeniul igienei ereditare”.

63. Dr. med. Arthur Gütt, dr. med. Ernst Rüdin, dr. jur. Falk Ruttko – *Gesetz zur Verhütung erbkranken Nachwuchses vom 14. Juli 1933* (Lehmann, München, 1934, 272 p.), p. 13. Cel mai important săptămînal german din domeniul juridic, *Juristische Wochenschrift*, a publicat în numărul din 11 mai 1935 o lucrare de mare întindere a doctorului Ruttko, intitulată „Erb- und Rassenpflege in Gesetzgebung und Rechtsprechung des 3. Reiches” (Despre pătrunderea conceptelor rasiale în legislația și jurisdicția Germaniei).

odinoară. Atunci vom recunoaște iarăși în el ceea ce pentru poporul nostru am vrea să devină țelul evoluției sale”⁶⁴.

În continuare, el spune :

„Extincția și selecția sînt cei doi poli în jurul cărora se rotește întreg procesul de cultivare a rasei (*Rassenpflege*), cele două metode care trebuie să-l pună în mișcare... Extincția înseamnă distrugerea biologică a celor inferiori din punct de vedere ereditar prin sterilizare, prin restrîngerea cantitativă a celor bolnavi sau indezirabili... Misiunea... aceasta... constă în protejarea poporului împotriva înmulțirii excesive a buruienilor”⁶⁵.

În aceeași lucrare vom găsi mai jos un pasaj care anticipează ideile ce au stat la baza măsurilor luate de germani în timpul războiului :

„Cultivarea rasei impune sarcina modificării raportului cantitativ dintre trăsăturile ereditare pozitive și cele negative în favoarea celor dintii și în defavoarea celor de pe urmă. Cu alte cuvinte, trebuie să avem grijă să se nască mai multe persoane cu trăsături ereditare pozitive și mai puține cu caracteristici negative. Trebuie să încercăm prin orice mijloace să descoperim indivizii cu trăsături ereditare standard, valoroase și de excepție (prin selecție!), să-i încurajăm și să obținem de la ei cît mai mulți descendenți; în al doilea rînd trebuie să ne străduim ca, prin orice metode, să găsim indivizii cu trăsături ereditare sub standard și să le anihilăm în descendenții lor (prin extincție); în al treilea rînd trebuie să apărăm poporul de o subminare a rasei venită din interior, refuzînd să admitem în mijlocul său elemente rasiale străine”⁶⁶.

Un alt lider nazist, Hans Schemm, membru al cabinetului de miniștri din Bavaria pînă în 1937, anul cînd a murit, a rezumat foarte bine situația, afirmînd că „național-socialismul este biologie aplicată”.

Dintre toate organizațiile partidului nazist, una s-a folosit la maximum de biologia aplicată într-un mod cunoscut astăzi pe întreg globul. Este vorba de Trupele de Elită Himmler-Kaltenbrunner (SS și Schutzstaffel), proclamate de Himmler „ordinul militar național-socialist al bărbaților de rasă nordică”. Așadar, nu mai surprinde pe nimeni că un manual de instrucție⁶⁷, trecut în rîndul documentelor secrete și pus în circulație de șeful trupelor SS și SD (*Sicherheits-Dienst*, Serviciul de Securitate) după octombrie 1941, adică în timp ce pe teritoriile ocupate ale Europei răsăritene exterminarea în masă a evreilor era în plină desfășurare, citează copios din Erwin Baur, Friedrich Burgdörfer, Arthur Gütt, Ernst Rüdin și din tratatul scris de Kühn-Staemmler-Burgdörfer, la care ne-am referit puțin mai înainte.

Cuprins de sentimentul dreptății, cititorul și-ar putea aminti că, la urma urmei, relația dintre rasă și mediu este una controversată și că formulări identice, dacă nu chiar similare, referitoare la ameliorarea raselor ar putea fi găsite la fel de bine și în unele lucrări de eugenie apărute în afara granițelor Germaniei. Însă atunci cînd doi oameni par

64. Dr. Alfred Kühn, dr. Martin Staemmler, dr. Friedrich Burgdörfer – *Erbkunde, Rassenpflege, Bevölkerungspolitik, Schicksalsfragen des deutschen Volkes*. Her. von Dr. Heinz Woltereck (Quelle und Meyer, Leipzig, 1935, 298 p.), p. 134.

65. *Ibid.*, pp. 134-135.

66. *Ibid.*, p. 157.

67. Nur für den Gebrauch innerhalb der Sicherheitspolizei und des SD. Der Chef der Sicherheitspolizei und des SD. *Der Rassegedanke und seine gesetzliche Gestaltung*. Heft 1 (fără locul și data apariției [după octombrie 1941], 65 p. III 4°).

să spună același lucru, s-ar putea ca de fapt să vorbească despre lucruri diferite. Îndrăznesc să afirm că nu doar cuvintele contează, ci – poate într-o măsură mult mai mare – și climatul intelectual, emoțional și moral în care sînt pronunțate. De fapt, am văzut că naziștii înșiși acceptă cu destulă ușurință neconcordanța dintre eugenia „ne-angajată” și „igiena rasială” impusă de ei. Între o discuție purtată în atmosfera rece a textelor de specialitate, într-un cadru democratic care îi oferă fiecărei tabere șanse egale de exprimare, și o măsură controversată care este impusă prin intermediul sistemului administrativ și legislativ într-o țară ce trăiește sub o dictatură neîndurătoare, diferențele sînt ca de la cer la pămînt. În Germania lui Hitler destule cărți se deschid cu un citat din lucrarea *Führer*-ului, *Mein Kampf*, așa cum este volumul lui Staemmler, și încep astfel: „Meritul nepieritor al Mișcării Naționale nu este doar acela de a fi unificat poporul din punct de vedere politic și de a-l fi înzestrat cu o nouă vigoare...”. Unor astfel de texte n-ar trebui să li se acorde onoarea de a fi incluse într-un dialog științific. Ele n-au fost altceva decît instrumentele unei nemiloase lupte pentru putere care în curînd urma să înghită întreaga lume. „Cercetătorii raselor” din Germania n-au fost simpli exponenți ai unei idei, ci s-au erijat simultan în legiuitori și executori ai legii, în timp ce fiecare adversar al lor era practic redus la tăcere.

De fapt, savanții hitleriști se temeau de imaginea pe care ar fi putut s-o aibă în străinătate, dar aveau încredere în prestigiul acumulat de savanții și intelectualii germani de-a lungul timpului și multă vreme au fost îndreptățiți să facă astfel. Următorul citat, în care – făcînd abstracție de conținut – structurarea frazei este remarcabilă, ne oferă un exemplu elocvent:

„Începînd cu 1 ianuarie 1934 a intrat în vigoare legea emisă la 1 iulie 1933, referitoare la preîntîmpinarea transmiterii tarelor ereditare la urmași. Astfel s-a pus capăt controversei legate de admisibilitatea sterilizării, de procedura de executare, precum și de proporțiile aplicării ei. Într-un fel, decizia este importantă nu numai pentru Germania, ci și pentru Europa și întreaga lume. Deși în domeniul puterii politice, războiul mondial, în care aproape întreaga planetă a luptat împotriva Germaniei, a redus influența germană de dincolo de granițe, nici foștii noștri inamici și nici trădătorii de țară care au fugit peste hotare n-au reușit pînă acum să distrugă prestigiul de care se bucură școala germană. Școala germană rămîne încă un model pentru celelalte țări, deoarece vreme de decenii ea a făcut muncă de pionierat. Astfel, dacă noi înșine nu vom primejdui cercetarea științifică germană și reputația de care se bucură Germania în formarea specialiștilor, în special în domeniul medicinei, ea va rămîne neschimbată și pe viitor, iar influența germană va continua să crească simțitor în toate domeniile, concomitent cu regenerarea politică a poporului german”⁶⁸.

Dacă subiectul n-ar fi atît de dureros, ne-am putea amuza trecînd în revistă fragmente din scrierile naziștilor și urmărind toate eforturile întreprinse de ei de-a lungul timpului pentru a reconcilia extravagantele teorii lor despre rasa nordicilor cu nevoia de a recunoaște meritele individuale ale unor germani renumiți care deviau de la standardul rasial stabilit. La fel, a fost necesară avansarea unor diverse interpretări asupra a ceea ce trebuia considerat valoros și demn de a dăinui, din cauză că, din punctul de vedere al constituției biologice, atît Hitler, cît și Goebbels, ca să nu mai vorbim și de alte divinități minore ale nazismului, se abăteau evident de la mult invocatul idealul nordic.

68. Gütt, Rüdin, Rutke – *op.cit.*, p. 13.

Însă în ceea ce privește evreii toate lucrurile s-au lămurit din momentul în care definiția evreului a fost introdusă în cadrul legii. Este adevărat că mai târziu s-a renunțat la termenul de „arian” în favoarea sintagmei „persoană de sânge german sau înrudit (*artverwandt*)”, ajungându-se în cele din urmă la folosirea termenului simplu „german”, opus termenului „evreu”⁶⁹. Într-o fază ulterioară, savanții naziști au ajuns la concluzia că și termenul de „antisemit” era nepotrivit, deoarece includea și ideea de opoziție față de arabi, în timp ce, atunci când își elabora planurile de cucerire a planetei, Germania nazistă miza foarte serios și pe o alianță strinsă cu ei⁷⁰. Însă acestea erau doar ezitări terminologice. În ceea ce privește esența rasismului, privit cu admirația acordată științelor și în același timp cu venerația caracteristică religiei, nu a existat nici o ezitare, nici un moment de reținere sau șovăială. Mai întâi a fost fixat obiectivul și apoi operațiunea de *Ausmerze* a fost treptat concepută, pusă în aplicare și urmărită implacabil până la sfârșit, când deja nu mai era o metaforă și nici un termen abstract referitor la perpetuarea speciei.

VI

Științele politice și juridice: Hans Frank, Carl Schmitt și alții

Ca și în orice alt domeniu al științei, și în „știința raselor” contează foarte mult contextul în care este avansată o idee. În științele juridice un teoretician își poate exprima fără opreliști îndoielile referitoare la principiul clasic *nulla poena sine lege* (nici o pedeapsă fără o lege). Însă problema se pune cu totul altfel atunci când acest principiu era sfidat în Germania anului 1934⁷¹, într-o colecție inițiată de Carl Schmitt și intitulată *Statul german de astăzi* (*Der deutsche Staat der Gegenwart*), unde mai bine de o duzină dintre cei mai importanți juriști germani s-au asociat în păreri, pentru a justifica principiile care stăteau la temeliile celui de-al treilea *Reich*. Așa cum explica unul dintre autorii incluși în respectiva colecție⁷², în țara sa ideea de „cercetare neangajată” pierise, făcând din studiul teoretic o „realitate instituțională a domeniului spiritului”. Transformând principiul filosofic călăuzitor amintit conform necesităților juriștilor practicanți, *Landesgerichtspräsident* dr. Dietrich von Hechingen a reușit să ajungă la concluzia că o infracțiune care aduce glorie și renume *Reich*-ului, în sensul acceptat de naziști, nu este deloc o infracțiune, lucru pe care îl afirmă într-o revistă dedicată practicii juridice:

„...Așadar, putem conchide că, dacă legea este interpretată în mod corect, binele națiunii trebuie considerat fără nici o altă formalitate un motiv suficient de anulare a vinovăției... Astfel, judecătorul care a avut deja curajul de a interpreta liber legea poate alege de acum

69. Otto Paul – „Kommen wir ohne das Wort «arisch» aus?”, în *Weltkampf* I (1941), pp. 100-101.

70. Cf. p. 111.

71. Dr. Heinrich Henkel – *Stratfrichter und Gesetz im neuen Staat* (Hanseatische Verlagsanstalt, Hamburg, 1934, 71 p.).

72. Profesor dr. Paul Ritterbusch – *Idee und Aufgabe der Reichsuniversität* (Hanseatische Verlagsanstalt, Hamburg [1935], 29 p.).

înainte soluția corectă în funcție de situație. În acest fel el pășește și pe vechile căi teutonice. Este bine cunoscut faptul că, pentru strămoșii noștri, dușmanii dinăuntrul erau scoși în afara legii și deveneau oameni fără onoare, fără drepturi și fără odihnă, adică *proscriși*. Fiecare dintre membrii tribului putea să-i ucidă fără grijă, atâta timp cât nu se găsea într-un sanctuar. «Infamă este națiunea care nu pune onoarea mai presus de orice». Exterminarea pînă la ultimul a dușmanilor din interior ține, fără îndoială, de refacerea onoarei Germaniei⁷³.

În consecință, o prezentare realistă a ceea ce s-a întîmplat în Germania se poate face numai dacă declarațiile oamenilor de știință sînt confruntate cu faptele liderilor politici, ale industrișilor și ale militarilor germani. Prin asta nu facem nimic altceva decît să ne conformăm dorinței intelectualilor și savanților germani, care voiau din tot sufletul să fie considerați ca aparținînd trup și suflet sistemului impus de naziști. Reamintim încă o dată cititorilor noștri că în această lucrare ne ocupăm numai de o parte din activitatea elitelor intelectualității germane și anume de cea care are legătură – în mod direct sau indirect – cu evreei. Altfel am fi fost nevoiți să analizăm activitatea altor cîteva sute de persoane și să cercetăm alte cîteva mii de publicații.

În rîndul juriștilor s-a remarcat o foarte strînsă cooperare organizațională cu noul stat, precum și o simpatie reală față de el. La 26 iunie 1933 se înființa deja *Akademie für deutsches Recht* (Academia de Drept a Germaniei), iar un an mai tîrziu ea era transformată într-o corporație de drept public. Academia a fost condusă încă de la început de dr. Hans Frank, înalt funcționar al *Reich*-ului. În timpul războiului, dr. Frank a fost numit guvernator general al Poloniei, unde și-a cîștigat reputația de a fi unul dintre cei mai înrăiți satrapi naziști, ajungînd pe lista celor mai căutați criminali de război din cadrul proceselor desfășurate la Nürnberg⁷⁴. Academia de Drept este responsabilă pentru toată legislația nazistă, inclusiv pentru redactarea codului de la Nürnberg, iar Hans Frank însuși considerase „paragraful arian” un „far călăuzitor pentru poporul german, ba chiar pentru întreaga lume”⁷⁵. Din moment ce avem chiar mărturia lui Hans Frank, nu mai este nevoie de nici o altă dovadă care să ateste rolul proeminent pe care l-a jucat *Akademie für deutsches Recht*. În 1938, același Hans Frank publică o cărțuie în care omagiază preluarea puterii de către național-socialiști drept „cea mai măreață revoluție din istoria omenirii” și revine la ideea dreptului primordial (*Urrecht*) al fiecărui popor „de a-și organiza instituțiile statului în așa fel încît să se armonizeze cu existența sa” (p. 12). În ceea ce privește faimoasa sa Academie, instituție cu membri dintre cei mai prestigioși (vezi indicele), el ține să afirme :

„În ultimii ani nici una din legile mai importante pentru *Reich*-ul german n-a fost publicată fără ca *Akademie für deutsches Recht* să nu-și aducă o contribuție capitală (*massgeblichen Anteil*)... În prezent, această activitate se desfășoară în peste patruzeci de comisii (*Ausschüsse*). În comisiile din cadrul *Akademie für deutsches Recht*, Departamentul de Redactare a Legilor (*Rechtsgestaltung*), reprezentanții științelor juridice germane, ai

73. *Deutsche Juristenzeitung*, 1 iunie 1933.

74. Hans Frank nu trebuie confundat cu Walter Frank, un istoric despre care vom vorbi imediat, și nici cu Karl Hermann Frank, care s-a „remarcat” prin ocuparea ținutului Boemia-Moravia.

75. Hans Frank [împreună cu mulți alți colaboratori, dintre care o mare parte erau profesori universitari] – *Deutsches Verwaltungsrecht* (Eher, München, 1937, 536 p.), p. 158. Toți membrii Academiei de Drept a Germaniei din 1934 sînt enumerați la pp. 78-83 (II) din *Das deutsche Führerlexikon 1934/1935* (Stollberg, Berlin, 1934, vol. I – 552 p., vol. al II-lea – 148 p.).

ministerelor Reich-ului, ai conducătorilor Partidului, ai organizațiilor profesionale (*ständische*) etc. muncesc într-o colaborare armonioasă pentru dezvoltarea unui cadru juridic al Reich-ului care să servească *Führer*-ul și întregul popor german”⁷⁶.

Membrii diverselor comisii au avut cu siguranță foarte mult de lucru. Problemele pe care le punea noua legislație erau multe și încurcate. De exemplu, deosebirea dintre „cetățean al Reich-ului (*Reichsbürger*)” și „cetățean al statului (*Staatsbürger*)” trebuia stabilită în termeni juridici. Înlocuirea sintagmei „arian” prin „cu sînge german sau înrudit” a fost fără îndoială precedată de studii meticuloase. Ce să mai spunem despre „hibridi (*Mischlinge*)”? Și ei trebuiau clasificați. Articolul doi din codul de la Nürnberg, care suna astfel: „Sînt interzise legăturile extramaritale ale evreilor cu cetățenii statului german sau cu cetățenii cu sînge înrudit”, a dus la apariția în *Zeitschrift der Akademie für deutsches Recht* a celor mai migăloase studii și investigații referitoare la toate detaliile care făceau ca o legătură să devină sau să fie considerată extramaritală. Un caz asemănător a apărut atunci cînd tribunalele au cerut să se lămurească termenul „gospodărie” din perspectiva legii, deoarece apăruse o lege care interzicea bărbaților evrei să angajeze în gospodăriile lor servitoare germane sau cu sînge înrudit cu vîrsta mai mică de 45 de ani. Un evreu care închiriază o cameră dintr-un apartament și ia numai o masă pe zi acolo trebuie considerat membru al gospodăriei? Iar o croitoreasă care vine într-o locuință evreiască și stă în jur de o săptămînă intră în categoria servitoarelor? Toate problemele de acest gen trebuiau analizate serios în textele de studii juridice⁷⁷.

Pe lîngă juriștii care s-au grupat în jurul importantei *Akademie für deutsches Recht*, mai exista un grup dornic să combine teoria cu practica, Grupul de Asistenți Universitari al Asociației Avocaților Național-Socialiști ai Reich-ului (*Reichsgruppe Hochschullehrer des Nationalsozialistischen Rechtswahrerbundes*). În zilele de 3 și 4 octombrie 1936 grupul a ținut o sesiune de comunicări cu tema „Evreimea în jurisprudență”, ale cărei lucrări au fost conduse de Carl Schmitt. Au participat reprezentanți de la cîteva ministere și instituții oficiale, inclusiv de la *Institut zum Studium der Judenfrage*, căruia îi vom dedica un capitol separat. Unul dintre invitații de onoare, Julius Streicher (ulterior unul dintre principalii acuzați de la Nürnberg), n-a reușit să vină la manifestare, dar a transmis o telegramă de salut care a fost citită în fața participanților. Lucrările sesiunii au fost publicate într-o serie de broșuri purtînd titlul comun *Das Judentum in der Rechtswissenschaft* (Evreimea în jurisprudență) la Deutscher Rechtsverlag din Berlin.

Comunicările prezentate au avut următoarele subiecte: „Evreimea și economia” (dr. docent Klaus Wilhelm Rath de la Universitatea din Göttingen), „Influența evreilor în dreptul constituțional și în științele politice” (profesor dr. E[dgar] Tatarin-Tarnheyden de la Universitatea din Rostock), „Evreimea și studiul dreptului administrativ” (profesor dr. [Theodor] Maunz de la Universitatea din Freiburg), „Evreimea în procedurile civile” (dr. docent [Horst] Bartholomeyczky de la Universitatea din Breslau), „Evreimea în dreptul comercial” (profesor dr. [Hans] Würdinger de la Universitatea din Breslau), „Pozitivismul, școala de liberă practică, știința surselor juridice” (profesor dr. Erich Jung de la Universitatea din Marburg), „Evreimea în dreptul penal” (profesor dr. [Karl]

76. Dr. Hans Frank – *Rechtsgrundlegung des nationalsozialistischen Führerstaates* (Eher, München, 1938, 56 p.), pp. 6, 7, 12.

77. Cf. dr. Bernhard Lösener, *Ministerialrat*; Dr. Friedrich Knost, *Oberregierungsrat – Die Nürnberger Gesetze*, 5. Auflage (Vahlen, Berlin, 1942, 296 p.).

Klee de la Universitatea din Berlin), „Eвреimea în procedura penală” (profesor dr. [Karl] Siebert de la Universitatea din Göttingen), „Influența teoreticienilor evrei asupra dreptului internațional german” (dr. docent Norbert Gürke de la Universitatea din München), „Eвреimea și dreptul privat internațional” (profesor dr. [Horst] Müller de la Universitatea din Freiburg), „Criminalitatea și evreii” (profesor dr. [Johann] von Leers de la Universitatea din Jena), „Evreii în psihologia infracțională” (dr. M[ax] Mikorey, membru în *Akademie für deutsches Recht*), „Evreii și concurența” (dr. jur. Otto Rilk).

Atmosfera generală a întregii manifestări a fost impusă de Carl Schmitt, el însuși membru în *Akademie für deutsches Recht*, care a declarat în cuvîntul de deschidere pe care l-a ținut :

„Mărețele discursuri ale *Führer*-ului și ale tovarășilor săi de luptă de la *Parteitag der Ehre* (Congresul Partidului pentru Onoare), ținut la Nürnberg, ne-au arătat cu o claritate impresionantă situația actuală de pe cîmpul de luptă în confruntarea ideologică cu evreimea”.

Și a continuat :

„...Trebuie să eliberăm spiritul german de toate falsificările evreiești ale conceptului de «spirit (*Geist*)», care le-au permis evreilor imigranți să spună că extraordinara luptă a *Gauleiter*-ului Streicher este «lipsită de spiritualitate (*ungeistig*)»”⁷⁸.

VII

Începuturile noii științe antievreiești: Gerhard Kittel

Încă de la mijlocul anilor '20, Hitler devenise conștient de necesitatea de a-și prezenta sistemul ideologic antievreiesc într-o haină cît mai academică. Își dăduse seama că nu se putea baza pe textele imature ale unora ca Rohling și Ahlwardt :

„Timbrul [acestor antisemiți de odinioară]... era în cea mai mare parte de așa natură încît năștea în mine îndoieli, provocate de argumentația incompletă, superficială și uluitoare de neștiințifică folosită în apărarea tezei lor”⁷⁹.

În 1936 reușește să ajungă la capăt. În cîțiva ani lupta împotriva evreilor nu s-a mai mărginit la cîteva tratate sărăcăcioase ale unor autori necunoscuți ; ea își făcuse intrarea în respectabilul univers academic al Germaniei.

Pentru a arăta spațiul imens pe care l-au parcurs cercetările antievreiești în numai cîțiva ani, de mare ajutor ne va fi să cităm dintr-o cronică inclusă într-o revistă antisemită demodată, care a fost relansată în timpul stăpînirii lui Hitler. Dr. Karl Georg Kuhn de la Universitatea din Tübingen se plîngea în prestigioasa revistă *Historische Zeitschrift* :

78. *Das Judentum in der Rechtswissenschaft... I. Die deutsche Rechtswissenschaft im Kampf gegen den jüdischen Geist* (Deutscher Rechtsverlag, Berlin, 1935, 35 p.), pp. 14-15.

79. *Mein Kampf*, p. 60. Chiar și oamenii care își dedicaseră întregile lor cariere literare „demascării” evreilor, precum istoricul literar dr. Adolf Bartels, au fost ținuți la o distanță respectuoasă, iar lucrarea lui Fritsch *Handbuch der Judenfrage* a fost acceptată, după moartea autorului ei, numai în urma unei revizuii substanțiale.

„Nu este bine ce se face : se ia o traducere [din Shulhan Aruh IV] făcută acum o sută de ani de un evreu convertit [Loewe], i se anexează un titlu de un antisemitism feroce și o introducere nu mai puțin antisemită, crezând că publicarea acesteia a făcut un serviciu național-socialismului. Dimpotrivă, în noua noastră Germanie, cercetarea științifică, care a adoptat o atitudine combativă, este discreditată de o astfel de atitudine. În prezent nu putem și nici nu trebuie să studiem chestiunea evreiască preluând numai [lucrări] din trecut, create pe baza unor perspective filosofice destul de diferite, și să le dăm pur și simplu un lustru de noutate. Trebuie să pornim de la surse[le existente] și să abordăm problema dintr-o perspectivă cu totul diferită”⁸⁰.

Probabil că în primele luni după preluarea puterii națiștii s-au arătat de două ori mai recunoscători pentru serviciile oferite de unul dintre primii profesori universitari care li s-au asociat pe față în lupta dusă împotriva evreilor. Recunoștința națiștilor era cu atât mai mare cu cât la acea vreme încă nu erau în stare să ofere prea multe studii științifice asupra chestiunii evreiești. Omul la care ne referim este profesor dr. Gerhard Kittel, titular al catedrei de teologie de la Universitatea din Tübingen, fiu mai puțin talentat decât marele învățat care fusese tatăl său, rămânând totuși unul dintre cei mai avizați cunoscători ai Vechiului Testament, un om care se învățase în societatea evreilor și putea cita cărțile lor „secrete” în ebraică, în original. Kittel remarcă următoarele :

„Personalități marcante ale național-socialiștilor au specificat de nenumărate ori – și pe bună dreptate – că «numai aceia care și-au însușit cu competență [materialele despre] chestiunea evreiască sînt în măsură să o transforme într-un subiect al comentariilor publice»”⁸¹.

Evident că dr. Kittel se referea la el însuși. Așadar, nici nu ne mai mirăm că acea cărțuie a sa, în care intenționa să dovedească incompatibilitatea evreilor cu neevreii, a provocat senzație. Este adevărat că el a accentuat perspectiva creștină într-un grad mult mai mare decât ar fi făcut-o un nazist înveterat. Pe de altă parte, națiștilor le făcea plăcere să știe că au alături un teolog de înaltă ținută, care atestă că „partidul național-socialist al muncii rămîne adeptul unui creștinism pozitiv”. Kittel și-a dat toată străduința să arate că emanciparea evreilor, fenomen care durase un veac și jumătate, a fost o greșală istorică. El susținea că evreul se plasa întotdeauna în exteriorul comunităților mai extinse, deci nu lua parte la acțiunile comunității, și că ar trebui menținut în continuare în postura străinului. Însă la luarea unei astfel de decizii nu trebuie ca „perspectivele rasiale sau emoționale” să aibă, doar ele, un rol hotărîtor, ci – după cum a accentuat Kittel :

„o replică veritabilă și completă poate fi dată numai dacă cineva reușește să așeze chestiunea evreiască pe o bază religioasă și să dea luptei împotriva evreimii o interpretare creștină”.

Pe măsură ce discuția avansează, Kittel le explică cititorilor că ar fi o eroare să se întrebe „dacă evreii, luați individual, sînt cinstiți sau necinstiți ori dacă anihilarea evreilor, ca indivizi, este incorectă sau reprezintă o răsplătă dreaptă”⁸². Tot el admite cu seninătate că se întîmplă ca asemenea nenorociri să cadă pe capul

80. *Historische Zeitschrift*, nr. 156, aprilie-octombrie 1937, p. 315.

81. Gerhard Kittel – *Die Judenfrage* (Kohlhammer, Stuttgart, 1933, 78 p.), p. 9.

82. *Ibid.*, p. 12.

„multor oameni plăcuți, nobili și bine educați, [care] *sînt distruși spiritual și pier* din cauză că preocupările lor dispar, sensul vieții pe care o duceau este nimicit, iar ei nu mai știu unde și cum ar putea să-și reclădească din temelii destinul sfărîmat. Noi, ca germani, nu trebuie să trecem niciodată cu vederea tragediile profunde și dureroase pe care evenimamentele din prezent le provoacă în viața unor astfel de oameni. N-a stat niciodată în firea germanilor să ridă de suferințele altora !”⁸³.

O astfel de declarație suna oarecum neobișnuit pentru urechile naziștilor „ortodocși”, dar cuvintele în sine nu aveau prea mare importanță atîta timp cît rezultatul interpretării era, în esența lui, la unison cu programul nazist. Și era. Propoziția de după semnul exclamării de mai sus începe cu următoarele cuvinte : „Va fi sarcina tuturor oamenilor cu judecată sănătoasă să limiteze suferințele”, dar i se adaugă și un amendament : „pe cît posibil fără slăbiciuni și fără a dăuna necesitățile fundamentale”. Iar paragraful următor accentuează încă o dată ideea :

„Dar într-adevăr *nu ne putem permite să devenim îngăduitori !* Nu trebuie ca, din slăbiciune, să acceptăm ca situația actuală să continue, căci ea s-a dovedit a fi un eșec atît pentru germani, cît și pentru evrei”.

Pentru a nu-l nedreptăți pe Kittel, trebuie să mai spunem că unul dintre capitolele lucrării sale conține următoarea afirmație :

„*Nimicirea (Ausrottung) evreilor pe cale violentă* nu merită să fie discutată serios. Dacă metodele aplicate de Inchiziția spaniolă și pogromurile rusești au eșuat, atunci așa ceva va fi cu certitudine imposibil de realizat în secolul al XX-lea. De altfel ideea nici nu are un înțeles profund. Problema de stat istorică pe care o reprezintă acest neam poate fi rezolvată prin nimicirea neamului numai în sloganele demagogice, dar niciodată în istoria reală. Logica unei situații istorice este aceea că ne pune întotdeauna în fața unei sarcini pe care trebuie să știm cum să o rezolvăm. A-i ucide pe toți evreii nu înseamnă în nici un caz a fi stăpîn pe situație”⁸⁴.

Însă o asemenea discuție despre distrugerea prin violență a unui întreg popor (am citat întreaga discuție ; nu mai găsim nici un cuvînt în plus despre acest subiect) se poartă numai din perspectiva utilității. Se pare că în discuție nu intră nici un fel de reguli morale sau rețineri religioase. Fără îndoială că un atare gen de raționament era cu totul pe gustul naziștilor. Cam peste zece ani ei s-au răzgîndit și au ajuns totuși la concluzia că lucrul cel mai bun pe care l-ar putea face ar fi „să-i ucidă pe toți evreii” cu propriile lor miini, moment în care profesorul de teologie, care între timp avansase de la modestul oraș Tübingen la Universitatea din Viena, s-a conformat cerințelor. La vremea cînd Kittel scrisese afirmația citată anterior lucrurile nu ajunseseră încă atît de departe⁸⁵. Era doar anul 1933 și ne-am putea aminti că, în primii ani după preluarea puterii, naziștii erau extrem de interesați de impresia pe care o făceau peste hotare, iar măsurile de represiune aplicate în acea epocă asupra a jumătate de milion de evrei germani abia dacă merită menționate, în comparație cu ceea ce li s-a întîmplat mai tîrziu nu doar evreilor

83. *Ibid.*, p. 61.

84. *Ibid.*, p. 14. Sublinierea aparține textului original.

85. Pe timpul perioadei naziste, Kittel a fost implicat activ în cercetările antievreiești, împreună cu institutul lui Walter Frank, și apoi cu *Antijüdische Aktion* al lui Goebbels. Vom vedea cum, treptat, el a reușit să scape de tot mai multe dintre reținerile sale anterioare.

din Germania, ci din întreaga Europă. În 1933 guvernul nazist a ajuns chiar să-l angajeze pe un anume Jakow Trachtenberg care avea misiunea să smulgă de la organizațiile evreiești din Germania declarații în care să se specifice că evreilor nu li se făcuse practic nici un rău. Declarațiile respective au fost apoi strînse într-o carte, care a fost publicată cu multe cheltuieli, a apărut în trei limbi și s-a bucurat de o largă circulație în străinătate⁸⁶.

În această etapă inițială, imaginea prezentată întregii lumi poate fi sintetizată astfel: evreii sînt incompatibili cu poporul german, deoarece au în structura lor componente rasiale incompatibile. „O personalitate de talia lui Eugen Fischer” stabilise fără putință de tăgadă, așa cum certificase și Kittel⁸⁷, că evreii sînt în marea lor majoritate reprezentanți ai raselor pur orientale și din Orientul Apropiat, cu ingrediente ne semnificative provenite de la alte rase. În ceea ce privește aceste alte rase implicate, existau unele diferențe de opinii, însă disputele științifice nu au încetinit cursul acțiunii politice. Se vehicula argumentul că Germania este neîndoielnic îndreptățită să-și modeleze destinul fără intervenții „din exterior”. Presupusele persecuții la care ar fi fost supuși evreii nu erau altceva decît texte propagandistice despre atrocități, menite să impresioneze și concepute de „trădătorii fugari”. Într-o conferință de presă desfășurată la Ministerul Afacerilor Interne, dr. Frick a negat cu tărie existența oricărei intenții de a-i persecuta pe evrei. El a afirmat că evreilor li se fixase pur și simplu propriul lor teritoriu, unde puteau să trăiască ei între ei așa cum doreau, bineînțeles că fără să-și deranjeze gazdele.

Această linie a fost menținută chiar și după 15 septembrie 1935, data promulgării codului de legi de la Nürnberg „pentru păstrarea onoarei germane și a singelui german”. O revistă semi-oficială a afirmat cu mîndrie:

„...Teza liberală – o teză contrară naturii și sinucigașă –, care susține «egalitatea oricărei făpturi înzestrată cu chip omenesc», este înlocuită de evaluarea unei persoane pe baza apartenenței la un neam și a limitării drepturilor...”

Evident, statul național-socialist s-a apărut împotriva fățărniciei evreiești... însă statul național-socialist nu a distrus în nici un caz existența economică a evreilor și nici nu le-a nimicit ființa culturală și cadrul specific evreiesc... o separare curată... După cum a afirmat pe 15 august [1935] unul dintre cei mai vechi membri ai partidului, Julius Streicher, cu ocazia unui miting desfășurat la *Berlin Sportpalast*, «cea mai mare rușine prin care a trecut Germania a fost vremea cînd evreul a îndrăznit să conducă Germania după legile talmudice»⁸⁸.

În noiembrie 1936, un intelectual care și-a asumat sarcina de a justifica prin argumente științifice „distrugerea (*Ausmerzung*) tuturor influențelor evreiești”, dr. Wilhelm Köhler, susținea că:

„Determinată de cerințele rasei și fiind consolidată de obligația incontestabilă față de voința poporului, legislația rasială a celui de-al treilea *Reich* a pus capăt politicii din trecut,

86. *Die Greuelpropaganda ist eine Lügenpropaganda sagen die deutschen Juden selbst. Atrocity Propaganda Is Based on Lies Say the Jews of Germany Themselves...* [Propaganda despre atrocități este o propagandă mincinoasă, declară chiar evreii din Germania] (Jakow Trachtenberg Verlag, Berlin, 1933, 142 p.). Textul cărții este în germană, engleză și franceză. Prefața, purtînd data de 15 martie 1933, este scrisă în Berlin și poartă semnătura lui J. Trachtenberg, iar în ea se declară: „Fie ca această carte să reabiliteze nu numai onoarea Germaniei, ci și pe cea a întregii lumi!”.

87. Vezi nota 59.

88. Gerd Rühle – *Das Dritte Reich... Das dritte Jahr 1935* (Hummelsverlag, Berlin, 1936, 518 p.), pp. 280, 282-283. Sublinierile aparțin autorului.

indecise și în cele mai multe cazuri greșit aplicate evreilor. Începînd cu septembrie 1935, în Germania, chestiunea evreiască a fost lămurită. Printr-o delimitare clară, evreimii din patria noastră i-au fost stabilite limitele de acțiune, fiind făcută astfel inofensivă o dată pentru totdeauna”⁸⁹.

„O dată pentru totdeauna...” Însă n-a trecut mult pînă să se observe că regimul nu se mulțumea cu atît, așa cum s-a întîmplat în toate sferile politicii naziste. În momentul în care hitlerismul a ales calea politicii expansioniste și în cele din urmă pe cea a războiului, legile referitoare la evrei au fost și ele modificate în consecință, iar presiunile asupra nearienilor s-au intensificat. Pînă și autorii care s-au declarat mulțumiți cu „soluția” la chestiunea evreiască impusă de codul de la Nürnberg sugerează că de fapt o astfel de schimbare fusese prevăzută. Imediat după pasajul citat mai sus, același Köhler își încheie paragraful cu o amenințare evidentă. Iată cum suna ea :

„...Acest act într-adevăr caracteristic pentru un om de stat a fost, de fapt, nu numai rezultatul unei reacții emoționale, ci și – într-o măsură semnificativă – produsul celei mai profunde *conștiințe* a pericolului ce ne amenință din partea evreilor. Astfel, chiar și acum, noi, germanii, ca și în vremurile dinainte, avem o datorie care ne leagă, aceea de a ne întări forțele iară și iară și de a ne păstra conștiința trează la metodele și scopurile evreilor, cu atît mai mult cu cît evreimea *mondială*, pe care a demască-o Adolf Hitler, se pregătește să ia o hotărîre definitivă... Iar noi putem și trebuie să învățăm din greșelile făcute din inerție, interes personal, tulburare a ideilor și sentimentelor, de generațiile anterioare. O facem nu de dragul cunoașterii moarte, care paralizează forțele, ci pentru a putea purta cu curaj și spirit combativ armele care vor învinge în bătăliile de astăzi și în cele care vor veni”.

Tot în 1936, Himmler însuși, mult mai incisiv, dar exact în același spirit, anunța :

„Vom avea grijă ca în Germania, inima Europei, să nu apară niciodată posibilitatea de a se isca o revoluție bolșevico-evreiască organizată de suboamenii din interiorul granițelor sau prin intermediul emisarilor veniți din afară. Noi știm de existența și de faptele tuturor acestor forțe, iar în ziua în care ar avea loc chiar și cea mai mărunță încercare [de revoluție], fie ea astăzi, fie peste zece sau o sută de ani, vom uita ce înseamnă mila și vom deveni pentru ei lama necruțătoare a călăului”⁹⁰.

89. Dr. Wilhelm Koehler – *Studien zur Geschichte der Judenfrage* (Schlieffen-Verlag, Berlin, 1936, 157 p.), p. 7. Autorul aparține grupului din vechiul Stat Major ; mărturie stînd editura și faptul că inițial capitolele lucrării au apărut în *Deutsches Adelsblatt*. Sublinierile sînt preluate din textul original.

90. Heinrich Himmler, *Reichsführer SS – Die Schutzstaffel als antibolschewistische Kampforganisation* (Eher, München, 1936, 31 p.), p. 31. În aceeași broșură Himmler face o descriere plastică a importanței trupelor sale SD (*Sicherheits-Dienst*), care mai tîrziu vor juca un rol esențial în nimicirea evreilor : „...Cei care, cumva și cîndva, își vor simți conștiința încărcată față de *Führer* și de națiune trebuie să se teamă de noi. Pentru astfel de oameni am creat o organizație numită *Sicherheits-Dienst* [Serviciul Secret] și tot noi, SS-ul, furnizăm oameni care activează în cadrul *Geheime Staatspolizei* [Gestapo, Poliția secretă a statului]”.

VIII

Walter Frank. *Das Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschlands* (Institutul de Istorie al Reich-ului Noii Germanii)

Ne îndreptăm acum atenția asupra istoricului Walter Frank, cel care pînă în primăvara anului 1941 jucase cel mai de seamă rol în reunirea și organizarea intelectualilor antisemiți din Germania. Încă de tînr el fusese „familiarizat cu adevărata luptă dusă de mase împotriva evreimii, prin intermediul lui Julius Streicher, în Nürnberg”, după cum mărturisește cu mîndrie el însuși⁹¹. În timpul studiilor urmate la Universitatea din München îl are ca îndrumător pe Karl Alexander von Müller, președintele Academiei de Științe a Bavariei, istoric de seamă și susținător al lui Hitler cu mult înainte ca acesta să ajungă la putere. În 1927, Frank își susține examenul de doctorat cu o dizertație despre dr. Adolf Stöcker, un militant antisemit din anii '80⁹². Au urmat și alte monografii, fiecare demascînd – direct sau indirect – „evreul internaționalist”, printre care și un studiu despre a treia Republică franceză⁹³. În același timp, Frank activa și în mișcarea nazistă.

Este evident că intrarea lui Hitler în Cancelariatul Reich-ului a reprezentat pentru Walter Frank clipa cea mare. Fiind o personalitate dinamică și un vorbitor impresionant, se dovedea omul de care avea nevoie regimul pentru a-și crea unul din centrele de putere care, cu timpul, vor cuceri universitățile mai conservatoare. Astfel a fost înființat Institutul de Istorie al Reich-ului Noii Germanii (*Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschlands*), iar conducerea lui a fost încredințată lui Frank printr-un ordin dat direct de Hitler. Spre deosebire de fosta *Historische Reichskommission*, care oferea numai documentație de la sursele existente, noul *Reichsinstitut* fusese gîndit încă de la început să fie el însuși o sursă din care să emane interpretări ale istoriei Germaniei și ale celei universale în spiritul doctrinei național-socialiste.

Inaugurarea Institutului de Istorie al Reich-ului a avut loc pe 19 octombrie 1935 și a fost pusă în scenă ca un spectacol măreț. Au participat înalți demnitari ai partidului și guvernului, printre care Rudolf Hess și Alfred Rosenberg. În anii următori, Rosenberg s-a menținut într-o rezervă ostentativă față de institut, în timp ce interesul permanent arătat de Hess s-a dovedit a fi pînă la urmă cauza prăbușirii lui.

91. Walter Frank – *Die deutschen Geisteswissenschaften im Kriege. Rede, gehalten am 18. Mai 1940 an der Universität Berlin* (Hanseatische Verlagsanstalt, Hamburg, 1940, 29 p.). *Wehrmacht*-ul a considerat lucrarea atît de importantă încît a fost comandată o ediție specială, numită *Sonderschrift des Oberkommandos der Wehrmacht, Abteilung Inland*.

Cf. *Deutsche Nationalbibliographie*, Reihe B, 1944, p. 1361.

92. Walter Frank – *Hofprediger Adolf Stoecker und die christlich-soziale Bewegung* [1. Auflage, Berlin, 1928]; 2. Auflage (Hanseatische Verlagsanstalt, Hamburg, 1935, 450 p.). „Hanseatische Verlagsanstalt” din Hamburg nu a fost numai editura permanentă a Institutului de Istorie al Reich-ului, ci s-a numărat în general printre editurile cele mai apreciate de naziști, avînd probabil și legături foarte strînse cu partidul național-socialist.

93. Walter Frank – *Nationalismus und Demokratie im Frankreich der dritten Republic (1871-1918)* (Hanseatische Verlagsanstalt, Hamburg, 1933, 652 p.).

În înflăcăratul său discurs de deschidere, Frank a pus accentul pe caracterul militant național-socialist al noii instituții și a acuzat detașarea senilă a „branșei” învățaților, însă nu a uitat să se mîndrească cu prezența savanților de prestigiu care fuseseră invitați să colaboreze în cadrul noului institut. Dintre istorici, el i-a amintit pe Erich Marcks, pe Karl Alexander von Müller și, de asemenea, pe Heinrich von Srbik care, din scaunul său de la Viena, sprijinise permanent mișcarea nazistă. Între cei numiți membri onorifici se numărau, printre alții, Alfred Baeumler, Ernst Krieck și Hans F.K. Günther. Un an mai târziu, Walter Frank a putut declara că bugetul institutului său crescuse de șase ori⁹⁴, deși nu amintește cifrele exacte. În orice caz, revistele devin tot mai dese și multe dintre studiile strînse ulterior în volumele *Forschungen zur Judenfrage* ale Institutului au fost publicate inițial ca articole independente.

Interesul nostru se concentrează în primul rînd asupra Departamentului pentru Studiarea Chestiunii Evreiești (*Forschungsabteilung Judenfrage*), creat în cadrul *Reichsinstitut* în primăvara anului 1936, ca urmare a unei ședințe desfășurate în octombrie 1935 la Ministerul Științelor, cu participarea unor reprezentanți ai *Reich*-ului din alte sfere ale puterii. Walter Frank, directorul întregului institut, și-a definit astfel scopurile anti-evreiești :

„Pe plan politic, în Germania, împărăția lui Israel a fost nimicită în primăvara lui 1933. Însă în știință și artele germane Israel a stăpînit în continuare prin guvernatorii săi... În tabăra național-socialismului [a existat] la început... doar o minoritate de adepți solitari împrăștiati pe teritoriul întregii țări...

Noi nu dorim o dictatură, dar vrem să preluăm conducerea vieții științifice a națiunii noastre... În acest proces de constituire a unei armate, *Reichsinstitut*... este primul corp expediționar...

Noi știm că numai inteligența singură nu a luat niciodată cu asalt vreo fortăreață a istoriei dacă nu a fost însoțită de instinct, de forță și de un strop de nebunie. Însă mai știm și că un popor mare nu poate fi guvernat dacă nu există inteligența, abilitatea și cunoștințele necesare... Prin urmare vremea științelor și a universităților *nu a apus*. A venit însă vremea pentru o cunoaștere *renăscută* și pentru o universitate *renăscută*”⁹⁵.

Prima sesiune de comunicări (*Tagung*) a Departamentului pentru Studiarea Chestiunii Evreiești a avut loc în München, pe 13 noiembrie 1936. Încăpătorul auditorium al universității era bine păzit, căci la deschidere au participat o pleiadă de invitați de onoare. Printre ei se afla și reprezentantul *Führer*-ului, înaltul funcționar al *Reich*-ului Rudolf Hess, iar peste cîțiva ani Frank încă mai găsea oportun să amintească cum prezența lui Hess „a accentuat importanța istorică” a manifestării. Toți miniștrii, inclusiv Ministrul de Război, și-au trimis reprezentanții și la fel au procedat nouă universități. Rectorii universităților din Erlangen, Frankfurt-pe-Main, Heidelberg, Jena și Tübingen veniseră personal; în plus, erau reprezentate și universitățile din Berlin, Giessen și München, școlile tehnice din Dresda și München. Walter Gross, de la Biroul de Politică Rasială al Partidului, se număra și el printre invitați. Unul dintre principalii vorbitori a fost Karl Alexander von Müller. El a declarat că cercetarea istoriei nu provoacă lupte iminente pentru putere,

94. *Historische Zeitschrift* nr. 155 (1936-1937), pp. 448-450.

95. Walter Frank - *Deutsche Wissenschaft und Judenfrage* (Hanseatische Verlagsanstalt, Hamburg, 1937, 51 p.), p. 47. Sublinierile aparțin textului original.

„dar ea poate plăsmui arme pentru astfel de lupte... Datorită sprijinului acordat de Mișcare și de stat, [sintem pe cale] să înființăm chiar aici, în imediata vecinătate a Bibliotecii de Stat și a comorilor sale care s-au dovedit indispensabile nu numai pentru activitatea noastră, dar folosindu-ne și de o bibliotecă complementară cuprinzătoare în domeniu, un laborator științific special pentru studierea acestei chestiuni [evreiești]...”⁹⁶.

Frank a subliniat și el că departamentul crea „posibilități tehnice de largă anvergură... prin înființarea celei mai mari biblioteci specializate în chestiunea evreiască”, însă el a accentuat și importanța capitală pe care o are lupta politică. Conform declarației sale, evreii „au încercat să strângă Germania într-un inel de fier făurit de puterea lor internațională”, însă pe termen lung ei nu vor fi în stare să împiedice „slăbirea strînsorii acestui inel și nici ridicarea tot mai puternică și mai evidentă a Germaniei lui Hitler în fruntea țărilor din Europa”⁹⁷. Printre auditorii acestui discurs grandilocvent se număra și generalul comandant von Reichenau, „trimis al Ministrului de Război al *Reich*-ului, generalul mareșal von Blomberg”, adică același von Reichenau care în 1941 va deveni el însuși mareșal și, în același an, cum vom vedea mai târziu, își va îndemna soldații de pe frontul de est să „înțeleagă necesitatea asprei, dar drepte ispășiri prin care trebuie să treacă subumanitatea evreiască” și „să salveze poporul german, o dată pentru totdeauna, de pericolul asiatico-evreiesc”. Generalul-mareșal își învățase bine lecția.

În cadrul departamentului amintit au fost numiți cinsprezece membri din rîndul unor intelectuali de marcă: pentru istoria literaturii – profesor dr. Johannes Alt de la Universitatea din Würzburg; pentru istoria antică – profesor dr. Hans Bogner de la Universitatea din Freiburg i. Br.; pentru biblioteconomie – directorul general dr. Rudolf Buttman din München; pentru istoria filosofiei – profesor dr. Hans Albert Grunsky de la Universitatea din München; pentru cercetări pe probleme de religie – profesor dr. Gerhard Kittel de la Universitatea din Tübingen; tot pentru istoria literaturii – profesor dr. Franz Koch de la Universitatea din Berlin; pentru studii talmudice – dr. Karl Georg Kuhn de la Universitatea din Tübingen; pentru științele naturii – profesor dr. Philipp Lenard de la Universitatea din Heidelberg; pentru istoria economiei – dr. Ottokar Lorenz; pentru istoria dreptului – profesor dr. Herbert Meyer de la Universitatea din Göttingen; pentru istoria literaturii – dr. Wilhelm Stapel din Hamburg; din nou pentru științele naturii – profesor dr. Rudolf Tomaschek de la Școala Tehnică din Dresda; pentru istoria filosofiei – profesor dr. Max Wundt din Tübingen; pentru istoria politică – dr. Wilhelm Ziegler din Berlin, *Oberregierungsrat* în Ministerul Propagandei. În plus, au fost numiți și conducători de compartimente pe probleme est-europene, pentru Rusia, pentru țările vorbitoare de limbi romanice și pentru țările anglo-saxone, precum și specialiști în știința raselor și în arhivistică.

Deși Institutul de Istorie al *Reich*-ului urma să rămînă și în continuare în Berlin, s-a anunțat că noul departament va fi amplasat în München, pe Ludwigstrasse 22-b și că în funcția de director interimar (*Geschäftsführender Leiter*), care va lucra cu cercetătorii asociați și cu o echipă de specialiști din diverse domenii, fusese numit dr. Wilhelm Grau. Dr. Grau nu era un novice în domeniul studiilor antievreiești. Ca și Walter Frank,

96. *Historische Zeitschrift* nr. 155 (1936-1937), pp. 448-450. Conform aceleiași surse, trei dintre reprezentanții *Wehrmacht*-ului – Assmann, Foerster și Haehnelt – au fost numiți membri permanenți în *Reichsinstitut*.

97. *Ibid.*

învățase la München și fusese la rîndul lui student al lui Karl Alexander von Müller. Într-o prefață la primul său studiu, intitulat „Antisemitismul în Evul Mediu tîrziu”⁹⁸, el ne spune că a început să fie interesat de chestiunea evreiască și că a obținut titlul de doctor în anul 1933; studiul pe care l-am citat mai sus a fost acceptat în locul dizertației de doctorat impuse. Ulterior a ieșit la iveală faptul că, în realitate, Grau s-a folosit de materialul strîns de un istoric evreu (pe care l-a interpretat, bineînțeles, în felul său)⁹⁹, însă hitleriștii nu au considerat că un asemenea fapt i-ar păta blazonul. Facultatea de Filosofie a Universității din München a oferit o sumă atrăgătoare pentru publicarea lucrării, iar Grau a fost numit la secția de studii despre evrei a prestigioasei reviste științifice *Historische Zeitschrift*. Pe 1 octombrie 1935 a devenit responsabil (*Referent*) al secțiunii pentru probleme evreiești din cadrul Institutului de Istorie al Reich-ului și un an mai tîrziu a fost avansat în funcția de director interimar al Departamentului pentru Studierea Chestiunii Evreiești.

Grau nu era un simplu cercetător pasiv, un savant de laborator, ci mai degrabă un administrator înzestrat cu clarviziune și energie. Într-o lucrare prezentată în 1936 la Karlsruhe, la întîlnirea anuală a Asociației Societăților de Istorie din Germania, el a cerut să fie îndeplinite două necesități fundamentale:

- 1) toate scrierile despre evrei de la Biblioteca Municipală (*Stadtbibliothek*) din Frankfurt trebuie „destinate unui țel german evident”;
- 2) arhivele evreiești trebuie confiscate sau, după cum a spus-o chiar Grau,

„responsabilii arhivelor din Germania... nu trebuie să fie firi conservatoare, extrem de loiale, care să păstreze intacte hîrțile ce le-au fost încredințate, ci trebuie să devină asemeni unor cuceritori care să pună stăpînire pe ceea ce arhivele lor nu dețin, dar ar trebui să dețină”¹⁰⁰.

Încă de la începutul anului 1937 el își exprimă convingerea că problema evreilor are implicații internaționale și astfel anticipează „soluția” anilor '40:

„În Germania de astăzi chestiunea evreiască apare în special ca o chestiune economică și de politică internațională. Dacă Germania va rezolva sau nu o dată pentru totdeauna

98. Wilhelm Grau – *Antisemitismus im späten Mittelalter. Das Ende der Regensburger Judengemeinde, 1450-1519* (Duncker und Humblot, München, 1934, 201 p.). O a doua ediție a fost publicată în 1939.

99. Cf. *Zeitschrift für Geschichte der Juden in Deutschland*, nr. 6 (1935), pp. 17-24. Replica lui Grau se găsește în aceeași revistă, la pp. 186-198. Discuția iscată ne dovedește că, la acea vreme, în Germania încă se mai puteau ridica unele obiecții față de dogmele naziste.

100. Cîțiva ani mai tîrziu, citatul este preluat din comunicarea sa de Grau însuși, în *Weltkampf I* (1941), pp. 16-17: „Die Geschichte der Judenfrage und ihre Erforschung”, în *Blätter für deutsche Landesgeschichte*, her. vom Gesamtverein der deutschen Geschichts- und Altertumsvereine, nr. 83 (1937), pp. 163-173. Această exprimare destul de precaută s-a datorat probabil prezenței la conferință a unor istorici din străinătate. Peste cinci ani, amintindu-și de conferința de la Karlsruhe, Grau se plînge că a trebuit să înfrunte „opoziția din străinătate... chiar în prezența publicului german”, o situație într-adevăr stînjenitoare în Germania nazistă. Grau și-a dezvoltat pentru prima oară ideile în studiul „Problema evreiască – o sarcină a cercetării istoriei”, apărut în *Deutsches Volkstum* din septembrie 1935. Studiul a fost publicat sub formă de broșură la Hanseatische Verlagsanstalt din Hamburg, la inaugurarea Institutului de Istorie al Reich-ului. În post-scriptum-ul la a doua ediție, care apare un an mai tîrziu, Grau poate deja să-și informeze cititorii că Universitatea din Tübingen este cea dintîi universitate germană autorizată de Ministerul Științelor să țină cursuri curente pe tema istoricului problemei evreiești.

chestiunea evreiască și dacă întreaga lume este sau nu pe cale de a găsi și ea soluția, răspunsul depinde de succesul pe care îl va avea în aceste domenii direcția abordată în anii ce vin”¹⁰¹.

În consecință, atunci când *Literarisches Zentralblatt* afirma, în numărul din 31 ianuarie 1936:

„Avem motive să presupunem că, datorită cercetărilor lui Grau asupra ideii de rasă, pusă până acum în conexiune cu știința istoriei mai mult accidental, problema rasei va deveni o parte integrală a acestei științe”¹⁰²,

nu era altceva decât un compliment binemeritat.

IX

Das Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschlands între 1935 și 1938. Wilhelm Grau

A doua sesiune de comunicări a Departamentului pentru Studiarea Chestiunii Evreiești s-a ținut tot la Universitatea din München, între 12 și 14 mai 1937. Sîntem informați¹⁰³ că de data aceasta, pe lângă membrii propriu-ziși ai Departamentului (*Forschungsabteilung*), au mai participat și următoarele persoane: generalul Ritter von Epp, *Reichsstatthalter* în Bavaria, *Gauleiter* Mutschmann, *Reichsstatthalter* în Saxonia, dr. Boepple, secretar de stat în Ministerul Educației din Bavaria, precum și alți reprezentanți oficiali ai partidului și guvernului.

„Așa cum a arătat dr. Grau, director interimar în *Forschungsabteilung*, nu s-a pus problema unei reprezentări guvernamentale, fiindcă avem de-a face cu o participare activă la această conferință de lucru închisă, așadar cu o conlucrare între știință, mișcarea [național-socialistă] și conducerea statului”.

Anvergura cercetării întreprinse de departamentul institutului fusese deja lărgită, astfel încît să includă și științele naturale. S-a susținut că istoria evreilor poate fi explicată numai prin prisma amestecului lor rasial caracteristic, iar „acestea sînt probleme la care cercetătorul din domeniul *Geisteswissenschaften* (științelor spiritului) nu mai poate răspunde singur, ci numai împreună cu biologul specializat în studiul eredității”¹⁰⁴ și în general cu cercetătorul din sfera științelor naturale. În acest punct s-a anunțat numirea unor noi membri ai departamentului: dr. Johannes Stark, de la *Physikalisch-*

101. Wilhelm Grau – *Die Judenfrage in der deutschen Geschichte* (Teubner, Leipzig, 1937, 32, VIII p.), p. 37. Studiul a fost publicat pentru prima dată în *Vergangenheit und Gegenwart* 26, Heft 4 și 5; ediția a doua – 1937; ediția a treia – 1940.

102. Vezi p. 80.

103. *Historische Zeitschrift* nr. 156 (1937), p. 667.

104. Karl Georg Kuhn – *Die Judenfrage als weltgeschichtliches Problem* (Hanseatische Verlagsanstalt, Hamburg [1939], 51 p.), p. 34. Această comunicare, prezentată în sesiunea de comunicări (*Tagung*) a Institutului de Istorie al Reich-ului în 1938, se încheie cu un citat din Adolf Hitler: „Înțelegem provocarea [evreilor], sîntem pregătiți să-i facem față”.

-*Technische Reichsanstalt* și profesorul [Rudolf] Mentzel, președinte la *Deutsche Forschungsgemeinschaft*, pentru științele naturale ; dr. Arthur Gütt, *Ministerialdirektor* la Ministerul Afacerilor Interne al lui Frick, și dr. Friedrich Burgdörfer, director al Biroului de Statistică al *Reich*-ului, pentru studiile de statistică a populației ; profesor dr. Otmar Freiherr von Verschuer și profesor Ludwig Schemann pentru cercetările asupra eredității și rasei. După aceea, dr. Grau a prezentat un raport despre organizarea, acțiunile și sarcinile departamentului (biblioteca, arhivele, organizarea conferințelor, proiectele de cercetare și revistele), încheind prin a atrage atenția participanților la sesiune cu câteva remarci asupra caracterului ei specific. Specificitatea ei a fost descrisă în raport după cum urmează :

„O atenție deosebită trebuie acordată inovațiilor metodologice introduse de *Forschungs-
abteilung Judenfrage*. Încă de la prima sesiune anuală de comunicări, savanți din toate ramurile importante ale științelor naturale și umaniste s-au reunit pentru a lucra în comun la acest subiect. Felul în care a decurs a doua sesiune, lucrările prezentate aici, discuțiile aferente și discuțiile neprotocolare au dovedit că multe dintre legăturile științifice și personale create și de această dată au dus pe nesimțite la dezvoltarea multor contribuții valoroase în studierea chestiunii evreiești, care – împreună cu altele – ne dau speranța că vom ajunge să avem o imagine bine conturată a chestiunii evreiești în toate sferele vieții”¹⁰⁵.

Raportorul, dr. Clemens August Hoberg, care făcea parte din echipa de cercetători a lui Frank, a remarcat importanța faptului că Julius Streicher participase activ la sesiunea departamentului. Să ne amintim că, doar cu șase luni în urmă, Streicher fusese invitat la o altă manifestare științifică de nivel academic, desfășurată în Berlin :

„O altă inovație metodologică este reprezentată de participarea activă la comunicările de știință a istoriei a unor oameni care au făcut istorie. Pe parcursul lucrărilor, Gauleiter Streicher a prezentat comunicarea «Lupta mea politică împotriva evreimii», iar colonelul în rezervă Nicolai ne-a explicat «Cum a văzut șeful Serviciului de Informații al comandamentului general din [primul] război mondial influența evreilor asupra acestui război». Aceste discursuri ne-au dovedit cât de important este istoricul zilelor noastre. El intră în contact cu personalități care fac istoria și se îngrijește în același timp de păstrarea și transmiterea istoriei contemporane, istorie amenințată frecvent cu uitarea din cauza telefonului și a «diplomației din mers», fiindcă nu ne mai rămân documente scrise. Mai mult decât atât, această colaborare solidară dintre știință și politică servește la păstrarea unității vieții spirituale a națiunii prin aceea că istoricul făurește armele politicianului și aprofundează în folosul celui de-al doilea semnificația luptei istorice din prezent din perspectiva istoriei trecute. În același timp și istoricul primește la rîndul său din partea politicianului noi formulări ale problemelor și noi intuiții”.

Asemenea exprimări directe par a reprezenta primul legămint de complicitate între teoria și practica nazistă. În consecință, ne va fi util să vedem și declarația lui Wilhelm Grau :

„La această sesiune de lucru a Departamentului nostru a fost introdusă pentru prima oară o inovație metodologică... pentru prima oară lideri ai vieții publice au vorbit în cadrul unui program științific... Colonelul Walther Nicolai și *Gauleiter* Julius Streicher [au vorbit] despre subiecte din istoria ultimelor câteva decenii, nu doar pe baza surselor materiale

scrise, ci ca persoane plasate în poziții de decizie, care au trăit pe viu și au participat la derularea evenimentelor”¹⁰⁶.

Grau a promis că va menține aceeași procedură și la sesiunile de comunicări din anii ce vor urma, ba chiar a insistat asupra ideii că era pe deplin conștient de atenția specială cu care era onorată instituția de care se ocupa :

„Știm că exactitatea specifică cerută cercului nostru de studiu este o premisă inevitabilă pentru o astfel de procedură. Caracterul confidențial, impus mai ales unor astfel de comunicări, ne impune de asemenea să ne abținem de a le face publice în vreun fel sau în altul”.

Cert este că nu trebuie să ne punem speranța în ideea că multe din evenimentele legate de măsurile radicale pe care Germania le-a adoptat împotriva evreilor vor fi dezvăluite o dată cu deschiderea arhivelor acestui institut de cercetări special.

Un an mai târziu, între 5 și 7 iulie 1938, cu ocazia celei de-a treia sesiuni de comunicări a Departamentului, la Universitatea din München s-au adunat, pe lângă membrii Institutului de Istorie al Reich-ului, membri proeminenți ai partidului și conducerii statului. „Pentru prima oară, la lucrări au fost acceptați și reprezentanți ai presei, pentru a accentua faptul că institutul nu reprezenta doar cartierul general al unui proiect de cercetare, ci și o tribună doctrinară”¹⁰⁷. Se pare, că la acea vreme, printre membrii conducerii din *Forschungsabteilung Judenfrage* se afla și conferențiar dr. Karl Georg Kuhn de la Universitatea din Tübingen, specialist în studii orientale și semitice, împreună cu dr. Clemens August Hoberg din München, istoric și filosof. „Lor li se asociază un grup masiv de specialiști care sînt incluși în Consiliul Consultativ general al Experților (*Sachverständigenbeirat*) din *Reichsinstitut*”¹⁰⁸.

Înainte de a-l prezenta pe primul vorbitor, Frank a făcut o dezvăluire : „în acest moment Reich-ul a alocat fondurile necesare în special pentru constituirea în cadrul Institutului de Istorie a unei cuprinzătoare biblioteci europene specializate în chestiunea evreiască”. Într-o declarație oficială rostită pe data de 12 octombrie 1937, Rudolf Hess își afirmase preocuparea personală pentru înființarea acelei biblioteci¹⁰⁹ și nu trebuie să uităm greutatea pe care o căpăta fiecare afirmație a lui Hess.

La vremea sesiunii de comunicări amintite, Grau nu mai avea nici o legătură cu Institutul. Începînd cu volumul 158 (martie-octombrie 1938), încetează și colaborarea sa

106. „Vorbemerkung”, în *Forschungen zur Judenfrage*, II (1937), p. 7.

107. *Historische Zeitschrift*, nr. 159 (1938-1939), pp. 218-221.

108. Cf. *Historische Zeitschrift*, nr. 162 (apărut pe 18 septembrie 1941, dar – evident – cu o foarte mare întârziere), p. 560, și Kuhn, *op.cit.*, p. 34

109. *Völkischer Beobachter*, ediția berlineză din 13 octombrie 1937, conținea următoarea informație : „München, 12 octombrie. Delegatul Führer-ului, Reichsminister Rudolf Hess, l-a primit pe directorul Departamentului pentru Studiarea Problemei Evreiești din cadrul *Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschland*, președinte al Academiei de Științe a Bavariei, dr. Karl Alexander von Müller, și pe directorul său interimar, Dr. Wilhelm Grau. Ei l-au informat despre activitățile de cercetare și despre construirea bibliotecii de istorie a problemei evreiești. Cu această ocazie, delegatului Führer-ului i-a fost oferit primul volum din recent apăruta *Forschungen zur Judenfrage*. Delegatul Führer-ului și-a exprimat încă o dată interesul activ pe care el personal, ca și întregul partid național-socialist al muncitorilor germani, îl acordă activității acestui Departament. Vezi și Walter Frank – „Die deutschen Geisteswissenschaften im Kriege”, p. 15, în *Historische Zeitschrift*, nr. 157 (1937-1938), p. 444.

cu *Historische Zeitschrift*, locul său fiind preluat de dr. Volkmar Eichstädt, un personaj mult mai demn de încredere. De vreme ce Grau fusese unul dintre pilonii cercetării antievreiești și urma să joace mai târziu un rol și mai important, este normal să fim interesați de motivele absenței sale. Frank nu le menționează în discurs. Singura sa referire indirectă la Grau o reprezintă anunțul că în vara lui 1938 *Forschungsabteilung Judenfrage* fusese transformat în *Hauptreferat Judenfrage*, „condus de mine însumi”, după cum afirmă el. Abia peste doi ani, într-un alt discurs, ținut la Universitatea din Berlin, Frank destăinuie cu destulă reticență faptul că fusese nevoit să se despartă de Grau din cauza tendințelor catolic-clericale ale celui din urmă. Frank a profitat de ocazie ca să le amintească celor ce îl ascultau că încă din 1934, într-o recenzie de carte publicată de Rosenberg¹¹⁰, el criticase punctul de vedere al lui Grau, conform căruia antisemitismul modern constituia un declin în comparație cu antisemitismul religios al Evului Mediu. Frank a continuat explicând că Grau acceptase sugestia sa și eliminase una din propozițiile incriminate în a doua ediție a cărții, însă alte pasaje, care mergeau pe aceeași idee, au rămas neschimbate, iar impresia de ansamblu a fost aceea că Grau încă se agață de teoriile sale, așa cum o dovedea și un articol pe care l-a publicat în 1938 în revista *Wille und Macht*.

În acuzațiile sale, Frank nu a menționat de ce îl angajase pe Grau, în ciuda ereziilor susținute de acesta, și de ce colaborase cu el câțiva ani buni, ba chiar îl lăudase fără rezerve la sesiunea deschisă organizată de Departamentul său în 1936. Înclinăm să credem că, dincolo de toate divergențele de opinii pentru care se presupune că a fost demis Grau, exista de fapt o confruntare pe alte planuri. În orice caz, Grau nu s-a dat bătut. Ambițios și flexibil, după câțiva ani petrecuți într-un con de umbră, el a apărut la grandiosul Institut de Cercetări asupra Chestiunii Evreiești din Frankfurt ca protejat al lui Rosenberg, iar faimoasa publicație oficială *NS Briefe* a întâmpinat astfel a treia ediție a unei lucrări a lui Grau: „Un eseu ca acesta nu poate fi lăudat suficient”. Între timp, Frank devenise la rîndul său doar umbra celui care fusese. În plus, la institutul din Frankfurt, Grau putea să meargă dincolo de teorie: după ce începuse cu cercetări asupra persecutării evreilor în epoca medievală, va ajunge să slujească drept unealtă a unor acțiuni față de care persecuțiile Evului Mediu par o joacă de copii.

X

***Das Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschlands* între 1938 și 1941, sub conducerea lui Hess, Streicher și Keitel**

La sesiunea de comunicări de la München, desfășurată în anul 1938, au fost din nou invitate „personalități creatoare de istorie”, iar Julius Streicher și-a marcat un nou triumf:

„În discursul său fascinant, plin de vitalitate și care a durat câteva ore, el [Streicher] le-a cerut istoricilor germani să stabilească imediat legătura cu națiunea și cu poporul... La

110. *Die Bücherkunde*, 1934, nr. 11/12.

începuturile Mișcării, Adolf Hitler spunea : «Un luptător nu citește, el vorbește din adîncul inimii». *Gauleiter*-ul a fost fericit să afle că un nou spirit domină atmosfera din cadrul Institutului. Aici au fost prezenți oameni care se simt tineri și care au avut și îndrăzneala de care era nevoie pentru a scrie istoria dinăuntru inimilor lor”¹¹¹.

Înainte ca sesiunea să se încheie oficial, Frank a repetat afirmația pe care o făcuse în discursul său de deschidere, cînd spusese că Institutul de Istorie al *Reich*-ului se consideră a fi „centrul antisemitismului în știința germană”. El l-a elogiat pe Streicher, „luptătorul politic din linia întâi a întîlnirilor cu masele”, cel care le transmisese ascultătorilor „știința sa, verificată practic”, și s-a declarat fericit că „prăpastia dintre cunoaștere și acțiune, dintre rațiune și politică, prăpastie creată de o epocă bolnavă, începea să se închidă”¹¹².

Hoberg, care face iarăși un reportaj pentru *Historische Zeitschrift*, s-a arătat extrem de entuziasat față de rezultatele sesiunii. El declara că membrii Institutului de Istorie al *Reich*-ului se sudaseră într-un grup compact, unit prin aceleași interese, și că ar fi imposibil să fie enumerate în toată bogăția lor propunerile și ideile care s-au ivit pe durata discuțiilor :

„Aici avem de-a face într-adevăr cu un centru spiritual, unul în care forțele creatoare se adună laolaltă și se revigorează una pe cealaltă. Făcînd legătura dintre cuvîntul său de încheiere și observațiile *Gauleiter*-ului Streicher, Walter Frank a afirmat că adevărata înțelepciune se vedește după felul în care elucidează aparentele complicații, transformîndu-le în concepte cognitive cuprinzătoare, dar ușor de înțeles. Astfel de concepte cognitive simple au reieșit din ideile centrale ale comunicărilor prezentate aici, precum și din discuțiile purtate într-o atmosferă surprinzător de armonioasă. Oamenii de știință național-socialiști din toate disciplinele de cercetare trebuie să se organizeze într-un nou ansamblu, conform liniei politice de abordare a chestiunii evreiești. Evident însă că la temelia acestui ansamblu nu stă numai chestiunea evreiască. Noul spirit de unitate își are obîrșia în *Weltanschauung*-ul național-socialist, în fundamentul esențial al doctrinei sale : ideea de rasă și de popor. În consecință, această unitate este posibilă – iată, probabil, unul din cele mai remarcabile rezultate ale acestei sesiuni – numai prin acceptarea universalității spiritului german, în care antisemitismul, în loc să fie pură negație, reprezintă un element necesar, constructiv, al întregului”¹¹³.

A patra sesiune anuală de comunicări, ultima despre care sîntem siguri că a avut loc, s-a desfășurat în München, între 4 și 6 iulie 1939. Comunicările citite aici au fost publicate în volumul al patrulea din *Forschungen zur Judenfrage*, dar se pare că nu a fost publicată nici un fel de dare de seamă. În nota sa prefațatorie la volumul amintit¹¹⁴, Walter Frank ține să remarce :

„Nu mai este nevoie să căutăm nici o altă explicație pentru a arăta în ce măsură momentul actual accentuează importanța volumelor *Forschungen zur Judenfrage*. Mai mult decît orice alt eveniment, războiul în care națiunea germană a fost tîrîtă de plutocrațiile occidentale a dovedit că activitatea strict științifică de studiere a chestiunii evreiești constituie una dintre cele mai hotărîtoare contribuții la reînarmarea spirituală a poporului nostru și în același timp la iluminarea celorlalte popoare de pe glob”.

111. *Historische Zeitschrift*, nr. 159 (1938-1939), p. 220.

112. „Vorbemerkung”, în *Forschungen zur Judenfrage*, III (1938), p. 7.

113. *Historische Zeitschrift*, nr. 159 (1938-1939), p. 221.

114. Nota poartă data de 29 septembrie 1939, Berlin.

Nu știm dacă, după izbucnirea războiului, Institutul de Istorie al *Reich*-ului a mai organizat și alte sesiuni de comunicări pe teme evreiești. În orice caz, *Forschungen zur Judenfrage* au continuat să apară pînă în 1944, iar seria a ajuns să aibă nouă volume masive. La ea au participat următorii 35 de savanți și cercetători, majoritatea profesori universitari (cifra romană din paranteză indică volumul sau volumele în care au fost publicate lucrările lor): Johannes Ält (I), Hans Behrens (IV), Hans Bogner (I, II), Erich Botzenhart (III), Friedrich Burgdörfer (III), Rudolf Craemer (V), Volkmar Eichstädt (VI), Wilfried Euler (VI), Julius [Giulio] Evola (IX), Richard Fester (VI), Eugen Fischer (III, VII), Walter Frank (I, III, IV, V, VIII), Karl Richard Ganzer (III), Oscar Grosse (V), Hans Alfred Grunsky (II, IV), Johannes Heckel (I), Heinrich Heerwagen (IV), Clemens August Hoberg (IV, IX), Otto Höfler (IV), Gerhard Kittel (I, II, III, IV, V, VII, IX), Franz Koch (I, II), Karl Georg Kuhn (I, II, III), Ottokar Lorenz (II), Herbert Meyer (I), Hermann Meyer (IX), Herbert Michaelis (VIII), Kleo Pleyer (II), Bolko Freiherr von Richthofen (VIII), Joseph Roth (IV), Günter Schlichting (VI), Wilhelm Stapel (I, II), Bruno Thüring (IV), Otmar Freiherr von Verschuer (II, III), Max Wundt (I, II), Wilhelm Ziegler (II, IV).

Pe lângă sesiunile de comunicări ale departamentului pentru evrei, Institutul de Istorie al *Reich*-ului a organizat în Berlin și cîteva sesiuni de comunicări pe teme generale din istoria Germaniei. Se pare însă că și în aceste ocazii interesul maxim îl reprezenta tot chestiunea evreiască. Să luăm ca exemplu întîlnirea din 1 decembrie 1938 de la Berlin. S-ar zice că nu exista nici o comunicare legată de evrei, dar la tema aceasta se face referire în prezentarea plasată la sfîrșitul cărții lui Kittel din 1939, unde sînt enumerate toate lucrările publicate de Institutul de Istorie, atît cele legate de chestiunea evreiască, cît și cele avînd teme mai generale:

„Inteligența germană în luptă împotriva iudaismului mondial! «Așa cum revoltătoarea lovitură a iudaismului mondial a fost urmată de contraloviturile economice și politice ale *Reich*-ului, tot astfel intelectualii și savanții vor răspunde la provocare, continuînd să întărească latura antievreiască a muncii lor de cercetare» (Walter Frank, din discursul rostit la sesiunea de comunicări a Institutului de Istorie desfășurată la Berlin, pe 1 decembrie 1938)”¹¹⁵.

Fapt bine cunoscut, „contraloviturile economice și politice ale *Reich*-ului”, adică pogromurile din noiembrie, care au implicat întreaga națiune, au dus la eliminarea totală a evreilor din viața Germaniei.

După o întrunire a Institutului, desfășurată în Berlin în lunile ianuarie și februarie ale anului 1939, ziarul *Völkischer Beobachter*, în numărul din 2 februarie 1939, a remarcat că:

„Tineretul hitlerist, tinerii muncitori și studenți germani se adună cu toți bărbații și femeile din toate clasele sociale și, cu o profundă seriozitate morală, ascultă cuvintele savanților germani”.

115. Gerhard Kittel – *Die historischen Voraussetzungen der jüdischen Rassenmischung* (Hanseatische Verlagsanstalt, Hamburg [1939], 48 p.), p. [47]. În terminologia nazistă, *Freveltat des Weltjudentums* desemna atentatul organizat de Hershl Grinshpan pe 7 noiembrie 1937 împotriva unui membru al ambasadei germane din Paris, pe nume vom Rath. Documentele oficiale ale naziștilor, recuperate în Berlin, arată fără nici o umbră de îndoială că valul de crime, incendieri și jafuri care s-a abătut asupra *Reich*-ului trei zile mai târziu fusese plănuțit cu mult timp înainte și că au existat ordine oficiale adresate poliției și membrilor de partid, în care erau îndemnați să participe. Cf. *The New York Times* din 21 septembrie 1945.

La una din aceste sesiuni dedicate „evreimii și chestiunii evreiești”, dr. Hans Alfred Grunsky, profesor titular la catedra de filosofie, la Universitatea din München, a discutat despre Spinoza :

„Așa cum a dovedit Grunsky, Spinoza nu era altceva decât un neguțător evreu ca toți cei de-o rasă cu el. Prefăcându-se numai a fi un gânditor mistic teutonic, el a crezut că va putea crea o nouă Tora care să impună tuturor națiunilor legile Talmudului”¹¹⁶.

Conform mărturiilor existente, Walter Frank și-a continuat netulburat ascensiunea și în timpul războiului, însă după primăvara anului 1941 el s-a limitat la activitatea de autor și redactor de carte, fără a mai ajunge vreodată la poziția proeminentă deținută anterior. În consecință, putem presupune cu destulă certitudine că începutul declinului lui Frank a fost marcat de fuga în Anglia a protectorului său, Rudolf Hess. Cu puțin timp înainte de acel moment se aflase pe creasta valului : fusese primit în audiență de generalul de infanterie Keitel, numit mareșal al armatei, iar cu această ocazie presa subliniase că Institutul de Istorie, prin cercetările sale antievreiești, „era hotărât și capabil să-și aducă o contribuție meritorie la desfășurarea războiului în plan spiritual”¹¹⁷.

Pē 18 mai 1940, la Universitatea din Berlin, Frank și-a ținut ultimul discurs public de care avem cunoștință, fiind întâmpinat cu aplauze furtunoase. A fost un discurs despre principii, care intenționa în egală măsură să recapituleze activitatea din trecut și să arate calea de urmat în viitor¹¹⁸. El și-a exprimat în mod repetat recunoștința față de sprijinul oferit de Hess Institutului de Istorie pe care îl conducea. Frank se arată extrem de sigur de sine și merge pînă într-acolo încît, cînd vorbește despre străduințele lui Rosenberg de a lupta împotriva evreilor, îl numește pe acesta „gazetar”. Nu avea de unde să știe că peste puțin timp echipa lui Rosenberg îl va surclasa cu totul.

Ca temă suplimentară a cercetărilor antievreiești efectuate de germani, Frank a amintit problema evreilor est-europeni. Din cele spuse de el reieșea că problema „rezultă din simpla însărcinare politică de legislator pe care *Reich*-ul german o are acum [după înfrîngerea Poloniei din 1939], pe care și-a asumat-o în ceea ce privește teritoriul polonez, așadar și în ceea ce privește cea mai mare parte a evreilor din Europa de Est”. Însă tot el îndeamnă ca principalul obiectiv al cercetărilor să rămînă totuși evreul occidentalizat integral. Evreul est-european (sau „galițian”, cum îl numește Frank), care are o limbă proprie și un stil de viață deosebit de alții, poate fi făcut să se potrivească stereotipului străinului dușmănos cu mai multă ușurință, însă Walter Frank nu voia să aleagă calea cea mai ușoară :

„Ne va rămîne întotdeauna o sarcină de maximă importanță, și anume aceea de a-l demasca pe așa-numitul evreu «german», «nobil» și «educat», și de a arăta că este cel mai periculos tip de parazit străin. Ne vine ușor să dovedim că evreul galițian este mebrul unei «hoarde asiatice» oploșite pe pămînt european. Ne este mai greu atunci cînd «asiaticul» cu care ne întîlnim ia forma civilizată a unui Baruch Spinoza sau Moses Mendelssohn, a unui Friedrich

116. *Deutsche Justiz, Amtliches Blatt der deutschen Rechtspflege*, Her. Dr. Franz Gürtner, Reich-minister der Justiz, nr. 101, I (1939), p. 235.

117. *Die Judenfrage* din 5 iunie 1941, într-o notă dedicată volumelor V și VI din *Forschungen zur Judenfrage*, care erau în curs de apariție. Vezi nota 91, care conține o altă dovadă a interesului ridicat pe care îl avea *Wehrmacht*-ul față de activitatea lui Frank.

118. Cf. nota 91.

Gundolf, Albert Einstein sau Maximilian Harden, a unui Walther Rathenau sau Benjamin Disraeli. În această privință, *Reich Institut* a realizat deja lucruri extraordinare”.

Frank și-a încheiat discursul arătând ce perspective largi se deschisese prin „înălțarea poporului nostru, așa cum este el definit în cadrul rasei *ariene*, spre noul *Reich*”:

„... victoria Germaniei național-socialiste asupra democrațiilor occidentale va conduce și în Europa de Vest la o revoluție spirituală. Atunci când, sub asaltul batalioanelor germane, putrele ideologii și sisteme politice ale Occidentului vor începe să se prăbușească, rezultatele superioare ale științei politicii apărute în noua Germanie vor putea și vor trebui să invadeze vidul care o să apară.

Concomitent cu complexa misiune politică a Germaniei, va exista și o misiune constructivă. Ea constă în a arăta poporului german însuși, dar și restului lumii, calea urmată de germani pînă la *Reich* și misiunea ordonatoare pe care o are *Reich*-ul în Europa... Avîndu-și punctul de pornire într-o politică externă inimaginabil de creativă și într-un nou și mai mare *Reich* german, [noua știință a politicii] se va dovedi iarăși capabilă și va fi chiar nevoită să modeleze istoria politicii marilor puteri și a întregii lumi într-un fel nou, mult dincolo de simpla istoriografie diplomatică.

Toată această muncă de cercetare nu va avea ca obiectiv numai informarea oamenilor care știu, ci și educarea celor care au voința de a face.

Iar dacă vom reuși să combinăm profunzimea și desăvîrșirea metodei germane de studiu cu puterea scripitoare a voinței politice, atunci profeția lui Cristoph Steding, care spunea că noua știință a politicii apărută în cadrul *Reich*-ului german îi va impune acestuia rolul conducător în întreg spațiul intelectual al Europei, se va materializa în sfîrșit”¹¹⁹.

XI

Das Institut zum Studium der Judenfrage (Institutul pentru Studiarea Chestiunii Evreiești, înfîințat de Goebbels). Wilhelm Ziegler

Nu toate instituțiile naziste dedicate cercetărilor antievreiești au realizat atît cît a făcut Institutul de Istorie al *Reich*-ului, dar bineînțeles că tuturor li se cuvine atenția noastră. Pentru a le evalua corect, trebuie să le observăm în interiorul cadrului general al politicii naziste. O dată ce spoiala lucitoare de voință și acțiune armonioasă se prăbușește, ajungem să distingem un șir neîntrerupt de lupte intestinale și răzbunări între facțiuni, ba chiar și pe unii indivizi ascunși în spatele acestor confruntări. Ei nu se deosebeau nici prin ideologie și, din acest motiv, nici prin țelul ultim urmărit – care era acela „de a rezolva chestiunea evreiască” în mod radical – și nici măcar prin felul în care

119. *Ibid.*, pp. 12, 17, 18. Sublinierile sînt preluate după textul original. Christoph Steding – *Das Reich und die Krankheit der europäischen Völker* (Hanseatische Verlagsanstalt, Hamburg, 1938, 772 p.). Lucrarea lui Steding, editată de Frank după moartea autorului, încearcă să demonstreze că pentru națiunile teutonice din jurul Germaniei singura ieșire din criza spirituală prin care treceau era unificarea, sub conducerea Germaniei, într-un *Reich* teutonic uriaș. Cartea a devenit atît de populară încît în 1943 a fost tipărită o a treia ediție.

puseseră în aplicare cele mai dure măsuri în decursul acțiunii inițiate. Ceea ce îi făcea să se confrunte era lupta pentru putere. Goebbels, care dădea mereu impresia că rămîne în urmă, din pricina efortului de a-și impune discursul pe același plan cu acțiunile celorlalți, n-a apărut niciodată printre oaspeții de onoare ai Institutului de Istorie al Reich-ului, condus de Walter Frank. De fapt, s-ar putea ca el să fi interpretat invectivele lui Frank la adresa autorilor antisemiți incompetenți, care fac mai mult rău decît bine cauzei comune, drept un atac la adresa lui și a echipei sale. În consecință, Goebbels și-a oferit sprijinul unui alt institut, numit Institutul pentru Studierea Chestiunii Evreiești (*Institut zum Studium der Judenfrage*) și plasat în Berlin, care în decursul timpului a ajuns tot mai legat de Ministerul Instrucției Publice și de Propagandă, devenind în cele din urmă – deși nu fățiș – una din agențiile acestuia. Organul de presă al respectivului institut a mai amintit, măcar accidental, de Frank și Institutul său de Istorie, însă pe Rosenberg pare să-l fi ignorat cu totul, ajungînd pînă într-acolo încît să amintească de deschiderea Institutului de Cercetări asupra Chestiunii Evreiești de la Frankfurt abia în numărul de pe 1 ianuarie 1943, deși evenimentul avusese loc în martie 1941 și ocupase prima pagină a ziarelor de atunci. Într-unul din rapoartele Ministerului Propagandei pe anul 1944 (document aflat astăzi în arhivele YIVO), dr. Giselher Wirsing, unul dintre oamenii lui Rosenberg, care avusese un rol important la ceremonia de deschidere a Institutului din Frankfurt, este etichetat drept un ins care ar fi adoptat odinioară „o atitudine pro-sovietică explicită”. Pe de altă parte, cu excepția participării la inaugurarea Institutului lui Frank, Rosenberg nu a mai colaborat cu acesta și nici nu i-a acordat nici o atenție, iar publicația sa *Nationalsozialistische Monatshefte* nu s-a arătat foarte aprobatoare față de *Forschungen zur Judenfrage*, marele proiect al lui Frank. Dar asta o vom vedea mai departe. În cele din urmă, Rosenberg și-a întemeiat un institut antievreiesc propriu, în care l-a instalat pe nimeni altcineva decît pe Grau, cel care fusese eliminat din echipa lui Frank.

Institut zum Studium der Judenfrage a ieșit la rampă chiar puțin înaintea Departamentului pentru Evrei al lui Frank. La început, directorul Institutului a devenit Eugen von Engelhardt¹²⁰, care a fost însă înlocuit curînd de un savant, dr. Wilhelm Ziegler, înalt funcționar (*Regierungsrat*) în ministerul condus de Goebbels. În anii republicii, Ziegler se dovedise un autor prolific, scriind mult despre nedreptatea Tratatului de la Versailles și „minciuna vinovăției în război”. În cadrul Institutului, pe post de consilieri ai lui Ziegler, activau Hans Georg Trurnit și Karl Friedrich Wiebe, care erau și ei subordonații lui Goebbels. Așadar, putem presupune că legătura cu ministerul lui Goebbels a fost stabilită prin 1935, o dată cu preluarea conducerii institutului de către Ziegler, deși primele dovezi directe pe care le deținem datează abia din 1938. În acest an, ca și în anii următori, s-au găsit dovezi clare care demonstrează dincolo de orice îndoială că Institutul nu era altceva decît una din nenumăratele filiale camuflate ale tentacularei agenții a lui Goebbels. De sub dărîmăturile rămase în Berlin din clădirea Ministerului Propagandei au fost recuperate două borderouri care acum se găsesc în arhivele YIVO și care dezvăluie secretul. În anul 1938, din totalul de 3.750.000 *Reichsmark* alocate „propagandei interne”, 50.000 au fost puse deoparte pentru *Institut zum Studium der Judenfrage*. În realitate, aici s-au cheltuit 68.500 *Reichsmark*. În 1939, deși suma totală alocată

120. Autorul lucrării *Jüdische Weltmachtpläne* [1. Auflage, 1936], 2. Auflage (Hammer-Verlag, Leipzig, 1943, 104 p.). În esență, cartea reprezintă o interpretare a *Protocoalelor Înțelepților Sionului*, îmbogățită generos cu comentarii injurioase.

„propagandei active” a fost redusă la 3.250.000 *Reichsmark*, Institutul urma să primească 60.000 *Reichsmark*¹²¹.

Sub directoratul lui Ziegler banii n-au fost cheltuiți inutil. În decursul câtorva ani au fost publicate cel puțin șapte cărți, unele dintre ele voluminoase, unele chiar reeditate, care se ocupau de subiecte cum ar fi evreii și bolșevismul, evreii și munca, evreii și Germania sau altele asemănătoare. La una dintre ele, cea a lui Klaus Schickert despre evreii din Ungaria¹²², ne vom referi mai târziu; autorul, asemeni lui Walter Frank și Grau, a fost un învățăcel al lui Karl Alexander von Müller. Mai mult, în 1937 a fost lansată o revistă intitulată *Mitteilungen über die Judenfrage*, care a apărut intermitent în chip de săptămînal și bisăptămînal. În 1940, numele revistei este schimbat în *Die Judenfrage in Politik, Recht, Kultur und Wirtschaft*. Inițial, *Mitteilungen* era tipărită numai pe o față a foi de hîrtie, spre beneficiul editorilor de ziare care și-ar fi dorit să se folosească de material și care erau chiar invitați să-l republice. Pe de altă, parte un supliment intitulat *Judentum und Recht* purta inscripția „Material confidențial. A nu se publica”.

Primul editor al revistei, Hans Georg Trurnit, coautor al unei voluminoase lucrări antievreiești¹²³, este înlocuit în mai 1939 de dr. Wolff Heinrichsdorff. În aprilie 1940, funcția este preluată de Wolfgang Fehrmann, iar în decembrie 1942, cînd Fehrmann este înrolat în armată, îi ia locul Horst Seemann. Alți colaboratori frecvenți au fost Friedrich Löffler din Leipzig și dr. L. Franz Gengler. Un avocat pe nume Dietrich Wilde era responsabil cu suplimentul amintit.

La început, sediul institutului se afla în Berlin W9, Bellevuestrasse, nr. 11a. Ulterior a fost mutat la Berlin-Charlottenburg, pe Wilmersdorfstrasse, nr. 95, unde s-a deschis și o bibliotecă „care aduna toate materialele necesare pentru inevitabila confruntare cu evreimea mondială”, după cum s-a exprimat o foarte respectabilă publicație științifică¹²⁴.

Ziarul șapirografiat al ministerului lui Goebbels din data de 12 decembrie 1939, pe numele său *Nachrichtenblatt des Reichsministeriums für Volksaufklärung und Propaganda* (nr. 27), conținea următorul anunț:

„Das Institut zum Studium der Judenfrage se găsește în Berlin W9, Postdamer Strasse, nr. 17, și acum poartă numele de «Antisemitische Aktion»”.

Din acel moment, noul nume al instituției a apărut în capul revistei *Mitteilungen zur Judenfrage* și, mai târziu, *Die Judenfrage*, unde a continuat să fie prezent pînă la numărul din 15 februarie 1942 (vol. VI, nr. 4), cînd – fără nici o explicație suplimentară – instituției i-a fost schimbat încă o dată numele, devenind *Antijüdische Aktion*. Faptele

121. Arhivele YIVO dețin și în jur de o duzină de matrice care țineau de activitățile rutiniere ale Institutului din Berlin. Acestea au fost la rîndul lor găsite printre ruinele rămase din clădirea ministerului lui Goebbels.

122. Klaus Schickert – *Die Judenfrage in Ungarn, Jüdische Assimilation und antisemitische Bewegung im 19. und 20. Jahrhundert* (Essener Verlagsanstalt, Essen, 1937, 201 p.) – *Die Juden im Leben der Völker. Schriften zur Judenfrage der gegenwart*, her. vom Institut zum Studium der Judenfrage, Berlin.

123. *Weltentscheidung in der Judenfrage. Der Endkampf nach 3000 Jahre Judengegnerschaft*. In Verbindung mit dem Institut Zum Studium der Judenfrage hrsg. von Dr. Willi Fr. Könitzer und Hans Georg Trurnit (Zwinger Verlag, Dresda, 1939, 303 p., ilustr. 4°).

124. *Zentralblatt für Bibliothekswesen*, nr. 57 (1940), p. 67.

discutate în continuare vor dovedi clar că schimbarea a fost provocată de interesul tot mai mare pe care Germania îl arăta arabilor, deoarece conducătorii arabi favorabili Axei se simțeau ofenși de termenul „antisemit”. Sub noua denumire, institutul a continuat să existe pînă la sfîrșitul anului 1943, cînd *Die Judenfrage* și-a întrerupt pe neașteptate apariția. Pe parcursul aceluia an a apărut însă o nouă publicație a *Antijüdische Aktion*: *Archiv für Judenfragen, Schriften zur geistigen Überwindung des Judentums*, al cărei redactor era Friedrich Löffler. Revista avea format de carte, iar fiecare număr conținea 64 de pagini. Löffler era un vechi colaborator al mai multor reviste cu caracter anti-evreiesc și fusese mai demult redactor la *Hammer* din Leipzig, „cea mai veche publicație antievreiască din Germania”¹²⁵, care și-a încetat apariția în 1940. În 1944 îl vom întîlni pe Löffler ca expert în studii antievreiești. Numele său apare atunci cînd se discută despre congresul internațional antievreiesc pe care autoritățile *Reich*-ului plănuiau să-l organizeze în toamna aceluia an și care în documentele oficiale purta numele de cod „K44”.

Deoarece *Die Judenfrage* nu avea prea multe pretenții de a părea o revistă de înalt nivel științific, nu este necesar să intrăm în detalii asupra conținutului ei. Ne va interesa doar orientarea generală a revistei din anii cînd chestiunea evreiască fusese în cele din urmă „rezolvată”, dar asta abia în momentul în care vom ajunge cu prezentarea noastră la acea perioadă. Atunci vom reveni și la *Archiv für Judenfragen*, care în mod evident avea pretenții științifice.

După informațiile pe care le deținem, *Antijüdische Aktion* a fost încorporată într-o nouă inițiativă a Ministerului Propagandei și anume *Zentralforschungsinstitut* (Institutul Central de Cercetare), așa cum s-a întîmplat și cu o altă organizație a lui Goebbels, cea Anti-Comintern (vezi p. 109), însă nici *Antijüdische Aktion* și nici Anti-Comintern nu și-au pierdut complet identitatea.

XII

Walter Grundmann. *Das Institut zur Erforschung des jüdischen Einflusses auf das deutsche kirchliche Leben* (Institutul pentru Studiarea Influenței Evreiești asupra Activității Bisericii din Germania)

Ne-am abate prea mult de la subiect dacă am analiza în detaliu toate fazele luptei naziștilor împotriva religiei creștine, privită ca rod al iudaismului, o luptă inițiată de Rosenberg încă dinainte de venirea lui Hitler la putere. În linii mari, ea ținea de adaptarea religiei la regimul instaurat de Hitler, adică la istoria contemporană a Germaniei. Însă nu trebuie să trecem cu vederea o anumită instituție: *Das Institut zur Erforschung des*

125. Cf. scrisoarea adresată de Löffler Ministerului Propagandei pe 2 decembrie 1939, actualmente aflată în arhivele YIVO. Din *Archiv für Judenfragen* YIVO deține trei numere, însemnate: Gruppe A1, Heft 1, 2 și 3. Despre catalogul bibliotecii de la „Antijüdische Aktion” am aflat dintr-un articol bibliografic: *Bibliothek der Antijüdische Aktion. Bücherverzeichnis. Nach Verfassern geordnet*, Bd. 1-3. 1: A-F, 2: G-N, 3: O-Z ([Berlin], 1943, 4°). Dactilografiată, șapirografiată.

jüdischen Einflusses auf das deutsche kirchliche Leben (Institutul pentru Studierea Influenței Evreiești asupra Activității Bisericii din Germania). Deși mai puțin atrăgător în comparație cu alte instituții de profil, el a avut totuși un rol de jucat între cele cinci institute de studii și cercetări antievreiești din epoca lui Hitler. Cel puțin în ceea ce privește străduințele, n-a fost întrecut de nimeni.

Și în cercurile academice și științifice eforturile de „de-iudaizare” începuseră relativ devreme, iar profesor dr. Ernst Bergmann de la Universitatea din Leipzig, al cărui nume este bine cunoscut atunci când se vorbește despre acest subiect, a fost doar unul dintre inițiatori. În chiar primul an al epocii hitleriste un *Privatdozent* de la Universitatea din Königsberg, comentînd atitudinea lui Luther față de evrei, a ajuns la următoarea concluzie :

„Chestiunea evreiască... n-a fost născocită de agitatori și nu este numai o problemă internă a Germaniei, ci este o problemă a istoriei universale... care... nu trebuie privită din orizontul umanismului obișnuit, ci *sub specie aeternitatis* sau, mai curînd, în opoziție cu crucea”¹²⁶.

Dar pînă în 1939 toate aceste străduințe antievreiești n-au beneficiat de o bază organizată, ci au rămas izolate și întâmplătoare. Însă pe 4 aprilie 1939 cîteva biserici ale landurilor (*Landeskirchen*) au înființat institutul menționat anterior¹²⁷, avîndu-l ca director (*Leiter*) pe *Oberregierungsrat* Leffler și ca director al programelor de cercetare (*Wissenschaftlicher Leiter*) pe profesor dr. Walter Grundmann, de la Universitatea din Jena. Într-o scrisoare adresată Ministerului Propagandei, Grundmann a definit astfel scopurile instituției pe care o coordona :

„Activitățile Institutului urmăresc să obțină rezultate științifice din concepțiile despre rasă și popor ale *Weltanschauung*-ului național-socialist legate de sfera vieții religioase a Germaniei. Asemeni național-socialiștilor, oamenii adunați în acest Institut au luat atitudine încă de la început împotriva teologiei și științei religiei din epocile anterioare, care nu acceptă astfel de concepții și sînt, în consecință, sterile pentru viitorul religios al poporului german”¹²⁸.

Inaugurarea oficială a Institutului s-a desfășurat la Wartburg, orașul unde avusese loc vestita întrecere între menestrelii germani din Evul Mediu și unde Martin Luther și-a definitivat traducerea Noului Testament. La inaugurare, Grundmann a ținut un discurs despre „De-iudaizarea vieții religioase – îndatorire a bisericii și științei teologice germane”¹²⁹. În perioada 1-3 martie 1940 la Wittemberg a avut loc și prima sesiune de

126. Lic. Erich Vogelsang, (*Privatdozent in Königsberg*) – *Luthers Kampf gegen die Juden* (Mohr, Tübingen, 1933, 35 p.), p. 35. În timpul lui Hitler, intelectualii umaniști din Germania se foloseau adesea de acest exemplu și se refereau la atitudinea lui Luther față de evrei. Cf. prof. dr. Theodor Pauls, *Luther und die Juden* (Gebr. Scheur, Bonn, 1939-1940, I, 140 p., II 104 p., III 98 p.); Theodor Pauls, Werner Petersmann, *Entjudung selbst der Lutherforschung in der Frage der Stellung Luthers zu den Juden* (Gebr. Scheur, Bonn, 1940, 23 p.).

127. Inițial a existat și o altă propunere pentru numele institutului : ...*zur Erforschung und Beseitigung des jüdischen Einflusses* (pentru Studierea și Eliminarea Influenței Evreiești).

128. Scrisoarea lui Grundmann este datată 31 mai 1941 și, asemeni celorlalte documente originale menționate în capitolul de față, se găsește acum în posesia YIVO.

129. Discursul a apărut sub formă de broșură : Walter Grundmann – *Die Entjudung des religiösen Lebens als Aufgabe des deutschen Theologie und Kirche* (Weimar, 1940, 22 p.). În 1937

comunicări. Au fost prezentate opt lucrări, care după aceea au fost publicate de Grundmann sub titlul *Creștinism și iudaism. Studii asupra raporturilor lor reciproce*¹³⁰. În timpul anului 1940, Grundmann a publicat un volum în care intenționa să dovedească faptul că Iisus nu fusese evreu :

„După studierea unității dintre comportamentul psihologic și moștenirea de singe, metodă recunoscută în epoca noastră, rezultă în mod necesar că, după toate probabilitățile, Iisus, neputînd fi evreu din cauza specificului său psihologic (*seelische Artung*), nu era evreu nici prin naștere”¹³¹.

Avansînd această ipoteză, Grundmann a putut să se folosească și de studiile unui coleg mai vîrstnic, profesor dr. Emanuel Hirsch din Göttingen care, dacă facem abstracție de rezonanța evreiască a numelui său, era un arian pur și se remarcase ca unul dintre primii profesori universitari care se declaraseră de partea lui Hitler (vezi p. 21). Într-o carte despre esența creștinismului, Hirsch afirmase :

„[În Galileea] atît neamurile ariene, cît și cele ne-ariene... au lăsat urme de neșters în cadrul populației. Știința nu are nici un motiv să definească originea singelui lui Iisus în vreun alt fel decît numindu-l simplu : «neevreiesc»”¹³².

În perioada 3-5 martie 1941, la Eisenach s-a desfășurat a doua sesiune de comunicări a Institutului¹³³. Printre vorbitori s-au numărat patru profesori de la Universitatea din Jena (Grundmann, Eisenhuth, Meyer-Erlach, Wagenführer), doi de la Universitatea din Giessen (Bertram, Euler) și cîte unul de la universitățile din Berlin (Hempel), Greifswald (Koepp) și Leipzig (Leipoldt). Episcopul landului Schulz, pe numele său Schwerin, a atras atenția asupra elementului german teutonic, care se cuvine să fie centrul vieții bisericești din zilele noastre, și a atacat veninos genul de teologie care se opune acestei concepții. Pastorul dr. Hunger a vorbit despre „Psihanaliza evreiască și clerul german”, iar profesorul Grundmann a anunțat înființarea în cadrul Institutului a unui colectiv de cercetători în care vor fi incluși psihologi, juriști etc. Aflăm din darea de seamă a sesiunii că toți vorbitorii „au recunoscut necesitatea ștergerii din învățăturile creștine a tot ceea ce este evreiesc sau a fost influențat de evrei”. La o slujbă religioasă ținută în Eisenach au fost citite fragmente din „Mesajul Domnului”, o formă adaptată a Noului Testament din care se eliminase tot ce era evreiesc¹³⁴.

Grundmann publicase *Deutsche Theologie*, iar un an mai tîrziu i-a apărut și următoarea lucrare : *Die Gotteskindschaft Jesu und ihre religionsgeschichtlichen Voraussetzungen* (Verlag Deutsche Christen, Weimar, 1938, 168 p.), pe care prestigiosul *Deutsche Literaturzeitung* (1940, nr. 47/48) a elogiat-o, afirmînd că era o lucrare „neinfluențată de deformări iudeo-creștine”.

130. *Christentum und Judentum. Studien zur Erforschung ihres gegenseitigen Verhältnisses* (Georg Wigand, Leipzig, 1940, 248 p.).

131. Walter Grundmann – *Jesus der Galiläer und das Judentum* (Georg Wigand, Leipzig, 1940, 246 p.), p. 205.

132. E[manuel] Hirsch – *Das Wesen des Christentums* (Deutsche Christen, Weimar, 1939, 165 p.). Anhang : „Die Abstammung Jesu”, pp. 158-165.

133. Cf. *Weltkampf*, I (1941), pp. 112-113. Lucrările sesiunii au fost publicate cu titlul oarecum modificat de *Germanentum, Christentum und Judentum*, vol. al II-lea.

134. *Die Botschaft Gottes* (Verlag Deutsche Christen, Weimar, 1940, 96, XII p.). Se menționează și o întrunire desfășurată la Heidelberg, în perioada 15-17 aprilie 1941, unde au fost citite

Un raport de opt pagini, trimis de Grundmann la Ministerul Propagandei în vara anului 1941 și care se află acum în arhivele de la YIVO, enumeră următoarele proiecte de cercetare ale Institutului, fiecare constând dintr-un număr de studii : 1) Personalitatea lui Iisus Christos ; 2) Începuturile creștinismului ; 3) Palestina ; 4) Probleme ale catolicismului (inclusiv „influența iudaismului asupra catolicismului din perspectiva rasei și a singelui și din cea spiritual-religioasă” și „atitudinea bisericii catolice față de iudaism”) ; 5) istoria credinței germano-teutone ; 6) mărturii ale pietății germane ; 7) cultul religios și îndrumarea sufletelor ; 8) probleme legate de lupta profetică purtată de poporul german. În plus, în raport este prezentată și activitatea practică (*Gestaltungsarbeit*) a Institutului, unde se include adaptarea Noului Testament sau un proiect de anvergură numit „Istoria Domnului alături de germani și a germanilor împreună cu Domnul” (*Die Geschichte Gottes mit den Deutschen und der Deutschen mit Gott*), care urma să fie realizat de un grup de poeți renumiți, în fruntea cărora se afla Wilhelm Kotze-Kottenrodt.

Lipsa unei reviste științifice proprii era o problemă dureroasă pentru Grundmann și grupul pe care îl coordona. După ce a eșuat de câteva ori în încercarea sa de a obține aprobarea Ministerului Propagandei, Grundmann și-a încercat încă o dată norocul pe 24 iunie 1941, la câteva zile după atacul Germaniei asupra Uniunii Sovietice, argumentând astfel :

„Noua situație politică pe care trebuie s-o înfrunte Germania în lupta pentru eliberare, creată prin alianța dintre bolșevismul evreiesc și plutocrația evreiască, ridică și o serie de probleme de ordin religios... Institutul consideră că sarcina sa esențială este să-și ofere colaborarea, deoarece este un deschizător de drumuri în acest domeniu, după cum o dovedesc studiile profesorului Meyer-Erlach, inițiate de Institut, adică «Influența iudaismului asupra creștinătății engleze» (Lucrări ale Institutului, vol. I, multiplicat și distribuit în 25.000 de exemplare) și «Este Dumnezeu englez?»”.

Totuși, cererea a fost din nou respinsă, iar Institutul lui Grundmann s-a văzut nevoit să se mulțumească cu un buletin informativ multiplicat, numit *Verbandsmitteilungen*. Unul dintre numere ne informează că profesor dr. Ernst Kriek a fost ales membru corespondent al Institutului.

Un an mai târziu, adică în 1942, destoinicul Institut reușește să anunțe organizarea unei a treia sesiuni de comunicări, desfășurată în Nürnberg între 9 și 11 iunie. Lucrările sesiunii au fost publicate într-un volum masiv, de peste patru sute de pagini¹³⁵, la care au colaborat, printre alții, profesorii universitari Bertram, Grundmann, Odeberg și Werdermann, ultimul dedicând mai bine de treizeci de pagini „pericolului iudaizării educației religioase și felului în care acest pericol poate fi depășit”. Mai mult decât atât, în decursul aceluiași an, Grundmann a reușit să mai publice un volum în care el însuși a scris un studiu de aproape optzeci de pagini despre religia veche în lumina științei rasiiale. Tot în acest volum, un spațiu larg a fost dedicat problemei „Vechiului Testament

comunicări ale profesorilor Odenwald (Heidelberg), Meyer-Erlach și Wagenführer (Jena) și Leipoldt (Leipzig).

135. *Sitzungsberichte der dritten Arbeitstagung des Instituts zur Erforschung des jüdischen Einflusses auf das deutsche kirchliche Leben von 9. bis 11. Juni 1942 in Nürnberg* (Georg Wigand, Leipzig, 1943, 424 p.) – *Germanentum, Christentum und Judentum*, vol. al III-lea.

și iudaismului”¹³⁶. Printre autorii prezenți în carte îi găsim pe profesorii universitari Leipoldt și Odeberg¹³⁷.

În același an apare o carte despre „Profilul religios al iudaismului”¹³⁸, avându-i ca autori pe profesorii universitari Grundmann și Karl Friedrich Euler. Scopul lucrării era să pregătească „motivarea și justificarea istorică a Germaniei în lupta sa împotriva evreilor”. După cum vom vedea mai târziu, această justificare s-a nimerit să apară într-o perioadă în care nimicirea poporului evreu era deja în plină desfășurare. Euler se pornește să demonstreze că vechiul neam ebraic (*Chabiru*) nu constituise niciodată un popor în adevăratul sens al cuvântului și că evreii au fost dintotdeauna un amestec rasial care în cele din urmă, prin selecție și educație, au dobândit forma (*Ausformung*) unei rase aparte. Cartea mai conține și o addenda despre „Limba idiș ca expresie a sufletului evreiesc (*Geistesart*)”. În partea sa de volum, Grundmann vorbește despre ura nepotolită pe care o au evreii față de întreaga lume neevreiască și despre înclinația evreilor de a-și însuși toate ideile sublime, inclusiv creștinismul.

Institutul a pus de asemenea bazele unei echipe de cercetare a „Teutonității și creștinismului”, care pînă în august 1943 organizase la Weissenfels, lângă Lützen, două „conferințe nordice” care „s-au bucurat și de largă participare a unor străini din țările nordice”.

Trebuie să spunem cîteva cuvinte și despre atitudinea guvernului nazist față de ideile și acțiunile reprezentate de institutul din Jena. Ar fi cu totul inutil să specificăm că în Germania nazistă nici o instituție, de nici un fel, ca să nu mai vorbim de una preocupată de probleme de *Weltanschauung*, nu avea cum să existe fără a fi acceptată oficial. Însă și în acest caz aparenta unanimitate a regimului era înșelătoare. Prezența unui oficial al Ministerului pentru Probleme Religioase la sesiunea de conferințe de la Wartburg, desfășurată în 1939, a oferit celor veniți la adunare primul semn că li se dă mină liberă, iar atunci cînd studiul lui Grundmann asupra lui Iisus a fost atacat destul de dur de profesorul de teologie H. von Soden de la Universitatea din Marburg în *Deutsches Pfarrerblatt* (nr. 46 din 5 aprilie 1942, pp. 13/14), o intervenție a Ministerului Propagandei l-a obligat pe editor să aprobe publicarea unei replici a autorului. Însă nici în cadrul ministerului nu exista un acord unanim. Eforturile neîntrerupte ale lui Grundmann de a obține permisiunea publicării unei reviste s-au lovit de încetineala celor responsabili, iar o notă internă a Ministerului Propagandei oferă următoarele motivații pentru astfel de atitudini :

„Străduințele acestei organizații și ale unui lider precum profesorul Grundmann sînt bine intenționate. Însă nu avem nici un interes în asimilarea (*angleichen*) învățăturilor creștine

136. Volumul, intitulat *Die völkische Gestalt des Glaubens*, ne este cunoscut doar dintr-o referință bibliografică întîmplătoare.

137. Conținutul celor cîteva lucrări publicate de Institutul condus de Grundmann ne este prezentat de B. Weinryb în *Jewish Review*, III (1945), unde sînt comentate și alte cîteva scrieri antievreiești ale naziștilor.

138. Karl Friedrich Euler și Walter Grundmann – *Das religiöse Geschicht des Judentums, Entstehung und Art* (Wigand, Leipzig, 1942, 176 p.). Cartea ne este cunoscută dintr-o notă apărută în *Die Judenfrage* din 15 decembrie 1942 și dintr-o recenzie de proporții, avîndu-l ca autor pe [profesor dr.] Wilhelm Koepp de la Universitatea din Greifswald și publicată în *Europäischer Wissenschafts-Dienst*, III (1943), pp. 30-31: Citatul din paragraful următor, în care se pomenește despre conferințele nordice, este preluat din aceeași recenzie.

de către doctrina național-socialistă și nici nu sîntem preocupați să dovedim că un creștinism reformulat (*umgestaltetes*) nu mai este evreiesc în esența sa (*keine jüdische Grundhaltung aufweist*)”¹³⁹.

Într-o anumită ocazie a ieșit la iveală și o atitudine mult mai negativă. Atunci cînd cîteva persoane de la Ministerul Propagandei au fost invitate să ia parte la o întîlnire a acestui Institut, care urma să se desfășoare pe 15 ianuarie 1942 și unde profesorii Grundmann și Werdermann aveau să țină cîte o prelegere, un înalt funcționar al ministerului a notat cu creionul pe invitație: „Dacă asemenea prelegeri mai sînt considerate astăzi oportune, atunci ele ar trebui urmărite”. Un alt funcționar din ministerul lui Goebbels avea de gînd să ceară Cancelariei Partidului, adică autorității supreme a naziștilor, o hotărîre privitoare la modul în care să fie tratat Institutul din Jena, însă nu știm dacă o astfel de cerere a mai fost înaintată. În orice caz, institutul amintit încă mai funcționa în vara anului 1944, cînd apare mențiunea (vezi p. 209) că profesor dr. Georg Bertram de la Universitatea din Giessen este „actualul” director-coordonator al programelor de cercetare. Despre soarta lui Grundmann nu putem emite decît presupuneri.

XIII

Pregătiri de război: conceptele *popor* și *spațiu*

Cînd am prezentat modul în care au evoluat cele trei institute de care ne-am ocupat în capitolele precedente, am trecut mai repede peste perioada războiului, pentru a nu întrerupe cursul cronologic al evenimentelor. Însă acum va trebui să reluăm analiza noastră din punctul în care am întrerupt-o, adică de la promulgarea codului de legi de la Nürnberg, care – în ciuda tuturor așteptărilor – a determinat o înăsprire a legislației și atitudinii antievreiești. Același lucru este valabil și pentru domeniul cercetării: după 1935 aportul oamenilor de știință la lupta dusă împotriva evreilor a crescut teribil, atît în ceea ce privește cantitatea, cît și zelul manifestat. Intensificarea atitudinii antisemite era la unison cu spiritul vremii. „Co-ordonarea” (deși nu pe deplin adecvat, este termenul cel mai apropiat de sensul original al cuvîntului german *Gleichschaltung*) savanților și intelectualilor de elită cu regimul avansase deja simțitor. În anul 1937, *Die Hochschule für Politik* din Berlin, care de la venirea lui Hitler la putere se arătase întotdeauna supusă regimului, a fost reorganizată printr-un decret al *Führer*-ului, „pentru a propaga și a întări formarea gîndirii și a voinței în spiritul național-socialismului”. De fapt, la vremea aceea totul devenise politic. Privind retrospectiv, sistemul educațional al Germaniei din acea perioadă seamănă cu o gigantică linie de asamblare industrială în care toți lucrează laolaltă pentru atingerea țelului final.

„Astăzi național-socialismul bate la ușa fiecărei discipline de studiu și întreabă: ce ai să-mi oferi?” a remarcat liderul lingviștilor germani, profesor dr. Eduard Hermann de la Universitatea din Göttingen. El deplîngea atitudinea cercetătorilor din domeniul

139. Aceste citate, precum și cele din paragraful următor, sînt preluate din documentele existente în arhivele YIVO.

indoeuropenisticii, care „nu reușiseră să dovedească... guvernului național-socialist gradul extraordinar de competență și capacitatea domeniului lor de cercetare de a coopera cu mișcarea național-socialistă pentru îndeplinirea celor mai înalte obiective ale sale...”¹⁴⁰.

Un alt specialist în domeniu, Glaesser, a elaborat o *Introducere în lingvistica rasială*, care a fost publicată la Heidelberg de Editura Winter, una dintre cele mai respectabile edituri științifice ale Germaniei¹⁴¹. Prof. dr. Lutz Mackensen de la Universitatea din Greifswald, un remarcabil cercetător în domeniul antropologiei culturale, scrie un studiu despre starea cîmpului său de activitate în epoca național-socialistă, unde argumentează astfel: „De curînd, K. Saller, în *Der Weg der deutschen Rasse* (ediția a doua, Leipzig, 1934), a susținut iarăși că *Rasse* nu este ceva definitiv, ci un proces neînterupt. Ar fi bine dacă le-ar citi așa ceva studenților de rasă evreiască”¹⁴². Unul dintre cei mai reprezentativi specialiști în psihologie, Erich Rudolf Jaensch, declara și el:

„Psihologia germană contemporană a renunțat de multă vreme la rolul de simplu spectator și s-a pus cu maximă hotărîre în slujba comunității și a acțiunii dedicate îmbunătățirii [condiției] omenirii”¹⁴³.

Deși am ajuns să aflăm despre Jaensch că a fost unul dintre primii convertiți la nazism – în 1933 proslăvea spiritul prusac ca fiind „înruit cu spiritul trupelor SA și SS”¹⁴⁴ –, el nu glumea atunci cînd vorbea despre întreaga omenire. Doar că voia să spună altceva. Venise vremea cînd „misticul Ianus”, ca să folosim limbajul retoric al lui Haushofer, urma să-și arate celălalt chip. Prima perioadă a regimului fusese dedicată consolidării poziției din interior; aici trebuie să amintim încă o dată că doctrina național-socialistă nu era un produs pentru export. Scrierile erudite ale unor savanți de renume sau dornici de renume din cadrul departamentului de „Studii asupra Țărilor Străine”, care se dezvolta cu o repeziune uluitoare – Universitatea din Berlin a înființat

140. Eduard Hermann – „Was hat die indogermanische Sprachwissenschaft dem National-sozialismus zu bieten?“, în *Göttingische Gelehrte Anzeigen*, nr. 199 (1937), pp. 49-59.

141. Edgar Glaesser – *Einführung in die rassenkundliche Sprachforschung* (Winter, Heidelberg, 1939, 174 p.).

142. Lutz Mackensen – *Volkskunde in der Entscheidung* (Mohr, Tübingen, 1937, 48 p.), p. 46.

143. E.R. Jaensch – *Jugendanthropologie und Neuformung des Menschentums* (Barth, Leipzig, 1937, 89 p.). Pe la sfîrșitul anului 1944, un psiholog german anunța „dispariția psihanalizei evreiești [în al treilea Reich]... După [ce a fost eliminată] preponderența speciei străine (*artfremd*) – înimplător, ea se manifesta nu numai în psihologie, ci și în matematică și medicină –, perspectiva s-a eliberat”. Cf. Georg Schliebe, în *Internationale Zeitschrift für Erziehung*, XIII (1944), pp. 211-243.

144. Prof. dr. Erich Jaensch – *Die Wissenschaft und die deutsche völkische Bewegung* (Elwert, a/Lahn; Marburg, 1933, 75 p.), p. 64. În timpul naziștilor, pentru savanții și profesorii „arieni” devenise un lucru obișnuit să lanseze discuții științifice pe tema momentului evreiesc. De exemplu, un vestit specialist în studii semitice, profesor dr. C. Brockelmann, făcînd o cronică la cartea lui B. Landsberger, *Die Fauna des alten Mesopotamiens*, invocă spiritul renumitului antisemit Lagarde pentru a amenda ceea ce el considera a fi o distorsionare a faptelor de către autor: „Procedura [era]... de a discredita un coleg cercetător prin deformarea faptelor... Astfel de metode, despre care Lagarde se plîngea odinioară destul de frecvent, au fost din nefericire extrem de populare în anumite cercuri din domeniului nostru de cercetare, însă acum, în cel de-al treilea Reich, sper că ele vor dispărea complet”. Profesor dr. Richard Thurnwald și profesor dr. Walter Krickeberg s-au implicat într-o controversă îndelungată, încercînd să arate cine permisesse colaboratorilor evrei să publice recenzii în revistă și cine îi favoriza pe evrei în general. Cf. *Zeitschrift für Ethnologie*, nr. 70 (1938), pp. 119-124, și *Archiv für Anthropologie*, N.F., XXIV (1938), pp. 298-302.

chiar și un curs special pentru acest domeniu –, vehiculau ideea de „înțelegere” (*Verständigung*). În conformitate cu discursurile lui Hitler din acea perioadă, se afirma că nici o controversă fundamentală nu ar putea semăna discordia între națiunile Europei și că oricum Germania nu avea intenții agresive. Nu numai Anglia și Franța, ci și Cehoslovacia și Polonia se bucurau de aceeași atitudine conciliantă, dar numai pînă cînd a sosit momentul așteptat. De exemplu, un grup de istorici cunoscuți, în frunte cu celebrul profesor dr. Albert Brackmann, de la Universitatea din Berlin, scrie un tratat voluminos în care se propovăduiește acel *Verständigung*. Aici găsim următoarele fraze bine chibzuite :

„...Nu vom porni de la opoziția existentă între cele două popoare [germanii și polonezii], ci de la faptul că, de mai bine de o mie de ani, aceste două popoare au trăit în cea mai strînsă comuniune geografică și, în consecință, ele au întreținut relații politice și culturale deosebit de apropiate... [Noi dorim] ca istoria să fie pusă în slujba înțelegerii contactelor apărute astfel... deoarece istoricul nu este judecătorul trecutului și nici legiuitorul viitorului, ci slujitorul adevărului”¹⁴⁵.

Bineînțeles că devotamentul față de adevăr nu l-a împiedicat pe Brackmann ca, imediat după Campania de optzeci de zile, să înceapă să judece trecutul, „dovedind” că Polonia nu fusese niciodată capabilă de o existență independentă¹⁴⁶. Însă în timpul în care Hitler se pregătea de război, cei asemeni lui Brackmann îl ajutaseră să-și ascundă intențiile.

O a doua direcție a politicii germane – paralelă cu cea dintîi – a devenit vizibilă abia după victoria de la Saar, după reintroducerea serviciului militar obligatoriu și adoptarea codului de legi de la Nürnberg, toate înghesuite într-un singur an, 1935. Deși pacea continua să rămînă subiectul declamațiilor oratorice, cel care și-ar fi păstrat atenția trează ar fi putut vedea cum evoluau evenimentele. Astăzi, cînd judecăm lucrurile din perspectiva celor deja întîmplate, ni se pare cu totul de neconceput încăpățînarea cu care întreaga lume a refuzat să creadă că războiul începuse, mai ales dacă ne gîndim că națiștii și-au susținut deschis și nu doar o dată dorința de a porni la luptă. Au declarat-o și susținut-o cu mult înainte de a recunoaște că au încheiat reînarmarea sau mai degrabă militarizarea întregii națiuni. Un cîntec scris foarte devreme de renumitul poet nazist Hans Baumann, autorul celebrului vers „iar mîine lumea”, începea astfel : „Noi ne încolonăm fără puști / Noi mărșăluim fără arme / O armată tînără în țara ei/ Cui îi slujește armata aceasta?”. Iar a doua strofă oferea și răspunsul : „Noi ne pregătim pentru Germania de mîine/ De-aceea trebuie să mărșăluim astăzi”¹⁴⁷.

145. Albert Brackmann, *Her. – Deutschland und Polen* (Oldenbourg, München, 1933, VI, 273, XVIII p.), p. III.

146. Albert Brackmann – *Krisis und Aufbau in Osteuropa. Ein weltgeschichtliches Bild* (Ahnenerbe-Stiftung-Verlag, Berlin, 1939, 68 p.). Din clipa în care Polonia a îndrăznit să-l înfrunte pe Hitler, toți savanții germani, pînă la ultimul om, au avansat o nouă teorie (ridicolă, desigur, pentru oricine era familiarizat cu politica poloneză) : aceea că Piłsudski ar fi dorit un *Verständigung* cu cel de-al treilea Reich și că în 1939 ar fi cedat fără șovăială în fața lui Hitler, dar că urmașii săi îi încălcase voința testamentară. Cf. dr. Helmut Schubring – *Deutscher Friedenswille gegen polnischen Nationalhass im Einsatz der deutschen Presse 1933-1939* (Junker und Dünhaupt, Berlin, 1941, 182 p.).

147. „Wir treten ohne Gewehre an./ marschieren ohne Waffen/ ein junges Heer im eignen Land! / Was hat das Heer zu schaffen?// Wir steh'n für das Deutschland von morgen bereit./ drum müssen

Însă nu era suficient că marșurile Departamentului Muncii, ale trupelor SS, SA, ajungând pînă la *Hitlerjugend* (Tineretul hitlerist), se reuneau într-un imn înflăcărat, de slavă, care proslăvea războiul și sfida lumea putredă din afară; nu ajungea că oratorii de la mitinguri sau crainicii de la radio stăruiau pe aceeași temă. Pînă la urmă și publicațiile serioase, revistele și cărțile de studii științifice au fost cuprinse încetul cu încetul de aceeași obsesie. „Calea este deschisă minților îndrăznețe, așa cum n-a mai fost de cinci sute de ani”, declara Rosenberg¹⁴⁸.

Adevărat, germanii nu informaseră restul planetei că lexicografii lor pregăteau încă din 1936-1937 noi chestionare pentru discursurile adresate soldaților în situații de urgență¹⁴⁹, la fel cum înființarea în 1937, în cadrul partidului nazist, a unei organizații războinice purtînd semnificativul nume *Mob* (mobilizare) a fost înconjurată de cel mai desăvîrșit secret¹⁵⁰. Dar în destule cazuri s-au petrecut acțiuni fățișe, în lumina zilei. Una după alta, au început să iasă la iveală institute de cercetare specializate în problemele războiului total: Academia Militară și Academia de Război, Departamentul de Cercetări Militare din cadrul Statului Major al Armatei, Departamentul de Cercetări Militare al Marinei, Academia de Război Aviativ etc. etc. Editurile din Germania se întreceau una pe alta în publicarea studiilor științifice despre „Mobilizarea economică”, „Dezvoltarea populației din perspectiva organizării războiului”, „Organizarea militară a războiului total” și așa mai departe; în plus, potențialul militar al altor națiuni era analizat cu minuțiozitate. Astfel, bine cunoscutele precepte germane au fost subordonate celui conform căruia politicianii, diplomații, ziariștii și spionii trebuie susținuți serios de științele sociale. S-a ajuns pînă acolo încît pînă și firavul subterfugiu terminologic reprezentat de folosirea termenului „Tehnică apărării (*Wehrwissenschaft*)” în loc de „Tehnică războiului (*Kriegswissenschaft*)” a fost ignorat din ce în ce mai des. În măsura în care primul mai era folosit, el era considerat tot mai cuprinzător, trimițînd mai curînd la ideea războiului total din viitor decît la termenul tradițional compus cu „Kriegs-”¹⁵¹. În 1936 își face apariția „Raportul anual asupra organizării războiului”. Nu se remarcă nici un efort de a ascunde apartenența editorului la Ministerul Războiului din cadrul *Reich-ului*¹⁵². Pe 13 august 1937, Ministerul Educației ordonă înregistrarea tuturor

wir heute marschieren...” – *Liederbuch der Nationalsozialistischen Deutschen Arbeiterpartei* (Eher, München, 1937, 98 p.), p. 80.

148. Alfred Rosenberg – *Weltanschauung und Wissenschaft* (Eher, München [1937], 13 p.), p. 9.

149. August Miller – „Die deutsche Soldatensprache und die Arbeit an ihr”, în *Deutsche Kultur im Leben der Völker...*, *Deutsche Akademie*, VII (1941), pp. 395-396. Așa cum s-a stabilit acum, conform dovezilor prezentate la procesul de la Nürnberg, dr. Hjalmar Schacht fusese numit Comisar General pentru Mobilizarea în Război încă din anul 1935.

150. De vreme ce acest fapt pare să nu fi fost menționat nicăieri în textele ne-naziste, merită să cităm următoarea mărturisire deschisă apărută în publicația semioficială a partidului (Carl Johnny și Oscar Redelberger, *op.cit.*, p. 123): „Partidul nu dorea războiul... Totuși *Führer-ul* știa și că decizia de a menține pacea sau de a porni la război nu depindea numai de el. Prin urmare, la timpul cuvenit el și-a pregătit Partidul pentru situații de urgență. Încă din 1937... din personalul reprezentantului *Führer-ului* [Rudolf Hess] s-a desprins un departament special, care a creat o *Mob-Organization*, incluzînd în ea toate organizațiile zonale, regionale și locale, toate ramificațiile și asociațiile afiliate (*Gliederungen*)”.

151. Cf. *Handbuch der Wehrwissenschaften*, o publicație exclusiv oficială, inițiată în 1934, s.v.

152. *Kriegswirtschaftliche Jahresberichte*, I (1936)... Kurt Heise, maior-inginer în *Reichskriegsministerium* (Hamburg, 1936, 234 p.).

persoanelor care cunosc limbi străine, indiferent dacă își folosesc sau nu aceste cunoștințe în profesia pe care o practică. Se mai adăuga și recomandarea ca fiecare persoană din categoria menționată să fie pregătită să-și ofere serviciile în caz de nevoie¹⁵³. Cum putea cineva interpreta greșit toate aceste semne?

Însă Hitler era sincer când spunea că nu dorește o repetare a războiului din 1914-1918. Era sincer și când afirma că, în locul concepțiilor militare rigide ale *Kaiser*-ului, el era în posesia unei filosofii dinamice. Privind retrospectiv la momentul izbucnirii războiului, Haushofer, inspiratorul și exegetul lui Hitler, a spus-o în felul următor:

„N-a fost altceva decât o greșeală [a naționaliștilor de modă veche]... să creadă că tema coloniilor era soluția rezolvării tuturor chestiunilor internaționale. Spațiul vital (*Lebensraum*) al Germaniei însemna în primul loc [sic] să nu fie înghesuiți la ei acasă! În consecință Danzig și coridorul [polonez] erau mult mai importante pentru germani decât un imperiu colonial vest-african obținut la schimb...”¹⁵⁴.

În linii mari, chiar dacă încă rudimentar, programul fusese schițat deja din 1924, prin apariția cărții *Mein Kampf*, iar pe la mijlocul anilor '30 planul era definitivat. Data exactă este mai greu de stabilit, însă după primii ani ai regimului conceptul *Lebensraum* căpătase deja o importanță vitală în mințile germanilor. Haushofer, profesorul lui Rudolf Hess, a făcut ca termenul să fie cunoscut în întreaga lume, atât prin scrierile sale, cât și prin cele ale subordonaților săi, despre care se spune că ajungeau la o mie de oameni. Alți compuși pornind de la termenul de *Lebensraum*, proaspăt creați, dar repede intrați în uz, cum ar fi „gîndire întru spațiu (*Raumdenken*)”, „sentimentul spațiului (*Raumfühlen*)” sau „amenajarea spațiului (*Raumordnung*)”, și-au făcut loc în limbajul vremii. *Raum* a devenit un termen aproape mistic, de o importanță egală cu *Rasse* (rasă) și *Blut* (sînge, origine). Un raport tardiv dezvăluie că

„la puțin timp după lovitura de stat (*Umbruch*) național-socialistă, studenții de la toate departamentele diverselor specializări postuniversitare s-au oferit ca, în afara studiilor prevăzute în programă, să lucreze și la proiecte cărora le-am putea spune *Raumforschung* (studii asupra spațiului)...”¹⁵⁵.

În decursul anului 1935, prin cîteva legi și decrete (15 februarie, 29 martie, 26 iunie, 18 decembrie), au fost create o Agenție a *Reich*-ului pentru Amenajarea Spațiului (*Reichsstelle für Raumordnung*) și un Departament de Studii asupra Spațiului. S-a asigurat participarea multor savanți de renume, sub conducerea prof. dr. Konrad Meyer, și s-a înființat și o revistă tipărită în condiții grafice splendide¹⁵⁶, a cărei apariție a fost salutată de Ministrul Educației *Reich*-ului și Prusiei cu următoarea declarație, înscrisă pe pagina de titlu:

153. *Das Archiv*, 1937, p. 543.

154. *Zeitschrift für Geopolitik*, XVI (octombrie 1939), p. 777. Sublinierea în textul original.

155. Gerhard Isenburg – „Die Arbeitsgemeinschaft für wirtschaftliche Raumordnung”, în *Hochschule für Politik, Forschungsabteilung, Jahrbuch 1939* (Berlin, 1939), pp. 435-443. Citatul se găsește la p. 437.

156. *Raumforschung und Raumordnung. Monatschrift der Reichsarbeitsgemeinschaft für Raumforschung*, Kurt Vowinkel Verlag, Heidelberg-Berlin, 1. Jg., Heft 1, Oktober, 1936, 4°. Merită remarcat că revista a fost încredințată spre publicare aceleiași edituri care scotea și *Zeitschrift für Geopolitik* și, în general, o mare parte din scrierile geopolitice.

„Intervenția științei în studiul și amenajarea spațiului o va implica în mod necesar în problemele fundamentale ale național-socialismului: Singele și Pământul [natal], Poporul și Spațiul. Îndeplinind această sarcină, savanții germani vor da putere și în același timp vor căpăta putere”.

La început, interesul Germaniei pentru *Raumforschung* părea a se mărgini la teritoriul propriu. Însă extinsele călătorii de studii în străinătate (individuale sau în grup), organizate mai ales în țările învecinate, precum și prezentările sistematice ale studiilor științifice pe această temă în străinătate au determinat încă de la început lărgirea orizontului de interes al cercetării.

La prima vedere pare surprinzător să vezi entuziasmul cu care s-au inițiat cercetările în domenii atât de specializate cum sînt amenajările teritoriale, modificarea peisajului sau împădurirea spațiilor deșertice. Și alte subiecte de interes ale Agenției *Reich*-ului pentru Amenajarea Spațiului păreau la rîndul lor exclusiv academice. Însă pentru inițiați sensul era clar. În recenzia cărții *Amenajarea spațiului în construcția cetății grecești*, autorul subliniază faptul că „pentru început, lucrarea arată interrelația strînsă ce există între ansamblul creativității mentale și artistice a unei rase și, mai mult decît atât, tendința spre claritate a poporului grec, cu care sînt înrudiți (*artverwandt*) [germanii]”¹⁵⁷. Studiul asupra „Activității de colonizare a lui Frederic cel Mare” a fost etichetat astfel: „o încercare instructivă de a face din trecut un model pentru țelurile prezentului”¹⁵⁸. În primul număr apărut în timpul războiului al revistei *Raumforschung und Raumordnung* (III, 8/9), noul redactor-șef, profesor dr. Paul Ritterbusch, scrie un articol de fond în care vorbește cu natură despre „necesitatea alinierii Departamentului de Studii asupra Spațiului și a celui de Amenajare a Spațiului în cercetările subordonate eforturilor de război”.

Adevărul este că în spatele fațadei inocente, prin care cercetătorii germani voiau să compare activitatea lor cu cea a Departamentului Național de Amenajare a Statelor Unite, au fost create motoare puternice care urmau să distrugă întreaga structură a Europei – și acum știm cît de puțin le-a lipsit naziștilor să reușească. A ieși la iveală faptul că reamenajarea unui sat însemna schițarea unor planuri în așa fel încît să le ofere coloniștilor germani stabiliți pe teritoriul Poloniei sau Uniunii Sovietice condițiile de trai cele mai potrivite pentru ei. Amenajarea teritoriului însemna ca monotonia cîmpiilor poloneze sau rusești să fie transformată în altceva, în ceva care ar mulțumi alesul *Herrenvolk* atunci cînd va pune stăpînire pe Spațiul estic (*Ostraum*). Chiar această denumire, *Ostraum*, care începea să fie rostită fățiș din ce în ce mai des, urma să-i arate cetățeanului obișnuit al Germaniei că se va muta într-un spațiu vid din punct de vedere cultural și istoric, pe care el va trebui să-l modeleze pentru întîia oară în istoria modernă. Intelectualii germani s-au grăbit să ofere „dovezile” care arătau că cel puțin jumătate din Rusia europeană, ca să nu mai vorbim de teritoriile dintre Marea Baltică și Marea Neagră, erau în esență „teritoriul cultural nativ” (*Kulturboden*) al germanilor. Așadar, o dată cucerită, a doua jumătate a Rusiei se va transforma de la sine într-un appendice folositor, chiar dacă amorf, al Germaniei.

157. *Deutsche Mathematik*, nr. 3 (1938), p. 346. „A fi german înseamnă a fi clar» a spus *Führer*-ul”.

Aceasta a fost concluzia recenzentului, profesor dr. Hamel din Berlin. Vezi nota 270.

158. *Neues Bauerntum*, 1938, Heft II.

După ce s-a văzut că nimeni nu a protestat față de anexarea Austriei, totul părea într-adevăr posibil. Karl Alexander von Müller, și nu vreun tinerel entuziast, a fost cel care a exclamat :

„...Prin această extindere [a teritoriului său], statul național-socialist, datorită nemai-întâlnitei sale concentrări de forțe, a atins o culme în dezvoltarea națională a poporului nostru. Cel mai frumos ideal politic al tinereții noastre a devenit acum realitate chiar în fața ochilor noștri...”.

Apoi el continuă :

„Astfel poporul german, care a șovăit atîta timp pe drumul ales și care nu o dată a părut că se rătăcește, își ia acum locul cuvenit între națiunile mari și stabile ale Europei, cu un impuls debordînd de tinerețe și plin de concentrare. Iar noi credem și sperăm că esențiala sa consolidare va marca începutul recuperării continentului nostru și primul pas în reconstruirea sa pe baze mai bune”¹⁵⁹.

Ce însemna „recuperarea continentului nostru [european]” ne sugerează alți teoreticieni ai regimului, cum ar fi Ernst Krieck, care pe 18 ianuarie 1939 – adică la aniversarea întemeierii *Reich*-ului lui Bismarck –, aflîndu-se la Universitatea din Heidelberg, declară următoarele :

„Dintre toate neamurile, teutonii sînt nobilimea istoriei universale. Dacă vrem să o dovedim încă o dată, trebuie să eliminăm din existența noastră orice formă a asiaticismului care ne-a pătruns ființa, să scăpăm de otrava și debilitatea națiunilor Europei. Aceasta este renașterea rasială. 1938, anul Germaniei Mari, cheamă poporul german să-și înalțe privirea, astfel încît să ne conformăm acțiunilor *Führer*-ului și celei mai mărețe din misiunile pe care le-au avut germanii”¹⁶⁰.

Alte națiuni nu se puteau amesteca fiindcă pur și simplu nu aveau acest drept. O asemenea afirmație, oarecum surprinzătoare, a fost făcută de Carl Schmitt, într-o comunicare prezentată la Universitatea din Kiel pe 1 aprilie 1939¹⁶¹. Cu obișnuita sa prețiozitate, el începe să demonstreze că acum, după ce statul german devenise un *Reich*, el se transformase într-unul din promotorii și creatorii unei noi ordini internaționale. În cadrul „spațiului său extins (*Grossraum*)”, *Reich*-ul german stabilește el însuși legea ; dacă va fi necesar, *Reich*-ul „este capabil... să respingă interferențele puterilor străine de acest spațiu și care nu aparțin poporului (*raumfremde und unvölkische*)”. Optimistul septuagenar Haushofer a căzut în extaz la auzul unei astfel de teorii :

„...o perspectivă planetară..., formulări precise..., cereri de îndeplinire a unei justiții spațio-politice pentru întreaga planetă : un țel înalt al omenirii și o culme a geopoliticii germane”¹⁶².

159. *Historische Zeitschrift*, nr. 158 (1938), p. 2.

160. Ernst Krieck – *Volk unter dem Schicksal* (Winter, Heidelberg, 1939, 10 p.), p. 10.

161. Carl Schmitt – *Völkerrechtliche Grossraumordnung mit Interventionsverbot für raumfremde Mächte* (Deutscher Rechtsverlag, Berlin-Viena, 1939, 88 p.).

162. *Zeitschrift für Geopolitik*, XVII (martie, 1940), p. 151. Pentru a măsura viteza cu care se dezvoltă megalomania germanilor în acei ani hotărîtori, merită să amintim că *Nationalsozialistische Monatshefte*, nr. 129 (decembrie 1940), pp. 90-91, atacă teoria lui Schmitt. Comentatorul argumentează că antiteza *Staat – Reich* ar putea implica ideea că și alte state ar putea deveni *reich*-uri, cînd de fapt numai poporul german poate crea un *Reich*.

XIV

În ajunul războiului : Evreime = Bolșevism.

Peter-Heinz Seraphim

Bineînțeles că regula omenească a neamestecului în treburile interne completa de minune legea inegalității raselor, care fusese stabilită anterior. De vreme ce încă mai pozau ca propovăduitori ai „înțelegerii”, învățații germani s-au arătat destul de abili ca să prezinte chiar și conceptul lor de rasă în chip de instrument al păcii. Un autor foarte apreciat susținea că Franța ar trebui să accepte oferta de cooperare a Germaniei.

„Politica Germaniei este o politică a rasei în cel mai elevat înțeles al termenului, deoarece germanii refuză să oprească alte rase și popoare. Ei le respectă ca fiind cele mai alese și mai valoroase posesiuni încredințate omului prin creațiune. Drept urmare, Franța beneficiază de niște garanții de care nu a avut parte niciodată”¹⁶³.

Concluzia dedusă din toate declarațiile de acest gen era întotdeauna aceeași : că Europa se află într-un pericol iminent dacă ideile de *Rasse* nu i se acordă importanța care i se cuvine. Aici era locul evreilor în minuțioasa schemă germană : evreii blocau calea adevăratei „înțelegeri”, atât „evreii internaționaliști” fortificați în pozițiile strategice cucerite în respectivele țări, cât și „trădătorii” care abia scăpaseră de agresiunea naziștilor. În acest fel, propaganda antievreiască, un mijloc de a submina starea de spirit a potențialilor adversari ai Germaniei în viitorul război, a fost infiltrată pe diferite canale. În timp ce tratatele antisemite de mîna a doua se traduceau pînă și în limbi de circulație restrînsă cum sînt lituaniana și letona, controlul deținut de evrei în viața socială și culturală era „demascat” la nivel academic : „evreul” izbutise să „iudaizeze” clasele conducătoare din țări ca Anglia, Franța, Polonia și multe altele, dar în același timp „evreul” reprezenta puterea reală ascunsă în spatele bolșevismului care amenința însăși existența națiunilor sus-amintite.

Am după an, lună după lună, naziștii reveneau tot mai des și mai constant la această temă a pericolului iudeo-bolșevic. Cît timp au sperat că îi vor cîștiga de partea lor pe francezi și englezi în cruciada antirusească, tema „plutocrației” a rămas în suspensie :

„Cultura Europei... se cuvine apărată și întărită din nou. De vreme ce bolșevismul mondial și evreimea care îl susține au proclamat lupta pentru distrugerea acestor valori, rezultatul necesar al sentimentului de responsabilitate pentru cultura europeană este crearea unui front [comun] împotriva voinței de distrugere”¹⁶⁴.

În acest gen de texte se considera că de la sine înțeles că bolșevismul nu era altceva decît un alt nume dat iudaismului. Liderii politici și scriitorii țariști asemeni lui Nikolai Markov sau Gregor Bostunici-Schwartz, care după 1917 s-au refugiat în Germania și

163. Ewald K.B. Mangold - *Frankreich und der Rassengedanke. Eine politische Kernfrage Europas* (Lehmann, München, 1937, 152 p.), p. 140.

164. Karl Haushofer und Gustav Fochler-Hauke, Her., *Welt in Gärung. Zeitberichte deutsche Geopolitiker* (Breitkopf und Härtel, Leipzig [1937]). Citatul este preluat dintr-o lucrare a lui Norbert Gürke, p. 233.

și-au găsit alinarea sub aripa proteguitoare a lui Rosenberg, au adus cu ei din Rusia *Protocoalele Înțelepților Sionului* și nu s-au mărginit doar la atât. Tot ei au depus mărturie că bolșevismul le fusese impus celor 170.000.000 de locuitori ai Uniunii Sovietice de către evrei. Nici originea neevreiască a lui Stalin și Lenin nu punea nici un fel de probleme, deoarece aici putea fi invocat conceptul de rasă. La o adunare a imensei echipe subordonate lui Rosenberg, dr. Georg Leibbrandt, un asistent universitar de la *Hochschule für Politik*, specializat în probleme est-europene, i-a informat pe cei prezenți următoarele :

„Oricum, trebuie spus că liderii bolșevismului fie sînt chiar de origine evreiască, fie aparțin rasial și mental modelului existent în Orientul Apropiat”¹⁶⁵.

Numele lui Leibbrandt, care a fost multă vreme prieten foarte apropiat cu Rosenberg și asociat al acestuia în lupta împotriva amenințării bolșevice¹⁶⁶, este strîns legat de crimele comise împotriva evreilor pe timpul războiului în teritoriile estice ocupate de germani și administrate de Rosenberg.

La adunarea organizată de oamenii lui Rosenberg, în jur de douăsprezece vorbitori au analizat „Destinul Europei în Est”. Nu fusese încă dată acea lovitură de maestru rămasă în istorie sub numele „pactul Ribbentrop-Molotov”, iar bolșevismul evreiesc era în continuare un subiect de interes maxim. Așa că *Staatarchivrat* dr. Wolfgang Kohte din Berlin le-a explicat celor prezenți că „evreii din Europa de Est acționează în chip de purtători ai maladiilor [sociale]”¹⁶⁷, iar profesor dr. Walther Recke din Danzig, un mai vechi și aprig nazist, a afirmat că „proletarul evreu este adevăratul susținător al bolșevismului în Polonia”¹⁶⁸. El a evidențiat faptul că, din întreaga populație a Poloniei, adică 34.000.000 de oameni, cel puțin 3.500.000 sînt evrei, „iar dintre aceștia, nouăzeci de procente constituie proletari de cea mai joasă speță”. Calculul făcut de Recke se abătea oarecum de la stereotipul dominației economice a evreilor în spațiul est-european, dar contradicția nu l-a deranjat pe vorbitor.

Pe măsură ce se apropia timpul să fie pus în aplicare programul *Führer*-ului pentru Europa de Est, se remarcă și o creștere evidentă a interesului germanilor față de evreii din teritoriile est-europene. Ei știau foarte bine de ce : dintre toate comunitățile evreiești care existau în lume, spațiul est-european le includea pe cele mai numeroase, pe cele mai creative din punct de vedere cultural și pe cele mai dinamice biologic.

Un ins care a jucat un rol funest în procesul de familiarizare a oamenilor politici și savanților germani cu viața evreilor din Europa de Est și, pînă la urmă, în organizarea

165. Hans Hagemeyer, dr. G. Leibbrandt, dr. G. Payr, Her. – *Europas Schicksal im Osten*, 12 Vorträge der vierten Reichsarbeitsstagung der Dienststelle für Schrifttumpflege, bei dem Beauftragten... [Rosenberg], 3. Auflage (Breslau, 1939, 208 p.), p. 25.

166. Cf. prefața editorului la lucrarea lui Georg Leibbrandt *Moskaus Aufmarsch gegen Europa* (Eher, München, 1939, 69 p.): „Reichsleiter Alfred Rosenberg... a autorizat un membru al echipei sale, pe dr. Georg Leibbrandt, să publice o serie de eseuri despre esența și practicile bolșevismului”. Pe copertă sînt înșirate nouă titluri de eseuri din seria amintită. Despre Leibbrandt vom spune mai multe în capitolele XXVIII și XXXIV.

167. Hagemeyer, Leibbrandt, Payr, *op.cit.*, p. 151. Kohte a fost unul dintre discipolii lui Brackmann.

168. *Ibid.*, p. 41. Vezi și lucrarea avîndu-l ca autor pe dr. Theodor Oberländer, ulterior instalat în post de profesor la Universitatea din Praga, în volumul lui Haushofer-Fochler-Hauke (nota 164), p. 213 : „În Polonia... marea masă a evreilor, din care majoritatea trăiește la limita subzistenței, este permanent atrasă de comunism”.

planului de „înlăturare” a lor a fost dr. Peter-Heinz Seraphim, profesor la universitățile din Königsberg, Breslau și ulterior la cea din Greifswald. Seraphim, un intelectual competent și talentat, era descendentul unei familii de germani baltici care se întorseseră în Germania la sfârșitul primului război mondial. Doi membri ai familiei Seraphim din generația mai veche studiaseră istoria zonei baltice. În timpul celui de-al doilea război mondial, tatăl lui Peter-Heinz, Ernst, pe atunci în vîrstă de aproape optzeci de ani, publica articole antievreiești în revistele științifice germane¹⁶⁹. Un frate mai tînăr al lui Peter-Heinz, pe numele său Hans-Jürgen, a fost un economist capabil, interesat în special tot de zona est-europeană, și a colaborat o vreme cu Universitatea din Rostock. Încă din adolescență, Peter-Heinz Seraphim a luptat în *Baltische Landeswehr*, una dintre cele mai reacționare grupări militare care au apărut la sfârșitul primului război mondial. După o astfel de pregătire, Peter-Heinz se hotărâște pentru o carieră științifică. Pentru început, apucînd-o pe urmele fratelui său, se specializează în economia Europei de Est și în 1935 publică un studiu elaborat despre economia poloneză. Însă din acel moment interesul său se deplasează asupra problemei evreilor. Lucrarea sa despre evreii din Europa de Est¹⁷⁰ are peste 700 de pagini și este supraîncărcată cu informații istorice și economice, statistice și bibliografice, abundant ilustrată și plină de hărți, grafice și diagrame. Redactarea ei s-a făcut la Universitatea din Königsberg, cu ajutorul unei echipe de specialiști de la *Osteuropa-Institut* (Institutul Est-European) și după călătorii de studii îndelungate pe întreg teritoriul Europei de Est¹⁷¹. Nu trebuie să uităm că, încă din titlul lucrării, Seraphim folosește și el termenul *spațiu* (est-european).

Evident că un studiu de proporțiile lucrării lui Seraphim nu s-ar fi putut realiza fără ajutorul extrem de generos al Trezoreriei *Reich*-ului, iar într-o perioadă în care felul cum se cheltuia valuta era supravegheat cu maximă strășnicie un sprijin financiar de asemenea proporții n-ar fi fost oferit de naziști numai pentru o cercetare dezinteresată a situației evreilor. Ei trebuie să fi avut în minte o finalitate extrem de „practică”¹⁷². Cu siguranță că dosarele întocmite de echipa lui Seraphim și aflate azi la Königsberg ne vor dezvălui unele lucruri importante.

169. *Historische Zeitschrift*, nr. 161 (1940), pp. 277-308; *Weltkampf* III (1943), p. 144.

170. Peter-Heinz Seraphim – *Das Judentum im osteuropäischen Raum* (Essener Verlagsanstalt, Essen, 1938, 736 p.).

171. Printre altele, Seraphim a vizitat și Institutul de Studii Evreiești (YIVO), care înainte de începerea războiului își avea sediul în Polonia (Vilnius). El venea cu cele mai calde recomandări din partea guvernului polonez. Lui Seraphim i-a fost prezentat Institutul și i s-au oferit toate informațiile pe care le-a cerut. În lucrarea sa este reprodusă și o fotografie a clădirii Institutului de Studii Evreiești. Nu există nici o îndoială că informațiile adunate de Seraphim în 1936 le-au fost de mare ajutor germanilor în 1941, cînd o comisie specială a Grupului Operativ al lui Rosenberg (*Einsatzstab Rosenberg*) a transportat biblioteca și arhivele YIVO în Frankfurt, la *Institut zur Erforschung der Judenfrage*. Fiindcă veni vorba, scrierile naziștilor arată că aceștia au înțeles foarte bine rolul jucat de YIVO în viața culturală a evreilor. Să cităm doar o frază din analiza făcută de H[ans] J[oachim] Beyer asupra „Universităților și Institutelor de Cercetare din Polonia”: „Institutul de Studii Evreiești YIVO poate fi considerat centrul secular al activităților de cercetare întreprinse de evreii din Polonia: prin publicațiile sale și numeroasele filiale existente, el influențează o mare parte din inteligența evreiască...”. Vezi, *Deutsche Kultur im Leben der Völker... Deutsche Akademie* XIV (1939), p. 239.

172. Observăm în trecere că, la sfârșitul anului 1937, un mare număr de publicații evreiești din Austria și Polonia au primit cereri de abonament de la o organizație germană, o dată cu afirmația clară că astfel „se asigură schimburile internaționale necesare scopului urmărit”.

Ideea ce stă la baza prezentării lui Seraphim este conținută în următorul pasaj extras din voluminosul său studiu :

„Un fapt... este semnificativ pentru toate mișcările antievreiești din Europa de Est : se vede o lipsă de *Weltanschauung* uniform dirijat, care să-i considere pe evrei ca fiind un grup rasial bine definit și care să impună o atitudine cu totul specială față de ei. În spațiul est-european antisemitismul este preponderent un rezultat al conflictelor de interes economice, amestecat cu respingerea emoțională sau, uneori, moral-religioasă. Însă telurile și sentimentele bazate pe naționalism și pe dușmănia față de minorități *nu constituie un Weltanschauung* și nu vor crea niciodată impulsul necesar”¹⁷³.

Seraphim susținea că, așa cum a dovedit-o Germania, exista o singură justificare solidă pentru antisemitism și anume justificarea rasială. Teoria aceasta urma să fie în curând transpusă în practică fie prin impulsionarea puternică a țărilor implicate, fie prin intermediul administrației germane de ocupație. O dată cu izbucnirea războiului, însuși Seraphim avea să afle cu plăcere că în țara sa adevărata erudiție nu trecea neobservată. A devenit membru în echipa lui Rosenberg de la *Institut zur Erforschung der Judenfrage* (Institutul de Cercetări asupra Chestiunii Evreiești) și i s-a oferit privilegiul de a fi unul dintre principalii săi reprezentanți la sesiunea de comunicări desfășurată la Frankfurt-pe-Main în martie 1941, pe care o vom comenta amănunțit în capitolele XIX-XXI.

XV

Walter Gross. Pregătirea terenului pentru invazie. Profeția lui Hitler

Împreună cu Grau și Seraphim, la acea sesiune de la Frankfurt avea să iasă în evidență și doctorul în medicină Walter Gross. Walter Gross se număra și el printre națiștii devotați mișcării încă dinainte de 1933. Nici tinerețea, nici chipul său, care putea fi categorisit drept „tipic evreiesc”, nu l-au împiedicat să pătrundă în conducerea partidului național-socialist și, cu toate că încă nu împlinise treizeci de ani, a fost unul dintre cei care au ținut cuvântări la primul congres al partidului de după preluarea puterii, desfășurat la Nürnberg. Subiectul cuvântării sale a fost „Politica și chestiunea rasială”. Pe parcursul ei, Gross a atacat violent „perioada liberală”, cu „mila și falsul ei umanism”, care păcătuiau „împotriva legilor stabilite de Creatorul însuși, pentru că el a creat legile vieții, a căror severitate și brutalitate nimicesc întotdeauna elementul bolnav de îndată ce el devine un pericol pentru existența rasei”. Apoi, făcând trimitere la evrei, a acordat o atenție deosebită „absorbirii influențelor exercitate de rasele străine”, provocate de falsa doctrină a egalității tuturor oamenilor, care conduce la „distrugerea

173. P. 673. Sublinierea aparține textului original. O recenzie foarte elaborată a cărții lui Seraphim a apărut în *Weltkampf* I (1941), pp. 113-118, avându-l ca autor pe Reinhart Maurach, specialist în politica imperiului țarist față de evrei, el însuși – ca și Seraphim – originar din Rusia. Ideea lui Seraphim era că antisemitismul polonezilor din perioada dinaintea războiului „nu se baza pe considerente rasiale, ci mai degrabă economice”. Aceeași idee a fost folosită și în 1943, în memorandum-ul lui Gollert, pe care îl vom discuta în capitolul XXXIII.

valorilor neamului de către purtătorii unui alt spirit, provenit din materialul rasial străin”¹⁷⁴.

După un început atât de reușit, pe data de 15 mai 1934 Gross este numit șeful Biroului de Politică Rasială al Partidului Național-Socialist al Muncitorilor Germani (*Rassenpolitisches Amt der NSDAP*), prin ordinul dat de Rudolf Hess¹⁷⁵. Sarcinile acestui organism nu au fost niciodată clar lămurite publicului, dar e ușor de înțeles că nu se limitau numai la discursuri, fiindcă – dacă ar fi fost așa – mașinăria ideologică a lui Rosenberg și aparatul de propagandă al lui Goebbels ar fi rezolvat singure problema.

Dr. Gross nu apărea prea des în public, dar fiecare apariție a sa era demnă de atenție. Pe 21 martie 1935 este principalul vorbitor la una din recepțiile organizate de Rosenberg pentru diplomații și ziariștii străini. Aici, el expune măsurile adoptate de noua Germanie în ceea ce privește populația și ideea de *Rasse*, măsuri care – după cum sublinia o publicație semioficială – „sînt adesea prost înțelese și atacate de presa evreiască cu o ură deosebit de puternică”¹⁷⁶. Gross a accentuat asupra ideii că „nu există nici o amenințare la adresa vecinilor noștri”. Un an mai târziu, *Völkischer Beobachter* devine purtătorul opiniilor sale asupra esenței și rolului științei în cadrul celui de-al treilea Reich. Aici Gross subliniază faptul că, în forma lor tradițională, atât științele naturale, cât și cele umaniste sînt odraslele concepției liberale, așadar ele nu pot încorpora perspectiva rasială. Ideea național-socialistă de *Rasse* reprezintă un întreg unitar și indivizibil și se plasează deasupra oricărei compartimentări a cunoașterii existente în perioada anterioară. Prin urmare, ideea de rasă nu poate fi propagată de un învățat de modă veche, ci numai de un național-socialist care – după cum arată cu insistență Gross – combină cunoștințele și informația din cele mai diverse domenii de activitate pentru a obține o nouă perspectivă și apoi, pe baza acesteia, modelează imaginea globală a unei noi epoci¹⁷⁷.

Limbajul destul de academic a rămas o caracteristică a discursurilor lui Gross atât timp cît nu se renunțase încă la prudență. Însă în discursul despre gîndirea rasială pe care îl ține la *Hochschule für Politik* din Berlin în ziua aniversară a întemeierii Reich-ului (pe 18 ianuarie 1939, adică în apropierea unui moment crucial) Gross începe – premeditat – prin a spune că a venit vremea să se afirme unele lucruri fără ocolișuri. Apoi el continuă :

„Privind în urmă la gradul de dezvoltare la care s-a ajuns în acest răstimp... ne dăm seama că nu vom fi scutiți de înfruntarea finală cu forțele internaționale dușmănoase...

Noi, germanii..., fiți siguri, reprezentăm astăzi judecata cea mai onestă și cea mai corectă [asupra rolului rasei în istorie]... și nu ne temem de nici unul dintre cei care ar dori să provoace o discuție pe astfel de teme în Germania... În același timp oricum... noi sîntem pregătiți ca, atunci cînd acest joc intelectual va lua sfîrșit, să punem în aplicare voința noastră politică de putere... Noi..., la împlînirea lumii și la îndeplinirea aspirațiilor proprii

174. Dr. Wilhelm Ziegler, *Her. – Nürnberg 1933* (Zentralverlag, Berlin, 1933, 64 p.). Discursul lui Gross se găsește la pp. 59-64.

175. G. Rühle – *Das Dritte Reich... Das zweite Jahr 1934* (Hummelverlag, Berlin, 1935, 498 p.), p. 334.

176. Gerd Rühle – *Das Dritte Reich... Das dritte Jahr 1935* (Hummelverlag, Berlin, 1936, 578 p.), pp. 157-158.

177. „Universität und Rassengedanke”, în *Völkischer Beobachter* din 12 mai 1936; Cf. *Das Archiv*, 1936, p. 210.

nu vom mai accepta repetarea eșecului pe care, din motive ideologice, l-am suferit odinioară numai fiindcă atunci ceilalți au gândit lucrurile mai realist și mai puțin idealizat”¹⁷⁸.

Astfel, în mod irevocabil, a fost pregătit terenul pentru invazie. Prima întâlnire de lucru (*Arbeitstagung*) din cadrul Academiei de Științe (*Wissenschaftliche Akademie*) a Asociației Asistenților Universitari Național-Socialiști s-a desfășurat la München, între 8 și 10 iulie 1939, și ea a dovedit că „învățământul superior din școlile postuniversitare germane adoptase noi metode și că se afla în strînsă legătură cu națiunea (*Volksganze*)”. *Reichsdozentenbundsführer* Dr. Walter Schultze, referindu-se la toate forțele active din cadrul întregului popor (*Volk*), a afirmat că era insuportabil „ca activitatea desfășurată să fie localizată la întîmplare, din motive alese accidental sau arbitrar, ignorînd gradul de urgență al sarcinii”. El a încheiat spunînd că pe viitor

„toți asistenții trebuie să-și sporească eficiența și să impulsioneze perfecționarea muncii de cercetare în ansamblul ei prin planificarea propriilor activități”¹⁷⁹.

„Noi... ne aflăm în ajunul unui război” a mărturisit cu seninătate un distins autor de tratate militare¹⁸⁰ într-o perioadă cînd întreaga lume încă mai aștepta un miracol. Singura circumstanță neplăcută o reprezenta faptul că pentru cetățeanul german obișnuit războiul nu presupunea numai să ucidă, ci și riscul de a fi ucis. Însă psihologia aplicată putea să rezolve și această dificultate. Un influent manual de artă militară recomandase încă din 1936:

„Prima condiție a reușitei propagandei în rîndurile propriei populații este de a-i convinge pe oameni că războiul le-a fost impus din exterior. Certitudinea că onoarea și dreptul la viață ale națiunii pot fi apărate doar dacă iau armele în mîini este singura idee care îi va determina să se dedice luptei fără rețineri, din tot sufletul. Pornind de aici guvernul trebuie să răspîndească o idee mărească care, precum un far călăuzitor, să arate calea prin luminile și beznele războiului”¹⁸¹.

Preceptul a fost pus în practică de conducătorii Germaniei literă cu literă, pînă în ultimul moment, și cînd spectacolele oferite de aparatul de propagandă al *Reich*-ului zguduiau cerul cu strigătele și zgomotele iscate, dar și atunci cînd intra în scenă subtilul limbaj științific al intelectualilor de elită. Din septembrie 1939, atît în nenumăratele publicații germane, cît și în „testamentul politic” al lui Hitler nici o altă propoziție nu apare atît de frecvent ca „războiul ne-a fost impus din afară”. Am dat deja peste ea la pagina 55, în notița prefațatorie scrisă de Walter Frank pentru primul volum din *Forschungen zur Judenfrage* apărut în timpul războiului. Evident că sloganul acesta nu putea cîștiga războiul în numele Germaniei, dar succesul pe care l-a avut în îndocrinarea poporului german își mai face simțite efectele și astăzi.

178. Walter Gross – *Der deutsche Rassengedanke und die Welt* (Junker und Dünhaupt, Berlin, 1939, 32 p.), pp. 5, 31 – *Schriften der Hochschule für Politik*, Heft 42.

179. *Deutsche Kultur im Leben der Völker... Deutsche Akademie*, XIV (1939), p. 255.

180. *Generalleutnant z. V. Horst von Metzsch – Weltpolitik, Wegweiser und Winke* (Hochschule für Politik, Berlin, 1939, 108 p.). Citat din prefață.

181. *Gesellschaft für Wehrpolitik und Wehrwissenschaft. Generalmajor a. D. Hermann Franke, Her. – Handbuch der neuzeitlichen Wehrwissenschaften* (de Gruyter und Co., Berlin, 1936-1939, Bd. I-IV), B. I, p. 105: „Geistiger Krieg”.

Situația era deja tensionată când, pe 30 ianuarie 1939, izbucnește discursul lui Hitler, ținut în fața „întîiului *Reichstag* al Germaniei Mari”. Discursul conține un pasaj rău prevestitor, pe care-l cităm mai jos și la care se fac nesfîrșite trimiteri :

„...Europa nu se mai poate simți în siguranță pînă cînd nu este eliminată (*ausgeräumt*) chestiunea evreiască. Și aș vrea să spun un lucru acum, în această zi care poate că nu este memorabilă numai pentru noi, germanii. De-a lungul vieții am fost adesea profet și de cele mai multe ori am fost ridiculizat. În timpul luptei pe care am dus-o pentru preluarea puterii, poporul evreu a fost cel dinții care a primit numai cu risete profeția mea : că într-o zi voi prelua conducerea statului german și prin aceasta a întregului popor, iar printre multele chestiuni cărora le voi găsi o rezolvare se va număra și chestiunea evreiască. Bănuiesc că risetele dezlănțuite din acele zile au încremenit deja în gîturile evreimii”.

După care el atrage atenția întregii lumi :

„Astăzi voi fi din nou profet : dacă finanța evreiască internaționalistă din Europa și din afară va reuși să arunce din nou națiunile lumii într-un război mondial, rezultatul lui nu va fi bolșevizarea planetei și nici victoria evreimii, ci nimicirea rasei evreilor din Europa !”.

În amestecul de mai sus se găsesc de toate : cea mai directă amenințare posibilă, evreii și bolșevismul băgate în aceeași oală cu puterea financiară internațională care, în jargonul lui Hitler, nu era altceva decît o altă denumire a națiunilor democratice din Occident, plus inevitabila referire la războiul impus Germaniei de puterile din afară. Pentru a rotunji imaginea, Hitler continuă atrăgînd atenția asupra forței intelectuale de care se putea folosi :

„Au luat sfîrșit vremurile cînd popoarele neevreiești erau lipsite de apărare în fața propagandei adverse. Germania național-socialistă și Italia fascistă dețin instituțiile care, dacă va fi necesar, vor lămuri întregii lumi esența unei chestiuni de care multe alte popoare sînt conștiente instinctiv, deși nu și-au clarificat-o științific”¹⁸².

Unul dintre intelectualii aflați din nou la îndemînă, gata să lămurească întregii lumi esența chestiunii evreiești, era profesorul universitar Kittel, care din 1933 se inițiaseră serios în doctrina nazistă. După ce, în primele volume din *Forschungen zur Judenfrage*, el încercase din greu să studieze în detaliu problemele formării rasei, în scrierile din noua sa perioadă¹⁸³ n-a mai invocat perspectiva creștină, deși a continuat să predea teologie creștină. În schimb, Kittel începe să-l elogieze pe Hans F.K. Günther, cel care „în primele pagini din a sa *Rassenkunde der jüdischen Volkes* a exprimat un adevăr fundamental, pe care este bine să ni-l reamintim mereu”, adică acela că evreii nu sînt ceea ce se cheamă *Rasse*, ci *Rassengemische* (amestec de rase). Amestecul și-ar avea originea în Antichitate ; „nimeni altcineva decît [un expert precum] Eugen Fischer le-a cercetat istoria rasială și a stabilit că evreii sînt la origine un amestec de rase orientale, mediteraneene și din Orientul Apropiat”¹⁸⁴. Amestecul lor rasial urma să fie eliminat pentru a lăsa loc rasei germane sau teutonice.

182. Gerhard Brendel – *Der Führer über die Juden* (Eher, München, 1934, 84 p.), p. 82 – *Schriften zur weltanschaulichen Schulung der NSDAP. Herausgeber : Der Beauftragte des Führers...* [Rosenberg].

183. Vezi nota 115.

184. Vezi nota 59.

Filosoful politic Bruno Amann a exprimat mult mai sugestiv această idee :

„*Reich*-ul spiritului rasial teutonic se ridică la luptă împotriva anti-*Reich*-ului născut de haosul semitico-bolșevic. Lupta împotriva Moscovei și a Versailles-ului însemna lupta pentru divinul *reich Teutonic*, pentru noua ordine mondială a *Reich*-ului. Recunoașterea cu claritate a ceea ce semnifică epoca prezentă ne permite asimilarea tuturor dușmanilor concepției național-socialiste ca fiind o voință filosofică unică, voința principiului mondial semitico-evreiesc. Când *Führer*-ul i-a chemat pe cetățenii germani să organizeze rezistența împotriva evreilor, bătălia decisivă pentru cel de-al treilea *Reich*, pentru *reich*-ul neamului teutonic al germanilor, era deja începută”.

Apoi el continuă :

„Pe viitor, din nici o universitate din Germania nu va lipsi cel puțin o catedră specializată în chestiunea evreiască, fapt care va face ca înțelegerea acesteia să fie la îndemîna fiecărui student și în același timp – din perspectiva *Weltanschauung*-ului – va acționa împotriva confesionalismului protestant și catolic, pentru a ajunge la o atitudine unitară față de mărețele probleme religioase ale poporului german, în spiritul revoluției național-socialiste...”

...A treia fază a victoriei doctrinei național-socialiste în fața evreimii mondiale ne stă la îndemînă și își are apoteoza în cea mai măreață idee a tuturor timpurilor, *ideea celui de-al treilea Reich*... Antisemitismul rasial devine imperial ; se transformă într-o luptă dusă de *Reich* pentru a-și cîștiga greutate (*Geltung*) politică... Istoria viitoare a omenirii stă sub acest semn victorios”¹⁸⁵.

185. Bruno Amann – *Das Weltbild des Judentums. Grundlagen des völkischen Antisemitismus* (Kühne, Viena [1939], 363 p.), pp. 348, 351-352.

EXPERIMENTE PE SCARĂ LARGĂ

XVI

Evreii polonezi în mâinile germanilor.

Evreime = Plutocrație

Nu trecuseră nici opt luni de când Hitler pronunțase condamnarea la moarte a evreilor din Europa și de când armatele germane porniseră la atac, iar Campania de optzeci de zile se încheiase. Încorporarea părții de vest a Poloniei în *Reich*-ul german și crearea „Guvernământului General pentru teritoriile poloneze ocupate” din rămășițele statului polonez ajunse sub stăpînirea Germaniei s-au realizat cu prea mare ușurință pentru a fi fost rezultatul unei acțiuni improvizate. Existența unui plan anterior era evidentă încă dinainte de procesul de la Nürnberg, când au fost prezentate dovezi irefutabile care susțineau ipoteza anterioară. Ceea ce nu fusese premeditat s-a adăugat la rezezeală. Pentru exemplificare, am putea cita doar un mic amănunt extras din documentele aflate acum în posesia YIVO. Pe 30 septembrie 1939, adică o dată cu căderea Varșoviei, înaltul comandament al *Wehrmacht*-ului a cerut Ministerului Educației să-i pună la dispoziție personalități potrivite care, prin cunoștințele lor, să poată „susține ideea că... teritoriile recuperate (*zurückgewonnene*) aparțin din punct de vedere cultural *Reich*-ului Germaniei Mari”. Printre ei puteau fi incluși și savanți specializați în studiul epocii preistorice, căci „prin intermediul lor... dreptul Germaniei asupra acestui spațiu [ar putea fi] dovedit pornind încă din preistorie”. În consecință, au fost aleși cîțiva savanți, iar funcțiile cele mai importante au fost acordate următorilor trei profesori de la Universitatea din Breslau : Dagobert Frey, Ernst Petersen și Martin Georg Jahn¹⁸⁶. Cu siguranță, cel mai bine s-a descurcat Frey, redactîndu-și lucrarea sa despre Cracovia, o carte de care ne vom ocupa mai departe. Dosarele agențiilor lui Goebbels din Polonia ocupată conțin și referințe la descoperiri arheologice care „dovedesc” caracterul teuton al teritoriului încă din epoca preistorică.

Citatul de mai jos, preluat dintr-o declarație semnată de doi importanți profesori de istorie, se aplică în egală măsură și la reprezentanții tuturor celorlalte domenii de cercetare din acea vreme :

„Istoricii germani sînt conștienți că este de datoria lor să furnizeze instrumentele istorice necesare rezolvării problemei centrale a războiului actual și viitoarei rearanjări a spațiului european, precum și să prevadă și să interpreteze evoluția trecutului din perspectiva prezentului. În această lucrare ei doresc să susțină caracterul politic al specialității lor”¹⁸⁷.

186. Depeșa Înaltului Comandament al *Wehrmacht*-ului nr. 1491/39.

187. Dr. Theodor Mayer, profesor la Universitatea din Marburg și rector al acesteia în 1941, împreună cu dr. Walter Platzhoff, profesor la Universitatea din Frankfurt și rector al ei în 1941, în prefața

Oricît ar părea de ciudat, germanii responsabili de pornirea războiului au înțeles cu totul pe dos atitudinea Angliei și – din cîte se pare – au crezut chiar, după ce statul polonez dispăruse (cu largul sprijin al Rusiei), că puterile occidentale vor fi de acord cu oferta lui Hitler și vor accepta cuceririle Germaniei în Europa răsăriteană. Atunci cînd încercarea de a cumpăra pacea a dat greș, au fost necesare cîteva ajustări minore ale fațadei ideologice. Uniunea Sovietică, deși jucase ani în șir rolul unui bastion al evreimii, nu se mai găsea în tabăra inamică. În consecință, statul sovietic trebuia să fie lăudat pentru merite care odinioară trecuseră neobservate¹⁸⁸, în timp ce atacul asupra „pluto-crațiilor occidentale” urma să se intensifice serios. Profesor dr. Kleo Pleyer din Tübingen, care anterior participase cu studii sociologice la „bătălia frontierei (*Grenzkampf*)”, se transformă în poet și produce un *Cîntec de luptă al național-socialiștilor*: „Noi sîntem armata zvasticii,/ Înlățați roșiile drapele! /... Noi nu intrăm în cîrdășie/ Cu evreii și francezii (*Welschen*) /... Destinul ni-e să punem capăt/ Marii cruzimi a Europei”¹⁸⁹. Însă nici savanții adevărați nu s-au lăsat mai prejos. Printre multe alte instituții care au răspuns la vocea stăpînului se afla și *Deutsches Institut für aussenpolitische Forschung* (Institutul German pentru Studii de Politică Externă), afiliat la Universitatea din Berlin, care a produs treizeci și cinci de studii diferite despre „Imperiul Britanic și politica mondială”, urmate de alte douăzeci și patru pe tema „Franța împotriva civilizației”.

Bineînțeles că statul englez era considerat principalul criminal de război: „Anglia dorea acest război deoarece ea dorea să blocheze prin orice mijloace o nouă ascensiune a poporului german și să-l împiedice să ajungă la cîrma Europei” – au fost cuvintele rostite de dr. Wilhelm Ziegler, cel care, deși mai răspundea încă de *Antisemitische Aktion*, o dată cu izbucnirea războiului și-a deplasat centrul de interes spre democrațiile occidentale¹⁹⁰. El a explicat că motivul încălcării principiilor de către britanici este acela că evreii preluaseră controlul asupra Marii Britanii pînă într-acolo încît îi făcuseră pe locuitorii acestei țări să se simtă și să se comporte ca un „popor ales”¹⁹¹. Pentru a se dovedi că englezul arată ca un teuton, dar are spirit de evreu, s-a citat dintr-o afirmație

la volumul *Das Reich und Europa* (Köhler und Amelang, Leipzig, 1941, 141 p.). Volumul conține lucrările unei sesiuni de comunicări a cadrelor universitare specializate în istorie, desfășurată la Nürnberg între 7 și 8 februarie 1941. În același volum, la pagina XI, profesor doctor Paul Ritterbusch, rectorul Universității din Kiel, afirmă: „Războiul este pur și simplu cea mai înaltă expresie a ideii și convingerii neamului german [de a realiza] o unitate istorico-politică care să genereze atît forță cu adevărat elementară, cît și energie la concentrație maximă”.

188. Karl Haushofer, în al său *Zeitschrift für Geopolitik*, XVI (1939), p. 782, explică radicala schimbare a politicii naziste în felul următor: „Iată care este partea bună a luptelor încrîncenate dintre mințile strălucite: cel puțin ele își urmăresc propriul interes și nu se împiedică în prejudecăți de ordin ideologic...”.

189. Alfred Rinecker – *Sturm- und Kampflieder für Front und Heimat*, Ausgabe März, 1941 (Hochmuth, Berlin, 1941, 126 p.), p. 28.

190. Wilhelm Ziegler – *Grossdeuschlands Kampf* (Reclam, Leipzig, 1941, 272 p.). Datorită participării multor sute de studenți mobilizați de *Reichsstudentenführung* (Organizația Studenților Reich-ului) „la cercetarea istoriei, economiei și culturii tuturor popoarelor pentru a găsi argumente împotriva Angliei”, dr. Ziegler și-a pregătit o lucrare documentară voluminoasă, intitulată *Dokumentenwerk über die englische Demokratie* (Deutscher Verlag, Berlin, 1940, 336 p., 4°). Vezi *Deutscher Wissenschaftlicher Dienst*, nr. 21 din 18 noiembrie 1940. Vezi și profesor dr. Karl Heinz Pfeffer – *Begriff und Wesen der Plutokratie* (Junker und Dünhaupt, Berlin, 1940, 64 p.).

191. Wilhelm Brachmann – *Das auserwählte Volk* (Eher, Berlin, 1940, 79 p.).

a lui Carlyle¹⁹². Profesor dr. Ernst Schultze a remarcat că „Oricum englezii nu arată nici o înțelegere față de personalitățile altor popoare și mai ales față de cele cu care concurează. Ei sînt cel mai puțin pricepuți la psihologia popoarelor (spre deosebire de francezi, ca să dăm un exemplu) și nici măcar nu încearcă să devină cei mai buni”¹⁹³.

După cum arată paranteza de mai sus, Franța era mai bine privită de germani. O vreme ea a fost considerată mai degrabă victima Marii Britanii decît complicea sa¹⁹⁴, dacă facem abstracție de faptul că și francezii cedaseră în fața evreilor care îi împinseseră să intre în război¹⁹⁵.

Față de evrei însă nu era nevoie de nici un strop de delicatețe sau de vreo schimbare evidentă a atitudinii.

Este necesar să ne oprim un moment pentru a examina numărul de evrei ajunși sub stăpînirea germanilor la sfîrșitul anului 1939, așa cum a fost el stabilit de statisticienii germani. În Germania propriu-zisă, *Arbeitswissenschaftliches Institut* (Institutul pentru Studiarea Forței de Muncă) din cadrul Frontului German al Muncii a ajuns la un număr de 240.000 de evrei care locuiau în *Reich*-ul Germaniei Mari, incluzînd aici și 55.000 de hibrizi. Asta însemna în jur de 185.000 de evrei „puri”, față de 499.000 de evrei „puri”, cîți erau în 1933. Bineînțeles că inventarul a fost considerat mulțumitor. Și mai plăcut a fost atunci cînd s-a făcut comparația în funcție de distribuția pe vîrste: numărul copiilor scăzuse de la 18 la 10 procente în cazul bărbaților și de la 15 la 7 procente în cazul femeilor, în timp ce procentajul de bătrîni crescuse în mod corespunzător. Într-una din hîrțile acestui studiu era adăugat: „Bătrîni își pot aștepta liniștiți sfîrșitul aici. Atîta timp cît interesul nostru se concentrează pe *Rasse* și popor, ei sînt ca și morți, iar supravegherea lor nu mai este necesară”¹⁹⁶. Probabil că nu peste mult timp autorul a fost nevoit să se căiască pentru umanismul său prefăcut, o rămășiță clară a epocii liberale.

192. Wolf Meyer-Christian – *Die englisch-jüdische Allianz* (Nibelungen-Verlag, Berlin [1940], 218 p.).
Vezi și Siegbert Dreyer – *England und die Freimaurerei* (Junker und Dünhaupt, Berlin, 1940, 57 p.); Jens Lornsen – *Britannien Hinterland des Weltjudentums* (Junker und Dünhaupt, Berlin, 1940, 69 p.), ambele publicate de *Deutsches Institut für aussenpolitische Forschung*; Carl August Weber [profesor la Universitatea din Tübingen], Her. – *Die englische Kulturideologie* (Kohlhammer, Stuttgart, 1941, Bd. I, XXIV, 405 p.), precum și o lucrare apărută înainte de începerea războiului, concepută în principal ca manual pentru profesorii de liceu: Heinz Krieger – *England und die Judenfrage in Geschichte und Gegenwart* (Diesterweg, Frankfurt am Main, 1938, 115 p.).

193. Prof. dr. Ernst Schultze – *Sorgen des britischen Weltreichs* (Nationale Verlagsgesellschaft, Leipzig, 1940), p. 348.

194. Prof. dr. Josef Bruch – *Die Anglomanie in Frankreich* (Kohlhammer, Stuttgart, 1941, 102 p.).

195. Heinz Ballensiefen – *Juden in Frankreich. Die französische Judenfrage in Geschichte und Gegenwart*, 2. Aufl. (Nordland-Verlag, Berlin, 1941, 188 p.). Extrasul este luat de pe supra-coperta cărții: „Acest volum denunță fără milă forțele ce au guvernat Franța și au împins-o în războiul din 1939-1940, care s-a dovedit atît de dezastruos pentru întreaga țară”. Vezi și Reinhard Höhn, *ordentlicher öffentlicher Professor an der Universität Berlin – Frankreichs Demokratie und ihr geistiger Zusammenbruch* (L.C. Wittich, Darmstadt [1940], 76 p.) (la p. 75: „Evreii”; la p. 16: „Democrația... sistemul organizat care împinge constant poporul în războaie ce servesc intereselor străine”); Gerhard Lehmann – *Der Einfluss des Judentums auf das französische Denken der Gegenwart* (Junker und Dünhaupt, Berlin, 1940, 62 p.), *Schriften des Deutschen Instituts für aussenpolitische Forschung und des Hamburger Instituts für Auswärtige Politik her. in Gemeinschaft mit dem Deutschen Auslandswissenschaftlichen Institut*, Heft 65; dr. Hans-Joachim Tilse – *Die Wurzeln des Deutschen Hasses in Frankreich* (Kohlhammer, Stuttgart, 1941, 106 p.).

196. *Der Weltkrieg*, XVII, 195 (martie, 1942), p. 62.

Evreii din teritoriile obținute prin mijloace „pașnice” după München nu au fost incluși în studiul prezentat mai sus, dar – așa cum a spus-o un cunoscut jurist, asociat al lui Walter Frank și colaborator al revistei *Deutsche Justiz* –,

„...Soarta acestor evrei a fost hotărâtă chiar din momentul în care teritoriul pe care îl ocupau a intrat în componența *Reich*-ului Germaniei Mari. Realizarea de-iudaizării era doar o problemă de timp”¹⁹⁷.

Cifrele de mai sus nu-i includ nici pe evreii din vestul și nordul teritoriilor poloneze încorporate de *Reich*-ul german după cucerirea Poloniei, adică aproape un milion de persoane. Dacă e să ne luăm după Peter-Heinz Seraphim, dintre ei aproximativ 333.000 de persoane au fost deportate pe teritoriul Guvernământului General¹⁹⁸. Conform informațiilor aceluiași Seraphim, la 1 ianuarie 1940 populația evreiască din teritoriul amintit ajungea la un număr de 1.269.000 de persoane¹⁹⁹.

Prin urmare, numărul total de evrei aflați în teritoriul Germaniei Mari la data de 1 ianuarie 1940 poate fi aproximat astfel²⁰⁰:

Vechiul <i>Reich</i>	185.000
Austria	50.000
Sudeții și Protectoratul	85.000
Teritoriile poloneze ocupate	630.000
Guvernământul General	<u>1.270.000</u>
	2.220.000 persoane

Așadar, Seraphim avea dreptate atunci când sublinia că Germania Mare devenise, ca număr, a treia comunitate evreiască de pe glob, după Statele Unite și Uniunea Sovietică. Dacă adăugăm (și trebuie s-o facem) țările-satelit ale Germaniei și teritoriile ocupate în timpul războiului²⁰¹, Germania deținea, atunci când ajunsese la apogeu, cea mai masivă

197. Dr. Sievert Lorentzen – *Die Juden und die Justiz* (Hanseatische Verlagsanstalt, Hamburg, 1942, 200 p.), *Schriften des Reichsinstituts für Geschichte der neuen Deutschlands*.

198. *Die Burg*, I (1940), pp. 56-63. Reluat în: Peter-Heinz Seraphim – *Das Judentum Seine Rolle und Bedeutung in Vergangenheit und Gegenwart* (Deutscher Volksverlag, München [1942], 72 p.), p. 49. Cu un limbaj științific degajat și inimitabil, Seraphim numește deportarea acelor oameni „...Einsiedlung ins Generalgouvernement aus den vom Reich rückgegliederten deutschen Ostgebieten...” (deplasare în vederea stabilirii pe teritoriul Guvernământului General din teritoriile germane estice recuperate”).

199. Peter-Heinz Seraphim – *Das Judentum. Seine Rolle...*, p. 68. După 22 iunie 1941, când Galiția de Est a căzut și ea în mâinile germanilor, a fost redenumită Districtul Lemberg, iar teritoriul a fost inclus în Guvernământul General. Astfel, la numărul amintit s-au mai adăugat șase sute de mii de evrei.

200. Fără nici o motivație, Seraphim citează în *Das Judentum. Seine Rolle...* următoarele cifre, valabile pentru *Vechiul Reich*, pentru Austria și, în fine, pentru regiunea Sudeților și Protectorat (în această ordine): 500.000, 191.000, 118.000. Aceste cifre, oricât de exacte vor fi fost ele înainte de venirea lui Hitler la putere, sînt evident exagerate (și nu puțin) la 1 ianuarie 1940. Emigrarea silită și deportările au fost cauzele modificărilor suferite.

201. Seraphim (*op.cit.*, p. 68) oferă următoarele estimări valabile la 1 ianuarie 1940: partea europeană a Uniunii Sovietice în granițele dinainte de 1939 – 2.860.000, fostele teritorii ale Poloniei, ocupate de Uniunea Sovietică – 1.214.000, fostele teritorii ale României, ocupate de Uniunea Sovietică – 285.000; Țările baltice – 365.000, Ungaria – 370.000, România – 397.000, Franța – 200.000, Slovacia – 137.000, Olanda – 112.000, Grecia – 75.000, Iugoslavia – 68.400, Belgia – 50.000, Bulgaria – 50.000, Italia – 48.000.

populație evreiască concentrată vreodată sub stăpânirea unui singur guvern, adică 8.250.000 de persoane.

Evident că Germania n-a lăsat să-i scape o astfel de ocazie.

Înainte ca Marea Britanie să respingă cu hotărîre propunerea de începere a negocierilor cu Germania, venită imediat după înfrîngerea Poloniei, se pare că un debil mintal oarecare din entourageul lui Hitler ar fi emis înțelegenta presupunere că atotputernicii evrei din țările plutocratice vor opri războiul împotriva Germaniei pentru a salva milioanele de evrei rămași în mâinile naziștilor. Deoarece așa ceva nu s-a întîmplat, s-a considerat că era cazul să se inițieze programul antievreiesc plănuțit de naziști, lucru care s-a dovedit mult mai ușor de realizat în teritoriile Guvernămîntului General decît pe teritoriul propriu-zis al Germaniei. Hans Frank, ministru al Justiției și președintele Academiei de Drept a Germaniei (*Akademie für deutsches Recht*), a fost numit guvernator general pentru teritoriile poloneze ocupate²⁰², fiind cu certitudine un om în care se putea avea încredere. Avem prea puține motive să ne îndoim de faptul că Germania a intrat în Polonia nu doar cu scopul evident de a subjuga întreaga națiune, ci – în plus – și fiindcă hotărîse să „rezolve” o dată pentru totdeauna chestiunea evreiască. Totuși, discuțiile la nivel înalt legate de detaliile acțiunii trebuie să mai fi durat o vreme. Triumfătorul articol apărut în *Weltkampf* sub titlul „Ghetourile din Est au fost zdrobite. Cel mai mare ghetou din lume sub controlul german” vorbește de la sine :

„Evreimea mondială provine în esență din două zone geografice : Maroc-Spania și Polonia-România-Rusia occidentală. Astăzi cea dintîi nu mai joacă decît un rol nesemnificativ în împropătarea forțelor evreiești de pe planetă... Evreul din acea zonă se deosebește serios de evreul estic... Astăzi evreii se arată îngrijorați pentru spațiul lor de dezvoltare. Cererea Angliei de a reconstitui vechiul stat polonez nu este altceva decît dorința evreimii din întreaga lume de a împiedica aplicarea concepțiilor implacabile și fundamentale ale național-socialismului pe teritoriul Poloniei. Însă acestea au început deja să fie puse în aplicare, spre binele întregii umanități ariene. Germania, care trezește la realitate popor după popor prin recunoașterea importanței chestiunii rasiale și a valorii fiecărui neam, țara care a zdrobit toate fortărețele construite atît de frumos de evrei în Europa Centrală, iar astăzi ține în mîini puterea de a hotărî existența sau dispariția dominației evreilor asupra planetei, ea ar trebui [în opinia evreilor] să fie distrusă pentru întreaga veșnicie, astfel ca evreul etern să-și recîștige liniștea. Noi știm care este țelul evreilor și vom acționa în consecință. Va fi așa cum a spus *Führer*-ul : «Un nou război mondial va însemna sfîrșitul evreimii ! »”²⁰³.

Peste două luni, Walter Buch, judecător suprem în NSDAP, cu alte cuvinte unul dintre cei mai importanți demnitari naziști, într-un lung mesaj de Anul Nou publicat de ziarul oficial al agenției sale, spune, printre altele :

„...Pentru ce altceva luptăm, ne supunem nevoilor și privațiunilor, pentru ce mor în luptă curajoșii bărbați din SA și SS sau tinerii avînțați din *Hitlerjugend*, dacă nu pentru posibilitatea ca într-o zi poporul german să poată începe lupta sa de eliberare împotriva

202. De îndată ce Germania și-a consolidat serios cuceririle din Europa Occidentală, iar războiul a dat semne că se apropie de un sfîrșit victorios, a venit vremea ca germanii să elimine și ultimele amintiri ale numelui Polonia. În data de 2 octombrie 1940 denumirea satrapiei lui Frank a fost schimbată pur și simplu în „Guvernămîntul General”, care reprezenta un simplu teritoriu-anexă (*Nebenland*) al *Reich*-ului.

203. *Der Weltkampf*, XVI, 91 (noiembrie, 1939), pp. 457-461.

opresorilor evrei? Acum sîntem implicați în această luptă... Nici evreii, nici francmasonii nu vor pune capăt războiului prin tratate care să ascundă în ele alte nenorociri. Adolf Hitler va sfîrși prin a învinge și va aduce Europei pacea, lipsindu-i pentru totdeauna pe suboamenii evrei de posibilitatea de a nimici oameni și popoare și de a-i stîrni pe unii împotriva altora”²⁰⁴.

XVII

Ghetoul în teoriile științifice și în realitate

În luna octombrie 1939 în Varșovia (unde la acea vreme trăiau în jur de 400.000 de evrei, adică aproape o treime din întreaga populație a orașului) a fost emis un ordin care limita circulația evreilor la cîteva cartiere special desemnate²⁰⁵. Opoziția hotărîtă a comunității evreiești i-a obligat pe naziști să amîne aplicarea planului lor asupra Varșoviei timp de un an²⁰⁶, dar au început să introducă ghetouri în așezări mai mici, unde bănuiau că vor întîmpina mai puțină rezistență²⁰⁷. Modul în care a fost dusă la îndeplinire această sarcină reiese cu claritate din următorul raport asupra orașului Radom, care în momentul izbucnirii războiului număra 25.000 de evrei :

„Înainte de Campania de optzeci de zile, orașul Radom, actualmente capitală de district, avea o populație de aproximativ 80.000 de locuitori... Venirea autorităților [a ocupanților germani] și concentrația mare de firme comerciale în centrul orașului au provocat o mare criză de apartamente, care trebuia rezolvată cu rapiditate... Un oarecare spațiu de mișcare s-a creat prin transferarea chirișilor evrei din apartamentele spațioase plasate în centrul orașului în cartierul evreiesc al Radom-ului. A fost totuși numai o soluție provizorie, ca să nu mai vorbim de faptul că fanfaronadele elementelor evreiești pe străzile principale ale capitalei districtului nu pot fi tolerate din principiu. Urmărind în continuare să găsim o soluție problemei locative, mai ales că nici în cartierul evreiesc nu mai există locuri sau spații disponibile, din 3 pînă în 5 septembrie aproximativ două mii de evrei au fost dislocați în zonele rurale... Din cauza dezvoltării neîntrerupte a vieții economice din Radom..., sînt posibile și alte măsuri de eliminare a elementului evreiesc”²⁰⁸.

204. *Der Parteirichter. Amtliches Mitteilungsblatt der Obersten Parteigerichts der NSDAP* (München), 2 ianuarie 1940, p. 2. În „Onoarea și apărarea onoarei omului național-socialist”, publicat în respectabila revistă *Deutsche Justiz* (nr. 100, 2 [1938], p. 1660), același Walter Buch declarase : „Național-socialiștii și-au dat seama că evreul nu este o făptură umană (*kein Mensch*). El este un fenomen de putrefacție”.

205. O fotocopie a acestui document rar se găsește în arhivele YIVO.

206. Cf. S. Mendelsohn – *The Polish Jewish behind the Nazi Ghetto Walls* (Yiddish Scientific Institute, New York, 1942, 32 p.).

207. Dr. Max Freiherr DuPrel, Her. – *Das General-Gouvernement*, Im Auftrage und mit einem Vorwort des Generalgouverneurs Reichminister Dr. Frank ; 2. Aufl. (Triltsch, Würzburg, 1942, 404 p.), p. 357 : „Fosta circumscripție Lowicz a fost cel dintîi teritoriu din întreg Guvernămîntul General în care s-au instalat zone de locuit (*Wohngebiete*) pentru evrei. Începînd încă din mai 1940, aproximativ 15.000 de evrei care locuiau în zona veche a orașului au fost plasați în zone de locuit compacte din cinci localități diferite”.

208. *Der Weltkampf*, XVIII, 105 (ianuarie, 1941), p. 36.

După un an, aparatul administrativ al lui Frank s-a simțit destul de stăpîn pe situație pentru a acționa în Varșovia: și, în a doua jumătate a lunii octombrie 1940, toți evreii din oraș au fost separați într-un ghetou²⁰⁹. Acum germanii îi aveau la îndemînă pe toți evreii și puteau să se gîndească la viitoarele și mult mai radicalele măsuri pe care urmau să le ia.

Între timp, în octombrie 1939 a fost inițiat și proiectul creării unei rezervații pentru evrei în districtul Lublin. S-a renunțat la el abia după ce mii de evrei austrieci și germani au pierit acolo²¹⁰. Trebuie să menționăm că la început germanii, așa cum au făcut și în multe alte cazuri, au decis cu șiretenie să prezinte separarea forțată a evreilor drept o restabilire a ordinii naturale a lucrurilor, care – chipurile – ar fi fost zdruncinată prin falsa lor emancipare de la 1789. Prima ediție a mai sus-menționatului manual semioficial german, scris de DuPrel și tipărit în Cracovia la începutul anului 1940, vorbește în detaliu despre Consiliile Evreiești (*Judenräte*) pe care, cu generozitate, germanii le-au creat pentru evrei și despre întîlnirile organizate la inițiativa *Brigadeführer*-ului SS Globocnik, după care continuă astfel :

„Asistența socială este o sarcină importantă a Consiliului Evreiesc (*Judenrat*). Administrația germană consideră că este necesar ca acest consiliu (*Rat*) să ia măsurile pe care le consideră esențiale în toate domeniile ce au legătură cu asistența socială, fără a fi deranjate de vreo intervenție din exterior. Într-un raport provenit de la Lublin *Judenrat* sînt enumerate multe domenii în care se oferă ajutor social”.

O recomandare urgentă este aceea ca agitatorii de la ziarele din străinătate, care pâlăvrăgesc la nesfîrșit despre presupusele persecuții barbare la care sînt supuși evreii din Teritoriul de Est al Germaniei, să se convingă singuri și la fața locului de libertatea de mișcare extinsă pe care administrația germană le-o acordă evreilor, permițîndu-le să-și organizeze un trai autonom. Prin intermediul structurilor organizaționale proprii, ei și-au creat un fel de sistem de autoadministrare care apără interesele evreilor în limita posibilităților”²¹¹.

Într-o carte scrisă la Lublin, din cîte se pare pe la sfîrșitul anului 1940, Hermann Erich Seifert bate monedă pe aceeași idee, cu toate că nechibzuința cu care definește el „limita posibilităților” este evidentă :

„Pentru autoritățile germane din teritoriile ocupate evreul nu există ca individ. În principiu nu se negociază nimic cu evreul luat individual sau cu un *mishpokhe*²¹², ci numai cu evreii din *Ältestenräte* (Sfatul Bătrînilor), o formă de organizare comparabilă cu modelul de autogovernare al Poloniei. *Ältestenräte* reprezintă o structură proprie similară ce se ocupă de problemele evreilor, dar sub supravegherea germanilor. Pe de o parte, cu ajutorul

209. Mendelsohn, *op.cit.*, pp. 3-4.

210. Cf. YIVO *Bleter*, Journal of the Yiddish Scientific Institute, XV (1940), pp. 154-157.

211. Dr. Max Freiherr DuPrel, Her. – *Das deutsche Generalgouvernement Polen. Ein Überblick über Gestaltung und Geschichte* (Buchverlag Ost, Krakau, 1940, 344 p.), pp. 142-143.

212. Termenul idiș pentru „familie”, folosit însă și în alte limbi atunci cînd se face aluzie la forța legăturilor de familie existentă în familiile evreiești. Dacă vorbim despre cruzimea cu care germanii au aplicat principiul „evreul nu există ca individ”, ar fi bine să cităm un exemplu: pe parcursul anului 1940 și a unei perioade din 1941, evreilor care trăiau în ghettoul din Łódź (redenumit de către germani Litzmannstadt) încă li se mai permitea să trimită cărți poștale în străinătate, însă numai cu condiția ca în toate cazurile numele expeditorului să fie *Der Älteste der Juden in Litzmannstadt Ch. Rumkowski* (Ch. Rumkowski, Șeful comunității evreilor din Litzmannstadt). În arhivele YIVO există mostre ale unor astfel de cărți poștale.

acestui *Ältestenräte* evreii își pot rezolva pe deplin, pentru ei și între ei, problemele interne ale comunității, inclusiv problemele lor religioase, pe de altă parte însă ei sînt obligați să se supună cu maximă responsabilitate sarcinilor și cerințelor impuse de administrația germană. Membrii sus-numitului *Ältestenräte*, care sînt de obicei cei mai bogați și mai respectați membri ai comunității, răspund personal pentru executarea ordinelor. Fără îndoială că *Ältestenräte* amintește într-o oarecare măsură de foștii «kahali» de care s-a folosit Rusia [țaristă] în politica dusă față de evrei, dar există și o diferență importantă: kahalii aveau datoria să cunoască și să apere drepturile evreilor, pe cînd în Guvernămîntul General *Ältestenräte* primește și împarte responsabilitățile... Ordinele germane nu se analizează și nu se comentează”.

Ultima pagină a cărții vorbește despre perspectivele viitoare :

„Toate aceste [măsuri] sînt, bineînțeles, numai preparative în vederea rezolvării chestiunii evreiești. Deocamdată este prea devreme să discutăm acum despre felul cum se va prezenta în cele din urmă soluția amintită. Cu ceva timp în urmă se discuta despre crearea unui teritoriu pentru amplasarea evreilor, un fel de rezervație evreiască plasată în districtul Lublin... Însă nici aceasta nu va fi de fapt o soluție definitivă...”.

Seifert considera că soluția finală ar consta în mutarea forțată a evreilor în teritoriile locuite de rasele de culoare.

„Însă nu este necesar să analizăm problema astăzi. Deocamdată trebuie să rezolvăm sarcinile impuse de război, iar victoria va impune poporului german noi sarcini, mult mai mărețe, care în majoritate vor fi cu mult mai importante decît problema rezervației evreiești. Ultimele hotărîri n-au fost încă pronunțate, însă vor fi anunțate de glasul autorității atunci cînd va veni vremea...”²¹³.

Cei aflați în vîrfurile ierarhiei nu simțeau însă nici un fel de reținere, astfel că, la o manifestare a partidului desfășurată pe 15 august 1940 la Cracovia, Hans Frank, vorbind de la înălțimea funcției sale de *Gauleiter* nazist, nu ascunde nimic :

„Ne aflăm acum pe acest pămînt și, ca germani, nu îl vom părăsi niciodată. Drapelul cu zvastică va continua să fluture și pe viitor deasupra ținuturilor de aici. Iar poporul polonez se află iarăși sub protecția națiunii germane, așa cum mai fusese și în urmă cu șapte sute de ani. De azi înainte Vistula este un rîu german și el va rămîne cel mai estic rîu al Germaniei...”.

În ceea ce îi privește pe evrei, vorbitorul nu se simte obligat să respecte nici măcar cele mai elementare reguli ale logicii discursului :

„Trebuie să avem grijă ca în special acest oraș german care este Cracovia să-și piardă absolut complet caracterul său evreiesc și am decretat, după cum știți, că pînă astăzi evreii trebuie să părăsească orașul în mod voluntar [sic]. Începînd din noaptea aceasta, toți evreii care vor mai fi găsiți în oraș riscă să fie trimiși miine la muncă silnică. Situația din prezent este inacceptabilă: reprezentanța Reich-ului Germaniei Mari al lui Adolf Hitler este amplasată aici într-un oraș prin care mișună atît de mulți evrei încît un om de bun simț pur și simplu nu poate să mai umble pe stradă”.

213. Herman Erich Seifert – *Der Jude an der Ostgrenze* (Eher, Berlin, 1940, 88 p.), pp. 82, 88. O altă carte a lui Seifert, *Der Jude zwischen der Fronten* (Eher, Berlin, 1942, 183 p.), subliniază în mod special rolul pe care trebuie să-l joace institutele de cercetări și literatura științifică în lupta împotriva evreilor.

Apoi Frank și-a încheiat discursul cu niște cuvinte care la acea vreme nu se rosteau prea des :

„Și este clar că astfel se dă un avertisment serios : evreii trebuie să dispară de pe întreg teritoriul Europei”²¹⁴.

Din pricina incapacității de a înțelege și a lipsei de cunoștințe de istorie cercurile responsabile din țările democratice au căzut în capcana întinsă de naștiști și au confundat sensurile diferite și foarte ambigue ale termenului *ghetou*. Când autorul nazist citat exulta la ideea că „Hitler a zdrobit ghetourile din Est” și a adus „cel mai mare ghetou al lumii sub controlul Germaniei”, el se referea – cu dispreț, bineînțeles – la concentrația de milioane de evrei existentă pe teritoriile din Europa de Est și Centrală. Evreii din Est deveniseră de multă vreme subiectul urii împotriva evreimii, deoarece ei ofereau imaginea cea mai reprezentativă a evreului tipic. În cîntecul său de lebedă din 18 mai 1940, Walter Frank subliniase caracterul particular al evreului est-european, care se arăta într-adevăr diferit de cel al fratelui său vest-european. În varianta tradițională, comunitatea evreiască din Europa de Est crease un stil de viață ale cărui standarde etice și morale nu fuseseră nicicînd egale. Pe parcursul secolului trecut tot aici se crease literatura modernă idiș și ebraică. Cei din acest spațiu contribuiseră serios la întemeierea comunității evreiești din America și tot ei, practic fără nici un ajutor din afară, au pus bazele comunității evreiești existente în Palestina*. Timp de două generații ei au dat lumii o mulțime de nume dintre cele mai reprezentative și mai scilipitoare în domeniul literaturii, artelor și științelor. Au luat parte activ la luptele de eliberare din toate țările Europei de Est. Toate lucrurile despre care am pomenit s-au realizat în condiții de sărăcie cruntă, lucru pe care au fost nevoiți să-l recunoască pînă și cei mai pătimiși autori naștiști. Nici măcar studiul publicat de Seraphim în ajunul războiului, oricît de tendențios era el, nu a putut deforma complet realitatea. Experiența anilor de război a dovedit din nou neobișnuita vitalitate a acestui grup și astfel, într-un anumit sens, a confirmat motivele urii naștiștilor : în condițiile inumane create sub ocupația germană, în ghetourile orașelor și în lagărele de concentrare s-au desfășurat activități culturale de mare anvergură, pentru ca în cele din urmă tot dintre evreii din Est să se ivească luptătorii care au inițiat memorabilele bătălii din ghetouri²¹⁵.

A doua confuzie legată de termenul *ghetou* și pe care naștiștii au impus-o intenționat se referă la cartierele în care trăiau evreii în zilele dinaintea eliberării. De-a lungul a mai multor luni, germanii au vrut să convingă planeta că ghetourile create de ei în război însemnau o întoarcere la ghetoul tradițional. Pare destul de ciudat, dar lumea i-a crezut. De fapt, chiar și aprecierea conform căreia germanii „reînviaseră cea mai malefică

214. Dintr-un facsimil extras din *Krakauer Zeitung* și reprodus în *The Jewish Bulletin* (Londra), nr. 45, mai 1945. Articolul are un titlu întins pe lungimea a două coloane de ziar : „Die Juden müssen aus Europa verschwinden” („Evreii trebuie să dispară din Europa”).

Statul Israel încă nu se înființase la data scrierii acestei lucrări – (n.t.).

215. Cf. Abraham Joshua Heschel – „The Eastern European Period in Jewish History”, *YIVO Studies*, vol. I (New York, Yiddish Scientific Institute, 1946) ; *Underground Cultural Work in the Jewish Ghettos of Poland. A Report sent from Warsaw on May 20, 1944* (New York, Yiddish Scientific Institute, 1945, 6 p.) ; *Geto-Yedies* („Ghetto News”), apărut în ghetoul din Vilna în 1943, cf. *YIVO Bleter*, Journal of the Yiddish Scientific Institute, XXV (1945), pp. 133-142 ; în fine, cele două studii ale lui S. Mendelsohn menționate în notele 206 și 362.

instituție a Evului Mediu” era o nedreptate crasă la adresa epocii medievale și reprezenta o înșelătorie și un fals de cea mai joasă speță. Pentru evrei termenul *ghetou* este unul dintre neologismele preluate din surse neevreiești, căci termenul evreiesc original este pur și simplu „*yidische gas*”, adică „ulița evreiască”. De aceea afirmația lui Seifert, după care kahalii de odinioară erau manifestarea unui drept, pe cînd Sfatul Bătrînilor le-a fost impus evreilor ca o obligație, ar putea fi reformulată astfel: cartierele evreiești din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea erau așezări în care se trăia, pe cînd ghetourile impuse de germani în secolul al XX-lea urmăreau să-i ucidă pe locuitorii lor. Deosebirea fundamentală dintre cele două forme de instituționalizare a fost recunoscută deschis nu de vreun ins oarecare, ci chiar de expertul Seraphim, cu ocazia ceremoniei oficiale de deschidere a Sesiunii de Comunicări de la Frankfurt (de ea ne vom ocupa în capitolul următor). La acea vreme planurile naziștilor avansaseră și mai mult, astfel că ei și-au permis să declare:

„Uneori se evidențiază faptul că o astfel de soluție [izolarea evreilor de neevrei] este sugerată de istorie, de vreme ce în Evul Mediu teritoriul locuit de evrei, ghetoul, exista în realitate. Această justificare istorică nu pare potrivită. Ghetourile Evului Mediu reprezentau în mare măsură mai degrabă un *drept* al evreilor decît o reglementare obligatorie... În Evul Mediu ghetoul însemna în esență o comunitate creată de bună voie de locuitorii ei și, în plus, ea nu excludea în nici un caz relațiile de afaceri dintre evrei și neevrei... Prin urmare, ghetoul de astăzi, pentru a avea un rost, ar trebui să fie diferit de ghetoul medieval, adică să excludă contactele sau posibilitatea contactelor evreilor cu neevreii”²¹⁶.

Între scrierile științifice germane din acea perioadă se mai găsește încă o prezentare a situației pe care germanii au creat-o evreilor în Polonia, o prezentare al cărei cinism cu greu ar putea fi egalat, deși cuvintele folosite, în conformitate cu bunele obiceiuri existente, nu depășesc limitele cuvenite. Dr. Herbert Morgen, un produs al școlii lui Haushofer, făcuse o călătorie prin „Noile Teritorii Germane din Est”. În consecință, după ce afirmă că polonezii „se cuvine să fie considerați o rasă tipică de hibridi (*Mischrasse*)” și că „în manifestările lor exterioare polonezii sînt supuși, cu toate că în forul lor interior s-ar putea să fie de multe ori altfel”, el declară următoarele:

„Evreii constituie un capitol deosebit de trist în compoziția rasială a populației. În 1921 mai mult de zece procente din populație erau formate din evrei grupați în așezările urbane (ajungînd pînă la optzeci de procente în orașele mici!)... Peste tot evreii sînt angajați în activități de defrișare și reconstrucție și, sub supraveghere, s-ar părea că munca lor dă rezultate. Se spune că evreii dovedesc îndemînare în unele domenii de activitate, cum ar fi croitoria și cizmăria. Adaptabilitatea evreilor este suficient de cunoscută și astfel se explică și motivul care face ca majoritatea evreilor să fie capabili de a se face înțeleși în cîteva limbi: germana, poloneza și rusa”.

Povestirea merge înainte și se ajunge și la inevitabila concluzie *rasială*:

„Ca semn exterior al apartenenței la tribul lor, evreii – supunîndu-se instrucțiunilor date de Landrat – poartă pe piept și pe spate steaua galbenă a lui David, un triunghi galben, un disc galben sau orice alt semn asemănător. Impresia generală pe care o ai cînd privești o

216. Peter-Heinz Seraphim – „Bevölkerungs- und wirtschaftspolitische Probleme einer europäischen Gesamtlösung der Judenfrage”, în *Weltkampf*, I (1941), pp. 43-51. Cf. T. Oelsner – „The Jewish Ghetto of the Past”, în *YIVO Studies*, vol. I (1946).

asemenea masă de oameni este jalnică. Și ajungi repede la concluzia că ai de-a face cu o ramură inferioară, complet degenerată, a societății umane”²¹⁷.

XVIII

Hans Frank și *Das Institut für deutsche Ostarbeit* (Institutul pentru Activitatea Germanilor în Est)

Printr-un decret al guvernatorului general dr. Hans Frank, emis în data de 19 aprilie 1940, a fost înființat Institutul pentru Activitatea Germanilor în Est (*Institut für deutsche Ostarbeit*). El a fost inaugurat solemn chiar a doua zi, în sălile fostei Universități din Cracovia. În paragraful 3 al decretului amintit se afirmă următoarele :

„*Das Institut für deutsche Ostarbeit* are îndatorirea de a clarifica științific toate problemele fundamentale legate de Teritoriul de Est, în măsura în care ele privesc Guvernământul General, și de a populariza rezultatele cercetărilor sale. Pentru a duce la bun sfârșit această însărcinare, *Das Institut für deutsche Ostarbeit* va colabora cu alte instituții având scopuri similare”.

Ziarul *Völkischer Beobachter* din 21 aprilie a subliniat prezența la ceremoniile de inaugurare a „unor înalți reprezentanți ai *Wehrmacht*-ului, *SS*-ului și Poliției” și l-a citat pe guvernatorul general, dr. Hans Frank, care a afirmat că Institutul avea să devină „bastionul spiritual al germanismului în Est”. A fost subliniat și faptul că deschiderea oficială a acestui Institut fusese hotărâtă pentru data de 20 aprilie, ziua de naștere a lui Hitler, „pentru a-i oferi astfel *Führer*-ului un cadou cu totul deosebit”.

Das Institut für deutsche Ostarbeit urma să fie considerat o instituție de drept public, iar președintele său trebuia să fie guvernatorul general. Pe lângă volumele publicate aici, Institutul scotea o revistă trimestrială, *Die Burg*, și una lunară, *Das General-gouvernement*. Ulterior, la acestea s-a mai adăugat o altă revistă, numită *Deutsche Forschung im Osten*. Se avea în vedere și crearea unei biblioteci bine dotate, inclusiv a unei arhive extinse²¹⁸.

Primul număr din *Die Burg*, o revistă de format în quarto, generos ilustrată, arăta splendid și era tipărită pe hârtie produsă înainte de război. El conține un studiu de mari dimensiuni al lui Peter-Heinz Seraphim, intitulat „Chestiunea evreiască în Guvernământul General ca problemă populațională”, și un altul al lui Josef Sommerfeldt despre „Dezvoltarea istoriografiei evreiești în Polonia”. Aparenta imparțialitate a autorilor și cunoștințele pe care și le etalează subliniază ticăloșia scopului urmărit de ei.

Legătura lui Seraphim cu Institutul din Cracovia era una mai mult întâmplătoare, limitându-se la publicarea unor articole în reviste și la câteva prelegeri ocazionale. Însă Josef Sommerfeldt a fost repartizat aici chiar de la înființarea Institutului, ca șef al compartimentului (*Referent*) pentru chestiunea evreiască. Fusese unul dintre discipolii

217. *Zeitschrift für Geopolitik*, XVIII (martie, 1941), p. 139.

218. *Verordnungsblatt des Generalgouverneurs für die besetzten polnischen Gebiete*, I, 20 aprilie 1940, nr. 30. *Dokumente der deutschen Politik. Der Kampf gegen den Westen*, Teil 2, Bearb. von Dr. Hans Volz (Junker und Dönhaupt, Berlin, 1943, 904 p.).

profesorului Manfred Laubert și, la sugestia mentorului său, își alesese ca teză de doctorat următoarea temă: „Chestiunea evreiască – o problemă administrativă a Prusiei Sudice”. Îl interesau o mulțime de subiecte de studiu, de la „Evreii în proverbele polonezilor” pînă la „Galiția în epoca primelor valuri de imigrare a evreilor ruși în America (1881-1883)”. Sommerfeldt a colaborat și la *Weltkampf*, revista de studii antievreiești a Institutului din Frankfurt.

Das Institut für deutsche Ostarbeit era condus de dr. Wilhlem Coblitz, care colaborase cu Hans Frank în domeniul studiilor juridice încă din perioada anterioară războiului și care a fost adus de Frank la Cracovia în momentul în care armatele germane au înaintat spre est. Ca formație intelectuală, Coblitz era jurist și își obținuse titlul de doctor în științe juridice în 1932, la Universitatea din Erlangen. Tot el coordonase și activitatea de editare a unui volum masiv despre dreptul administrativ german²¹⁹, pe care Frank îl publicase în 1937. Înainte de începerea războiului fusese redactor-șef la o publicație lunară de bibliografie juridică, editată de Editura Centrală a Partidului Național-Socialist²²⁰.

La una din conferințele organizate de *Institut für deutsche Ostarbeit*, desfășurată la Cracovia între 27 și 29 martie 1941, a participat ca invitat și profesor dr. Peter-Heinz Seraphim. Dr. Coblitz, în calitate de director, a vorbit despre punerea bazelor unei educații de elită a germanilor din Est, conform celor mai bune tradiții germane. Principala sarcină a Institutului urma să fie furnizarea informațiilor concrete, care erau necesare pentru atingerea scopurilor politice și pentru formularea obiectivelor pe care le urmărea conducerea de stat a Germaniei în Europa de Est. Dr. Coblitz a mai anunțat că în viitor se preconiza și deschiderea unor filiale ale Institutului în Varșovia, Radom și Lublin. În ceea ce privește chestiunea evreilor din Europa de Est, care intra și ea în câmpul de interes al Institutului, a afirmat că aceasta trebuia să fie analizată și lămurită în strînsă colaborare cu Institutul existent în Frankfurt, care tocmai își încheiase sesiunea anuală de comunicări. Dr. Coblitz a mai adăugat că o astfel de problemă „impune o abordare în primul rînd științifică, pentru ca la sfîrșitul războiului să poată fi oferite premisele necesare rezolvării finale, pan-europene, a chestiunii de către *Führer*”²²¹. Se cuvine să mai subliniem că un raport al aceluiași dr. Coblitz, publicat peste un an și mai bine, cu toate că definește în termeni foarte asemănători locul pe care îl ocupă problema evreiască în Institutul său („În Institut studiile asupra evreilor se desfășoară în cea mai strînsă colaborare cu organele centrale ale partidului și statului, în sensul dispariției totale (*Gesamtvereinigung*) a problemei evreiești din Europa.”)²²², conține și o modificare de rău augur: momentul în care chestiunea evreiască urma să fie „soluționată” nu se mai amîna pînă după sfîrșitul războiului. Decizia eliminării evreilor, așa cum a fost ea aplicată în realitate, s-a luat în perioada dintre aceste două declarații.

219. Vezi nota 75.

220. *Das deutsche Rechtsschrifttum. Monatliches Verzeichnis der juristischen Buch- und Zeitschriften-literatur* (Eher, München).

221. *Weltkampf*, I (1941), p. 176. Un articol scris de dr. Coblitz cu puțin timp în urmă îi informează pe cititori că „în prezent în Institut funcționează 11 secții, printre care și o secție [pentru]... studierea conceptului de *Rasse* și neam, cu diviziuni (*Referate*) specializate în antropologie, etnologie și studii asupra evreilor”. Cf. *Deutsche Kultur im Leben der Völker... Deutsche Akademie*, XVI (1941), pp. 449-452. Alte două studii realizate la institutul din Cracovia, dar pe care autorul cărții de față nu le-a avut la dispoziție, au fost publicate în *Der Deutsche im Osten*, IV (1941), pp. 89-91, și *Deutsche Forschung im Osten*, în noiembrie 1941, pp. 29-35.

222. DuPrel – *Das General-Gouvernement* (vezi nota 207); p. 187.

Nu este de mirare că, în problemele legate de evrei, Institutul de la Cracovia se orienta pas cu pas după giganticul său frate din Frankfurt. Nu exista nici cea mai mică intenție de concurență.

XIX

Inaugurarea Institutului de Cercetări asupra Chestiunii Evreiești (*Institut zur Erforschung der Judenfrage*) din Frankfurt-pe-Main, creat de Rosenberg

În iunie 1939, la congresul bibliotecarilor germani a fost prezentată o comunicare a lui Volkmar Eichstädt, membru în personalul faimoasei Biblioteci de Stat a Prusiei din Berlin. El a vorbit despre vasta bibliotecă antievreiască, parte componentă a *Reichsinstitut*-ului lui Walter Frank, care urma să fie inaugurată oficial în München. A fost evidențiată maniera de aranjare unică a acestei biblioteci și i s-a lăudat eficacitatea²²³. Aproape la un an după aceea, Günter Schlichting, unul dintre bibliotecari, a făcut o prezentare detaliată²²⁴ a instituției pe care o considera „cea dintîi și cea mai bună” dintre toate bibliotecile specializate pe chestiunea evreiască”. Nu se intenționa ca ea să fie o bibliotecă despre evrei în general, ci una specializată explicit „pe chestiunea evreiască”, adică „în concordanță cu principiile mișcării național-socialiste”. În mai 1937, biblioteca nu avea mai mult de 300 de volume, însă în vara anului 1940 ajunsese deja la 20.000 de lucrări și se extindea în continuare. S-au făcut cataloage cu trimiteri la volumele existente și fiecare autor a fost cercetat cu minuțiozitate, „în cadrul unui proiect genealogic al Institutului”, pentru a-i verifica posibilele origini evreiești sau legăturile de rudenie cu evreii.

Cu toate acestea, minunea nu a ținut prea mult. Lucrurile au evoluat în așa fel încît au dus la prăbușirea lui Frank. Pe 15 aprilie 1939, Rosenberg a înființat un Institut al Patidului Național-Socialist al Muncitorilor Germani de Cercetări asupra Chestiunii Evreiești (*Institut der NSDAP zur Erforschung der Judenfrage*)²²⁵. La acea vreme faptul a trecut aproape neobservat și Institutul își face intrarea în scenă abia în martie 1941. Însă în acel moment el deja nu mai ilustra doar înclinația lui Rosenberg pentru grandios, ci era întruchiparea cea mai fidelă a năzuințelor naziștilor. Existau voci care afirmau că însuși *Führer*-ul se gîndise la ideea de a ridica la Chiemsee, cel mai mare și mai frumos lac al Bavariei, aflat la vreo 45 km de Berchtesgaden, o instituție care va stîrni admirația întregii planete. Ea ar fi trebuit să poarte numele *Hohe Schule* (Școală Superioară) și să constituie „centrul de interes al cercetărilor, educației și pregătirii național-socialiste”. Planul acesta nu se materializase încă, dar el i-a oferit lui Rosenberg ocazia de a obține

223. Congresul s-a desfășurat între 30 mai și 3 iunie 1939, în Austria, la Graz. Comunicarea a fost publicată integral în cunoscuta revistă germană a bibliotecarilor *Zentralblatt für Bibliothekswesen* (nr. 57, 1/2, 1940, pp. 67 și urm.) și republicată „într-o formă revizuită și adăugită” în *Forschungen zur Judenfrage*, VI (1941), pp. 253-264.

224. *Historische Zeitschrift*, nr. 162 (1940), pp. 567-572.

225. Alfred Himstedt, *Das Programm der NSDAP wird erfüllt* (München, fără an [după 1940], 79 p.), p. 25, menționează data și numele.

preeminența în domeniul studiilor rasiale, întemeind cel mai important institut anti-evreiesc al epocii.

Fie că era vorba de gelozie sau de anumite principii, cert este că Rosenberg nu era întru totul mulțumit de felul în care Frank organiza studiile antievreiești. Iată doar un exemplu: *Nationalsozialistische Monatshefte*, revista lui Rosenberg, deplîngea faptul că un studiu al lui Kittel, inclus în *Forschungen zur Judenfrage* a lui Frank, în vol. I (vezi p. 80), „nu se eliberase complet de reminiscențele limbajului teologic”. În ceea ce privește volumele I-III din *Forschungen...*, recenzentul descoperea că „în ceea ce privește *Weltanschauung*-ul, uneori studiile luate individual dau mai degrabă senzația de amalgam”, deoarece nu pun suficient accent pe perspectiva rasială²²⁶. Într-un moment în care se hotărîse deja declanșarea războiului, iar pregătirile pentru a pune în practică amenințarea pe care Hitler o adresase evreilor în ianuarie 1939 erau în plină desfășurare, nici protejatul lui Hess, sîrguinciosul teoretician Walter Frank, nici vorbărețul Goebbels nu puteau să concureze cu Rosenberg. Era și normal să fie așa, deoarece acesta din urmă se dovedise în egală măsură omul *Weltanschauung*-ului și cel al acțiunii. De aceea eforturile făcute de Frank pentru a aduce la München comorile enciclopedice *Judaica* și *Hebraica*, aflate la Biblioteca Municipală de la Frankfurt, erau oricum sortite eșecului. Cele 40.000 de volume din această colecție (cele mai multe reprezentînd donații ale evreilor, fapt pe care naștii l-au subliniat de nenumărate ori) meritau într-adevăr să te zbați pentru ele. Însă Grau, după ce se certase cu Frank și apoi avusese șansa să fie luat sub aripa ocrotitoare a lui Rosenberg, abia aștepta să-i susțină pe demnitarii naziști din Frankfurt, *Gauleiter* Sprenger și *Oberbürgermeister* Krebs, care pledau în favoarea orașului lor. În consecință, s-a hotărît înainte de toate ca întregul fond de carte evreiască al Bibliotecii Municipale din Frankfurt să fie predat Institutului lui Rosenberg, care la acea vreme (în 1939) nu exista decît în germen. După aceea, deși *Hohe Schule* rămînea încă un vis de împlinit, Rosenberg a reușit să-l convingă pe *Führer* că filialele (*Aussenstellen*) acestui potențial super-institut puteau fi deja înființate, astfel că prima *Aussenstelle* a acelei *Hohe Schule* din cadrul Institutului de Cercetări asupra Chestiunii Evreiești (*Institut zur Erforschung der Judenfrage*) a fost înființată în Frankfurt-pe-Main. În cele din urmă numele ales pentru noua instituție a fost *Institut zur Erforschung der Judenfrage, Aussenstelle der Hohen Schule der NSDAP* (Institutul de Cercetări asupra Chestiunii Evreiești, filiala Școlii Superioare a NSDAP), care a primit un sediu spațios, format din două clădiri, pe Bockenheimer Landstrasse, nr. 68-70.

Inaugurarea a fost sărbătorită cu obișnuitul fast specific ceremoniilor oficiale ale naziștilor, printr-o sesiune de comunicări (*Tagung*) desfășurată pe parcursul a trei zile – 26-28 martie 1941 – în incinta primăriei din Frankfurt, în *Bürgersaal*²²⁷. Printre invitații

226. Vezi numărul din septembrie 1939. Recenzia este semnată de [dr.] Curt Tiltack, un colaborator la *Weltkampf*, revistă editată de Institutul din Frankfurt, subordonat lui Rosenberg.

227. Toate comunicările citite la această întrînire științifică au fost publicate în *Weltkampf*, organ al institutului amintit, în nr. 1/2 (aprilie-septembrie 1941). Autorii lor sînt următorii: Rosenberg – pp. 3-6 și 64-72, Grau – pp. 7-15 și 16-21, Wirsing – pp. 22-29, Schickert – pp. 30-42, Seraphim – pp. 43-51, Gross – pp. 52-63, reprezentanții diferitelor țări, invitați la lucrări – pp. 73-99. În editorial, cititorii sînt informați că numărul a fost republicat integral în limba română, „la cererea guvernului României”. Principalele studii prezentate aici au fost publicate sub formă de broșuri și în traducere maghiară. O prezentare generală a sesiunii a apărut în același număr din *Weltkampf*, la pp. 106-112, iar unele amănunte au fost adăugate după prezentările apărute la acea vreme în

de onoare se numărau : patru gauleiteri (Sprenger, Sauckel, Florian, Eggeling) ; generalul-locotenent Reinecke, reprezentant al generalului Keitel, șeful Statului Major Suprem al Armatei, „a cărui prezență dovedește cu prisosință interesul arătat de *Wehrmacht* problemelor de *Weltanschauung* ale mișcării național-socialiste”, după cum s-a specificat în discursul de deschidere ; reprezentanți ai unor înalte oficialități cum erau Himmler, trezorierul partidului și *Reich*-ului [Schwarz], șeful statului major al SA [Lutze], liderul asociației studenților, câțiva miniștri ai *Reich*-ului și ai secțiilor partidului, printre care se afla și Ehrenberger, directorul cabinetului ministerial al Ministerului de Interne. În plus, mai era prezentă și întreaga echipă de cadre a instructorilor de partid. Nu mai este nevoie să spunem că, pe lângă vorbitorii la care vom reveni ulterior, „au fost de față, ca reprezentanți ai științelor și educației, un mare număr de rectori ai universităților germane și reprezentanți de seamă ai vieții spirituale a Germaniei”, printre care se cuvine să-i amintim în primul rând pe Eugen Fischer și Hans F.K. Günther. În plus, au fost de față și „reprezentanți de marcă” din nouă țări străine, printre care Quisling din Norvegia și Mussert din Olanda. Pentru a accentua caracterul internațional al adunării, drapelele celor nouă țări reprezentate aici au fost arborate sub forma unei coroane ce înconjură două stindarde cu însemnul zvasticii.

Sosise mult așteptatul moment al triumfului lui Alfred Rosenberg, așa că – după cum era de așteptat – Rosenberg însuși a fost cel care a impus nota dominantă a întâlnirii. El a fost cel care a deschis lucrările, cu un discurs care, cum era și normal, a fost apreciat drept „deschizător de drumuri” și „a fost primit cu o furtună de aplauze entuziaste”²²⁸. Tot el a ținut și discursul de încheiere a lucrărilor sesiunii, iar acest al doilea discurs a fost transmis de către toate posturile germane de radio. Expunându-și ideile pe un ton încrezător, adecvat victoriilor pe care le obținuseră forțele militare ale Germaniei și cu anticiparea evidentă a victoriilor și mai mărețe ce urmau să vină, Rosenberg s-a simțit liber să arate implicațiile mai largi ale „chestiunii evreiești”. El pornește dinspre sferele înalte ale generalizărilor istorice de anvergură :

„... Va veni ziua în care lupta democrațiilor împotriva cunoașterii rasiale va fi apreciată ca echivalentă cu lupta dusă în perioada Inchiziției împotriva deșteptării spiritului culturilor naționale și a conștiinței de sine individualizate a națiunilor Europei”.

Apoi vorbitorul atacă Statele Unite, care au îndrăznit să se împotrivească voinței Germaniei, deși sînt o națiune fără cultură :

Völkischer Beobachter și scrise de purtătorul de cuvînt al lui Rosenberg, Karlheinz Rüdiger. Nu am avut acces la articolul despre sesiunea de comunicări publicat în *Rheinische Blätter*, nr. 18 (1941), pp. 193-196, care ar putea să conțină cîteva amănunte suplimentare. Comunicările prezentate de Grau (două), Gross și Seraphim, au fost republicate sub formă de broșură în 1943, la Hoheneichen-Verlag, München, în seria „*Kleine Weltkampf-Bücherei*”. Discursul inaugural al lui Rosenberg a fost și el republicat sub formă de broșură la editura Eher. În acest sens, merită să amintim că Hoheneichen-Verlag, care era rezultatul unei inițiative pornite din sfera de influență a lui Rosenberg printr-o „înțelegere între *Reichsleiter* Rosenberg și *Reichsleiter* Amann, ultimul reprezentînd Eher Verlag” – după revista *Nationalsozialistische Monatshefte* nr. 10 (1939), p. 50 – urma să fie „transformată într-o editură NSDAP specializată în domeniul *Weltanschauung*-ului și studiilor erudite”. *Weltkampf*, I (1941), numește Hoheneichen-Verlag „editură a *Hohe Schule*”.

228. Cf. *Die Judenfrage*, 15 ianuarie 1943.

„Discursul ținut de Roosevelt la Hollywood nu poate decât să ne întărească și mai mult [în hotărîrea noastră] de a ne apăra singuri de o astfel de degenerare mentală a rasei albe și a tuturor raselor culturale ale lumii. Fiindcă aici s-a pomenit despre cultura americană, ar mai fi încă un lucru de adăugat: pînă în ziua de astăzi în întreaga Americă nu există nici o operă de stat. *Metropolitan Opera* se menține datorită unui grup de speculanți. În Chicago există același gen de aranjament. În timp ce în așa-numita Germanie barbară aproape fiecare oraș de dimensiuni medii se străduiește să întrețină un teatru și o operă de calitate, pînă acum cea mai uriașă țară de pe glob nu a fost în stare să creeze cel puțin *temeliile* reale necesare dezvoltării culturale *viitoare*. Faptul acesta se poate asocia cu lipsa unor gînditori, sculptori și poeți de geniu. În schimb, planeta este înecată cu cele mai dulcele și mai înșelătoare producții de consum, cu puneri în scenă ridicole, pentru care se cheltuiesc milioane peste milioane; însă dacă musical-urile scilipitoare ar putea fi luate drept semne ale libertății și culturii pentru amestecul de popoare de pe Broadway, orice om de cultură veritabil nu vede în ele decât simptomele unei decadente infantile”²²⁹.

Apoi Rosenberg, plin de mîndrie, trece în revistă victoriile obținute de Germania în Occident:

„Prin urmare, anul 1940, datorită măreței revoluții populare, va fi de acum înainte considerat un an decisiv, în care trupele republicii lui Rothschild au fost înfrînte și în care armatele Germaniei, după ce s-au însărcinat cu paza și protecția întregului Teritoriu Nordic, stau acum la fel de neclintite ca și Canalul Mîneei sau Oceanul Atlantic”.

În final, subliniind că a început o „revoluție biologică mondială”, el privește cu încredere îndrăzneță spre viitor:

„Noi ne facem curățenie în propria casă, iar Mister Roosevelt nu va fi capabil să se amestece, cu toți Baruch-ii și evreii săi de cinema... iar cel mai puternic instrument militar văzut vreodată în istorie, *Wehrmacht*-ul lui Adolf Hitler, va avea grijă ca această ultimă încercare nesăbuită de a împinge rasa albă într-o confruntare cu Europa, numai de dragul puternicei finanțe evreiești, să fie înăbușită o dată pentru totdeauna... Noi credem că războiul măreț pe care îl purtăm înseamnă și o revoluție mondială de purificare biologică și că popoarele care astăzi încă mai sînt aliate împotriva noastră vor recunoaște la sfîrșitul războiului că această cauză a Germaniei de astăzi este și o cauză a întregului continent european, una a întregii rase albe, și în egală măsură o cauză a tuturor celorlalte rase civilizate de pe glob, care luptă pentru integritatea ființei lor culturale și statale, în conformitate cu specia (*arteigen*) de care aparțin”²³⁰.

229. *Weltkampf*, I (1941), p. 69. Sublinierea există în textul original. Lipsa de „*Kultur*” din America fusese evidențiată în scrierile naziste cu mult timp în urmă. Vezi Johannes Stoye – *Die USA lernt um!* (Goldmann, Leipzig, 1935, 301 p.), p. 38: „America ne oferă ciudatul spectacol al unui european cu comportament de negru și suflet de indian... civilizația anglo-saxonă [este]... cea mai primitivă și mai superficială dintre toate civilizațiile Europene...”.

230. *Ibid.*, p. 72.

XX

Personalul, biblioteca și modul de organizare al Institutului din Frankfurt

La sesiunea de comunicări de la Frankfurt, după câțiva ani petrecuți în anonimat, Grau a ieșit din nou la lumină, fiind numit în funcția de director al Institutului (*Leiter der Aussenstelle*). Răzbunarea sa a fost completă: Walter Frank, omul care îl alungase cu răutate și apoi îl criticase în scris, decăzuse cu totul din poziția deținută. Atunci când, la inaugurarea Institutului, Grau pomenise de stabilirea unor legături științifice, se referea la Institutul lui Coblitz din Cracovia și la cel al lui Grundmann din Jena, însă nu a amintit nimic despre *Reichsinstitut*-ul din München. Nici Frank și nici vreunul dintre colaboratorii săi nu au fost numiți membri corespondenți al acestei *Aussenstelle*²³¹. Pe de altă parte, Rosenberg reușise să strângă cei mai buni oameni pe care îi putea găsi. Atunci când, în chiar primele pasaje ale discursului de inaugurare, și-a afirmat siguranța că vor exista „relații strânse și cordiale de colaborare cu universitățile germane”²³², el vorbea serios. De asemenea, Grau, subordonatul său, nu glumea atunci când își permitea să remarce faptul că arhivele instituției vor fi administrate de „personal calificat”, ca și atunci când afirma că „un număr suficient de mare de bibliotecari-cercetători cu calificare medie sau superioară” vor administra biblioteca „conform celor mai moderne principii”. I-a făcut o plăcere și mai mare când a putut să anunțe că departamentul de cercetare va angaja cu normă completă mai mulți „cercetători germani foarte bine pregătiți, tineri sau mai în vârstă”²³³. Dacă vrem să înțelegem fenomenul de care ne ocupăm, trebuie să acceptăm ideea că alianța dintre „știință” și politică era luată în serios. Asta nu înseamnă că astfel de recursuri la erudiție ne-ar putea determina să evaluăm produsele și producătorii unei asemenea școli cu mai multă indulgență decât am arătat atunci când am fost confrunțați cu „practicienii” de tipul lui Himmler-Streicher. Însă, pe măsură ce vom înțelege că inșii educați erau, într-un sens, și cei mai periculoși, vom fi nevoiți să acceptăm și deosebirea dintre cele două categorii. Oamenii de genul lui Grau și Seraphim, care reușiseră să intre în grațiile lui Rosenberg, ca și cei asemeni lui Frank și Kittel, care nu reușiseră așa ceva, nu numai că etalau toate însemnele activității științifice, cum sînt citatele, notele de subsol, graficele și hărțile, dar mai apelau – și chiar erau

231. Numirea de către Grau (cu permisiunea lui Rosenberg) a patru membri corespondenți a fost anunțată în *Weltkampf*, I, 3 (1941), p. 182. Cei patru erau: dr. Wilhelm Coblitz din Cracovia, Friedrich Kienzl, producător la Tobis Filmkunst Corporation din Berlin, profesor dr. Peter-Heinz Seraphim și dr. Josef Vogt, profesor universitar (de istorie a Antichității) la Universitatea din Tübingen.

232. *Weltkampf*, I (1941), p. 4.

233. *Ibid.*, p. 19. Se pare că o listă completă cu membrii personalului din institut nu a fost făcută publică niciodată. Dintre cei de care avem cunoștință, pe lângă cei menționați anterior merită să-i amintim și pe dr. Friedrich Cornelius, dr. Otto Paul, dr. Johann[es] Pohl, dr. Fritz Zschaeck. În plus, *Weltkampf* avea și colaboratori regulați, așa cum era cunoscutul bibliograf Joris Vorstius de la Biblioteca de Stat a Prusiei din Berlin.

îndreptățiți s-o facă – la tradițiile nepieritoare ale autorității și prestigiului intelectual cucerit de germani²³⁴.

Dintre toți oamenii pe care Rosenberg îi adunase în jurul său, se evidenția Peter-Heinz Seraphim, cel mai bun specialist în cercetarea comunității evreilor est-europeni. Lui i se oferise conducerea redacției de la *Weltkampf*, revista Institutului, iar mai târziu locul său a fost preluat de un alt membru de valoare al echipei, dr. Klaus Schickert, autor al unei vaste lucrări monografice despre evreii din Ungaria. Totodată, revista *Weltkampf* ilustrează semnificativ îndelungatul traseu ascendent pe care l-a urmat „știința despre evrei” în rîndul germanilor.

În 1924, atunci cînd Rosenberg înființa la München *Der Weltkampf*, cu subtitlul *Monatschrift für die Judenfrage aller Länder* (revistă lunară specializată în chestiunea evreiască din toate țările), revista era de fapt un simplu manifest, tipărit pe hîrtie de cea mai proastă calitate. Un neavizat ar fi avut impresia că în ea se bate monedă pe același număr limitat de subiecte, toate legate de aspirația evreilor de a stăpîni planeta. Nu se încerca nici măcar folosirea unor informații exacte. Spre exemplu, existența în rîndul evreilor de astăzi a două grupări culturale bine definite istoric, așa-numiții sefarzi (evreii spanioli și descendenții lor, *Sefarad* fiind numele ebraic dat în epoca medievală Peninsulei Iberice) și așkenazi (evreii din Europa Centrală și de Est, *Așkenaz* fiind numele ebraic tradițional dat Germaniei), a fost prezentată cititorilor revistei în strînsă legătură cu campania prezidențială din America, desfășurată în 1932. Abordarea era următoarea: chiar și în rîndul evreilor există inși civilizați, cum sînt cei numiți sefarzi, însă lor li se opuneau așkenazii, „bolșevicii evrei”. Apoi se afirma că Roosevelt era candidatul grupării *B'nai B'rith*, care erau de fapt așkenazii.

În momentul în care sarcinile de partid și de stat ale lui Rosenberg s-au înmulțit, conducerea revistei *Der Weltkampf* a fost preluată de Hans Hauptmann și apoi de Ludwig Deyerling. Sub directoratul lui Deyerling, subtitlul revistei a devenit *Monatschrift für Weltpolitik, völkische Kultur und die Judenfrage in aller Welt* (revistă lunară de politică mondială, cultură națională [germană] și specializată în chestiunea evreiască din întreaga lume), însă conținutul ei a rămas aproape neschimbat. Nu s-a petrecut nici o îmbunătățire în privința exactității informațiilor prezentate și nici măcar vreo elevare a limbajului folosit. Apoi însă a avut loc marea schimbare: în numărul 207 din martie 1941, revista müncheneză *Der Weltkampf* anunța că fusese avansată: trecuse de la Deutscher Volksverlag la Hoheneichen-Verlag, care era asociată cu Editura Centrală a Partidului. Din acel moment revista va funcționa ca publicație a Institutului de Cercetări asupra Chestiunii Evreiești din Frankfurt-pe-Main. Redactorii săi au arătat atunci că:

„...dacă astăzi încredințăm conducerea redacției altcuiva, o facem cu mulțumirea că *Der Weltkampf* continuă să îndeplinească o îndatorire ce scoate în evidență importanța pe care o are ca publicație antievreiască”.

234. Cf. p. 15. Referindu-se la o expoziție din Berlin, intitulată „Cercetarea științifică germană în lupta pentru *Reich* și spațiu vital”, care se deschisese exact în ziua atacului de la Pearl Harbor, Ritterbusch a declarat: „Cercetarea științifică este indispensabilă oricărei bătălii istorice pentru supraviețuire. Un popor care nu înțelege și îndatoririle savanților săi nu se poate număra printre popoarele care fac istorie planetară și definesc epoci istorice... Pe lângă cel mai bun soldat din lume, trebuie să avem și cel mai bun savant din lume”. Cf. *Deutscher Wissenschaftlicher Dienst*, nr. 69, 8 decembrie 1941, pp. 1-2.

S-ar putea ca foștii redactori să se fi simțit puțin jigniți fiindcă nu fuseseră considerați potriviți pentru noile însărcinări. Însă orice sentimente de felul acesta trebuie să fi lăsat locul unei mîndrii justificate în momentul în care au remarcat gradul de distincție la care ajunsese odrasla lor. Nu mai era o foaie de hîrtie banală, tipărită în format octavo, ci o publicație de cîteva sute de pagini, de două ori mai mare în dimensiuni. Mulți dintre colaboratorii ei aveau titluri universitare sau erau doctori în științe și arte, iar textele erau ilustrate cu reproduceri superbe. Și totuși, în ciuda eleganței proaspăt descoperite, revista nu a renunțat la trecutul său, titlul fiindu-i doar ușor schimbat în *Weltkampf*. Noul subtitlu a devenit *Die Judenfrage in Geschichte und Gegenwart* (Chestiunea evreiască în decursul istoriei și în prezent).

Articolul de fond al lui Grau, cu care se deschide primul număr, atrage atenția asupra faptului că „între timp, activitatea politică a mișcării [național-socialiste] își găsise un aliat în știință și cercetare”, după care definește astfel țelul revistei :

„[*Weltkampf*] urmărește să fie purtătorul de cuvînt al activității științifice din Germania și din Europa... Astăzi, mai mult ca niciodată, intelectualitatea consideră activitatea [antievreiască] drept o «luptă la nivel mondial» (*Weltkampf*), un război inevitabil pentru toate popoarele conștiente de specificul lor (*Eigenart*)”²³⁵.

Chiar și un om mai puțin vanitos decît Grau s-ar fi lăudat cu realizările sale. El nu trebuia decît să-și amintească de umilele sale începuturi și de răceala cu care i-au fost primite propunerile la congresul istoricilor din 1936, desfășurat la Karlsruhe. În 1941 însă era învingător. Departamentele *Hebraica* și *Judaica* ale Bibliotecii Municipale din Frankfurt ajunseseră în mîinile sale. Multe biblioteci aparținînd unor evrei germani, publice sau particulare, fuseseră confiscate încă dinainte de începerea războiului și în special după „valul de mînie populară” care cuprinsese Germania în noiembrie 1938. Printre colecțiile existente se numărau cea a Comunității (*Gemeinde*) Evreiești din Berlin, cea din Breslau, de la *Rabbiner-Seminar*, și cea a Comunității Evreiești și a Seminarului Rabinic din Viena. Mai mult decît atît, în prezentarea pe care o face în revistă, Grau recunoaște deschis că în timpul unui an crucial, cum a fost 1940, Alfred Rosenberg ordonase ca Institutului său să-i fie furnizate noi și importante colecții de volume, aparținînd unor biblioteci publice și private. Știm că printre ele se aflau biblioteca *Alliance Israélite Universelle* și cea de la *École Rabbinique*, ambele plasate în Paris, *Rosenthaliana* din Amsterdam și multe altele, aduse din Europa de Est (vezi documentul reprodus la pagina 101).

Dotarea Institutului s-a făcut cu o generozitate remarcabilă. Să amintim doar că orașul Frankfurt i-a alocat 160.000 de mărci, bani destinați exclusiv achiziționării unor lucrări de referință. În discursul de deschidere amintit anterior, Rosenberg i-a mulțumit în special *Reichsleiter*-ului [Xaver] Schwarz, trezorierul partidului, „care, în modul cel mai dezinteresat, s-a implicat în întregul proces de finanțare și administrare a viitoarei *Hohe Schule* și a filialelor acesteia”. El a mai afirmat că biblioteca și arhivele Institutului sînt cele mai cuprinzătoare din lume în această ramură a cercetării științifice, iar promisiunea lui Rosenberg că biblioteca „va spori într-un mod destul de

235. *Weltkampf*, I (1941), p. 1. Cuvîntul german *Eigenart* este unul compus, care conține termenul *Art* (specie).

k/1432/24.4.41/268-1,1

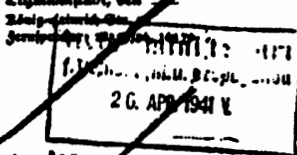
**Der Reichsstatthalter
Reichspropagandaamt**

Beizugsstelle Litzmannstadt

Stempelzeichen: G1./Le.

in der Nummer eingetragte

Litzmannstadt, den 24. April 1941

An das
Reichsministerium für
Volksaufklärung und Propaganda

B e r l i n

Wilhelmsplatz 8-9.

Betrifft: Erlass vom 16. April 1941, ges. Dr. Hilleke.
As. N 1432/7.4.41/268-1,1.

Handwritten: Kopf kg 41

Ich nehme Bezug auf mein Schreiben vom 11. April 1941 und teile mit, daß die Bestände zwar äußerst umfangreich sind, ein grosser Teil jedoch sich nach entsprechender Sichtung ausscheiden läßt, als Altpapier. Die Sichtung ist augenblicklich im Gange. Soweit es sich um polnische Literatur handelt, kann sie dem Generaltreuhänder zur Verfügung gestellt werden, sofern nicht das Ministerium daran interessiert ist. Eine Übersicht ist erst dann möglich, wenn die Sichtung beendet ist.

Bestüglich des jüdischen Schrifttums besteht die Absicht, es dem Institut zur Erforschung der Ostjudenfrage zu sichern und zwar geschieht dies im Auftrag des Reichsleiters Alfred Rosenberg und des Gauleiters des Reichsgaues Wartheland. Ich bitte meinen Bericht, der nach Beendigung der Ordnung und Sichtung des Materials an das Ministerium gegeben wird, abzuwarten. Über endgültige Verfügung kann erst dann entschieden werden. Die Sichtung dürfte noch einige Monate in Anspruch nehmen.

Handwritten: H. Heil Hitler!

Handwritten signature: Heilmann

O filială a Institutului a fost înființată la Łódź sub coordonarea lui Adolf Wendel (cf. raportului JTA Stockholm, 7 august 1942), citat ca sursă de *Litzmannstädter Zeitung*. Totuși, nu se știe nimic precis despre activitatea acestei filiale.

semnificativ în anii ce vor urma”²³⁶ era, evident, anticiparea iminentului început al campaniei Germaniei în Est.

Așadar nu trebuie să ne mirăm că Grau s-a simțit îndreptățit să afirme :

„Aici ia ființă cel mai puternic centru de forță spirituală, creat de cea mai măreață putere politică antievreiască care a existat vreodată în Europa, adică de NSDAP, iar sarcina lui este aceea de a trasa cele mai rezistente limite de protecție pentru viitor și de a menține spiritual pozițiile existente în prezent”²³⁷.

XXI

Sesiunea de comunicări de la Frankfurt din martie 1941. Intellectualii sprijină „Soluția europeană universală pentru chestiunea evreiască”

Ideile esențiale din discursurile ținute de Rosenberg la sesiunea de comunicări de la Frankfurt și legate de tema centrală a acesteia, evreii, au fost următoarele :

„Codul de legi de la Nürnberg va revoluționa istoria.

Bătălia începută ne-a făcut destul de puternici pentru ca, o dată stabilită tactica de luptă, să continuăm lupta fără nici o ezitare.

Pentru germani, chestiunea evreiască va fi rezolvată numai atunci când ultimul evreu va fi părăsit teritoriul Germaniei Mari... Am putea spune, bănuiesc, că același lucru este valabil pentru toți locuitorii Europei : în Europa chestiunea evreiască va fi rezolvată numai în momentul în care ultimul evreu va fi părăsit continentul european”²³⁸.

Cele cinci comunicări prezentate la lucrările în plen ale sesiunii au dezvoltat, bineînțeles, aceeași idee. Trei dintre ele merită întreaga noastră atenție :

Dr. Wilhelm Grau – „Încercări istorice de soluționare a chestiunii evreiești în trecut” ;

Dr. Peter-Heinz Seraphim – „Probleme de politică economică și populațională referitoare la o rezolvare universală la nivel european a chestiunii evreiești” ;

236. De fapt „Grupul Operativ al lui Rosenberg” a acționat cu o destoinicie rar întâlnită, preluând controlul asupra tuturor tezaurilor culturale ale evreilor din teritoriile fostei Polonii, din țările baltice și din Uniunea Sovietică, în care armatele germane au intrat în 1941. Vezi nota 171. Ca și cum ar fi vrut să ascundă acest jaf, *Deutscher Wissenschaftlicher Dienst* (în nr. 9 din 26 august 1940) furnizează presei germane un eseu al profesorului dr. Paul Lehmann de la Universitatea din München : „Jefuirea bibliotecilor germane” („Plünderungen deutscher Bibliotheken”). Autorul începe cu relatarea evenimentelor din războiul de treizeci de ani și încheie cu următorul paragraf, ignorând proverbul *qui s'excuse, s'accuse* : „În 1939-1940 *Wehrmacht*-ul nostru s-a îngrijit ca Germania să nu mai fie niciodată victima unor astfel de jafuri. Pentru siguranța oferită se cuvine să-i mulțumim de nenumărate ori *Führer*-ului și armatei [germane]. Cu toate acestea, dacă s-ar întâmpla ca *germanii* să fie numiți iarăși *barbări*, nu vom avea altceva de făcut decât să atragem atenția asupra faptelor la care noi doar am făcut aluzie în textul de mai sus [și care dovedesc] că francezii, cei atât de mândri de civilizația lor, au prădat și au jefuit Germania de comorile ei artistice și culturale”.

237. *Weltkampf*, I, 1/2 (1941), p. 19.

238. *Ibid.*, pp. 66-71.

Dr. Walter Gross - „Fundamente politico-rasiale pentru soluționarea chestiunii evreiești”.

Lucrarea prezentată de dr. Giseler Wirsing, avînd ca temă „Chestiunea evreiască în Orientul Apropiat”, poate fi trecută cu vederea, fiindcă nu se referă direct la subiectul nostru, iar cuvîntarea ținută de Schickert, „Emanciparea evreilor în sud-estul Europei și sfîrșitul acestui proces”, va putea fi discutată mult mai bine în contextul impactului pe care l-a avut politica antievreiască a Germaniei asupra altor țări.

Să ne reamintim că manifestarea de la Frankfurt avea loc în 1941, exact la sfîrșitul lunii martie, atunci cînd Hitler deja luase „cea mai grea hotărîre din viața sa”, aceea de a ataca Uniunea Sovietică, numai că pregătirile pentru invazie erau încă învăluite în cea mai adîncă taină. Urmînd direcția indicată de Rosenberg, Grau a afirmat că „situația politică și ideologică de astăzi face posibilă luarea unor decizii importante asupra problemei evreiești”²³⁹, iar Rüdiger, secundul lui Rosenberg, declară sigur pe sine într-un articol de prima pagină din *Völkischer Beobachter*²⁴⁰, unde publica sistematic: „Vom avea grijă ca niciodată să nu mai aibă loc vreo «renaștere» evreiască”. Lupta a fost grea, dar „în prezent, datorită activității de cercetare științifică, pot fi găsite căile de a purifica într-un mod planificat spațiul [european] de elementele sale putrede”²⁴¹.

Dintr-o dată, declarațiile solemne, în care se afirma că legile promulgate la Nürnberg „rezolvaseră chestiunea evreiască”, fuseseră uitate. Învățații germani erau acum în stare să demonstreze că nici măcar înghesuirea evreilor în ghetouri nu era o soluție. Suferințele îndurate de evrei erau, desigur, neesențiale, dar s-a dovedit că organizarea ghetourilor în incinta orașelor crea anumite inconveniente și populației neevreiești. Mai mult, în lucrarea prezentată de Seraphim se demonstra că segregarea completă nu putea fi în nici un caz menținută:

„...În practică, aceasta [segregarea completă] nu implică doar ridicarea unui zid în jurul ghetoului, ci și supravegherea permanentă a poliției asupra întregii zone de margine, inclusiv interdicția neevreilor de a intra în ghetou sau de a se apropia de el. Un astfel de ghetou se apropie de tipul de zonă închisă pentru evrei, cum ar fi modelul ghetoului creat pentru evrei în Litzmannstadt cu titlu de experiment (și în mod explicit ca soluție provizorie)”²⁴².

239. *Ibid.*, p. 21.

240. Ediția berlineză din 25 martie 1941.

241. *Ibid.*, 26 martie 1941.

242. Situația existentă în ghetoul din Łódź în condiții „normale” de funcționare, adică înainte de începerea exterminării propriu-zise, este ilustrată de următoarele extrase, preluate din rapoartele poliției secrete germane:

„7 octombrie 1940... În ghetoul din Litzmannstadt [Łódź] situația devine din ce în ce mai tensionată; din cauza aprovizionării insuficiente cu alimente, au avut loc iarăși revolte și manifestații. În nouăsprezece cazuri s-a făcut uz de armele din dotare: doi evrei au fost uciși și alți patru răniți. Numărul cazurilor de îmbolnăviri și al bolilor infecțioase nu a scăzut”.

„4 decembrie 1940... pentru asigurarea pazei ghetoului [din Łódź] este nevoie de încă patru sute de polițiști [Polizei-Wachtmeister]. Un evreu a fost împușcat mortal și altul rănit pe cînd încercau să părăsească ghetoul fără permisiune. Numărul cazurilor de boli contagioase cum sînt dizenteria, tifosul, tuberculoza, febra tifoidă, difteria, scarlatina și altele nu a scăzut”.

Cf. *Der Chef der Ordnungspolizei, O-Kdo.* g 2 (01), nr. 6, XVIII/40 (g) și *O-Kdo.* g 2 (01), nr. 233/40 (g). Documentele citate se află în posesia YIVO. Vezi și „Deutsche Polizei im Osten”, ediție specială a *Die deutsche Polizei* din 1 februarie 1941; Zirpins - „Das Ghetto in Litzmannstadt, kriminalpolitisch gesehen”, în *Die deutsche Polizei*, nr. 9 (noiembrie-decembrie 1941), pp. 379-380, 394-395, 409-412.

Seraphim continuă astfel :

„În măsura în care nu se poate crea un astfel de ghetou strict izolat, ci este posibilă numai înălțarea unui zid despărțitor (așa cum s-a făcut la început în Varșovia), iar un număr de sedii guvernamentale importante vor fi încă localizate în zona declarată ghetou, principalele artere de circulație vor traversa teritoriul ghetoului și, în consecință, intrarea nu va putea fi interzisă. În practică ghetoul rămîne într-o mare măsură inefficient...”.

Pentru a se ajunge la o izolare reală, întreaga organizare a vieții orașului trebuie să fie distrusă :

„Crearea unui ghetou în oraș se dovedește a fi destul de dificil de realizat. Orașele sînt unități organice : liniile de comunicație, de autobuz sau troleibuz sînt instalate astfel încît să deservească întreg teritoriul unui oraș. Șoselele traversează sau întretaie ghetoul. Aprovizionarea cu apă, gaz și electricitate se face uniform, consumul trebuie contorizat, sînt necesare și reparații. Este imposibil să rezezi pur și simplu din organismul social o parte atît de întinsă din teritoriul comunității (pînă la o treime din spațiul locativ). Dacă se face așa ceva, restul rămîne fragmentat ! Ghetoul înțeles ca o zonă din interiorul orașului constituie un pericol și în multe alte privințe. Epidemiile se pot răspîndi fără să țină cont de existența unui zid ! În fine, supravegherea constantă a poliției asupra ghetoului impune folosirea unei forțe polițienești excesiv de mari. Pe de altă parte reducerea supravegherii ar însemna în realitate sporirea pericolului de trecere ilegală a granițelor ghetoului”.

Studiile aprofundate de economie ale lui Seraphim nu au fost inutile :

„Un alt argument împotriva creării ghetourilor în incinta orașului este determinat de considerente de ordin economic : în oraș ghetoul nu-și poate furniza singur nici produse manufacturate, nici materie primă pentru acestea și nici combustibili sau alimente. Prin urmare, toate produsele necesare vor trebui importate. Astfel de importuri pot fi mici pe cap de locuitor al ghetoului, nedepășind pragul minim de subzistență, însă pe ansamblu importarea lor ar reprezenta o povară constantă și substanțială și ar însemna de fapt că evreii vor fi hrăniți și îngrijiți de neevrei. Pe de altă parte, este de la sine înțeles că întreținerea unui ghetou fără ca acesta să ofere în schimb un beneficiu economic este ceva de neconceput. Posibilitatea obținerii unui beneficiu apare doar prin folosirea forței de muncă evreiești, iar astfel am contrazice principiul ghetoului izolat și pe cel al eliminării (*Ausgliederung*) posibilității ca evreii să-și folosească forța de muncă în afara ghetoului. Dar folosirea muncii evreilor în interiorul ghetoului ar fi posibilă numai dacă mașinile și materia primă ar fi plasate în ghetou, dacă s-ar introduce un sistem de muncă obligatorie și îndeplinirea sarcinilor ar fi strict supravegheată, pe scurt, dacă supravegherea din exterior ar fi dublată de un sistem eficient de supraveghere, pază și organizare în interiorul ghetoului, pentru care cu siguranță că membrii personalului de supraveghere și administrare nu vor fi puțini la număr. Consecințele economice rămîn în continuare incerte, deoarece forța de muncă folosită aici ar fi pusă în mișcare numai prin intervenția unor forțe din exterior. Roadele muncii forțate sînt întotdeauna nesatisfăcătoare din punct de vedere economic”.

Următorul pasaj din această analiză rece și detașată ne dezvăluie dintr-o dată că interesul autorului nu se mai limitează numai la fosta Polonie. Sîntem în martie 1941 și a venit vremea ca Germania să-și recunoască responsabilitatea pe care o are față de întregul continent :

„Pentru majoritatea orașelor din vestul, centrul, sudul și estul Europei, unde numărul evreilor este restrîns, ghetoizarea lor nici nu intră în discuție, tocmai fiindcă evreii sînt

prea puțin numeroși pentru a crea astfel de comunități. Dacă va dori cineva să treacă peste faza aceasta a diferențierii politice, sociale și economice, atunci concentrarea evreilor în câteva locuri, îndepărtate de zonele în care locuiau anterior, ar fi realizabilă. Spre deosebire de situația din Europa de Est, [în alte locuri] nu s-ar alege în mod normal nici unul din orașele existente, ci zone locuibile amenajate *ad hoc*. Oricum, în principiu diferențele dintre astfel de domiciliu forțate pentru evrei și ghetourile impuse lor în estul Europei nu ar fi prea mari”²⁴³.

În consecință, ideea fiind deja sugerată, Seraphim începe să demonstreze că dificultățile menționate anterior ar putea fi depășite prin plasarea evreilor într-un teritoriu mai larg, dar bine delimitat.

„Se știe că, în vederea realizării acestor planuri, s-a vehiculat adesea ideea de a crea o astfel de «rezervație evreiască» în partea de est a actualului Guvernământ General, în districtul Lublin, unde ar putea încăpea toți evreii din Germania Mare și de pe restul teritoriului Guvernământului General, iar la timpul convenit și evreii din restul Europei.”

Seraphim recunoaște că, la prima vedere, planul său pare atrăgător, dar că în realitate vor apărea destule dificultăți care trebuie avute în vedere. Teritoriul nu poate să se întrețină singur. Mai mult, în rezervația preconizată vor trebui mutați 5.000.000 de evrei, iar 2.700.000 de neevrei vor fi nevoiți să plece din acele locuri. Iar în Europa nu se găsește loc pentru ei. „Adică” – exclamă el indignat – „va trebui să-i obligăm pe neevrei să emigreze din Europa pentru a-i putea împămînteni pe evrei în Europa!”. Să nu uităm și că paza ce ar urma să fie asigurată la frontierele unui ghetou gigantic ca acela imaginat mai sus ar implica niște cheltuieli colosale. În concluzie, Seraphim afirmă apăsător că :

„*Prin măsuri legislative și administrative, evreii care locuiesc în orașe trebuie înlocuiți cu neevrei în măsura în care aceștia din urmă sînt disponibili pentru substituție...* Regula de bază urmează să fie următoarea : evreul trebuie să cedeze în fața oricărui neevreu disponibil și la fel de bine pregătit”²⁴⁴.

Ceilalți vorbitori prezenți la sesiunea de comunicări au susținut și ei că, după cum s-a exprimat Grau, venise vremea

„...să găsim o dată și pentru totdeauna, în secolul prezent, o soluție la această problemă apărută pe teritoriul european. Nu trebuie să ne îndoim nici o clipă : dacă secolul al XX-lea a fost marcat la începutul său de apogeul puterii evreilor, el se va încheia fără Israel, fiindcă pînă atunci evreul va fi dispărut din Europa”²⁴⁵.

Datorită cunoștințelor sale de demografie și geopolitică, Seraphim analizează problema mai în profunzime, scoțind în evidență dificultățile ce ar apărea la găsirea banilor și a mijloacelor de transport de care va fi nevoie pentru dislocarea evreilor din Europa. Însă părerea lui este că obstacolele nu sînt insurmontabile, deoarece – crede el – evreii înșiși vor fi obligați să se implice în proiect. Ideea lui Seraphim pare să-i fi impresionat pe cei prezenți, căci Rüdiger o subliniază și el în expozeul pe care îl face în *Völkischer Beobachter*. Exact șase luni mai tîrziu, legea *Reich*-ului le retrace tuturor evreilor

243. *Weltkampf*, I (1941), pp. 48-49.

244. *Ibid.*, p. 50.

245. *Ibid.*, p. 15.

germani aflați peste hotare cetățenia germană și decide confiscarea proprietăților lor (*Reichsgesetzblatt I, 722*), preluând sugestia lui Seraphim și specificând că „proprietățile și bunurile confiscate urmează să fie folosite pentru sprijinirea tuturor obiectivelor legate de soluționarea chestiunii evreiești”.

După cum era de așteptat, Gross, atacă problema din perspectiva „științei rasiale” :

„Conceptul de rasă..., datorită evoluției geneticii, biologiei și antropologiei în epoca modernă, a ajuns să capete o formă stabilă și bine definită... Caracteristicile fizice și psiho-mentale ale grupurilor umane depind de o predispoziție (*in der Anlage*) de natură ereditară... O rasă este reprezentată de un grup de oameni care dețin aceleași tipuri fizice, ca și psiho-mentale, de dispoziții ereditare și care se deosebesc prin aceasta de alte grupuri umane... Cele două componente de bază ale amestecului rasial evreiesc... sînt definite de către savanți drept rasa orientală și cea din Orientul Apropiat...”.

Fiind „străin rasial” față de toate popoarele Europei, evreul nu-și are locul în Europa. Pentru a stabili categoriile de persoane care să fie eliminate, toate națiunile europene trebuie să convină asupra unei „definiții unitare a termenului «evreu»”. Experiența germanilor dovedește că singurele criterii solide sînt cele „rasiale”. Cetățenia, religia sau prezența stabilită într-un teritoriu (*Bodenständigkeit*) rămîn irelevante. „Hibrizii (*Mischlinge*) de gradul întâi, așa-numiții semi-evrei, trebuie tratați în esență ca și cum ar fi cu totul evrei. Numărul descendenților hibridi de gradul al doilea trebuie păstrat la un nivel cît mai redus, atîta timp cît ei rămîn să trăiască laolaltă cu popoarele europene”.

S-a pus un accent puternic și pe faptul că evreii reprezentau un „amestec de rase” și nu erau pur și simplu de rasă orientală sau din Orientul Apropiat, deoarece, în vederea războiului, ideea era utilă Germaniei :

„Faptul acesta este important. Altfel s-ar putea întîmpla să apreciem particularitățile evreilor, care ni se par atît de dăunătoare și ostile, ca fiind specifice rasei orientale sau a celei din Orientul Apropiat. Am comite însă o mare eroare. Din contră, s-a dovedit că și aceste rase, atunci cînd le întîlnim în stare relativ pură, deși este adevărat că îi șochează pe europeni datorită ciudățeniei și diferențelor de specie (*andersartig*), totuși în propriul lor spațiu vital și în cadrul modelelor culturale pe care și le-au creat ei prezintă caracteristici plăcute și demne de respect. Vă reamintesc doar de triburile arabe și de popoarele al căror fundament rasial este aproape cu totul de tip oriental... Și, de dragul exactității, ar fi bine dacă lumea europeană, angajată în lupta împotriva evreilor, ar rămîne permanent conștientă de contextul amintit și nu ar mai defini lupta aceasta, așa cum a făcut-o pînă acum, drept antisemitism²⁴⁶. Deoarece lupta noastră nu se desfășoară împotriva popoarelor de limbă semitică, ci împotriva unui neam lipsit de armonie rasială, un neam mediteranean-est-oriental, care este poporul evreu și care este respins în egală măsură de triburile și popoarele pure sau preponderent orientale, semitice²⁴⁷.”

246. Sublinierea există în textul original.

247. *Ibid.*, p. 57. Numărul cel mai recent din *Weltkampf* aflat în biblioteca YIVO și, probabil, ultimul număr care a apărut (3, septembrie-decembrie 1944) reproduce la p. 168 un schimb de scrisori „care a avut loc acum cîva timp” și care urmărea să explice „de ce nu mai folosim deloc conceptul de *antisemitism*”. Prim-ministrul irakian Rashid Ali el Gailani (scos din funcție în 1941, dar încă recunoscut de germani, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat), i se adresează profesorului dr. Walter Gross, ca director al Biroului de Politică Rasială, întrebîndu-l dacă Germania consideră într-adevăr că arabii sînt tot o rasă inferioară, asemenea evreilor. „Ca prim-ministru al Irakului, îmi cunosc foarte bine compatrioții și pe arabi în general și nu consider că ei cred în adevărul unei astfel de

În privința perspectivelor de a scăpa de evrei, Gross se arăta foarte optimist :

„Noi îi considerăm pe evrei un fenomen al lumii noastre actuale. Evreii s-au dovedit excepțional de inteligenți în problemele legate de viața lumească, dar azi sînt supuși la rîndul lor unei morți istorice. În ceea ce privește fenomenul istoric al prezenței evreilor în Europa, sîntem de părere că acum le-a venit vremea să piară, definitiv și irevocabil”²⁴⁸.

Deoarece programul s-a desfășurat în prezența unor înalți reprezentanți și funcționari oficiali ai Reich-ului și a unor savanți de prestigiu, este evident că nu avem de-a face cu o simplă propunere supusă discuțiilor, ci de un curs al acțiunii stabilit dinainte. Eugen Fischer și Hans F.K. Günther, care au participat ca invitați de onoare, trebuie să se fi bucurat auzind că deciziile de eliminare completă a evreilor se bazează și erau justificate de concepțiile lor privitoare la compoziția rasială amestecată a rasei evreiești, combinație între rasa orientală și cea din Orientul Apropiat. Ce altă satisfacție mai mare și mai nobilă poate aștepta un savant, dacă nu să vadă cum intuițiile sale teoretice se materializează în măsurile politice luate de stat ?

Deoarece noianul de informații ascuns în arhivele germane nu ne-a fost încă dezvăluit în totalitate, nu știm sigur dacă vreunul dintre participanți a luat în serios discuția referitoare la evacuarea evreilor din Europa și mutarea lor pe un continent obscur. Discuția era folosită evident drept paravan pentru programul de exterminare care avea să fie pus în practică în viitorul apropiat. Poate că totuși actorii secundari de pe scena întîlnirii de la Frankfurt își imaginau cu adevărat ce plăcut ar fi dacă toți evreii ar fi „evacuați” într-un loc îndepărtat și nu prea cunoscut, printr-o metodă extrem de convenabilă, obligîndu-i totodată pe evreii din țările democratice să finanțeze proiectul grandioasei migrații. S-ar putea ca vreun ins mai șiret să se fi gîndit chiar la eventualitatea

afirmații, deoarece în lupta lor pentru libertatea și drepturile ce li se cuvin ei au beneficiat în mare măsură de recunoașterea și sprijinul germanilor, astfel încît sînt convinși de stima și prietenia acestora. Însă, de vreme ce propaganda inamicului repetă în mod constant minciuna de mai sus, consider că ar fi util dacă Germania ar lua atitudine la nivel oficial, prezentînd adevărul despre atitudinea germanilor față de rasa arabă”.

Răspunsul lui Gross, adresat pe 17 octombrie 1942, confirmă faptul că evreii, fiind un „amestec rasial lipsit de armonie”, trebuie să fie strict diferențiați de oamenii din rasa orientală și cea din Orientul Apropiat, că formularea *antisemitism* este eronată, că „popoarele, limbile și culturile arabo-semitice au constituit întotdeauna obiectul unui interes cordial din partea savanților germani” și că „teoria rasială nu s-a modificat cu nimic în ultimul timp”. Concluzia lui Gross a fost aceea că „niciodată vreo persoană sau instituție responsabilă din Germania n-a afirmat că arabii ar fi o rasă inferioară sau că se plasează pe o poziție defavorizată în ierarhia raselor omenirii. Dimpotrivă, teoria rasială a național-socialismului îi consideră pe arabi drept membri ai unei rase extrem de valoroase, care are în urmă o istorie glorioasă și eroică. Este un motiv în plus pentru care lupta de eliberare politică dusă de arabi împotriva uzurpării de către evrei a Palestinei a fost dintotdeauna remarcată și sprijinită cu o deosebită căldură de Germania”. În ceea ce privește categorisirea raselor orientale și din Orientul Apropiat de către național-socialim, dr. Gross se abătea, bineînțeles, de la adevăr, din motive politice. Chiar și după ce scrisoarea a fost formulată, un coleg al autorului, profesor dr. [Karl] Metzger scrie explicit într-o publicație oficială la care colabora și Gross : „Pentru întărirea protecției rasei din punct de vedere administrativ, trebuie ca unele specii să fie considerate străine (*Artfremde*), iar orice amestec genetic cu ele să fie interzis. Este vorba în special despre evrei, țigani, persoanele de culoare, precum și despre hibridii de un anumit grad, stabilit cu precizie, la care se adaugă și membrii raselor orientală și din Orientul Apropiat, cu excepția turcilor europeni”. Vezi publicația menționată la nota 380 ; p. 53.

vreunui profit pe care Germania să-l poată obține din toată afacerea, așa cum se întâmplase cu expulzarea evreilor din țară în anii dinainte de izbucnirea războiului, când expulzații fuseseră deposezați de tot avutul lor și apoi azvîrliți peste graniță cu numai zece mărci în buzunare. În ceea ce-l privește pe Rosenberg și pe ceilalți lideri naziști care îl susțineau la acea vreme, nu încapă nici o îndoială că ei știau ce se pregătește încă din timpul întâlnirii de la Frankfurt. Așa cum s-a aflat în decursul procesului de la Nürnberg, atacul împotriva Uniunii Sovietice, început pe 22 iunie 1941, fusese decis încă din septembrie 1940. Așadar, este evident că planurile naziștilor, prin care se hotărâ eliminarea evreilor din teritoriile estice cucerite (dar nu prin simpla lor „evacuare” din Europa, ci într-un mod mult mai radical), fuseseră pregătite încă de la sfîrșitul lunii martie 1941; altfel evenimentele nu s-ar fi desfășurat cu atîta ușurință, așa cum s-a întîmplat de fapt din momentul în care în teritoriile asupra cărora nu peste mult timp Rosenberg urma să-și exercite dominația aproape suverană a început practic procedura de *Ausmerze*. În orice caz, discursul lui Rosenberg de la Frankfurt, din 1941, putea fi interpretat corect și fără nici o dificultate chiar și în momentul rostirii lui. Ideea centrală a fost rezumată de un autor competent, membru al personalului lui Rosenberg: „Lumea nu-și va găsi odihna pînă cînd această ciupercă a descompunerii nu va fi extirpată”²⁴⁹.

XXII

Secretele propagandei antievreiești. Reprezentanții țărilor-satelit și ai statelor cucerite prezenți la conferința de la Frankfurt

Pentru a înțelege cum se cuvine apariția invitațiilor străini la sesiunea de comunicări de la Frankfurt, trebuie să ne întoarcem puțin în timp. Faptul că acțiunile și cercetările întreprinse de germani pentru lămurirea „chestiunii evreiești” nu puteau să nu aibă ecouri internaționale era evident încă de pe vremea cînd înșiși naziștii se străduiau să dovedească cu orice preț că filosofia lor nu era una de export. Pentru mai multă siguranță, chiar și atunci agențiile lui Goebbels și-au întins cu subtilitate tentaculele, dar au făcut-o sub acoperirea unor instituții „particulare”, cum era *Deutsche Akademie*, sau prin intermediul unor organizații create *ad hoc*. Una dintre ele, care s-a implicat fără rețineri în propaganda antievreiască, se numea *Gesamtverband deutscher antikommunistischer Vereinigungen* (Asociația Generală a Societăților Anticomuniste Germane), înființată în anul 1933 de dr. Eberhard Taubert, înalt funcționar în ministerul lui Goebbels. Într-un memorandum secret, datat 7 februarie 1934, Taubert și-a evidențiat scopurile după cum urmează:

„Orice fel de propagandă antibolșevică ne avantajează în mod direct, în special dacă este orientată pe următoarele direcții: 1) bolșevismul este cel mai grav pericol care amenință securitatea și cultura omenirii; 2) noi am salvat lumea din acest pericol; 3) acțiunile noastre de apărare împotriva comunismului trebuie direcționate și împotriva evreilor,

deoarece sînt aliații celor dintîi (fapt care urmează a fi dovedit, vezi lucrarea lui Fehst)²⁵⁰; ... 6) noi sîntem pionierii adevărate înțelegeri între popoare, pe baza respectului reciproc dintre națiuni. (Voi arăta mai jos cum se potrivește în context propoziția anterioară.) Dacă propaganda va fi susținută cu consecvență, cei din străinătate vor ajunge să înțeleagă ce înseamnă noua Germanie și în special regimul autoritar, lagărele de concentrare, reglementarea chestiunii evreiești...

Pentru desfășurarea neîntreruptă a unui astfel de program propagandistic în fiecare țară [a continuat dr. Taubert], am consolidat asociațiile germane care s-au angajat în combaterea comunismului, în special pe cele științifice și religioase, formînd Asociația Generală a Societăților Anticomuniste Germane. Scopul său central este următorul: comuniștii ruși își organizează propaganda lor antigermană „în particular”, așadar, conform modelului imaginat anterior, prin intermediul unor agenții ale partidului comunist și nu prin intermediul statului. Pentru a evita problemele pe care statul german le-ar putea întâmpina din partea rușilor, eu – ca să spun așa – întorc lucrurile în favoarea noastră și organizez propaganda anticomunistă nu în numele statului, ci prin intermediul acestei Asociații Generale private, care de fapt îmi este subordonată în secret”.

În noiembrie 1936 organizația Anti-Comintern a anunțat prima conferință internațională anticomunistă, desfășurată în secret la Feldafing, „lîngă München, unde nu s-a uitat nici de dezbaterile pe teme antievreiești: S-a ajuns pînă acolo încît congresul a decis alegerea unei echipe în vederea unui viitor congres anticomunist la nivel mondial²⁵¹. Comitetul de organizare amintit avea la conducere sa un agent al lui Goebbels, ziaristul suedez Nils von Bahr, însă „era dirijat în secret, ca orice agenție guvernamentală germană”, după cum mărturisește dr. Taubert într-un raport în care prezintă activitățile desfășurate pînă la sfîrșitul anului 1944. În același document, Taubert apreciată că țelul neclintit al organizației sale este:

„În Germania: să continue neabătut propaganda antiîbolșevică și antievreiască, să creeze scrieri politice pe temele menționate. Sarcina a fost îndeplinită în special datorită ajutorului oferit de Nibelungen-Verlag (Editura Nibelungen), care este și ea una dintre instituțiile înființate de dr. Taubert... În străinătate: crearea unor asociații de prietenie în toate țările lumii...”²⁵².

250. Hermann Fehst, *Dozent an der deutschen Hochschule für Politik – Bolschewismus und Judentum* (Eckart-Kampf Verlag, Berlin, 1934, 167 p.). Cartea a fost publicată în asociere cu *Institut zum Studium der Judenfrage* și cu organizația Anti-Comintern.

251. Raportul avea următoarea foaie de titlu (o copie se găsește acum în biblioteca YIVO și poartă nr. 67): „Streng Vertraulich! *Protokoll der ersten Vertraulichen Internationalen Antikommunistischen Konferenz in Feldafing bei München vom 4. bis 10. November 1936*” (fără editură, fără loc, fără dată, 100 p.). Nu trebuie să trecem cu vederea faptul că la congres au participat nu numai reprezentanți ai Germaniei, Spaniei, Italiei etc., ci și doi delegați polonezi, preotul Kwiatkowski și un funcționar din Ministerul de Interne, pe nume Szymborski, iar mareșalul polonez Rydz-Smigły a trimis o telegramă în care își exprima prețuirea față de manifestare.

252. Institutul YIVO se află în posesia copiilor celor două memorii scrise de dr. Taubert. Al doilea document adoptă un ton deosebit de sarcastic cînd se vorbește de susținătorii fără voie ai nazismului: „Prin intermediul unei acțiuni caritabile, în care preoților celor două confesiuni prezenți la manifestare li s-a acordat permisiunea să fie folosiți ca unelte ale propagandei noastre...”. În cele din urmă, mai tirziu, arhiepiscopul de Canterbury a recunoscut pentru cine lucrase și a afirmat, plin de păreri de rău, că acceptase să fie folosit de Ministerul Propagandei. O altă afirmație a lui Taubert: „Una dintre istorioarele de neuitat legate de acțiunile Anticomintern-ului a fost mereu cea cu preoții (*Pfaffen*) din Saarbrücken, care nu și-au dat

În 1937, asociatul și discipolul lui Goebbels, Wilhelm Ziegler, omul care se ocupa de *Institut zum Studium der Judenfrage*, face o mărturisire completă :

„...Elanul cu care studiem astăzi ceea ce este cunoscut drept chestiunea evreiască în lume s-a născut datorită Germaniei lui Adolf Hitler și legislației evreiești din 1933 și din anii următori. Astfel s-a născut o mișcare spirituală care se întinde tot mai mult și mai mult pe teritoriul altor țări”²⁵³.

În momentul începerii războiului, atunci când se părea că Germania începe să se ridice pe culmi nemaivăzute, a sporit neîncetat și insistența cu care naziștii au încercat să-și impună în fața statelor cucerite și sateliților săi punctele de vedere și măsurile luate împotriva evreilor.

Din această perspectivă, intelectualii germani se pot lăuda și ei cu o contribuție remarcabilă. Am menționat deja punctul de vedere prezentat de Seraphim la sfârșitul voluminoasei sale lucrări, acela că în Europa de Est antisemitismul nu va ajunge la forma și dimensiunile de manifestare adecvate decât dacă se va baza pe conceptul de *Rasse*. El revine asupra ideii într-un studiu al său²⁵⁴, iar alți savanți ajung la aceeași concluzie în privința altor țări. Îndatoritori, savanții germani au făcut tot ce le stătea în puteri pentru a-i ajuta pe vecinii lor să-și depășească ignoranța în materie de „Rasă”. Agenția de știri *Welt-Dienst* (Seviciul Mondial), „Anti-Comintern”-ul lui Taubert, precum și multe alte agenții din Ministerul Propagandei condus de Goebbels, au furnizat traduceri ale *Proto-coalelor Înteleptilor Sionului* și ale altor lucrări de același gen în aproape toate limbile europene. Respectând însă regula care spunea că, pentru a-și atinge scopurile, propaganda trebuie să-i aibă în vedere și pe intelectualii care pretind „dovezi” științifice, dar și în ideea de a acționa ulterior mai direct și mai eficient, germanii au încurajat o serie de cercetări care urmăreau să evidențieze influența negativă pe care au exercitat-o evreii în țările învecinate. Karl Alexander von Müller, insul care – după cum am văzut – se îngrijise de educația lui Walter Frank și îi netezise calea lui Wilhelm Grau, fusese și cel care îi inspirase lui Klaus Schickert tema lucrării de doctorat despre evreii din Ungaria. În sumarul și concluziile cărții sale (*Zusammenfassung*), Schickert scoate în evidență cu claritate rolul pe care l-a jucat Germania în lămurirea Ungariei asupra esenței chestiunii evreiești :

„...Atunci când va începe eliminarea evreilor din Europa, Ungaria va fi gata să colaboreze în cadrul comunității națiunilor europene... Gîndirea rasială nu mai este o cerință a germanilor, ea a devenit o *cerință europeană*... Europa îi elimină pe evrei și, o dată cu ei, și capitalismul. Europa își caută un nou mod de organizare și îl găsește în comunitatea luptătoare a popoarelor sale, care reprezintă o garanție a păcii viitoare”²⁵⁵.

nicicînd seama cine erau cei cărora le făceau treaba”. S-a descoperit însă că Ewald Ammende, sprintenul și amabilul secretar general al Congresului Internațional pentru Problemele Minorităților, era agent nazist.

253. Wilhelm Ziegler, *Oberregierungsrat im Reichsministerium für Volksaufklärung und Propaganda, Dozent an der Deutschen Hochschule für Politik und an der Universität Berlin – Die Judenfrage in der modernen Welt* (Junker und Dünhaupt, Berlin, 1937, 32 p.), p. 12.

254. Peter-Heinz Seraphim – „Der Antisemitismus in Osteuropa”, în *Osteuropa*, nr. 14 (februarie 1939), pp. 332-346.

255. Klaus Schickert – *Die Juden in Ungarn* [1. Auflage, 1937], 2. Auflage (Essener Verlagsanstalt, Essen, 1942, 317 p.), p. 288. În prefața la cea de-a doua ediție, autorul își exprimă mulțumirea

În același fel, Hans Schuster, într-un studiu exhaustiv avînd ca temă „Chestiunea evreiască în România”, acceptat ca teză de doctorat de Universitatea din Leipzig și publicat de una din cele mai onorabile edituri germane, își exprimă încrederea că :

„o dată cu creșterea pericolului [evreiesc], simultan... va spori și recunoașterea importanței de care se bucură legislația rasială germană”²⁵⁶.

În primăvara anului 1941 speranța lui se materializează. Sextil Pușcariu, un important lingvist român, profesor al Universității din Cluj și al celei din Berlin, scrie pentru organul de presă al Academiei Germaniei naziste următoarea declarație :

„Noua Românie, care se orientează după cursul în amonte al Dunării, pornește de la Marea Neagră și se oprește la Pădurea Neagră. Cu întreaga voință și cea mai profundă încredere, ea se aliniază noii ordini existente în Europa...”²⁵⁷.

Astfel s-au stabilit conexiuni ferme cu mișcările și guvernele „înrudite” de dincolo de granițele germane. În concluzie, ideea de a invita la sesiunea de comunicări desfășurată în Frankfurt în martie 1941 „nu numai germani, ci și un număr de reprezentanți de seamă ai mai multor țări europene”, a fost o mișcare isteată, după cum s-a exprimat Grau atunci cînd a pomenit de „conferințele particulare” pe care le avusese cu cei chemați²⁵⁸. Printre invitații respectivi se numărau următorii : Vidkun Quisling (Norvegia), procurorul general Robert van Genechten și Anton A. Mussert, liderul recunoscut al NSB, organizația național-socialistă olandeză (ambii din Olanda), profesorul universitar Alexandru Cuza, „un vechi lider al antisemitismului european”, după cum l-a prezentat un reporter oficial²⁵⁹, și profesorul universitar George Cuza (ca reprezentanți ai guvernului României), Alajos Kovács și Kultsar, directorul general și șeful de cabinet al secretariatului de stat al Ungariei, dr. Peter Šiškov, membru în parlamentul bulgar, Erling Hallas, *Stabsgruppenleiter* (Danemarca), avocatul René Lambrichts (Flandra), Ministrul de Interne Sano Mach din Slovacia, profesorul universitar Veszo din Italia²⁶⁰.

Așa cum era de așteptat, toți invitații care au luat cuvîntul l-au ridicat în slăvi pe Hitler, precum și măsurile luate de el împotriva evreilor. Unele citate merită să fie reproduse. Astfel, în discursul său, Vidkun Quisling spune :

„După ultimul recensămint [din Norvegia], cel din 1930, există 1359 de persoane care aparțin cultului mozaic. Conform unor estimări medii, la acea vreme aveam în Norvegia în jur de 3.000 de evrei puri, [dar] în istoria norvegiană a ultimei generații se remarcă o

față de *Antijüdische Aktion* pentru ajutorul oferit. Citatele sînt preluate din ediția a doua a cărții. Prima ediție nu conține capitolul rezumativ.

256. Hans Schuster – *Die Judenfrage in Rumänien* (Meiner, Leipzig, 1939, 244 p.), p. 239. Abhandlungen des Instituts für Politik, ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht an der Universität Leipzig, N.F., Heft 5. Recenzentul de la *Zeitschrift für Geopolitik*, publicație condusă de Haushofer, comentează în nr. XVII (noiembrie 1940, p. 567) : „O carte cuprinzătoare și deocamdată unică în felul ei”.

257. Sextil Pușcariu, în *Deutsche Kultur im Leben der Völker... Deutsche Akademie*, XVI (1941), p. 98.

258. *Weltkampf*, I (1941), pp. 16, 21.

259. *Ibid.*, p. 106.

260. Ultimele două nume nu apar în articolul informativ publicat în *Weltkampf*. Cu toate acestea, ambii sînt menționați ca prezenți la manifestare : Mach de către *Völkischer Beobachter* din 27 martie 1941, iar Veszo (deși persoana reală nu a putut fi identificată) de către *Frankfurter Zeitung* din aceeași zi.

creștere rapidă a iudaizării la toate nivelurile societății, o dezvoltare a cărei forță primitivă nu ar putea duce la nimic altceva decât la o catastrofă națională, fapt ce a și avut loc pe 9 aprilie 1940, când s-a încercat atragerea Norvegiei în războiul anglo-evreiesc împotriva Germaniei... Peste 10.000 de norvegieni, aleși dintre cei mai influenți oameni din societate, au devenit prin intermediul francmasoneriei evrei artificiali... Pe fundamentul solid al național-socialismului și al conceptului rasial nordic se ridică o nouă Norvegie”.

La rîndul său, van Genechten afirmă :

„Germania i-ar face un mare serviciu Olandei dacă ar transporta în teritoriul pe care l-a rezervat pentru evreii polonezi și pe acei evrei pe care țara noastră i-a primit cadou după august 1914 din alte părți, spre exemplu din Germania. Numărul lor atinge, cu aproximație, cifra de 12.000... Sîntem convinși că *Führer*-ul nu va uita de Olanda atunci cînd va rezolva chestiunea evreiască, iar în ceea ce ne privește ne angajăm să facem tot posibilul pentru a facilita aplicarea soluției [găsite]”.

Cităm acum din discursul lui Șîșkov :

„După cum se știe, poporul bulgar este pro-german pînă la ultimul om și rămîne fidel vechilor frății de arme [constituite în timpul primului război mondial]. Însă chiar și astăzi absolut toți evreii din Bulgaria sînt de partea englezilor, motiv pentru care au fost puși cu toții sub supravegherea poliției”.

Iată cîteva fraze din discursul lui Lambrichts :

„În rîndurile populației noastre se găsesc în jur de 100.000 de evrei care trebuie mutați. Cea mai mare parte a populației flamande și valone este încă rezervată față de lupta pe care o purtăm... Noi, cei ce susținem că ideea de onoare bărbătească reprezintă principalul atribut al unei persoane cu sînge teutonic, sîntem mîndri că am fost cei dintîi din țara noastră care ne-am alăturat fără rețineri cauzei propovăduite de Adolf Hitler”.

Tot aici se include și comunicarea prezentată de dr. Klaus Schickert. Deși era savant german, în fața ascultătorilor săi el a susținut cauza Europei de Sud-Est, spunînd :

„Revoluția național-socialistă i-a oferit spațiului sud-est european o nouă direcție. De fapt a inaugurat pentru el o nouă epocă. Soluția găsită de Germania pentru soluționarea chestiunii evreiești funcționează ca exemplu și a avut repercusiuni în toate acele țări... Toate guvernele speră că va veni și momentul acelei gigantice emigrări, iar unele chiar și-au afirmat deschis disponibilitatea de a o încuraja. Însă traducerea gîndurilor în fapte depășește puterile unui singur stat. Pentru un asemenea scop este necesar un plan călăuzitor și astfel punem capăt discuției noastre, cu ideea că în Europa de Sud-Est chestiunea evreiască va fi pînă la urmă rezolvată numai prin niște măsuri unitare și numai în colaborare cu *Reich*-ul german”.

Din cîte se poate deduce după tonul general al discursurilor citate și, de asemenea, dintr-o propoziție a lui Quisling („de vreme ce chestiunea evreiască nu poate fi rezolvată pur și simplu prin exterminarea sau sterilizarea evreilor”), este posibil ca măcar unii dintre „invitații de seamă” veniți din străinătate să fi ajuns să creadă că țelul cel mai de seamă al politicii naziștilor era gheotoizarea sau expulzarea evreilor pe un alt continent. Rosenberg însuși a refuzat să discute amănuntele problemei²⁶¹. Însă August Schirmer,

261. *Weltkampf*, I, 1/2 (1941, p. 70) : „Nu este necesar să discutăm acum aceste aspecte [legate de unde și cînd]. Soluționarea lor va rămîne în sarcina unei viitoare întîlniri [internaționale].”

reprezentantul Germaniei (fiindcă Germania, deși apărea ca o balenă într-un bazin plin cu plevușcă, își trimisese și ea o delegație, pentru a păstra aparențele unei întâlniri internaționale adevărate), a vorbit mult mai sincer. El a pus accentul pe legătura intimă care există între drumul spre putere al naziștilor și politica lor antievreiască :

„Ziua aceea, cînd Germania se va putea elibera de poverile pe care brutalul și nimicitorul *Diktat* de la Versailles le-a aruncat în spinarea sa, ar putea veni numai după ce vor fi eliminate toate posibilitățile de a sabota din interior procesul de însănătoșire a țării. În acest scop, cel dintîi lucru care trebuie realizat este distrugerea influenței și poziției dominante a evreilor... Ridicarea unei Germanii noi, a cărei revigorare este strîns legată de eliminarea evreilor...” ș.a.m.d.

Schirmer a explicat că a trebuit să treacă ceva timp pînă cînd problema evreiască să devină una internațională :

„Inițial nu intra în sarcina mișcării național-socialiste să prezinte chestiunea evreiască în afara granițelor *Reich*-ului”.

El a repetat și clișeul cu războiul care i-a fost impus Germaniei :

„Iar astăzi, după ce evreimea, prin intermediul Angliei, Franței și Poloniei, a izbutit să dezlanțue războiul pentru care se zbatuse de atîta vreme...”.

Schirmer era însă și pe deplin conștient de dezastrul pe care războiul l-a pricinuit evreilor :

„O dată cu anihilarea Poloniei și eliberarea României, ea [evreimea] și-a pierdut leagănul biologic.”

În încheierea discursului, vorbitorul repetă sumbra profeție făcută de Hitler în ianuarie 1939 :

„Nu am parcurs încă ultima etapă a misiunii noastre în Europa. Anglia, a cărei elită plutocratică (*Führerschicht*) este atît de dornică să dea impresia că se trage din cele zece triburi pierdute ale lui Israel, își vede pieirea cu ochii. Ea s-a autoidentificat cu evreimea, a mers pe calea aleasă de evrei, așa că va cunoaște un sfîrșit dureros. La capătul acestei mărețe încercări care ne-a fost impusă de alții se vor materializa cuvintele profetice rostite de *Führer* pe 30 ianuarie 1939 : «dacă finanța evreiască internaționalistă din Europa și din afară va reuși să arunce din nou națiunile lumii într-un război mondial, rezultatul lui nu ar fi bolșevizarea planetei și nici victoria evreimii, ci nimicirea rasei evreilor din Europa»²⁶².

262. *Ibid.*, pp. 73-77. Accidental, cuvintele *Führer*-ului nu sînt citate foarte exact de Schirmer. Conform textului oficial, cuvintele liderului nazist fuseseră „*wird das Ergebnis... sein* (rezultatul... va fi)”, iar Schirmer le modifică în „*würde... sein* (ar fi)”.

XXIII

Între capitularea Franței și atacul asupra Uniunii Sovietice. Conceptul de spațiu extins

Numai cu mult mai târziu a devenit clar că refuzul Angliei de a capitula și incapacitatea lui Hitler de a invada Marea Britanie creaseră încă din toamna anului 1940 un nou raport de forțe la nivel mondial. Pentru participanții și spectatorii prezenți la sesiunea de comunicări de la Frankfurt lucrurile apăreau într-o lumină destul de roză. Ziarele care au prezentat lucrările acestei sesiuni au oferit de asemenea cititorilor lor lungi relatări ale vizitei lui Matsuoka la Berlin, în timpul căreia Ribbentrop anunțase că „soarta Angliei a fost deja hotărâtă”²⁶³. Un „cunoscut comentator pe probleme de politică economică” – așa suna prezentarea pe care i-o face editorul – își începe astfel analiza asupra situației din Europa dinainte de atacul Germaniei împotriva Rusiei sovietice :

„Din momentul în care Franța a fost zdrobită și influența britanică a cunoscut o scădere dramatică atât în vestul Europei, cât și în țările scandinave și în Balcani, toate căile pentru impunerea unei noi ordini în Europa ne sînt azi deschise... Din 1940 în noua Europă, în cadrul căreia Axa și-a impus poziția de lider, a fost asigurată acea desfășurare de forțe necesară pentru pregătirea unui spațiu larg de colaborare normală și pașnică”²⁶⁴.

Într-o recenzie a unei cărți, Haushofer ne învață că lupta Germaniei este o luptă a întregului continent :

„Cu o nobilă ardoare, născută dintr-o perspectivă largă asupra lumii, [autorul] îi spune germanului de ce tocmai el, omul supus înfricoșătoarei presiuni exercitate de spațiile gigantice ale macroeconomiei, trebuie să lupte pe cont propriu împotriva tehnicii reprimării și intimidării exercitate prin forța teritorială și puterea aurului de anglo-americani, pînă cînd va ajunge în poziția de egalitate ce i-a fost refuzată”²⁶⁵.

Spațiul extins (*Grossraum*) devenea cuvîntul de ordine în nenumărate articole și cărți :

„Prezentul și viitorul stau sub dominația spațiului extins. Puterea unui popor este evaluată în funcție de valoarea rasei sale și de forța cu care îi curge sîngele prin vene. Țelul *Reich*-ului, potrivit poziției sale în Europa Centrală, se concentrează asupra continentului nostru. El trebuie să încerce să-și strîngă și să-și păstreze fondul biologic într-un singur bloc, pentru a-și menține poziția de mediator și pentru a reuși să-și atingă scopul. Pămîntul aparține numai aceluia care îl cultivă și nu celui care îl domină. O astfel de sarcină nu poate fi dusă pînă la capăt decît în conformitate cu legile eterne ale pămîntului și ale sîngelui, ale neamului și spațiului”²⁶⁶.

263. *Völkischer Beobachter* din 29 martie 1941, ediția berlineză.

264. Alfred Oesterheld – *Wirtschaftsraum Europa* (Stalling, Oldenbrug-Berlin, 1942, 472 p.), p. 9.

265. *Zeitschrift für Geopolitik*, XVIII (mai 1941), p. 305, recenzia cărții lui Lorenz Fritsch – *Deutschland erkämpft die Freiheit Europas* (Hüthig und Co., Heidelberg, 1940, 110 p.).

266. Hans-Joachim Voigt – „Geopolitische Betrachtungen zum Weichselgebiet”, în *Zeitschrift für Geopolitik*, XVIII (ianuarie 1941), p. 12.

Ideea favorită a lui Haushofer (exprimată aici de unul din discipolii săi), cea a colonizării teritoriilor est-europene înaintea creării unor colonii mai îndepărtate, pe alte continente, a fost susținută categoric la nivel oficial. Este adevărat că Hitler și-a reiterat revendicările asupra fostelor colonii germane, dar nu a insistat. Însă în ceea ce privește „recâștigarea teritoriilor din Est”, nu a ezitat nici un moment. Pe 7 octombrie 1939 este emis un decret (*Erläss*) semnat de *Führer* și de cancelarul *Reich*-ului, prin care – fiindcă veni vorba – pare să se fi constituit baza „legală” pentru evacuarea din locurile în care trăiau a tuturor celor care nu erau cetățeni germani și, ulterior, pentru ghețozarea evreilor în vederea anihilării finale. Atunci când dr. [Hans Heinz] Lammers, înalt funcționar al *Reich*-ului și șef al cancelariei guvernului, a transmis pe cale confidențială acest decret „privitor la întărirea unității poporului german”, el a adăugat: „Nu este de dorit ca decretul de față, care deocamdată nu va fi promulgat oficial, să ajungă cunoscut în litera lui unor cercuri mai largi”. Decretul amintit începea cu următorul paragraf:

„Consecințele tratatului de la Versailles asupra Europei au fost depășite. Drept urmare, mărșul *Reich* german are posibilitatea de a primi și de a împămînteni pe teritoriul Germaniei oameni care pînă acum au fost nevoiți să locuiască în afara granițelor, precum și de a stabili modul de așezare a grupurilor etnice în interiorul granițelor sale de interes²⁶⁷ în așa fel încît să impună linii de demarcație mai precise între acele grupuri. Încredințez ducerea în îndeplinire a acestor sarcini *Reichsführer*-ului SS, conform următoarelor indicații: I... nr. 2: Eliminarea influenței dăunătoare a acelor elemente populaționale străine poporului [german], care constituie un pericol pentru *Reich* și pentru comunitatea de neam a germanilor... Pentru îndeplinirea sarcinii trasate în paragraful I, nr. 2, *Reichsführer*-ul SS poate stabili pentru elementele populaționale în discuție spații de locuit precis delimitate²⁶⁸.”

Astfel a început inevitabila redirectionare a activității lui Himmler, adică numirea sa în funcția de *Reichskomissar für die Festigung deutschen Volkstums* (Comisar al *Reich*-ului pentru întărirea Unității Poporului German). Uriășele dislocări de populație declanșate la ordinul lui Hitler în perioada 1939-1940, adică dezrădăcinarea a sute de mii de germani din țările baltice, din Basarabia, Bucovina, din Tirolul de Sud etc., pot fi înțelese cum se cuvine numai punîndu-le în legătură cu noile însărcinări primite de Himmler. Ele însemnau o germanizare nesăbuită a teritoriilor poloneze anexate:

„Germanii care aparțin *Reich*-ului și neamului german și care trebuie luați în calcul în vederea revenirii finale în sînul *Reich*-ului vor face ca, prin întoarcerea lor, să corecteze pierderile suferite de națiune din pricina emigrării individuale și neplanificate din secolele trecute²⁶⁹.”

Cum era și normal, oamenii de știință s-au arătat imediat dornici să sprijine și să pună în practică măsurile administrative necesare. La cererea lui Himmler, dr. Walter Geisler, profesor universitar specializat în studiul geografiei, a inițiat o serie de studii monografice despre noile posibilități oferite cetățenilor. Prima apariție din serie, scrisă de Geisler însuși și avînd titlul „Germani, Estul vă cheamă!”, includea o prefață scrisă de dr. Winkler, proaspăt numit în funcția de primar (*Bürgermeister*) al orașului Posen [Poznań], în care apărea și următorul pasaj:

267. Acesta a fost termenul folosit în textul acordului germano-sovietic din 17 septembrie 1939, referitor la împărțirea Poloniei.

268. O copie a acestui document confidențial se găsește în arhivele YIVO.

269. *Lehrplan für die weltanschauliche Erziehung in der SS und Polizei*. Erarbeitet und herausgegeben vom SS-Hauptamt (Berlin [1944], 88 p.), p. 17.

„Armatele germane au redat din nou *Reich*-ului Germania de Est. Prin voința *Führer*-ului, aici se va dezvoltă vatra spirituală (*Kernland*) a germanilor; poporul german o să-și clădească un nou cămin”²⁷⁰.

Vorbind despre tehnicile de creare a unei „vetre spirituale” germane, profesor dr. Otto Hummel, de la nou-înființata Universitate din Posen, a afirmat că „o necesitate politică inevitabilă și o măsură economică urgentă și înțeleaptă în vreme de război era aceea de *eliberare* (*Ablösung*) a proprietarilor polonezi și evrei”²⁷¹. Felul în care învățații germani se foloseau de bogatele resurse ale limbii lor este cu siguranță impresionant: dacă ei numeau exproprierea „*eliberare*”, deportarea „*purificare, igienizare*” (*Säuberung*) sau „*recolonizare*” (*Einsiedeln*), dacă cei deportați deveneau „*evrei dornici să emigreze*” (*auswanderungslustige Juden*), iar omorîrea lor purta numele de „*deportare*” (*Aussiedlung*), atunci acțiunile inițiate nu mai păreau atât de inumane pe cât erau în realitate, iar intelectualii implicați își păstrau onoarea neştirbită. O dată cu trecerea timpului, pe măsură ce tehnicile au progresat, s-a dezvoltat și semantica germană: în locul termenului de „*lichidare*” a apărut eufemismul „*tratați într-o manieră diferită*” (*sonderbehandeln*), care era folosit chiar și în documentele oficiale pentru a denumi crimele în masă. În 1944 un cercetător din domeniul lingvisticii se delectează cu sintagma „*disparația forțelor veșnic dușmănoase*” (*Auslöschten ewig feindlicher Elemente*). Nu s-a dezvoltat încă dacă unele chestionare privitoare la limbajul soldaților, pregătite de lingviști germani în 1936-1937 în vederea unei noi situații de urgență, conțineau și ele astfel de modificări de limbaj. În orice caz un studiu asupra acestui domeniu s-ar dovedi important pentru oricine încearcă să înțeleagă modul de funcționare al minții germanilor.

Să ne întoarcem însă la politica dusă de Himmler și la susținătorii ei. În întreaga țesătură a planului exista și o fisură, în sensul că polonezii nu puteau fi scoși din „*vatra spirituală germană*” la fel de simplu și de radical cum se putea face cu evreii. Însă profesorul Geisler era de părere că dezavantajul acesta implica și un avantaj, cu condiția ca germanii să adopte o atitudine adecvată:

„În orice caz, se observă că în spațiul est-european de astăzi germanii îi vor întâlni și pe polonezi... Nu încape nici o îndoială că elementele apte pentru munca organizată vor fi în stare să presteze activități utile în munca de reconstrucție... În acest mod capacitatea de muncă a poporului german va putea fi folosită neîngrădit pentru scopuri mai înalte...

270. Walter Geisler – *Deutscher, der Osten ruft dich* (Volk und Reich Verlag, Berlin, 1941, 104 p.). Die wirtschaftlichen Möglichkeiten in den eingegliederten Ostgebieten des Deutschen Reiches. Im Auftrage der Haupttreuhandstelle Ost und der Reichführers SS, Reichskommissar für die Festigung deutschen Volkstums, her. von Dr. Walter Geisler, o[r]dentlichem] Professor der Geographie an der Reichsuniversität Posen, Band I. Profesor dr. Heinrich Wiepking-Jürgensmann de la Universitatea din Berlin a scris într-o lucrare intitulată „*Amenajarea spațiului și modelarea peisajului, problemă a forțelor creatoare ale poporului german*”, apărută în *Raumforschung und Raumordnung* (nr. 5/ 1941, XX): „Noile teritorii est-europene ale Reich-ului au fost despădurite înfiorător și, ceea ce înseamnă același lucru [*sic*], de-nordificate. Pentru a crea aici un adevărat cămin pentru germani, nou și definitiv, regiunile rurale cărora le-a fost distrusă structura inițială trebuie remodelate”.

271. Profesor dr. Otto Hummel de la Universitatea din Posen [Poznań], în *Osteuropäische Wirtschaftsfragen, Vorträge gehalten auf der Tagung des Vereins deutscher Wirtschaftswissenschaftler* (Weimar, 1942, 125 p.), p. 85. Schriftenreihe des Zentralforschungsinstitut für nationale Wirtschaftsordnung und Grossraumwirtschaft. Sublinierea în textul original.

Nu mai este nevoie să spunem că toate domeniile de activitate vor fi dirijate exclusiv de persoane de naționalitate germană și chiar și în problemele cele mai puțin importante polonezii se vor subordona germanilor”²⁷².

În vremurile apuse, când puterile din afară obișnuiau să se amestece în probleme care nu le priveau în nici un fel, o asemenea stare de lucruri ar fi putut duce la unele repercusiuni. Însă acum decizia rămânea la latitudinea Germaniei și numai a Germaniei. Un autor bine educat, care știa să-și stăpânească perfect limbajul, ne prezintă auto-controlul Germaniei și perfidia adversarilor ei în felul următor :

„Prin recolonizarea inițiată pe teritoriul polonez... în Danzig Gau și în Warthegau²⁷³ a fost creat un spațiu pur german, care a devenit parte integrantă a Reich-ului, în vreme ce teritoriile [Poloniei] locuite de polonezi vor deveni, sub denumirea de Guvernământ General, scena viitoarei vieți unitare și individuale a polonezilor (*Eigenleben*). Tot aici se va avea în vedere reglementarea problemei evreilor est-europeni”.

Impunând astfel ordinea în cadrul Europei Centrale Germane, *Führer*-ul a stabilit clar că nici una din forțele existente în acest *Lebensraum* nu are dreptul să modifice condițiile existente. În același timp însă, deși se afla într-o poziție de evidentă superioritate și cu perspective largi, el le-a mai oferit o dată Franței și Angliei posibilitatea ca, după ce vor fi acceptat situația creată în Europa Centrală, să abordeze chestiuni de viitor, legate de traiul comun în Europa, la o conferință a marilor puteri europene. În discursul pe care l-a ținut la *Reichstag* (Congresul Partidului) pe data de 6 octombrie 1939, într-o perioadă în care cele trei mari puteri încă nu lăsaseră armele să vorbească, în ciuda stării de război care deja se instaurase, *Führer*-ul a pus bazele unei astfel de înțelegeri (*Verständigung*) în cadrul căreia – ca să începem cu asta – a atras iarăși atenția asupra necesității limitării armamentului ca premisă esențială a unei păci durabile și multdorite. Mai mult, el a anunțat direct, în numele Germaniei – întâmplător, nu sub forma unui ultimatum, ci ca o cerere justă atât din punct de vedere politic, cât și economic –, că pretinde „înapoierea coloniilor țării sale”.

Autorul se plînge apoi că mărinimoasa propunere a fost respinsă :

„Națiunile europene ar fi fost scutite de multe pierderi de vieți omenești și de bunuri dacă cele două democrații vest-europene ar fi strîns mîna care le-a fost întinsă în semn de pace și dacă s-ar fi arătat dispuse să organizeze reconstrucția Europei pe bazele unui simț real al responsabilității.

Lucrurile s-au petrecut însă exact pe dos. Nici Anglia și nici Franța nu erau pregătite să renunțe la scopul lor : de a distruge Germania Mare și de a-i nimici poziția dominantă pe care o deține în Europa Centrală, fiindcă Germania stă în calea impunerii propriiei lor superiorități”²⁷⁴.

272. Geisler, *op.cit.*, p. 58.

273. Provincia (*Gau*) Danzig-Westpreussen includea fostul Coridor Polonez, laolaltă cu orașele Gdynia (redenumit de germani Gotenhafen), Bydgoszcz (în germană Bromberg), Grudziadz (în germană Graudenz), Toruń (în germană Thorn), apoi cea mai vestică parte a fostei Prusii Orientale, împreună cu districtele Rypin (redenumit Rippin) și Lipno (numit de germani Leipe), care înainte de primul război mondial aparținuseră Poloniei rusești. Provincia Wartheland includea teritoriile unde se aflau orașele Poznań (Posen), Inowrocław (Hohensalza) și Łódź (devenit Litzmannstadt). Înainte de primul război mondial cel puțin jumătate din provincie aparținuse tot Poloniei rusești.

274. Paul Herre – *Deutschland und die europäische Ordnung* (Deutscher Verlag, Berlin, 1941, 212 p.), p. 174. Cartea s-a bucurat de o recenzie favorabilă în *Nationalsozialistische Monatshefte*, numărul din iulie 1941, p. 635.

Încăpăținarea țărilor aliate din Occident se datora faptului că opiniile lor despre dreptul internațional, alterate de influența evreiască, deveniseră învechite. În realitate

„o declarație cum este cea făcută de Adolf Hitler pe 20 februarie 1938, în care afirmă că *Reich*-ul garantează protecția grupurilor de populații cu cetățenie străină care se găsesc în Germania, a creat o legislație internațională (*Völkerrecht*) autentică, de un tip nou. Astfel, stabilirea și punerea în aplicare a principiilor valabile în cadrul unui spațiu extins (Europa Centrală și de Est) nu este de competența unor puteri străine de acest spațiu și nici nu are de-a face cu concepțiile lor asupra dreptului (care, sub impactul evreilor, au dizolvat și au golit complet de sens noțiunile de stat și teritoriu), ci reprezintă sarcina puterilor statale și naționale care se ocupă de spațiul respectiv, adică, a *Reich*-ului german”²⁷⁵.

Carl Schmitt, unul dintre cei dintâi care au afirmat justificarea *Reich*-ului de a crea legi, susține cu obstinație aceeași idee într-un nou tratat despre *Reich* și Europa, în care scrie :

„Dezvoltarea conduce la o nouă structurare a spațiilor mari în cadrul planetei. Noile puteri și noile energii apărute declanșează o nouă revoluție a spațiului, iar de data aceasta poporul german i-a venit rîndul la conducere”²⁷⁶.

Unanimitatea absolută de care s-a bucurat ideea războiului în rîndurile intelectualității germane a fost evidențiată într-un volum avîndu-i ca autori pe cîțiva profesori universitari germani, a cărui prefață era semnată de August Faust la Breslau, în mai 1941. Celor incluși în volum le-a fost pusă doar o întrebare, cu caracter general : cum este conceput războiul în gîndirea juridică germană, în istoriografia germană, în poezia germană și, nu în ultimul rînd, în gîndirea filosofică germană. Nu se impuneau nici un fel de restricții în ceea ce privește lungimea materialului sau documentarea necesară ;

„Cu atît mai remarcabil este acordul absolut în conținut, care s-a realizat cu totul spontan. Rezultatul obținut arată legăturile profunde existente între *Weltanschauung*-ul nostru, inclusiv rădăcinile lui filosofice, și toate zonele științelor umaniste care se ocupă de problema războiului. Mai mult decît atît, concordanța perfectă existentă între studiile istorice din lucrarea de față slujește, poate, ca mărturie în favoarea ideii că gîndirea germană a avut întotdeauna suficiente forțe disponibile. Noi, național-socialiștii, înțelegem astăzi că îndeosebi forțele sus-amintite se dovedesc conforme cu specia noastră (*artgemäß*) și sînt sincronizate spiritului vremii, cu toate că anterior ele nu s-au putut desfășura niciodată complet. Motivul este acela că în istoria noastră anterioară lipsea unificarea tuturor forțelor Germaniei Mari, pe care nu o datorăm altcuiva decît *Führer*-ului”²⁷⁷.

În ianuarie 1941 se înființează Societatea pentru Planificare Economică Europeană și de Organizare a Spațiului Extins. Nu exista nici un fel de consiliu, ci doar un Cerc Conducător (*Führerring*), în fruntea căruia se afla Werner Daitz, care anterior fusese

275. Dr. habil. Josef März, *Dozent an der deutschen Karls-Universität Prag*, in *Zeitschrift für Geopolitik*, XVII (noiembrie 1940), p. 564.

276. Carl Schmitt – *Das Reich und Europa* (Köhler und Amelang, Leipzig, 1941), p. 105.

277. *Das Bild des Krieges im deutschen Denken*, her. von August Faust, Erster Band (Kohlhammer, Stuttgart, 1941, 409 p.). Vezi și Georg Leibbrandt și Egmont Zechlin – „Weltpolitik und Wissenschaft”, in *Nationalsozialistische Monatshefte*, nr. 129 din decembrie 1940, pp. 747-753 : „După ce poporul german și-a descoperit structura în național-socialism, iar războiul a deschis calea pentru remodelarea Europei, ea [intelectualitatea] va ajuta și la crearea temeliiilor spirituale pentru viitoarea confruntare cu restul planetei”.

unul dintre membrii proeminenți din cadrul Biroului Afacerilor Externe al lui Rosenberg, iar acum era agent diplomatic. Printre ceilalți „conducători” se numărau înalți funcționari ai Reich-ului. În plus, a fost creat un Consiliu Științific (*wissenschaftlicher Beirat*), al cărui director era profesor dr. Theodor Vahlen, președinte al Academiei de Științe a Prusiei; printre membri săi îi găsim pe profesor dr. Carl Schmitt, membru al Academiei de Drept a Germaniei, și pe profesor dr. Fritz Rörig, conducătorul seminarului de istorie de la Universitatea din Berlin.

În cuvîntul introductiv la prima lucrare publicată de instituția amintită, Werner Daitz declara :

„Acum, cînd prin ascuțișul sabiei germane *Führer*-ul a eliberat Europa de legăturile sale universale, oricum depășite de istorie, națiunile din cadrul familiei europene își pot crea spațiul necesar conform unei ordini mai productive, la adăpost de crize și neîmpusă de alții, potrivit importanței naturale a națiunilor”²⁷⁸.

După cum se știe, rearanjarea teritoriilor nu însemna doar excluderea forțelor „străine”, ci impunea și unele regrupări ale statelor care aveau norocul de a aparține „familiei europene” :

„Într-adevăr, conceptul de responsabilitate ce caracterizează condiția de lider a Germaniei intră în contradicție cu cîteva noțiuni mai învechite, legate de dreptul națiunilor de a-și organiza singure viața. [Odinioară] pînă și cele mai mărunte grupulețe etnice aciuete în spațiul vital al marilor națiuni își puteau permite să-și ceară independența, căci în epoca liberalismului pretenția lor era recunoscută de dreptul internațional. De acum înainte dreptul nelimitat la o astfel de existență separată, care a decăzut pînă la autoexcludere, a devenit un fel de bizarerie și nu va mai putea avea prioritate în fața responsabilității europene. În același sens se impune și găsirea unei soluții la chestiunea evreiască, valabile pentru întreaga Europă”²⁷⁹.

Însă nu exista nimic de discutat aici.

„Ceea ce trebuie să facem astăzi este să depășim principiile mentale și biologice care ne-au călăuzit în ultimele două milenii, să revoluționăm continentul european, fiindcă este continent teutonic-german, să-l întărim și să-l îmbunătățim, transformîndu-l într-un bastion al noii doctrine, cea a național-socialismului”²⁸⁰.

278. *Das neue Europa. Beiträge zur nationalen Wirtschaftsordnung und Grossraumwirtschaft*, Her. von der Gesellschaft für europäische Wirtschaftsplanung und Grossraumwirtschaft (Meinhold, Berlin, 1941, 375 p.), p. [12]. Sublinierea în textul original. În scrisoarea pe care o adresează „stimatului tovarăș de partid Daitz”, din data de 14 ianuarie 1941, pe care o încheie cu salutul „Heil Hitler”, Vahlen îl felicită pe Daitz pentru înființarea societății respective. În 1942 Daitz notează : „În consecință, viitorul principiu ce va sta la baza ordinii mondiale va consta în proclamarea doctrinelor biologice Monroe”. Cf. „Echte und unechte Grossräume”, in *Reich – Volksordnung – Lebensraum Zeitschrift für volkische Verfassung und Verwaltung*, II (1942), p. 86. Doi ani mai târziu, Daitz publică o carte despre „Renașterea Europei prin socialismul european”, unde dezvoltă ideea că Europa se va putea elibera de plutocrație, bolșevism și iudaism numai sub conducerea lui Adolf Hitler. În prefață, autorul afirmă și-a scris lucrarea în cea mai mare parte a sa „în adăposturi, în timpul raidurilor aeriene și a atacurilor cu bombe ale odioșilor aviatori anglo-americani” (Werner Daitz – *Wiedergeburt Europas durch europäischen Sozialismus. Europa-Charta*, De Amsterdamsche Keurkamer, Amsterdam [1944], 160 p.).

279. Herre, *op.cit.*, p. 185.

280. Friedrich Schmidt – *Das Reich als Aufgabe* (Nordland-Verlag, Berlin, 1940, 80 p.).

XXIV

Intelectualii sprijină asaltul asupra spațiului estic

După 22 iunie 1941, năvălirea rapidă în „teritoriile estice” a deschis în fața poporului german noi perspective, cu adevărat universale... O publicație a partidului nazist declara că „[trebuie străbătute] distanțe neobișnuite, care nu pot fi comparate sub nici o formă cu concepțiile central-europene”²⁸¹.

„Începem prin a spune că, atunci când s-a declanșat acest război, multor germani el li s-a părut a fi în esență o luptă pentru impunerea ordinii Germaniei Mari. Însă după trecerea unui an și după ce în Europa de Nord zarurile au fost aruncate, iar Occidentul a cedat în fața armatei germane, asumarea destinului Europei ni se impune ca o obligație de proporții. Mărețul cuvânt de ordine a devenit lupta pentru autoafirmarea continentului nostru împotriva puterilor și ideologiilor străine de acest spațiu (*raumfremde*). Acum, doar cu un an mai târziu, misiunea noastră s-a extins și mai mult”²⁸².

Într-adevăr, ritmul și posibilitățile de acțiune deveniseră uluitoare :

„Deja din 1 august 1941, când Galiția, ținutul din jurul orașului Lemberg, a intrat în componența Guvernământului General și, în consecință, și a *Reich*-ului, centrul Germaniei de Nord devenea – din punctul de vedere al statului – orașul Posen [Poznań]. Capitala *Reichsgau Warthe* ajunge astfel la aceeași depărtare de Hamburg ca și de Lemberg, de Marea Nordului și de noua frontieră a *Reich*-ului cu România. Dacă însă castelul imperial din Posen era sau este, din punctul de vedere al statului, centrul Germaniei de Nord, atunci Frankfurt-pe-Oder este situat în Germania Occidentală”.

În acest caz, ce superlative s-ar mai potrivi momentului în care *Wehrmacht*-ul german ajunsese la Volga și în Caucaz ? La acea epocă fabula cu broasca riioasă care își dorea să devină taur nu pătrunsese în mintea germanilor :

„Sîntem îndreptățiți să preluăm conducerea noilor teritorii în virtutea numărului nostru mare (sîntem cel mai mare popor din Europa propriu-zisă), în virtutea poziției noastre (sîntem amplasați în inima continentului, sîntem «țara dintre țări» și «țara dintre mări»), în virtutea forței creatoare a singelui german (cine ar avea răbdare să numere și să rostească numele marilor personalități germane ?) și, în fine, în virtutea nemăsuratelor sacrificii pe care le-am făcut pentru a apăra spațiul european de bolșevismul Estului și de plutocrația Vestului”²⁸³.

Pentru germanii care nu puteau suporta schimbări atât de rapide ale situației se găseau cel puțin trei argumente menite a le liniști îngrijorarea ce-i rodea.

Unu : achiziționarea de teritoriu (*Landnahme*) – iarăși unul dintre acele minunate eufemisme – nu însemna o cucerire, ci doar o revenire a germanilor în niște spații

281. *Schulungsbrief der NSDAP*, 1943, 1/2, p. 13.

282. Karlheinz Rüdiger, în *Nationalsozialistische Monatshefte*, nr. 137 din august 1941, p. 648.

283. Dr. Friedrich Lange – *Deutsche Volksgeschichte. Deutsches Raumdenken* (Eher, Berlin, 1943, 128 p.), pp. 5, 126.

odinioară familiare. După cum a descoperit un profesor universitar din München, în esență, Rusia este un concept geografic, nu unul istoric²⁸⁴.

„Nu este adevărat că spațiul definește convingător un popor. Nu ; omul definește spațiul într-o măsură mult mai mare, conform legilor neamului său, care îi dirijează întotdeauna modul de gândire. Știința modernă germană a dovedit acest lucru tuturor celor care vor să țină cont de el... Spațiul vital al poporului german, cel pe care *Führer*-ul nostru, prin intermediul *Wehrmacht*-ului, l-a extins și l-a apărut împotriva atacatorilor străini de acest spațiu (*raumfremd*), corespunde în mare măsură spațiului în care au muncit și au luptat străbunii noștri, ceea ce înseamnă că noi nu pătrundem în teritoriul acesta ca nou-veniți, ci pentru a continua un mandat străvechi, transmis din generație în generație. Este în joc vechiul nostru ținut natal și sarcina pe care o avem de îndeplinit în viitorul apropiat este să-l apărăm și să începem să ne simțim în el din nou ca acasă.”²⁸⁵

Doi : „omul din Est” va fi gata să se supună noilor săi stăpîni dacă se va dovedi că ordinele sînt însoțite de acțiuni convingătoare :

„O dată ce fermitatea artificială a convingerilor comuniste pe care le are omul din Est (*Ostmenschen*) este înfrîntă și el poate fi influențat din exterior, vechea sa nesiguranță iese din nou la iveală, iar cel care îi oferă o lozincă nouă și clară, modelîndu-l în forme solide, acela va fi în stare să-l domine”²⁸⁶.

Trei : Uniunea Sovietică vrea să-i impună Germaniei războiul. Rușii stabiliseră pînă și data exactă, iar *Führer*-ul nu făcuse altceva decît să le dea planurile de atac, dînd el prima lovitură. Totul părea să fie atît de bine pus la punct :

„În primăvara anului 1941 se părea că, din punct de vedere organizatoric și din perspectiva procesului de colonizare (*siedlungsmässig*) teritoriul fusese delimitat pentru totdeauna. Cu alte cuvinte noi, copiii noștri și copiii copiilor noștri ar fi fost mulțumiți să trăiască liberi și puternici și să contribuie și mai mult la dezvoltarea viitoare a Europei, atît din punctul de vedere al statului și al spațiului extins, cît și din cel al spiritului național. Noi, germanii, laolaltă cu aliații și prietenii noștri, nu aveam nevoie pentru asta decît de un singur lucru : pacea. Dar de data aceasta ea a fost încălcată nu numai de Anglia, ci din două părți, astfel că reordonarea internă a teritoriului Europei s-a extins pînă cînd s-a transformat într-un nou război mondial”.

Într-un astfel de moment critic noua amenințare venea dinspre Est și era, în esență, aceeași veche amenințare.

284. Profesor dr. Heinrich Bechtel, în lucrarea menționată la nota 271 : „Noi știm despre Rusia că este un concept geografic, dar în nici un caz unul istoric ; în consecință, nu există nici o istorie economică a Rusiei, ci doar o istorie economică a spațiului est-european.”, p. 43.

285. Lange, *op.cit.*, pp. 6-7. Un profesor universitar de la Universitatea din Leipzig, director al Muzeului Rasial și Etnologic din oraș, scrie o lucrare despre compoziția rasială a slavilor occidentali, adică a polonezilor și cehilor, și ajunge la concluzia că, din punct de vedere rasial, liderii lor au fost întotdeauna germani : „De vreme ce conducerea a rămas în mâinile teutonilor, probabil că nu a existat niciodată o perioadă slavă în spațiul teutonic est-european, ceea ce înseamnă [că nu a existat] o epocă de adevărată dominație slavă”. Dr. Otto Reche – „Stärke und Herkunft des Anteils nordischer Rasse bei den West-Slawen”, în *Deutsche Ostforschung*, I (Hirzel, Leipzig, 1942, 596 p.), p. 89.

286. Citatul aparține profesorului dr. Erik von Sivvers, de la Universitatea din Posen [Poznań], și este extras din volumul citat la nota 271, p. 15.

„Iarăși și iarăși, încă din vremurile cînd hunii invadaseră *Reich*-ul strămoșilor noștri, goții, adevărate riouri de neamuri s-au ridicat din cîmpiile întinse ale Mării Negre și ale Mării Caspice, au invadat și au jefuit ogoarele și grădinile popoarelor civilizate din centrul continentului... Împotriva puhoiului uman inform, împotriva neamurilor nestatornice ca nisipurile mișcătoare, venite din stepele orientale, s-a ridicat încă o dată și încă o dată ființa teutonică, din neamul nordic... În 1941, în vreme ce *Reich*-ul apăra Europa împotriva britanicilor «corsari ai mării», în estul Europei «corsarii stepelor» conduși de Stalin, acest Ghinghis-Han al secolului nostru, și-au înarmat pînă în dinți cele 180 de milioane de oameni. Marele asalt împotriva Germaniei și a Europei urma să înceapă în august 1941. Nu mai exista nici o posibilitate de a scăpa de noua amenințare. Așa că *Führer*-ul nostru, nevoit să ia într-un timp scurt o decizie dificilă – după cum a mărturisit, cea mai dificilă hotărîre din viața sa –, a ordonat contraatacul. Riposta noastră a pornit în miezul unei nopți de vară, într-o zi pe care o vom pomeni veșnic: 22 iunie 1941”²⁸⁷.

Punerea în practică a visului acelei nopți de vară fusese pregătită cu multă vreme în urmă. „Forța și cultura determină destinul unui popor. Însă forța se naște din cultură”²⁸⁸ – iată o maximă germană care se potrivește bine și pentru etapa est-europeană a escapadei lui Hitler. Avînd în vedere noua evoluție a situației, în iulie 1941, organul ideologic de presă al partidului nazist, deși întotdeauna extrem de exigent în cererile lui totalitariste, nu poate de data aceasta decît să laude eforturile întreprinse de învățatii germani :

„Se poate afirma pe drept cuvînt că învățămîntul și cercetarea din Germania s-au pus în slujba îndeplinirii sarcinilor prezentului. Ele nu numai că au participat activ la restructurarea spiritului german prin dinamizarea numeroaselor forțe ale vieții spirituale germane, ci au și reexaminat mărețea revoluție politică și economică care astăzi preocupă întreaga planetă, i-au studiat temeliile istorice și tradiționale și au oferit noi aprecieri, provenite din reexaminarea întreprinsă”²⁸⁹.

Cît despre „sarcinile prezentului”, nu există nici un fel de diferență de opinii :

287. Lange, *op.cit.*, p. 109.

288. Dintr-un discurs al lui Ludwig Siebert, președintele Academiei Germane, ținut în München pe 5 noiembrie 1941. Vezi *Deutsche Kultur im Leben der Völker... Deutsche Akademie*, XVI (1941), p. 488. „Pentru a lua cu totul în stăpînire un teritoriu, el trebuie cucerit spiritual” spune Hanns Streit, *ibid.*, XVII (1942), p. 114. Pentru realizarea acestui scop, printre alte instituții, la Posen [Poznań] a fost înființată o nouă universitate, unde Streit avea funcția de *Gaudozentenführer* sau, altfel spus, „biciul Partidului”. El declara că „Universitatea *Reich*-ului din Posen, împreună cu vechile universități est-europene, cele din Königsberg și Breslau, trebuie să formeze un zid estic solid al spiritualității germane, care va avea grijă să prevină orice intruziune a slavilor” (p. 115). În articolul său (de la p. 117), Streit anunța înființarea în cadrul Universității din Posen a unui „Institut pentru Studiul Istoriei și Limbii Evreilor”, dar despre activitatea acestuia, dacă va fi existat așa ceva, nu s-a aflat nimic concret.

289. *Nationalsozialistische Monatshefte*, iulie 1941. Editorul oficial al catalogului universitar central din Germania, profesor dr. M[ax] Clara de la Universitatea din Leipzig, scrie în notița prefatorie a ediției din 1941/42 a lucrării amintite: „În ultimii ani de pace au fost exprimate multe judecăți eronate asupra muncii intelectualilor și a mobilului care îi animă. S-a trecut cu vederea faptul că rîvna și abnegația cu care s-a muncit în universități, în tăcere, dar cu stăruință, au creat temeliile care, la rîndul lor, au făcut posibilă materializarea planului pe patru ani, rezolvarea problemei materiilor prime, reînarmarea *Wehrmacht*-ului etc. Astăzi putem afirma cu mîndrie că învățămîntul superior și-a adus și el contribuția la reușita mărețelor planuri ale *Führer*-ului...”. Cf. *Deutsches Hochschulverzeichnis*, 120. Ausgabe, 1941/1942 (Leipzig, 1942, 345 p.), p. IV.

„În ceea ce privește popoarele neînrudite (străine), teritoriile est-europene ocupate în 1941-1942 sînt teritorii de utilitate economică atît pentru Germania, cît și pentru organizarea spațiului extins european”²⁹⁰, și au fost destui savanți pregătiți din vreme în vederea realizării sarcinilor viitoare. Pentru exemplificare vom menționa doar cîteva nume. În 1938, dr. Werner Essen publicase o carte despre Europa nord-răsăriteană ca spațiu extins²⁹¹. În 1941, același Essen apare ca director al Departamentului Teritoriului (*Leiter der Abteilung II Raum*) în cadrul *Reich Komissariat Ostland* din Riga. În 1942, dr. Erwin Koschmieder, profesor de slavonă la Universitatea din München și conducător al Departamentului pentru Relații Est-Europene ale Germanilor (*Abteilung für deutsche Ostbeziehungen*) din cadrul Academiei Germane, se implică în redactarea unor manuale de instruire „pentru fiecare german care lucrează în Est”²⁹². Koschmieder își începuse cariera academică la Universitatea din Breslau, apoi, timp de cîteva ani, cînd epoca hitleristă începuse deja de mult, a fost cuprins de simțul patriotic polonez și a devenit profesor în Polonia. În cele din urmă el s-a întors iarăși la Germania național-socialistă, pe care de acum o va sluji din toate puterile sale.

Ajungem acum la un al treilea exemplu. Comisarul *Reich*-ului pentru Întărirea Unității Poporului German, adică Heinrich Himmler (vezi p. 115), nu se mulțumea doar cu „vatra spirituală germană” luată în stăpînire în vestul Poloniei. Nu îl satisfăceau nici măcar planurile de extindere a colonizării în cadrul Guvernămîntului General²⁹³. Himmler avea în subordine un „Departament Central al Teritoriului și de Planificare” care, de la comandamentul său, situat în Berlin-Dahlem, analiza posibilitățile de colonizare a teritoriilor smulse recent din componența sovietelor. Descoperirea că „cercetările experimentale” întreprinse de acest „Departament Central”²⁹⁴ sînt executate cu o mare acuratețe și conțin sute de hărți de cea mai bună calitate nu poate surprinde pe nimeni, fiindcă cel însărcinat cu realizarea lor era dr. Franz Doubek, cel mai bun specialist german în domeniul granițelor etnice din Europa de Est. Originar din Graz (Austria), Doubek a fost o vreme asistent la Universitatea din Vilnius (Polonia), în cadrul catedrei de filologie germană. În ajunul războiului colaborează permanent la o revistă științifică de înaltă ținută, specializată în probleme balto-scandinave și numită *Jomsburg*, care ulterior s-a dovedit a fi unul dintre multele proiecte întreprinse de ministerul lui Goebbels.

În vreme ce toate cercetările experimentale ale lui Doubek urmăreau „să-i ofere fără întîrziere cercetătorului informații preliminare asupra spațiului de colonizare în discuție”, rămînînd totuși pe tărîmul faptelor concrete, Himmler declara :

„Sarcina noastră nu este aceea de a germaniza Estul în vechiul înțeles al cuvîntului, adică de a le impune oamenilor care locuiesc aici limba germană și legile germane, ci

290. Profesor dr. Karl Theisinger de la Universitatea din Frankfurt-pe-Main; citatul este preluat din în lucrarea menționată la nota 271 ; p. 108.

291. Dr. Werner Essen – *Nordosteuropa, Völker und Staaten einer Grosslandschaft* (Teubner, Leipzig, 1938, 54 p.).

292. *Deutsche Kultur im Leben der Völker...* Deutsche Akademie, XVII, 2 (1942), 338 p.

293. Cf. pp. 180 și urm.

294. Der Reichskommissar für die Festigung deutschen Volkstums. Stabshauptamt. Hauptabteilung Planung und Boden. Nur für den Dienstgebrauch. *Vorläufige Angaben über Westlitauen. Berichtsstand: April 1942* (Berlin-Dahlem, Podbielski-Allee 25/27, 23 p., 36 hărți). În plus, YIVO deține și memorandum-urile redactate de „Departamentul Central” pentru Crimeea, Bielorusia și districtul Białystok. Toate au fost redactate de Doubek, asistat de dr. H. Kabermann.

de a vedea dacă aici, în spațiul estic, locuiesc numai oameni de origine germană autentică, cu sînge teutonic”²⁹⁵.

Avînd în minte acest țel, un memorandum al Institutului de Cercetare a Muncii, aparținînd Frontului German al Muncii (*Arbeitswissenschaftliches Institut der Deutschen Arbeitsfront*), a mers mult mai departe decît „Departamentul Central” al lui Doubek. În memorandum se discută cu cea mai mare seriozitate despre numărul de coloniști germani care ar putea să plece în Est în fiecare an, după care se spune în excesiv de multe cuvinte :

„După aproximativ o sută de ani, teritoriul acesta, ce se întinde pînă la munții Ural, va avea o populație compactă de coloniști germani, cu o densitate egală cu cea a locuitorilor sovietici de astăzi, în măsura în care putem lua ca bază de calcul rata actuală a natalității din Germania și în măsura în care se va considera absolut convenabil din punct de vedere politic să alungăm fosta populație sovietică în teritoriile plasate la est de Ural, care nici nu sînt mai puțin fertile și nici nu au un pămînt mai sărac decît în partea europeană a URSS”²⁹⁶.

Evident că alternativa la „alungarea” dincolo de Ural era nimicirea completă a „fostei populații sovietice”.

XXV

Încep pregătirile pentru exterminarea evreilor

Știm acum că o parte considerabilă din misiunea pe care istoria i-o încredințase poporului german era exterminarea completă a evreilor din teritoriile aflate sub stăpînirea nazistă, ceea ce în 1941-1942 însemna, din toate punctele de vedere, întreaga Europă continentală. Pretențiosul plan a fost elaborat treptat și lua o formă tot mai clară la fiecare victorie succesivă a naziștilor. Să recapitulăm puțin evenimentele : codul de legi adoptat la Nürnberg în 15 septembrie 1939 marca sfîrșitul unei perioade în care evreii erau asigurați că vor avea parte de un trai liber și independent (*Eigenleben*), chiar dacă limitat. Indiferența întregii lumi a permis crearea unui program de emigrare forțată a evreilor din Germania, iar atunci cînd, prin anexarea Austriei și a teritoriului Sudeților, *Reich-ul* Germaniei Mari a devenit o realitate, programul a fost perfecționat, ajungîndu-se la emigrarea forțată și confiscarea tuturor proprietăților evreiești. Comentînd mișcările de populație de pe teritoriul Europei provocate de ultimele măsuri ale naziștilor, *Zeitschrift für Geopolitik*, publicația condusă de Haushofer, folosește un limbaj „științific” de genul :

295. *Sicherung Europas*. Erarbeitung und Herausgabe : Der Reichsführer SS, SS-Hauptamt. Schriften für die weltanschauliche Schulung der Ordnungspolizei, Jahrgang 1943, Heft 1 und 3 (Berlin, 1943, 86 p.), p. 86.

296. Geheim! *Die Durchdringung der Ostens in Rohstoff und Landwirtschaft*. Herausgeber : Arbeitswissenschaftliches Institut der Deutschen Arbeitsfront (Berlin, decembrie 1941, 32 p.). Exemplarele tipărite au fost numerotate ; exemplarul aflat în posesia YIVO are numărul 231.

„Într-un fel, atîta timp cît este vorba despre deportare, acțiunea de purificare la care sînt supuși evreii întră și ea în acest context... În total 400.000 de evrei au trecut dincolo de granițele *Reich*-ului și nu vor mai călca niciodată în Germania. Slavă Domnului, am eliminat acele corpuri străine... În zilele ce vor veni germanii nu vor mai fi niciodată un popor în slujba altora²⁹⁷, ci vor sluji cu toții marelui și eternității *Reich*-ului”²⁹⁸.

Izbucnirea războiului a adus după sine alte represalii asupra evreilor de pe teritoriul *Reich*-ului. Pe teritoriile proaspăt ocupate ale Poloniei ei au fost „însemnați ca străini” prin introducerea Stelei lui David²⁹⁹, însă nu după mult timp această măsură a fost considerată insuficientă. Cum ideea „lublinizării” evreilor germani și austrieci s-a dovedit a fi nerealistă, s-a impus soluția ghetozării. „Pentru germani, problema polono-evreiască a fost și este doar o problemă de organizare” a declarat autorul pe care tocmai l-am citat³⁰⁰ și, într-adevăr, germanii s-au organizat. Însă chiar și în martie 1941, adică la vremea sesiunii de comunicări de la Frankfurt, același purtător de cuvînt al Ministerului Propagandei a afirmat: „Ce transformări s-ar putea petrece în destinul evreilor din Varșovia și al celor din cadrul Guvernămîntului General într-un viitor mult mai îndepărtat, asta nu putem ști”³⁰¹. Poate că, la nivelul său de informație, el spunea adevărul. Între timp însă armata germană ajunsese să ocupe teritoriul continentului de la Atlantic pînă în regiunea arctică și la Pirinei, reușind să pună mîna și pe evreii din țările occidentale. În cele din urmă, cînd a bătut „ceasul cel mai mareț dintre toate”, după cum l-a numit Haushofer, iar spațiul est-european a fost inclus în sfera „organizatorică” a Germaniei, a venit și vrîmea „soluției radicale”. Chiar și pe teritoriul *Reich*-ului propriu-zis, soluția finală fusese pregătită prin permanente restricții și represii asupra evreilor, însoțite de strigate de acuzare la adresa agresivității evreilor.

Cu toate că nu există suficiente dovezi concludente pentru a arăta că naștii adoptaseră deja un plan precis de ucidere a tuturor evreilor încă înainte de 1941, avem totuși destule documente clare ce ne arată că ideea le trecuse prin cap și chiar o recunoscuseră deschis încă de pe vremea cînd pacea nu fusese alungată din Europa, adică mult înainte de profeția lui Hitler. Cel puțin o declarație în acest sens, făcută de un intelectual nazist din

297. Expresia este împrumutată dintr-o carte scrisă de dr. E. Quentin – *Die Deutschen als Volk für andere*, 2. Auflage (Weicher, Leipzig, 1938, 192 p.), în care este ridicată în slăvi contribuția pe care au adus-o imigranții germani la dezvoltarea civilizației altor țări.

298. Alfred Thoss, *Sturmabführer SS* – „Die Umsiedlungen und Optionen in Rahmen der Neuordnung Europas”, în *Zeitschrift für Geopolitik*, XVIII (martie 1941), pp. 125-136. Urmărind demersul Slovaciei, stat-satelit al Germaniei, de „a evacua evreii la scară națională”, acest discipol al lui Haushofer comentează: „În vara anului 1940 pe Dunăre se puteau zări nenumărate nave încărcate cu evrei dornici [*sic*] ca să emigreze, adesea înghesușiți cîte patru sute sau chiar mai mulți într-un singur vas. Majoritatea veneau din Slovacia și de obicei pe Dunăre erau lăsați să se descurce singuri; cîteva dintre aceste nave nici măcar n-au fost lăsate să părăsească estuarul Dunării”.

299. *Die Judenfrage*, 1 august 1940.

300. „Dr. J.L.” este cumva dr. Johann von Leers?

301. *Die Judenfrage* din 10 martie 1941, p. 35. Pe 10 septembrie 1941, tot în *Die Judenfrage*, dr. A. Dresler afirmă că numărul de evrei aflați pe teritoriul Guvernămîntului General la data de 1 iulie 1940 atîngea cifra de un milion și șapte sute de mii de oameni, după care declară: „În prezent, a rămas în sarcina conducerii de stat național-socialiste ca, spre binele națiunii poloneze, să găsească o soluție definitivă la chestiunea evreiască, rămasă nerezolvată încă de pe vremea regilor Poloniei”. Ideea este afirmată într-o recenzie la apariția traducerii în germană a unui tratat polonez antisemit din anul 1618.

Austria încă dinainte de *Anschluss*, are un sens evident sau cel puțin așa reiese din limbajul folosit. Remarcați trimiterea la ideea războiului în care a fost tîrîtă Germania, bineînțeles că din cauza evreilor :

„[Dacă evreii ar stîrni o nouă conflagrație mondială, ei] se cuvine să nu uite : cel care se poate confrunta astfel cu nenorocirile pe care ei [evreii] și le-au abătut astfel asupra lor înșiși, cel care o face din spirit etic, din simpla nevoie de autoconservare și dintr-un sentiment de responsabilitate față de Germania și față de destinul Europei, și din această perspectivă face numai ceea ce trebuie făcut și nu se abate cu nimic de pe calea impusă, ei, e, acela poate trece proba istoriei și a propriei sale conștiințe. Singura problemă ar fi aceea ca nici o răbufnire a instinctelor inferioare să nu dezonoreze gravitatea acțiunii. [Ea trebuie] să fie dură, curată și lucitoare, prețum spada și precum datoria de a îndeplini o astfel de acțiune. Astfel conturile vor fi reglate aici, pe pămînt, și nici o pată nu va umbri cauza dreaptă”³⁰².

Însă din data de 30 ianuarie 1939, ziua în care Hitler și-a rostit amenințarea în cel mai solemn discurs ținut la *Reichstag*, tema viitoarei anihilări a rasei evreiești a devenit una la modă în cercurile naziste. În 1939, anticipînd războiul ce urma să înceapă curînd, un membru important al echipei de cercetători de la *Institut zum Studium der Judenfrage* a declarat :

„Dacă semnele nu sînt înșelătoare, atunci rezolvarea chestiunii evreilor din spațiul răsăritean, care este pe cale de a se produce, va impune necesitatea rezolvării chestiunii evreiești la nivel mondial”³⁰³.

Pe 1 septembrie 1939 Hitler și-a repetat amenințarea din fața *Reichstag*-ului.

Imediat după invadarea Poloniei, dr. E. Taubert, omul care se prezenta drept învîtorul sforilor din spatele scenei organizației Anti-Comintern și totodată funcționar în ministerul lui Goebbels, s-a gîndit la ideea unui film colosal, care să demaște odată pentru totdeauna figura „Evreului etern”³⁰⁴. Din unele surse evreiești am aflat despre nesăbuița cu care naziștii i-au obligat pe evreii din ghetouri să pozeze pentru operatorii lor de cinema. S-a ajuns pînă acolo încît germanii au distribuit mîncare în rîndurile evreilor înfometati, ca să le-o smulgă iarăși din mîini în momentul în care își încheiau ședința de filmare. Forma finală a peliculei a fost gata de vizionare în noiembrie 1940, iar în 28 noiembrie a apărut un număr special din *Die Judenfrage*, dedicat integral filmului respectiv. Dr. L.F. Gengler a făcut un rezumat al întregii acțiuni :

„... sălbatica sărbătorire din sinagogă, unde în timpul acțiunii și al slujbei religioase evreii din spate continuă să facă afaceri și să se tîrguiască, pentru că Dumnezeuului lor îi place tîrguia... [Înspre final] auzim discursul de la *Reichstag* din 1939, în care războiul ce urmează să înceapă este considerat ultima încercare evreiască de a învrăjbi națiunile, dar

302. Franz Schattenfroh – *Wille und Rasse*, 3. Auflage (Stubenrauch, Berlin, 1943, 444 p.), p. 370. Prefața la prima ediție este datată martie 1938.

303. Hans Georg Trurnit, în *Mitteilungen über die Judenfrage* din 21 martie 1939.

304. Acesta (*Der ewige Jude*) a fost și titlul filmului. O expoziție purtînd același nume, prezentată în mai multe orașe, a fost pregătită de un cunoscut profesor de istorie a jurnalismului de la Universitatea din München, profesor dr. Karl d'Ester. Vezi *Deutscher Wissenschaftlicher Dienst*, nr. 69 din 8 decembrie 1941, p. 8. Expoziția a fost deschisă pentru prima dată la München, în decembrie 1937.

se anunță și consecința acestuia, adică «*nimicirea rasei evreiești din Europa*»³⁰⁵. Este adevărat că la acea vreme lumea, incitată de evrei, a tipat [revoltată]; astăzi evoluția lucrurilor ne-a dovedit că se apropie vremea împlinirii celor spuse de *Führer*».

Pe 30 ianuarie 1941 Hitler a anunțat din nou în *Berlin Sportspalast*:

„Și n-aș vrea să uit de sugestia pe care deja am făcut-o o dată, pe 1 septembrie 1939, în *Reichstag*-ul german, aceea că, dacă evreii vor arunca iarăși lumea într-un nou război planetar, atunci întreaga evreime își va fi încheiat rolul pe care l-a avut de jucat în istoria Europei. Lăsați-i să ridă la aceste vorbe, să ridă chiar și astăzi, așa cum au ris și mai înainte de profețiile mele. Lunile și anii ce vor urma vor dovedi că și de data aceasta am prevăzut bine»³⁰⁶.

De acum înainte, o dată ce planul de exterminare fusese practic anunțat, acompaniamentul de amenințări verbale se aude din ce în ce mai puternic. Un editorial apărut în *Judenfrage* pe 1 octombrie 1941 se încheie cu o repetare a profeției lui Hitler din ianuarie 1939³⁰⁷, marcată cu caractere italice și subliniată.

În lumina unor astfel de declarații, rostite „de glasul autorității”, după cum afirma Seifert, trebuie apreciate și realitățile ce se ascund în spatele sesiunii de comunicări de la Frankfurt. Tot din această perspectivă trebuie analizată și problema premeditării uciderii în masă a evreilor, înainte de a descoperi dovezile directe necesare.

XXVI

Institutele de Studii Antievreiești create după modelele germane în Italia, Franța, Lituania, Croația, Ungaria și Danemarca

Ne vom abate pentru puțină vreme de la traseul inițial, deoarece în paginile următoare vom examina contribuția Germaniei la „iluminarea” și orientarea țărilor-satelit și a celor cucerite de naziști înspre cercetarea esenței „chestiunii evreiești”. Am arătat deja (pp. 111-113) care a fost contribuția directă a intelectualilor germani, mai ales a celor din instituțiile de învățământ superior, precum și cu cât respect au vorbit despre măsurile aplicate de germani „reprezentanții de seamă ai multor țări europene” invitați la sesiunea de comunicări de la Frankfurt. Mai există totuși încă două domenii de activitate în care Germania și-a făcut simțită influența. Pe măsură ce țările amintite deveneau tot mai dependente de Germania, legislația și practicile administrative se înăspreau tot mai mult

305. Cu caractere italice în textul original.

306. Discurs prezentat cu litere mari pe prima pagină a revistei *Die Judenfrage* din 10 februarie 1941.

307. Articolul este semnat *GÖ*, adică, probabil G. Löffler. Dacă discutăm despre posibilitatea ca liderii germani să fi premeditat exterminarea evreilor, nu trebuie să scăpăm din vedere următoarea declarație a profesorului dr. Wilhelm Ziegler despre Hore-Belisha, reproducă în *Grossdeutschlands Kampf* din 1941 (vezi nota 190): „Prin el vorbește optimismul orb, tipic rasei sale, care calcă cu ochii larg deschiși pe deasupra unei prăpăstii căscate sub el (aus ihm spricht der typische verblendete Optimismus seiner Rasse, die mit offenen Augen in den gähnenden Abgrund wandelt)».

pentru populația evreiască. Mai mult decât atât : după modelele existente în Germania, în acele țări a fost stimulată și activitatea de cercetare cu tentă antisemită.

În ceea ce privește primul domeniu la care ne referim, vom cita dintr-o revistă de înaltă ținută științifică, *Europa*, publicată de Institutul German de Cercetare asupra Afacerilor Externe³⁰⁸. Însuși Ribbentrop și-a dat oficial acordul asupra acestui proiect de cooperare a Axei în domeniul științelor politice, care – conform unei note de revistă – în linii mari a fost încheiat în primăvara anului 1942.

Autorii fac trimitere la un studiu semioficial de sociologie rurală realizat în România, după care continuă :

„Studiul românesc pe care tocmai l-am citat conține într-un alt pasaj propoziția : «Exemplul statului totalitar național-socialist creat de Adolf Hitler reprezintă cel mai bun imbold pentru poporul român în vederea eliberării de sub jugul evreilor occidentali și al francmasoneriei sprijinite de aceștia, cât și pentru revenirea la convingerile lor originale, cu ajutorul cărora au reușit să depășească și cele mai grele obstacole întâmpinate în trecut». Ideea este valabilă nu numai pentru poporul român. Astăzi ea se aplică la aproape întreg continentul european : Europa este pe cale să izoleze cu totul *evreimea și francmasoneria* de viața națiunilor sale. Semnificația culturală fundamentală a unui asemenea fapt nu are nevoie de prea multe argumente. Europa a început să ia cunoștință de chestiunea evreiască și să încerce s-o rezolve ca pe o problemă a destinului european comun. Astăzi nu mai încapă nici o îndoială că există o legătură internă între frontul comun creat de popoarele Europei împotriva evreimii și camaraderia spontană de arme caracteristică aproape întregului continent în lupta pe care o duce împotriva bolșevismului. Prin bolșevism evreii au încercat să-și asigure avangarda lor în Europa. În consecință, încheierea conturilor cu bolșevismul înseamnă în același timp ultimul act al rezolvării totale, la nivel european, a problemei evreiești.

Măsurile politice decise de țările europene împotriva evreilor arată cu claritate că brațul legiuitorului nu este dirijat de ura oarbă de rasă, ci de judecăți serioase asupra populației, economiei și, bineînțeles, asupra rasei și caracterului”.

Urmează o trecere în revistă a câtorva țări :

„...*Ungaria*..., datorită politicii responsabile a guvernului său, a ajuns pînă acum la hotărîrea interzicerii în principiu a căsătoriilor între evrei și arieni (8 august 1941).

Pentru a fi sigură că nu greșește, *România* nu s-a decis încă dacă să adopte sau nu o definire pur rasială a evreilor, dar a luat o serie de măsuri începînd din 9 august 1940, astfel încît astăzi s-a ajuns la mult mai mult de cincizeci de articole de lege și ordonanțe. Aceste articole îi lipsesc practic pe evrei de posibilitatea unei viitoare expansiuni³⁰⁹.

308. Deutsches Institut für Aussenpolitische Forschung, Her., *Europa. Handbuch der politischen, wissenschaftlichen und kulturellen Entwicklung des neuen Europa*. Mit einem Geleitwort von Joachim von Ribbentrop, Reichsminister des Auswärtigen, 2. Auflage (Helingsche Verlagsanstalt, Leipzig, 1943, 320+80 p., 4°). În prezentarea cărții, definită drept un „tratat de dezvoltare economică, politică și culturală a noii Europe” (în *Börsenblatt für den Deutschen Buchhandel*, 110/1943, nr. 76), se poate citi „Prima ediție (adică primele douăsprezece mii de exemplare) a fost complet epuizată prin abonamente (cu prezentare în *Börsenblatt* din 7 octombrie 1941) și prin alte metode de plată în avans. A doua ediție (începînd de la douăsprezece la douăzeci și patru de mii) a fost destinată exclusiv exportului. De acum înainte nu se mai pot onora decît comenzile cu plata în valută străină”.

309. O cărțuie despre România, publicată un an mai tîrziu, pare să anunțe deja un progres considerabil : „Lovitura hotărîtoare... a fost decisă de guvernul Antonescu, care a trecut la aplicarea

Nu este nevoie să ne continuăm trecerea în revistă cu aceeași abundență de detalii, de vreme ce putem presupune că știm care au fost măsurile corespunzătoare adoptate în *Bulgaria, Croația și Slovacia*. În această privință Slovacia s-a manifestat cu o deosebită energie, dacă e să pomenim de codul evreiesc adoptat pe 10 septembrie 1941.

Și în *Danemarca, Olanda și Belgia* tendințele antisemite capătă amploare.

În *Franța*, din momentul promulgării primei legi împotriva evreilor, adică din 3 octombrie 1940, politica antievreiască s-a intensificat de la o lună la alta, atît în ceea ce privește definirea evreului, cît și în privința măsurilor economice de protecție. În același timp, la Vichy apar *Les Documents Maçonniques*, care încearcă să pregătească apariția unei politici similare îndreptate împotriva francmasoneriei franceze. Dacă adăugăm aici *Axis Powers*, a căror atitudine antievreiască nici nu are rost s-o discutăm, vedem că la ora actuală, cu excepția cîtorva goluri nesemnificative, s-a creat deja un front european unitar împotriva evreilor”³¹⁰.

S-a avut totuși în vedere evitarea impresiei că evoluția evenimentelor a avut loc sub presiunea Germaniei. Dacă a existat vreo influență a Germaniei asupra celorlalte țări, atunci ea trebuia să fie una determinată de puterea exemplului. Spre deosebire de obiceiul britanicilor, germanii nu și-au impus niciodată ideile prin forță :

„În Europa, acest război nu înlocuiește prin intermediul forței un raport de dominație culturală cu unul nou, ci scoate oficial viața culturală a popoarelor din sfera luptelor pentru putere și dominație, restabilindu-i sistemul său de legături naturale – spațiale, rasiale și istorice. Un astfel de spațiu *natural* al dezvoltării culturale se deosebește de cel *artificial* prin aceea că influența exercitată de o națiune asupra altei națiuni nu presupune o formă de *propagandă*, ci are ca rezultat îmbogățirea independentă a fiecăreia”³¹¹.

Se pretindea că țările controlate de Germania beneficiau de aceeași independență și cînd era vorba despre institutele de cercetări antievreiești care au fost înființate aici. Nu mai contează dacă cineva din Germania sau din afara țării credea în astfel de pretenții. Chiar dacă nu s-ar fi știut nimic altceva, cel puțin modul de redactare al anunțurilor despre aceste instituții le-ar fi trădat sorgintea.

Haideți să rezumăm acum informațiile disparate referitoare la ele. Pentru a nu mai reveni asupra subiectului, vom prezenta toate datele disponibile, care se opresc la sfîrșitul anului 1944.

Italia

Încă din august 1938 în Roma este creată o revistă bilunară intitulată *La Difesa della Razza* (Apărarea rasei).

unor măsuri dure, singurele care pot asigura reușita. Masarea tuturor evreilor într-un singur bazin cu populație compactă (în Transnistria) slujește la purificarea țării de amestecurile cu evreii, iar măsurile luate au distrus superioritatea lor economică. Promulgarea legilor rasiale pentru evrei, care corespund codului de la Nürnberg, plasează România în linia întîi a antisemitismului european modern”. Cf. dr. Alfred Malaschowski – *Rumänien* (Junker und Dünhaupt, Berlin, 1943, 95 p.), p. 44.

310. *Europa*, pp. 154-155.

311. *Ibid.*, p. 153. Cu caractere italice în textul original.

La începutul anului 1942, la Milano și Florența se înființează „Centre de Studii asupra Problemei Evreiești, care activează sub tutela Ministerului Italian al Culturii Populare și au ca scop iluminarea maselor și răspîndirea spiritului antievreiesc”³¹².

În 29 iunie 1942 în Trieste se creează un „Birou pentru Studierea Chestiunii Evreiești”, subordonat Biroului Rasial al Ministerului Educației. Responsabilul acestui birou este numit Ettore Martinoli³¹³.

În prima jumătate a anului 1943 se deschide și la Bologna un „Institut pentru Studierea Chestiunii Evreiești”, avîndu-l ca director pe dr. Mario Tirelli. Mastroianni, unul dintre membrii echipei de cercetători de la acest Institut, care în acea vreme își satisfacea stagiul militar, a publicat un studiu documentar despre responsabilitatea pe care o aveau evreii din întreaga lume pentru izbucnirea războiului. Studiul era intitulat: „Marte și Israel. Pentru ce luptăm noi?”³¹⁴.

Franța

În primăvara anului 1941 este anunțată înființarea unei societăți pentru studierea problemei evreiești, numită „Centre d'Action et Documentation”. „Scopul ei este acela de a pune la dispoziția tuturor organizațiilor, ziarelor, departamentelor și sindicatelor muncitorești informații despre chestiunea evreiască și despre francmasonerie. Societatea a publicat deja cîteva broșuri și tratate pe teme educaționale”³¹⁵. La o dată ulterioară a fost anunțat și numele directorului Centrului: [Henri] Coston³¹⁶.

Pe data de 11 mai 1941 are loc sesiunea de deschidere a altei organizații de profil, *Institut d'Études des Questions Juives* (Institutul pentru Studierea Problemelor Evreiești). Toți cei prezenți la manifestarea prezidată de C. Serpeille de Gobineau își anunță deschis loialitatea față de decizia mareșalului Pétain de „a reîntineri Franța”. Ei pornesc de la teoria conform căreia problema evreiască este o problemă rasială și intenționează să întreprindă cercetări în următoarele domenii: legislație, presă, cercetare și educație, sănătate, industrie, comerț, agricultură, propagandă (incluzînd aici teatrul, cinematografia și radioul)³¹⁷. Pe 5 septembrie 1941, Institutul finanțează o expoziție avînd ca temă „Evreul în Franța” și în care se susținea, printre altele, că va fi dovedită originea evreiască a lui Marat și a lui Gambetta³¹⁸. „În același timp sîntem informați că

312. *Die Judenfrage* din 15 martie 1942, p. 55. Broșura *Gli Ebrei hanno voluto la guerra* (Evreii au vrut războiul) (Vallecchi, Firenze, 1942, 45 p.) pare să fi fost un rezultat al activității Centrului de Studii din Florența. El conține următoarele materiale: A. Luchini – „Înțelepții din Sion”, G.C.A. Evola – „Civilizația occidentală și gîndirea evreiască”, M. Scaligero – „Iudaismul împotriva Romei”, P. Pellicano – „Esența evreimii”, G. Preziosi – „Evreii au vrut acest război”.

313. *Die Judenfrage* din 15 iulie 1942, p. 152; *Weltkampf*, II (1942), p. 314, unde se face referire la *Regime Fascista*, nr. 155, din 30 iunie, și la *Tevere*, nr. 209, din 1 iulie [1942].

314. *Die Judenfrage* din 1 iunie 1943, p. 189.

315. *Die Judenfrage* din 5 mai 1941, p. 71.

316. *Europäischer Wissenschafts-Dienst*, III, nr. 7 (iulie 1943), p. 16.

317. *Die Judenfrage* din 16 iunie 1941, p. 107.

318. *Ibid.*, 10 septembrie 1941, p. 168. Se pare că problema originii acestor două personalități a fost un subiect care a stîrnit un interes ridicat. În *Archiv für Judenfragen*, nr. 2 (Berlin, 1943), se găsește un articol în care Gambetta este prezentat ca fiind un arian pur. Articolul este corect menționat de Eugen Engelhardt în *Jüdische Weltmachtpläne*, ediția a doua (Berlin, 1943), p. 21. În arhivele YIVO se găsesc peste cînzeci de fotografii originale de la expoziția „Le Juif en France”.

„sus-amintitul Institut promovează ideea unei Europe noi și combate trădătoarea Anglie, care a fost identificată drept fortăreața evreimii internaționaliste și antieuropene”³¹⁹. În ciuda unei astfel de consemnări, se ajunge la concluzia că o restructurare a Institutului ar fi binevenită. Prin primăvara anului 1943, în Paris, pe Rue la Boétie, nr. 21, se deschide *L'Institut d'Études des Questions Juives et Ethno-Raciales* (Institutul pentru Studiul Problemelor Evreiești și Etnorasiale). „Pentru prima dată intelectualitatea și cercetătorii francezi, cu sprijinul statului, se pun în slujba luptei împotriva evreilor. Institutul a fost deja înființat cu doi ani în urmă, însă la acea vreme se simțea lipsa unui personal specializat. Numai eforturile cunoscutului cercetător al raselor, dr. Georges Montadon, i-au determinat [aparitia]... Planul pe anul 1943... preconizează șapte cursuri... [care urmează să fie ținute de] Gérard Mauger, Armand Bernardini, Jean Héritier, Charles Laville, André Chaumet, Pierre Villemain... [De asemenea se vor pregăti și] studii și cărți de educație”³²⁰.

În 1942 apare și un bisăptăminal numit *La Question Juive en France et dans le Monde*.

Printr-un decret guvernamental emis pe 6 noiembrie 1942, la Sorbona se creează o catedră de istorie a evreilor, care este încredințată profesorului universitar Henri Labrousse³²¹.

Lituania

La sfârșitul anului 1941, în Kaunas (căruiua germanii i-au schimbat numele în Kauen) se înființează un *Studien Büro/Studiju Biuras*, care la sfârșitul anului 1942 își mută sediul la Vilnius. Până la sfârșitul anului 1943 aici sînt publicate cel puțin trei volume din *Lietuviu Archivas* (Arhivele Lituanienene) și, în plus, un *Bulletin für die Erforschung des Bolschewismus und Judentums* (în limba germană), care apare în mod regulat, o dată la două săptămîni, exemplare destinate – din cîte se pare – difuzării în Germania și în țările neutre³²².

Croația

În toamna anului 1942 la Zagreb a fost anunțată inaugurarea a unui Institut de Studiere a Evreilor, Francmasoneriei și Bolșevismului³²³.

Ungaria

„Pe 1 ianuarie [1943] este inaugurat un Institut de Cercetare asupra Chestiunii Evreiești... [El urmează să creeze] bazele pentru cercetarea științifică a chestiunii

319. *Die Judenfrage* din 25 septembrie 1941, p. 190. Vezi și *Weltkampf* II (1942), p. 61.

320. *Die Judenfrage* din 1 mai 1943, p. 152.

321. *Europäischer Wissenschafts-Dienst*, III, nr. 7 (iulie 1943), pp. 15-16).

322. *Die Judenfrage* din 1 noiembrie 1943, p. 340. Biblioteca YIVO deține următoarele numere din *Bulletin für die Erforschung des Bolschewismus und Judentums*: 29 (Kauen, 25 august 1942), 30-32, 33 (Vilnius, 21 decembrie 1942), 34-44, 46-49, 51-54 (cel mai recent număr este cel din 28 februarie 1944, apărut la Vilnius).

323. *Die Judenfrage* din 15 octombrie 1942, p. 223.

evreiești în Ungaria... ba mai mult, [va extinde] activitatea de instruire și propagandă a Institutului... Structura organizațională a Institutului se ghidează după modelul german... [Institutul urmărește] să stabilească și să mențină... legături strânse cu instituțiile similare... din *Reich*-ul Germaniei Mari, Italia, Franța și din alte părți.” Ca director al Institutului a fost numit Zoltán Bosnyák, un cunoscut autor antisemit. În noiembrie 1943 presa germană popularizează un articol al lui Bosnyák despre instituția pe care o conducea. Totuși, inaugurarea oficială, la care a participat Ladislav Endre, secretar de stat în Ministerul de Interne, a avut loc abia în 11 mai 1944. Pe 20 mai 1944 își face apariția și primul număr al săptămânalului *Harc* (Lupta), editat de Bosnyák în numele Institutului³²⁴.

Danemarca

În 1944, *Dansk Antijødisk Liga* (Liga Daneză Antievreiască), condusă de Aage H. Andersen, își schimbă numele în *Dansk Liga til fremme af Racebevidstheden* (Liga Daneză pentru Promovarea Conștiinței de Rasă)³²⁵.

Weltkampf, publicația editată de Institutul din Frankfurt, care și-a continuat apariția pînă la sfîrșitul anului 1944, se considera organul central al tuturor cercetărilor anti-evreiești internaționale. În revistă erau enumerate minuțios toate publicațiile antievreiești din toate țările și în toate limbile globului, iar citorva dintre autorii străini considerați deosebit de competenți, cum ar fi Georges Montadon, Jean Hérítier, Gueydan de Roussel, Jean Drault, Jacques Meurgey etc., li s-a acordat spațiu în revistă pentru propriile lor articole.

XXVII

Începutul procesului de exterminare a evreilor în teritoriile din Europa de Est. Teoriile științifice apar din nou în ordinea *Wehrmacht*-ului

Au fost voci care au avansat presupunerea că, în ciuda amenințărilor prezentate în capitolele anterioare, exterminarea evreilor a fost în realitate hotărîtă de către germani ca o replică la intrarea Statelor Unite în război. Presupunerea respectivă este însă neîntemeiată. Modificarea atitudinii naziștilor față de evrei trebuie să fi fost subiectul discuțiilor în aceeași perioadă în care germanii plănuiau atacul asupra Uniunii Sovietice. În orice caz, pe 22 iunie 1941, atunci cînd coloanele *Wehrmacht*-ului au năvălit în „teritoriile estice”, a sunat și ceasul hotărîtor pentru evrei. „Ar fi o greșeală să trecem cu vederea intensificarea atitudinii antievreiești a germanilor, determinată de evenimentele din ultimele săptămîni” își anunța cititorii un buletin informativ în limba daneză, publicat în

324. *Die Judenfrage* din 15 ianuarie 1943, p. 24, *Europäischer Wissenschafts-Dienst* 3, nr. 11 (noiembrie 1943), pp. 10-14; *Weltkampf*, IV (1944), p. 209. În biblioteca YIVO se găsesc cîteva exemplare din *Harc*.

325. *Welt-Dienst*, XI, 15/16 (august 1944), p. 13.

Berlin³²⁶. „Atitudine” însemna aici acțiune. Pe baza unor dovezi incontestabile, pe care le vom prezenta în paginile următoare, se poate afirma că uciderea evreilor a început în „teritoriile estice”, adică în țările baltice, în Bielorusia și în Ucraina, de îndată ce armatele germane și-au continuat înaintarea și au pătruns aici, adică în vara anului 1941, și că „soluția finală” a fost premeditată înainte de Pearl Harbor.

YIVO deține în jur de o sută de originale ale unor documente secrete germane, toate referitoare la exterminarea evreilor în Ostland. Bineînțeles că ele au fost puse la dispoziția procurorului Statelor Unite pe parcursul procesului de la Nürnberg. În ciuda faptului că toate aceste documente ar putea fi publicate în decursul timpului (căci, neîndoindu-ne, conținutul lor ne îndreptățește s-o facem), numai câteva pot fi citate în actualul context și mult mai puține pot fi reproduse integral. Totuși trebuie să ne referim la ele pentru a face conexiunea cu câteva evenimente și relatări cunoscute din alte surse, fiindcă ele trimit direct la subiectul nostru. O atenție deosebită trebuie acordată limbajului folosit în documentele oficiale și motivelor aduse în sprijinul ideilor exprimate acolo. Despre intelectualii și savanții care au pregătit terenul se poate spune, „fără teamă de a greși”, că pot fi recunoscuți după roadele muncii lor.

Pe parcursul primelor săptămâni ale atacului-fulger, trupele SS (*Schutzstaffel*, trupele de elită) și SD (*Sicherheits-Dienst*, trupele de poliție) ale lui Himmler au preluat conducerea ostilităților, fiind sprijinite de „patrioți” lituanieni și letoni, care au crezut că a sosit și pentru ei momentul în care ar putea să-și reorganizeze națiunile conform modelului nazist³²⁷. Merită să cităm pe larg (vezi pagina următoare) din conținutul unei scrisori expediate în acea perioadă de un soldat german aflat pe frontul de Est. Ea a fost reprodusă într-un volumaș de corespondență de pe front, publicat sub auspiciile lui Goebbels, care i-a scris și o prefață intitulată „Sfârșitul stăpînirii evreilor”.

326. *Dansk Berliner Korrespondance*, Udgivet og redigeret af Hans Lützhöft, Dänisches Pressbüro, Berlin, nr. 94, 8 iulie 1941, p. 8.

327. Încă de la începutul luptelor, atât în Letonia, cât și în Lituania, a existat detașamente de localnici voluntari care i-au sprijinit serios pe germani în acțiunea de exterminare a evreilor. Ei s-au dovedit atât de eficienți, încât germanii au început să-i folosească pentru aceleași scopuri și în afara teritoriului țărilor lor. Cîțiva dintre acești voluntari au ajuns pînă și în Minsk (vezi p. 145) sau în ghetoul din Varșovia. Una dintre publicațiile controlate de Goebbels, *Die Aktion – Kampfblatt für das neue Europa* (nr. 4, septembrie 1943, p. 360), ne oferă următoarea imagine: „La puțin timp [după invazie] administrația germană a început să organizeze detașamente de apărare letone (*Schutzmannschaften*). Numărul voluntarilor a fost foarte mare. S-au înscris cu predilecție ofițeri și soldați ai fostei armate letone. Astfel a devenit posibil ca batalioane întregi de forțe de protecție să fie angajate nu numai în apărarea țării, care fusese pacificată și eliberată de bandele înarmate, dar și pentru lupta activă împotriva bandelor înarmate din Lituania, Bielorusia, Ucraina, precum și din Zona de Ariergardă de pe frontul de nord. Experiența s-a dovedit utilă”. Un raport strict secret (*Geheime Reichssache*), trimis către dr. Goebbels în 17 septembrie 1942 – raport aflat acum în arhivele YIVO –, vorbește despre „legiuni de 10.000 și pînă la 30.000 de oameni pentru fiecare țară [baltică] și detașamente de apărare asemănătoare, de pînă la 60.000 de oameni, pentru securitatea internă”.

„Sfârșitul stăpînirii evreilor

Caporalul Heinrich Sachs, din trupele de manevră din Est,
către *Obergemeinschaftsleiter* Friedrich, în Gross-Strehlitz :

Stimate membru de partid Friedrich,

Radioul, agențiile de știri și ziarele, prin cuvintele, imaginile și descrierile lor pline de viață, nu-ți pot da decît o imagine redusă asupra celor ce se petrec în Est. Însă la evenimente de o asemenea forță inegalabilă, orice comentarii, oricît de bine intenționate ar fi, pălesc prin comparație cu realitatea crudă... Un capitol în sine este chiar faptul că la ora actuală chestiunea evreiască se rezolvă cu o eficacitate impresionantă, în mijlocul ovațiilor entuziaste ale populației localnice (*einheimische*). După cum s-a exprimat *Führer*-ul într-unul din discursurile sale, la puțin timp după izbucnirea războiului : «Dacă evreii vor reuși să incite națiunile Europei într-un război fără sens, acesta va însemna sfârșitul rasei lor în Europa ! ». Evreii ar fi trebuit să-și dea seama că *Führer*-ul obișnuiește să se țină de cuvînt, iar acum iată că trebuie să suporte consecințele, care sînt inevitabil dure, dar necesare, pentru ca în cele din urmă între toate națiunile să domnească armonia și pacea. »³²⁸

Pentru o minte mai puțin familiarizată cu înregimentarea, citatul aproape exact din discursul *Führer*-ului și aderența de ansamblu la formulele consacrate, fapt pe care l-am întîlnit de atîtea ori („chestiunea evreiască se rezolvă cu o eficacitate impresionantă”, „inevitabil dure, dar necesare”), ar putea ridica problema autenticității documentului. Însă problema respectivă este neesențială : faptele sînt descrise adecvat și ceea ce contează este faptul că editorii au intenționat să dea impresia de autenticitate. Nu ne surprinde să găsim într-o altă scrisoare din același volumaș (la p. 45) propoziția următoare : „În ceea ce privește omorîrea, arderea și măcelărirea evreilor, el s-a dovedit a fi un adevărat maestru”.

Cam în aceeași perioadă în care a fost publicată culegerea de scrisori amintită, ministerul lui Goebbels emite o *Propaganda-Parole* secretă, cerîndu-le ziaristilor să nu folosească termeni ca „lichidare” sau „a lichida” în articolele referitoare la spațiul est-european decît atunci cînd vorbesc despre acțiunile conducătorilor sovietici ³²⁹.

Să remarcăm și că în scrisoarea trimisă de pe front nu se spune că autorii faptelor pe care le laudă autorul ei sînt membrii ai trupelor SS și SD, iar aici el are, fără îndoială, dreptate. Ca și în alte privințe, soldații din SS și SD nu au reprezentat decît avangarda. Atunci cînd o publicație oficială a SS-ului (vezi nota 269) se laudă, spunînd că trupele SD sînt „conștiința infailibilă a *Weltanschauung*-ului național-socialist”, ea nu exagerează deloc, căci în această privință ele nu aveau seamăn în întreaga lume, „atît în ceea ce privește iușeala de trăznet a forței de atac, cît și în ceea ce privește exactitatea cercetărilor științifice” întreprinse. Se spune că în unele cazuri membrii trupelor *Wehrmacht* au fost șocați de ceea ce au văzut. Însă pe ansamblu și *Wehrmacht*-ul își are partea sa de vină. Pe 12 septembrie 1941, de la cartierul general al *Führer*-ului, generalul Keitel emite

328. Feldpostbriefe aus dem Osten. *Deutsche Soldaten sehen die Soviet-Union*, Eingeleitet und herausgegeben von Wolfgang Diewerge (Wilhelm Limpert, Berlin [1941], 63 p.), pp. 38, 45.

329. Documentul se află în posesia YIVO.

personal o directivă care se referă la „evreii din teritoriile ocupate în est” și în care, printre altele, se spune :

„Lupta împotriva bolșevismului impune în primul rînd trecerea la acțiuni energice și calculate împotriva evreilor, principalii propagatori ai bolșevismului”³³⁰.

Prin urmare, nu ne surprinde atunci cînd, în aceeași perioadă, citim în *Die Judenfrage*, revista Institutului lui Ziegler, care între timp își schimbase numele în *Antisemitische Aktion* :

„În părțile ocupate ale Rusiei... apar semne ale unor înfiorătoare, reglări de conturi [cu evreii]... Lumea va trebui să mulțumească spiritului german și curajului de care au dat dovadă germanii atunci cînd au făcut să dispară pentru totdeauna dinaintea porților Europei cel mai extremist produs al lipsei de spiritualitate (*Ungeist*) și al urii evreilor”³³¹.

O altă directivă rău-prevestitoare emisă de *Wehrmacht* și scoasă la iveală abia acum a fost cea adresată pe 10 octombrie 1941 armatei a șasea de către mareșalul von Reichenau. Se cuvine să ne reamintim că von Reichenau fusese ales de ministrul de război von Blomberg pentru a reprezenta Ministerul la inaugurarea Institutului antievreiesc al lui Walter Frank. Raționamentul din documentul emis de mareșal este la fel de semnificativ ca și ordinul însuși :

„Mai există încă unele idei neclare legate de atitudinea armatei față de sistemul bolșevic. Scopul esențial al campaniei împotriva sistemului bolșevic al evreilor este nimicirea completă a forței acestuia și anihilarea influenței asiatice asupra spațiului cultural european. Astfel apar noi sarcini și pentru militari, iar ele depășesc concepția tradițională și mărginită a unui soldat. În teritoriile din Est soldatul nu este numai un luptător care se supune regulilor artei războiului, ci este în același timp un promotor al neînduplecatei idei de neam și un răzbnunător al tuturor bestialităților comise împotriva națiunii germane și a popoarelor de același sînge [*artverwandt*].

În consecință, soldații trebuie să înțeleagă pe deplin necesitatea ca o parte a subumanității evreiești să ispășească din greu, dar după dreptate. El trebuie apoi să aibă grijă și să înăbușească în fașă orice revolte în spatele frontului creat de *Wehrmacht*, care – din experiențele anterioare – au fost întotdeauna inițiate de către evrei...”

Îndatoririle imediate ale soldaților sînt definite după cum urmează :

„Pe lîngă toate considerentele politice legate de viitor, soldatul trebuie să îndeplinească o sarcină dublă :

1. Să distrugă complet erezia bolșevică, statul sovietic și armata acestuia.
2. Să nimicească fără milă răutatea și cruzimea speciilor străine (*artfremd*) și astfel să asigure traiul [liniștit] al *Wehrmacht*-ului german în Rusia.

Numai pe această cale ne vom putea ridica la înălțimea sarcinii istorice de a scăpa poporul german de amenințarea asiatico-evreiască o dată pentru totdeauna”³³².

330. Extras dintr-un document purtînd însemnul „Înaltul Comandament al *Wehrmacht*-ului W.F. St./Abt. L (IV/Q), nr. 02041/geh”. În toate documentele emise de germani *geh.* sau *g.* înseamnă „geheim (secret)”.

331. Numărul din 10 septembrie 1941.

332. Reprodus în facsimil în culegerea rusească *Documenti obviniaui* (Documentele acuză), vol. I [Moscova], 1943, 253 p., pp. 92-93.

Anl. 2 zu "Richtlinien für die militärische Sicherung und für die
Aufrechterhaltung der Ruhe und Ordnung im Ostland"
zu W.Bef. Nr. 705/41 Geh.v. 22.9.41
Auszug

278

Oberkommando der Wehrmacht

Schlager, den 12. 9. 1942.

W.F.St./Abt. I (IV/Qu)

Nr. 02041/41 geh.

Betr.: Juden in den neu besetzten Ostgebieten.

PP.

Der Kampf gegen den Bolschewismus verlangt ein rücksichtsloses und energisches Durchgreifen vor allem auch gegen die Juden, die Anbänger des Bolschewismus.

Es hat daher jegliche Zusammenarbeit der Wehrmacht mit der jüdischen Bevölkerung, die offen oder versteckt in ihrer Einstellung deutschem Feindlich ist, und die Verwendung von einzelnen Juden zu irgend welchen bevorzugten Hilfsdiensten für die Wehrmacht zu unterbleiben. Ausweise, die den Juden ihre Verwendung für Zwecke der Wehrmacht bestätigen, sind durch militärische Dienststellen keinesfalls auszustellen.

Hiervon ausgenommen ist lediglich die Verwendung von Juden in besonders zusammengefaßten Arbeitskolonnen, die nur unter deutscher Aufsicht einzusetzen sind.

PP.

Der Chef des Oberkommandos der Wehrmacht

ges. K o i t e l

Verteiler:

Für die Wichtigkeit des Auszuges:

PP.

H. J. 2. K
 Hauptmann

O scrisoare însoțitoare, datată 13 noiembrie 1941 și purtând ștampila „Secret”, arăta că directiva fusese aprobată chiar de către *Führer* și ordona ca ea să fie adusă la cunoștință tuturor celorlalți comandanți de pe front.

O dată cu emiterea documentului de mai sus, pentru toți evreii din interiorul granițelor *Reich*-ului se introduce obligația de a purta Steaua lui David, iar un articol al lui Goebbels, publicat pe 16 noiembrie sub titlul „Evreii sînt vinovați” și puternic popularizat în Germania, oferea următoarele argumente pentru înăsprirea măsurilor față de evrei :

„Într-o asemenea confruntare istorică fiecare evreu este dușmanul nostru, indiferent dacă el vegetează într-un ghetou din Polonia, dacă mai duce o viață de parazit în Berlin sau în Hamburg ori dacă sună trompetele războiului în New York sau Washington. Prin naștere și prin rasa de care aparțin, toți evreii fac parte dintr-o conspirație internațională împotriva Germaniei Național-Socialiste. Ar vrea să o vadă învinsă și ar face tot ce le stă în putință, numai să pună umărul la înfrîngerea ei... Fiecare militar german care moare pe cîmpul de luptă va fi trecut în contul notei de plată a evreilor. Îl vor avea pe conștiință, prin urmare vor fi obligați să plătească pentru asta”³³³.

XXVIII

Procedura de exterminare urmată pînă la sfîrșitul anului 1941. Conflictul dintre interesul economic și țelurile politice

Pe măsură ce *Wehrmacht*-ul își croia calea tot mai adînc în teritoriul Uniunii Sovietice, iar instabila linie de demarcație din 1939 rămînea tot mai în urma liniei frontului, pe teritoriile ocupate se institua un sistem de administrație civilă. Sarcina a fost încredințată Ministerului pentru Teritoriile Estice Ocupate (*Ministerium für die besetzten Ostgebiete*), al cărui conducător era Rosenberg. Liderul nazist a văzut în noua însărcinare încoronarea muncii sale de o viață. Sub administrarea lui Rosenberg, teritoriile cucerite au fost în cele din urmă împărțite în *Reichskommissariat Ostland*, avîndu-l ca *Reich Kommissar* pe Hinrich Lohse, și *Reichskommissariat Ukraine*, cu Erich Koch în funcția de *Reich Kommissar*. Informațiile pe care le deținem se referă în principal la *Ostland*, adică la partea de nord a ținutului controlat de Rosenberg.

Primele măsuri adoptate de autoritățile administrației civile păreau destul de moderate, dacă le măsurăm după standardele naziștilor. Un autor de omagii profesionist, vorbind despre cea dintîi călătorie întreprinsă de Lohse, comisarul *Reich*-ului, pe domeniile sale³³⁴, afirma că într-un oraș atît de mic cum era Stulțk-ul au fost găsiți peste 5.000 de evrei. Despre Vilnius aflăm că acolo se găseau „mulți” evrei, iar despre Kaunas ni se spune că pe 15 august s-au încheiat procedurile de organizare a unui ghetou în suburbiile din Viliampole. Într-un limbaj care seamănă izbitor cu cel folosit pentru a descrie atitudinea germanilor din Guvernămîntul General, ni se explică următoarele : „Nu ne

333. *Die Judenfrage* din 1 ianuarie 1943, p. 15.

334. E. Frotscher – *Ostland kehrt nach Europa zurück. Notizen von einer Reisen des Reichskommissars Hinrich Lohse durch Litauen und Weissruthenien* (Riga, 1941, 42 p.), pp. 14, 23.

interesează legile și obiceiurile lor, cele după care evreii trăiesc acolo [în ghetou]... Pentru noi este suficient faptul că rolul lor în *Ostland* s-a încheiat pentru totdeauna”.

O metodă mai îngăduitoare de a purta ostilitățile – dacă este să o comparăm cu omorurile comise pe față – este exemplificată și de indicațiile emise de ministerul lui Rosenberg, referitoare la cenzurarea presei din teritoriile estice ocupate :

„[Nr. 14]. În studiile de istorie se vorbește adesea despre invazia hoardelor asiatice pentru a desemna năvălirile hunilor și mongolilor pe teritoriile estice. O asemenea denumire generală trebuie evitată.

[Nr. 80]. Se recomandă subiectele legate de politicile de exploatare economică adoptate de Anglia, pe de o parte, și de comportamentul corect al Germaniei, pe de cealaltă parte. Trebuie totuși să se țină cont de faptul că metodele aplicate de englezi în Estonia, Letonia și Lituania au fost atât de deștepte, încât aceste popoare abia dacă și-au dat seama de dependența lor de Anglia. În consecință, nu este util să se vorbească despre «nemiloasa exploatare».

[Nr. 178]... este preferabilă folosirea numelui de Petru I în loc de Petru cel Mare.

[Nr. 357]. Nu este de dorit prezența articolelor și studiilor istorice referitoare la rolul jucat de romantismul și iluminismul german în dezvoltarea sentimentului național la popoarele din estul Europei...

[Nr. 363]. Denumirea de Rusia pentru teritoriul din zona de influență a Moscovei trebuie evitată, chiar și în discuțiile cu caracter istoric...

[Nr. 425]. Subumanitatea (*Untermenschentum*). Acest termen, potrivit în cazul complotiștilor bolșevici, al funcționarilor evrei și al conducătorilor grupurilor de bandiți, trebuie evitat atunci când este vorba de populația Uniunii Sovietice și cea din Teritoriile Estice Ocupate, precum și atunci când se vorbește despre soldații sovietici”.

Unele paragrafe dedicate integral evreilor ne arată că în paragraful precedent „funcționarii evrei” au fost selectați numai printr-o eroare. Pentru autorii instrucțiunilor prezentate aici nu exista nici o deosebire între un evreu sau altul.

„[Nr. 103]. În articolele despre forțele inamice trebuie să se pună accent pe ideea fraternizării dintre evreimea bolșevică și evreimea plutocratică. Această alianță are un singur scop : acela de a instaura dominația evreilor asupra lumii, și ea urâște tot ce o împiedică să-și atingă țelul.

[Nr. 132]... Articolele despre rolul distructiv jucat de evrei în istoria Europei de Est sînt recomandabile.

[Nr. 183]. Desigur că trebuie făcute trimiteri constante la evrei ca exploatare și opresori venetici ai popoarelor din cadrul Uniunii Sovietice. Cum este și normal, nu se permite sub nici o formă să se ia în considerare conceperea bolșevică [*sic*] a evreului ca membru al unei minorități etnice (*nationale Minderheit*). Se vor face referiri mai ales la rolul jucat de evreimea internaționalistă în instigarea la război. Evreii vor fi prezentați drept profitori de război etc., cei care incită la luptă cu scopul de a obține profituri și de a stăpîni lumea. De cîte ori este posibil, trebuie remarcate apropierea dintre evrei și conducătorii bolșevici neevrei.”³³⁵

335. Geheim ! *Richtlinien für die Pressezensur in den besetzten Ostgebieten*. Herausgeber : Pressechef für die besetzten Ostgebiete ([Riga], fără an, 175 p.). Cităm din prefață : „Cuprinsul acestei publicații constituie secret de stat”. Exemplarul care se află în posesia YIVO are numărul 044. O altă lucrare de acest gen, apărută la Berlin și purtînd data de 11 mai 1942, conține următoarea instrucțiune : „Se impune să nu se folosească ideea de *Rasse* (luptă de rasă, trădare de rasă etc.) în legătură cu războiul purtat pe frontul din Asia Orientală”.

Am face totuși o greșală dacă am crede că administrația civilă instituită sub egida lui Rosenberg era reprezentanta unei atitudini fundamental diferite față de evreii din teritoriile est-europene peste care trecuse armata germană. Asemeni lui Keitel și Reichenau, Rosenberg împreună cu echipa lui erau într-un gând cu Himmler. Pe 27 noiembrie 1941 *Regierungsrat* [Karl Friedrich] Trampedach, înalt funcționar din guvernul civil al lui Rosenberg, pregătește un memorandum referitor la extinderea Departamentului II (Departamentul Politic) al Comisariatului *Reich*-ului în *Ostland*. Trampedach informează: „Secțiunea 8: evreii”, pentru care *Ordensjunker*-ul [Günther] Maskow este însărcinat cu următoarele probleme: a) Caracterizare și luare în posesie³³⁶; b) Hibrizii; c) Tratament provizoriu; d) Participare la munca forțată, e) Soluția finală. Din acest context reiese cu absolută claritate ce înseamnă „soluția finală”. Așadar, cu toate că s-ar putea să întîlnim uneori directive emise de guvernul civil în care să se urmărească domolirea zelului trupelor de elită dirijate de Himmler, declarația de mai sus ne îndreptățește să credem că dezacordurile s-au produs numai în ceea ce privește procedura; scopul urmărit era pînă la urmă același.

Pentru a aprecia corect relațiile existente între cei trei reprezentanți ai puterii (*Wehrmacht*-ul, trupele SS și SD și administrația civilă), trebuie să reținem că militarii din trupele SS și SD încă își mai făceau simțită prezența, chiar destul de serios. După crearea guvernului civil, ei deveniseră teoretic subordonați Comisariatului *Reich*-ului pentru *Ostland* și, la nivelurile inferioare, celor trei comisariate generale din Riga, Kaunas și Minsk. Însă în realitate agenția lui Himmler rămăsese atotputernică și insistă să se încheie *Ausmerze* în cazul evreilor, făcînd în acest sens tot ce-i stătea în puteri și mai ales organizînd „acțiuni” izolate, ocazionale. Într-unul din cazuri, petrecut în orașul Liepaja, „acțiunea” a fost atît de revoltătoare încît autoritățile civile au fost silit să intervină. Oamenii lui Himmler s-au plîns de urgență la Berlin și la 31 octombrie 1941 Ministerul pentru Teritoriile Estice Ocupate îi cere comisarului *Reich*-ului Lohse să raporteze dacă a interzis într-adevăr „execuțiile evreilor din Libau [numele dat de germani orașului Liepaja]”. Solicitarea era semnată de dr. [Georg] Leibbrandt, omul care se număra printre inșii din imediata apropiere a lui Rosenberg și care a participat direct mulți ani de-a rîndul la stimularea, scrierea, publicarea și editarea volumelor de studii antievreiești³³⁷.

Originalul acestei scrisori se găsește în arhivele YIVO, împreună cu ciorna răspunsului, ce poartă data de 15 noiembrie 1941. Ea a fost scrisă de sus-pomenitul *Regierungsrat* Trampedach, însă a fost corectată, avizată și parafată de însuși Lohse, comisarul *Reich*-ului. Referința la „dosarul maro”, care se face în ultimul paragraf al răspunsului, nu ne este lămurită. Știm din publicația sovietică *Documentele acuză*³³⁸ de existența unui „dosar verde”, un set de directive secrete de înaintare emise de Goering în iunie 1941, care se refereau la exploatarea economică a unor teritorii din est ce urmau să fie ocupate de către germani; s-ar părea că Rosenberg ar fi transmis subordonaților săi un document secret similar. Deocamdată însă, deși acest detaliu rămîne să fie studiat în continuare, scrisoarea în sine conține cîteva propoziții suficient de elocvente:

336. Termenul german folosit aici este *Erfassung*, care poate însemna și „luare în posesie”, dar și „justificare” (chiar a cheltuielilor). Documentul (nr. 296/41 g.) se află în posesia YIVO.

337. Scrisoarea poartă numărul 2591/41.

338. Vezi p. 10.

Berlin W 33, des 31. Oktober 1941
Rachstraße 17/18
Fernsprecher: 21 95 15 und 29 30 46
Drhtelegraph: Reichsministerium

Nr. I, 2591 /42

in R i g a
Hermann Göring Str. 26

Von seiten des Reiche- und Sicherheitshauptamtes wird Beschwerde darüber geführt, dass der Reichskommissar Ostland Judenexekutionen in Libau untersagt habe. Ich ersuche in der betreffenden Angelegenheit um umgehenden Bericht.

Im Auftrag
gez. Dr. Leibbrandt

Beglaubigt

Reinerungsinspektion

By Dickson, Commissioner of the General Land Office
J. D. Dickson, Commissioner of the General Land Office

Rja. des. 41.4,

27. ^{Am} dem Herrn Zuchtwärter
1. d. d. 1881. 1881.

Act. *indecisive*

24. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

Am 1. April 1911

J. Lusk

2019-2020

Ich habe die kleinen Fächerchen aus einem
Lindwurm mit 12 bis 14. Art. nur, die 6. Fächerchen sind zu 14.
nach oben. 1811.

[illegible]

2 4 1 12 41

7. 2. 1944

„Secret

Ministerul pentru Teritoriile Estice Ocupate
Berlin.

Subiect: executarea evreilor.

Am interzis execuțiile sălbatice ale evreilor din Libau deoarece, sub forma în care se desfășurau, ele nu puteau fi justificate.

Vă rog să mă informați dacă solicitarea dumneavoastră de pe 31 octombrie trebuie să fie luată ca un ordin, în sensul că toți evreii din *Ostland* urmează să fie lichidați. Acest lucru urmează să se petreacă fără a se ține cont de vîrstă, sex sau de considerentele economice implicate (de exemplu, cele de care se interesează *Wehrmacht*-ul, legate de folosirea în instituțiile militare a unor muncitori calificați)? Nu mai este nevoie să menționez că eliminarea evreilor din *Ostland* este o problemă urgentă; dar soluționarea ei trebuie hotărîtă în conformitate cu necesitățile impuse de starea de război.

Pînă la această oră nu am putut obține instrucțiunile necesare nici din indicațiile ce se referă la chestiunea evreiască și au fost incluse în «dosarul maro», nici din alte decrete existente”.

Braemer, comandantul local al trupelor *Wehrmacht* aflate în *Ostland*, a apelat la comisarul *Reich*-ului, Lohse, bineînțeles că fără să aibă habar de acest schimb de scrisori. El nu s-a opus nici uneia din faptele pe care le comiseseră trupele SS sau le ordonaseră Keitel și Reichenau. De altfel, este mai mult ca sigur că el ar fi subscris la cuvintele lui Lohse: „Nu mai este nevoie să menționez că eliminarea evreilor din *Ostland* este o problemă urgentă”. Braemer a subliniat și el faptul că marea majoritate a populației evreiești organizează propaganda antigermană, sabotajele și mișcările de rezistență din Bielorusia. Însă Braemer avea responsabilități de natură practică și era mulțumit că „aducerea unor [noi] evrei” va implica și o reducere a însărcinărilor sale. Scrisoarea sa din 20 noiembrie 1941 conține următorul pasaj:

„După părerea mea, deocamdată aducerea (*Antransport*) evreilor este cu totul imposibilă, avînd în vedere situația problematică a transportului. Grupul Central de Armată (*Heeresgruppe Mitte*) mi-a cerut să întrerup transporturile de evrei, deoarece calea ferată trebuie folosită la aducerea unei cantități sporite de provizii. Am înaintat această cerere șefului transporturilor. În plus față de problemele de aprovizionare amintite, pregătirea adăposturilor pentru iarnă, aducerea materialelor de construcție, a sticlei, cărbunelui etc. este atît de urgentă încît transporturile de evrei trebuie amîinate chiar și numai din acest motiv”³³⁹.

Un alt motiv care părea să acționeze pentru o vreme în favoarea unei părți dintre evrei era necesitatea de a păstra un număr ridicat de muncitori calificați. Atît în anii anteriori, cît și în perioada respectivă teoria expusă susținea că evreii erau cunoscuți drept paraziți, incapabili și mai ales lipsiți de dorința de a se adapta oricărei munci utile. S-ar zice că discipolul lui Haushofer, cel care a scris despre evreii din Polonia (vezi p. 91) știa numai din auzite că ei ar dovedi o oarecare îndemînare în meseriile de croitor și cizmar. Însă pe 7 noiembrie 1941 comisarul *Reich*-ului pentru *Ostland* îi telegrafia comisarului regional (*Gebietskommissar*), transmițîndu-i următorul mesaj în orașul Vilnius, acolo unde mulțimi de evrei luați la întîmplare fuseseră executați în masă:

339. Dintr-o scrisoare expedită de *Wehrmachtbefehlshaber Ostland* (1 c 82/41 geh. H. Qu.) pe 30 noiembrie 1941 către comisarul *Reich*-ului din *Ostland* (document aflat în posesia YIVO).

„[Vă] cer să împiedicați prin toate mijloacele ca *Wehrmacht*-ul să fie lipsit de forța de muncă a evreilor, care este de neînlocuit pentru buna desfășurare a sarcinilor impuse de război”³⁴⁰.

Astfel, pe 3 decembrie, pe baza apelului făcut de Braemer, comisarul *Reich*-ului emite un ordin general, adresat tuturor subordonaților săi :

„Comisarul-șef, comandant al *Wehrmacht*-ului în *Ostland*, se plînge că, din cauza execuțiilor, trupele *Wehrmacht*-ului sînt lăsate fără muncitorii calificați de origine evreiască care lucrau în instituțiile militare și în atelierele de reparații și pe care în prezent nu avem nici o posibilitate de a-i înlocui.

[Vă] ordon să interziceți de urgență lichidarea evreilor care sînt angajați de *Wehrmacht* ca muncitori calificați în instituțiile militare și în atelierele de reparații și care deocamdată nu pot fi înlocuiți de localnici [*Einheimische*]... Se va avea grijă ca intruirea înlocuitorilor localnici potrivit muncii calificate să fie accelerată”³⁴¹.

Cu toate acestea, argumentelor de genul celor pomenite aici nu li s-a acordat nici un fel de atenție deosebită. Pe măsură ce în *Ostland* erau îngrămădite noi transporturi de evrei din teritoriile vestice, acțiunile de lichidare continuau nestînjenite. Scrisoarea reprodusă mai jos dovedește că liderii *Wehrmacht*-ului nu s-au manifestat deloc la unison în hotărîrea de a se opune anihilării evreilor, nici măcar cînd a fost vorba de oportunitatea unui astfel de gest. Scrisoarea este una particulară, adresată de generalul Wilhelm Kube, comisar regional în Minsk, șefului său, comisarul *Reich*-ului din *Ostland*, Hinrich Lohse, aflat în Riga. Pentru a înțelege pe deplin semnificația unui asemenea document cu caracter strict secret, trebuie să ținem cont de faptul că ambii corespondenți erau *Gauleiteri* și prieteni apropiați, că încă din 1912, pe cînd era student, Kube activase într-o organizație antisemită³⁴² și că în vremea lui Hitler trecea drept unul dintre cei mai nemiloși membri ai partidului și ai regimului nazist. Nu ne îndoim că el era sincer atunci cînd se autocomplimenta, considerîndu-se „pregătit și hotărît să sprijine rezolvarea chestiunii evreiești”. Nu ne îndoim nici că era interesat să determine „rezultatul necesar” – după cum s-a exprimat el –, adică nimicirea tuturor evreilor. Nici măcar nu i-a trecut prin cap să-i vaccineze pe evreii amenințați de epidemii. „Lor nu le putem pune vaccinuri la dispoziție” afirmase Kube și nimic nu-l clintise din cele hotărîte. Însă, văzînd cele ce se petreceau, chiar și acest individ insensibil a dat foarte ușor înapoi. Nu a fost de acord cu ideea de a lăsa „măcelărirea” evreilor (este exact cuvîntul folosit de el) pe seama mercenarilor lituanieni și letoni care în vara anului 1941 își dovediseră în așa măsură eficacitatea, ucigîndu-i pe evreii din țările lor, încît fuseseră însărcinați să îndeplinească aceeași sarcină în toate țările din Europa de Est³⁴³. Așa că, pentru a salva cel puțin un grup de evrei, Kube a încercat să facă apel la argumente culturale, economice și s-a referit chiar la menținerea sănătății trupelor *Wehrmacht*-ului :

340. Scrisoarea, în grafia originală a lui Trampedach, se află în posesia YIVO.

341. Comisarul *Reich*-ului din Riga către comisarii regionali din Reval [Talin], Kauen [Kaunas] și Minsk, precum și către *Höhere SS* și *Polizeiführer* din Riga, în documentul cu nr. 220/41 g. (document aflat în posesia YIVO).

342. Cf. Willi Buch – *50 Jahre antisemitische Bewegung* (Deutscher Volksverlag, München [1937], 104 p.), p. 27.

343. Cf. *Die Judenfrage* din 15 martie 1942, p. 52: „Astăzi batalioanele de voluntari lituanieni, împreună cu soldații celorlalte popoare europene și sub conducerea Germaniei, luptă împotriva inamicului mondial bolșevico-evreu...”.

Minsk, 16. Dezember 1941

НОВА

Reichskommissar für das Ostland
Gauleiter Heinrich Lohse.

36 h. 18/42; R. R 1 g a
Gebetene Reichsache

Mein lieber Heinrich!

Ich bitte Dich persönlich um eine dienstliche Anweisung für das Verhalten der Zivilverwaltung gegenüber den Juden, die aus Deutschland nach Weißruthenien deportiert worden sind. Unter diesen Juden befinden sich Frontkämpfer mit dem Eisernen Kreuz erster und zweiter Klasse, Kriegsverletzte, Halbarrier, ja sogar ein Dreiviertelalarier. Bis jetzt sind hier von den 25.000 angekündigten Juden nur 6 - 7.000 gekommen. Wo die anderen geblieben sind, entzieht sich meiner Kenntnis. Bei wiederholten dienstlichen Besuchen im Ghetto habe ich festgestellt, daß unter diesen Juden, die sich auch durch persönliche Sauberkeit gegenüber russischen Juden unterscheiden, auch Facharbeiter sind, die etwa die fünffache Tagesleistung von den meisten, was russische Juden vermögen.

Die Juden selbst werden in den nächsten Wochen wahrscheinlich erfrieren oder verhungern. Sie bilden für uns eine ungeheure Seuchengefahr, da sie naturgemäß den Ansteckungen der 22 Epidemien, die im gesamten Weißruthenien herrschen, genau so ausgesetzt sind, wie wir Reichsdeutsche. Impfstoffe stehen für sie nicht zur Verfügung.

Auf eigene Verantwortung gebe ich dem SD eine Anweisung über Behandlung dieser Menschen nicht, obwohl gewisse Formationen der Wehrmacht und der Polizei schon jetzt scharf auf den Besitz der Juden aus dem Reiche sind. Der SD hat bereits - ohne zu fragen - einfach 400 Matratzen den Juden aus dem Reiche abgenommen und auch sonst allerhand beschlagnahmt. Ich bin gewiß hart und bereit, die Judenfrage mit lösen zu helfen, aber Menschen, die aus unserem Kulturkreis kommen, sind doch

ਭ. ਸ. ਭ.

etwas anderes, als die bodenständigen vertierten Horden.
Soll man die Litauer und Letten, die hier auch von der Bevölkerung abgelehnt werden, mit der Abschächtung beauftragen? Ich könnte es nicht, Ich bitte Dich, mit Rücksicht auf das Ansehen unseres Reiches und unserer Partei hier eindeutige Anweisungen zu geben, die in der menschlichsten Form das Nötige veranlassen.

Mit herzlichem Gruß und

H e i l . H i t l e r !

Dein

Adolf Hitler

d. J. J. A. I. 4.

Mar. 1941

„Minsk, 16 decembrie 1941

Către Comisarul *Reich*-ului în Ostland
Gauleiter Hinrich Lohse
Riga

*Secret de stat**Problemă de stat. Confidențial*

Dragul meu Hinrich,

Îți cer personal instrucțiuni oficiale în privința atitudinii pe care s-o ia administrația civilă față de evreii care au fost deportați din Germania în Bielorusia. Printre acești evrei se găsesc luptători în linia întâi [în primul război mondial], decorați cu Crucea de Fier clasa I și clasa a II-a, răniți de război [din primul război mondial], inși pe jumătate arieni, ba chiar unul care este pe trei sferturi arian. Dintre cei 25.000 de evrei despre care am fost anunțați că ne vor fi trimiși au sosit deocamdată numai 6-7.000. Nu-mi este cunoscut unde sînt restul. Făcînd cîteva vizite regulate la ghetoul [din Minsk], am descoperit că printre acești evrei, care prin curățenia personală se deosebesc de evreii ruși, se găsesc și muncitori calificați, a căror eficiență în muncă este, într-o zi, de cinci ori mai mare decît a evreilor ruși.

Probabil că în următoarele cinci săptămîni toți acești evrei vor pieri de frig sau de foame. Pentru noi ei constituie și un teribil pericol de îmbolnăvire, deoarece ei sînt bineînțeles expuși la infecțiile provocate de cele douăzeci și una de boli contagioase existente pe teritoriul Bielorusiei, la fel cum sîntem și noi, germanii. Lor nu le putem pune vaccinuri la dispoziție.

Pe propria mea răspundere, le voi da militarilor din trupele SD [*Sicherheits-Dienst*] instrucțiuni asupra felului în care să se comporte cu acești oameni, deși cîteva formațiuni ale *Wehrmacht*-ului și ale poliției s-au arătat deja dornice să pună mîna pe evreii din *Reich*. Trupele SD, fără să întrebe pe cineva, au luat pur și simplu de la evreii aduși din *Reich* 400 de saltele și le-au mai confiscat și o mulțime de lucruri. Bineînțeles că eu, unul, sînt pregătît și hotărît să sprijin rezolvarea chestiunii evreiești, dar îndrăznesc să afirm că oamenii care provin din sfera noastră de influență culturală sînt cu totul diferiți de hoardele needucate autohtone. Oare putem lăsa măcelărirea lor pe seama lituanienilor și letonilor care aici sînt priviți cu suspiciune chiar de populația localnică? Ținînd cont de respectul pe care îl am față de *Reich*-ul și de partidul nostru, vă rog să-mi trimiteți instrucțiuni clare asupra acestei probleme, pentru a ajunge la rezultatul necesar într-o modalitate cît mai umană.

Heil Hitler !

Al dumneavoastră,

WILHELM KUBE."

Nu mai este necesar să discernem cît adevăr, cîte minciuni și cîte distorsionări se găsesc în felul în care Kube a prezentat faptele. Este suficient să spunem că intervenția sa a eșuat. Între timp, la solicitarea sa anterioară, Lohse primise un răspuns categoric de la șefii săi de la Berlin, din cadrul ministerului lui Rosenberg. Răspunsul purtînd însemnul *Geheime Reichssache* (Secret de Stat al *Reich*-ului), nr. I/1 157/41 *geh. Reichssache*, de pe data de 18 decembrie 1941, începea astfel :

Der Reichsminister für die besetzten Ostgebiete

28

Berlin W 35, den 18. Dezember 1941
Rundstraße 17/18
Fernsprecher: 21 95 15 und 29 20 46
Druckanschrift: Reichsministerium

Nr. I/1/157/41 geh. Reichssache

Es wird gebeten, diese Geschäftsbesorgung und den
Gegenstand bei weiteren Schriften anzugeben.

Typ. Nr. 394/41 g. 112

Gehelme Reichssache

Q 657

1)

An den
Herrn Reichskommissar für das Ostland
R i g a / Leitort Tilsit
Adolf Hitler Strasse

Betrifft: Judenfrage

Auf das Schreiben vom 15.11.1941

In der Judenfrage dürfte inzwischen durch mündliche
Besprechungen Klarheit geschaffen sein. Wirtschaftliche
Belange sollen bei der Regelung des Problems grundsätz-
lich unberücksichtigt bleiben. Im übrigen wird gebeten,
auftauchende Fragen unmittelbar mit dem höheren SS - und
Polizeiführer zu regeln.

Im Auftrag

2/ J. P. A. Ia 4. Mu. 24.

1/11/41

„Subiect : chestiunea evreiască

[Răspuns la] scrisoarea dumneavoastră din 15 noiembrie 1941.

Este de presupus că între timp s-a ajuns la clarificarea chestiunii evreiești, prin intermediul conferințelor publice. Un principiu este acela că la rezolvarea problemei nu trebuie luate în calcul interesele de ordin economic. În rest, vi se cere să reglementați orice probleme care ar putea interveni direct cu comandanții trupelor SS și SD (*Höhere SS und Polizeiführer*)”.

La acea vreme, adică pe 1 decembrie 1941, *Deutsche Akademie* din München, instituția științifică de care aparțineau atât de multe nume celebre, primise o poziție care știrnise un larg interes în cercurile intelectualilor din Germania. Întorcându-ne puțin în timp, să ne reamintim că Academia își crease de foarte devreme legături cu sistemul nazist și beneficiase de un sprijin financiar generos din partea statului până când, printr-un ordin al *Führer*-ului, emis pe data de 15 noiembrie 1941 (*Reichsgesetzblatt I*, p. 717), fusese transformată într-o corporație de drept public. Această decizie, luată în vederea „dezvoltării consecvente a unor planuri cu bătaie lungă... pe parcursul celor mai dificile confruntări militare din Est”, a fost corect apreciată drept o recunoaștere a faptului că „activitatea culturală din străinătate în domeniul limbajului [era]... extrem de importantă pentru război”³⁴⁴. Nu se făcea nici un secret din faptul că Academia era subordonată Ministerului Instrucției Publice și Propagandei³⁴⁵, lucru de altfel menționat în carta Academiei (articolul 6) ; Ministerul Afacerilor Externe era autorizat să emită directive în toate problemele legate de activitatea peste hotare a Academiei.

Pentru a sărbători ridicarea Academiei la rangul de agenție oficială a statului, a fost organizată o întrunire publică, la care a participat și Goebbels, îngerul păzitor al instituției. Cu această ocazie, președintele Academiei a declarat, printre altele :

„Datorită evoluției îndrăznețe a tinerelor națiuni, a luat naștere o nouă lume. Soldații noștri inegalabili se mențin pe frontul de luptă, pentru ca până la urmă să doboare la pământ și să zdrobească o dată pentru totdeauna formidabila putere a ultimului dușman al Europei, cea care, la ordinul evreimii internaționaliste, al francmasoneriei și al forțelor plutocratice din Occident, a pornit atacul împotriva culturii de pe continent”.

Discursul lui Goebbels a fost rezumat de reporterul oficial după cum urmează :

„Și el, ca și ceilalți, a vorbit despre tehnicile de informare [folosite] pe parcursul războiului ; ele pot fi în egală măsură un instrument care ar putea chiar influența bătăliile. În continuare el a discutat despre pericolul reprezentat de Est, cu cultura sa bolșevică

344. *Jahrbuch der Deutschen Sprache*. Im Auftrag der Deutschen Akademie her. von Erich Gierach, Bd. II (Leipzig, 1944, 240 p.), pp. 135, 138. Încă de la începuturi, Academia Germană l-a avut ca director pe dr. Franz Thierfelder, care după izbucnirea războiului a fost însărcinat cu misiuni speciale în Balcani și a publicat câteva cărți despre țările balcanice. În locul său a fost numit dr. Gustav Fochler-Hauke, al cărui reprezentant era *Regierungsrat* dr. Bäuml. În 1943 Academia „a menținut [în străinătate] peste o sută de lectorate [cu cursuri permanente de limbă și cultură germană pentru străini], care aveau în jur de două sute de asistenți universitari” (vezi *Jahrbuch...* II).

345. Prin Departamentul său pentru Relații în Străinătate (*Abteilung Ausland*) ; vezi *Nachrichtenblatt* al Ministerului, nr. 26 din 27 septembrie 1941.

distrugătoare, și despre eforturile de dominație întreprinse de imperialismul occidental. Dr. Goebbels a accentuat în special asupra faptului că soluția finală în problema evreilor constituie un factor decisiv”³⁴⁶.

XXIX

După Pearl Harbor. Noile sarcini ale cercetătorilor germani: evreii reprezintă legătura între plutocrație și bolșevism

Așa stăteau lucrurile în momentul în care Japonia și-a lansat atacul asupra bazei Pearl Harbor și Hitler a declarat război Statelor Unite. Pentru poporul german, intrat în a treia iarnă a unui război pe care se așteptaseră să-l încheie în câteva săptămîni, vestea nu era una prea plăcută. Așa că venise din nou vremea aplicării vechii reguli: cea a în care adversarul este învinovățit de începerea războiului. A. Sanders, un autor specializat în afaceri externe și ținut la mare preț de către regim, a explicat în felul următor „Războiul Europei împotriva SUA”:

„Astăzi bătălia se dă între Europa și puterile de peste ocean, adică între Europa și acele cercuri internaționale care pînă acum și-au exercitat stăpînirea asupra lumii și nu doresc să permită întărirea forțelor europene, pentru ca planurile lor de dominație asupra întregii planete să nu fie stînjinite sau îngădite. Mișcarea de renaștere apărută în Italia și Germania a fost considerată de respectivele cercuri drept o împotrivire la adresa sistemului lor de dominație... Datorită intervenției național-socialismului în cadrul de interese al germanilor pentru propria lor rasă (arteigene deutsche Belange) și a fascismului pentru destinul poporului italian, ambele țări au ajuns legate prin obligații și relații comune europene și exclusiv europene...”

...La mijlocul anului 1941 împotriva Europei s-a ridicat un front care se întinde de la Marea Arctică pînă la Marea Neagră și din Caucaz pînă în Egipt și Tobruk. Destinul comun al națiunilor europene se vede acum cu claritate în evoluția pe care au urmat-o Germania, Italia, Spania, Franța, Ungaria, România, Croația, Slovacia, Finlanda, Norvegia, Danemarca, Olanda, Belgia în lupta lor comună împotriva bolșevismului...

Odată cu sfîrșirea cercului creat în jurul Europei, a început și eliberarea națiunilor europene de sub dominația puterii de peste ocean și de bolșevism.

În acest duel dintre Europa și cei de peste ocean, Japonia a găsit și ea oportun să intervină în gigantica înfruntare, pentru a impune o nouă ordonare a spațiului Asiei Orientale, pe baza unui sistem propriu”³⁴⁷.

346. *Deutsche Kultur im Leben der Völker...* Deutsche Akademie, XVI (decembrie 1941), pp. 372, 374. Nu putem să trecem cu vederea faptul că întrunirea solemnă organizată de *Deutsche Akademie* în 29 iunie 1942 la Viena i-a avut printre „invitații săi de onoare”, alături de rectorii a trei universități, pe profesor dr. [Wilhelm] Ziegler etc., precum și pe șeful trupelor SD, *Höhere Polizeiführer SS Obergruppenführer* [Ernst] Kaltenbrunner. *Ibid.*, XVII (noiembrie 1942), p. 330. Pe 7 decembrie 1943, printr-un ordin direct al *Führer*-ului, dr. Arthur Seyss-Inquart a fost numit președinte al *Deutsche Akademie*. *Ibid.*, XVIII (1943), p. 103.

347. A. Sanders – *Die Stunde der Entscheidung. Kampf um Europa*. 2. Auflage (Hoheneichen-Verlag, München, 1943, 314 p.), pp. 193-195.

Dar cine a stîrnit la luptă puterile de peste ocean? Bineînțeles că evreii.

„...În ceea ce privește încercările de a-și impune stăpînirea absolută asupra planetei, există un acord (*Zusammenklang*) între puritanism, francmasonerie și iudaism... Trebuie să înțelegem că ele sînt puterile care se opun dezvoltării Europei și că sub conducerea evreilor au declarat ele război Germaniei, cel mai puternic reprezentant al forțelor europene reunite”³⁴⁸.

Un alt autor, înclinat spre folosirea unui limbaj mai filosofic, a pus astfel problema :

„O dată cu dezastrul pe care o să-l trăiască America de Nord o dată cu înfrîngerea în acest război, ea va redeveni inevitabil ceea ce a fost de fapt dintotdeauna : un pămînt colonizat. Totodată, în război legăturile organice vor ieși victorioase din confruntarea cu declinul și destrămarea prezentului, cu inflația tuturor valorilor. Este o victorie a popoarelor și a familiilor de popoare puternice în fața haosului rasial, victoria perspectivei biologice mondiale, a național-socialismului definit prin puritatea singelui în fața tuturor formelor de internaționalism, în fața odraslelor liberalismului și a democrației capitaliste (a plutocrației), victoria personalității împotriva masei, într-o unitate organică a încordării [*sic*] în cadrul comunității, [o victorie] a culturii împotriva obtuzității și a hedonismului. concomitent [este] și victoria datoriei față de pămîntul natal și a țărânimii în fața celor care storc vlaga pămîntului, a distrugerii și nomadismului (de fermier), victoria asumării destinului de ins nordic, care pierе în picioare și își asumă neînconvoiat destinul, în opoziție cu acel «happy end» al filmelor americane de duzină.

În războiul actual Germania apără vechea cultură a Europei, dar nu prin protejarea intrării în muzee, ci prin reîntinerea acestei culturi. În Est ea apără cultura împotriva amenințării bolșevismului, așa cum o face în Vest împotriva pericolului americanismului, împotriva cuceririi lumii de către inșii de calitate inferioară. Cu alte cuvinte, Germania luptă de fapt împotriva nimicirii tuturor valorilor culturii de către evreimea distrugătoare”³⁴⁹.

Un al treilea autor, profesor dr. Karl Heinz Pfeffer de la Universitatea din Berlin, savant german de valoare recunoscută în țările anglo-saxone, se arată dispus să recunoască existența unor elemente neevreiești în cultura americană, dar din punct de vedere politic ajunge la aceeași concluzie :

„...Anglia... a ajuns să fie «iudaizată (*verjudet*)», în sensul că existența ei servește interesele evreiești... America nu-și poate permite să acorde atenție conceptelor *Rasse* și *Volk* nici măcar cît Anglia, deoarece, dacă s-ar întîmpla așa ceva, creuzetul de nații de acolo, faimosul «melting pot», ar plesni în toate direcțiile, iar neamurile înglobate de «națiunea americană (*Amerikanertum*)» s-ar întoarce la origini... Este clar că temeliile americanismului nu sînt în nici un caz evreiești ; ei reprezintă amestecul dintre tradiția puritanistă britanică și situația specială a unui teritoriu colonial tînăr. Însă ei slujesc de minune scopurilor evreilor... Astfel, războiul împotriva plutocrației înseamnă o victorie împotriva lui Iuda...”³⁵⁰.

348. *Ibid.*, p. 44.

349. Extras din pasajul de încheiere al lucrării lui Franz Otto Wrede, *Nord-Amerika Wirklich* (Eher, München, 1943, 52 p.). Nur für den Dienstgebrauch. Schriftenreihe zur wetlanschaulichen Schulungsarbeit [der NSDAP], Heft 10, Der Beauftragte... [Rosenberg].

350. Profesor dr. Karl Heinz Pfeffer – *Der englische Krieg auch ein jüdischer Krieg* (Eher, München, 1943, 16 p.), p. 16. Nur für den Dienstgebrauch. Schriftenreihe zur wetlanschaulichen Schulungsarbeit der NSDAP, Heft 29, Der Beauftragte... [Rosenberg].

Dar tema discuției nu se limita numai la analize cu caracter general. Au fost făcute o mulțime de studii pe subiecte foarte bine definite. De exemplu, a existat o lucrare dedicată aflării motivelor pentru care înaintașii lui Wendell Willkie au părăsit Germania. Dovezile descoperite în arhivele germane erau destul de irelevante, însă nu ne surprinde să vedem că de fapt cel care i-a obligat să emigreze a fost un evreu :

„Tragedia emigranților cu sînge german se evidențiază o dată în plus în cazul de față. Willkie, al cărui bunic fusese depozat de către un evreu de averea și casa natală, moștenite de la părinții săi, astăzi se luptă pentru interesele evreilor și împotriva național-socialismului, al cărui țel este să-i scape pe germanii de evreime”³⁵¹.

Pe 11 noiembrie 1941, Hitler se adresează vechii sale gărzi și subliniază faptul că al treilea Reich folosește, în premieră, cercetarea științifică metodică drept mijloc de combatere a „evreului internaționalist”. O dată cu intrarea Americii în război, toate măștile fuseseră smulse. Evreii, în ura lor veșnic nepotolită față de Germania, îl convinseseră pe Roosevelt să îi atace pe germani. Pe 30 ianuarie 1942 Hitler își reia ideea în fața celor veniți să-l asculte la *Sportpalast* :

„Sîntem pe deplin conștienți că războiul actual se poate încheia numai în două feluri : fie prin exterminarea popoarelor teutonice, fie prin dispariția evreilor din Europa. Am spus-o deja în Reichstag-ul german pe 1 septembrie 1939 – și eu am grijă să nu fac profeții pripite – : acest război nu se va termina așa cum își închipuie evreii, adică prin exterminarea popoarelor ariene din Europa, ci rezultatul confruntării va fi nimicirea evreimii”³⁵².

Să remarcăm că afirmația directă a lui Hitler nu aducea absolut nimic nou, dacă o comparăm cu declarațiile făcute de Hitler pe același subiect înainte de Pearl Harbor. *Führer*-ul decisese deja dinainte. Însă savanții și intelectualii din jurul său au susținut o teză convenabilă, pe care a preluat-o ulterior chiar el însuși : aceea că evreii, care inițiaseră încă de la început bolșevismul rusesc, formau acum legătura dintre URSS, pe care o asmuțiseră de prima dată împotriva Germaniei, și plutocrația americană. Ideea fusese pusă în circulație de cîțiva ani, însă ea fusese afirmată și anterior. Încă din 1937, profesor dr. Rudolf Craemer, de la Universitatea din Königsberg, nu ezitase nici un moment atunci cînd propusese următorul proiect de cercetare, tot astfel cum cea mai importantă revistă de istorie din Germania nu a ezitat să-i publice ideea :

„...Ar merita să investigăm felul în care gîndirea sionistă constituie, ca să spunem așa, veriga de legătură între idealurile democratice ale lui Wilson și promisiunea fericirii făcută de bolșevici”³⁵³.

După atacul de la Pearl Harbor, această idee fixă, luînd la nesfîrșit forme noi și rămînînd totuși în esență aceeași, a devenit un refren în argumentațiile, discuțiile și răcnetele germanilor. Oricît de monoton ar fi discursul referitor la evrei ca personificare a bolșevismului și a plutocrației, nu ne putem permite să-l ignorăm, deoarece în acordurile acestuia milioane de evrei au fost omorîți de milioane de germani, asta după

351. Hermann Goebke – „Warum wanderten Wendell Wilkies deutsche Vorfahren aus ?”, in *Weltkampf*, I (1941), pp. 169-174.

352. Gerhard Brendel – *Der Führer über die Juden* (vezi nota 182) ; p. 80.

353. *Historische Zeitschrift*, nr. 157 (1937/1938), p. 553.

ce alte zeci de mii fuseseră măcelăriți ca așa-ziși reprezentanți ai bolșevismului pur și simplu între 22 iunie și 7 decembrie 1941.

Degeaba încercase un autor de limbă engleză să găsească, pe la începutul războiului, „...alinare în suferință, la gândul că cel puțin evreii germani nu pot fi considerați responsabili nici măcar de către naziști pentru izbucnirea sau pentru evoluția și rezultatul conflictului actual”³⁵⁴. Dimpotrivă: evreul german și de fapt orice evreu, fie nimerit în calea înaintării trupelor *Wehrmacht*-ului, fie rezident pe teritoriul *Reich*-ului, răspundea individual pentru orice i-ar fi nemulțumit pe conducătorii Germaniei. Nu demult Goebbels reinventase clișeul „Evreii sînt vinovați” și așa au rămas. Un autor austriac, care îi avertizase pe evrei înainte de *Anschluss* că „tot ceea ce nu se conformează și tot ceea ce nu se potrivește, *piere*” și apoi subliniasse ultimul cuvînt al propoziției, ca nu cumva să rămînă vreo umbră de îndoială, în prefața celei de-a treia ediții a lucrării sale (datată august 1942), ajunge în situația de a confirma fără menajamente adevărul celor prezise de el cu cîțiva ani mai devreme:

„Evreii s-au hotărît să o apuce pe o cale care este extrem de periculoasă. Ei au dezlănțuit o nouă conflagrație mondială, asmuțind Anglia și Franța împotriva Germaniei, după ce au bolșevizat Rusia. Și dacă vinovăția lor nu este încă absolut vizibilă în ochii naivi ai maselor, franchetea nedisimulată cu care America a intrat în război la porunca și sub cîrma evreilor nu permite nici măcar iluzia unei alte interpretări. De aceea marea controversă dintre statele autoritare și cele așa-zis democratice nu reprezintă altceva decît un duel între sistemul de gîndire arian și cel evreiesc... Fie ca apelul germanilor la Europa să se extindă într-un apel al Europei la adresa întregii lumi neevreiești. Atunci decizia va trebui luată în concordanță cu gravitatea și cutremurătoarele sacrificii cerute de un asemenea moment critic din istorie. La trecerea într-o astfel de epocă a stat și stă o singură voință – cea a lui Adolf Hitler”³⁵⁵.

Pe 30 septembrie 1942, Hitler însuși proclamă din nou că „după ce acest război ne-a fost impus, nici o forță armată și nici timpul nu ne va putea înfrînge” și că nu „popoarele ariene din Europa sînt cele care îi vor extermina pe evrei, ci evreii [înșiși]. Mesajul său de Anul Nou transmis în 1943 conținea pasajul următor:

„[Cu cîțiva ani în urmă am declarat că] năzuința evreimii internaționaliste de a reuși să distrugă poporul german sau orice alt popor din Europa prin intermediul unui nou război se va dovedi cea mai gravă greșeală pe care vor fi făcut-o evreii de milenii și că în nici un caz acesta nu va distruge poporul german, ci propriul lor neam. Astăzi nu mai avem nici o îndoială că așa este...”.

După care dezvoltă ideea:

„... Că această rasă [a evreilor] este principala cauză a războiului de astăzi poate fi dovedit cel mai bine de faptul că aparent cele mai contrastante extreme s-au aliat în lupta dusă împotriva statelor-națiuni (*Nationalstaaten*) ale Europei. Alianța statelor hiper-capitaliste din Occident, sau mai bine zis din America, cu regimul mincinos și pseudo-socialist al bolșevicilor poate fi imaginată numai prin faptul că în ambele cazuri conducerea stă în

354. Karl Loewenstein – *Hitler's Germany*, ediție nouă (Macmillan, New York, 1940, 230 p.), p. 157.

355. Schattenfroh, *op.cit.*, p. 371.

mîinile evreimii internaționaliste, chiar dacă personalitățile vizibile din exterior par a contrazice ipoteza anterioară”³⁵⁶.

În aceeași zi a protestat și Goebbels :

„...Nu uitați că cel care luptă împotriva noastră este evreul. Nu aveți nevoie să faceți cunoștință decît o singură dată cu evreul și cu ura sa provenită din Vechiul Testament și o să vă dați seama ce ni s-ar întîmpla dacă evreul ar avea posibilitatea să se răzbune pe noi. Ce credeți, ce s-ar întîmpla atunci cu soțiile voastre, cu logodnicele voastre, cu fiicele voastre? ...”³⁵⁷.

356. *Deutschland im Kampf*, her. von Ministerialdirektor A.I. Berndt, Reichspropaganda-Ministerium, Oberst von Wedel, Oberkommando der *Wehrmacht* (Stollberg, Berlin, 1943, Januar-Lieferung, nr. 81/82 der Gesamtlieferung), p. 44

357. *Ibid.*, p. 90.

EXECUTAREA PROGRAMULUI

XXX

Evreii : singurul front unde bătălia poate fi câștigată. Exterminarea evreilor sub o conducere centralizată

Să ne gândim la felul în care se prezenta situația în mințile germanilor din momentul debarcării aliaților în Africa de Nord și mai ales după intensificarea atacurilor aeriene anglo-americane, care au coincis cu dezastrul suferit de armata germană la Stalingrad. Lupta pe mai multe fronturi, un motiv de teamă pentru combatanți încă de pe vremea lui Bismarck și o tactică pe care însuși Hitler o denigrase adesea, considerînd-o catastrofală și susținînd că nu va permite să se ajungă acolo, devenise acum o realitate. Din sud, est și vest, inamicii săi se apropiau tot mai mult de frontierele sacre ale Germaniei și, în ciuda tuturor sacrificiilor, a tuturor tacticilor de întîrziere aplicate, nu se putea face nimic care să împiedice serios înaintarea forțelor aliate.

„Este... rușinos să vedem că statul care în trecut a făcut atîtea pentru dezvoltarea culturii și puterii Europei a comis cea mai oribilă trădare față de continent într-un moment cu totul decisiv : Marea Britanie... În Germania de Nord există un sat numit York, în Anglia un ținut avînd același nume, iar în America de Nord adevărata capitală poartă numele de New York. În acest singur cuvînt se poate citi descifra originea, evoluția și decăderea provocată de marile migrații de neamuri și, dacă astăzi sîntem nevoiți să ne urîm adversarii, ura noastră este amestecată cu un sentiment de dispreț și dezgust.”

Alfred Rosenberg – căci el este autorul filipicei de mai sus, din care cităm în continuare – a mai spus :

„După maniera în care poartă lupta inamicii noștri, se vede că sub conducerea lor s-a pierdut acea măsură a cavalerismului care în cele mai aspre războaie din trecut împrumuta puțină măreție istorică pînă și înfrunțărilor celor mai sîngeroase. Astăzi atitudinea pare să se fi pierdut pentru totdeauna. Puhoiul murdar al presei evreiești, insultele azvîrlite ani în șir pe adresa liderilor și șefilor statului nostru, toate culminează în momentul prezent cu acest conflict intern care a fost pornit în mod conștient de aviatorii britanici la ordinele capitalismului evreiesc internațional. Iar acum evreii se străduiesc să transforme în ruine cele mai mărețe monumente ale creativității umane.

...Războiul pe care îl poartă în prezent inamicii noștri este o luptă împotriva fundamentelor tuturor națiunilor Europei. Un aviator trimis la ordinul gangsterilor politici, care își aruncă bombele asupra celor mai frumoase lăcașuri de cultură din Europa, nu își dă seama de ce face, nu are nici cea mai mică idee despre ce este cultura în general. Iar cînd de curînd Statele Unite au ajuns pînă acolo încît să pună negri la cirna bombardierelor lor, atunci vedem cît de mult a decăzut această țară, întemeiată odinioară de europeni...

În urma națiunii europene podurile au fost arse. În bătălia în care sîntem implicați cu toții nu avem de ales între două sau trei posibilități, căci există una singură de a purta războiul și de a ne lupta mai departe..."³⁵⁸.

Însă nici puternicul Alfred Rosenberg nu putea să le facă prea mult rău aviatorilor din RAF și AAF, chiar dacă tuna și fulgera împotriva lor, aruncînd acuzații asemeni celor de mai sus. Totuși, exista un front inamic pe care se putea ataca fără întreprindere și unde se obținuseră deja victorii remarcabile din 1933 încoace. Este vorba despre frontul evreiesc. După toate cele întîmplate lor începînd cu acel an, evreii nu se mai puteau aștepta la nimic din partea Germaniei, fiindcă fiecare evreu putea fi considerat un antigerman. Așa că în 1941, în loc să încerce anihilarea Armatei Roșii, care oricum refuza să se lase anihilată și continua să lupte, era mai ușor să-i ucidă pe evreii lipsiți de apărare. De fapt, am văzut că substituirea respectivă a început încă din momentul izbucnirii războiului împotriva Uniunii Sovietice. În loc să alunge bombardierele anglo-americe, ei puteau să ucidă tot evrei: după primul bombardament al forțelor aeriene brianice (RAF) asupra orașului Köln, 258 de evrei din Berlin au fost aliniați în fața barăcilor din Gross-Lichterfelde și au fost împușcați „ca represalii”³⁵⁹. Cu alte cuvinte, de vreme ce adevărații dușmani nu se aflau la îndemînă, Germania putea să nimicească în chip sălbatic replicile dușmanilor, adică pe evrei. Numai că în acest caz și replicile erau tot oameni din carne și oase.

Gîndindu-ne rațional, Germania nu putea obține nimic concret ucigîndu-i pe acești oameni. Dimpotrivă, din punct de vedere economic, populația evreiască adultă putea fi folositoare: putea munci pentru Germania. De fapt, pentru un timp, adică atîta cît rațiunea a mai triumfat într-o oarecare măsură, ghetourile din Varșovia, Łódź și Lublin au fost transformate în ateliere gigantice conduse de stăpîinii de sclavi germani. Să ne reamintim că la începutul ocupației germane în *Ostland* înalți funcționari din ierarhia partidului și a *Wehrmacht*-ului încercaseră deja să stopeze uciderile și să le salveze viața muncitorilor calificați, cărora în acea vreme li se simțea foarte acut lipsa. Însă după ce în Vilnius, Kaunas, Riga, Minsk și în nenumărate alte orașe din acel teritoriu³⁶⁰ au fost lichidați zeci de mii de evrei, s-a decis că nu mai era necesar să se ia în considerație nici un fel de rațiuni economice și nu mult după aceea au fost aduse noi transporturi de oameni ce urmau să împărțască și ei soarta victimelor anterioare.

358. Citat din *Das Gesicht des Bolschewismus* (Eher, Berlin [fără an], 79 p.). Aus der Schriftenreihe zur weltanschaulichen und politischen Schulung der Wehrmacht. Her. von der Dienststelle des Reichsleiters Alfred Rosenberg.

359. Cf. ziarele din New York din acea vreme, d. ex. *PM* din 9 decembrie 1942.

360. Se cunosc cazuri izolate de execuții în masă petrecute în 1941 chiar și pe teritoriul Guvernământului General. Vezi *Dos naye lebn*, un săptămînal evreiesc editat în Łódź, în nr. 20 din 4 noiembrie 1945, p. 6: „În Kazimierz, la 16 kilometri de Konin, au fost descoperite douăzeci de gropi comune. În ele au fost găsiți îngropați peste douăzeci de mii de evrei din teritoriul din apropiere de Konin, Zagórowo, Pleszewo, Pulinkowo și alte comunități evreiești din districtul Konin. Exterminarea lor avusese loc nu mai devreme de 1941. Evreii au fost scoși cu forța din casele lor, masați în grupuri și obligați să-și sape propriile gropi. Apoi au fost împinși în șanțuri și mitraliați. În data de șase a lunii trecute [octombrie 1945] supraviețuitorii evrei din Konin au înălțat un monument pe care se poate citi: «Evreii supraviețuitori din Konin pentru frații lor uciși»”.

Se presupune că decizia de a scăpa de toți evreii, prin metoda care se dovedise atât de eficientă în zonele de încercare din Est, ar fi fost luată pe 15 ianuarie 1942, la o adunare în Berlin, convocată de Heydrich la sugestia lui Goering³⁶¹. Numărul total nu era chiar un fleac, de vreme ce numai numărul evreilor din cadrul Guvernământului General, după încorporarea teritoriului Galiției Orientale (districtul Lemberg), se ridica la sfârșitul verii anului 1941 la peste 1,75 milioane, pe lângă cele alte câteva milioane care trebuiau luate în calcul pentru restul teritoriului Europei. Însă ingeniozitatea germană reușise să rezolve sarcini cu mult mai dificile decât acest război germano-evreiesc, în cadrul căruia o națiune înarmată pînă în dinți se confrunta cu un popor practic lipsit de orice mijloc de apărare și vlăguit de anii de închisoare petrecuți în imense lagăre de concentrare. Atît supraviețuitorii evrei, cît și documentele secrete ale germanilor scoase la iveală la ora actuală arată fără putință de tăgadă că bătălia din ghetoul varșovian din aprilie-mai 1943³⁶² nu a fost decît apogeul multor manifestări de rezistență ale evreilor din ghetourile din Nieśwież, Białystok, Vilnius, Krynki, Będzin etc. Chiar și în lagărele de prizonieri din Poniatów, Trawniki și Janów, chiar și în fabricile morții din Treblinka și Oświęcim s-au înregistrat răzmerițe. Istoricii și creatorii le vor folosi ca subiecte în anii ce vor urma. Oricum, ideea de bază este aceea că războiul germano-evreiesc nu avea cum să fie purtat într-un singur sens.

Am urmărit fazele sale de început, dinainte de atacul de la Pearl Harbor, desfășurate în *Ostland*. În ceea ce privește Ucraina, unde evenimentele au decurs în mare aproximativ la fel, încă ne lipsesc relatări amănunțite. În miinile noastre nu a ajuns decît un studiu rezumativ. Este vorba despre un raport secret realizat de dr. Hans-Joachim Kausch, din cadrul Ministerului Propagandei, în urma călătoriei sale în Ucraina și Crimeea, între 3 și 22 iunie 1943. În cele 20 de pagini ale documentului³⁶³ numai cîteva propoziții se referă la evrei, însă ele transmit același mesaj:

„În ceea ce privește chestiunea evreiască, am auzit afirmații foarte tranșante și lipsite de echivoc. Printre cele 16 milioane de locuitori ai teritoriului aflat sub stăpînirea administrației civile a Ucrainei se aflau și 1,1 milioane evrei. Ei au fost lichidați pînă la unul. De fapt, pe parcursul întregii noastre călătorii nu am văzut decît patru evrei, care munceau ca croitori într-un lagăr de corecție al SD-ului. Pînă și ultimul grup de meșteșugari evrei a fost lichidat. Pe parcursul execuțiilor niște ofițeri unguri sau slovaci au făcut cîteva fotografii care după aceea au ajuns cumva în America. Faptul a fost considerat deosebit de stînjitor...”.

Pe baza rapoartelor redactate cu o obișnuita minuțiozitate germană, astăzi se pot afirma mult mai multe lucruri despre evenimentele desfășurate în cadrul Guvernământului General. Pe teritoriile controlate de Rosenberg, trupele SS și SD și-au dovedit eficiența, motiv pentru care li s-a putut încredința sarcina de a rezolva și chestiunea evreiască din această zonă. Printr-un decret emis de *Führer* la 7 mai 1942³⁶⁴, în cadrul Guvernământului

361. Cf. *New York Times* din 22 noiembrie 1945.

362. Cf. S. Mendelsohn – *The Battle of the Warsaw Ghetto* (Yiddish Scientific Institute, New York, 1944, 28 p.).

363. Documentul are înscrisă data de 26 iunie 1943 și numărul 500/43 g (el se găsește astăzi în arhivele YIVO).

364. *Reichsgesetzblatt*, I, p. 293. Cf. *Deutscher Beamtenkalender 1943... Fachschaft Reichs- und Länderverwaltungsbeamte* (Verlag Beamtenpresse, Berlin, 300 p.), p. 71.

General a fost creat un Secretariat pentru Siguranța Statului (*Sekretariat für das Sicherheitswesen*), iar comandantului trupelor SS și SD (*Höhere SS und Polizeiführer*) i s-a acordat rangul de secretar de stat. În problemele legate de siguranța și întărirea unității poporului german el urma să primească instrucțiuni direct de la *Reichsführer-ul* SS, adică de la Himmler.

Acțiunile agenției lui Himmler pe teritoriul Guvernământului General se reflectă în următoarele rapoarte, adresate de către guvernatorul Varșoviei superiorilor săi din Cracovia, respectiv de către reprezentanții lui Goebbels către Ministerul Propagandei.

Pe 15 august 1942, Fischer, guvernatorul Varșoviei, scria :

„[p. 7] Situația în zona de locuințe a evreilor (*Wohnbezirk*).

Pe 21 iulie comandantul SS și SD (*Polizeiführer*) m-a informat că pe 22 iulie 1942 urmează să înceapă deportarea (*Aussiedlung*) evreilor din Varșovia. Până la sfârșitul perioadei menționate în raport [31 iulie 1942] din zona locuită de evrei a Varșoviei au fost deportate în jur de 59.000 de persoane. Toate măsurile legate [de această acțiune] au ținut de competența comandantului trupelor SS și SD (*Polizeiführer*)... După ce decretul de recolonizare (*Umsiedlung*) a fost făcut public, fostul conducător (*Obmann*) al *Judenrat* [Czerniakov] s-a sinucis... Deocamdată... aprovizionarea cu alimente a zonei locuite de evrei... este asigurată, așadar acțiunea de recolonizare poate fi desfășurată fără nici un obstacol”³⁶⁵.

Raportul expediat pe 15 octombrie 1942 enumeră și mai multe succese în luptă :

„[pp. 3-4]... Evacuarea evreilor din districtul Varșoviei... În decursul perioadei cuprinse în raport [august-septembrie 1942], cu excepția unor grupuri neînsemnate, au fost deportați cu toții... Teritoriul locuit de evrei este aproape gol... În acest moment încă nu putem să spunem care vor fi efectele economice ale scăderii populației orașului Varșovia cu aproximativ 400.000 de persoane... Situația gravă a aprovizionării cu alimente [va fi] ușurată... Pe de altă parte, în prezent se simte o nevoie de aproximativ 100.000 de muncitori... Mai mult decât atât, nu trebuie să trecem cu vederea nici faptul că numeroase întreprinderi și proprietăți suferă pierderi colosale... Dezavantajele economice pe care le-am pomenit trebuie totuși acceptate, deoarece anihilarea (*Ausmerzung*) evreilor este impusă necondiționat de considerente politice”³⁶⁶.

Făcînd analiza lunii octombrie, reprezentantul lui Goebbels mai adaugă cîteva tușe de culoare la imaginea creată :

„Varșovia. Chestiunea evreiască. Cea mai mare parte a evreilor din zona de locuințe evreiască a Varșoviei a fost deportată pe parcursul lunilor iulie, august și septembrie 1942. Dintr-un total de 380.000 de evrei care locuiau în Varșovia în prezent au mai rămas aproximativ 30.000, care lucrează în cadrul unor proiecte militare cu finalitate directă (în producția de îmbrăcăminte și încălțăminte). Ei sînt ținuți în barăcile (*kaserniert*) din zona de locuințe a evreilor”³⁶⁷.

A mai existat un raport expediat de Fischer din Varșovia, purtînd data de 10 decembrie 1942. Nu știm cu certitudine dacă el se referă la plănuita exterminare a evreilor rămași

365. Geheim. Der Gouverneur des Distrikts Warschau. An die Regierung des General-gouvernements (document din arhivele YIVO).

366. Cu același titlu ca și în nota anterioară (nota 365).

367. Streng vertraulich. Hauptabteilung Propaganda. Wochenberichte der Distrikte vom Monat Oktober 1942, p. 12 (document aflat în arhivele YIVO).

sau la măsurile ce se preconiza a fi luate în privința polonezilor. Oricum, intervenția Biroului de Amenajare a Teritoriului și a Comisariatului pentru Întărirea Unității Poporului German este semnificativă, fiindcă ea ne trimite pînă la sursele originare ale sistemului :

„[p. 18] Biroul de Amenajare a Teritoriului... Planurile pentru viitoarea recolonizare au fost stabilite de comun acord cu comandantul SS și SD, *Polizeiführer*-ul districtului Varșovia, în calitate sa de Comisar pentru Siguranța și Întărirea Unității Poporului German”³⁶⁸.

Rapoartele transmise de agenția lui Goebbels mai conțineau și două comunicate din Lemberg, care arată că „soluția radicală” fusese inițiată simultan pe întreg teritoriul Guvernământului General. Pe data de 29 august 1942 sînt transmise următoarele :

„Chestiunea esențială, adică dacă la mutarea (*Beseitigung*) evreilor considerentele politice trebuie puse înaintea rațiunilor ce privesc economia de război, pare să fi fost rezolvată la cel mai înalt nivel în favoarea perspectivei politice. Reducerea eficienței economice în zonele afectate trebuie trecută cu vederea. Îndrăznesc să anticipez, spunînd că în Galiția efectele vor fi probabil foarte serioase”³⁶⁹.

Din nou Lemberg intră în discuție cu șase săptămîni mai tîrziu. La prima vedere nu putem să nu ne mirăm că pînă și agentul lui Goebbels își exprimă o oarecare indignare față de maniera în care a fost realizată „recolonizarea”, ba chiar folosește termenul „lichidare”, respins în mod explicit de șeful său. În curînd însă se observă că agentul respectiv se deosebea de ceilalți numai în ceea ce privește normele de etichetă. Chestiunea privind ceea ce este „demn de un popor cultivat” reapare într-un document în care este vorba despre exterminarea poporului *polonez*, pe care o vom lua în discuție în paginile următoare.

„Lemberg, 16 octombrie 1942. Dislocarea evreilor, care în unele cazuri a căpătat forme nedemne de un popor cultivat, a provocat în mod direct o comparație între metodele *Gestapo*-ului și cele folosite de GPU.

Se pare că transporturile se fac în condiții atît de jalnice, încît este imposibil să-i împiedicăm pe evrei să evadeze. Drept urmare, în stațiile intermediare se folosesc din greu armele de foc și efectiv au loc vînători de oameni. De asemenea, s-a anunțat și că pe străzi zac zile întregi cadavrele evreilor împușcați.

Cu toate că *Reich*-ul german, ca și populația străină, este convins de necesitatea lichidării tuturor evreilor, ar fi totuși mult mai potrivit dacă problema s-ar rezolva într-o manieră care să provoace mai puține scandaluri și reacții”³⁷⁰.

Talentatul autor, pe care l-am mai citat o dată (vezi pp. 121-122), s-a dovedit capabil să prezinte aceeași problemă într-un limbaj care suna cu totul altfel :

„O realizare vrednică de laudă și plină de rezultate este de asemenea eliminarea evreilor. Să dăm un exemplu: dacă în ultimele decenii, din cauza răspîndirii molimei evreiești, Lublin, Lemberg și Reichshof [Rzeszów] se numărau printre cele mai dezgustătoare locuri din Europa Centrală, astăzi, după ce crusta evreiască a fost îndepărtată, toate aceste orașe

368. Cu același titlu ca și la nota 365.

369. Streng vertraulich. Hauptabteilung Propaganda. Wochenberichte der Distrikte vom vom 15. September 1942, p. 9 (document aflat în arhivele YIVO).

370. Citat de la p. 19 a documentului menționat la nota 367.

își manifestă libere individualitatea și astfel iată că și-au arătat din nou specificul german. Lemberg, care are un trecut german măreț, poate fi considerat astăzi un oraș cu certitudine frumos”³⁷¹.

Însă, făcând abstracție de divergențele de opinii referitoare la etichetă, în proclamația făcută pe 24 februarie 1943 Hitler s-a arătat în stare să vorbească în termeni mult mai clari decât de obicei. El a repetat că „această luptă... nu se va încheia... cu anihilarea umanității ariene, ci cu exterminarea evreilor din Europa”, dar a mai adăugat și o afirmație concretă :

„...așuneu germană... este pe cale să își încheie definitiv conturile cu inamicul evreu din interior...”³⁷².

Apoi, în timp ce *Die Judenfrage* din 1 martie 1943 vorbea ironic despre „zvonurile neclare și fantasmagorice” avansate de evreii britanici și americani despre „«noile amenințări» care s-ar zice că îi amenință pe evreii din Europa...”, pe 21 martie Hitler și-a exprimat din nou poziția :

„Fără pic de milă sau remușcare, eterna evreime ne-a obligat să intrăm în război... Iar eu repet profeția mea anterioară, că la sfârșitul acestui război...”³⁷³.

Pe 9 noiembrie 1943 tot el îi numește pe evrei, dintre care câteva milioane fuseseră deja exterminați, „acești criminali” și promite că va avea grijă de ei. „Nimeni să nu aibă vreo îndoială sau să-și facă vreo iluzie în legătură cu asta” – a strigat el³⁷⁴.

Războiul își urma cursul. Șansele de victorie ale germanilor erau din ce în ce mai reduse. Însă exterminarea evreilor a fost grăbită. Oare conducătorii Germaniei nu s-au temut de răzbumarea care s-ar fi putut abate asupra propriului lor popor? Mai mult ca sigur că nu, fiindcă știau foarte bine că, oricât de dezastruoasă ar fi înfrângerea Germaniei, nimeni pe lumea asta n-ar fi fost atât de crud încât să-i pună pe bărbații, femeile și copiii germani să plătească la rîndul lor pentru ceea ce Germania le făcuse bărbaților, femeilor și copiilor din întregul neam evreiesc. Mai mult decât atât : s-ar părea că liderii naziști, încă sperînd imposibilul, s-au gîndit că, dacă ar transforma națiunea germană dintr-o comunitate legată prin destin într-una legată prin crimă, ar spori astfel și puterea de rezistență fanatică a cetățenilor. Pe măsură ce timpul trecea și, încetul cu încetul, pierrea și speranța supraviețuirii regimului politic existent, s-ar putea ca în mințile germanilor condamnați la dezastru să fi intervenit încă o idee : că ar fi un lucru bun să elimine din rîndul adversarilor Germaniei un grup care, într-un eventual al treilea război mondial, ar acționa de la început împotriva acestei țări. Faptul că existau inși care se gîndeau permanent la un viitor război ne este dovedit de acțiunile de populare și depopulare

371. Lange, *op.cit.*, p. 117.

372. „...endgültig zu erledigen im Begriffe ist...”

373. Discursului i s-a acordat un spațiu larg în *Die Judenfrage* din 1 aprilie 1943.

374. Biroul Central de Instruire al Partidului Nazist a considerat oportun ca la acea dată să publice un document cu titlul „Trei mii de ani de ură evreiască” : *3000 Jahre jüdischer Hass*. Herausgeber : Der Reichsorganisationsleiter der NSDAP, Hauptschulungsamt (München, 1943, 7 p.) – Schulungsunterlage [Sonderheft], nr. 13. Un document secret al naziștilor, aflat astăzi în arhivele YIVO, dovedește că în anii războiului infracționalitatea în rîndurile evreilor a fost extraordinar de scăzută. Cf. Josef Guttman, în *YIVO Bleter*, revistă a Institutului de Studii Evreiești, XXVI (1945), pp. 210-217.

întreprinse pe ansamblu de Germania în Europa de Est. Chiar și judecătorul Robert H. Jackson a exprimat ideea respectivă la procesul de la Nürnberg, în discursul său de deschidere :

„Scopul naziștilor a fost acela de a-i lăsa pe vecinii Germaniei atât de slăbiți încât, chiar dacă în cele din urmă Germania ar pierde războiul, ea să rămână totuși cea mai puternică națiune din Europa”³⁷⁵.

Astfel, în mijlocul celei mai crunte lipse de forță de muncă și a unei înfiorătoare blocări a transportului pe șosele și pe calea ferată, atât pe întinsele teritorii estice, cât și în Germania, mii de trenuri atât de necesare în alte părți au ajuns să fie folosite pentru deportarea a milioane de evrei înfomețați și pe jumătate morți, oameni aduși de la distanțe imense, din Olanda, din sudul Franței sau din Grecia și depuși la fabricile morții instalate în Polonia. În același timp, pentru a asigura funcționarea camerelor de gazare și a crematoriilor, au fost angajați mii de ingineri, medici și biologi care cu siguranță că ar fi putut sluji mult mai bine mașinăria de război nazistă dacă ar fi fost luate în considerare argumente raționale. Însă erau în joc probleme mult superioare : Europa urma să devină „un continent liber care, sub îndrumarea Germaniei, avea să-și dezvolte propria sa cultură, fără influențe evreiești”. Acestea sînt cuvintele lui Otto Kriegk, un distins autor, fost membru în anturajul lui Hugenberg, care trecuse de partea naziștilor. Kriegk afirma că, în opoziție cu scopurile urmărite de evrei în război, adică înrobirea și anihilarea Germaniei, ei urmăreau crearea unei ordini în care „în cele din urmă individul cu cele mai mărețe realizări, cu spiritul pur, mintea limpede și cu sufletul curat să triumfe”³⁷⁶.

XXXI

Noi direcții de dezvoltare în studiile rasiale : remodelarea națională *versus* puritatea sîngelui

Himmler a făcut tot ce-i stătea în puteri pentru a înzestra poporul german cu un spirit pur, cu o minte limpede și un suflet curat. El a devenit securea călăului – o sarcină pe care și-o dorise de multă vreme – într-o măsură la care nici n-ar fi visat măcar. Însă în acel moment problema rasială nu mai însemna doar problema evreilor. O dată cu ocuparea spațiului estic și cu dislocarea a cel puțin zece milioane de străini, ajunși forță de muncă și sclavi ai germanilor, ea devenise infinit mai complicată. Cum era posibilă menținerea standardelor biologice proclamate de al Treilea *Reich*, chiar și după eliminarea evreilor ?

Pentru gînditorii germani, problema nu era una cu totul nouă. Încă din ajunul războiului, Alfred Pudelko, un ins al cărui nume este legat de birourile create de

375. Profesor dr. Kleo Pleyer, citat de Friedrich Burgdörfer în *Volksdeutsche Zukunft* (Junker und Dünhaupt, Berlin, 1938, 39 p.), afirmă (p. 39) : „Forța esențială și hotărîtoare a luptei pentru frontiere este potența biologică”.

376. Otto Kriegk – *Die Geburt Europas* (Scherl, Berlin, 1943, 395 p.).

Rosenberg și unul dintre cei mai renumiți instructori germani, avertizase în scris, anticipând cucerirea unor teritorii întinse :

„Indiferent din ce perspectivă l-am privi, amestecul diferitelor rase nu este deloc recomandat... Păstrarea purității și integrității caracteristicilor rasiale proprii prin programare eugenică și genetică (*Erb- und Rassenpflege*) este o condiție a capacității unei rase de a domina asupra spațiului... Folosirea unor forțe rasiale străine pentru îndeplinirea propriilor țeluri este o acțiune periculoasă. Aceste forțe trebuie dirijate și supravegheate cu atenție. Folosirea celor de același sânge cu noi în teritorii străine și în mijlocul altor popoare duce destul de ușor la distrugerea neamului”³⁷⁷.

În 1943 pericolul amenința să devină realitate. Faptul a fost descris cu multă însuflețire de dr. Walter Gross, de la Biroul de Politică Rasială a NSDAP, într-o prefață la cărțuia pe care unul dintre membrii echipei sale, Egon Leuschner, o scrisese pentru *Wehrmacht* și care se referea la „Politicile național-socialiste față de popoarele străine”³⁷⁸. Argumentul lui Gross este acela că „...din motive lesne de înțeles, nu toate chestiunile esențiale au fost abordate exhaustiv și comprehensiv”, ci au fost discutate numai problemele cu aplicabilitate imediată. Însă dilema era prezentată cu claritate, de aceea merită să oferim un citat mai lung :

„Nedreptatea și suferința amară pe care infamul tratat de la Versailles ni le-a provocat în problema spațiului est-european este compensată o dată pentru totdeauna de înfrângerea Poloniei și încorporarea teritoriilor răsăritene în cadrul *Reich*-ului german. Totuși, un astfel de câștig teritorial impune conducerii statului și întregului popor sarcini uriașe, care se cuvine să fie abordate cu cea mai mare circumspecție și numai după un plan bine elaborat, asta dacă dorim să asigurăm o absorbție unitară a noilor părți de țară în patria-mamă. Tot statul național-socialist, cel care în plan politic și în procesul de rearanjare a teritoriului est-european trebuie să țină seama de punctele de frontieră, de structura țării și de condițiile economice și industriale, dar care, din pricina conștiinței rasiale, este obligat să-și concentreze atenția în primul rând asupra fondului uman existent în acest spațiu, este confruntat și cu probleme care n-ar trebui rezolvate după metodele vechi”.

Înainte de apariția științei rasiale, cuceritorii acționaseră cu naivitate :

„Războaiele de odinioară se încheiau de obicei prin luarea în proprietate de către cuceritori a zonei locuite de neamul cucerit, oricât de mare sau de restrânsă ar fi fost ea, și astfel

377. Alfred Pudelko – *Rasse und Raum als geschichtsbestimmende Kräfte* (Eher, Berlin [1939], 52 p.), p. 50. La pp. 48-49 autorul scrie : „Importanța pe care o are amestecul de rase este evidențiată și de exemplele oferite de personalitățile istorice care acționează în istorie ca hibrizi tipici (*Mischlinge*)... În istoria germanilor, împăratul Otto al III-lea oferă cel mai bun exemplu de hibrid rasial. În zbulumatul an 1000, acest bărbat aparținând casei imperiale saxone, a cărui mamă, împărăteasa Theophana, era grecoaică, a întemeiat arhiepiscopia din Gnesen [Gniezno], a provocat daune de nedescris politiciii duse de germanii din est. În acest mod el a scos de sub influența arhiepiscopilor germani teritorii extrem de întinse și a favorizat dezvoltarea unui centru cultural și politic național al poporului polonez (*Polentum*), care pe atunci se afla în perioada de formare”.

378. Egon Leuschner, *Reichsschulungsbeauftragter des Rassenpolitischen Amtes der NSDAP – National-Sozialistische Fremdvolk-Politik : Der deutsche Mensch und die Fremdvölkischen*. Nur für den Gebrauch innerhalb der *Wehrmacht*. Tornisterschrift des Oberkommandos der *Wehrmacht*, Allgemeines Wehrmachtamt Abt. Inland, Heft 82 (1943, 48 p.). Broșura face trimitere și la Tornisterschrift nr. 29, *Deutsche Rassenpflege*, de profesor dr. Staemmler.

locuitorii din acel spațiu deveneau simultan cetățeni ai statului cuceritor. Nimeni nu lua în calcul neamul din care se trăgeau cei cucerțiți, precum și originea și nivelul lor social, nimeni nu se întreba dacă oamenii aceia erau sau nu capabili să se încadreze în noua națiune. Astfel se ignora esența proceselor rasiale. Toți se mulțumeau cu faptul că neamul în discuție era gata să-și schimbe naționalitatea și că promitea să ofere cetățeni care să respecte legea și să plătească impozitele.

Adeșori istoria s-a răzbunat foarte crunt pentru această gravă lipsă de profunzime, deoarece câștigul momentan de spațiu și de oameni oferea un cadru fertil pentru viitoare manifestări de descompunere și fărâmițare, iar legăturile de vecinătate dintre neamuri conțineau simburile unor noi complicații... Orice act de politică națională are sens pe termen lung numai dacă este definit pe baze rasiale; orice manifestare de politică rasială este rezonabilă și susceptibilă de reușită doar dacă recunoaște printre țelurile sale foloasele politice și posibilitatea materializării lor politice în realitate”³⁷⁹.

Într-o altă lucrare, emanând și ea de la un nivel foarte înalt, Gross face un comentariu destul de larg asupra esenței proceselor rasiale, domeniu în care Germania nazistă nu mai era o necunosătoare. Primul pasaj al comentariului pare uimitor de rațional :

„Încercarea de a evalua căsătoriile mixte conform distribuției rasiale a unor popare anume este una sortită eșecului; faptul că anumite neamuri sînt numite nordice, slavonice, preponderent nordice și așa mai departe, nu ne spune nimic despre clasificarea raselor sau despre valoarea zestrei biologice ereditare a individului care, accidental, ar putea fi un hibrid de evreu sau oricum altfel decît tipul mediu recunoscut al acestui popor. Pe de altă parte, din perspectiva unui război, este de neconceput să clasificăm popoarele Europei în acceptabile biologic și inacceptabile biologic, de vreme ce în multe cazuri categorisirile rasiale și politice sînt diametral opuse unele altora (vezi Norvegia și Italia). În fine, dacă ne gîndim la posibilitățile de examinare pe care le avem astăzi, chiar și o analiză rasială corectă a unui individ căsătorit depinde aproape invariabil de aspectul fizic. Așadar, astfel de analize nu pot determina calitatea spirituală și intelectuală (*psyche*) sau o fac incomplet, iar atîta timp cît documentația asupra speciei (*Art*) lipsește aproape cu totul, analizele nu pot oferi o imagine suficient de credibilă asupra valorii reale a zestrei biologice”.

Însă după aceea Gross subliniază :

„În consecință, în majoritatea cazurilor, căsătoriile mixte cu non-germani vor aduce propriului popor o zestre nedorită, iar în aproape toate cazurile nici nu se știe cu certitudine care este acea zestre biologică. În consecință, din perspectiva biologiei ereditare, ele constituie un pericol, fiindcă, dacă astfel de căsătorii se manifestă în număr mare, ele devin inevitabil hotărîtoare din punct de vedere istoric.

Trebuie adăugate aici și scrupulele manifestate de un popor anume : fiecare generație va fi capabilă să germanizeze (*Eindeutschung*) numai într-o măsură limitată chiar și elementele rasiale pozitive, deoarece o astfel de acțiune se constituie într-o sarcină educațională majoră. Fiecare căsătorie mixtă, între persoane aparținînd unor popoare diferite, pune grave probleme psihologice fiecărui partener, pornind chiar de la educația copiilor. Cu cît partenerul de naționalitate germană își poate dedica mai puțin timp activității personale a familiei, cu atît mai complicate se arată problemele amintite. În consecință, astfel de căsătorii sînt de regulă dezastruoase în timpul unui război și în perioadele de după război.

Concluzia : respingerea din principiu a oricărei căsătorii între germani și străini. Orice încercare de încălcare a unei astfel de directive și orice apreciere diferită emisă asupra vreunui caz particular... este periculoasă și iresponsabilă”³⁸⁰.

Este ușor de remarcat că acesta reprezenta setul de idei cu care germanii fuseseră obișnuți grație eforturilor învățăților lor, care insistau în continuare :

„Știința rasială (*Rassenkunde*) nu este o invenție național-socialistă, ci o știință recunoscută pe plan internațional... Rasele apar ca urmare a controlului și selecției naturale sau artificiale a procesului de reproducție. Pentru acest scop, crescătorul se folosește de mijloace precum selecția fermă și izolarea, dar ia în calcul și eliminarea (*Ausmerze*) tuturor descendenților care nu corespund țelului urmărit prin reproducție...”³⁸¹.

Prin urmare, chiar și publicațiile *Reichsführer*-ului SS care se adresau publicului obișnuit continuau în același ton, deja consacrat :

„Rasa nordică definește caracterul poporului german, fiindcă ea constituie cea mai mare parte a acestuia (50-60 de procente). Aproape fiecare german are sînge nordic, strecurat în venele strămoșilor săi cine știe cînd și unde... Pe lângă manifestarea instinctelor, un animal duce mai departe viața, își perpetuează specia. Cum ar putea omul să fie diferit ?”³⁸².

Însă, în timp ce știința rasială era ridicată în slăvi mai mult ca niciodată, Himmler se orientase deja spre o politică relativ nouă. Cuvintele sale, rostite într-un cerc restrîns și reproduse de judecătorul Jackson la procesul de la Nürnberg, au fost următoarele :

„Fie vom supune orice neam de viță aleasă de care ne-am putea folosi noi înșine și căruia îi vom putea oferi un loc în mijlocul poporului nostru, ori, domnilor – chiar dacă vi se va părea o cruzime, fiindcă natura este ea însăși crudă –, vom nimici complet acel neam...”³⁸³.

Pentru noi, lectura unui apel fățiș la cruzime, făcut cu atîta ușurință, reprezintă un șoc, dar pentru cercetătorii de rasă germană, care explicaseră ani de-a rîndul că popoarele inferioare trebuie ținute la distanță, prima parte a frazei era un șoc mult mai slab. „A supune orice neam [străin] de viță aleasă de care ne-am putea folosi noi înșine și căruia îi vom putea oferi un loc în mijlocul poporului nostru” era cu siguranță o idee care se abătea radical de la sfîntul concept de puritate rasială afirmat anterior.

380. Prof. dr. [Walter] Gross, in *Der Kampf um unsere Weltanschauung. Gedankenführungen zu weltanschaulichpolitischen Vorträgen zur Partei- und Wehrmachtsschulung*. Her. im Einvernehmen mit dem Amt Wehrmachtsschulung der Dienststelle des Reichleiters Rosenberg. Nur für den Dienstgebrauch (Stein/Oberkrain der Gauvertreter des Reichleiters Rosenberg in Kärnten, f.a. [1943 sau mai tîrziu], 148 p.), pp. 51-52.

381. Prof. dr. [Karl] Metzger (de la *Technische Hochschule* din Dresda), *ibid.*, p. 53. Atunci cînd enumeră legile referitoare la sterilizare adoptate în cel de-al treilea Reich, profesor dr. Ernst Rüdin din München (vezi capitolul al V-lea) ajunge la următoarea concluzie, publicată în *Deutscher Wissenschaftlicher Dienst* (nr. 5 din 29 iulie 1940) : „Scrupulele și sîcîliile cu caracter politic și filosofic provocate de legea din 1934] par să fi abătut atenția de la marșul neabătut spre progres al ideilor și realizărilor național-socialiste. Lucrurile stau însă exact invers ! Nu numai în țară, ci și în străinătate se aud voci care felicită Reich-ul german pentru că și-a găsit un conducător și o echipă de nădejde, îndrăznind astfel să provoace spaima speciei inferioare de oameni prin măsurile de igienă rasială adoptate”.

382. Der Reichsführer SS, SS-Hauptamt, Her., *Rassenpolitik* (Berlin [1943], 72 p.), pp. 19, 47.

383. Citat de judecătorul Jackson în cuvîntul de deschidere de la Nürnberg.

Pentru a calcula drumul străbătut de știința rasială în perioada în care încă era elogiată ca singura speranță de mîntuire, am putea compara următoarele două citate, ambele preluate din publicații la fel de oficiale. În primul se afirmă că :

„Principiul dominant pe care trebuie să-l aplicăm este acela de a nu permite pătrunderea în ființa poporului german a nici unei picături de sînge străin care l-ar putea degrada sau i-ar submina coeziunea sa uniformă și, în același timp, să nu cedăm nici un strop din prețiosul sînge german vreunui neam străin”.

În al doilea se spune că :

„Indivizii care, pe baza atitudinii lor specifice, ne-au jurat supunere, dovedesc prin aceasta că dețin calitățile nordice, chiar dacă în aspectul lor exterior ei nu corespund cu totul idealului nordic. Prin urmare, jurămîntul de credință făcut *Reich*-ului în mod onest și de bună voie de un european [negerman] nu reprezintă doar un element politic, ci și expresia unui atașament [Zuordnung] biologic”³⁸⁴.

Așadar, era absolut normal ca profesor dr. Walter Gross, în calitatea sa de conducător și responsabil al Biroului de Politică Rasială al partidului nazist, să explice noua evoluție a lucrurilor. Într-un document cu caracter confidențial care a atras în mod deosebit atenția liderilor partidului și a circulat printre înalții funcționari ai *Reich*-ului, Gross trage o linie de demarcație între știința rasială și politica rasială, ultima fiind considerată drept o „aplicație cu caracter politic a percepțiilor științifice”. Totuși, Gross continuă spunînd că, pe lângă știință și politică, aici intervine și un al treilea element : nici un fel de politică rasială nu este posibilă fără o anumită concepție asupra istoriei. Imaginea istoriei rasiale nu este rezultatul direct al percepțiilor științifice, ci al intuiției „geniilor individuale”, printre care este numit și Alfred Rosenberg. Metoda politicii rasiale, aplicată

„în interiorul propriului neam, înseamnă o dirijare diferențială a răspîndirii, dar în special în vremuri în care au loc mari deplasări de populație și migrații ale popoarelor, așa cum se observă în prezent, cînd ea are efecte mult dincolo de granițele propriului nostru neam și astfel intră în strînsă legătură cu considerente de ordin economic și de politică externă...”.

„Este evident”, a adăugat Gross, „că această practică esențială de ordin politico-rasial nu poate fi discutată sau promovată în public”³⁸⁵.

384. Primul citat este din Ulrich Greifelt – „Festigung deutschen Volkstums im deutschen Ostraum”, în *Raumforschung und Raumordnung*, nr. 5 (1941), p. 3. Autorul a fost conducător de brigadă SS și director al Biroului [din Berlin] al *Reichsführer*-ului SS care ocupa funcția de Comisar al *Reich*-ului pentru Întărirea Unității Poporului German. Al doilea citat este preluat din *Lehrplan für die weltanschauliche Erziehung in der SS und Polizei...* (vezi nota 269), p. 77.

385. Walter Gross – „Rassenpolitik”, publicat în *Deutschlands Erneuerung* (august 1942) și retipărit în *Informationsdienst, Rassenpolitisches Amt der NSDAP, Reichsleitung*, nr. 130 din 20 octombrie 1942. Un an mai tîrziu, profesorul Gross, comentînd cu generozitate un nou volum de biologie, cel al lui Gerhard Heberer (*Die Evolution der Organismen, Sammelwerk*, Fischer, Jena, 1943, 774 p.), mărturisește în fața cercului său de intimi : „În timpul ultimilor ani au avut loc permanente controverse publice legate de probleme de biologie, iar discuțiile erau uneori atît de departe de subiect încît, din respect pentru intelectualitatea germană și pentru a evita confuzii ce s-ar putea propaga ulterior în rîndul poporului nostru, comentariile în afara revistelor de specialitate au fost oprite. După cum se știe, din aceleași motive eu însumi am interzis analiza detaliată a unor astfel de chestiuni pe parcursul instruirii [în partidul nazist]”. Cf. *Informationsdienst, Rassenpolitisches Amt der NSDAP, Reichsleitung*, nr. 140 din 20 august 1943, p. 499.

Însă, în vreme ce Gross își putea permite să pună temporar sarcinile administrative mai presus de îndatorirea sa de cercetător asupra rasei, cercetarea germană în ansamblul ei nu putea să-și înceteze activitatea. „Este o sarcină a științei din toate timpurile” a declarat un autor ambițios, „să aibă grijă ca puterea a cărui interpret este [știința] să nu se mulțumească să-și îndeplinească inconștient mandatul, ci să îl și transpună în idei și să îl aplice în deplină cunoștință de cauză”³⁸⁶. Învățații care dețin un astfel de sentiment viu al datoriei nu-și vor sacrifica niciodată principiile în favoarea eficienței. De aceea, pentru a umple golul creat, trebuie ca principiile însele să fie reformulate.

Aici intervine conceptul de „remodelare națională”, care are rolul de a consolida fundamentele științifice necesare întăririi unității poporului german în sensul său lărgit, cu totul nou.

Conceptul amintit nu a răsărit din senin. Cu câțiva ani înainte de izbucnirea războiului, un grup de cercetători extrem de capabili, care colabora cu *Deutsches Auslandsinstitut* (Institutul pentru Germanii din Străinătate) din Stuttgart (dr. Heinz Kloss, dr. Hans-Joachim Beyer, dr. Otto Albrecht Isbert și alții), edita revista *Volksforschung* (Studii asupra Poporului). Numele dat de ei revistei fusese inițial *Auslandsdeutsche Volksforschung* (Studii asupra Poporului German din Străinătate), dar perspectiva publicației s-a lărgit destul de repede. Ulterior, un alt grup, concentrat în jurul Institutului pentru Studii Externe și de Frontieră (*Institut für Grenz- und Auslandstudien*), s-a supus și el chemării. Avându-l în frunte pe profesor dr. Karl von Loesch și numărând între membri inși asemeni profesorului dr. Max Hildebert Boehm, Institutul se specializase înainte de izbucnirea războiului în drepturile minorității germane din afara granițelor. După venirea lui Hitler la putere, li s-a părut normal să justifice fiecare dintre pretențiile teritoriale emise de germani, precum și achizițiile de noi teritorii. Asaltul germanilor asupra Estului a permis apariția cercetărilor asupra condițiilor etnice din țările slave și asupra contribuției germanilor la dezvoltarea respectivelor teritorii. Însă în 1943 își face apariția un volum semnificativ și totodată interesant, care se concentrează asupra problemelor specifice legate de remodelarea spiritualității unui neam sau, mai simplu, de remodelare națională³⁸⁷.

386. Otto Westphal – *Das Reich. Aufgang und Vollendung*. Erster Band, 2. und 3. Auflage (Kohlhammer, Stuttgart, 1943, 668 p.), p. VIII. Autorul afirmă în continuare: „Iar ideea care trebuie aplicată în timpul actualului mandat german este următoarea: pentru prima dată în istoria poporului german revoluția național-socialistă i-a impus sarcina de a face să apară o nouă ordine de pe urma ideilor trezite la viață în acest popor. Fiindcă o astfel de sarcină n-a mai fost niciodată impusă marelui german și de aceea ea nici n-a fost dusă vreodată la îndeplinire”.

387. *Volkwerdung und Volkstumswandel*. Her. von Karl von Loesch (Schwarzhäupter-Verlag, Leipzig [1943], 216 p.), *Volkstumskundliche Untersuchungen des Instituts für Grenz- und Auslandstudien zum europäischen Problem*. 2. Folge. Cîteva dintre subiectele analizate cu precauție și prezentate ca material comparativ, erau: „*Blakkede*. O încercare de explicare a stratului interstițial din Schleswig-ul de Nord (Ernst Schröder); „Dinamica modificării limbajului în Schleswig” (Paul Selk); „Fundamentele naționalismului scoțian” (dr. Gerhard von Tevenar); „Frizienii în Olanda” (Hans Peterleitner); „Granița etnică ruso-estoniană în sud-estul estoniei între anii 1922 și 1934” (dr. Gerhard Teich); „Imigrația croaților în Reich-ul german” (dr. Lujo Tončić Edler von Sorinj); „Coptii” (dr. Johann Gottfried Ivo Theiss); „Problemele psihologice ale remodelării naționale” (profesor dr. Max Hildebert Boehm); „Remodelarea națională și devenirea națională” (dr. Wilhelm E. Mühlmann).

S-ar părea că această teorie revoluționară n-a fost nicăieri expusă mai clar decât a făcut-o Egon Leuschner în revista *Wehrmacht*-ului despre care am pomenit mai sus. Aparent conformându-se tuturor preceptelor adoptate de un cercetător conștiințios din domeniul studiilor rasiale, Leuschner își alege ca punct de pornire următoarea idee :

„O politică național-socialistă referitoare la popoarele străine, care să se supună tuturor exigențelor economiei, trebuie totuși să adopte un principiu capital : acela de a nu face nimic și de a se reține de la orice acțiune care ar putea slăbi sau pune în pericol fondul biologic al unui popor”.

După aceea el definește cu minuțiozitate conceptele generale definitorii pentru un popor, cele pe care le stabiliseră științele sociale și biologice germane. Pe unele din ele le-am întâlnit deja și vom da câteva exemple : „apartenența la un popor străin (*fremd-völkisch*)”, de rasă sau specie înrudită (*artverwandt*)”, „de origine comună – de origine diferită (străină) (*stammesgleich – stammesfremd*)”, „de sînge (viță) german(ă) (*deutsch-blütig*)”, de origine germană (*deutschstämmig*)”, „de neam german (*volksdeutsch*)”, „căsătorii mixte (*Mischehe*)” și, în fine, „asimilare (*Assimilation*)” și „remodelare națională (*Umvolkung*)”. Cititorul este învățat că național-socialismul s-a opus dintotdeauna categoric asimilării, în sensul clar de „intrare falsificată într-un popor străin”. Există totuși o posibilitate clară de amalgamare a elementelor străine „fără a pune în pericol o rasă”.

„Prin conceptul de «remodelare națională (*Umvolkung*)» noi înțelegem dezvoltarea fizică și spirituală și a unui individ sau grup în cadrul unui alt popor, unde acesta este absorbit interior de noua spiritualitate națională... Remodelarea națională se poate petrece voluntar (ca în cazul hughenoților), dacă grupul care urmează să fie remodelat își manifestă disponibilitatea de remodelare spirituală, însă ea poate fi și impusă, fenomen care de regulă s-a întîmplat și se întîmplă și în zilele noastre din pricina unor evenimente de ordin politic, prin trasarea unor noi frontiere după încheierea unor războaie.”

La pagina 40 a lucrării apar pentru prima dată doi termeni noi : „*umvolkungsfähig* (apt de remodelare națională)” și „*umvolkungswürdig* (demn de remodelare națională)”.

„Hotărîrea privitoare la membrii unui popor străin care s-ar cuveni să fie acceptați în cadrul spiritualității poporului german depinde de capacitatea acestora de remodelare. O astfel de decizie depinde în primul rînd de poporul din care se trag aceștia, căci ei pot avea o origine apropiată, o origine străină sau pot proveni dintr-o rasă străină. În cazul membrilor unor popoare de origine apropiată de obicei remodelarea ar putea fi acceptată ; pentru cei proveniți din popoare de origine străină ea s-ar putea accepta numai în cazuri excepționale, atîta timp cît individul nu posedă trăsături specifice unor rase străine (evreică, negroidă, asiatică etc.). În ceea ce privește rasele străine, remodelarea națională trebuie respinsă din principiu. Stabilirea capacității de remodelare nu este însă suficientă pentru a emite o judecată finală, ci avem nevoie de un test complementar, nu mai puțin important. Știm că membrii fiecărui popor, în ciuda celei mai cuprinzătoare asemănări rasiale, sînt totuși foarte diferiți în ceea ce privește capacitatea lor mentală, capacitatea de realizare [individuală], caracterul și așa mai departe... Din nefericire, această perspectivă este adesea prea puțin luată în considerare atunci cînd se discută probleme legate de germanizare... Trebuie să avansăm pretenția ca fiecare membru al unui popor străin, care dorește să fie avut în vedere pentru o posibilă germanizare, să se dovedească nu numai apt, ci și demn de remodelare națională. Prin această realizare și prin caracterul său, el trebuie să promită că va urma modelul cetățeanului german de valoare.”

XXXII

Remodelarea națională a letonilor și polonezilor

În conexiune imediată cu instrucțiunile date de *Reichsführer*-ul SS în calitatea sa de comisar pentru Întărirea Unității Poporului German, specialiștii au căutat să le urmeze și s-au pornit să caute grupuri „remodelabile”, care să fie în același timp „demne de remodelare”. Prima încercare de acest gen de care avem cunoștință este conținută într-un memorandum secret redactat în octombrie 1941 de dr. [Wilhelm] Lenz, de la Universitatea din Posen, care lucra în cadrul administrației civile din Riga, dirijată de Rosenberg. Documentul, intitulat „Compoziția rasială a letonilor și influența germană exercitată asupra lor”, ajunge la punctul culminant în concluzie :

„Situția actuală a poporului leton oferă ocazia de a duce la capăt germanizarea (*Eindeutschung*) completă a acestui trib (*Volksstamm*), care se înrudește cu noi ca specie (*artverwandt*) și ne este asemănător în ceea ce privește cultura sa”³⁸⁸.

Lohse, comisarul *Reich*-ului și cea mai înaltă autoritate din *Ostland*, s-a arătat atît de încîntat de idee, încît a adăugat pe hîrtie cu un creion roșu cuvîntul „Excelent”.

După aproximativ un an, pe data de 3 noiembrie 1942, dr. Lüdemann expediază un raport din Cracovia către Ministerului Propagandei :

„Este evident că [în cadrul Guvernămîntului General] există intenția de a selecta persoanele din cadrul elitei (*Führerschicht*) ucrainiene și de asemenea din anumite grupuri de populație poloneză, pentru a le germaniza (*Eindeutschung*) și a le pune în slujba *Reich*-ului”³⁸⁹.

În cele cîteva rînduri citate se observă ușor rezerva cu care erau priviți polonezii. Totuși s-a întîmplat că mai ales problema remodelării naționale a polonezilor a devenit una de mari proporții. La acest fapt se face trimitere în următorul paragraf al lucrării lui Leuschner, despre care am pomenit anterior :

„Pe parcursul ultimelor luni, în anumite regiuni ale vechiului *Reich* au fost aduse familii de polonezi care urmau să devină agricultori și care nu intrau sub incidența reglementărilor restrictive impuse polonezilor și care urmau să se stabilească definitiv aici. Măsura amintită, decisă de comisarul *Reich*-ului pentru Întărirea Unității Poporului German, a fost primită în multe cazuri cu surprindere și chiar cu un sentiment de îngrijorare, provocat de necunoașterea biologiei rasiale”.

388. *Die rassische Zusammensetzung der Letten und ihre Beeinflussung durch die Deutschen* (o copie a documentului se găsește în arhivele YIVO). Trampedach, conducătorul Departamentului Politic, înainte de a înmîna memorandum-ul comisarului *Reich*-ului, Lohse, a adăugat : „Dr. Lenz a scris acest raport la cererea mea personală. El a fost *Studienrat* [profesor de liceu cu studii academice] în Mitau [numele german al localității letone Jelgava], iar acum este implicat în munca de cercetare desfășurată în Posen”. Dintr-o trimitere bibliografică am aflat despre existența unei cărți scrise de dr. Lenz și avînd ca subiect procesele de remodelare națională desfășurate pe teritoriul Estoniei și Letoniei în perioada medievală : *Umvolkungsvorgänge in der ständischen ordnung Livlands* (Posen, 1941).

389. Document aflat în posesia YIVO.

Pentru a mai diminua neliniștea unui popor care fusese bombardat ani de-a rândul cu dogma rasială general acceptată, a apărut explicația conform căreia inițial acești oameni fuseseră germani. În consecință, ei trebuiau pur și simplu aduși înapoi, la sînul comunității naționale germane. Leuschner sugera că existau două grupuri de nou-veniți. Unul era format din persoane a căror origine germană era evidentă :

„În ciuda faptului că ei își susțin apartenența la modul de gîndire și de simțire polonez, se deosebesc clar de populația poloneză care îi înconjoară prin întregul lor mod de viață. Simțul ordinii și al curățeniei, încrederea în propria persoană, cinstea, sinceritatea și onestitatea – iată cîteva dintre trăsăturile care îi caracterizează și care sînt cu totul opuse caracterului tipic al neamului polonez. Ar fi o lipsă de deschidere științifică și o stupiditate politică dacă am accepta ca poporul polonez să-i folosească pentru sine pe acești oameni care, la urma urmei, nu au în comun cu polonezii decât doar [*sic*] faptul că își susțin caracterul polon (*Polenium*). Așadar înșii de sorginte germană, care au fost asimilați de polonezi, trebuie recuștigați și germanizați. Grupul de indivizi de origine germană este verificat prin intermediul unui proces de selecție special în care le sînt testate calitățile, iar acest proces se organizează de către oficiile subordonate *Reichsführer*-ului SS, în calitatea sa de Comisar al *Reich*-ului pentru Întărirea Unității Poporului German, împreună cu Biroul de Politică Rasială al NSDAP...³⁹⁰ Pentru a le ușura procesul de remodelare (*Einvolkung*), oamenii aceștia nu trebuie să rămînă în mijlocul populației poloneze, deoarece această asociere ar putea chiar să pericliteze procesul de germanizare...”.

Însă Leuschner insistă, spunînd că nici celălalt grup, cel a cărui origine germană nu poate fi dovedită, nu trebuie respins, deoarece știința rasială ne învață că :

„Remodelarea națională a membrilor unor popoare de origine străină este posibilă dacă persoanele care trebuie să fie remodelate (*einzuvoenkend*) au o compoziție rasială corespunzătoare cu cea a poporului german, adică dacă este vorba despre înși care sînt definiți de obicei drept nordici. Nu există nici o îndoială că în cadrul poporului polonez se găsesc într-adevăr, chiar dacă într-o măsură extrem de redusă, membri care îndeplinesc aceste cerințe. Cu ajutorul unei testări rasiale minuțios gîndite, țăranilor polonezi dislocați, (*abgesiedelte*) ale căror domenii agricole au fost preluate de către noii coloniști (germanii din Volhinia [în nord-vestul Ucrainei], Basarabia etc.), le-au fost verificate aptitudinile rasiale. Procedura amintită nu este una unilaterală ; nu se ține cont exclusiv de conformația fizică de tip nordic, ci se analizează și comportamentul psihic, structura mentală, luîndu-se în calcul și mărturiile legate de realizările [individuale] relevante pentru evaluarea amintită, iar perioada de observație se întinde pe parcursul a cîtorva săptămîni. În luarea deciziei nu este evaluat numai individul izolat, ci sînt examinați toți membrii unei familii sau ai unui neam (*Sippe*), iar decizia la care se ajunge în final este luată pe baza sumei totale a valorilor stabile, din care se obține valoarea medie a unei întregi familii”.

Dacă vreun adept la științei rasiale ar mai avea unele ezitări, provocate de propria-i conștiință, scrupulele sale pot fi învinse afirmînd pur și simplu că, dacă un om este de calitate, atunci el oricum aparține probabil neamului german :

„În ceea ce privește caracterul, inteligența și spiritul uman, observațiile și experiența acumulate în astfel de investigații susțin ipoteza că cele mai multe dintre familiile poloneze

390. Limbajul folosit de Gross în cartea citată la nota 380 este unul și mai direct : „...Comisarul *Reich*-ului pentru Întărirea Unității Poporului German... trebuie să stabilească grupurile în care se includ astfel de persoane, conform originii și numărului lor, precum și să îi pună pe cei aleși la dispoziția poporului german”.

mai aparțin într-un fel neamului german, adică, în ultimă instanță, nu sînt altceva decît indivizi polonizați, dar de obîrșie germană. Însă în cazul lor procesul de polonizare a început cu atît de mult timp în urmă, încît nici un fel de mărturie documentară (cum ar fi un vechi nume german, acte de căsătorie sau de botez) nu demonstrează originea germană”³⁹¹.

XXXIII

Împărțirea polonezilor : remodelare, înrobire și exterminare

Motivele care au determinat înființarea polonezilor în cadrul programului de remodelare erau de natură politică. Cîteva milioane de polonezi locuiau în cadrul noilor frontiere ale *Reich*-ului, pe teritoriile ocupate de germani în 1939. Apoi, după estimările germane, mai existau încă cinsprezece milioane care trăiau pe teritoriul Guvernămîntului General, în imediata vecinătate a *Reich*-ului. După trei ani și jumătate de stăpînire germană, viitorul acestui teritoriu era încă nedecis ; definirea sa drept un ținut alături de *Reich*-ului (*Nebenland*) nu reprezenta o soluție, deși se constituia într-o nouă completare în vocabularul german. În ceea ce privea soarta polonezilor dinăuntru *Reich*-ului, era clar că ei nu mai trebuiau să existe ca polonezi. În schimb, în problema Guvernămîntului General conducătorii germani au ajuns la concluzia că în jur de jumătate din populația poloneză din teritoriu ar putea fi supusă remodelării naționale sau – ca s-o spunem direct – ar putea fi germanizată.

Întreaga problemă, cu toate implicațiile ei, a fost scoasă în evidență într-un memorandum scris la începutul anului 1943, semnat de dr. Gollert și trimis la Ministerul Propagandei. Documentul afirma că, în cazul luării unei decizii asupra soartei Guvernămîntului General și a polonezilor care locuiau în acel teritoriu, posibilitatea existenței unui stat polonez trebuie eliminată încă din start. Oricine se gîndește la reinstituirea independenței Poloniei trebuie nimicit (*ausgemerzt*) fără milă, ca dușman al statului german. De asemenea nu ar fi de dorit nici instituirea unui protectorat, fiindcă acesta ar reprezenta tot o formă de autoguvernare a polonezilor. Chiar și formularea guvernatorului general, dr. Frank, după care Guvernămîntul General trebuia să devină „un acasă (*Heimstätte*)” al polonezilor, este una inacceptabilă, deoarece cele cinsprezece milioane de polonezi care locuiau atunci în zonă puteau deveni, o dată cu trecerea timpului, douăzeci sau douăzeci și cinci de milioane, caz în care ar reprezenta o amenințare pentru *Reich*. „Numai în cazul în care întreg spațiul de pe Vistula, inclusiv Guvernămîntul General, ar fi în cele din urmă transformat pe parcursul următorilor ani și decenii într-un spațiu german, doar atunci se poate considera că pericolul polonez a fost îndepărtat”.

Într-un raport redactat puțin mai devreme, un înalt funcționar din Ministerul Propagandei³⁹² subliniașcă că „în calitatea sa de comisar al *Reich*-ului pentru Întărirea Unității

391. Leuschner, *op.cit.*, pp. 41-42. Remarcați completarea la semantica celui de-al treilea *Reich*, existentă în citatul precedent : „dislocați” în loc de „expropriați”.

392. Raport trimis către dr. Goebbels de dr. [Hans] Schmidt-Leonhardt, îndrumător în cadrul Ministerului Propagandei și profesor la Universitatea din Berlin, din călătoria sa pe teritoriul Guvernămîntului General. Raportul are înscrisă data de 11 noiembrie 1942 și nr. R1621 (în arhivele YIVO).

Poporului German, *Reichsführer*-ul SS urmează o tactică despre care guvernatorul general crede că poate fi aplicată numai pe timp de pace și pentru planificarea unei colonizări definitive". Agențiile lui Himmler nu-și făceau astfel de scrupule, deoarece aveau convingerea că țin foarte bine situația sub control. Prin urmare, ei au continuat să aplice planul lor de obstrucționare a Guvernământului General, „trasînd o «zonă de protecție» realizată prin aducerea pentru colonizare a 30.000 de familii de țărani germani” în districtul Lublin. Începutul a fost făcut în regiunea Zamość. Cîteva mii de polonezi au fost încercuiți, închiși în lagăre și ulterior trimiși la muncă forțată în Germania, în vreme ce soțiile și copiii acestora au fost încărcăți în vagoane de marfă și expediați în diverse orașe din districtul Varșoviei. Coloniștii care s-au mutat aici erau țărani germani aduși din Croația și Bosnia.

Dar să revenim acum la memorandum-ul lui Gollert. Documentul susține că transformarea Guvernământului General într-un spațiu german (sau, după cum afirmă fără ocolișuri autorul într-un alt pasaj, includerea sa în *Reich*-ul german) presupune luarea unei hotărâri în privința populației. Astfel se impun de la sine trei posibilități :

a) Germanizarea tuturor celor cincisprezece milioane de polonezi. Însă, pe lângă dificultățile impuse de un astfel de act, încercările anterioare de remodelare națională au arătat că germanizarea a cincisprezece milioane de străini (*Fremdvölkische*) nu era deloc recomandabilă.

„b) A doua soluție ar consta în nimicirea (*auszumerzen*) tuturor celor cincisprezece milioane de oameni printr-o măsură radicală. Și această soluție trebuie să fie respinsă. Cu siguranță că, în fața posibilei judecăți a istoriei, aplicarea unor astfel de măsuri radicale poate fi justificată prin argumente biologice, așa cum a fost necesar [să acționăm], spre exemplu, în cazul evreilor. Dar este nedemn de o națiune culturală să scape pur și simplu de un popor de cincisprezece milioane în *acest* fel. Ideea propusă de un american, aceea de a steriliza populația masculină a Germaniei, a fost etichetată de întreaga presă germană drept o dezonorare a culturii, și pe bună dreptate. La rîndul nostru, noi, germanii, ar trebui să ne dăm seama că sîntem prea puternici pentru a rezolva pe această cale problema poloneză”³⁹³.

c) O a treia soluție ar putea fi oferită de evacuarea tuturor polonezilor din teritoriul de pe Vistula. Soluția poate fi realizată practic, dar nici ea nu este recomandabilă ; ar crea pericolul iredentismului, mai ales dacă polonezii ar fi trimiși spre est.

d) Astfel, s-a sugerat ca polonezii să fie împărțiți în trei categorii :

1. cei care pot fi germanizați o dată cu trecerea timpului ;
2. cei care sînt valoroși ca forță de muncă (*arbeitspolitisch*) și în consecință pot rămîne în teritoriul de pe Vistula ;
3. cei care nu reprezintă nici un interes pentru germani și deci trebuie dislocați din teritoriul de pe Vistula.

393. Pentru a clarifica întreg înțelesul textului, trebuie să spunem că tot ce este pus între ghilimele reprezintă citate preluate cuvînt cu cuvînt ; alte fragmente din document sînt redată într-un limbaj cît mai apropiat de textul original. YIVO deține două schițe ale memorandum-ului lui Gollert. Prima, cea din care este preluat citatul, este scrisă pe 29 martie 1943, în Varșovia ; a doua, după cuvintele „cum a fost necesar [să acționăm], spre exemplu, în cazul evreilor”, continuă astfel : „dar o astfel de soluție pare dezonorantă pentru tradiția poporului german în ceea ce privește atitudinea față de un popor din care o mare parte încă mai locuiește în interiorul granițelor *Reich*-ului. Planul aceluia evreu american, de a steriliza...”.

Atunci cînd trebuiau să se decidă cine sînt cei care pot fi germanizați, germanii își puteau permite să fie liberali, pentru că milioane de polonezi erau prețioși

„nu numai din cauza conformației lor rasiale, dar și datorită abilităților lor pe ansamblu. Bineînțeles că, atunci cînd testăm această mulțime de oameni, ar fi cazul să uităm de concepțiile noastre referitoare la «omul nordic». Am putea să rezolvăm totul cu mult sînge rece dacă vom lua în considerare faptul că aproape toți germanii de la est de Elba au o ușoară marcă slavă (vezi pomeții populației germane de la est de Elba). La urma urmei, «prusianismul», despre care nimeni nu se îndoiește că a jucat rolul cel mai important în dezvoltarea statului și poporului *Reich*-ului nostru, este în mare măsură un amestec de elemente teutone și slave. Din perspectiva secolelor care au trecut, această combinație s-a dovedit a fi favorabilă; așadar o reînnoită combinație a singelui slav polonez de calitate cu cel al populației germane nu ar fi de condamnat. Se poate estima că, și dacă am adopta cele mai stricte standarde, șapte pînă la opt milioane de polonezi ar putea fi considerați germani”.

În al doilea grup ar putea intra patru pînă la șase milioane de polonezi, care ar putea fi folosiți „fără nici un pericol” ca forță de muncă.

În fine, au mai rămas între două și trei milioane de oameni

„care nu au nici o valoare pentru noi, germanii. Aici se includ nu numai polonezii fanatici, care trebuie, bineînțeles, nimiciți (*ausgemerzt*) pînă la ultimul, ci, mai mult, toate elementele asociale, toți bolnavii și toate celelalte persoane despre care nici nu poate fi vorba să ne intereseze, nici măcar ca muncitori”.

„În cazul celei de-a treia categorii”, se spune în concluzia documentului semnat de dr. Gollert, „care reprezintă un număr de persoane mult mai redus decît primele două, măsurile radicale nu pot fi evitate (*werden Radikalmittel nicht zu vermeiden sein*)”.

Zvonurile care răspîndeau ideea că în cele din urmă nici polonezii nu o vor duce mai bine decît evreii începuseră să circule în rîndurile populației poloneze încă dinainte de începerea uciderilor în masă. Într-un raport „strict confidențial” al unuia dintre reprezentanții ministerului lui Goebbels în Guvernămîntul General (document aflat acum în posesia YIVO), autorul își informa șefii despre un raid neobișnuit de brutal organizat de poliția germană în Lublin. Raidul a avut loc pe 1 octombrie 1942 și „toți polonezii, bărbați și femei, care nu au putut să arate că au un loc de muncă au fost luați și duși într-un lagăr. Copiii rămași singuri și mai mici de cincisprezece ani au fost predați unui orfelinat”. După aceea funcționarul cu propaganda începe să spună:

„...Întreg orașul este furios din pricina acțiunii. Mulți polonezi spun: «N-aveam dreptate cînd spuneam că se apropie momentul deportării peste Bug [în est]? A venit mai devreme decît era de așteptat. A început exact pe 1 octombrie, dimineața». Faptul că oamenii sînt înregistrați [în acte] după vîrstă și sex este considerat o dovadă care susține zvonul deportării peste Bug. Mai mult decît atît, se susține că cei evacuați nu vor avea dreptul să își ia cu ei mai mult de 25 de kilograme de bagaj. Se spune că aceasta ar fi încă o dovadă care arată că se preconizează o acțiune ca aceea [desfășurată] împotriva evreilor. [Oamenii spun că] de acum polonezii urmează să fie folosiți pentru producția de săpun, exact cum s-a întîmplat cu evreii”.

Funcționarul anonim nu își manifestă în nici un fel emoția la auzul afirmației că Germania producea săpun din grăsimile evreilor omorîți. Mai mult, el nici nu respinge acuzația și nici nu o consideră neîntemeiată.

Respectivul raport al Ministerului Propagandei, scris pe 23 februarie și citat mai sus, dar și o ciornă redactată anterior, pe 15 februarie 1943, ne dovedesc că zvonurile legate de plănuita separare a polonezilor, precum și de indicațiile clare care fixau soarta viitoare a fiecăreia dintre categoriile amintite, s-au întezit în special în zilele imediat următoare asediului de la Stalingrad, adică la începutul anului 1943. Nu mai avem nevoie de nici o dovadă în plus pentru a arăta că, departe de a fi opera minții dr.-lui Gollert, planul acesta reflecta mai curînd un set de idei care circulau în mod curent printre funcționarii administrației germane din Guvernămîntul General. „Mișcarea de rezistență a răspuns printr-o declarație în care se spune că polonezii au ajuns să împărtășească soarta evreilor și că la ora actuală ei trebuie practic să facă față nimicirii”. Un alt raport, purtînd data de 15 februarie 1943 (aflat, de asemenea în posesia YIVO), folosește următoarea exprimare: „...În rîndul populației poloneze circulă zvonul că polonezii sînt în pericol să împărtășească soarta evreilor, despre al căror tratament fiecare polonez din Guvernămîntul General are informații dintre cele mai exacte”. Nu putem decît să presupunem cum s-a întîmplat că pînă la urmă uciderea în masă a populației poloneze nu a avut loc. Unele ipoteze, legate de considerente de ordin umanitar, nu-și au locul aici, mai ales dacă ne amintim de ordinul pe care îl dăduse Hitler în ajunul începerii războiului și despre care s-a aflat mai tîrziu, la procesul de la Nürnberg: „Fiți nemiloși. Comportați-vă cu brutalitate..., ucideți fără milă toți bărbații, toate femeile și toți copiii de rasă poloneză sau care vorbesc poloneza”³⁹⁴.

Se poate presupune că acele două – pînă la trei – milioane de polonezi „lipsiți de orice valoare pentru noi, germanii” au fost salvați de întorsătura sorții pe cîmpul de luptă și de declinul abia început al puterii Germaniei. Este adevărat că omorîrea evreilor rămași a continuat într-un ritm tot mai susținut, însă naziștii nu mai aveau suficientă energie pentru a se angaja într-o altă acțiune de același gen și la o scară chiar mai mare. Dacă pe cîmpurile de luptă succesele germanilor ar mai fi continuat cîțiva ani, nu numai polonezii ar fi împărtășit soarta evreilor, ci și alte popoare, care probabil ar fi fost, la rîndul lor, supuse unui plan de „împărțire” și anihilare. Chiar și pe ucrainieni îi aștepta aceeași soartă, deși mulți dintre ei susținuseră hitlerismul încă de la începuturile sale. În raportul redactat în 1944 (vezi pagina 109), dr. Taubert se laudă – justificat sau nu – că doar intervenția Ministerului Propagandei a împiedicat „exterminarea totală (*Ausrottung*) a intelighenției ucrainene”.

Așa cum ni se prezintă situația, naziștii au pus în aplicare numai o parte a programului lor, și anume remodelarea națională, dar au făcut-o într-o măsură semnificativă. Acum înțelegem mai bine de unde proveneau o bună parte din „persoanele dislocate” pe care armatele aliaților occidentali le-au descoperit în Germania. Nu sîntem interesați să aflăm aici dacă declarația acestora, conform căreia fuseseră aduși în Germania împotriva voinței lor, este justificată în toate cazurile. Cu siguranță însă că împotrivirea unora dintre ei poate fi pusă serios la îndoială, cel puțin în cazul SS-iștilor letoni și estonieni sau în cel al adepților lor.

394. *New York Times* din 24 noiembrie 1945.

XXXIV

Exterminarea evreilor continuă : revizuirii în teorie, consecvență în practică

Știința germană ajunsese la unele revizuirii fundamentale ale doctrinei chiar în ceea ce privește „chestiunea evreiască”. După cum am văzut deja, mai întâi s-a renunțat la termenul de „arian”, deși Hitler însuși a revenit la vechiul său obicei de a-l folosi. După aceea a fost eliminat termenul de „semit” și, ca o consecință logică, cel de „antisemit”. S-a dovedit că ideea unei *Rasse* evreiești era un mit. Încercînd să iasă din încurcătură, un autor SS-ist declara într-o lucrare care era îndatorată zdravăn unor cercetători faimoși, ca Erwin Baur, Kühn-Staemmler-Burgdörfer, Hans F.K. Günther, Arthur Gütt, Ernst Rüdin și alții : „Nu este cazul să spunem că evreii sînt o rasă, dar ei reprezintă un tip rasial uniform din punct de vedere psihic”³⁹⁵. Oamenii de știință au avut nevoie de cîteva ani de eforturi extenuante pentru a ajunge la concluzia că pînă la urmă această „antirasă” reprezenta un amestec rasial, adică nu era cu nimic diferită de oricare alt grup „rasial”. Însă ea *trebuia* să fie fundamental diferită, așadar trebuia să se dovedească faptul că evreii erau un amestec *specific*, „nu un amestec unitar”, orice va fi însemnînd un amestec „unitar”. Și oare de ce rasa evreiască nu provenea din același creuzet, în conformitate cu legile generale ale combinațiilor rasiale ? Din pricina condițiilor istorice specifice în care evreii trăiseră cîteva mii de ani, spuneau cercetătorii din domeniul raseologiei. Însă, conform cunoștințelor științifice ale germanilor, chiar condițiile istorice erau cele care creau popoare și grupuri etnice din ingrediente rasiale divergente. Dacă lucrurile stăteau așa, oare evreii nu erau, la urma urmei, un grup etnic sau, conform terminologiei naziste, un *popor* ? Dar nu, ei *nu aveau cum* să fie un popor, fiindcă atunci fundamentul științific al conceptului *Ausmerze* s-ar fi făcut țandări, iar pe parcursul secolului al XIX-lea mentalitatea germanilor fusese modelată în așa fel încît orice linie politică concretă trebuia să fie susținută de o bază științifică. În consecință, o perioadă evreii au fost promovați la rangul de „antipopor (*Gegenvolk*)” – orice va fi însemnînd termenul –, asta pînă cînd dr. Gerhard Teich a găsit un concept cu mult mai potrivit pentru a demonstra *quod erat demonstrandum*, și anume că era necesar ca evreii să fie nimiciți. Opinia care circula de obicei era aceea că evreii reprezintă „un popor contrafăcut (*Scheinvolk*)”, iar Walter Gross s-a dovedit atît de nerăbdător să popularizeze această descoperire în rîndurile discipolilor săi, încît și-a retipărit lucrarea și a difuzat-o cu ajutorul extrem de valorosului său serviciu de informații :

„Soarta evreilor, împreună cu obsesia pe care o reprezintă ei, este – independent de voința lor – o insultă la adresa societății umane [a declarat dr. Teich]. Această situație fără echivoc explică de ce problema evreiască este imposibil de rezolvat... O înțelegere corectă a evreimii trebuie să ducă la completa ei anihilare”³⁹⁶.

395. Vezi p. 41, în publicația menționată la nota 67.

396. Dr. G[erhard] Teich – „Scheinvolklichkeit des Judentums”, în *Volk und Rasse* (mai 1942). Studiu retipărit în *Informationsdienst, Rassenpolitisches Amt der NSDAP, Reichsleitung*, din 20 august 1943, nr. 140, pp. 491-498. Evoluția terminologică din fragmentul de mai sus este și ea demnă

Însă, cu toate că teoria a trebuit să fie reconstruită, practicile determinate și justificate de ea au continuat. Sau, ca să folosim cadrul conceptual al lui Walter Gross, în timp ce „știința rasială” și-a reformulat principiile de bază, „politica rasială” referitoare la evrei a continuat în același ritm susținut.

Am făcut deja un rezumat al celor întâmplate în Guvernământul General din fatidica vară a anului 1942 și pînă la înfruntarea din ghetoul Varșoviei, care a început pe 18 aprilie 1943. Pentru anul 1944 nu putem cita decît un singur exemplu. El se găsește într-un articol al lui Ernst Kundt, guvernator al districtului Radom, și a apărut într-una din tipătoarele reviste publicate de *Cracow Institut für deutsche Ostarbeit*. Remarcați limbajul sobru, academic, cu care este descrisă exterminarea a cel puțin 1.750.000 de ființe umane :

„De asemenea, persoanele de origine evreiască și cei pe jumătate evrei, care se găseau laolaltă în spațiul negerman, au fost din ce în ce mai puțin acceptați să participe [la viața socială], ajungîndu-se pînă la izolarea lor completă. În același timp, o parte dintre ei au fost deportați (*ausgesiedelt*), iar o altă parte au fost consemnați³⁹⁷ și puși la activități utile, sub supraveghere germană... În situația de față se poate afirma că pentru Guvernământul General chestiunea evreiască a fost rezolvată fără poticniri într-o perioadă scurtă de timp...”³⁹⁸.

În ceea ce privește *Ostland*-ul, unde „acțiunile” pe scară largă începuseră cu un an mai devreme într-o manieră ușor improvizată, începutul anului 1942 aduce și aplicarea unui plan de acțiune mult mai elaborat. *Die Judenfrage* din 1 februarie 1942 conține următorul pasaj :

„... Încă de la început misiunea [noastră] a fost aceea de a anihila acest element care este cu totul ostil caracterului german și ordinii germane... Chestiunea evreiască în *Ostland*, teritoriu aflat acum sub stăpînire germană, intră în sfera soluțiilor fundamentale, sistematice și bine organizate...”.

În vara anului 1942 un grup de jurnaliști germani este invitat în *Ostland* pentru a face un tur informativ. Cu toții scriu despre progresul evident făcut în acel spațiu :

„Pe teritoriul țării, acolo unde se mai găsesc încă evrei, ei au fost strînși în ghetouri înconjurate cu sîrmă ghimpată, sînt folosiți în echipe de degajare [a zonelor bombardate] sau lucrează ca meșteșugari acolo unde nu există personal calificat autohton, așa cum este cazul în multe zone din est. În orașe cum sînt Dünaburg [Daugavpils, Dvinsk], care avea o populație de 80% evrei, Minsk, care avea 50%, Vilnius, cu 30% populație evreiască, prin eliminarea evreimii a fost creată o atmosferă mai curată”³⁹⁹.

de toată atenția. Pentru Teich, termenul „soluție” ar fi putut sugera să li se confere evreilor o formă oarecare de existență. De aceea el a preferat să pună punctul pe „i”. O altă lucrare despre evrei ca „popor contrafăcut” a fost publicată în *Volk und Rasse* din ianuarie 1943 (pp. 16-17) de către Hermann Stölting.

397. „Consemnați (*geschlossen*)” voia să însemne că oamenii erau duși la muncă forțată în echipe organizate.

398. Ernst Kundt, *Unterstaatssekretär, Gouverneur des Distrikts Radom* – „Entstehung, Probleme, Grundsätze und Form der Verwaltung des Generalgouvernements”, în *Die Burg*, V (aprilie 1944), pp. 47-67. Citatul este preluat de la pagina 53.

399. *Auf Informationsfahrt im Ostland. Reiseindrücke deutscher Schriftleiter* (Riga, 1944, 307 p.), pp. 54, 66, 116.

Într-un alt pasaj, autorul remarcă : „Pe străzi[le orașelor din Latgale, cea mai estică provincie a Letoniei], coloane formate din prizonieri de război și din evrei se ocupau cu degajarea zonelor și cu reparațiile”. Asta a fost tot ce-a avut de spus despre evrei. Un alt reporter, care – vorbind despre Vilnius – intră în mai multe detalii, scria următoarele :

„În 1939, Vilnius avea o populație de aproximativ 250.000 de persoane. Dintre acestea, 60% erau polonezi, 30% evrei... Chestiunea evreiască a fost practic rezolvată prin crearea ghetourilor și prin deportare (*Aussiedlung*)...”.

Administrația germană făcea, bineînțeles, o treabă metodică. Ar trebui să ne reamintim muștrările de conștiință care l-au cuprins câteva momente pe comisarul general Kube din Minsk, așa cum ne-o dovedește scrisoarea sa din 16 decembrie 1941, și felul în care a fost apostrofat de către superiorii. În următoarele șase luni, Kube se schimbă și el complet : orice urmă de sensibilitate îi dispare și lasă loc doar neplăcerii arătate la ideea de a fi deranjat cu alte transporturi de evrei. Pe 10 iulie 1942 Kube le explică subordonaților săi că „dacă ținem cont de numărul lor, valoarea economică a muncitorilor calificați de origine evreiască este contrabalansată serios de dezavantajele pe care le implică sprijinul pe care îl acordă partizanilor”⁴⁰⁰. În consecință, el a ordonat să se analizeze din nou cât este de necesară păstrarea numărului existent de muncitori calificați evrei, a cerut ca în acea analiză „să se aplice standardele cele mai stricte” și a impus separarea (*aussondern*) celor de care nu era neapărat nevoie din punct de vedere economic. În ceea ce-i privea pe muncitorii calificați evrei de care „va fi temporar nevoie chiar și în această situație”, ei vor trebui să fie „strict izolați în barăci și se va aplica în mod obligatoriu principiul separării absolute între sexe”.

Sensul integral al acestui ordin se dezvăluie în raportul scris de Kube trei săptămâni mai târziu, pe 31 iulie 1942, pentru superiorul său din Riga :

„În toate confruntările cu partizanii din Bielorussia s-a dovedit că evreii, împreună cu mișcarea de rezistență a polonezilor din Vest⁴⁰¹ și cu soldații Armatei Roșii din Est, sînt principalii organizatori ai mișcării de partizani, atît pe teritoriul fostei Polonii, cît și în fostele spații sovietice din Districtul General. Prin urmare, tratamentul evreilor din Bielorussia este o problemă în primul rînd politică și, în consecință, ea va trebui rezolvată nu din punct de vedere economic, ci politic, ținînd cont de amenințarea pe care o reprezintă la adresa întregii economii. După discuții detaliate cu comandantul de brigadă SS Zenner și extrem de capabilul comandant al trupelor SD, SS *Obersturmbannführer* dr. jur. Strauch, în ultimele zece săptămîni am lichidat aproximativ 55.000 de evrei din Bielorussia. În regiunea rurală a Minskului evreimea a fost complet nimicită (*ausgemerzt*), fără a pune în pericol efectivul de forțe existent. În regiunea Lida, populată predominant de polonezi, au fost lichidați 16.000 de evrei, în Slonim 8.000 de evrei etc. Din pricina unei intervenții a Armatei de Ariergardă a Regiunii, despre care v-a fost deja înaintat un raport, pregătirile ce le făcusem pentru lichidarea evreilor din regiunea Głębokie au fost stînjinite. Fără a lua legătura cu noi, Armata de Ariergardă a Regiunii a lichidat 10.000 de evrei a căror nimicire (*Ausmerzung*) sistematică fusese oricum deja planificată de noi. În 28 și 29 iulie au fost lichidați aproximativ 10.000 de evrei din orașul Minsk, dintre care 6.500 de evrei ruși – în cea mai mare parte bătrîni, femei și copii –, restul constînd din evrei incapabili

400. Document aflat în posesia YIVO.

401. Dintr-o greșeală, documentul original conține cuvîntul *Osten* (Est) de două ori.

să umble (*nichteinsatzfähige*) și care la sfârșitul lunii noiembrie, conform ordinului *Führer*-ului, au fost trimiși în Minsk din Viena, Brünn (Brno), Bremen și Berlin.

Regiunea Slutsk a fost și ea curățată (*erleichtert*) de câteva mii de evrei. Același lucru este valabil și pentru Nowogródek și Wilejka. Urmează să fie aplicate măsuri radicale și în Baranowicze și Hancewicze. În regiunea Baranowicze numai orașul are în jur de 10.000 de evrei, dintre care 9.000 vor fi lichidați luna viitoare.

În orașul Minsk au mai rămas 2.600 de evrei din Germania. Pe lângă aceștia, toți cei 6.000 de evrei și evreice de origine rusă, care pe parcursul acțiunii au rămas ca forță de muncă în unitățile unde au fost angajați, sînt încă în viață. Minsk-ul va rămîne și pe viitor locul cu cel mai mare număr de evrei (*Judeneinsatz*), deoarece deocamdată acest lucru este impus de numărul mare de fabrici ale armatei aglomerate aici și de numeroasele activități desfășurate pe calea ferată. În celelalte regiuni numărul evreilor folosiți ca mînă de lucru a fost stabilit de SD și de mine însumi la o cifră maximă de 800 de persoane, dar – în măsura în care este posibil – ar fi bine să nu se depășească cifra de 500. Astfel, după încheierea tuturor acțiunilor prevăzute, vom ajunge să avem un total de 8.600 de evrei în Minsk și în celelalte zece regiuni, inclusiv în regiunea rurală a Minsk-ului, care a fost curățată. Atunci nu va mai exista în nici un caz pericolul ca partizanii să fie sprijiniți material de către evrei. Bineînțeles că atît eu, cît și cei din trupele SD am prefera ca, după ce necesitățile economice ale *Wehrmacht*-ului vor înceta să mai existe, să scăpăm (*beseitigen*) în cele din urmă de toată evreimea din Districtul General al Bielorusiei. Deocamdată ținem cont de necesitățile stringente ale *Wehrmacht*-ului, care se folosește în primul rînd de forța de muncă a evreilor.

O astfel de atitudine lipsită de echivoc față de evrei este accentuată de misiunea dificilă pe care o au iarăși și iarăși trupele SD din Bielorusia, nevoite să elimine (*ihrer Bestimmung zuzuführen*) noile transporturi de evrei din *Reich*. Acest fapt afectează excesiv forța materială și psihică a trupelor SD și îi îndepărtează de la misiunile pe care le au chiar pe teritoriul Bielorusiei.

În consecință, aș aprecia foarte mult dacă și Comisarul *Reich*-ului ar putea să oprească următoarele transporturi de evrei spre Minsk, cel puțin pînă cînd amenințarea partizanilor va fi în cele din urmă îndepărtată. Am nevoie de forța integrală a trupelor SD împotriva partizanilor și a mișcării de rezistență poloneză, fiindcă ambele afectează puterea de luptă nu prea ridicată a SD-ului.

După încheierea acțiunii asupra evreilor din Minsk, *Obersturmbannführer* dr. Strauch ne-a informat astăzi, cu îndreptățită indignare, că brusc, fără nici un ordin din partea *Reichsführer*-ului SS și fără vreun avertisment din partea Comisarului General, ne-a fost adus aici un transport de 1.000 de evrei, expedit de comandamentul trupelor aeriene (*Luftgau*).

Îi cer *Reich Commissar*-ului (așa cum am sugerat deja în telegramă) ca, în calitatea sa de factor suprem de decizie în *Ostland*, să întrerupă transporturile de acest gen. Evreul polonez, ca și evreul rus, este un dușman al neamului german. El reprezintă un element periculos din punct de vedere politic, a cărui amenințare la adresa stabilității politice depășește cu mult valoarea sa de muncitor calificat. Fără permisiunea *Reich Commissar*-ului, unitățile *Wehrmacht*-ului din grupul de armată al *Luftwaffe* nu au în nici un caz dreptul să aducă aici, într-o zonă condusă de un guvern civil, evrei din Guvernămîntul General sau de oriunde altundeva, care să pună în pericol activitatea politică și siguranța Districtului General. Sînt însă cu totul de acord cu comandantul trupelor SD din Bielorusia în ceea ce privește lichidarea fiecărui transport de evrei care nu a fost anunțat sau cerut de comandanții noștri, pentru a preveni astfel apariția oricăror alte tulburări în Bielorusia.

Comisarul General pentru Bielorusia,

KUBE".

Geheim!

Abt. Nr.

Nr. 2102/428

Minsk, am 31. Juli 1942

Der Generalkommissar
für Weissruthenien

Herrn

Reichskommissar für das Ostland

Gauleiter Heinrich Lohse,

Abtg. Sanleiter/G. 502/428.

(Bei Beantwortung unbedingt angeben)

Der Reichskommissar für das Ostland

Tgb. Nr. 1112, 172 g.

Geheime Reichssache!

S i g a

Reichskommissar
Ostland
7. VIII. 42
Hauptstadt

Betreff: Partisanenbekämpfung und Judenaktion
im Generalbezirk Weissruthenien.

Bei allen Zusammenstößen mit Partisanen in Weissruthenien hat es sich herausgestellt, daß das Judentum sowohl im ehemals polnischen wie auch im ehemals sowjetischen Teil des Generalbezirks zusammen mit der polnischen Widerstandsbewegung im Osten und den Bolschewisten Moskau im Osten Hauptträger der Partisanenbewegung ist. Infolgedessen ist die Behandlung des Judentums in Weissruthenien angesichts der Gefährdung der gesamten Wirtschaft eine hervorragend politische Angelegenheit, die infolgedessen auch nicht nach wirtschaftlichen, sondern nach politischen Gesichtspunkten gelöst werden mußte. In eingehenden Besprechungen mit dem SS-Brigadeführer Zonner und dem hervorragend tüchtigen Leiter des SD, SS-Obersturmbannführer Dr. jur. Strauch, haben wir in Weissruthenien in den letzten 10 Wochen rund 55.000 Juden liquidiert. Im Gebiet Minsk-Land ist das Judentum völlig ausgeremmt, ohne daß der Arbeitseinsatz dadurch gefährdet worden ist. In dem überwiegend polnischen Gebiet Lida sind 10.000 Juden, in Slonim 8.000 Juden usw. liquidiert worden. Durch einen dorthin bereits berichteten Übergriff des rückwärtigen Heeresgebietes sind die von uns getroffenen Vorbereitungen für die Liquidierung der Juden im Gebiet Głębokie gestört worden. Das rückwärtige Heeresgebiet hat, ohne Fühlung mit mir zu nehmen, 10.000 Juden liquidiert, deren systematische Ausmerzungen von uns sowieso vorgesehen war. In Minsk-Stadt sind am 28. und 29. Juli rund 10.000 Juden liquidiert worden, davon 6.500 russische Juden - überwiegend Alte, Frauen und Kinder - der Rest bestand aus nicht-einsatzfähigen Juden, die überwiegend aus Wien, Brünn, Bremen und

b.w.

Berlin im November des v.J. nach Minsk auf den Befehl des „Arbeitsgeschichts“ ordnen sind.

Auch das Gebiet Bluzk ist um mehrere tausend Juden erschüttert worden. Das Gleiche gilt für Nowogrodek und Milejka. Radikale Maßnahmen stehen noch für Baranowitschi und Hanzewitschi bevor. In Baranowitschi leben allein in der Stadt noch rund 10.000 Juden, von denen 9.000 Juden im nächsten Monat liquidiert werden.

In Minsk-Stadt sind 2.600 Juden aus Deutschland übrig geblieben. Außerdem sind noch sämtliche 6.000 russische Juden und Jüdinnen am Leben, die als Arbeitseinsatz während der Aktion bei den sie beschäftigenden Einheiten verblieben sind. Minsk wird auch in Zukunft noch immer den stärksten Judentransport behalten, da die Zusammenballung der Mästungsbetriebe und die Ausgaben der Eisenbahn das vorläufig notwendig macht. In sämtlichen übrigen Gebieten wird die Zahl der zum Arbeitseinsatz kommenden Juden vom SD und mir auf höchstens 800, nach Möglichkeit aber auf 500, festgesetzt, sodaß wir nach Beendigung der noch angekündigten Aktionen in Minsk 8.600 und in den 10 übrigen Gebieten, einschließlich des judenfreien Gebietes Minsk-Land, etwa 7000 Juden übrig behalten. Die Gefahr, daß die Partisanen sich in Zukunft noch wesentlich auf das Judentum stützen können, besteht dann nicht mehr. Mir und dem SD wäre es natürlich das liebste, nach Wegfall der wirtschaftlichen Ansprüche der Wehrmacht, das Judentum im Generalbezirk Weißruthenien endgültig zu beseitigen. Vorläufig werden die notwendigen Ansprüche der Wehrmacht, die in der Hauptsache Arbeitgeber des Judentums ist, berücksichtigt.

Zu dieser eindeutigen Einstellung dem Judentum gegenüber kommt noch die schwere Aufgabe für den SD in Weißruthenien, immer wieder neue Judentransporte aus dem Reich ihrer Bestimmung zuzuführen. Das nimmt die materiellen und seelischen Kräfte der Männer des SD über Gebühr in Anspruch und entzieht sie ihren Aufgaben, die im Raume Weißrutheniens selbst liegen.

Ich wäre daher dankbar, wenn der Herr Reichskommissar es

Geheim!

- Blatt 2 - zum geheimen Schreiben des Generalkommissars vom 31.7.42 an den Herrn Reichskommissar in Riga.

ermöglichen könnte, weitere Judentransporte nach Minsk wenigstens solange zu stoppen, bis die Partisanengefahr endgültig überwunden worden ist. Ich brauche den SD im hundertprozentigen Einsatz gegen die Partisanen und gegen die polnische Widerstandsbewegung, die beide alle Kräfte der nicht Überwiegend starken SD-Einheiten in Anspruch nehmen.

Nach Beendigung der Minsker Judenaktion meldet mir heute Nacht mit gerechter Empörung SS-Obersturmbannführer Dr. Strauch, daß plötzlich ohne Weisung des Reichsführers SS und ohne Benachrichtigung des Generalkommissars ein Transport von 1.000 Juden aus Warschau für den Diesigen Luftgau eingetroffen sind.

Ich bitte den Herrn Reichskommissar (bereits durch Fernsch. eiben vorbereitet), derartige Transporte als höchster Hoheitsträger im Ostland zu unterbinden. Der polnische Jude ist genau wie der russische Jude ein Feind des Deutschtums. Er stellt ein politisch gefährliches Element dar, dessen politische Gefahr weit das Übertrifft, was er als Sacharbeiter wert ist. Unter keinen Umständen können in einem Gebiet der Zivilverwaltung Wehrmachtsdienststellen des Heeres oder der Luftwaffe ohne Genehmigung des Herrn Reichskommissars aus dem Generalgouvernement oder anderswoher Juden hier einführen, die die gesamte politische Arbeit und die Sicherung des Generalbezirks gefährden. Ich bin mit dem Kommandeur des SD in Weißruthenien darin völlig einig, daß wir jeden Judentransport, der nicht von unseren vorgesetzten Dienststellen befohlen oder angekündigt ist, liquidieren, um weitere Beunruhigungen in Weißruthenien zu verhindern.

Der Generalkommissar für
Weißruthenien

De data aceasta Kube s-a dovedit la înălțimea misiunii care îi fusese încredințată, așa că a putut să-și privească superiorii drept în față atunci când a sosit o cerere de anchetă din partea lui Rosenberg, semnată de [dr. Georg] Leibbrandt, politologul care se dovedise a fi în egală măsură și un foarte eficient executant :

„Berlin, 23 octombrie 1942.

Subiect : chestiunea evreiască.

Vă rog să mă informați cum stau lucrurile în chestiunea evreilor din Districtul General al Bielorusiei, specificând mai ales dacă evreii mai sînt încă angajați de agențiile administrației germane în funcția de interpreți, meșteșugari *etc.* Vă rog să-mi expediați de urgență un raport, deoarece intenționez să pun în aplicare cît mai repede posibil o soluție la problema evreiască”.

Este posibil ca semnul de întrebare făcut cu creionul pe marginea documentului, referitor la cuvintele „cît mai repede posibil”, să fi fost făcut de Kube însuși. Sarcina „rezolvării” problemei fusese dusă aproape la capăt chiar dinainte de emiterea unor ordine explicite. Cu aerul unei persoane care și-a făcut datoria, Kube răspunde :

„23 noiembrie 1942.

Subiect : chestiunea evreiască.

Cu privire la ordinul dumneavoastră din 23 octombrie 1942.

Pe parcursul primului an de guvernare civilă, evreimea din Districtul General al Minsk-ului a fost redusă la un număr total de 30.000 de persoane în întreg districtul. Se poate afirma că zonele rurale au fost complet golite de evrei. Ghetourile evreiești mai funcționează exclusiv într-un număr de orașe mari din Districtul General. Locatarii (*Insassen*) ghetourilor se află sub o supraveghere strictă și în rîndurile lor se numără exclusiv muncitori calificați absolut necesari și brațe de muncă pentru care deocamdată nu pot fi găsiți înlocuitori din rîndurile populației locale. Pe teritoriul Bielorusiei nu mai există nici un singur evreu angajat în calitate de interpret. În slujba autorităților germane și a unităților militare mai lucrează numai meșteșugari și muncitori calificați. În concordanță cu *Sicherheits-Dienst*, se studiază constant și se pun în aplicare variantele de înlăturare (*Zurückdrängung*) a evreimii...”.

Toate aceste lucruri se desfășurau în spatele unei cortine de fier. Presa germană fusese instruită să nu prezinte detalii asupra acțiunilor de nimicire întreprinse, ca nu cumva ziarele să cadă în mîinile unor străini care era posibil să nu accepte necondiționat declarația lui Hitler : „Dacă trimit în război și la moarte sute de mii de tineri germani de excepție, m-aș putea opri de la eliminarea celor mai îndrîjiți dușmani ai Germaniei ? ”⁴⁰².

402. Secret. Departamentul de Presă al Conducerii Biroului Guvernamental al Reich-ului (Referent pentru Presa din spațiul estic. *Informație confidențială*, nr. 3/42, Berlin, 10 februarie 1942 (copie existentă în arhivele YIVO) : „...În ceea ce privește chestiunea evreiască... în teritoriile ocupate din Est, ... presa de pe teritoriul Reich-ului nu face publice informații”. Vezi și circulara emisă de Ministerul Propagandei pe data de 24 iulie 1943, nr. 194/43 g (7) – S 8240/R 1485 (copie aflată în arhivele YIVO) : „Conform ordinului *Führer*-ului, de acum înainte exportul materialelor tipărite va fi oprit pentru toate cazurile în care există posibilitatea folosirii lor împotriva Reich-ului Germaniei Mari. Această măsură se aplică în cazul tuturor produselor de presă și a tipăriturilor, a documentelor oficiale tipărite, a materialelor de reclamă din domeniul afacerilor, a cărților cu

În revistele care apăreau pe teritoriile ocupate din Est cenzura era uneori stîrnită de o informație obișnuită, lungă de un rînd sau două, astfel încît evreii nu au intrat în calcul la recensămîntul desfășurat în Lituania în 1942 și nici la cel din Letonia în 1943⁴⁰³. În alte cazuri, naziștii au emis o decizie conform căreia muncitorii evrei trimiși în echipe la muncă forțată nu aveau dreptul să primească nici un fel de retribuție în mod direct, munca lor urmînd să fie plătită trezoreriei din cadrul *Gebiet*-comisariatului de care aparțineau⁴⁰⁴. Însă, dintr-un anumit moment al anului 1942, orice mențiune legată de evrei dispărea cu totul, atît din publicațiile juridice și economice, cît și din studiile de statistică. Professor dr. Dagobert Frey, de la Universitatea din Breslau, prestigios istoric al artei, ce fusese invitat încă din primele momente ale războiului să slujească guvernul de ocupație, a publicat nu mai tîrziu decît în 1941 o lucrare splendid ilustrată care avea drept subiect Cracovia și în care autorul reușea să nu amintească nici măcar o dată de evrei, deși aceștia constituiseră o parte componentă a orașului vreme de mai bine de cinci sute de ani. În ghidul orașului Lublin, publicat în 1942, cuvîntul „evreu” este menționat o singură dată, în trecere, într-o prezentare istorică a orașului, deși aici exista una dintre cele mai vechi comunități evreiești de pe întreg teritoriul Poloniei, cu 40.000 de evrei înregistrați în anul 1939⁴⁰⁵. Reviste lunare oficiale, splendid ilustrate, așa cum era *Ostland*, conțineau eseuri despre „Clasicism și romantism în pictura din Ostland” și anunțau că în Vilnius comisarul Hingst – un om care era direct responsabil de moartea a zeci de mii de evrei – acceptase să prezideze proaspăt întemeiatul Cerc Cultural din oraș (*Vilna Kulturring*), o societate de iubitori ai muzicii, literaturii și artei, ai cărei membri erau germani, dar și lituanieni. Evreii nu meritau nici măcar să li se înregistreze dispariția. Ei fuseseră lăsați în grija lui Kaltenbrunner, cu al său *Sicherheits-Dienst*, și – atunci cînd se ivea ocazia – erau omorîți pe ascuns sau, conform unui alt neologism care apare în rapoartele secrete ale SD-ului, erau „tratați într-un mod special (*sonderbehandelt*)”. Contextul sugerează că, în *Ostland*, acest termen însemna împușcarea în masă.

adrese și a cărților de telefon, a listelor de firme, a raporturilor din domeniul industriei etc. Deoarece utilizarea în maniera amintită a informațiilor publicate este posibilă numai în cazul exportului lor, toate informațiile care ar putea fi folosite în vreun fel de către inamic trebuie eliminate din rîndul materialelor tipărite, în măsura în care ar putea ajunge la dispoziția publicului, prin cenzurarea lor înainte de tipărire”.

403. Cf. *Ostland* din 1942, p. 22, despre rezultatele preliminare ale recensămîntului desfășurat în Lituania în mai 1942. Cf. *Statistische Berichte für den Generalbezirk Lettland*, Jahresheft 1943 (Riga, 1943, 211 p.), p. 133; *Statistische Berichte für das Ostland*, ianuarie-aprilie 1944, p. 5. Aceste rapoarte au fost redactate de cunoscutul statistician și demograf dr. Eugen Stieda, director al Biroului Central de Statistică din cadrul Comisariatului Reich-ului pentru Ostland.

404. *Amtsblatt des Generalkommissars in Riga*, 2, 1 (1942), p. 149.

405. Vezi p. 84. Frey a refuzat pînă și să considere Cracovia un oraș polonez. Cităm din Dagobert Frey – *Krakau* (Deutscher Kunstverlag, Berlin [1941], 48 p., 96 ilustrații), p. 45: „S-ar putea să fie trăsături slave, însă ele sînt greu de detectat și numai la o analiză în detalii. Însă ansamblul care rezultă aici din prelucrarea unei sfere a culturii nordice și sudice este o unitate ce s-a dezvoltat admirabil și care își are rădăcinile sale cele mai prolifice și mai puternice în pămîntul german”. În 1939, Cracovia avea o populație de aproximativ 240.000 de oameni, dintre care în jur de 60.000 erau evrei. Vezi și Fritz Schiller și Max Otto Vandrey – *Führer durch die Stadt Lublin* (Buchverlag Deutscher Osten, Cracovia, 1942, 27 p.).

Anordnung
über die Entschädigung jüdischer Arbeitskräfte
im Generalbezirk Lettland.
Vom 19. März 1942.

Zur Regelung der Entschädigung jüdischer Arbeitskräfte im Generalbezirk Lettland wird folgendes angeordnet:

§ 1

Juden erhalten selbst keinen Lohn.

§ 2

(1) Wer jüdische Arbeitskräfte beschäftigt, hat eine Entschädigung an die Finanzkasse des zuständigen Gebietskommissars zu zahlen, die sich in ihrer Höhe nach den in der „Allgemeinen Anordnung für die einheimischen Arbeiter im öffentlichen Dienste und in der Wirtschaft“ des Reichskommissars für das Ostland vom 21. November 1941 (VBl. S. 45) festgelegten Lohnsätzen richtet. Die Gebietskommissare erlassen für die Einzahlung besondere Bestimmungen.

(2) Für Mehr-, Sonn-, Feiertags- und Nachtarbeit, die nur mit Zustimmung des zuständigen Gebietskommissars — Arbeitsamt — gefordert werden kann, ist ein Zuschlag nicht zu zahlen.

§ 3

Wer gegen diese Anordnung verstösst, kann mit Haft, Geldstrafe oder beiden Strafen bestraft werden.

§ 4

(1) Diese Anordnung tritt mit der Veröffentlichung in Kraft.

(2) Frühere entgegenstehende Vereinbarungen und Anordnungen gelten damit als aufgehoben.

Riga, den 19. März 1942.

Der Generalkommissar in Riga
Im Auftrage:

Dorr

(Veröffentlicht in der DZ, im Ostland Nr. 90 31. 3. 1942)

XXXV

Aspectele științifice ale fabricilor morții

Atunci când a fost creată fabrica morții de la Oświęcim (față de care, dacă ținem seama de rezultate, crimele în masă din *Ostland* seamănă cu loviturile unui ciocănel puse alături de cele ale unui ciocan pneumatic), conducătorii acesteia și-au denumit și ei activitatea *sonderbehandeln*, iar în scris, pentru a economisi timpul, au adoptat prescurtarea *SB*. S-ar părea că și creativitatea lingvistică își are limitele ei. Poate că într-o bună zi vom ști dacă manevranții vagoanelor de gaze mobile sau șefii lagărelor de la Majdanek, Treblinka, Dachau, Buchenwald, Belsen-Bergen și ai tuturor fabricilor morții de mai mică importanță au fost mai inventivi în această privință.

Din pricina activității de cercetare științifică desfășurate acolo, fabricile morții reprezintă și ele o parte a subiectului de care ne ocupăm. Himmler își făcea cunoscut interesul acut față de aceste fabrici prin vizitele personale, iar conducerea lor se afla în mâinile șefului de la *Sicherheits-Dienst*, Ernst Kaltenbrunner. Însă „procesul de producție” nu ar fi putut începe și nici continua fără participarea unor ingineri din construcții cu înaltă calificare. A fost aplicat un sistem științific de administrare, iar cercetările biologice și medicale erau o parte integrantă a sistemului, cel puțin în lagărele de la Dachau și Oświęcim. În timp ce în Renaștere s-a pus problema folosirii cadavrelor în scopuri științifice, Germania renăscută a secolului al XX-lea progresase până într-acolo încât nu ducea lipsă de ființe umane vii pentru tot felul de experimente. Dacă ne gândim la tragediile fără număr care s-au desfășurat în acele locuri, cu siguranță că – față de ceea ce s-a aflat – nu vom cunoaște niciodată suficiente lucruri despre ele. Chiar dacă victimele experimentelor ar putea fi aduse ca martori, sînt foarte rare cazurile în care ele ar fi în stare să ofere numele experimentelor la care au fost supuse sau să definească precis ipoteza sau teoria științifică ce le-a oferit „privilegiul” să devină subiecți ai testelor făcute în beneficiul omenirii. Dar întîmplarea face că avem la îndemînă măcar o imagine parțială a aspectelor științifice din activitatea a două lagăre ale morții.

Printre acuzații din procesul de la Dachau se aflau și cinci medici, printre care îi găsim pe dr. Fritz Hintermeyer și pe dr. Klaus Schilling. Ultimul a fost condamnat la moarte prin spînzurare, sub acuzația că a ucis sute de captivi, supunîndu-i unor experimente cu bacili de malarie. Alți cercetători de la Dachau îi cufundau pe deținuți în apă rece ca gheața, făcîndu-i să înghețe de frig, după care încercau asupra lor diferite metode de resuscitare. Se spune că experimentele fuseseră sugerate de cadrele medicale superioare încă din luna mai a anului 1942 și au fost inițiate chiar din acea lună, la ordinul lui Goering⁴⁰⁶.

Datorită unei cărți de mici dimensiuni, publicate de dr. Filip Friedman în a doua jumătate a anului 1945 în limba poloneză, la Varșovia⁴⁰⁷, în prezent putem prezenta

406. Cf. *New York Times* din 17 și 18 noiembrie 1945; *New York Herald Tribune* din 16 decembrie 1945.

407. Dr. Filip Friedman – *To jest Oświęcim!* [Acesta este Oświęcim!] (Państwowe Wydawnictwo Literatary Politycznej, Varșovia, 1945, 109 p.), pp. 19, 21, 31, 38, 42, 53-54, 55, 56, 57, 58, 61-62, 81, 83, 84, 100. Autorul, un istoric de seamă al Poloniei înainte de al doilea război mondial,

informații mult mai amănunțite referitoare la activitățile științifice din lagărul de concentrare de la Oświęcim. În ciuda tuturor eforturilor făcute, germanii n-au reușit să ardă toate dosarele și documentele, deoarece au fost obligați să plece în grabă pe 27 ianuarie 1945, retrăgându-se în fața asaltului violent al Armatei Roșii. Studiul lui Friedman se bazează pe analiza acelor dosare originale și pe mărturiile citorva supraviețuitori demni de încredere din rândul deținuților din lagăr, în mare parte oameni cu studii medicale.

Oświęcim este un oraș polonez situat la vest de Cracovia⁴⁰⁸. Pe 15 septembrie 1941, când se părea că Germania va ajunge să îngenuncheze întreaga planetă, aici a fost folosit pentru prima dată, cu titlu experimental, sistemul de gaze. În 1942, firma *I.A. Toff und Söhne*, cu sediul în Erfurt, a preluat sarcina de a construi două crematorii moderne în apropiere de Brzezinski (localitate numită de germani Birkenau, cunoscută și sub numele de Oświęcim II). Ulterior s-au adăugat alte două crematorii, chiar mai moderne decât cel dintâi. Pe lângă acestea, nenumărați deținuți din lagăre au murit de inaniție sau au fost omorâți prin alte metode decât gazarea și incinerarea. Procesul de producție a fost întrerupt la 2 septembrie 1944, din ordinul Berlinului. Conform unor estimări destul de reținute, pe parcursul acestor trei ani, într-un loc ce ocupa o suprafață de aproximativ 41,6 km² au fost aduși în jur de cinci milioane de oameni – în majoritate evrei, dar nu exclusiv. Doar câteva zeci de mii au scăpat cu viață de aici, iar printre ei se aflau foarte puțini evrei. SS-iștii știau foarte bine ce spuneau atunci când își anunțau victimele proaspăt sosite, pe un ton amenințător, arătând cu degetul în direcția crematoriilor: „Nu încercați să evadați; de aici nu există decât o singură cale de ieșire: prin coșul de fum”.

Dacă folosim etaloanele unei întreprinderi particulare ce urmărește obținerea unui profit, lagărul de la Oświęcim este responsabil pentru o cantitate zdravănă de deșeuri. Dar o astfel de evaluare ar însemna folosirea unor standarde inadecvate. Lagărul fusese creat în primul rând pentru nimicirea oamenilor. Orice altceva, inclusiv cercetarea științifică, reprezenta un simplu accident. Privit din această perspectivă, Oświęcim apare drept o capodoperă a constructorilor și administratorilor, înfiorător de eficient în raport cu scopul său. De aceea este aproape imposibil de înțeles faptul că, pînă și sub ochii tortionarilor, *morituri*-i au organizat acțiuni de rezistență și că măcar o dată, adică pe 25 noiembrie 1943, a avut loc chiar o revoltă fătîșă la care au participat aproximativ 17.000 de evrei din Varșovia. Bineînțeles însă că, din start, revolta nu avea nici o șansă de reușită.

Așa cum se cuvine în cazul unei planificări pe termen lung, activitatea de cercetare a fost inclusă încă de la început în programul lagărului. În blocul 10 al lagărului Oświęcim I a existat un Departament Științific (*Wissenschaftliche Abteilung*), unde se făceau experiențe pe femei. Profesorul Schumann⁴⁰⁹ se ocupa de sterilizarea cu raze X și de operațiile chirurgicale. El era ajutat în activitatea sa de dr. Wirths, iar dr. Bruno Weber este amintit și el în acest context. Experimentele legate de sterilizarea prin metode chimice erau dirijate de dr. Karl Clauberg, profesor de ginecologie la Universitatea din

care colabora cu Institutul de Studii Idis, a supraviețuit în clandestinitate și este în prezent [la data scrierii acestui volum – *n.t.*] directorul Comitetului Central pentru Istoria Evreilor din Polonia.

Vezi și: *Souvenirs de la Maison des Morts. Le Massacre des Juifs. Documents inédits sur les camps d'exterminations* (L. Simon, Paris, 1945, 78 p.).

408. Oświęcim este prezentat și sub numele german de Auschwitz.

409. Nu deținem nici un fel de alte informații despre acest profesor.

Königsberg, autorul câtorva cărți și a peste cinzeci de lucrări științifice, care își luase un concediu de la Universitate⁴¹⁰ pentru a-și continua cercetările în condiții infinit mai bune decât cele de la Spitalul Universitar pentru Femei, unde funcționase anterior ca medic-șef. Asistentul său era dr. Goebel. Alți oameni de știință s-au implicat în experimente de inseminare artificială în masă. Mai mult, un grup de femei a fost supus unor experimente de alt gen, prin transplantarea în uter a unor țesuturi canceroase. „Studiul statistic asupra numărului deținuților femei și a mutării lor, conform diferitelor categorii” includea un capitol omniprezent și anume „Deținute selectate pentru diverse experimente”. În 1944, din 15 mai până în 30 iulie, sub acest titlu au fost trecute 1.508 persoane. De asemenea, aveau loc și experimente avînd ca obiect sterilizarea și castrarea bărbaților. Dr. Fritz Klein efectua, printre altele, experimente cu injecții subcutanate cu petrol, iar părți de piele și țesuturi tăiate de pe subiecți erau trimise la Breslau pentru analize histologice. Tot aici se desfășurau și cercetări asupra malariei.

Printre medicii care obișnuiau să-și selecteze victimele dintre deținuții proaspăt sosiți în lagăr și să trimită un număr considerabil dintre ei direct în camerele de gazare se numărau dr. Helmerson, dr. Thiele, dr. Koenig, dr. Mengele. Unii dintre ei aveau și ambiții științifice. Dr. Koenig, care aspira să devină chirurg, era îndrăgostit de amputări și obișnuia să taie membrele pacienților, deși aceștia s-ar fi putut vindeca fără operație într-o săptămînă sau două. Ulterior pacienților respectivi li se aplica procedura SD. Mai mult, Koenig desfășura experimente în masă, studiind efectele curentului electric asupra creierului uman și astfel el a mai eliminat mulți alți prizonieri. Dr. Thiele, împreună cu un anume dr. Fischer, făcea operații de hernie, fără să acorde prea multă atenție simptomelor. Dr. Endress era pregătit să facă imediat o așa-zisă gastroenterotomie imediat cum auzea că un deținut se plîngea de dureri de stomac. Cei mai mulți dintre cei supuși intervențiilor chirurgicale mureau pe masa de operație; dacă scăpau, erau trimiși după aceea la camerele de gazare.

Dr. Joseph Mengele, asistent la Institutul de Biologie Ereditară și de Cercetare asupra Raselor (*Institut für Erbbiologie und Rassenforschung*), întemeiat în 1934 în Frankfurt de profesorul dr. Otmar Freiherr von Verschuer (vezi p. 32)⁴¹¹, era faimos în special prin duritatea sa. Uneori el trimitea transporturi întregi de oameni direct la camerele de gazare imediat după sosirea lor. Însă în cîmpul său de activitate el era un savant și nu uita de cercetările sale asupra gemenilor nici în timp ce își slujea Reich-ul și pe Führer-ul său. Deținuții care lucrau la liniile de primire reușeau uneori să le șoptească celor nou-veniți despre cercetările de biologie rasială ale doctorului Mengele. Într-o clipă, copii care semănau cît de cît unii cu alții erau aduși unul lîngă altul, li se dădeau nume noi, după care ei se prezentau germanilor cu formula: „Sîntem gemeni”. De obicei ei erau puși deoparte pentru experimentele făcute de dr. Mengele, iar o parte din ei au reușit să scape cu viață. Cîți gemeni adevărați se găseau printre cele două sute de copii despre care se crede că ar fi fost selectați de dr. Mengele, asta nu mai știe nimeni. „Oricum”, remarcă dur dr. Friedman, „în cazul acesta știința rasială nu a fost clădită pe niște baze foarte solide”.

410. Clauberg figurează ca fiind în concediu atît în catalogul central al universităților, *Deutsches Hochschulverzeichnis (1941-1942)*, cît și în catalogul Universității din Königsberg din vara anului 1944.

411. Dr. Mengele este menționat în catalogul universității din Frankfurt pe anul 1943.

Un alt om de știință de la Oświęcim, al cărui nume nu ne este, din nefericire, cunoscut, a fost tentat să studieze gradul în care se manifestă diferența rasială între evreii din Est și cei din Vest, căci din când în când „știința rasială” insinua că ar exista deosebiri chiar între evrei (care ar fi diferențiați în așkenazi și sefarzi). Prin urmare, s-au făcut injecții cu viruși de tifos la două grupuri. Evreii din vestul Europei s-au dovedit mult mai puțin rezistenți decât grupul de control selectat dintre evreii est-europeni, iar cei dinții au murit aproape toți după zece zile.

Am aflat și că firmele germane producătoare de medicamente își trimiteau noile produse în lagăre, pentru a fi testate pe deținuți. Relatările despre astfel de experimente, desfășurate în câteva blocuri din lagăr, se deosebesc foarte puțin între ele.

La aproximativ șase kilometri de Oświęcim, în Rajsko, se afla un alt centru de cercetare, așa-numitul Institut de Igienă, în care au fost puși să lucreze în jur de cînzeci de cercetători aleși dintre deținuți. Responsabilul Institutului era un anume Le Motte din Belgia, mai precis din Liège. Se pare că activitatea de aici se concentra asupra studierii tifosului.

Medicul care răspundea de tot ce se întîmpla la Oświęcim (*leitender Arzt*) era SS *Hauptsturmführer* dr. Endress. Se pare că, pentru o anumită perioadă de timp, aceeași funcție a fost ocupată de un anume dr. Roman Zenktellier. În ceea ce privește administrarea lagărelor, a fost proiectat un sistem complex, care părea de bun augur pentru dezvoltarea viitoare a economiei în spațiul extins, sub conducerea Germaniei. Activitățile erau standardizate. Colaborarea între muncitori, deși era un fapt sigur, era stimulată de îndemnuri profunde scrise și afirmate pe pereții barăcilor, cum ar fi: „Fii cinstit!” sau „Respectă-ți superiorii!”⁴¹². Oferta de forță de muncă era îmbelșugată, ba chiar supra-abundentă. În vecinătatea lagărului au apărut treizeci sau chiar mai multe întreprinderi industriale și agricole care se foloseau în mod obișnuit de deținuții aduși la muncă forțată, iar printre ele se număra și *Bunawerke*, ce aparținea trustului *I.G. Farben* și era plasată la Monowice, localitate cunoscută și sub numele de Oświęcim III. Este adevărat că forța de muncă folosită nu era foarte eficientă, așa cum prevăzuse profesorul Seraphim atunci cînd descrisese dezavantajele ghetoului (vezi p. 103), însă ea nu costa mult, era ușor de manevrat și putea fi înlocuită cu ușurință.

Nu se făcea risipă nici în cazul celor uciși. Înainte de a fi trimiși în camerele de gazare, deținuții erau bărbieriți cu conștiinciozitate. Uneori ei trebuiau să aștepte ore îndelungate pentru a fi supuși acestei proceduri și stăteau afară, goi, indiferent de anotimp sau de vreme, bărbați și femei, în condiții absolut egale. Părul recoltat astfel era sortat, pus în baloturi de cîte 20 de kilograme și apoi expedit în Germania, pentru producția de postav, păături și saltele. Pe 7 martie 1945, într-unul dintre depozite au fost descoperite 293 de baloturi de păr femeiesc, pe care germanii nu apucaseră să le expedieze în țară. Baloturile cîntăreau în total 7.000 de kilograme, iar experții din Comisia de Investigații au calculat că aparținuseră unui număr de 140.000 de femei.

La început oasele erau pisate, măcinate și aruncate în rîu. Mai târziu, în 1943, administratorilor lagărelor le-a venit ideea să folosească produsul rezultat într-un mod mai rentabil, așa că s-au apucat să vîndă oasele pentru producția de îngrășămintă. În dosarele descoperite la administrația lagărului s-au găsit scrisori care arătau că 112,6

412. Holul de la intrarea în camera de gazare de la Oświęcim era împodobit cu inscripții de genul: „Respectă curățenia!”, „Nu uita săpunul și prosopul!”. Cf. Friedman, *op.cit.*, p. 67.

tone de oase au fost vândute uzinelor Strem, pentru a le folosi în acest scop. Cea mai mare parte a cenușii rezultate era dusă din crematorii direct la fermele din vecinătate și folosită la fertilizarea solului. Totuși, o parte din material era folosită și în scopuri comerciale. Familiile persoanelor ucise primeau scrisori după modelul următor: „Domnul/doamna...,... dumneavoastră, a murit la Oświęcim din cauza... Vă vom expedia urna cu cenușa sa după ce ne veți achita cheltuielile făcute, care se ridică la suma de...”. Multe persoane au plătit suma cerută și se cunosc cazuri în care cenușa a fost înmormintată în mod solemn în cimitire. În spatele acestei afaceri se ascundea o înșelătorie: trupurile nu erau niciodată incinerate individual, iar cenușa strinsă în urne era luată pur și simplu din grămezile existente.

Nu se știe cu certitudine dacă la Oświęcim s-a făcut și săpun din grăsimi umane. Zvonurile privitoare la subiectul amintit sînt foarte răspindite, cu toate că pînă acum existența unei astfel de fabrici a fost confirmată numai la Danzig (Gdańsk)⁴¹³, iar acest gen de producție este menționat explicit într-un document secret german (vezi p. 170), fără vreo notă de revoltă sau indignare. Dr. Friedman afirmă că, pe timpul ocupației germane, de teama acestui „săpun Beilis” (în poloneză *bejlisowe mydło*)⁴¹⁴, multe persoane din Polonia s-au abținut să folosească bucițele de săpun distribuite din cînd în cînd de autoritățile germane în rîndurile populației.

Nu trebuie să uităm nici de cele șase vagoane încărcate cu aur și – conform dosarelor descoperite de Comisia de Investigații – expediate în Germania pentru a sprijini economia *Reich*-ului. Cît de mult aur și cîte alte valori au intrat în stăpînirea funcționarilor înainte ca toate acestea să ajungă la Camera Bunurilor Mobile (*Effektenkammer*), desigur că nu vom afla niciodată.

Să amintim aici și de trenurile cu alte bunuri care au pornit din Oświęcim spre Germania. Treizeci și cinci de depozite erau afectate sortării și împachetării obiectelor ce aparținuseră deținuților uciși. Douăzeci și nouă dintre ele au fost incendiate de germani înainte de a părăsi lagărele, dar au mai rămas șase care stau mărturie asupra faptelor comise. În ele au fost găsite 348.820 de articole de îmbrăcăminte pentru bărbați, 836.255 de articole de îmbrăcăminte pentru femei etc. Ca să dăm un exemplu, între 1 decembrie 1944 și 15 ianuarie 1945, cînd ne aflăm deja în perioada „Amurgului Zeilor”, *Oberscharführer*-ul SS Reichenbach a reușit să trimită în Germania 514.843 de articole de lenjerie, după cum ne arată dosarele găsite. Au fost găsite ordine explicite, emise de instituții și persoane particulare din Germania, în care se cereau anumite

413. Cf. *New York Herald Tribune* din 9 decembrie 1945: „NAZIȘTII FOLOSEAU TRUPURI UMANE PENTRU SĂPUN. Varșovia, 8 decembrie (AP): Colonelul Edward J. York din San Antonio, Texas, a descris astăzi un lagăr de concentrare german pe care l-a văzut în centrul orașului Gdańsk (Danzig) și unde naziștii fabricau săpun din trupuri umane. York a declarat că într-un corp de clădiri, în spatele unor ziduri de cărămidă înalte de cinci picioare (aproximativ 1,7 metri), erau amplasate șiruri lungi de căzi din aluminiu care conțineau aproximativ 1.500 de litri de lichid ținut sub presiune, la abur. El a mai spus că pe pereți, lîngă fiecare cuptor, se găseau rețete în limba germană, care explicau ce părți din trupul uman trebuiau fierte și cum se extrag grăsimile pentru producția de săpun. El a susținut că unele dintre căzi încă mai conțineau torsuri, brațe și picioare. York a mai afirmat că anchetatorii polonezi au reperat autorii rețetei de obținere a săpunului și a altor produse din trupuri umane. Ea a fost concepută de doi doctori germani”. Vezi și Friedman, *op.cit.*, p. 84.

414. Friedman, *ibid.*

articole, cum ar fi cărucioare pentru copii, geamantane etc.⁴¹⁵. Au fost strînse două vagoane de ochelari. Ca și cum s-ar fi dorit să se sublinieze complicitatea evreilor din Europa cu autorii atacurilor aeriene anglo-saxone, două sute patruzeci de vagoane de haine au fost expediate spre Germania în chip de „Cadouri celor dragi (*Liebesgaben*)”, pentru populația orașelor supuse bombardamentelor. Zece vagoane cu toalete pentru femei – haine de cea mai bună calitate – au fost expediate la Gotha, în magazinele centrale de unde cumpărau logodnicele SS-iștilor (*SS-Bräute-Ausstattungs-lager*).

Am exagera dacă am presupune că destinatarii tuturor acestor cadouri de nuntă sau de alt gen credeau că în Est lucrurile acelea drăguțe creșteau în copaci. Cel mai ușor de crezut ar fi ideea că grupuri masive din populația germană erau conștiente de ceea ce se întâmpla acolo, mai ales că procesul de „arianizare” se desfășurase ani în șir, sub ochii tuturor, chiar pe teritoriul Germaniei, după care el fusese extins în Austria, sub Protectorat, și așa mai departe, spre mulțumirea a mult mai multe persoane decât cele care au profitat în mod direct de situație. În ceea ce privește *Ostland*-ul, se cuvine să ne reamintim că, într-un anumit moment, Goebbels s-a arătat chiar dispus să publice informații brute despre comportarea soldaților germani față de evrei⁴¹⁶. În ceea ce privește fabricile morții, nu au fost publicate nici un fel de rapoarte oficiale, însă în țară ajungeau scrisori de pe frontul de Est. În plus, este evident că, din mulțimea de soldați și ofițeri veniți în concediu, nu toți au stat cu buzele pecetluite. Mai mult, după cum ne-o dovedesc mărturiile de la Nürnberg, Dachau era vizitat frecvent de grupuri de studenți, specialiști, SS-iști, lideri de partid și oameni de afaceri, veniți aici în excursie, iar deținuții din lagărele morții lucrau cot la cot cu civilii germani în fabrici și la ferme.

Crimele comise aveau un caracter atât de evident încît populația germană nu avea cum să nu afle despre ele. Însă toate acele lucruri de valoare aparținuseră evreilor sau altor creaturi subumane, așadar ce importanță avea? Indiferent dacă evreii erau un *popor contrafăcut* sau un *antipopor*, bunurile lor se dovedeau cu adevărat folositoare. Numai în obositoarele statistici încurajate de grupul din jurul lui doctorului Hjalmar Schacht și al doctorului Walther Funk mai putea avea vreo importanță faptul că valoarea totală a bunurilor și posesiunilor luate de la evrei ajungea sau nu la o sumă estimată ca fiind în jur de opt miliarde de dolari. Din motive pragmatice, în spatele evreilor căzuse o cortină de fier care urma să nu mai fie ridicată niciodată.

415. Friedman, *ibid.*, p. 82. Conform celor scrise de Friedman, la Majdanek a fost descoperită o scrisoare în care se cerea un anumit număr de valize „în urma acțiunii cunoscute (*aus der bekannten Aktion*)”. *Dokumenty obvinayut* conține la p. 55 un facsimil al unei alte scrisori descoperite asupra unui soldat german, în care o femeie din Berlin scria : „Aceasta este dimensiunea piciorului meu ! [Pe hîrtie era trasată forma piciorului.] Cizmele înalte tocmai mi-au sosit, [sînt de o] calitate excepțională. Spune-mi, n-ai putea să procuri cizme pentru femei, căptușite înăuntru ? Pentru orice eventualitate, în zilele următoare [îți] va fi expediat un pantof vechi”.

416. Vezi p. 134.

XXXVI

Demonizarea evreilor. Credința în demoni și înșelătoria pe față. Omorul ritual

Căderea cortinei de fier nu însemna totuși că în acea perioadă toate subiectele referitoare la tema evreilor dispăruseră din textele științifice sau din scrierile apărute în germană, în general. De fapt, e greu de găsit un subiect care să fi fost prezentat mai detaliat sau să fi fost discutat cu mai multă patimă. Remarcăm însă un mod ciudat de a scrie despre evrei. Nu este vorba doar despre faptul că zadarnic am căuta orice mențiuni legate de etapele ulterioare procesului de nimicire a acestora. Chiar și în condițiile respective, nu se spune direct nici un lucru despre puținii evrei rămași, nici în cărțile, nici în revistele vremii. Chiar și multele numere ale unei reviste atît de specializate cum era *Die Judenfrage* trebuie cercetate cu minuțiozitate înainte de a descoperi scurte fraze cum sînt următoarele :

„Indiferent cît de mult va dura războiul actual, poziția ocupată de evreime în Europa este distrusă” (în numărul din 15 ianuarie 1943).

„Cartierele evreiești care încă mai există în Europa de Est sînt numai o măsură de tranziție impusă de vremurile actuale ; scopul ultim pe care îl urmărim este absoluta izolare spațială, eliminarea (*Ausmerzung*) evreilor din Europa” (numărul din 15 aprilie 1943).

„...Cursul războiului actual a dovedit suficient și fără echivoc că nici pierderile suferite de evrei nu pot fi numite ne semnificative (*unbeträchtlich*) și că numărul pierderilor amintite va crește vertiginos, pe măsură ce războiul se prelungește și duritatea lui sporește. Acea activitate iresponsabilă desfășurată pe ascuns împotriva Germaniei⁴¹⁷ este cea care a dezlănțuit înfruntarea mondială de azi și astfel a dat semnalul anihilării națiunii (*Nation*) evreiești din Europa” (numărul din 15 mai 1943).

„...O refacere a națiunilor este... posibilă numai prin soluția finală aplicată problemei evreilor din Europa de Est, soluție care, după evacuarea preliminară a evreilor răsăriteni, nu poate fi alta decît completa lor deportare (*Aussiedlung*)” (numărul din 1 iulie 1943)⁴¹⁸.

Indiferent de trimiterile făcute la evrei în ultima perioadă a dominației naziste, ele nu se refereau la ființe umane vii, la inși omoriți sau care luptau cu disperare să scape cu viață. De fapt, lupta se ducea cu un demon.

La început totul păru-se trainic și se desfășurase în liniște. Ani în șir evreul a fost obiectul unei uri nemărginite ; pe timpul războiului el fusese scos din adăpost și trimis, ca din joacă, sub tirul vînătorului ; în cele din urmă fusese ucis. Însă, spre groaza lor, ucigașii au descoperit că lupta încă nu se terminase. Victima reapăruse, devenind reîncarnarea unui demon care, înfrînt și asuprit, continua să facă rău și să conceapă planuri îndrăznețe, ba chiar devenise cu mult mai periculos, deoarece acum era imposibil

417. Articolul se ocupă de mitingul organizat la New York pe 1 martie 1943 sub sloganul „Oprîți-l pe Hitler acum !”.

418. „Evreii din Răsărit – un rezervor al evreimii mondiale”, articol de Horst Seemann. Autorul îi mulțumește, plin de recunoștință, lui Peter-Heinz Seraphim pentru munca sa de cercetare asupra evreilor din Europa de Est.

de prins. Într-un efort disperat de a împiedica înfrângerea inevitabilă, conducătorii germani își repetau iarăși și iarăși rugile și incantațiile :

„...În acest război Germania a ales o poziție care, după respingerea asalturilor inamicilor, îi va asigura victoria finală. Spre deosebire de situația din primul război mondial, construcția solidă și forța indestructibilă a poziției de luptă germane au putut fi realizate numai datorită faptului că germeii descompunerii interne și purtătorii bacililor defetismului au fost nimiciți (*ausgemerzt*) la timp și cu hotărâre. În acest sens, *soluția evidentă a chestiunii evreiești* în Germania național-socialistă s-a dovedit a fi una dintre *cele mai importante premise* a reușitei în desfășurarea războiului”⁴¹⁹.

Un alt exemplu :

„Primul război mondial și tratatul de la Versailles nu au reușit să înăbușe forța vitală a Germaniei. În consecință, evreii au dezlănțuit al doilea război mondial, în care iudeocrațiile (*Judokratien*) se înfruntă cu popoarele tinere și dinamice (*aufstrebend*) pentru a asigura în cele din urmă dominația evreilor asupra lumii...”⁴²⁰.

Următorul text este un citat din Goebbels, unul dintre cei mai capabili, mai inteligenți și mai teribili răufăcători ai Germaniei naziste :

„Evreii... sînt încarnarea acelei puteri distructive care s-a dezlănțuit în acești ani în războiul pornit de inamici împotriva a tot ceea ce noi considerăm nobil, frumos și demn de a fi păstrat... De vreme ce evreii nu mai sînt în stare să zdruncine din interior echilibrul existent, fiind supuși procesului de anihilare (*Ausmerzung*), ei înșală națiunile și le împing la război, [acționînd] din afară... Cine îi aruncă în focul luptei pe ruși, pe englezi și americani, cine oferă drept jertfă viețile altor oameni într-o bătălie fără sorți de izbîndă împotriva poporului german? Evreii!... La sfîrșitul acestui război evreii vor ajunge să trăiască propriul lor Cannae. Nu Europa, ci ei înșiși sînt cei care vor pieri...”⁴²¹.

O asemenea vinătoare de umbre poate fi înțeleasă numai în termenii demonologiei. Bineînțeles că mai existau și cei care făceau o afacere din obsesiile altor oameni, iar uneori era dificil să-i deosebești pe unii de alții. Spre exemplu, în ce categorie ar trebui să așezăm un eseu științific avînd ca subiect „Arta de a purta război și etica. Idei despre metodele teroriste ale adversarilor noștri”, care a fost expediat în chip de circulară pe data de 16 martie 1944 de una dintre agențiile lui Goebbels, fiind considerat un „material de lucru pentru presă și alte scrieri pe teme actuale” ?

„De nenumărate ori am atras atenția asupra faptului că, prin felul în care poartă război, adversarii noștri își dau singuri arama pe față. Ceea ce dictează comportamentul lor este ura evreilor, veche de mii de ani, și a lumii bolșevist-plutocratice stăpînite de ei. Tot ea – dacă ar ajunge să învingă – ar fi cea care ar defini esența păcii... *A lupta în numele umanismului nobil este, în mod clar, o caracteristică a personalității germanilor...* Și în Evul Mediu... omul se afla în centrul intereselor economice... În lucrarea sa *Evreii și capitalismul modern* Werner Sombart scrie că *«această lume structurată compact este cea agresată de evrei !»*. Evreii se pun ei înșiși în opoziție cu înalta concepție despre om, așa cum este ea înrădăcinată în poporul german...”

419. Dr. L. F. Gengler, în *Die Judenfrage* din 1 noiembrie 1943. Sublinierea aparține autorului articolului.

420. Horst Seemann, *ibid.*, p. 323.

421. Citat dintr-un articol apărut în *Das Reich* și retipărit, împreună cu altele, în *Frankfurter General-anzeiger* din 17 ianuarie 1945.

Astfel în special noi, germanii, sintem înclinați să impunem chiar și felului de a purta un război *o formă umană*... Cel care, spre exemplu, cunoaște afirmațiile generalului prusac [Clausewitz]... va înțelege evenimentele actuale de pe frontul de Est. După Clausewitz, într-un război distrugerea voinței adversarului de a rezista este hotărâtoare. Ea se realizează prin nimicirea forței de luptă a inamicului. Generalul nici nu se gîdea măcar la terorizarea populației civile.”⁴²²

Făcînd abstracție de opinia cititorului față de conținutul tratatului citat, poate că ar trebui să privim cu circumspecție sinceritatea autorului. Însă, pe de altă parte, ne întîlnim și cu alte texte, în care minciuna este de data aceasta evidentă. Să luăm, spre exemplu, publicația cu caracter secret *Deutscher Wochendienst*, pe care se menționează „Strict confidențial. Nu se pune la dispoziția publicului” și unde o altă echipă de discipoli ai lui Goebbels oferă niște „Subiecte actuale” pentru oratori și scriitori. Fiecare subiect, redactat cu grijă, conține cel puțin patru secțiuni : *De ce este actual subiectul ? ; Idei esențiale ; Material de lucru ; Bibliografie*. Numerele apărute la sfîrșitul anului 1944 și la începutul anului 1945 nu se limitează la subiecte despre evrei, însă acestea sînt, în mod clar, preponderente. Astfel, numărul 281/150 din 22 septembrie 1944 începe cu o lucrare intitulată „Lupta lui Iuda pentru dominația financiară și economică”. Răspunsul la întrebarea „De ce este actual subiectul ? ” sună astfel :

„În statele europene ocupate de anglo-americani evreii, precum și economiștii și finanțistii subordonați evreilor, au pus stăpînire pe întreaga activitate economică, urmărind să-și realizeze și pe această latură planurile lor de cucerire a planetei”.

„Ideile centrale (*Ausrichtung*)” ale subiectelor actuale conțineau întotdeauna două paragrafe : „De evidențiat (*Betonen*)” și „De evitat (*Vermeiden*)”. În cazul subiectului pus în discuție, se impunea ca autorul sau vorbitorul să *evidențieze*... „vina pe care o poartă Iuda pentru colapsul economic – acum ușor de remarcat – al statelor ocupate de anglo-americani (exemple : Italia și Franța)”, însă – din motive lesne de înțeles – el era sfătuit astfel :

„Să se evite compararea metodelor folosite de evrei pentru preluarea economiei statelor ocupate cu politicile economice și financiare ale germanilor din teritoriile ocupate anterior de noi”⁴²³.

Un alt număr din *Deutscher Wochendienst*⁴²⁴ sugerează următorul „subiect actual” : „Cine conduce Statele Unite ? ”. Subiectul era actual deoarece

„atît Germania, cît și celelalte țări trebuie să recunoască faptul că grupul din jurul lui Roosevelt, format din oameni corupți, pe jumătate sau pe trei sferturi bolșevici, este incapabil să mețină ordinea lumii, ținînd cont de inferioritatea sa morală. Statelor europene trebuie să li se arate că implantarea americanilor în Europa reprezintă cea mai profundă rușine și că este o ocară înfiorătoare să se lase stăpîniți de grupul din jurul lui Roosevelt”.

422. *Politischer Dienst, Arbeitsmaterial für Presse und Publizistik*, Ausgabe A, nr. 218, din 16 mai 1944 (exemplar șapirografiat ; există o copie în arhivele YIVO). Sublinierile apar în textul original.

423. Ar trebui să ne reamintim de instrucțiunile adresate cenzorilor presei (vezi p. 138), unde se spunea : „Metodele aplicate de englezi în Estonia, Letonia și Lituania au fost atît de inteligente, încît aceste popoare abia dacă și-au dat seama de dependența lor de Anglia”.

424. 288/154. Ausgabe, 28 octombrie, 1944.

„Ideile esențiale” înșirate la rubrica „De evidențiat” erau acestea :

„Grupul din jurul lui Roosevelt este de fapt vechiul grup al lui Wilson, împropătat cu profitori și evrei nou-veniți, care sînt deja în mare măsură influențați serios de bolșevism. Prin însăși esența sa, democrația americană va aduce întotdeauna la conducere corupători, speculanți, *war-hawks* (instigatori la război)⁴²⁵ și profitori de pe urma tulburărilor. Trebuie subliniat temeinic faptul că SUA sînt stăpînite și dirijate de evrei”.

Însă ideile „De evitat” erau și mai clare :

„*De evitat* : folosirea unor slogane cu sens general. [Să se evite] adoptarea unui ton de falsă obiectivitate și considerarea fariseilor democratici de la conducerea SUA drept oameni politici. [Să se evite] exprimarea pe față a urii față de poporul din SUA (oricît de dezgustători ne apar yankeii, noi trebuie să creăm o distincție clară între ei și grupul lui Roosevelt, cu scopul de a separa conducerea de populația de acolo). [Să se evite] insultarea populației SUA în ansamblul ei”⁴²⁶.

Numărul din 19 februarie 1945⁴²⁷, care are ca temă „Bătălia evreilor pentru Anglia”, recomandă : „*Să se evite*... comentarea realizărilor în domeniul cercetării științifice și în cel militar ale evreilor emigrați din Germania în Anglia. Cu toate acestea, se poate pomeni despre aflulul masiv de medici evrei emigrați în Londra și în alte orașe, fapt care a fost subliniat cu nemulțumire și în repetate rînduri chiar de către medicii englezi”.

În fine, ultimul număr ajuns în mîinile noastre analizează subiectul „Evreimea mondială – factor de prelungire a războiului”, subiect declarat actual din următoarele motive : „Hotărîrile de la Ialta, cu totul inacceptabile pentru poporul german, dovedesc că oamenii politici⁴²⁸ aflați la conducere în tabăra inamică, urmînd indicațiile evreilor, doresc să facă imposibilă orice pace reală și să prelungească războiul pe o perioadă nedefinită”. La „Ideile esențiale” i se sugera vorbitorului sau autorului să *accentueze* ideea că „evreii de pe întreaga planetă au hotărît să stîrnească un nou război [al doilea război mondial] nu fiindcă ar fi fost supuși pe teritoriul Germaniei unui număr de restricții – care oricum fuseseră dintru început cu totul nesemnificative –, ci pentru că în primul război mondial se bucuraseră de atît de multe succese. De aceea ei doreau un al doilea război mondial, prin care să-și îndeplinească programul lor integral, bolșevizarea, și voiau să împiedice întărirea pozițiilor forțelor antibolșevice”. Însă instrucțiunile legate de ceea ce trebuia *evitat* în discuție se arată iarăși mult mai impresionante :

„*Să se evite* îndepărtarea atenției [oamenilor] de la evrei, prin comentarea altor cauze ale duratei lungi a războiului. [Să se evite] discreditarea altor popoare, fie că ele sînt prietene, neutre sau indifferente față de noi, pentru a nu periclita scopul discuției : acela de a prezenta evreimea drept dușmanul comun al tuturor și factorul implicat sistematic în prelungirea războiului”⁴²⁹.

425. În textul german, în original, este folosită mai întîi expresia în engleză și apoi este dat și echivalentul german : *Kriegshetzer*.

426. Bibliografia recomandată include lucrări de Giselher Wirsing, Johann von Leers și Friedrich Schönmann.

427. 302/171. Ausgabe.

428. Așadar, pînă la urmă ei meritau totuși să fie numiți oameni politici !

429. 308/177. Ausgabe, 31 martie, 1945.

Pentru a aprecia gradul în care atacul asupra evreilor s-a intensificat pe parcursul ultimei perioade, am putea evidenția reintroducerea subiectului folosirii de către evrei a singelui de creștini în scopuri rituale. Acest subiect nu a dispărut niciodată complet din arsenalul propagandistic al naziștilor, dar el a rămas cu siguranță în suspensie câțiva ani, indiferent care vor fi fost motivele unei astfel de rețineri. O bibliografie a naziștilor asupra chestiunii evreiești, redactată în timpul războiului⁴³⁰, menționează numai două publicații ale partidului nazist care se ocupă de omorul ritual la evrei, una apărută în 1933, iar cealaltă în 1937⁴³¹, pe lângă o a treia broșură, scrisă de un simpatizant din exterior. Însă, o dată cu înmulțirea masacrelor și în timp ce se construiau supercrematoriile de la Oświęcim, subiectul a ieșit din nou la iveală. Din câte se poate constata, el a reapărut pentru prima dată în *Die Judenfrage*, publicație a *Berlin Anti-jüdische Aktion*. Un articol scris în această revistă de dr. Hellmut Schlamm era precedat de următoarea notă editorială:

„Timp de sute de ani, problema omorului ritual la evrei a rămas un secret păstrat în mod intenționat de evreime. În consecință, am apelat la dr. Hellmut Schlamm, care a studiat chestiunea în detaliu și care va publica în curând o lucrare pe tema omorului ritual la evrei, pentru a-și face cunoscută opinia asupra subiectului”⁴³².

Dr. Schlamm nu a șovăit să afirme, fără a lăsa loc la prea multe îndoieli, că omorul ritual la evrei este la fel de vechi ca și evreii și, în consecință, a dedus că :

„Pentru generația noastră, în prezent angajată în cea mai dură înfruntare posibilă cu această plagă a planetei, atunci când este vorba despre crimele rituale ale evreilor, care în esența lor nu pot reprezenta altceva decât distrugerea simbolică a lumii neevreiești, nu există decât o singură concluzie posibilă : distrugerea spirituală și fizică a criminalității ereditare a evreilor”⁴³³.

La scurt timp după aceea, atunci când a apărut cartea lui Schlamm – un volum cu ilustrații impresionante și ajungând aproape la 500 de pagini⁴³⁴ –, *Die Judenfrage* a considerat că ea „va aduce servicii apreciabile... în lupta împotriva dușmanului planetei, evreul”⁴³⁵. După o astfel de confirmare, tendința amintită se accelerează rapid. O scriere ulterioară pe această temă, după ce aduce toate „dovezile” necesare și oferă exemple de omori rituale practicate de evrei, începând cu un „caz” din 1282, atinge punctul culminant într-un pasaj fundamentat pe opinii contemporane :

„Astăzi, după ultima încercare a evreimii de a instiga popoarele din Europa să se ucidă în masă unele pe altele, piesa pe care evreii au jucat-o cu noi a ajuns la final. Evreul încă mai crede că are în mână un ultim as, deoarece a reușit să-și subordoneze intereselor sale

430. [Joachim Menzel] – *Schrifttum zur Judenfrage, Eine Auswahl* (Eher, München, f.a. [1940], 32 p.).

431. Cea de-a doua a fost scrisă de Gerhard Utikal, pe care îl vom mai întâlni în poziția de funcționar în subordinea lui Rosenberg, el aflându-se și printre organizatorii celui de-al doilea congres internațional antievreiesc din 1944.

432. *Die Judenfrage*, 15 noiembrie 1942, pp. 247-248.

433. *Ibid.*

434. Hellmut Schlamm – *Der jüdische Ritualmord. Eine historische Untersuchung* (Theodor Fritsch Verlag, Berlin, 1943, 475 p.).

435. În numărul din 15 decembrie 1942.

bolșevismul evreiesc, asociat cu capitalismul la fel de evreiesc al englezilor și americanilor. Însă și acest ultim as îi va fi smuls din mână, iar războiul dezlănțuit de evrei se va încheia cu distrugerea totală a evreimii”⁴³⁶.

XXXVII

Textele de îndoctrinare publicate de *Wehrmacht* și de Ministerul Afacerilor Externe

Sfera de interes a studiului de față ne oprește de la analiza legăturii strânse ce exista între scrierile științifice antievreiești și programa școlilor elementare și a gimnaziilor, așa cum a fost ea stabilită sub regimul nazist. Putem totuși să menționăm că numeroase manuale pentru uzul profesorilor, în care era tratată și chestiunea evreiască, conțineau ample trimiteri la nume de prestigiu, întâlnite deja în discuția noastră, adică la Baur-Fischer-Lenz, Grau, Günther, Kittel, Seraphim etc.

Însă printre scrierile finanțate de guvern în epoca apusă a lui Hitler exista un gen care merită mai multă atenție decât simpla menționare: textele de îndoctrinare ale *Wehrmacht*-ului, care au beneficiat de sprijinul înaltelor autorităților militare. Am subliniat anterior că în 1941 mareșalul Keitel se arăta personal interesat de contribuția cercetărilor antievreiești „la susținerea spirituală a războiului” și că încă în anul 1936 generalul de armată von Reichenau reprezentase Ministerul de Război al *Reich*-ului la inaugurarea unei importante instituții de studii antievreiești. Trei reprezentanți ai Ministerului de Război erau membri permanenți în *Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschland*. Cîteva extrase din „îndrumătoarele gândirii (*Gedankenführungen*)” – așa cum erau numite uneori scrierile educative ce se adresau *Wehrmacht*-ului – ne vor arăta mai bine decât orice alte materiale cu ce fel de idei erau îndopate forțele armate germane atîta timp cît forța lor a reușit să reziste armatelor aliaților, dar și cît de bine reflectă aceste texte ideile răspîndite în lume de antropologi, istorici și politologi. Să subliniem mai întîi că toate citatele sînt preluate nu din publicațiile partidului nazist sau ale SS-ului, ci numai din lucrările autorizate de cei asemeni lui Keitel și Jodl și că, în cea mai mare parte a lor, aceste texte sînt considerate secrete, „destinate exclusiv *Wehrmacht*-ului”. Iată un exemplu:

„Europa poate fi salvată de bolșevism și de imperialismul dolarului impus de SUA numai prin victoria germanilor. Soarta Europei este în mîinile noastre”⁴³⁷.

După aceea autorul începe să afirme încă o dată, cu răbdare, ceea ce a învățat de la savații germani:

„...într-o tabără anglo-americanismul și bolșevismul, în cealaltă tabără niponismul și național-socialismul Germaniei Mari. Americanismul și bolșevismul au apărut în spațiile largi, național-socialismul și niponismul în spații restrînse.

436. Frederik to Gaste – *Die Wahrheit über die jüdischen Ritualmorde* (Paul Hochmuth, Berlin [1944], 48 p.). Textul a fost publicat și în traducere poloneză (o copie se află în biblioteca YIVO).

437. *Der Kampf um unsere Weltanschauung...* (vezi titlul complet la nota 380); p. 23.

Cele două popoare legate de spațiile largi resping identificarea cu conceptul de rasă.
Cele două popoare legate de spațiul restrâns se identifică ele însele cu conceptul de sînge și pămînt natal.

Cele două popoare legate de spațiile largi propovăduiesc inexistența rasei.

Cele două popoare legate de spațiul restrîns susțin ideea de specie și menținerea speciei (*Art und Arterhaltung*).

Negarea ideii de rasă duce la depărtarea de conceptul de familie și înrudire (*Sippe*).

Negarea ideii de rasă duce, de asemenea, la apariția unor învătățuri care își au rădăcinile în ideologia liberalismului... Americanismul este imperialismul nestăpînit (secolul american), [iar] bolșevismul urmărește bolșevizarea planetei (Internaționala); cele două popoare care se identifică ele însele cu conceptele de spațiu și rasă cer spațiul vital necesar speciilor (*Art*) lor.

Cele mai nobile valori, [cum sînt] «onoarea», «comunitatea de neam», «[național-]socialismul», se identifică aici cu conceptul autentic de rasă și nu au nici o valoare pentru puterile legate de spațiile largi»⁴³⁸.

Următorul citat este preluat dintr-o broșură oficială a Comandamentului Suprem al Armatei. Se observă din nou asemănarea izbitoare cu afirmațiile menționate în capitolele anterioare, cele aparținînd cercetătorilor germani :

„Pentru noi, cheștiunea evreiască este una de rasă, cu toate că evreii de pe glob nu reprezintă o rasă uniformă, ci un amestec de rase. El este constituit din ingrediente provenind din Orientul Apropiat și din spațiul răsăritean, în amestec cu strămoși negri și cu singele diferitelor popoare-gazdă.

Nu exagerăm cu nimic dacă spunem că : «Practic, capitalismul este mozaism» (W. Sombart)... În ceea ce privește celelalte rase străine (*artfremd*), printre care există, de asemenea, cîteva de o foarte bună calitate, așa cum este cea japoneză, cultivarea rasei practicate de național-socialism nu face altceva decît să sublinieze diferența dintre specii (*Artverschiedenheit*). De vreme ce amestecul singelui încalcă o poruncă rasială fundamentală, impusă de Providență, iar simțul rasial sănătos al ambelor părți se luptă împotriva unui asemenea amestec, căsătoriile cu persoane de alt sînge nu trebuie să aibă loc...

Deoarece în lupta pentru libertate a Germaniei Mari evreii planetei au luat fătîș partea recunoașterii noastre, el [evreul] a fost pus să poarte steaua evreiască pentru a-l putea recunoaște, ca nu cumva să-și desfășoare acțiunile de ațîtare împotriva poporului, ascunzîndu-se sub masca unui om cinstit. Îndepărtarea (*Entfernung*) tuturor evreilor de pe teritoriul *Reich*-ului va rezolva în fine cheștiunea evreiască pe planul politicii interne... »⁴³⁹.

Rîndurile de mai sus au fost scrise înainte de atacul Germaniei asupra Uniunii Sovietice. Evident că, pe măsură ce timpul trecea, accentul pus pe această idee nu putea decît să sporească, așa că o altă publicație a *Wehrmacht*-ului repetă fără menajamente profeția lui Hitler și asta în 1944, cînd Germania nu prea mai putea să facă mare lucru :

„...Noi, național-socialiștii, îl credem pe *Führer* atunci cînd el afirmă că bătălia dezlănțuită de parașiti planetei, de evrei, împotriva noastră, care îi sîntem cel mai puternic inamic, se va încheia cu nimicirea evreilor din Europa... »⁴⁴⁰.

438. *Ibid.*, p. 41. Citatele sînt preluate dintr-un articol de Fritz Sotke.

439. OKH/ Oberkommando des Heeres [Comandamentul Suprem al Armatei], Generalinspekteur für den Führernachwuchs des Heeres. Nationalsozialistische Führung, Heft 8 : *Die Judenfrage und ihre Bedeutung für das deutsche Volk* (Diesterweg, Frankfurt-pe-Main, f.a., 12 p.), pp. 3, 6, 10-11.

440. NS-Führungsstab der Wehrmacht – *Der Jude als Weltparasit*, Richtheft des Oberkommandos der Wehrmacht, Heft 7 (f.l., 1944, 48+32 p.), pp. 2-3.

De o importanță specială este cartea *Pentru ce luptăm noi*, împodobită cu un facsimil de trei pagini scris de *Führer* însuși pe 8 ianuarie 1944 în cartierul său general, în care acesta își exprimă sprijinul față de lucrare. Cartea aduce ceva nou, prin faptul că revine la subiectul masoneriei și clasifică națiunile și personalitățile conform exigențelor momentului:

„Astăzi aproape toți conducătorii statelor și membrii din guverne aparținând forțelor inamice sînt francmasoni, mare parte din ei chiar conducători ai francmasoneriei: Churchill, Eden, regele Angliei (francmason de rang înalt), Roosevelt (alt francmason de rang înalt), precum și toți conducătorii țărilor din America de Sud (cu excepția Argentinei). Măsurile adoptate de puterile inamice pot fi înțelese corect numai dacă sîntem permanent conștienți de faptul că evreii de pe glob, reprezentanți de francmasonerie, sînt forța lor motrice. Regele Italiei și generalul trădător [Badoglio] erau francmasoni”.

Făcînd abstracție de această demonstrație chinuită, tonul sună destul de cunoscut. Pasajul următor însă, prin concizia lui, este încă mai relevant:

„De ce luptă evreii împotriva noastră?”

Deoarece Germania lui Adolf Hitler nu dorește să se supună ordinii mondiale impuse de evrei... Evreul este opusul (*Gegenpol*) nordicului și dușmanul absolut al oricărui popor liber, în general. Filosofiei creative și constructive a național-socialismului, cu țelurile sale idealiste, îi este contrapusă filosofia materialistă și individualistă a evreilor, așa cum apare ea în bolșevism și în liberalismul democrațiilor anglo-saxone... În lupta pe care o purtăm, nu are importanță nici faptul că Stalin i-a pus sau nu pe tovarășii săi, Roosevelt și Churchill, să tragă la căruța politicilor sale bolșevice, nici că Roosevelt și Churchill au determinat Uniunea Sovietică să slujească scopurilor lor iudeo-plutocratice. Pentru noi nu există decît o singură decizie: să înfruntăm bolșevismul și să înfruntăm plutocrațiile. Victoria noastră asupra amîndurora înseamnă anihilarea evreilor și, în consecință, realizarea păcii între națiuni și garanția unei noi ordini mondiale”⁴⁴¹.

O altă broșură, preluată de *Wehrmacht* de la Comisariatul lui Rosenberg și încărcată cu citate din Schiller și Goethe, declară în mod deschis:

„Pentru germani, fiecare înfruntare este degradantă dacă nu este născută și susținută de hotărîrea de a conduce spre victorie o idee adevărată. Atunci cînd cineva luptă animat de scopuri dezonorante, el sprijină elementul ce se opune vieții, nimicește cultura și păcătuiește împotriva legilor vieții. Avem astfel de exemple în activitățile întreprinse de evrei, în acțiunile comunismului și în dogmele unor doctrine confesionale...

...Trebuie să luptăm răbdători în acest război în care am fost tîrși de către evrei și de puterile plutocratice. Ei invidiau tot ceea ce am realizat sistematic datorită *Weltanschauung*-ului nostru, prin lupta neabătută și prin munca neînteruptă a fiecărui individ și a poporului în ansamblul său, adică invidiau comunitatea național-socialistă a poporului nostru, socialismul nostru, realizările în muncă, descoperirile din economia noastră renăscută, venitul

441. *Wofür kämpfen wir ?* Herausgegeben vom Personalamt des Heeres (f.l., ianuarie 1944, 144 p.), p. 17. Evidențiind încă o dată importanța uriașă pe care o avea conceptul *Rasse*, o altă publicație a *Wehrmacht*-ului (care apare la 15 aprilie 1944) scrie următoarele: „Conducerea *Reich*-ului național-socialist a abordat cu curaj această sarcină istorică. Oamenii de știință din domeniul cultivării rasei și din genetică au furnizat legiuitorilor cunoștințele pe care aceștia le pun astăzi în aplicare, conștienți de înalta lor responsabilitate”. Citat din *Stoffsammlung. Führungsunterlagen Folge 1*. Herausgeber: Nationalsozialistischer Führungsstab des Oberkommandos der Wehrmacht (f.l., 56 p.), p. 29.

național ridicat, sănătatea națiunii noastre, tinerețea ei, forța militară, pe scurt, tot ceea ce am realizat prin propriile noastre puteri, pentru noi înșine și în condiții din cele mai grele”⁴⁴².

Ultimul specimen din acest gen de scrieri propagandistice care a ajuns la cunoștința noastră – și, în același timp, cel mai relevant – este un manual de instrucțiuni pentru *Wehrmacht*, purtând data de 1 septembrie 1944. În acel an a început un nou val de eforturi educative, pentru ca toți ofițerii și soldații, de la primul la ultimul, să înțeleagă importanța cutremurătoare a ideilor de rasă și specie, precum și a altor precepte concepute de savanți pentru gloria tot mai mare a *Reich*-ului. De exemplu, numărul 3 dintr-o serie numită „Discuții politice” include subiectul 7 – „A-i cunoaște pe evrei înseamnă a înțelege rostul războiului” – și subiectul 8, adică „Americanismul înseamnă sfârșitul Europei”⁴⁴³.

„Încă mai există oameni slabi de minte” scria autorul anonim, „care cred că nu ar fi chiar atât de rău dacă ar veni americanii”. Cititorul este apoi trimis la subiectul 4, intitulat „Sistemul plutocrațiilor” și, în plus, este informat că Statele Unite ale Americii au intrat în război cu scopul de a înrobi Europa din punct de vedere economic, de a o anihila social și de a distruge cultura europeană. „Soldatul german își riscă viața fiind conștient de legătura sa strânsă cu neamul său și locul său natal, pe când piloții bombardierelor americane zboară de dragul plății în dolari”⁴⁴⁴, scopul lor fiind acela de a americaniza întreaga Europă.

„Mai există și astăzi în sinul poporului nostru oameni care, în adîncul sufletului, nu sînt cu totul de acord atunci cînd vorbim despre exterminarea (*Ausrottung*) evreilor din spațiul nostru vital. În mijlocul nostru s-a simțit nevoia de caracterul, tăria și energia unui om de o măreție inegalabilă, care a apărut în mijlocul poporului nostru pentru a ne scoate din minte înșelătoria evreiască...”

PLUTOCRAȚIA EVREIASCĂ ȘI COMUNIȘTII EVREI VÎNEAZĂ POPORUL GERMAN, CARE S-A ELIBERAT DIN SCLAVIA LOR.

Evreii vor să ne impună o viață de sclavi, pentru ca ei să trăiască alături de noi în chip de paraziți și să ne exploateze. Felul sănătos de viață al poporului nostru se opune modului de viață parazit al evreului.

În această înfruntare cine mai poate vorbi de milă, iubire față de aproape și așa mai departe? Cine crede în posibilitatea de a îndrepta un parazit (cum ar fi, de exemplu, păduchele)? Cine crede că există o cale de mijloc cînd este vorba despre un parazit? Nu putem decît să alegem între a ne lăsa devorați de parazit sau a-l distruge.

EVREII TREBUIE NIMICIȚI ORIUNDE ÎI ÎNTÎLNIM!

Acționînd astfel, nu comitem nici o crimă la adresa vieții, ci ne supunem legilor sale de supraviețuire, legi care se ridică întotdeauna împotriva a tot ce se arată dușmănos unei vieți sănătoase. Astfel lupta noastră este pusă în slujba menținerii vieții.

VICTORIA GERMANĂ – VICTORIA ORDINII CREAȚIEI! ⁴⁴⁵

442. *Der Kampf als Lebensgesetz*, Bearbeiter: H. Griesdorf und H. Lichtnau, Richthefte des NS-Führungsstabes des Oberkommandos der Wehrmacht, Heft 5 (1944, 47 p.), pp. 6, 10.

443. *Politische Aussprache. Führungsunterlagen Folge 3*. Herausgeber: Nationalsozialistischer Führungsstab der Wehrmacht (f.l., [septembrie 1944], pp. 49-80).

444. *Ibid.*, p. 61.

445. *Ibid.*, pp. 55-56.

Se cunoaște prea puțin faptul că autoritățile germane, prin intermediul Statului-Major Central de Coordonare (*zentraler Führungsstab*), aflat sub conducerea lui Ribbentrop, Ministrul Afacerilor Externe al *Reich*-ului, au făcut tot ce au putut pentru a-i îndoctrina și pe prizonierii de război din Germania cu ideile călăuzitoare ale regimului nazist. Un document aflat astăzi în arhivele YIVO⁴⁴⁶, care urmărea să zădărnicească eforturile făcute de Ministerul Propagandei pentru preluarea activității „educative” în rîndul prizonierilor de război, ne oferă câteva detalii. Dintre personalitățile care au aparținut acelui Stat-Major Central, i-am putea menționa pe Theodor Abetz, aparținînd coloanei a cincea și, prin urmare, ambasador la Vichy, sau pe dr. Colin Ross, specialist în probleme legate de Statele Unite și propagandist al *Wehrmacht*-ului. Țelul cel mai important urmărit prin propaganda făcută în rîndul prizonierilor de război este descris în următorul fragment :

„Să le recomandăm comandanților lagărelor [cu prizonieri de război] care este tratamentul psihologic corect aplicabil prizonierilor, urmărind accentuarea dorinței lor de a munci, să cîștigăm de partea noastră prizonieri care să facă propagandă activă antibolșevică și antievrească și în general să-i transformăm pe prizonieri în susținători ai propagandei germane după întoarcerea lor acasă”.

Activitatea se desfășurase încă de la începutul războiului prin colaborarea OKW-ului (Comandamentul Suprem al Armatei) cu Ministerul Afacerilor Externe, conform ordinelor speciale date de *Führer*. Fiecare grup național de prizonieri era tratat într-o manieră specifică. Printre cele douăsprezece broșuri distribuite prizonierilor britanici în anul 1943, pe atunci în număr de 65.000, găsim următoarele titluri :

„John Amery – *Anglia și continentul*

Evreii din administrația americană

Evreul în administrația britanică

Evreii trebuie să trăiască (rapoarte despre mașinațiunile politice ale evreilor) [de Samuel Roth].

La începutul anului 1944, prizonierilor de război proveniți din Marea Britanie le-au fost distribuite 20.000 de exemplare ale broșurii *Ce ciudat din partea Domnului*⁴⁴⁷, broșură despre care *Führer*-ul spunea că este cel mai bine scris și cel mai eficient material antievreesc”.

De asemenea, prizonierilor britanici le-au fost puse la dispoziție și cărți.

„Prin intermediul Organizației Prizonierilor de Război, prizonierilor le-au fost vîndute mai multe mii de volume cu conținut antievreiesc și progerman (*für Deutschland werbend*). (Experiența lagărelor cu prizonieri de război a dus la concluzia că englezii sînt prea puțin interesați de scrierile distribuite gratuit, respingîndu-le din cauza caracterului lor propagandistic. De aceea de cîtva timp cărțile și broșurile sînt vîndute la prețuri reduse sau [prizonierilor englezi li] se oferă posibilitatea de a obține aceste cărți în mod ilegal...)”.

446. Abschrift zu Rk. 3314E. *Aufzeichnung Über Gliederung und Tätigkeit des Kriegsgefangenenorganisation des Auswärtigen Amtes*, 15 pagini dactilografiate. Documentul este semnat de Envoy Schmidt și este emis pe data de 17 aprilie 1944.

447. Acest titlu este menționat în document cu titlul original în engleză (*How Odd of God*). Celelalte titluri au fost retraduse în germană.

Cîteva ediții ale unor volume traduse în engleză la ordinul Ministerului Afacerilor Externe, printre care se aflau *Mein Kampf* și *Influența evreilor asupra Angliei* de Peter Aldag⁴⁴⁸, au fost distruse în urma raidurilor aeriene ale aliaților. Însă multe alte cărți au putut fi distribuite și probabil că nu au rămas fără efect. Au fost create două lagăre separate, unul pentru ofițerii britanici și altul pentru soldații de rînd, urmărindu-se o acțiune propagandistică deosebit de intensă, iar la începutul anului 1944 s-a format un nucleu de douăzeci de persoane, numit „Legiunea britanică”, care urma să-și înceapă activitatea de recrutare la sfîrșitul lunii aprilie.

Lagărul de prizonieri americani a fost lăsat în grija profesorului universitar Otto Koischwitz, care s-a îngrijit de distribuirea broșurilor în engleză amintite anterior, „în măsura în care ele erau adecvate mentalității americane”. Pe lîngă aceasta, el s-a ocupat și de publicarea unor materiale speciale, printre care cîteva broșuri⁴⁴⁹ și ziarul *O.K. (Overseas Kids – „Puștii de peste ocean”)*.

XXXVIII

Studiile științifice antievreiești în perioada „Amurgului Zeilor”

În timp ce produsele cercetării teoretice erau folosite astfel în practică și dovedeau pe această cale că activitatea științifică nu era doar un lux inutil sau o activitate neesențială, cercetările antievreiești nu încetaseră nici un moment. În 1944, era încheiat și al nouălea (și ultimul) volum din *Forschungen zur Judenfragen* ale lui Walter Frank. Sub coordonarea perseverentă a lui Schickert, *Weltkampf*, publicația Institutului lui Rosenberg, a continuat să apară pînă la sfîrșitul anului 1944, adică atîta timp cît în Germania a mai fost posibilă activitatea intelectuală organizată⁴⁵⁰. Schickert a reușit să atragă în jur de șaizeci de colaboratori diferiți, dintre care cel puțin treisprezece erau cadre universitare și, în plus, douăzeci și șase de doctori în filosofie, cifră care nu include colaboratorii din afara granițelor. Apoi, în 1943, *Antijüdische Aktion*, susținută de ministerul lui Goebbels (vezi pp. 59-62), pe lîngă mai cunoscuta sa publicație *Die Judenfrage*, a mai lansat o revistă de studii și cercetări numită *Archiv für Judenfragen, Schriften zur geistigen Überwindung des Judentums* (Arhivele pentru Probleme Evreiești, Scrieri pentru Înfîngerea Spirituală a Evreimii). În fine, cîteva institute de cercetări generale, cum ar fi Academia Germană

448. S-ar părea că volumul este o traducere a lucrării lui Peter Aldag *Juden beherrschen England*, 2. Auflage (Nordland-Verlag, Berlin, 1939, 390 p.).

449. Documentul conține următorul pasaj: „Întreaga activitate de transmisiuni radio pentru Anglia și America (profesor Koischwitz), care este cunoscută *Führer*-ului și în care se transmit salutări de la cei aflați în prizonierat, prizonierii înșiși vorbesc, se dau informații despre morți, răniți etc., a fost organizată de Ministerul Afacerilor Externe, din grijă față de prizonierii de război”. Pînă în anul 1939, Koischwitz fusese profesor-asociat de germană la Hunter College din New York. În afară de Koischwitz, alte persoane care sînt menționate în document ca avînd sarcina de a se ocupa de prizonierii americani, au fost consuli generali Gyssling și Draeger, L.R. Pawelke și W.H.A. Schmolder.

450. Ultimul număr existent în biblioteca YIVO este *Heft 3*, din septembrie-decembrie 1944. Este aproape sigur că nu s-a mai publicat nimic altceva.

de Științe din Praga, au considerat că subiectul evreilor este suficient de important ca să publice monografiile legate de câteva din aspectele sale⁴⁵¹. Într-un capitol viitor vom asculta un student făcând câteva reflecții în care explică de ce era necesară o cercetare atât de intensă, în ciuda faptului că, din câte se părea, inamicul fusese zdrobit. Deocamdată amintim faptul că problema instruirii unei generații noi de cercetători în domeniu nu a fost deloc neglijată. Un bibliograf de seamă, care întreținea multe legături internaționale, deplângând faptul că odinioară numai studenții evrei își alegeau subiecte evreiești pentru dizertațiile lor de doctorat, profită de ocazie pentru a se lăuda astfel :

„...Universitățile germane au recunoscut că este de datoria lor să își aducă și ele contribuția la cercetările întreprinse asupra evreilor și astăzi astfel de studii sînt scrise doar de către germani... Din 1939 și pînă în 1942, adică pe perioada războiului, [au fost scrise] nu mai puțin de 32 de dizertații care abordau chestiunea evreiască⁴⁵².

...Universitățile germane au acceptat într-o măsură din ce în ce mai mare noul mod în care se punea problema și au contribuit la rezolvarea ei prin studii universitare adecvate scopului. Studiile respective au fost realizate în principal de istorici, dar și de juriști și economiști, de germaniști, studenți la jurnalism, precum și de studenți la medicină și studii rasiale, cei mai mulți dintre ei fiind tineri”⁴⁵³.

Din această generație mai tină ră făcea parte și Otto Paul, care lucra la Frankfurt, în echipa de cercetări a lui Grau, și care a negat categoric orice contribuție adusă de evrei la dezvoltarea civilizației umane⁴⁵⁴. Este semnificativ faptul că studiul său a fost publicat într-o revistă care se ocupa de spațiul est-european. Probabil că Leibbrandt, Lohse, Trampedach, Strauch și Kube, care au făcut tot posibilul ca să pună capăt falselor pretenții ale evreilor, se vor fi bucurat citindu-l.

Nu mai este nevoie să rezumăm conținutul acestor texte științifice, care deveneau tot mai numeroase. În schimb, vom spune cîte ceva despre reprezentanții marcant ai branșei.

Am avut deja ocazia să vorbim despre profesorul dr. Gerhard Kittel din Tübingen, stabilit ulterior în Viena. La apariția lui Hitler, el „dovedise” că *Talmudul* îi considera străini pe toți cei care nu erau evrei, iar o lectură pe dos avea să justifice anularea drepturilor evreilor din Germania în 1933. În cartea pe care a publicat-o în 1939, Kittel susține cu insistență că evreii sînt adversarii neîmpăcați ai marelui Germaniei și invocă numele lui Adolf Hitler pentru a face aluzie la ceea ce urma să se petreacă. Mai tîrziu, în 1942, atunci cînd mașinăria statului german avansase destul de mult în „rezolvarea chestiunii evreiești” și se părea că nu mai este nevoie de nici o altă teorie, Kittel adoptă acel aer de „Știți ce vreau să spun” și afirmă că tot în *Talmud*

451. [Profesor dr.] Theodor Hopfner – *Die Judenfrage bei Griechen und Römern* (Praga, 1943, 84 p.), *Abhandlungen der Deutschen Akademie der Wissenschaften in Prag, Philosophisch-Historische Klasse, Heft 8*.

452. Dr. Hans Praesent, membru marcant în conducerea *Deutsche Bücherei* din Leipzig, în *Die Judenfrage* din 15 noiembrie 1943, pp. 351-353.

453. *Idem*, în *Weltkampf*, IV (1944), pp. 103-105. Vezi și *Hochschul-Schrifttum. Verzeichnis von Dissertationen und Habilitationsschriften*. Ausgewählt von der Parteiamtlichen Prüfungskommission zum Schutze des NS-Schrifttums (Eher, München, 1942, 94 p.). 4. Beiheft der Nationalsozialistischen Bibliographie.

454. Otto Paul – „Der Anspruch des Judentums, kulturschöpferische Leistungen vollbracht zu haben”, în *Volk im Osten*, nr. 4 (1943), pp. 63-71.

„...uciderea arienilor... se bucură explicit și din principiu de impunitate (*straffrei*)”⁴⁵⁵.

Puțin mai târziu, el își dezvoltă ideea într-o nouă publicație științifică, *Archiv für Judenfragen*, care urmărea să studieze nu doar poporul evreu sau rasa evreiască, ci „în general tot ce este evreiesc, este asociat cu evreii sau are legătură cu elementul evreiesc”. În numărul inaugural al *Archiv*, primul articol îi aparține chiar lui Kittel și are ca subiect „Tratamentul străinilor în perspectiva Talmudului”, iar ideea centrală a studiului reiese dintr-o frază cu aparență academică, inclusă în ultimul paragraf:

„La începutul secolului al doilea evreii din Africa de Nord și din Cipru au crezut la un moment dat că venise vremea lor și au pus la cale o revoltă (Dio Cassius – *Hist.* 68, 32). Atunci ei au ucis un sfert de milion de oameni numai în Cipru și cam tot atâți în Cyrenaica, o parte [din victime] fiind măcelărite cu cea mai mare cruzime”.

„Cînd este vorba despre uciderea neevreilor în scopuri politice, în gîndirea talmudică nu se pune problema corectitudinii sau incorectitudinii; este doar o chestiune de utilitate, întrebarea care se ridică fiind dacă acțiunea va avea sau nu succes”⁴⁵⁶ afirma eruditul teolog care – nu în secolul al doilea, ci în al XX-lea – pusese problema nimicirii evreilor numai din perspectiva utilității acțiunii⁴⁵⁷ și, puțin după aceea, ajunsese să-și vadă țelul realizat.

În 1943, Eugen Fischer, unul dintre cei mai de seamă învățați germani, a publicat împreună cu Kittel un volum de mari dimensiuni (de aproape 250 de pagini) care avea ca subiect evreii în lumea antică⁴⁵⁸. În timp ce Kittel a dat la iveală o prezentare extrem de bine documentată a așezărilor evreiești din Imperiul Roman, care se numărau cu sutele, Fischer s-a consacrat analizei unor portrete antice despre care presupunea că ar fi fost ale unor evrei. Ce subiect bun pentru un student în domeniul *Rasse*! Poate, totuși, puțin prea idilic pentru perioada în care a fost întreprins studiul... Însă nu-i vom bănuî pe cei doi autori de evazionism; prefața volumului ne arată că ei s-au străduit din toate puterile să se mențină în conformitate cu spiritul vremii:

„... Scopul [evreilor] este dintotdeauna stăpînirea lumii, fie că sclava evreică, înzestrată cu scrisori autentice sau falsificate, face pe mijlocitoarea în legăturile dintre împărăteasă și prințesa evreică, fie că receptorul evreu aflat în slujba Egiptului, în același timp mare finanțist, devine «prietenu» împăratului și bancherul personal al împărătesei, fie că legația evreiască din Alexandria reușește să cîștige favorurile împăratului prin intermediul împărătesei și urmărește executarea conducătorilor mișcărilor antievreiești sau chiar, dacă li se oferă ocazia, în timp ce împăratul este ocupat cu alte probleme, evreii din Egipt, Cyrene și Cipru, în timpul sălbaticelor lor revolte, măcelăresc sute de mii de neevrei. Alteori, în timpul citirii rituale din timpul sărbătorii Purimului, prin intermediul picturilor de pe pereții sinagogelor lor, evreii își reamintesc istoriile sîngeroase cu Estera și Mordecai și se ameteșc cu ideea că, în vremurile ce vor veni, popoarele planetei se vor prăvăli în fața lor, le vor oferi toate comorile pe care le au și vor deveni sclavii evreilor. În toate timpurile și

455. Gerhard Kittel – „Das talmudische Denken und das Judentum”, în *Die Judenfrage* din 1 octombrie 1942, pp. 208-209.

456. Gerhard Kittel – „Die Behandlung des Nichtjuden nach dem Talmud”, în *Archiv für Judenfragen*, Gruppe A1, Heft 1 (1943), pp. 7-17.

457. Vezi p. 42.

458. Eugen Fischer; Gerhard Kittel – *Das antike Weltjudentum. Tatsachen, Texte, Bilder* (Hanseatische Verlagsanstalt, Hamburg, 1943, 236 p.) – *Forschungen zur Judenfrage*, Band 7.

dintotdeauna, în secolul întâi, la fel ca și în secolul al XX-lea, evreii de pe glob reprezintă visul dominației exclusive asupra planetei, atât aici, cât și în lumea de dincolo! ...”⁴⁵⁹.

Într-o lucrare de mici dimensiuni, bazată pe studiul extins la care ne-am referit anterior, Fischer remarcă:

„...Din punctul de vedere al științei rasiale, este interesant de observat că ambele tipuri cunoscute, cel al evreului răsăritean (aşkenad) și cel al evreului apusean (sefard) sînt perceptibile încă din acea vreme [în Alexandria și Egipt, în secolele I și II din era noastră].”

Fischer își încheia prezentarea, adresată în mare măsură publicului specialist din țările neutre, făcînd o aluzie străvezie:

„Am dovedit ce făceau evreii în Antichitate; știm cum s-au extins, ce putere aveau, cum se manifestau. Ei au stăpînit și au prosperat. Însă, așa cum s-a sugerat, au fost zdrobiți imediat ce teutonii și-au creat *reich*-urile, după epoca de migrație a popoarelor”⁴⁶⁰.

Pentru a aprecia viteza cu care rezultatele activităților de cercetare științifică pe teme antievreiești își găseau locul în cadrul „științei aplicate”, va fi instructiv să analizăm un articol intitulat „Evreii soldați”, care a apărut în *Deutscher Wochendienst* din 10 noiembrie 1944⁴⁶¹. Avînd, indubitabil, gândurile îndreptate spre numeroasele acțiuni ale rezistenței evreiești, care începuseră în 1943 și care vor fi impresionat pînă și mințile celor mai înregimentați germani, un adjunct anonim al lui Goebbels afirma următoarele lucruri:

„Ideea că evreii s-au temut dintotdeauna de lupta directă sau de bătălii pornește dintr-o prezentare care îl înfrumusețează pe evreu. În rîndurile evreilor nici măcar violența brută nu este un lucru rar întîlnit. Ceea ce le lipsește evreilor este simțul militar al cavalerismului”.

Să ne reamintim că lipsa de cavalerism era unul dintre păcatele pe care Alfred Rosenberg le descoperise la englezi și la americani. În acest fel, pentru melancolicul cititor german mai ieșea la iveală o caracteristică pe care evreii o aveau în comun cu plutocrațiile.

Apoi se citau „abominabilele acte de cruzime din Vechiul Testament” – care, începînd cu anul 1933, erau mai degrabă o trăsătură a scrierilor antievreiești ale germanilor – și în final erau repovestite „lucrurile înfricoșătoare” relatate de Dio Cassius „despre revolta evreiască din Cyrene”. Această nouă idee, sugerată în mod clar de recentul studiu al profesorilor universitari Kittel și Fischer, evidenția încă o dată concordanța dintre declarațiile guvernului și activitatea învățaților. Așa cum era de așteptat, concluzia articolului nu se mărginește nici pe departe la perioada antică:

„De aceea evreii n-au fost considerați niciodată adversari cu adevărat corecți, chiar și atunci cînd au luptat cu tenacitate. În consecință, împăratul Titus, după ce a cucerit Ierusalimul, a refuzat numele de „Judaicus”.

459. *Ibid.*, pp. 10-11.

460. Profesor dr. Eugen Fischer, Freiburg i. Br. – „Judenporträts in der Antike”, în *Europäischer Wissenschafts-Dienst*, III, nr. 9 (septembrie 1943), pp. 8-9.

461. 288./157. Ausgabe.

Iar acum vine și fraza care ne arată ce se ascundea în mintea autorului :

„Evreii prinși nu erau executați cu sabia (în opinia romanilor, ei nu aveau *caput*, adică onoare, prin urmare nu puteau fi văduviți de ceea ce nu aveau), ci erau uciși de către sclavi sau erau crucificați”.

Autorii unor astfel de studii și inițiatorii unor astfel de idei ar fi admis că, după infernul pe care îl pregătiseră pentru alții, era necesar să treacă și ei printr-un purgatoriu ? Desigur că nu. Chiar și după încheierea războiului, ei simțeau, bineînțeles, că „nimic nu le-a pîngărit cauza lor dreaptă”, după cum s-a exprimat unul dintre cei citați anterior. Și, chiar dacă procurorii ar persevera în acuzațiile lor, ei ar fi fost convinși că alibiul pe care îl dețineau era unul desăvîrșit. Și-au mînjit cumva ei înșiși mîinile cu sînge ? Nici un test „Dudley Roberts” nu va descoperi vreo urmă de așa ceva. Au administrat ei otrava ? În nici un caz ; ei doar au prescris rețeta. În 1941, cînd profesor dr. Walter Frank, la acea vreme purtător de flamură în domeniul studiilor antievreiești, a fost primit în audiență de mareșalul Keitel, cel convocat a evidențiat contribuția sa „la organizarea spirituală a războiului”. Profesor dr. Walter Grundmann a afirmat că scopurile Institutului său erau acelea de a obține anumite „concluzii științifice”. Profesor dr. Karl Clauberg de la Oświęcim era și el interesat exclusiv de descoperirea unor noi tehnici în medicină și probabil că nimeni nu va fi fost atît de bădăran încît să le sugereze savanților ideea că mai întîi ar fi trebuit să implanteze țesuturi canceroase în uterele soțiilor și surorilor lor. Astfel, toată lumea va trebui să recunoască faptul că, deși oamenii de știință din Germania au susținut și au sprijinit „nimicirea forțelor veșnic dușmănoase”, care porniseră războiul împotriva Germaniei, ei au pus accent pe preeminența valorilor spirituale, așa cum făcea și *Führer*-ul. După cum s-a exprimat în 1944 lingvistul dr. Walter Kuntze, membru din conducerea *Deutsche Akademie* :

„Lupta popoarelor, care în prezent se extinde constant, trebuie să fie înțeleasă în sensul unei competiții ce creează o lume, în care – pe lângă săbii – este nevoie și de arme ale spiritului. Nu sînt implicate numai noi delimitări ale granițelor și forme echitabile de economie, nu numai distrugerea (*Auslöschen*) unor forțe veșnic dușmănoase, ci în primul rînd o nouă Europă a spiritului, o nouă imagine a lumii, înțelegerea reciprocă între popoare și adevărata prietenie. *Führer*-ul însuși a subliniat de nenumărate ori nuanța spirituală a luptei noastre, implicită luptei propriu-zise”⁴⁶².

XXXIX

Un congres internațional antievreiesc din anul 1944

În luna februarie a anului 1944, cam în aceeași perioadă în care Kunze scria frazele citate mai sus, despre „nuanța spirituală a luptei noastre”, Alfred Rosenberg a primit permisiunea *Führer*-ului de a convoca un congres internațional antievreiesc de o amploare

462. Citat dintr-o lucrare scrisă de dr. Walter Kunze, membru în conducerea Academiei Germane, și apărută în anuarul pe 1944 al acestei instituții (p. 135). La respectiva lucrare au colaborat lingviști germani de marcă (vezi nota 344).

mult mai mare decât sesiunea de comunicări de la Frankfurt din 1941⁴⁶³. Ar putea părea ciudat ca o asemenea idee să apară într-o perioadă în care șansele Germaniei fuseseră năruite complet: rușii se aflau la Vistula, iar invadarea Europei Occidentale de către aliați era iminentă. Dar creierul naziștilor funcționa diferit. Guvernatorul General Hans Frank, care s-a arătat imediat entuziasmat de idee, a motivat astfel inițiativa amintită :

„Momentul ales pentru o astfel de demonstrație antievreiască este deosebit de avantajos, deoarece – în actuala conjunctură a războiului – el subliniază voința neînfîntă de luptă a unei Germanii care nu s-a gândit nici măcar o clipă să se predea, o caracteristică esențială a felului ei de a duce un război”.

Prima întâlnire pregătitoare a fost fixată pentru 16 februarie. Cel care a fixat-o a fost Hans Hagemeyer, insul pe care l-am întâlnit deja în pragul izbucnirii războiului, în postura de co-editor al volumului *Destinul Europei în Est (Europas Schicksal im Osten*, p. 75), iar la acea întâlnire scopul central al congresului a fost definit în mod fățiș prin următoarele cuvinte :

„Sîntem însărcinați ca, prin acest congres, să atingem stratul intelectual (*Bildungsschicht*) al popoarelor Europei care pînă în momentul actual nu au putut fi cîștigate (*erfasst*) prin simpla propagandă antievreiască”.

În calitatea sa de șef al Biroului Central pentru Forțe Suprastatale din cadrul Comisariatului pentru Instrucție al lui Rosenberg, Hagemeyer a invitat reprezentanți ai citorva departamente ale partidului nazist și ale *Reich*-ului pentru a discuta următoarele probleme din agenda de lucru: 1) Locul congresului (Pressburg [Bratislava], Praga, Paris); 2) Gazda oficială: *Institut zur Erforschung der Judenfrage, Aussenstelle der Hohen Schule* din Frankfurt, sau un comitet executiv special; 3) Data congresului; 4) Programul: a) temele alese și b) desfășurarea programului; 5) Împărțirea activității organizatorice; 6) Membrii comitetului de onoare; 7) Lista oaspeților ce urmează să fie invitații; 8) Organizarea comitetului de lucru.

La întâlnirea desfășurată în biroul lui Hagemeyer și desfășurată în cartierul berlinez Lichterfelde-West au participat un reprezentant al Ministerului Afacerilor Externe și trei membri ai echipei lui Hagemeyer (pe lângă Hagemeyer însuși), printre care se afla și Gerhard Utikal, care primise sarcina de a se ocupa de pregătirea congresului. Se mai aflau acolo trei inși de la serviciul de presă antievreiască *Welt-Dienst* din Frankfurt-pe-Main, printre care dr. Johann Pohl, membru în conducerea Institutului lui Rosenberg, *Institut zur Erforschung der Judenfrage* din Frankfurt. Reprezentanții Biroului Central de Securitate al *Reich*-ului (*Reichssicherheitshauptamt*), condus de Himmler, precum și cei ai Ministerului Propagandei, nu izbutiseră să vină din pricina unui raid aerian asupra capitalei germane, care începuse tocmai în acele momente. Prin urmare, discuțiile au fost considerate ca avînd un caracter preliminar. În ceea ce privește alegerea locului de desfășurare, s-a vorbit de dorința *Führer*-ului de a elimina pe cît posibil pericolul unor

463. Din cunoștințele noastre, întreaga problematică a acestui congres nu a fost discutată niciodată în vreo publicație germană sau străină. Prezentarea noastră se bazează pe un dosar purtînd inscripția *Geheim. Gesch[äfts] Z[ahl] No. 222/44 g (1) Pr. 2203. Internationaler antijüdischer Kongress*, care constă în peste o sută de file. Dosarul a fost descoperit în Berlin, printre ruinele Ministerului Informației Publice și al Propagandei, condus de Goebbels, iar acum el se află în posesia YIVO.

- 3 -

2. Das Auswärtige Amt schlägt vor, eine wissenschaftliche Stelle als Veranstalter zu wählen. Hier wurde das Institut zur Erforschung der Judenfrage ohne die Bezeichnung "Aussenstelle der Hohen Schule der NSDAP." hinzuzusetzen, vorgeschlagen. Ferner wurde die Möglichkeit erwogen, dass die Einladung nur von einigen bekannten deutschen Wissenschaftlern und bekannten Persönlichkeiten des Auslandes unterzeichnet wird. Hier würde es darauf ankommen, dass nicht nur Ausländer gewonnen werden aus dem befreundeten Ausland, sondern z.B. auch aus den neutralen wie Schweden, Spanien und der Schweiz.

Es wurde darauf hingewiesen, dass auf jeden Fall erreicht werden muss, durch diesen Kongress so viel Material in die Hand zu bekommen, dass im nächsten Jahr sowohl vom Auswärtigen Amt als vom Propagandaministerium als von der Dienststelle Rosenberg ein Großeinsatz auf dem Gebiet der Judenbekämpfung erfolgen kann. Es kommen zur Teilnahme nicht nur Rasseforscher, sondern auch Sozial- und Wirtschaftswissenschaftler in Frage, Vertreter aller Gebiete, auf denen das Judentum eine Rolle gespielt hat und spielt. Der Kreis der Teilnehmer soll so weit wie möglich gezoogen werden, die Anzahl dagegen durch eine gute Auswahl der Persönlichkeiten beschränkt bleiben.

Da die Teilnehmer der nichtkriegführenden Länder nicht bedenklich zu machen, sollen die Namen der prominentesten Redner u.U. gar nicht auf dem Programm erscheinen. Vom Auswärtigen Amt wurde darauf hingewiesen, dass man den Kongress nicht zu sehr tendenziös verschärfen dürfe, um nicht an Resonanz im Auslande zu verlieren. Durch eine Häufung von bedeutenden politischen Persönlichkeiten würde die indirekte Wirksamkeit vielleicht herabgesetzt. Dem wurde entgegengehalten, dass durch die Auftragserteilung an Reichsleiter Rosenberg durch den Führer das politische Übergewicht für den Kongress gegeben sei. Es muss selbstverständlich versucht werden, den grösstmöglichen Erfolg zu erzielen. Wir haben den Auftrag mit diesem Kongress an die Bildungsschicht der europäischen Völker heranzukommen, die bisher mit der einfachen antijüdischen Propaganda nicht erfasst werden konnte.

Berlin, den 23. Februar 1944

gez. Hans Hagemeyer

Dienstleiter

atacuri aeriene. Din motive de politică externă, s-a considerat că ar fi de dorit ca respectivul congres să nu se desfășoare în Germania. Parisul a fost respins „atît din cauza invaziei care se prevede, cît și din pricina situației politice nesigure în ansamblu”. S-a arătat că alegerea Bratislavei ar implica necesitatea procurării de valută, deoarece Slovacia avea propria ei monedă națională. Ținînd cont de importanța problemei, s-a recomandat ca biroul lui Rosenberg să se ocupe de rezolvarea ei, în colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe.

În privința semnatarilor invitației, reprezentantul Ministerului Afacerilor Externe a considerat că propunerea ar trebui să pornească de la o instituție de învățămînt și cercetare. S-a sugerat alegerea cunoscutului *Institut zur Erforschung der Judenfrage*, dar fără adăugarea precizării identificatoare *Aussenstelle der Hohen Schule der NSDAP* (Filială a Școlii Superioare a Partidului Național-Socialist al Muncitorilor din Germania). O altă propunere avansată atunci a fost aceea de a avea invitațiile semnate de „cîteva savanți cunoscuți și cîteva personalități de marcă din străinătate”. S-a subliniat ideea că așa ar putea fi convinși să vină nu doar invitați din țările prietene, ci și din state neutre „cum ar fi, spre exemplu, Suedia, Spania și Elveția”. Importanța congresului a fost rezumată astfel :

„...În orice caz, rezultatul ar trebui să fie acela de a prezenta pe parcursul congresului atît de multe materiale încît în următorul an [1945] Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Propagandei și Biroul lui Rosenberg să poată fi în stare să organizeze un asalt pe scară largă (*Grosseinsatz*) în sfera luptei împotriva evreilor (*Judenbekämpfung*). Invitațiile urmăresc [să se adreseze] nu doar cercetătorilor raselor, ci și savanților din cîmpul științelor sociale și din economie, reprezentanților tuturor domeniilor în care evreii au jucat și încă mai joacă vreun rol. Numărul persoanelor [invitate] trebuie să fie cît mai mare posibil, dar el ar trebui să fie limitat printr-o alegere adecvată a personalităților”.

Se recomanda o chestiune de principiu și anume precauția :

„Pentru a nu stîrni suspiciunile participanților din țările non-beligerante, poate că numele celor mai de seamă vorbitori n-ar trebui să apară în program. Ministerul Afacerilor Externe a recomandat ca acest congres să nu fie prea bătător la ochi în tendințele sale, ca nu cumva să-și piardă din impact dincolo de granițe. O aglomerare de personalități politice importante ar putea să afecteze negativ eficacitatea indirectă [a congresului]”.

Totuși, argumentația de mai sus a fost ignorată dintr-un motiv... de neignorat : toată lumea a acceptat că „trebuie să urmărim, bineînțeles, succesul maxim”, însă „se spune că, dacă *Führer*-ul a încredințat sarcina *Reichsleiter*-ului Rosenberg, asta înseamnă preponderența politicii în congres”.

O copie a proceselor verbale de la întîlnirea preliminară a fost expediată la Ministerul Propagandei, unde a fost primită cu sentimente amestecate. Nu mai este nevoie să spunem că, în esență, a existat un acord deplin. Însă s-a manifestat o oarecare stînjeneală, legată de faptul că ministerul lor aflase despre congres atît de tîrziu, adică atunci cînd Rosenberg îi prezentase deja problema *Führer*-ului. Lui Goebbels nu i-a plăcut acest tratament dur la care – de altfel – nici nu se așteptase, fiindcă, de cînd pe frontul de luptă începuseră răsturnări serioase de situație, el fusese tratat cu mult mai multă politețe. Așa că Ministerul Propagandei pretindea să devină partener egal măcar în această etapă. Din motivul menționat, cei din minister considerau că respectivul congres ar trebui să fie anunțat simultan de ambele instituții, adică de Institutul din Frankfurt, reprezentat de

Rosenberg, și de Institutul Central de Cercetare (*Zentralforschungsinstitut*) al lui Goebbels, cu sediul în Berlin. Cu toate acestea, sugestia nu a fost nici măcar luată în considerare.

Hagemeyer a plecat la Cracovia pentru a discuta în detaliu cu Hans Frank și a descoperit că Guvernatorul General era foarte dornic de colaborare. Frank era de părere că,

„pentru congres, Cracovia este un loc extrem de bine ales, deoarece anterior Guvernământul General fusese domeniul evreimii est-europene și reprezenta rezervorul de putere al evreilor, prin care aceștia otrăveau întreaga Europă”.

În consecință, el și-a instruit subordonații să-și manifeste sprijinul prin orice metode și să acopere toate cheltuielile folosindu-se de fondurile Guvernământului General. Deschiderea congresului a fost fixată provizoriu pe 30 iunie sau, dacă ar fi fost prea devreme, pe 10 iulie. În orice caz, s-a căzut de acord ca pe 15 iulie congresul să fie încheiat.

Deoarece Parisul și Bratislava fuseseră eliminate de pe listă, Rosenberg a hotărât că, fără nici o îndoială, Cracovia era o alegere mai bună decât Praga. A obținut acordul *Führer*-ului și a ordonat începerea pregătirilor. Un comitet format din membri ai biroului lui Rosenberg, ai Ministerului Propagandei și ai Ministerului Afacerilor Externe, precum și din oameni din Biroul Central de Securitate al *Reich*-ului, au plecat la Cracovia pentru a stabili detaliile împreună cu guvernatorul general. Conform celor raportate de Hagemeyer, între timp pregătirile avansaseră. Ministerul Afacerilor Externe le ceruse tuturor ambasadelor și legațiilor germane să înainteze liste cu posibili participanți. Se afirma că biroul lui Rosenberg se gîdea la aproximativ 450 de invitați, printre care și fostul președinte elvețian Müsi, Anton Mussert – conducătorul naziștilor olandezi –, Léon Degrelle – liderul mișcării rexiste din Belgia –, trei suedezi de renume, Giovanni Preziosi din Italia și alții.

Din motive de securitate, s-a considerat că ar fi mai bine să nu se facă publice nici un fel de informații înainte de sfîrșitul congresului. Ședințele urmau să aibă loc în încăperile Cazinoului de Stat, o clădire reprezentativă care avea o sală de ședințe încăpătoare și un restaurant. În a patra zi a discuțiilor, într-un cadru solemn, reprezentanții tuturor statelor participante urmau să semneze la Wavel⁴⁶⁴ o rezoluție comună. „Rezoluția va conține un jurămint solemn și neechivoc de acceptare a politicii adoptate de Germania față de evrei și va reclama o Europă fără evrei”. Acest moment urma să marcheze începutul propagandei prin presă, radio și documentare cinematografice, de care urma să se ocupe Ministerul Propagandei.

Problema documentarelor cinematografice a fost subiectul cîtorva întâlniri și scrisori oficiale. S-a afirmat că vor trece unsprezece zile pînă cînd filmele vor fi introduse în cinematografe. Conținutul respectivelor filme a ridicat probleme serioase:

„Congresele sînt subiecte foarte neplăcute pentru filmele documentare, deoarece sînt plictisitoare. Se va face încercarea de a intercala în film imagini trucate pe tema expansiunii evreilor în Europă (Baruch, Morgenthau, Barmat) și imagini recente din ghetourile evreiești”.

464. Un splendid castel isotric care aparținuse regilor polonezi și care era numit de germani *Die Burg*.

Pentru avizarea politică a filmului, Ministerul Propagandei urma să-l numească fie pe Horst Seemann, fie pe Friedrich Löffler, ambii având legături cu *Antijüdische Aktion* și cu publicațiile acestei organizații.

S-a înregistrat o unanimitate absolută la ideea prezentării pe parcursul congresului a operei „Fidelio” și a premierei unui „film german bun”. Pe lângă acesta, în timpul desfășurării congresului, în cinematografele din Cracovia urmau să ruleze două filme antievreiești: „Evreul etern” (vezi p. 126) și „Jud Süß”. Apoi Frank a propus includerea în program a unor „momente suplimentare” care – după cum afirma în raportul său *Oberregierungsrat* Karl August Stuckenberg, din cadrul Ministerului Propagandei – i-ar fi dat ocazia „să spulbere propaganda despre atrocități, care circulă prin lume atunci când vine vorba despre măsurile adoptate de germani față de polonezi”. El a recomandat mai întâi alegerea unui spectacol cu un balet polonez, dar a renunțat atunci când Stuckenberg a sugerat apariția mai multor trupe de balet, ca – de exemplu – una germană, una ucraineană, una poloneză, una franceză și încă una sau două aparținând altor popoare, „pentru ca polonezii să nu iasă prea mult în evidență”. Frank a dovedit mai multă insistență când a propus participarea Orchestrei Filarmonicii Poloneze, dirijată de „General-Musikdirektor” Furtwängler⁴⁶⁵. „Din nefericire, pînă acum s-a dovedit imposibil să-l convingem pe guvernatorul general să renunțe la idee”, adăuga Stuckenberg în raportul său secret.

Pe baza raportului înaintat de către Stuckenberg, Goebbels a susținut – prin intermediul lui Alfred Berndt, *Ministerialdirektor* – că, pentru acest congres, Cracovia nu era deloc locul cel mai potrivit și că o apariție în cadru a Orchestrei Filarmonicii Poloneze ar fi fost de neacceptat. Cu toate acestea a avut câștig de cauză numai în cea de-a doua problemă; a fost nevoit să renunțe la obiecția față de Cracovia, făcînd un comentariu nervos în raportul înaintat. „Mi-e totuna !” (*Mir gleich !*) a scris el în raport cu creionul atunci când ministerul său a fost informat de Hagemeyer „că locul fusese stabilit chiar de către *Führer*”.

Cînd, în cele din urmă, s-a stabilit ca perioadă de desfășurare intervalul dintre 11 și 15 iulie 1944 și cînd pregătirile erau în plin avînt, pe la mijlocul lunii iunie *Reichsleiter*-ul Martin Bormann a ordonat, în numele *Führer*-ului și „pe baza evoluției evenimentelor militare”, amînarea congresului pînă la începutul lui septembrie. Din cîte se pare, *alter ego*-ul lui Hitler s-a gîndit că pînă în septembrie armatele invadatoare vor fi împinse pînă în ocean. Pornind de la o astfel de presupunere, Rosenberg a stabilit ca ziua de 6 septembrie să fie prima zi a congresului, iar pregătirile au continuat. Pe 28 iunie, în ziua în care aliații au pătruns în Cherbourg, biroul lui Rosenberg a înaintat Ministerului Propagandei o listă cu numele celor propuși să fie invitați. „Lista persoanelor propuse să participe la congresul antievreiesc din Cracovia”, redactată chiar de biroul condus de Rosenberg și de Biroul Central de Securitate al *Reich*-ului, consta din două grupuri: A. Invitați germani; B. Invitați din străinătate.

Evident că departamentele menționate erau interesate în primul rînd de personalități politice. Astfel, dintre călăuzitorii naștiți, pe listă apar – printre alții, Martin Bormann, Hans Frank, Joseph Goebbels, Heinrich Himmler, Ernst Kaltenbrunner, Hans-Heinz Lammers, Robert Ley, Joachim von Ribbentrop, Alfred Rosenberg, Fritz Sauckel, Xaver Schwartz, Arthur Seyss-Inquart, Helmut Südermann. Ministerul Propagandei avea sarcina

465. După cum se știe, pentru naștiți Furtwängler era *persona gratissima*.

de a adăuga și alte nume, „în special din sectorul cultural”. Lista inițială conținea totuși un număr respectabil de nume deja cunoscute de noi. Dintre cadrele universitare *germane*, lista îi trecea printre viitorii participanți pe Alfred Baeumler, Walter Gross, Walter Plathhoff și Nikuradse. Existau și locuri rezervate pentru alți paisprezece profesori universitari al căror nume urma să fie stabilit ulterior. Din *Fransa*, dintre cele 51 de nume de ziariști, funcționari în guvernul de la Vichy, juriști sau medici, atrag atenția în primul rând „Ministrul Educației” Abel Bonnard, „cunoscutul om de știință din domeniul medicinei, autor al lucrării *L’homme cet inconnu*” – Alexis Carrel, André Chaumet, „faimosul fizician și promotor al cooperării” Georges Claude, Henri Coston, apoi „publicistul ce scrie în spiritul lui Drumont”, adică Jean Drault, „medicul și scriitorul antisemit” Louis-Ferdinand Céline, „profesorul universitar antisemit și personalitatea pariziană” Henri Labroue, „scriitorul” Charles Laville, „jurnalistul și profesorul universitar specializat în problemele Estului” René Martel, „profesorul universitar” René Martial, „cercetător al raselor”, apoi un alt „profesor universitar și cunoscut cercetător din domeniul raselor”, Georges Montandon și, în fine, baronul de la Meuse, „o persoană foarte influentă în societate, industriaș, fost *cagoulard*”, lider al antisemitismului, administrator al averilor lui Rotschild”. *Ungaria* urma să fie reprezentată de cel puțin 33 de delegați, dintre care îi amintim pe „directorul Institutului de Cercetare asupra Chestiunii Evreiești” Zoltán Bosnyák, „secretarul de stat și fostul director al Biroului de Statistică, acum pensionat”, dr. Alajos Dolanyi-Kovács și „comisarul guvernului însărcinat cu deiodaizarea personalului”, dr. Kultsar. Reamintim că ultimii doi participaseră în 1941 și la sesiunea de la Frankfurt și că pe lista amintită mai sus se mai aflau opt cadre universitare. *Italia* ar fi trebuit să-i trimită la Cracovia, printre alții, pe dr. Ettore Martinoli, „rectorul Centrului Italian din Trieste pentru Studiarea Chestiunii Evreiești”, și pe faimosul antisemit și ministru de stat Giovanni Preziosi. Din *Olanda* și *Belgia* erau așteptați cinci, respectiv, paisprezece participanți, inclusiv Anton Mussert și Léon Degrelle, liderul rexist. *Finlanda* și *Danemarca* urmau să trimită fiecare câte patru delegați, *Norvegia*, unul (dar acesta era însuși Vidkun Quisling, care participase și el la sesiunea de la Frankfurt), *Suedia* – trei, *Elveția* – șase, *Spania* – trei, *Portugalia* – un delegat (al cărui nume nu era menționat, dar insul fusese prezentat astfel: „un ziarist portughez, cunoscut sub pseudonimul folosit în calitate de corespondent de la Paris al ziarului *Esfera* și care a avut deja succese semnificative în transmiterea de informații Germaniei”), *Grecia* – unul, *Slovenia* – doi (ministrul Propagandei, Sano Mae, care participase și la sesiunea de la Frankfurt, și prim-ministrul Tuka), *Serbia* trei (printre care și Sima Kerecki, „asistent la Universitatea din Belgrad, lider al organizației de tineret din cadrul mișcării *Zbor*, membru corespondent la *Institut zur Erforschung der Judenfrage* din Frankfurt-pe-Main”), *Bulgaria* – treisprezece (printre ei se aflau patru profesori universitari și parlamentarul Peter Șișkov, care în 1941 fusese reprezentantul oficial al țării sale la sesiunea de comunicări de la Frankfurt), *România* – doisprezece (între ei îi găsim pe cei doi Cuza și pe Luca Șindile, colaborator la *Weltkampf*), *Lituania* – patru (între care doi profesori universitari și „directorul Biroului Lituanian de Studii pentru Cercetarea Bolșevismului”, pe nume Bruzas), *Letonia* – unsprezece (doi profesori universitari), *Estonia* – unul și *Ostland* (de fapt, Bielorussia) – cinci delegați. *Anglia* a beneficiat și ea de un reprezentant pe listă, și anume „dr. William Stranders,

* Membru într-o organizație extremistă de dreapta – (n.t.).

Sturmabführer [SS], asistent universitar la catedra de istorie medievală, de găsit la c/o SS – Biroul Principal”. În fine, *Irakul* trebuia să fie reprezentat de Gailani, „[fost] prim-ministru” și susținător al lui Hitler, iar pentru *Arabia* s-a făcut cea mai potrivită alegere, în persoana lui Amin al-Hussein, „marele muftiu al Ierusalimului”⁴⁶⁶.

În total, Comisariatul lui Rosenberg se aștepta la 402 invitați, dintre care 189 urmau să vină din alte țări.

Pentru a se supune cererii biroului lui Rosenberg, Ministerul Propagandei a început să redacteze o listă suplimentară. Departamentul de Propagandă, coordonat de Stuckenberg, a fost cel dintâi care s-a apucat să lucreze în acest sens. Sarcina i-a fost încredințată lui Friedrich Löffler, care a mai adăugat trei nume de străini și douăzeci ale unor germani, după care celor de la departamentele de Relații Externe și de Literatură Propagandistică li s-a cerut să facă și alte adăugiri, dacă e cazul. Nu știm care a fost răspunsul lor. Însă Ministerul Propagandei a mai primit o listă cu propuneri din Frankfurt, de la *Welt-Dienst*, care – datorită serviciului său de știri antisemite în douăzeci de limbi (araba, bulgara, croata, daneza, engleza, franceza, germana, greaca, italiana, letona, lituaniana, maghiara, norvegiana, olandeza, poloneza, româna, rusa, sârba, spaniola, suedeza, ucraineana) – avea legături extinse în întreaga lume. Totuși nici această listă nu a ajuns pînă la noi. Următoarele nume au fost propuse de Löffler. Cele care, dintr-un motiv sau altul, nu au fost aprobate de Stuckenberg sînt însemnate cu un asterisc⁴⁶⁷:

Aldag, Peter (dr. Krüger) – autor al lucrărilor despre evreii din Anglia;

Bartels, Adolf – profesor universitar, predă istoria literaturii la Weimar;

Bertram, dr. Georg – profesor universitar, în prezent director la Institut zur erforschung des jüdischen Einflusses auf das deutsche kirchliche Leben din Giessen;

Euler, dr. K[arl] F[riedrich] – autorul cîtorva texte împotriva evreimii;

Euler, Wilfried – Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschlands;⁴⁶⁸

Fischer, Dr. Eugen – profesor universitar, cercetător în domeniul raselor, Freiburg-Breisgau;

*Freisler, Roland – președintele Tribunalului Poporului, secretar de stat etc.;

Gruehn, dr. Werner – profesor universitar, psiholog al religiei, autor al lucrării *Der Zar, der Zauberer und die Juden* (Țarul, vrăjitorul și evreii), Berlin;

466. După ce au reușit să fugă în Germania, cei doi conducători arabi au fost curțați cu stăruință de către naziști (vezi nota 247). *Die Aktion*, revista condusă de Taubert, publică în nr. 3 (martie 1942, pp. 245-257) un interviu de N.H. Sanki, intitulat „O oră cu «Dreptcredinciosul». Eminența sa Marele Muftiu al Palestinei ne vorbește despre năzuințele naționale ale arabilor”. În anul următor este tipărită o carte despre muftiu: Kurt Fischer-Weth – *Amin al-Hussein, Grossmufti von Palästina* (Titz, Berlin, 1943, 95 p.), iar muftiului i se face invitația de a scrie prefața unei lucrări de documentare a naziștilor asupra politicii britanice în Palestina (Mamun al-Hamui – *Die britische Palästina-Politik. Dokumente zur Zeitgeschichte*, her. von Prof. Dr. F.A. Six, Deutsches Auslandswissenschaftliches Institut, Band I (Junker und Dünnhaupt, Berlin, 1943, 365 p.). Într-un document din martie 1944, aparținînd Ministerului Propagandei și aflat astăzi în arhivele YIVO, pe o listă cu adrese ale formațiunilor de voluntari pro-germane care primeau cărți și reviste de la acest minister, îl găsim și pe „Marele Muftiu al Ierusalimului, la stațiunea balneoclimaterică Oybin (Grossmufti von Jerusalem, Kurort Oybin)”.

467. Lista a fost rescrisă respectînd ordinea alfabetică.

468. Un bilețel rămas în dosar, scris – din cîte se pare – de mîna lui Stuckenberg și purtînd titlul *Vorschläge für Einladungen*, conține numele lui Euler (fără prenume) și o observație făcută cu creionul alături: „Legături de familie cu evrei? (Jüdisch versippt?)”. Se pare însă că grava bănuială s-a dovedit neîntemeiată, deoarece numele ambilor Euler apar pe lista finală.

Yours O.R. Thickensberg.

Let.: Götteropplage für H. 44.

Gegen die vom Staat: stieg gemacht vor.
 Pläne sind - sonst in darüber nicht sein kann
 - keine Einrichtungen zu machen.

Leitern. Oppplage:

Ältere Ländliche Götter

Kärntner: Boissel, Jean, Leiter der "Réseau
 du Peuple", bekannter Führer
 der Bewegung.

Wormen: Hall, E.R., namhafte Führer und
 bekannte Führer der Bewegung.

Ägypten: Fakhour, Hassan, Leiter der
 jüdischen Bewegung.

Vorleser Gabe

Freisler, Roland, Prof. d. Volkswirtschaftslehre, Brauns-
schweig i. Harz.

Rückke, Falk, Prof., Professor der Limburger Schule.

Fricker, Eugen, Prof. d., Professor der, Weinberg/Ber.

Kittel Gerhard, " " Geschichte, Zübingen i. Rhein.

Fränkel Werner, " " Religionsgeschichte, Berlin;
Prof. d. Theol., der Theol., der
Theol. und der Theol.

Eiler, Werner, Prof. d. Theol. d. Theol. d. Theol.

Eiler, Dr. K. F., Professor der Theol. d. Theol. d. Theol.

Bestmann, G., Prof. d., Prof. d. Theol. d. Theol. d. Theol.
Theol. d. Theol. d. Theol. d. Theol. d. Theol.
Theol. d. Theol. d. Theol. d. Theol. d. Theol.

Meyer-Christian, H., Prof. d. Theol., der Theol. d. Theol.
Theol. d. Theol. d. Theol. d. Theol. d. Theol.

V. Adag, Peter (v. d. Theol.), Prof. d. Theol. d. Theol.
Theol. d. Theol. d. Theol. d. Theol. d. Theol.

Koch, Prof. d., Professor der, Berlin.

Schindermann, Prof. d., " Münster.

Leonard, Prof. d., Professor der, Berlin.

X Roth, Alfred, Historiker, Lüneburg in: Lüneburg als Museum.
 Wissenschaftliche Beiträge in Lüneburg.

X Bartels, Adolf, R.P., Literaturhistoriker, Lüneburg.

Sandwich, G. & R. R.P. & K., Lüneburg.

Mollison, R.P. & K., Rostocker, Lüneburg.

Recke, Otto, " " " " , Leipzig.

X Villorich, Walter, Prof. d. Kunst, Paderborn
 als Kunsthändler.

Kauf, Werner, Gymnasiallehrer.

Ich bitte, mir diese noch weiteren Vorschläge
 machen zu können.

Löffler 3.2.
 44.

Kindermann, dr. [Heinz], profesor universitar, istoric literar, Münster ;
 Kittel, Dr. Gerhard – profesor universitar, teolog, Tübingen și Viena ;
 Koch, Dr. [Franz] – profesor, istoric literar, Berlin ;
 Krauss, Werner – actor ;
 Lenard, dr. [Philipp], profesor universitar, fizician, cunoscut adversar al evreilor ;
 Meyer-Christian, W[olf] – autorul cărții *Die englisch-jüdische Allianz* (Alianța iudeo-engleză) ;
 *Mollison, dr. [Theodor] – profesor universitar, cercetător în domeniul raselor, München ;
 *Reche, dr. Otto – profesor universitar, cercetător în domeniul raselor, Leipzig ;
 Roth, Alfred – redactor, fondator și director al fostei Asociații Ofensive și Defensive a Poporului German (Deutschvölkischer Schutz- und Trutzbund)⁴⁶⁹ ;
 Ruttko Falk – profesor universitar, autor al codului de legi de la Nürnberg ;
 *Sauerbruch, dr. [Ferdinand] – Geheimer Regierungsrat, profesor universitar, Berlin ;
 Willrich – pictor, autor al cărții *Reinigung des Kunsttempels* (Curățenie în templul artei).

Pe lista cu oaspeții din străinătate Löffler a mai avut de adăugat trei nume, toate fiind apoi acceptate :

din Franța : Boissel, Jean – redactor-șef la *Réveil du Peuple*, cunoscut dușman al evreilor ;
 din Norvegia : Aale, H.H. – jurist de renume și prieten recunoscut al Germaniei ;
 din Egipt : Fakoussa, Hassan – ziarist și autor de lucrări pe teme antievreiești.

Programul congresului a fost pregătit în toate amănuntele încă din iunie, apoi a fost înaintat spre aprobare tuturor agențiilor implicate. Datele concrete prezentate în acest capitol sînt preluate dintr-un raport secret, înaintat ministrului lui Goebbels de către *Oberregierungsrat* Stuckenberg. În fiecare zi urmau să aibă loc o sesiune de comunicări dimineța și una după-amiaza, timp de patru zile în șir, a cincea zi fiind destinată discuțiilor libere. Se aștepta ca pentru conducerea lucrărilor să fie aleși următorii : *Reichsstatthalter* Sprenger din Frankfurt-pe-Main, profesorul universitar Preziosi din Italia, ministru de stat, Envoy Schleier din Ministerul Afacerilor Externe, profesorul universitar dr. Martial din Franța, *Ministerialdirektor* Berndt de la Ministerul Propagandei, președintele Drault (Franța), *Dienstleiter* Hagemeyer din cadrul Comisariatului lui Rosenberg și *Stabsleiter* dr. Stellrecht.

Fiecare zi urma să fie marcată de discursul unui vorbitor din rîndul personalităților naziste, în următoarea ordine : Hans Frank – „Discurs de bun venit”, Alfred Rosenberg – „Umanismul biologic”, Joseph Goebbels – „Metodele agitatorice ale evreimii de pe glob”, Joachim von Ribbentrop – „Diplomația planetară a evreilor și actualul război mondial”. De asemenea, după adoptarea rezoluției antievreiești Rosenberg urma să țină discursul de închidere a congresului (vezi p. 206).

Unsprezece persoane urmau să-și prezinte comunicările. Vă oferim aici lista acestora, în ordine alfabetică :

Amery, John – „Influența evreiască asupra clasei conducătoare (*Herrschaftsschicht*) a Angliei” ;

469. Organizație antisemită și antimuncitorească întemeiată în 1919. Într-o anumită perioadă ea a fost un concurent serios al Partidului Muncitoresc German (*Deutsche Arbeiterpartei*), devenit mai târziu NSDAP. Cf. Hugo Bieber – „Anti-Semitism in the First Year of the German Republic”, articol publicat în *YIVO Bleter*, revista Institutului de Studii Iidiș (azi Institutul de Studii Evreiești), nr. XXVIII (1946).

Amin al-Hussein, marele muftiu al Ierusalimului – „Palestina, un pivot politic al planetei pentru dorința evreilor de putere” ;

Anastasius de la Metropolitani (Belgrad) – „Influența evreilor în sud-estul Europei” ;

Gross, dr. Walter, profesor universitar – „Calitățile de parazit ale evreilor” ;

Günther, dr. Hans, profesor universitar – „Invazia evreilor în viața culturală a națiunilor” ;

Härtle [Heinrich], Oberreichsleiter – „Ideologia și practicile bolșevismului evreiesc” ;

Hunke, Dr. [Heinrich], profesor universitar – „Evreul în viața economică a națiunilor” ;

Martial, dr. [René], profesor universitar – „Evreul în viața publică și socială a Franței” ;

Müller, dr. Karl Alexander von, profesor universitar – „Rolul jucat de evrei în istoria germaniei și lupta împotriva lor” ;

Pohl, dr. [Johann] – „Religia și codul moral al iudaismului” ;

Preziosi, [Giovanni], ministru de stat – „Implicarea evreimii în francmasonerie în trecutul Italiei” ;

Tannenbergh, *Ministerialrat* – „UNNRA – un sistem al puterii politice mondiale a evreilor (incluzând și planul de schimb global al lui Morgenthau)”.

Se remarcă în mod deosebit absența de pe listă a câtorva persoane, cum ar fi cei doi adversari : Walter Frank și Wilhelm Grau. Materialul pe care îl deținem nu ne oferă nici o sugestie asupra motivelor pentru care au fost trecuți cu vederea.

Pe parcursul congresului urma să fie deschisă și o expoziție : „Evreul în politica mondială contemporană”. La o întâlnire care a avut loc în Berlin, pe data de 16 mai 1944, pregătirea ei a fost încredințată biroului lui Rosenberg. Materialele urmau să fie furnizate și de „Arhivele evreiești (*Juden-Archiv*)” ale organizației Anti-Comintern, condusă de Taubert, precum și de *Welt-Dienst*. Un comitet format din Hagemeyer, *Oberstudien-direktor* Köster, dr. von Werder, dr. Pohl și H. Lichtnau (expert în ilustrații), au căzut de acord asupra următoarelor subsecțiuni : 1) De unde vin evreii ; 2) Emanciparea evreilor ; 3) Evreii în lumea modernă. O pictură murală intitulată „Chipul evreului etern” urma să înconjoare întreaga expoziție. După o ședere de o lună în Cracovia, expozatele urmau să fie prezentate și în alte orașe.

„Programul de recreere” urma să includă și alte momente educative.

„Oaspeții germani urmează să le fie prezentate pe de o parte Cracovia germană, cu faimoasele sale clădiri, toate dovedindu-și originea lor germană, dar și – pe de altă parte – instituțiile care dovedesc că germanii adoptă o politică suficient de corectă față de polonezi...”.

Cu toate acestea

„se recomandă a se evita prin toate mijloacele ca participanții la congres să între în contact direct cu populația poloneză. Biroul Central de Securitate al *Reich*-ului pregătește măsurile adecvate pentru securitatea participanților”.

După aceea, raportul secret înaintat ministerului lui Goebbels de către *Ober-regierungsrat* Stuckenberg ridică importanta problemă de a le oferi oaspeților din străinătate un... bordel de ținută. Agenția care a primit în mod direct această sarcină a fost SD-ul (*Sicherheits-Dienst*), despre care am văzut mai sus că primise și alte însărcinări : „În plus, ținând cont de trista experiență avută la alte congrese, există un plan de instalare în Cracovia, pe tot timpul evenimentului, a unui bordel cu femei de origine nepoloneză. Urmînd instrucțiunile guvernatorului general, membrul de partid Ohlenbusch [reprezentantul Ministerului Propagandei în Guvernămîntul General] continuă să se consulte cu SD-ul în problema amintită, după care va înainta un raport”.

Es muß auf jeden Fall vermieden werden, daß die Kongreßteilnehmer mit der polnischen Bevölkerung in näheren Kontakt kommen. Das Reichssicherheitshauptamt bereitet entsprechende Maßnahmen zur Sicherung der Kongreßteilnehmer vor. Außerdem wird auf Grund der trüben Erfahrungen, die man mit anderen Kongressen gemacht hat, erwogen, für die Dauer der Veranstaltung in Krakau ein Bordell mit Nichtpolinnen einzurichten. Pz. Ohlenbusch verhandelt auf Weisung des Generalgouverneurs in dieser Angelegenheit noch mit dem SD und gibt dann nach hier Bericht durch.

Krakau 14.6.44. 18.00 uhr
Hauptabtlg. propaganda
pm,
Abteilung pro
Hd. Herrn Oberregierungsrat Stuckenberg.
Eldung nr 20.011

V e r t r a u l i c h .

+++++

Str.: Sonderaktion Nr.

2.) im einvernehmen mit dem SD. bestehen gegen Einrichtung eines öffentlichen Hauses fuer Man besprochenen zwecke keine Bedenken. polnisches oder ukrainisches Material darf nicht verwendet werden. praktische Voraussetzungen muessen von Ihrer Seite getroffen werden .

Ich bitte um moeglichst beschleunigte stellungnahme zu den einzelnen punkten .

Ohlenbusch .

dlp.

Chestiunea bordelului a fost abordată ulterior într-o telegramă confidențială din 14 iunie, adresată de Ohlenbusch Ministerului Propagandei, la Departamentul de Propagandă, pentru *Oberregierungsrat* Stuckenberg. Printre altele, în telegramă se afirma :

„După spusele celor de la SD, nu există nici o îndoială în ceea ce privește instalarea unei case de toleranță pentru scopurile menționate. Nu trebuie folosit material [*sic*] polonez sau ucrainean. La cererea dumneavoastră, vom trece la măsuri concrete”.

Pe telegramă, Stuckenberg face o mențiune cu creionul : „Rosenberg”. Prin urmare, pe 20 iunie, lui Ohlenbusch i-au fost expediate telegrafic instrucțiunile legate de problemă. Instrucțiunile erau semnate de Stuckenberg, a cărui semnătură era precedată de un *Heil Hitler* :

„Alegerea materialului va fi făcută de personalul lui Rosenberg. În principiu, aici s-a căzut de acord în privința instalării unei case”.

Așa cum s-a hotărât, după amânarea inițială din iunie, s-a planificat ca acest congres să înceapă pe 6 septembrie. Acțiunile desfășurate pentru pregătirea congresului (care, în corespondența oficială, era numit adesea *K[rakau] 44*), cum ar fi munca la un documentar cu imagini din noul ghetou, au continuat cîțva timp. Însă, deoarece ultima menționare a problemei găsită în dosarul Ministerului Propagandei este făcută pe data de 27 iulie, se poate presupune că, o dată cu deteriorarea situației militare și politice a Germaniei, a trebuit să se renunțe cu totul la ideea congresului. Atît de multă ingeniozitate în planificare și atîta înțelegere pentru amănuntele drăgălașe, atîtea eforturi cheltuite în zadar...

XXXX

Antisemitismul : o „armă secretă” declarată

Ne-am fi putut încheia analiza propusă cu acest raport care ne dezvăluie într-un mod extrem de convingător caracterul Germaniei lui Hitler, dacă n-ar mai fi existat un document cu un caracter mai mult teoretic, descoperit tot în Berlin, sub ruinele carbonizate ale Ministerului Propagandei. Documentul este intitulat „Tratarea chestiunii evreiești în presa germană”, dar orizontul său este mult mai larg decît o sugerează titlul. Scris în martie 1944, înainte de ziua debarcării aliaților (6 iunie 1944), el prevede îndrăzneț viitorul și trasează planuri pe termen lung. Deși din acest punct de vedere documentul este cu totul perimat, el continuă să rămînă extrem de instructiv, deoarece ne prezintă, într-o formă aproape desăvîrșită, principiile de bază ale antisemitismului (și nu doar pe cele născocite de naziști).

Memorandum-ul conține unsprezece pagini⁴⁷⁰ și a fost înaintat ministerului lui Goebbels de către *Oberstleutnant* Wolf Meyer-Christian, un scriitor incisiv, cunoscut

470. *Die Behandlung der Judenfrage in der deutschen Presse*. Scrisoarea însoțitoare a fost redactată pe 13 iunie 1944 de către *Oberregierungsrat* Walter Koerber și era adresată *Stabsleiter*-ului Helmut Sündermann. Sprijinindu-se pe autoritatea a două peronaje importante, *Oberregierungsrat* Karl August Stuckenberg și dr. L. Franz Gengler, scrisoarea confirmă viabilitatea materialului furnizat

nouă ca autor al unei cărți despre „alianța iudeo-engleză”⁴⁷¹. Într-un anumit sens, memorandum-ul revenea la același subiect, deoarece autorul său intenționa să arate că sionismul era cea mai amenințătoare dintre toate mișcările evreiești și, prin urmare, că Agenția Evreiască pentru Palestina reprezintă un guvern mondial al evreilor, care se străduiește să obțină controlul asupra planetei. Totuși, cu toate că ideologia documentului poate părea plictisitoare, strategia susținută de el impune întreaga noastră atenție.

Meyer-Christian începe cu afirmația că presa germană s-a ocupat numai sporadic de problemele evreiești, prin „acțiuni comandate” care „au fost dirijate fără avînt”. El consideră că una dintre explicații ar fi aceea că după 1933 au fost create prea multe institute de cercetare paralele care studiau chestiunea evreiască: Institutul partidului (*Institut zur Erforschung der Judenfrage din Frankfurt*), Institutul Ministerului Propagandei (*Institut zum Studium der Judenfrage*) și *Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschlands*⁴⁷². Din acest motiv, crede el,

„cercetarea chestiunii evreiești... nu a reușit să capete avîntul și nici atenția de care se bucură o parte din activitatea de cercetare concentrată asupra politicii externe. Accidental, acest domeniu are o tradiție mult mai îndelungată. Rezultatele cercetărilor sînt împrăștiate și informațiile sînt greu accesibile, din cauza lipsei unor agenții centrale de coordonare”⁴⁷³, iar materialele antisemite mai vechi, din perioada luptei [pentru putere] sînt pur polemice și inconsecvente”.

Însă mai există un motiv pentru lipsa de interes remarcată de autor. Meyer-Christian continuă, susținînd că măsurile legislative și administrative adoptate de *Reich* și care au dus la eliminarea evreilor i-au determinat pe oameni să creadă că evreii nu mai prezintă un pericol imediat: „masele largi (*die breite Masse*) consideră chestiunea evreiască rezolvată”.

de Meyer-Christian și concluzionează: „Cu toate că în prezent atenția presei este concentrată pe alte subiecte prioritare, cred că, pe baza acestor propuneri, se poate pregăti o acțiune la scară largă”. Sugestiile făcute de Meyer-Christian cu privire la intensificarea propagandei antievreiești au fost bine primite, după cum ne-o dovedesc – spre exemplu – citatele din publicația lui Goebbels *Wochendienst* (pp. 204-206). În cea de-a doua jumătate a anului 1944 acest serviciu de presă nou-înființat a publicat cel puțin patru articole nesemnate sub titlul general *Hinweise für die antijüdische Pressearbeit* (Sugestii pentru activitatea jurnalistică antievreiască). Toate articolele respectau cu atîta strictețe memorandum-ul lui Meyer-Christian încît s-ar fi putut crede că le-ar fi scris el însuși. Tabelul cronologic pe tema istoriei sionismului, care fusese anexat la memorandum, a fost publicat într-o formă ușor extinsă în *Weltkampf* IV (1944), pp. 149-152, sub titlul „Hauptdaten der zionistischen Politik” și cu semnătura celui care l-a redactat.

471. Vezi p. 86. O recenzie a cărții, scrisă de dr. Gengler și publicată în *Die Judenfrage* din 1 noiembrie 1940, îl prezenta pe autor astfel: „de mulți ani colaborator de încredere la *Die Judenfrage*”, apoi îi aprecia „cunoașterea în detaliu a aspirațiilor evreilor de pe glob”, precum și „precizia științifică”.

472. Mai este menționat și un alt institut, despre care se spune că a fost întemeiat de SD (*Sicherheits-Dienst*). Poate că urmele sale vor fi descoperite în arhivele naziste. Sau poate că Meyer-Christian se gîndea la *Institut für deutsche Ostarbeit* din Cracovia, care va fi fost trecut sub patronajul SD-ului?

473. Citind această afirmație, *Oberregierungsrat* Koerber miroase o ocazie favorabilă pentru agenția sa și remarcă în scrisoarea însoțitoare: „Premisa cea mai importantă... ar fi, fără îndoială, realizarea unei colaborări strînsse între toate instituțiile direct implicate ale partidului și ale statului, dar și adoptarea unei linii unitare [de acțiune]. Lucrul acesta, cel puțin în ceea ce privește scopurile propagandistice, este posibil doar prin intermediul Ministerului Propagandei”.

„Dacă, datorită măsurilor luate de Germania, problema evreiască ar fi fost deja istorie, atunci n-ar mai fi apărut nici o problemă viitoare. În realitate însă, prin politica dusă de Reich față de evrei, nu a fost rezolvată decât latura internă a problemei evreiești. Pe ansamblul ei, problema nu numai că există în continuare, dar – începînd cu anul 1933 – ea a devenit extrem de pregnantă și de apăsătoare. De aceea, ea trebuie scoasă în evidență mai mult ca niciodată și cu o forță mai mare ca odinioară.”

„Dacă facem abstracție de cele șase milioane de evrei din Europa”, spune teoreticianul criminalilor, fără a explica de ce ar trebui să facem abstracție de ei,

„la ora actuală mai există 10-12 milioane de evrei angajați politic (*im Einsatz*) împotriva Reich-ului. Inteligenția lor disproporționat de puternică, împreună cu exponenții acesteia, stau exact în spatele administrației politice a inamicului nostru și, în ciuda tuturor diferențierilor existente în interiorul său, constituie veriga de legătură cu și între Anglia, SUA și Uniunea Sovietică. Aceste indicii sînt suficiente cel puțin pentru a contura frontul de luptă al evreimii mondiale împotriva Germaniei, care astăzi nu mai este doar o simplă frază. Frontul se menține, numai că i s-a modificat centrul de greutate. O problemă de politică internă [a germanilor] a devenit una de politică externă”.

Această schimbare de situație ar fi impus și o schimbare a tacticii, însă nici o astfel de schimbare nu a avut loc. Și aici se manifestă rezultatul negativ, așa cum îl vede autorul :

„În urma întrebărilor puse, tinerii ofițeri de douăzeci de ani declară că ei n-au văzut niciodată în mod conștient un evreu. Prin urmare, ei nu sînt deloc sau sînt prea puțin interesați de problema evreiască în felul în care ea le-a fost prezentată pînă la ora actuală. Calificativul «tipic evreiesc», suficient pentru noi, cei mai în vîrstă, nu are pentru ei mai mult sens decît cuvintele «tipic chinezesc». În consecință, apare pericolul ca discursurile Führer-ului, care își începe întotdeauna mesajele politice cu un rezumat amănunțit (*Abriss*) al problemei evreiești, să-și piardă destul de mult din forța lor penetrantă în cazul tinerei generații, acestea căpătînd, din perspectiva tinerilor, caracterul unui curs de istorie”.

Așadar, s-ar putea întîmpla ca, o dată cu dispariția vechi generații, să fie îngropată și chestiunea evreiască. Din fericire, inamicul nu remarcase încă această indiferență sporită.

Meyer-Christian continua spunînd că în cercurile evreiești este exprimată în mod frecvent „ideea corectă... că antisemitismul nu este numai una dintre pietrele de temelie ale național-socialismului, ci – concomitent – și cea mai importantă armă propagandistică a sa”.

„Se poate auzi în mod frecvent că antisemitismul este numit într-un mod simpatic, dar și adecvat, drept arma secretă a Führer-ului. În consecință, atitudinea personalităților publice și a organizațiilor (chiar și a celor din guvern) față de problema evreiască este considerată măsura credibilității politice. Aceeași atitudine este bine implantată și în rîndul celor rămași neutri, pe care avem interesul să-i influențăm.”

Meyer-Christian susține că aici se pune problema :

„Cum ne putem folosi de arma noastră secretă? Ce află un suedez de bună credință din principiile de bază și din materialele despre chestiunea evreiască (în felul în care o vede el), materiale de care să fie interesat sau preocupat și pe care să le poată folosi? Ținînd cont de faptul că radioul nostru și sistemul nostru de presă din străinătate ajung la ascultătorii aflați chiar în tabăra inamică, ce oferă ele cercurilor de nemulțumiți și de

opoziționiști din Anglia în materie de – să zicem – informații de impact, potrivite Angliei și importante pentru ea, care și-ar putea exercita puterea de dezbinare pe loc, pentru ca ulterior efectul lor să poată fi sporit prin propagandă orală? În ce mod și prin ce mijloace noi, cei care formăm patria (*Kernland*) antisemitismului, îndrumăm și întărim forțele de apărare antievreiești existente în Anglia și în America de Nord?

Din nefericire, la aceste întrebări nu există nici un răspuns. Ținem în mîini o armă, fără să o minuiim cu hotărîre, fără să-i păstrăm ascuțimea lamei și fără un plan de distrugere în care să o folosim”.

„A venit iarăși timpul să ieșim din apărare și să trecem la atac” se insistă în memorandum. „Mai mult decît atît, reușita poate fi dată drept sigură”, dacă acțiunea este susținută de un plan bine gîndit.

Ca orice atac, și acesta impune :

- 1) o conducere fermă ;
- 2) o misiune clară ;
- 3) un centru de greutate ;
- 4) verificarea tuturor armelor disponibile ;
- 5) colaborarea tuturor formațiunilor militare și
- 6) o pregătire minuțioasă.

Punctul al cincilea – colaborarea tuturor formațiunilor militare – a fost redactat astfel :

„În lupta organizată de curînd împotriva evreimii mondiale, care este inamicul Germaniei și al Europei, trebuie să devină evident – dar fără ca *organizarea* luptei să fie evidentă – că întreg poporul german, dar și țările prietene din Europa, sînt implicate în confruntare. Acest lucru nu se va realiza de la sine dacă breasla editorialiștilor va fi dominată de specialiști bine informați, dar necunoscuți. Este necesar ca și serviciile ziariștilor cunoscuți drept experți în politică externă și care nu sînt adepți sau simpatizanți ai național-socialismului să fie puse în slujba unui astfel de efort, dar nu la întîmplare, ci în funcție de situație și de capacitatea fiecăruia.

De altfel, pe lîngă acest grup, trebuie implicate în luptă toate cercurile și clasele sociale, reprezentanți ai vieții intelectuale, poeți și savanți de renume, actori de teatru și staruri de cinema, pictori și muzicieni, generali, membri ai ordinului Crucii Cavalerilor, ingineri, funcționari, comercianți, gospodine și foști membri ai PSD (Partidul Social-Democratic din Germania), precum și alte partide anti-național-socialiste”.

„Chestiunea evreiască trebuie să fie adusă iarăși în centrul interesului maselor”, concluzionează autorul, adăugînd că trebuie folosite cunoștințe serioase. „Cunoașterea înseamnă putere, dacă nu peste tot, atunci cel puțin în cazul luptei noastre, iar în acest caz informațiile exacte sînt la fel de importante ca și muniția.” Evreimea mondială trebuie să fie vizibilă pentru publicul german, deoarece numai dușmanul concret stîrnește interes. Însă opinia publicului larg din străinătate este chiar mai importantă :

„Pe frontul extern: efectul [propagandei antievreiești] ca muniție explozivă pentru a cîntărea coloană a secolului al XX-lea. Asta deoarece s-a întîmplat ca adversitatea față de evrei să fie simbolul secret prin care se recunosc unul pe altul toți cei care au înțeles semnele timpului. Să refuzăm noi, tocmai noi, să preluăm conducerea luptei?”.

Așa vorbea un învățat german riguros, într-o perioadă în care cuptoarele morții funcționau fără întrerupere.

XXXXI

Rezumat și concluzii

Analiza și comentariile prezentate în paginile de față pot fi rezumate astfel :

1. Savanții și profesorii germani, care în cele mai multe cazuri făcuseră tot ce le stătuse în puteri ca să susțină imperialismul german în perioada celui de-al doilea *Reich*, au oferit nazismului chiar de la sfârșitul primului război mondial armele ideologice necesare oricărei mișcări – dar mai ales uneia germane – pentru a avea succes.
2. Problema evreiască a fost recunoscută încă de la început ca fiind arma hotărâtoare în lupta de cotropire pornită de Germania.
3. Naziștii au considerat că scrierile antisemite dinainte de perioada stăpînirii lor nu erau demne de încredere și nici satisfăcătoare, atît în forma, cît și în conținutul lor. Curînd însă ei au reușit să facă teoria funcțională și să o adapteze noilor circumstanțe, cele ale unui stat totalitar care urmărea cucerirea planetei.
4. După ce Hitler a pus mîna pe putere, evoluția acțiunilor criminale ale Germaniei împotriva poporului evreu poate fi împărțită în șase perioade :
 - a) de la instituirea regimului nazist (ianuarie 1933) pînă la promulgarea codului de legi de la Nürnberg, în toamna anului 1935 ;
 - b) de la legile de la Nürnberg pînă în noiembrie 1938, izbucnirea pogromurilor, perioadă care este marcată de înăsprirea legislației și practicilor antievreiești pe teritoriul Germaniei, precum și de pătrunderea tot mai accentuată a antisemitismului rasial în alte țări ale lumii. Aceasta era o parte componentă a planurilor coloanei a cincea ;
 - c) de la sfârșitul anului 1938 pînă la invadarea Poloniei. Această perioadă, care atinge punctul culminant o dată cu profeția lui Hitler din 30 ianuarie 1939 și este legată de pregătirile pentru război, include realizarea planurilor preliminare pentru *Ausmerze* ;
 - d) din septembrie 1939 pînă în prima jumătate a anului 1941, cînd se pare că, prin înrobirea și înfometarea populației evreiești și prin intermediul acțiunilor violente ocazionale, conducătorii germani au grăbit sus-amintita *Ausmerze* ;
 - e) de la atacul asupra Uniunii Sovietice pînă la mijlocul anului 1942, cînd populația evreiască din Europa de Est a fost decimată fără rețineri, prin uciderea a sute de mii de persoane ;
 - f) din iulie 1942 și pînă la sfârșitul războiului, timp în care exterminarea (*Ausmerze*) a milioane de oameni a continuat.

Pentru fiecare din aceste etape succesive conducătorii germani au avut la îndemînă teoreticieni care le-au elogiât reușitele în acțiunea de reducere a numărului evreilor și care au furnizat formule academice și sprijin științific pentru fiecare nouă etapă în politica germanilor, pînă cînd s-a reușit în bună măsură „nimicirea forțelor veșnic dușmănoase”, ținînd cont de faptul că ucigașii au făcut tot ce au putut ca să izbîndească. Nici măcar această ultimă etapă nu a fost lăsată fără un suport științific.

5. La războiul pornit împotriva evreilor nu au participat numai scriitori de mîna a doua sau falși savanți. Naziștii au pornit cu un număr relativ mic de oameni din afara mișcării, dar nu după mult timp li s-a alăturat un număr din ce în ce mai mare de inși cu un statut academic respectabil, unii dintre ei fiind chiar savanți și profesori de renume. O dată cu trecerea timpului, întreaga masă de cercetători și cadre universitare și toate editurile și revistele științifice germane au fost nazificate complet.
 6. Pe lângă învățații care au slujit individual regimul, au fost create în mod special cîteva institute de cercetări, folosite ca instrumente ale războiului Germaniei împotriva evreilor.
 7. Nici o disciplină științifică nu a fost scăpată din vedere, dacă ea putea fi folositoare regimului. Sutele de nume de care ne-am ocupat acoperă o arie largă din a științei : de la antropologie fizică și culturală pînă la filosofie, istorie, drept, economie, geografie și demografie, dar și teologie, lingvistică și medicină. Doar numele inginerilor care au construit cu atîta ingeniozitate camerele de gazare și cuptoarele morții ne-au rămas deocamdată necunoscute, dar înfăptuirile lor vorbesc de la sine despre eficiența acelor inși.
 8. Învățații germani, în alianță cu politicienii și militarii Germaniei, au făcut tot ce le stătea în puteri pentru a propaga teoria și practicile antievreiești ale naziștilor în toate statele ocupate și în statele-satelit ale Germaniei, dar și în alte țări cu care aveau contacte.
 9. Așa cum antievreismul naziștilor făcea parte dintr-un program global, știința anti-evreiască din epoca nazistă nu era o ramură izolată și autosuficientă a științelor și învățămîntului german. Ea reprezenta o verigă din ansamblul științific și educațional german, dintr-un sistem care se pusese de bună voie în slujba celui de-al treilea *Reich*.
 10. Nu cîștigăm nimic dacă îi numim pe făptași și pe complicii lor „nebuni” sau dacă vorbim despre faptele lor ca despre o manifestare de „nebunie colectivă”. Exista prea multă metodă în această nebunie, prea multă premeditare și planificare.
- Cînd, în cuvîntul de deschidere al procesului de la Nürnberg, judecătorul Robert H. Jackson a spus că „istoria nu înregistrează nicăieri o atrocitate de asemenea dimensiuni, cu atîtea victime sau care să fi fost dusă la îndeplinire cu o asemenea cruzime calculată”, el nu exagera deloc. În memoria omenirii au mai existat inși asemeni lui Ghinghis-Khan sau Eugen Fischer, dar niciodată un Ghinghis-Khan nu s-a aliat cu Eugen Fischer. Din acest motiv atacul lor a fost de o eficiență mortală. În 1939 pe planetă trăiau 16.723.800 de evrei, dintre care 9.479.200 în Europa. Dintre evreii europeni, 7.950.000 trăiau în Europa de Est⁴⁷⁴. Șase milioane de evrei europeni nu mai există. Astfel, 36% din totalul evreilor de pe Pămînt, 64% din evreii europeni sau 75% din grupul de evrei est-europeni au fost uciși de germani și de mercenarii aflați în slujba germanilor. Dacă războiul s-ar mai fi prelungit cu încă un an, probabil că în Europa n-ar mai fi rămas nici măcar un singur evreu în viață. Dacă trupurile celor uciși ar fi așezate unul în spatele altuia, într-un șir indian, acest șir de schelete s-ar întinde de la New York pînă la San Francisco și înapoi și de la New York pînă la Chicago. Iar dacă, întîmplător, victimele „Noii

474. Cifre obținute de Jacob Lestchinsky, de la Departamentul de Economie și Statistică al Institutului de Studii Idîș. Tot lui îi aparțin și valorile estimative prezentate la p. 85.

Ordini" ar putea arunca o privire asupra Europei postbelice, nimic nu le-ar împiedica să remarce, cu o satisfacție feroce: „S-ar părea că acolo mai sînt probleme, deși noi, presupușii vinovați, nu mai sîntem...”.

Ce se poate cîștiga din acest recital al agoniei și vinovației? Dintre cele șase milioane de oameni uciși, nici unul nu va mai fi trezit la viață. Însă poate că omul este în stare să învețe din experiență. Deoarece o asemenea șansă există, sîntem datori să scotocim prin mormanele de scrieri dezgustătoare provenite din epoca nazistă. Deoarece o asemenea șansă există, trebuie să trecem prin chinul de a transforma în comparații sugestive și procen' = părinții, frații, surorile și prietenii de-o viață, care au fost exterminați, adică un întreg *popor* „nimicit”.

Iată cîteva dintre problemele cu care ne vom confrunta în viitor :

O dată cu înfrîngerea statului nazist, în Germania a fost distrusă și sămînța nazismului? Profesorii și savanții germani, chiar dacă, teoretic, au fost denazificați, mai pot servi drept mijloc de reeducare a poporului german?⁴⁷⁵

Este nazismul doar o problemă a germanilor? A dispărut oare amenințarea care apăsă asupra întregii lumi, atît din cauza politicii naționale a Germaniei, dar și cea născută de apelul supranațional la ceea ce este mai crud în natura umană?

Amenințarea pe care o reprezintă nazismul la adresa evreilor a dispărut din toate țările?

Sînt evreii singura minoritate amenințată de nazism și de tot ceea ce îl susține? Ne-am dovedi prea pedanți dacă am întreba: ce minoritate va fi următoarea pe listă? Sau poate că va fi doar un grup care trebuie mai întîi să fie modelat și abia apoi ridicat la rangul de minoritate?

Studiul nostru nu urmărește să ofere un răspuns satisfăcător la întrebările tăioase pe care le-am înșirat anterior. În ciuda faptului că materialele prezentate aici par să trimită spre o anumită idee, lucrarea se mărginește să prezinte o parte din dovezile existente și să impună necesitatea unor cercetări ulterioare.

În final, să punem și întrebarea care a constituit de fapt subiectul acestei cărți: liderii intelectualității germane sînt sau nu vinovați de complicitate la crimele împotriva umanității pentru care politicienii și generalii de la conducerea Germaniei au fost aduși în fața tribunalului? S-ar părea că nu există decît un singur răspuns posibil. Laolaltă cu liderii politici și militari, liderii intelectuali au declarat mai întîi că Germania își asumă responsabilitatea pentru propriile sale acțiuni și apoi au renunțat la morala acceptată. Laolaltă cu liderii politici și militari, intelectualii de vîrf și-au asumat, cu de la sine putere, dreptul de a dispune de milioane de oameni, pentru sporirea gloriei lor personale și a măreției patriei lor. Laolaltă cu liderii politici și militari, ei au pregătît, au întemeiat

475. Următorul fragment extras din cotidianul *New York Times* din 14 august 1945 pare semnificativ: „Paris, 13 august. Cotidianul *Figaro* va anunța mînie că una dintre ultimele acțiuni oficiale întreprinse de generalul Jean de Lattre de Tassigny în postura de comandant al Armatei Întîi a Franței, înainte de a deveni inspector general al armatei franceze, a fost aceea de a-l elibera pe fiul decedatului mareșal, gen. Erwin Rommel, dintr-un lagăr de prizonieri de lîngă Lindau, cu condiția ca acesta să urmeze cursurile Universității din Tübingen.

„Nu-ți cer să renunți la tot ceea ce un german poate iubi în mod legitim în țara sa” a spus generalul. „Îți cer doar ca, în acest loc în care au trăit atîția mari filosofi, să reflectezi și să evaluezi ideile inumane care au făcut ca țara ta să ajungă în situația actuală...”

și au binecuvîntat programul de denigrare, privare de drepturi, expropriere, expatriere, încarcerare, deportare, înrobire, torturare și ucidere. Unii dintre ei au luat chiar parte la executarea acestui program.

Chestiunea responsabilității juridice rămîne la latitudinea Tribunalului Națiunilor Unite. În fața conștiinței întregii lumi, intelectualii germani sînt declarați vinovați.

Facsimile după extrase

CF. P. 5

der internationale Jude! Ich wäre kein Nationalsozialist mehr gewesen, wenn ich mich von dieser Erkenntnis je entfernt hätte. Wir haben seine Spuren verfolgt durch so viele Jahre, wir haben wohl in diesem Reich zum erstenmal planmäßig wissenschaftlich dieses Problem und Phänomen der Menschheit geklärt

CF. P. 8

Die Arbeit des Instituts fühlt sich sowohl der methodisch kritischen Richtung, die in der deutschen Wissenschaft in den letzten hundert Jahren entwickelt worden ist und den Ruf Deutschlands in der Welt erhöht hat, wie der großen zusammenfassenden Darstellungskraft der besten und begnadetsten unter den deutschen Gelehrten verpflichtet, dem Geist der Gründlichkeit und Wahrhaftigkeit ebenso wie dem kühnen Fragen nach den letzten Urgründen des Lebens und der Geschichte.

CF. P. 12

Die jüdische Physik, die so in den letzten drei Jahrzehnten entstanden ist und sowohl von Juden wie von ihren nichtjüdischen Schülern und Nachahmern gemacht und propagiert wurde, hat folgerichtig auch in einem Juden ihren Hohenpriester gefunden, in Einstein. Aus ihm hat jüdische Kellame den größten Naturforscher aller Zeiten machen wollen. Einsteins Relativitätstheorien waren aber im Grunde nichts weiter als eine Häufung von gekünstelten Formeln auf Grund von willkürlichen Definitionen und Transformationen der Raum- und Zeitkoordinaten.

Der jüdische Formalismus in der Naturforschung ist unter allen Umständen zu verwerfen.

CF. P. 13

Auf dieser biologischen Erkenntnis ist nämlich ein wichtiger Teil des nationalsozialistischen Gedankengutes begründet. Und aus ihr entnimmt die nationalsozialistische Staatsführung die Richtlinien für ihre volkspolitischen Maßnahmen zur rassischen Aufartung des deutschen Volkes. Ihre Maßnahmen zur Ausschaltung des volkschädlichen jüdischen Einflusses auf das deutsche Volk sind biologisch-wissenschaftlich begründet

CF. P. 28

In der Nachkriegszeit versuchten jüdisch-demokratische und klerikale Kreise, vor allem in Berlin, die Rassenhygiene unter dem Namen Eugenetik zu neutralisieren. / Mit dem Erstarken der nationalsozialistischen Bewegung entstanden dann auch gleich neue Schriften, die der Verbreitung des rassenhygienischen Gedankens dienen sollten

CF. P. 42

Ausrottung des Judentums? Eine gewaltsame Ausrottung des Judentums kommt für eine ernsthafte Betrachtung nicht in Frage: wenn sie den Systemen der spanischen Inquisition oder den russischen Pogromen nicht gelungen ist, wird sie für das 20. Jahrhundert erst recht nicht möglich sein. Der Gedanke entbehrt auch des inneren Sinnes. Ein geschichtlicher Tatbestand, wie er mit diesem Volk gegeben ist, wird höchstens in demagogischen Schlagworten, niemals aber in der Geschichte selbst durch Ausrottung des Volkes gelöst. Der Sinn einer geschichtlichen Lage ist immer, daß sie uns eine Aufgabe stellt, die wir meistern sollen. Alle Juden totschiessen aber heißt nicht, die Aufgabe meistern.

CF. P. 45

Wir werden dafür sorgen, daß niemals mehr in Deutschland, dem Herzen Europas, von innen oder durch Emissäre von außen her die jüdisch-bolschewistische Revolution des Untermenschen entfacht werden kann. Unbarmherzig werden wir für alle diese Kräfte, deren Existenz und Treiben wir kennen, am Tage auch nur des geringsten Versuches, sei er heute, sei er in Jahrzehnten oder in Jahrhunderten, ein gnadenloses Richtschwert sein.

CF. P. 50

Die deutsche Judenfrage stellt sich heute im besonderen als wirtschafts- und außenpolitisches Problem dar. Ob sie in den kommenden Jahren auf diesen Gebieten mit Erfolg gesteuert wird, entscheidet darüber, ob Deutschland für immer seine Judenfrage gelöst hat und ob die Welt auf dem Weg zur Lösung ist.

CF. P. 51

Eine weitere methodische Neuerung bedeutete die aktive Teilnahme geschichtlich handelnder Männer an einer geschichtswissenschaftlichen Tagung. Im Zuge dieser Entwicklung wurden auch die Vorträge von Gauleiter Streicher: Mein politischer Kampf gegen das Judentum, und von Obersta. D. Nicolai: Wie hat der Chef des Nachrichtendienstes der obersten Heeresleitung im Weltkrieg den Einfluß des Juden während des Weltkrieges gesehen? eingesetzt. Diese Vorträge zeigten, wie wichtig es ist, daß der heutige Historiker auch in Berührung mit geschichtsgestaltenden Persönlichkeiten die Überlieferung der gegenwärtigen Geschichte pflegt, die infolge des Fernsprechers und der „reisenden Diplomatie“ vielfach ohne schriftlichen Überrest verlorenzugehen droht. Darüber hinaus dient diese Fühlungnahme zwischen Wissenschaft und Politik der Einheit des geistigen Lebens der Nation, indem der Historiker dem Politiker Waffen schmiedet und ihm die Übersicht über das geschichtliche Ringen der Gegenwart von der vergangenen Geschichte her vertieft und zugleich seinerseits vom Politiker neue Fragestellungen und Einsichten empfängt. *ho.*

CF. P. 52

Erstmals wurde auf dieser Arbeitstagung der Forschungsabteilung eine methodische Neuerung eingeführt, der wir für die Geschichtsforschung der Zukunft grundsätzliche Bedeutung beimessen: Zum erstenmal sprachen im Rahmen einer wissenschaftlichen Körperschaft führende Männer des handelnden Lebens — der ehemalige Chef des Nachrichtendienstes der Obersten Heeresleitung, Oberst Walther Nicolai, und der Gauleiter Julius Streicher — über Gegenstände aus der Geschichte der letzten zwei Jahrzehnte, nicht auf Grund literarischem Quellenstudiums, sondern als Menschen, die das Geschehen an führender Stelle miterlebt und mitgestaltet haben.

CF. P. 54

Wohl aber habe ich in meiner Eröffnungsrede am 3. Juli erklärt, daß sich das Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschlands als „den Mittelpunkt des Antisemitismus in der deutschen Wissenschaft“ betrachte.

CF. P. 54

Gauleiter Julius Streicher rief in seinen mehrstündigen, lebendigen und packenden Ausführungen die deutschen Geschichtsschreiber auf zur unmittelbaren Fühlung mit der Natur und mit dem Volk.

Adolf Hitler habe in den Anfängen der Bewegung gesagt: „Ein Kämpfer doziert nicht, er spricht aus dem Herzen.“ Der Gauleiter freute sich feststellen zu können, daß im Kreise des Reichsinstituts ein neuer Geist herrsche, hier seien Männer, die sich jung fühlten und auch den notwendigen Mut hätten, die Geschichte aus dem Herzen zu schreiben.

CF. P. 56

Deutsche Wissenschaft im Kampf gegen das Weltjudentum!

Wie auf die Freveltat des Weltjudentums der politische und wirtschaftliche Gegen-
schlag des Reiches gefolgt ist, wird auch in der Wissenschaft darauf geantwortet
werden, indem wir den antijüdischen Flügel unserer Forschungsarbeit immer
weiterverstärken. (Walter Frank a. d. Berlin-Tagung d. Reichsinstituts am 1. 12. 38)

CF. P. 57

Spinoza war, wie Grunsky
nachwies, ein Handelsjude wie seine Klassegenossen, der,
lediglich getarnt als germanisch-mystischer Denker, eine
neue Thora zu schaffen trachtete, die alle Völker unter,
das Gesetz des Talmud bringen sollte.

CF. P. 63

Bei der Tätigkeit des Institutes handelt es sich um die Heraus-
arbeitung der wissenschaftlichen Folgerungen aus den rassisch-
völkischen Erkenntnissen der nationalsozialistischen Weltan-
schauung für den religiösen Sektor des deutschen Lebens. Die im
Institut zusammengeschlossenen Männer haben sich als Nationalso-
zialisten von vorn herein auf diesen Boden gestellt im Unter-
schied zu der bisherigen Theologie und Religionswissenschaft,
die sich diesen Erkenntnissen verschließt und darum für die re-
ligiöse Zukunft des deutschen Volkes unfruchtbar ist.

CF. P. 76

Es muß jedenfalls die fest-
stellung hier getroffen werden, daß die Führer des Bolschewismus, soweit sie nicht-
jüdischer Abstammung sind, rassistisch und geistig vorderrassisch-orientalistisch bestimmt
sind.

CP. P. 78

Eine Tatsache ist jedenfalls für alle antisemitischen Bewegungen
Osteuropas bezeichnend: es fehlt eine einheitlich ausgerichtete
Weltanschauung, die den Juden als rassisch bestimmte Gruppe
faßt und ihm gegenüber eine ganz besondere Haltung fordert. Der
Antisemitismus Osteuropas ist vorwiegend eine Folge des
wirtschaftlichen Gegensatzes, gemischt mit gefühlsmäßiger oder
auch religiös-sittlicher Ablehnung. Nationalistisch-minderheitenfeindliche
Zielsetzungen und Sentiments sind aber keine Weltanschauung
und können nie die Stoßkraft einer solchen besitzen.

CF. PP. 81-82

Und eines möchte ich an diesem vielleicht nicht nur für uns Deutsche denkwürdigen Tage nun aussprechen: Ich bin in meinem Leben sehr oft Prophet gewesen und wurde meistens ausgelacht. In der Zeit meines Kampfes um die Macht war es in erster Linie das jüdische Volk, das nur mit Gelächter meine Prophezeiungen hinnahm, ich würde einmal in Deutschland die Führung des Staates und damit des ganzen Volkes übernehmen und dann unter vielen anderen auch das jüdische Problem zur Lösung bringen. Ich glaube, daß dieses damalige schallende Gelächter dem Judentum in Deutschland unterdes wohl schon in der Kehle erstickt ist.

Ich will heute wieder ein Prophet sein: Wenn es dem internationalen Finanzjudentum in- und außerhalb Europas gelingen sollte, die Völker noch einmal in einen Weltkrieg zu stürzen, dann wird das Ergebnis nicht die Bolschewisierung der Erde und damit der Sieg des Judentums sein, sondern die Vernichtung der jüdischen Rasse in Europa!

Denn die Zeit der propagandistischen Wehrlosigkeit der nichtjüdischen Völker ist zu Ende. Das nationalsozialistische Deutschland und das faschistische Italien besitzen jene Einrichtungen, die es gestatten, wenn notwendig, die Welt über das Wesen einer Frage aufzuklären, die vielen Völkern instinktiv bewußt und nur wissenschaftlich unklar ist.

CF. P. 83

Das Reich der germanischen Rassenseele erhebt sich gegen das Gegenreich des semitisch-bolschewistischen Chaos. Der Kampf gegen Versailles und Moskau war der Kampf um das germanische Gottesreich, um die neue Weltordnung des Reiches. Die klare Erkenntnis des tiefsten Wurzelgrundes des gegenwärtigen Zeitalters ließ alle Feinde der nationalsozialistischen Idee als ein und denselben weltanichaischen Willen begreifen, als den Willen des semitisch-jüdischen Weltgeistes. Als der Führer das deutsche Volk zum organisierten Widerstand gegen das Judentum aufrief, war der Entscheidungskampf um das Dritte Reich, um das germanische Volkreich der Deutschen, angebrochen.

CF. P. 83

Es darf in der Zukunft keine deutsche Hochschule geben, auf der es nicht mindestens einen Lehrstuhl für die Judenfrage gibt, der jedem Hörer das Judenproblem zugänglich macht, der aber auch weltanschaulich an den protestantischen und katholischen Konfessionalismus ausgerichtet ist, um eindeutige Stellungnahmen zu den großen religiösen Fragen des deutschen Volkes im Sinne der nationalsozialistischen Revolution zu gewinnen.

CF. P. 87

Das Schicksal hatte über diese Juden in dem Augenblick entschieden, in dem das Gebiet in den Verband des Großdeutschen Reiches eintrat. Nur noch die Durchführung der Entjudung war eine Frage der Zeit.

CF. PP. 88-89

Herbert Poller

Die Zerschlagung der Ostghettos

Das größte Ghetto der Welt unter deutscher Kontrolle

Zwei Quellgebieten entstammt im wesentlichen das Judentum der Welt: Marokko-Spanien und Polen-Westrußland-Rumänien. Das erstere spielt für den Nachschub für das Weltjudentum heute nur noch eine unbedeutende Rolle. Mit ihm allein läßt sich heute nicht mehr Macht und Bestand des Judentums halten. Ganz anders ist es beim Ostjuden.

So hängt jetzt das Judentum um seinen Nährquell. Die englische Forderung nach Wiederherstellung des alten polnischen Staates ist nichts anderes als der Wunsch des Weltjudentums, unerbittliche nationalsozialistische Grund-erkenntnisse, die sich bereits heute zum Segen der gesamten arischen Menschheit auszuwirken beginnen, nicht erst zur Anwendung in Polen kommen zu lassen.

Deutschland, das durch seine Erkenntnisse über die Klassenfrage und den Wert eines jeden Volkstums ein Volk nach dem andern zum Erwachen bringt, das nach der Zerschlagung aller so schön ausgebaute jüdischen Festungen in Mitteleuropa heute die Entscheidung über Sein oder Nichtsein der jüdischen Welt Herrschaft in der Hand hat, muß vernichtet werden, auf alle Ewigkeit, damit der ewige Jude zur Ruhe kommt. Wir kennen das Ziel des Juden und werden danach handeln. Wie sagte doch der Führer einmal: Ein neuer Weltkrieg wird das Ende des Judentums bedeuten!

CF. P. 89

Worum anders haben wir gekämpft, Not und Entbehrung auf uns genommen, worum anders sind die tapferen Männer der SA. und SS, die Jungen der HJ. gefallen, als darum, daß das deutsche Volk eines Tages antreten könne zu seinem Befreiungskampf gegen seinen jüdischen Unterdrücker. In dem Kampf sind wir begriffen.

Nicht Jude noch Freimaurer werden den Krieg beenden mit Verträgen, die neues Unheil in sich bergen. Den Sieg wird erringen Adolf Hitler, und er wird Europa einen Frieden bescheren, der dem jüdischen Untermenschen für immer versagt, Menschen und Völker zu zersetzen und gegeneinander auszuspielen.

CF. P. 89

Der Nationalsozialist hat erkannt: Der Jude ist kein Mensch. Er ist eine Rassenerscheinung.

CF. P. 89

Wie bereits erwähnt, ist der Kreis Lowicz seit April 1941 judenfrei. Der ehemalige Kreis Lowicz war der erste Kreis im Generalgouvernement, der Wohngebiete für Juden einrichtete. Schon im Mai 1940 waren die ungefähr 13 000 Juden des alten Kreistelles an fünf verschiedenen Orten des Kreises in geschlossenen Wohngebieten untergebracht.

CF. P. 91

Für die deutschen Behörden in dem besetzten Gebiet existiert der einzelne Jude nicht, es wird grundsätzlich nicht mit dem einzelnen Juden verhandelt oder mit einer Mischpoche, sondern ausschließlich mit den jüdischen Ältestenräten, die neben der polnischen Selbstverwaltung einen ähnlichen Selbstverwaltungskörper für die Angelegenheiten der Juden unter der deutschen Leitung darstellen. Die Juden können mit Hilfe ihres Ältestenrates ihre internen Angelegenheiten, auch die Angelegenheiten ihrer Religionsgemeinden, völlig für sich und unter sich ordnen, sie haben auf der anderen Seite in voller Verantwortlichkeit die Aufgaben und Anforderungen der deutschen Verwaltung durchzuführen. Die Mitglieder des Ältestenrates, meist sind es die Reichsten und Angesehensten der Gemeinde, haften persönlich für die Durchführung. Zweifellos erinnert dieser jüdische Ältestenrat entfernt an die Kahale, der sich die russische Judenpolitik bediente, doch mit dem einen großen Unterschied: die Kahale erhielten und verteidigten jüdische Rechte, die Ältestenräte im Generalgouvernement erhalten und verteilen jüdische Pflichten.

CF. P. 91

Aber wir brauchen uns mit dieser Frage heute noch nicht weiter zu beschäftigen. Vorläufig gibt uns der Krieg seine Aufgaben, und der Sieg wird das deutsche Volk vor neue, noch größere Aufgaben stellen, von denen die meisten wichtiger sein werden als das Problem des Judenreservates. Noch ist das letzte Wort nicht gesprochen, aber es wird gesprochen werden zur rechten Stunde aus maßgeblichem Mund'

CF. P. 94

Man pflegt darauf hinzuweisen, daß diese Lösung die historisch gegebene sei, da bereits im Mittelalter der jüdische Wohnbereich, das Ghetto, bestanden habe. Diese historische Beweisführung erscheint unzutreffend. Das Ghetto des Mittelalters war in weit höherem Maße ein Recht der Juden als eine Zwangsmaßnahme. Das Ghetto des Mittelalters war seinem inneren Gehalt nach eine wesentlich freiwillige Wohngemeinschaft, die zudem keineswegs eine geschäftliche Berührung von Juden und Nichtjuden ausschloß. Das heutige Ghetto wäre somit, wenn es einen Sinn haben sollte, anders als das mittelalterliche Ghetto, ein Zwangsghetto, ohne Berührung oder Berührungsmöglichkeit mit den Nichtjuden.

CF. P. 94

Die Juden führen jetzt als äußeres Kennzeichen ihrer Stammeszugehörigkeit — je nach Anordnung des Landrates — einen gelben Davidstern oder ein gelbes Dreieck oder eine gelbe Scheibe o. ä. auf Brust und Rücken. Der Gesamteindruck, den man von dieser Menschenmasse erhält, ist erschütternd. Und man kommt wohl sehr schnell zu der Überzeugung, daß man es hier mit einem vollkommen degenerierten, minderwertigen Teil der menschlichen Gesellschaft zu tun hat.

CF. P. 106

ersteht hier, geschaffen von der stärksten politischen antijüdischen Kraft, die es in Europa gibt, nämlich von der NSDAP., eine geistige Kraftzentrale, deren Aufgabe es ist, die großen Sicherungslinien für die Zukunft zu legen und die gewonnenen Positionen geistig zu halten.

CF. PP. 107-108

Praktisch bedeutet das nicht nur die Errichtung einer Ghettomauer, sondern die ständige polizeiliche Bewachung der gesamten Ghettogrenze, das Verbot für Nichtjuden, das Ghetto zu betreten oder sich ihm zu nähern. Das Ghetto nähert sich hier dem Typus einer jüdischen Isolierungszone, wie beispielsweise (aber ausgesprochen als Übergangslösung) der Versuch einer Ghettobildung für die Juden in Litzmannstadt. Soweit ein solches streng geschlossenes Ghetto nicht geschaffen, sondern nur eine Mauer errichtet wird (wie anfangs in Warschau), eine Reihe wichtiger Behörden aber ihre Amtssitze nach wie vor in dem zum Ghetto erklärten Stadtteil haben, Hauptausfallstraßen durchs Ghetto gehen, sein Betreten also nicht verhindert werden kann, ist das Ghetto praktisch in starkem Maße unwirksam.

CF. P. 108

Eine städtische Ghettobildung ist praktisch ungemein schwierig. Die Städte sind organische Einheiten: Verkehrslinien, Autobusse, Straßenbahnen sind zur Bedienung des gesamten Stadtgebiets angelegt. Fernstraßen kreuzen oder schneiden das Ghetto. Wasser-, Gas-, Elektrizitätsversorgung sind einheitlich; der Verbrauch muß abgelesen, Reparaturen müssen hergestellt werden. Es ist unmöglich, ein räumlich so bedeutendes Stück einer Kommune (bis zu ein Drittel der Wohnfläche) einfach aus dem Kommunkörper herauszuschneiden. Tut man das, so bleibt auch der übrige Teil ein Torso! Das Ghetto als Stadtteil innerhalb einer Stadtgemeinde bedeutet aber auch in mancher anderen Beziehung eine Gefahr. Seuchenübertragung ist auch trotz einer Mauer möglich! Schließlich beansprucht die ständige polizeiliche Überwachung des Ghettos unverhältnismäßig starke Kräfte. Diese zu vermindern, hieße aber wieder die Gefahr einer praktischen Übertretung der Ghettogrenze anwachsen lassen.

CF. PP. 108-109

Ein weiterer Einwand gegen das geschlossene Stadtghetto folgt aus wirtschaftlichen Überlegungen: das Stadtghetto kann sich selbst aus sich weder mit Industriewaren noch mit Rohstoffen und Heizmaterialien noch auch mit Lebensmitteln versorgen.

Es müßte also die Gesamtheit des Bedarfs eingeführt werden. Diese Einfuhren könnten je Kopf des Ghetto-bewohners gering sein und das Existenzminimum nicht überschreiten — in ihrer Gesamtheit stellen sie aber eine ständige merkliche Zufuhrbelastung dar und bedeuten praktisch eine Ernährung und Erhaltung der Juden durch die Nichtjuden. Eine Ernährung des Ghettos ist aber selbstverständlich ohne eine wirtschaftliche Gegenleistung des Ghettos undenkbar. Möglichkeit der Gegenleistung besteht nur in der Nutzbarmachung jüdischer Arbeitskraft. Es widerspricht dem Prinzip des geschlossenen Ghettos und der Ausgliederung der Juden, diese Arbeitskraft außerhalb des Ghettos zu verwenden. Ihre Verwendung im Ghetto ist aber nur möglich, wenn Maschinen und Rohstoffe ins Ghetto geliefert werden, eine Arbeitsdienstpflicht eingeführt und ihre Durchführung überwacht wird, kurz, wenn man zur äußeren Bewachung des Ghettos eine ausreichende Innenüberwachung, Organisation und Kontrolle durch eine sicher nicht kleine Zahl nichtjüdischen Aufsichtspersonals hinzufügt. Das wirtschaftliche Ergebnis bleibt immer zweifelhaft, da die ausgenutzte Arbeitskraft ausschließlich durch äußeren Zwang angetrieben wird. Das Resultat von Zwangsarbeit bleibt aber ökonomisch immer unbefriedigend.

CF. P. 110

In Osteuropa ist der Jude durch Rechtssatzung und Verwaltungsmaßnahmen in dem Tempo in den Städten durch Nichtjuden zu ersetzen, als qualifizierte Nichtjuden für diesen Ersatz zur Verfügung stehen.

Oberster Leitsatz bleibt: Der Jude muß weichen, wenn ein gleichqualifizierter Nichtjude zur Verfügung steht!

CF. P. 110

diesem Problem nun ein für allemal in diesem Jahrhundert auf dem europäischen Boden eine endgültige Lösung zu geben. Es darf nicht zweifelhaft sein: Das 20. Jahrhundert, das an seinem Beginn den Juden auf dem Höhepunkt seiner Macht gesehen hat, wird am Ende Israel nicht mehr sehen, weil es aus Europa verschwunden sein wird.

CF. P. 112

Wir sehen das Judentum als eine durchaus reale Erscheinung an, die sich auf das irdische Leben außerordentlich gut verstanden hat, aber ebenso auch dem geschichtlich-irdischen Tod unterworfen ist. Und soweit es sich um die historische Erscheinung des Juden in Europa handelt, glauben wir, daß diese Todesstunde unwiderruflich gekommen ist.

CF. P. 132

Doch die Juden dürften dann nicht vergessen: wer an die harten Dinge, die sie so selbst für sich geschaffen hätten, aus sittlichen und sauberen Notwendigkeiten der Selbsterhaltung und der Verantwortung gegenüber Deutschland und dem Schicksal Europas herangeht und einzig aus diesem Gesichtspunkt tut, was getan werden muß, und nicht ein Haarbret darüber oder darunter, der kann bestehen vor dem eigenen Gewissen und vor der Geschichte. Nur darf kein Stäubchen niederer Instinkte das harte Werk verschmutzten. Hart, sauber, blitzblank und scharf sei es dann, wie das Schwert und wie die Pflicht, die dieses Werk verrichten müssen. So wird das Konto ausgeglichen hier auf Erden und der gerechten Sache entsteht keine Schuld!

CF. P. 141

Das Ende der Judenherrschaft

Gefreiter Heinrich Sachs in einer Nachr.-Komp. im Osten an den Obergemeinschaftsleiter Friedrich, Gr. Strehlitz:

Lieber Pg. Friedrich!

Durch den Rundfunk, die Wochenschau und die Zeitungen werden Sie in Wort, Bild und lebendiger Schilderung ein kleines Bild von den Vorgängen im Osten haben. Jedoch: Vor der brutalen Wirklichkeit verblassen ja alle diese wohlgemeinten Kommentare zu einem Geschehen von einmaliger Wucht. Ein Kapitel für sich ist die Tatsache, wie die Judenfrage augenblicklich mit einer imponierenden Gründlichkeit unter dem begeisterten Beifall der einheimischen Bevölkerung gelöst wird. Wie sagte doch der Führer in einer seiner Reden kurz vor Ausbruch des Krieges: „Wenn es dem Judentum noch einmal gelingen sollte, die Völker Europas in einen sinnlosen Krieg zu hetzen, so wird dies das Ende dieser Rasse in Europa bedeuten!“. Der Jude mußte wissen, daß der Führer mit seinen Worten Ernst zu machen pflegt und hat nun die entsprechenden Konsequenzen zu tragen. Sie sind unerbittlich hart, aber notwendig, wenn endlich Ruhe und Frieden unter den Völkern einkehren sollen.

CF. P. 144

Fern von allen politischen Erwägungen der Zukunft hat der Soldat zweierlei zu erfüllen:

- 1.) die völlige Vernichtung der bolschewistischen Irrlehre, des Sowjetstaates und seiner Wehrmacht,
- 2.) die erbarmungslos Ausrottung artfremder Heintücke und Grausamkeit und damit die Sicherung des Lebens der deutschen Wehrmacht in Rußland.

Nur so werden wir unserer geschichtliche Aufgabe gerecht, das deutsche Volk von der asiatisch-jüdischen Gefahr ein für allemal zu befreien.

Der Oberbefehlshaber:
gen. v. Reichenau
Generalfeldmarschall

CF. P. 147

Referent	Arbeitsgebiet	Beurteiler	Stellen- zahl	Verf.

F. (röns):
Maszow

Judentum

- a) Begriff u. Erfassung
- b) Fischlinie
- c) Zwischenbehandlung
- d) Mitwirkung bei
Zwangsarbeit
- e) Endlösung

CF. P. 162

Vergeßt nicht, daß es ja der Jude ist, der gegen uns den Kampf führt. Man muß nur ein einziges Mal den Juden in seinem alttestamentarischen Haß kennengelernt haben, dann weiß man, was uns blühen würde, wenn der Jude an uns Rache nehmen könnte. Was glaubt ihr, was mit eueren Frauen, eueren Bräuten; eueren Töchtern geschehen würde!

CF. PP. 163-164

Es fehlt in der Kampfweise unserer Feinde unter der jüdischen Führung jenes Maß an Ritterlichkeit, das auch in härtesten Kriegen der Vergangenheit oft auch den bittersten Kämpfen einen gewissen geschichtlichen Glanz verlieh. Das scheint heute verloren und vergessen zu sein. Die Schmutzflut der jüdischen Presse, die langjährige Beschimpfung unserer Staatsoberhäupter und Führer, das alles findet heute seinen Höhepunkt in der infernalischen Kriegführung, die bewußt von britischen Fliegern auf Befehl des jüdisch-amerikanischen Kapitalismus begonnen wurde und heute sich bemüht, höchste Denkmäler menschlichen Schöpfungstums in Schutt und Asche zu legen.

ist der heutige Krieg unserer Feinde ein Kampf gegen die Grundlagen aller Nationen Europas. Ein von politischen Gangstern abgesandter Flieger, der seine Bomben auf schönste Kulturstätten Europas niederläßt, weiß ja nicht, was er tut, ist gänzlich ahnungslos dem gegenüber, was überhaupt Kultur bedeutet. Und wenn in letzter Zeit die USA. ihre Bomber bereits mit Negern besetzen, dann zeigt das, wie tief dieses einst von Europäern gegründete Land gesunken ist.

Die Brücken sind hinter den Völkern Europas abgebrochen. Es gibt in dem Kampf, in dem wir alle stehen, nicht zwei oder gar drei Wege, sondern nur den einen Weg des Kampfes und des Krieges.

CF. P. 181

b) Eine zweite Lösung würde darin bestehen, diese 15 Millionen durch eine Radikalkur auszumerzen. Auch diese Lösung ist abzulehnen.

Gewiß kann es vor der Geschichte gerechtfertigt werden, einmal aus biologischen Gründen zu derartigen Radikalmaßnahmen zu schreiten, wie es beispielsweise gegenüber dem Judentum notwendig gewesen ist. Aber ein fremdes Volkstum von 15 Millionen einfach auf diese Weise zu beseitigen, ist einer Kulturnation unwürdig. Der Plan eines Amerikaners, die männliche Bevölkerung des deutschen Reiches zu sterilisieren, ist mit Recht von der gesamten deutschen Presse als Kulturschande gebrandmarkt worden.

Wir Deutsche sollten uns auch zu stark fühlen, mit derartigen Maßnahmen das Polenproblem lösen zu wollen.

CF. PP. 182-183

Die ganze Stadt ist empört über die Aktion. Viele Polen äusserten sich: 'Haben wir nicht recht gehabt, dass die Aussiedlung über den Bug kommen wird. Sie ist eher gekommen, als angenommen wurde. Pünktlich am 1. Oktober früh hat sie begonnen.' Als Beweis für die Aussiedlung nach dem Bug wird die Tatsache angesehen, dass die Leute nach dem Alter und Geschlecht registriert wurden. Weiter wird behauptet, dass die Evakuierten nur 25 kg Gepäck mitnehmen dürfen. Das sei ein Beweis dafür, dass eine Aktion wie mit den Juden beabsichtigt ist. Die Polen kommen jetzt genau wie die Juden zur Seifenproduktion dran.

CF. P. 205

Themen der Zeit

Wer regiert in den USA?

A777

Warum wichtig:

Inland und Ausland müssen erkennen, daß die halb- und dreiviertelbolschewistische korrupte Rooseveltgruppe auf Grund ihrer moralischen Minderwertigkeit unfähig ist, die Welt zu ordnen. — Die Machtbesetzung der Amerikaner in Europa muß den europäischen Völkern als tiefste Schande, die Beherrschung durch die Rooseveltgruppe als brennende Schmach dargestellt werden.

Ansichtszug:

BETONEN: Die Rooseveltgruppe ist die alte Wilsongruppe, verstärkt durch neue Juden und Schieber, zum großen Teil bereits mit stark bolschewistischem Vorzeichen. — Die Demokratie der USA. wird ihrem Wesen nach stets Korruptionisten, Spekulanten, War-Hawks (Kriegshetzer) und Agitationsgewinnler nach oben bringen. — Die jüdische Beherrschung und Durchsetzung der USA. müssen ~~kräftig~~ herausgestellt werden.

VERMEIDEN: Allgemeine Schlagworte zu gebrauchen. — Falsche Objektivität zu treiben und die demokratischen Spekulanten an der Spitze der USA. als Staatsmänner zu behandeln. — Den Haß gegen das Volk der USA. offen auszusprechen (so widerlich uns die Yankees auch sind, muß es uns darauf ankommen, zwischen sie und die Rooseveltgruppe Keile zu treiben, um dort drüben Führung und Volk voneinander zu trennen). — Eine Beschimpfung der Bevölkerung der USA. insgesamt.

CF. P. 211

Wir müssen den Kampf nun besonders in diesem Kriege bestehen, der uns von den jüdischen und plutokratischen Mächten aufgezwungen worden ist. Sie neideten uns alles, was wir uns durch unsere Weltanschauung in beständigem Kampf und rastloser Arbeit des einzelnen wie des Volksganzen mühsam erworben hatten: unsere nationalsozialistische Volksgemeinschaft, unseren Sozialismus, unsere Arbeitsleistungen, die Erfindungen unserer erstarkten Wirtschaft, unser hohes Volkseinkommen, unsere Volksgesundheit, unsere Jugend, unsere Wehrkraft. kurz alles, was wir uns unter ungünstigsten Voraussetzungen durch eigene Kraft geschaffen hatten.

CF. P. 212

Es gibt heute noch in unserm Volk Menschen, die innerlich nicht ganz sicher sind, wenn wir von der Ausrottung der Juden in unserem Lebensraum reden. Bei uns bedurfte es der Charakterstärke und Tatkraft des größten Mannes unseres Volkes seit 1000 Jahren, um das jüdische Blendwerk von unseren Augen zu reißen.

Jüdische Plutokratie und jüdischer Kommunismus sind auf der Jagd nach dem seiner Sklaverei entsprungenen deutschen Volk.

Der Jude will uns zu einem Sklavenleben zwingen, damit er bei uns als Parasit leben und uns aussaugen kann. Die gesunde Lebensform unseres Volkes steht gegen die parasitäre Lebensform des Juden.

Wer kann in diesem Kampf noch von Mitleid, Nächstenliebe usw. reden? Wer glaubt daran, einen Parasiten (z. B. Laus) bessern oder bekehren zu können? Wer glaubt, daß es zu einem Ausgleich mit dem Parasiten kommen kann? Wir haben nur die Wahl, uns vom Parasiten auffressen zu lassen oder ihn zu vernichten.

Der Jude muß vernichtet werden, wo wir ihn treffen!

Wir begehen damit kein Verbrechen gegen das Leben, sondern dienen seinem Gesetz des Kampfes, das immer gegen alles aufsteht, das dem gesunden Leben feind ist. So dient unser Kampf der Erhaltung des Lebens.

Der deutsche Sieg — Der Sieg der Schöpfungsordnung.

CF. P. 213

a) Beratung der Lagerkommandanten in der richtigen psychologischen Behandlung der Gefangenen zur Erhöhung ihrer Arbeitslust, zur Gewinnung von Gefangenen für die Aktivpropaganda in antibolschewistischem und anti-jüdischem Sinne und ganz allgemein zur Beeinflussung der Gefangenen als deutsche Propagandaträger nach Rückkehr in die Heimat.

CF. P. 213

Anfang 1944 sind 20.000 Exemplare der Broschüre "How odd of God", das vom Führer als das bestbeschriebenste, wirksamste anti-jüdische Material bezeichnet wurde, an englische Kriegsgefangene verteilt worden.

4.) Bücher.

Es sind viele tausend Bücher anti-jüdischen und für Deutschland werbenden Inhalts durch Vermittlung der Kriegsgefangenenorganisation an die Gefangenen verkauft worden. (Verschiedene in den Kriegsgefangenenlagern gemachte Erfahrungen zeigten, daß der Engländer für gratis verteiltes Schrifttum wenig Interesse zeigte, sondern es als Propaganda ablehnte. Daher werden seit längerer Zeit schon Bücher und Broschüren gegen geringe Bezahlung verkauft, oder es wird den Gefangenen Gelegenheit gegeben, sich dieses Schrifttum illegal zu beschaffen.)

CF. P. 217-218

Die Auffassung, daß Juden vor der blanken Waffe oder dem Kampf stets Angst hätten, stammt aus einer Darstellung, die den Juden verniedlicht. Brutale Gewalttätigkeit ist sogar bei Juden gar nicht selten. Was den Juden abgeht, ist der soldatische Sinn für Ritterlichkeit. Die abscheulichen Grausamkeiten, die das Alte Testament von der israelitischen Eroberung Palästinas berichtet, waren auch dem gewiß harten alten Orient fremd. So entsetzliche Dinge, wie sie Dio Cassius von dem Judenaufstand in Kyrene schildert, wo die Juden viele Römer und Griechen lebendig zersägten, ausdärmten und sich mit ihren Eingeweiden umwickelten, sind einfach verbrecherisch. Darum galten die Juden, auch wo sie zäh kämpften, niemals als eigentlich ehrliche Gegner. Kaiser Titus lehnte darum auch nach der Eroberung von Jerusalem den Titel „Judaicus“ ab. Gefangene Juden wurden nicht mit dem Schwert hingerichtet (sie hatten im römischen Sinne kein caput, also keine Ehre, man konnte ihnen nicht nehmen, was sie nicht hatten), sondern erlitten den Sklaventod der Kreuzigung.

CF. P. 219

Der gegenwärtige sich immer stärker ausweitende Kampf der Völker muß dahingehend gedeutet werden, daß er eine welt schöpferische Auseinandersetzung ist, zu der neben dem Schwert auch geistige Waffen gehören. Es geht nicht nur um neue Grenzziehungen und vernünftige Wirtschaftsformen, nicht nur um das Auslöschen ewig feindlicher Elemente, sondern vor allen Dingen um ein neues geistiges Europa, ein neues Weltbild, ein Sichverstehen der Völker und eine wahre Freundschaft. Der Führer selbst hat den geistigen Einschlag unseres Kampfes neben dem eigentlich Kämpferischen immer wieder in seinen Reden betont.

CF. P. 237

Sehr mühsam und treffend findet man häufig den Antisemitismus als die Geheimwaffe des Führers bezeichnet. Folgerichtig wird, vor allem in Amerika, die Einstellung von Persönlichkeiten und Organisationen, sogar von Regierungen, zur Judenfrage als Maßstab für ihre politische Zuverlässigkeit gewertet. Das gilt auch für die Neutralen, auf deren Beeinflussung wir Wert legen.

CF. P. 238

Zu 5) Zusammenwirken aller Waffen heisst hier:

Der neuorganisierte Kampf gegen das Weltjudentum als Feind Deutschlands und Europas muss sichtbar - aber nicht organisatorisch-sichtbar - vom ganzen deutschen Volk und seiner Freunde in Europa getragen werden. Auf keinen Fall genügt es, wenn kundige, aber unbekannte Spezialisten als Leitartikler das Feld beherrschen. Gerade die als Aussenpolitiker bekannten Journalisten nicht ausgeprägt nationalsozialistischer Herkunft und Abstempelung sind für diesen Einsatz mit heranzuziehen, und zwar nicht schlagartig, sondern nach Eignung und Anlaß.

Darüber hinaus aber sollten alle Kreise der Bevölkerung, Vertreter des Geisteslebens, bekannte Dichter und Gelehrte, Schauspieler und Filmstars, Male und Musiker, Generäle, Ritterkreuzträger, Ingenieure, Beamte, Einzelhändler, Hausfrauen und ehemalige Funktionäre der SPD und anderer antinationalsozialistischer Parteien für diesen Kampf herangezogen werden

CF. P. 238

Nach aussen:

Wirkung als Sprengmunition für die fünfte Kolonne des 20. Jahrhunderts. Denn die Judengegnerschaft ist heute nun einmal das geheime Stichwort, an dem sich alle erkennen, die die Zeichen der Zeit verstanden haben. Sollen wir, ausgerechnet wir, darauf verzichten, sie zu führen?

Indice de nume proprii și instituții

Indicele anexat aici include nume de persoane și de instituții. El conține unele materiale care nu apar în textul volumului, în special datele biografice exacte, sursele folosite și titlurile unor lucrări ale persoanelor în cauză. Cu toate acestea, nu am avut în intenție să epuizăm toate informațiile existente. Ca regulă generală, am menționat numai ultima universitate la care au predat persoanele incluse în indice ; în ceea ce privește bibliografia, ne-am limitat la lucrările ce au legătură cu subiectele la care ne referim în studiul de față.

Pe lângă sursele menționate în textul volumului și în indicele de față, am mai folosit următoarele tratate sau manuale :

- *Das Deutsche Führerlexikon 1934/35* (Stollberg, Berlin [1934], 552+148+8 p.) ;
- *Kürschners Deutscher Gelehrtenkalender 1935*, her. von Dr. Gerhard Lüdtke, 5. Aufgabe (de Gruyter und Co., Berlin [1935], 1923 p.) ;
- *Deutsches Biologen-Handbuch*, her. von Prof. Dr. Ernst Lehmann und Dr. Otto Martin. 2. Auflage (Lehmann, München, 1938, 261 p.) ;
- *SS. Dienstaltersliste der Schutzstaffel der NSDAP. Stand vom 1. Dezember 1938*. Bearbeitet von der SS-Personalkanzlei (Berlin, 1938, 530 p., 4°) ;
- *Kürschners Deutscher Gelehrtenkalender 1940/41*, her. von Dr. Gerhard Lüdtke, 6. Aufgabe, 2 Bände. (de Gruyter und Co., Berlin, 1941 ; 1. Band, A-K, 1066 p. ; 2. Band, L-Z, Nachträge, 1476 p.) ;
- *SS. Dienstaltersliste der Schutzstaffel der NSDAP (SS-Oberst-Gruppenführer - SS-Standartenführer). Stand vom 20. April 1942*. Her. vom SS-Personalhauptamt (Berlin, 1942, 48 p., 4°) ;
- *Der Grossdeutsche Reichstag. IV. Wahlperiode. Beginn am 10. April 1938. Verlängert bis zum 30. Januar 1947... November 1943...* (Decker's Verlag, Berlin, 1943, 575 p.) ;
- un număr mare de cataloage cu planurile de învățământ (*Vorlesungsverzeichnis...*) ale universităților germane, apărute în perioada războiului ;

Am folosit următoarele abrevieri :

- FzJ - *Forschungen zur Judenfrage* ;
- NSMon - *Nazionalsozialistische Monatshefte* ;
- Jfr - *Die Judenfrage* ;
- Wk - *Weltkampf* ;
- * - născut la data de...

A

- Aale, H.H., 213
 Abetz, Theodor, 197
 Academia de Științe a Bavariei, 48, 259
 Academia de Științe a Prusiei, 22, 119, 149, 244, 246, 260, 262
 Academia de Științe din Viena, 264
 Academia Germană de Științe din Praga, 199
 Academia de Stat pentru Servicii de Sănătate Publică, 252
 Ahlwardt, 43
Akademie für deutsches Recht, 24, 41-43, 86, 252, 253, 255, 256, 258, 259, 262-264, 268

Aldag, dr. Peter, 198, 209

Cunoscut și sub numele de dr. Claus Krüger. Expert în problema evreilor de pe teritoriul Angliei. *Vezi Jfr* din 10 martie și 25 aprilie 1941. A participat la realizarea emisiunilor Anti-Comintern difuzate de postul de radio „Grossdeutscher Rundfunk”. Cartea sa *Juden beherrschen England* a fost publicată în 1941 în traducere spaniolă de către agenția germană de propagandă *Deutsche Informationsstelle*. Colaborator permanent la *Wk*.

Alt, dr. Johannes, 50, 57

Profesor de limbă și literatură germană la Universitatea din Würzburg. Autor al lucrării *Grundlagen und Voraussetzungen der wissenschaftlichen Bearbeitung der deutschsprachigen jüdischen Literatur*, în *FzJ I*.

Amann, Bruno, 81

Pe lângă cartea menționată în text, a mai publicat *Der Sinn unseres Krieges* (Kühne, Viena, 1940, 137 p.);

Amann, Max, 96

* 24 noiembrie 1891. *Reichsleiter*; membru în conducerea SS, cu funcția de *Reichsführer* (legitimăție de membru al partidului cu nr. 3).

Amery, John, 197, 213

A făcut propagandă în favoarea Germaniei. A fost judecat pentru înaltă trădare și spânzurat în 19 decembrie 1945, la Londra;

Ammende, dr. Ewald, 110

Anastasius, Metropolitan, 214

Andersen, Aage, 132

Condamnat la moarte de către mișcarea de rezistență a danezilor, a fost executat prin împușcare pe 13 septembrie 1944, la Copenhaga. A publicat: *Er „Zions Vises Protokoller” et Falsum ?*, 3. Oplag (Den ny Tid's Informationsbureau, Charlottenlund, 1941, 36, 92 p.); *Folk og Race, Lille Racelaere* (Den ny Tid's Informationsbureau, Charlottenlund, 1943, 63 p.); „Die jüdischen Vernichtungspläne und der Luftterror”, în *Jfr*, septembrie 1943.

Andreas, dr. Willy, 23

Profesor de istorie la Universitatea din Heidelberg, membru al Academiei Germane. Din 1942 devine membru corespondent al Academiei de Științe a Prusiei.

Anti-Comintern, 62, 109, 110, 126, 219

Antijüdische Aktion

Vezi: Institut zum Studium der Judenfrage

Antisemitische Aktion

Vezi: Institut zum Studium der Judenfrage

Arbeitswissenschaftliches Institut der Deutschen Arbeitsfront, 84, 124

Assmann, 50

Arhivele de Stat ale Prusiei

Vezi: Gesamtverein deutscher Geschichts- und Altertumsvereine

Astel, dr. Karl 34

* 26 februarie 1898. Profesor de igienă rasială la Universitatea din Jena, unde în 1939 devine rector. Face parte din conducerea SS, *Rasse- und Siedlungshauptamt*;

B

Baumler, dr. Alfred, 28, 29, 30, 49, 208

* 19 noiembrie 1897. Membru al *Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschlands*. Profesor de filosofie la Universitatea din Berlin. Director al Institutului de Educație Politică la Universitatea din Berlin. *Reichsamtssleiter* în Comisariatul pentru Instrucție al lui

- Rosenberg, cf. *NSMon*, nr. 10 (1939), p. 723. A publicat: *Weltdemokratie und Nationalsozialismus. Die neue Ordnung Europas als geschichtsphilosophisches Problem* (Duncker und Humblot, Berlin, 1943, 36 p.).
- von Bahr, Nils, 109
- Ballensiefen, Heinz, 84
- A publicat: *Juden in Frankreich. Die französische Judenfrage in Geschichte und Gegenwart* (Nordland-Verlag, Berlin, 1939, 187 p.);
- Banse, dr. Ewald, 21
- * 23 mai 1883. Profesor de geografie la Hanovra.
- Bartels, dr. Adolf, 43, 209
- * 15 noiembrie 1862. Cf. Marga Wadsack - „Professor Alfred Bartels, ein deutscher Vorkämpfer gegen das Judentum”, in *NSMon* din octombrie 1942, pp. 701-703; Walter Loose - *Alfred Bartels. Bibliographie seiner Werke* (Haessel, Leipzig, 1943, 14 p.).
- Bartholomeyczzyk, dr. Horst, 42
- * 13 august 1903. Conferențiar de Drept Civil la Universitatea din Breslau.
- Baumann, Hans, 69
- Bäumel, dr., 147
- Baur, dr. Erwin, 23, 35, 37, 38, 172, 193 (1875-1933).
- Beauftragter des Führers für die Überwachung*, 30
- Vezi: Rosenberg.
- Bechtel, dr. Heinrich, 121
- * 4 ianuarie 1889. Profesor de economie la Colegiul de Studii Tehnologice din München.
- Behrens, Hans, 57
- A publicat: „Moses Mendelssohn und die Aufklärung”, in *FzJ*, IV.
- Bergmann, dr. Ernst, 63
- * 7 august 1881. Profesor de filosofie la Universitatea din Leipzig.
- Bernardini-Sjoestedt, Armand, 131
- A publicat: „Die französischen Familiennamen der Juden”, in *Wk*, II (1942), pp. 142-150.
- Berndt, Alfred Ingemar, 152, 207, 213
- * 22 aprilie 1905. Și-a început activitatea în cadrul mișcării naziste în 1922.
- Redactor-șef la *Deutsches Nachrichtenbüro* (DNB) și membru în *Reichssicherheitshauptamt*.
- Bertram, dr. Georg, 64, 65, 67, 209
- * 14 martie 1896. Profesor de teologie la Universitatea din Giessen. Membru și ulterior director-coordonator la *Institut zur Erforschung des jüdischen Einflusses auf das deutsche kirchliche Leben*. A publicat: „Philo als politischer Propagandist des spätantiken Judentums”, in *Theologische Literaturzeitung*, 1939; „Paulus, Judensending und Christusapostel”, in *Germanentum, Christentum und Judentum*, nr. 3 (1943), pp. 83-136; „Vom Wesen des Judentums”, in *Welt-Dienst* din 1 septembrie 1943, pp. 1-4 și în *Der SA-Führer*, nr. 8 (noiembrie 1943), pp. 7-11.
- Beyer, dr. Hans Joachim, 76, 164
- * 14 iunie 1908. Conferențiar de istorie modernă la Universitatea din Berlin. A publicat: „Hauptlinien einer Geschichte der ostdeutschen Volksgruppen”, in *Historische Zeitschrift*, nr. 162 (1940), pp. 509-539.
- Biblioteca Municipală din Frankfurt-pe-Main, 51, 95, 98
- Biblioteca de Stat a Prusiei din Berlin, 33, 94, 98
- Biroul de Presă al Reich-ului, 30, 179
- Biroul de Statistică al Reich-ului, 53, 180
- Biroul Lituanian de Cercetare pentru Studiarea Bolșevismului
- Vezi: Studien-Büro/ Studiu Biuras din Kaunas
- Biroul pentru Studiarea Chestiunii Evreiești (Trieste), 130, 208
- Biroul Rasial al Ministerului Educației din Italia, 130
- Biroul de statistică al landului Bavaria, 247
- von Blomberg, Werner, 50, 135
- (1878-1946) - mareșal, membru în *Akademie für deutsches Recht*.
- Boehm, dr. Max Hildebert, 22, 164
- * 16 martie 1891. Profesor de filosofie și științe juridice la Universitatea din Jena, director-coordonator la *Institut für Grenz- und Auslandsstudien* din Berlin.

Boepple, dr. Ernst, 52

* 30 noiembrie 1887. *Staatsrat*, membru SS, Da. Süd.

Bogner, dr. Hans, 50, 57

* 8 noiembrie 1895. A publicat : „Die Judenfrage in der griechisch-römischen Welt”, în *FzJ* I ; „Philon von Alexandrien als Historiker”, în *FzJ* II.

de Boissandre, A., 247

de Boissel, Jean, 213

Autor al lucrării *La Judéo-Maçonnerie et les événements contemporains* (Château-Thierry, Gagniard, 1943, 16 p.).

Bonnard, Abel, 208

Bormann, Martin, 15, 207

* 17 iunie 1900.

Bosnyák, Zoltán, 132, 208

Autor al câtorva volume antievreiești, originar din Ungaria. În 1943 a publicat în maghiară lucrarea lui Ford *Evreul internaționalist*, cu o prefață adecvată.

Bostunici-Schwartz, Gregor, 74

Unul dintre cei mai importanți oameni de legătură dintre inițiatorii pogromurilor din Rusia și partidul nazist din Germania (cf. L.F. Gengler, în *Jfr* din 15 decembrie 1943). S-a născut în Kiev pe 1 decembrie 1883, din părinți germani ; tatăl său era director al unei companii de asigurări. În 1908 este avocat în Kiev, între 1914-1918 predă istoria teatrului și dramaturgie la Institutul de Muzică și Dramaturgie din Kiev. Este și scenarist. Se pune la dispoziția [generalilor contrarevoluționari] Wrangel și Denikin, ca purtător de cuvânt. Își pierde auzul din cauza extenuării din campania militară. Părăsește Crimeea alături de Wrangel și petrece doi ani în Balcani. În 1922, pe când era la Belgrad, scrie *Francmasoneria* (în limba rusă), care din 1928 [până azi] a avut 8 ediții în Germania. În 1922 revine în Germania, unde intră repede în legătură cu NSDAP și, din 1925, ocupă funcția de purtător de cuvânt al partidului (*Reichsredner*). Cea mai importantă lucrare a sa este *Der jüdische Imperialismus* (Fritsch..., Berlin, 693 p.). A mai scris și alte câteva

cărți. *Obersturmbannführer* în SS, a primit diverse decorații și distincții ale partidului nazist. A fost interesat în primul rând de instruire și de cercetare.

Botzenhart, dr. Erich, 57

* 23 iunie 1901. Membru al *Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschland*, profesor de istorie medievală și modernă la Universitatea din Göttingen. A publicat : „Der politische Aufstieg des Judentums von der Emanzipation bis zur Revolution von 1848”, în *FzJ* III.

Brachmann, dr. Wilhelm, 83

* 19 iulie 1900. Lector la catedra de teologie a Universității din Halle, șef de departament în Comisariatul lui Rosenberg.

Brackmann, dr. Albert, 69, 75

* 24 iunie 1871. Profesor de istorie medievală și modernă la Universitatea din Berlin. A deținut mulți ani funcția de director al Arhivelor de Stat ale Prusiei.

Braemer, general, 141, 142

Brendel, Gerhard, 80, 150

Brockelmann, dr. Carl, 68

* 17 septembrie 1868. Profesor de studii semitice la Universitatea din Breslau. Din 1939 este membru corespondent al Academiei de Științe a Prusiei.

Brüch, dr. Josef, 84

* 1 august 1886. Profesor de filologie romanică la Universitatea din Innsbruck.

Bruns, dr. Victor, 21, 27

* 30 decembrie 1884. Din 1920 este profesor de drept public la Universitatea din Berlin. Președinte al Comisiei de Drept Internațional și al *Akademie für deutsches Recht*.

Bruzas, 205

Buch, Walter, 86, 87

* 24 octombrie 1883. Membru de partid, *Reichsführer* SS (legitimă de membru al partidului cu nr. 7.733). Din 1927 este președintele curții de justiție a partidului nazist. Membru în consiliul de experți pentru politică rasială și populațională, ministru de interne, membru al *Akademie für deutsches Recht*.

Buch, Willi, 142

Burgdörfer, dr. Friedrich, 23, 32, 33, 38, 53, 57, 159, 172

* 24 aprilie 1890. Profesor de statistică a populației și politică populațională la Universitatea din München. Din 1934 este director al Biroului de Statistică al Reich-ului, amplasat în Berlin, iar în 1940 devine președinte al Biroului de Statistică al landului Bavaria. Este autorul instrucțiunilor privitoare la recensământul organizat de Reich-ul german în 1939, în care toți „evreii de rasă pură”, precum și „evreii hibrizi de gradul întâi și al doilea” trebuiau trecuți pe liste separate. A publicat: „Die Juden in Deutschland und in der Welt”, in *FzJ* III.

Buttmann, dr. Rudolf, 50

C

Carrel, dr. Alexis, 208

Céline, Louis-Ferdinand, 208

Centre d'Action et Documentation, 130

Printre lucrările publicate aici amin-tim: Jean Bertrand, Claude Wacogne – *La fausse éducation nationale, l'emprise judéo-maçonnique sur l'école française* (1943, 72 p.); Henri-Robert Petit – *Où va l'Église ?* (31 p.); *Les Juifs au pouvoir* (30 p.); *Le règne des Juifs* (48 p.); *L'invasion juive* (29 p.).

Este oare identic cu Centrul de Documentare și Propagandă ?

Chaumet, André, 131, 208

A publicat: *Juifs et Américains, Rois de l'Afrique du Nord* (Editions du C.E.A., Paris, 1943, 48 p.). Redactor de carte la A. de Boisandre – *Petit Catéchisme Antijuif*, cu o introducere de Jean Drault (Oeuvre National de Propagande Antijuive, Paris, 1942, 78 p.);

Clara, dr. Max, 11, 122

* 12 februarie 1899. Profesor de anatomie la Universitatea din Leipzig. A semnat prefața la *Deutsches Hochschulverzeichnis 1941/42* (Barth, Leipzig, 1942), IV, folosind titlul de „kom-[missarischer] Gaudozentenführer und Dozentenführer der Universität Leipzig”.

Clauberg, dr. Karl, 183, 184, 202

* 28 septembrie 1899. Profesor de obstetrică și ginecologie la Universitatea din Königsberg. Lucrarea sa *Die weiblichen Sexualhormone* (1933) a apărut în traducere spaniolă (în 1935), iar volumul *Innere Sekretion der Ovarien und der Placenta* (apărut în 1937) a fost tradus în spaniolă și în engleză (în 1939). Un studiu extins i-a fost publicat într-un volum în Franța: *Les régulations hormonales* (1937). Bibliografia sa pe anul 1940 include peste 50 de studii și articole publicate în periodice.

Claude, Georges, 208

Coblitz, dr. Wilhelm, 93, 98

Colin, Ross, dr., 197

Cornelius, dr. Friedrich, 98

Profesor dr. docent la Universitatea din Frankfurt-pe-Main. Membru în conducere la *Institut zur Erforschung der Judenfrage* și colaborator la revista acestuia, *Weltkampf*.

Coston, Henri, 130, 208

A publicat: (împreună cu Jean-Louis Vannier) *Les Juifs en France* (Centre d'Action et Documentation, Paris, 1941, 16 p.). Alte studii publicate: „Die Pressejuden der Dritten Republik”, in *Pariser Zeitung* din 29 mai 1943, și *Le Bourrage de Crâne. Comment la presse trompait l'opinion* (Centre d'Action et Documentation, Paris, 1943, 31 p.).

Craemer, dr. Rudolf, 57, 150

1903-1941. Unul dintre discipolii lui Erich Marcks. Din 1938 activează la *Arbeitswissenschaftliches Institut der Deutschen Arbeitsfront*. Cf. *Jomsburg V* (1941), pp. 227-230. A publicat: „Benjamin Disraeli”, in *FzJ V*, studiu apărut și independent.

Cuza, dr. Al., 111, 208

A publicat: „Das Problem des Judentums in Rumänien”, in *Volk im Osten* (1943, pp. 72-79). Cf.: „Erster rumänischer Kämpfer gegen die Juden. Zum 85. Geburtstag des nationalen Vorkämpfers

- A.C. Cuza", in *Bukarester Tageblatt* din 8 noiembrie 1942.
Cuza, George, 111, 208

D

- Dahm, dr. Georg, 21, 25
* 10 ianuarie 1904. Membru al *Akademie für deutsches Recht*. În august 1943, Departamentul de Publicistică al Ministerului Propagandei, printr-un acord cu Ministerul Educației, cel al Armamentului etc., numește patru comisii științifice care să servească drept consilii consultative ale Ministerului Propagandei. Printre alții, Dahm, Höhn și Ritterbusch sînt numiți în comitetul de jurisprudență, iar Koch, Theodor Mayer, Pinder și Ritterbusch apar și în comitetul pentru *Geisteswissenschaften*. Vezi *Nachrichtenblatt des Reichsministeriums für Volksaufklärung und Propaganda*, nr. 13/19 august 1943.

Daitz, Werner, 118, 119

- * 15 octombrie 1884. Inginer chimist, din 1931 este membru în comitetul Reich-ului NSDAP pe probleme de politică economică.

Dansk Antijødisk Liga din Copenhaga, 132
Dansk Liga til Fremme af Racebevidstheden din Copenhaga, 132

Darré, R. Walther, 22

- * 14 iulie 1895. Membru de partid, *Reichsführer SS*.

Degrelle, Léon, 206, 208

Deutschbein, dr. Max, 22

Deutsche Akademie, 70, 76, 79, 93, 108, 111, 122, 123, 148, 202

Deutsche Arbeiterpartei, 213

Deutsche Bücherei, Leipzig, 199

Deutsche Forschungsgemeinschaft, 53

Deutsche Hochschule für Politik, 24, 109, 110

Deutsches Auslandsinstitut, 164

Deutsches Auslandswissenschaftliches Institut, 209

Deutsches Institut für aussenpolitische Forschung, 83

Deutschtölkischer Schutz- und Trutzbund, 213

Deyerling, Ludwig, 99

Dietrich, dr., 40

Diewerge, Wolfgang, 134

Dinter, Artur, 26

Dittrich, dr. Werner, 18

Dolanyi-Lovács, Alajos,

Vezi: Kovács, Alajos

Doubek, dr. Franz, 123, 124

Draeger, Consul General, 198

Drault, Jean, 132, 208, 213

* 1862. „Cel mai remarcabil colaborator al lui Drumont” – in *Wk II* (1942), p. 161. A publicat: *Histoire de l'Antisémitisme* (Éditions C.L., Paris, 1942); „Geschichte des Antisemitismus in Frankreich”, in *NSMon* din august 1942, pp. 546-551; „L'antisémitisme tradition française”, in *Au Pilon* din 4 martie 1943.

Dresler, dr. A., 125

În 1935 este numit reprezentant al Șefului Presei Reich-ului.

Dreyer, Siegbert, 84

Drumont, 208

Düning, dr. Hans-Joachim, 24

DuPrel, Freiherr, dr. Max, 87, 88, 93

7 mai 1904. Din 1932 este redactor al unor cotidiane naziste, șef de departament în Departamentul Juridic al NSDAP, funcționar în Ministerul Propagandei. Într-o scrisoare trimisă în 30 septembrie 1939 de dr. Goebbels către Hans Frank, „membrul de partid și baronul (Freiherr) DuPrel” este numit ofițer de legătură al ministerului lui Goebbels în cadrul „echipei organizatorică” pe care o avea Frank în Guvernământul General, sugestia acestei numiri venind chiar din partea lui Frank. Ziarul ministerului lui Goebbels, *Nachrichtenblatt* (din 16 iulie 1940), *Sondernummer*, anunță că DuPrel a fost rechemat la Biroul de Presă al Reich-ului.

E

Eggeling, Joachim Albrecht, 96

* 30 noiembrie 1884. Membru de partid, *Reichsführer SS*. *Gauleiter* la Halle; Ehrenberger, 96

Eichstädt, dr. Volkmar, 33, 34, 55, 57, 94
 * 20 octombrie 1909. A publicat:
*Bibliographie zur Geschichte der Juden-
 frage, I (1750-1848)* (Hanseatische Verlags-
 anstalt, Hamburg, 1938, 267 p.).

Einsatzstab, Rosenberg, 76

Eisenhuth, dr. Heinz Erich, 64

* 8 mai 1903. Profesor de teologie
 sistematică la Universitatea din Jena.

Élite Guard

Vezi: SS.

Endre, Ladislav, 132

După eliberarea Ungariei, este condam-
 nat la moarte și executat prin împușcare.

Endress, dr. 184, 185

În volumul francez menționat la nota
 407 (p. 22), numele său este ortografiat
Entrest.

von Engelhardt, Eugen, 60

În prefața sa la *Jüdische Weltmacht-
 pläne* (Hammer, Leipzig, ed. I - 1936,
 ed. a II-a - 1943), vorbește despre aju-
 torul inestimabil pe care l-a oferit
 locotenent-colonelului U. Fleischhauer în
 timpul procesului de la Berna din 1934, a
 cărui temă era autenticitatea *Protoco-
 lelor înțelepților Sionului*.

von Epp, Ritter Franz Xaver, 52

* 16 octombrie 1868, *Reichsstat-
 halter* în Bavaria;

Essen, dr. Werner, 123

d'Ester, dr. Karl, 5, 126

* 11 decembrie 1881, profesor de
 jurnalism la Universitatea din München.

Euler, dr. Karl Friedrich, 66, 209

* 4 iunie 1909, conferențiar la Uni-
 versitatea din Giessen, specializat în
 domeniul studiilor asupra Vechiului Tes-
 tament.

Euler, Wilfried 57

A publicat: „Das Eindringen jüdischen
 Blutes in die englische Oberschicht”, în
FzJ VI.

Evola, Giulio (Julius), 57, 130

A publicat: *Sintesi di dottrina della
 razza* (Hoeppli, Milano, 1941, 308 p.),
 tradusă în germană cu titlul *Grundriss
 der faschistischen Rassenlehre* (Runge,

Berlin [1943], 221 p.); „Über die
 Entstehung des Judentums als zer-
 störerische Kraft”, în *FzJ IX*.

F

Fakoussa, Hassan, 213

Colaborator cu articole antibritanice
 la unele reviste germane, cum ar fi *Geist
 der Zeit*, *Zeitschrift für Geopolitik*, *Der
 Weltkampf*.

Faust, dr. August, 118

* 24 iulie 1895. Profesor de filosofie
 la Universitatea din Breslau.

Fehrmann, Wolfgang, 61

Fehst, dr. Hermann, 109

Lucrarea sa din 1939 despre bolșe-
 vism și evrei a fost publicată în Ungaria,
 în traducerea lui Zoltán Bosnyák.

Fester, dr. Richard, 57

* 20 septembrie 1860. Profesor de
 istorie modernă și medievală la Univer-
 sitatea din München. A publicat: „Das
 Judentum als Zersetzungselement der
 Völker. Weltgeschichtliche Betracht-
 ungen”, în *FzJ VI*.

Fischer, dr. Eugen, 20, 23, 24, 26, 32, 35,
 36, 37, 46, 57, 80, 96, 107, 156, 163,
 184, 193, 200, 201, 209, 221

* 5 iunie 1874. Profesor de antro-
 pologie la Universitatea din Berlin și
 director al Institutului de Antropologie,
 Genetică și Eugenie. În 1937 devine
 membru al Academiei de Științe a Prusiei.
 A publicat: „Rassenentstehung und
 älteste Rassengeschichte der Herbräer”,
 în *FzJ III*.

Fischer, dr. Ludwig, 163

* 16 aprilie 1905. Colaborator al lui
 Hans Frank. Membru al *Akademie für
 deutsches Recht*.

Fischer-Weth, Kurt, 209

Fleischhauer, Ulrich, 249

Florian, Friedrich Karl, 96

* 4 februarie 1894. *Gauleiter* în
 Düsseldorf.

Fochler-Hauke, dr. Gustav, 74, 75, 147

* 4 august 1906. Conferențiar la
 Universitatea din München, catedra de
 geografie.

Foerster, 50

Frank, dr. Hans, 40, 41, 42, 86, 89, 92, 93, 206, 207, 213

* 3 mai 1900. Unul dintre cei mai importanți juriști naziști, în 1927 devine conducătorul Departamentului Juridic al NSDAP. A fost și redactor-șef al mai multor reviste juridice.

Frank, dr. Karl Hermann, 41

* 24 ianuarie 1898, *Höherer SS-Polizeiführer* în Boemia-Moravia.

Frank, dr. Walter, 25, 30, 41, 45, 48, 49, 50, 54, 56, 57, 58, 60, 61, 79, 85, 90, 94, 95, 98, 110, 135, 187, 198, 202, 214

* 12 februarie 1905. A publicat: „Apostata. Maximilian Harden und das Wilhelminische Deutschland”, în *FzJ* III; „Walther Rathenau und die blonde Rasse”, în *FzJ* IV; „Die Erforschung der Judenfrage. Rückblick und Ausblick”, în *FzJ* V; *Geist und Macht. Historisch-politische Aufsätze* (Hanseatische Verlangsanstalt, Hamburg, ed. a II-a – 1942, 243 p.); „Ahasverus, Das Leben des Dr. Eduard Schnitzer, genannt Emin Pascha (1840-1892)”, în *FzJ* VIII; „England und Juda”, în *Das neue Europa* 3 (1943), nr. 11, pp. 2-3.

Franke, Hermann, 79

Freisler, dr. Roland, 209

* 30 octombrie 1889. Secretar de stat și Ministru al Justiției. A publicat: „Grundsätzliches zur Ministerratsverordnung über das Strafrecht gegen Polen und Juden”, în *Deutsches Recht*, 1942, Heft 1/2, pp. 2-6;

Frey, dr. Dagobert, 82, 180

* 23 aprilie 1883. Profesor de istoria artei la Universitatea din Breslau.

Freyer, dr. Hans, 22

* 31 iulie 1887. Profesor de sociologie la Universitățile din Berlin și Budapesta.

Frick, dr. Wilhelm, 15, 36, 37, 46, 53

Friedrich, *Obergemeinschaftsleiter*, 134

Fritsch, Theodor, 192

Fritsch, Lorenz 114

Frotscher, E., 137

Funk, dr. Walther, 187

Furtwängler, dr. Wilhelm, 207

Generalmusikdirektor, membru și apoi președinte al consiliului de *Reichsmusikkammer*, membru în *Staatsrat*-ul Prusiei;

G

el Gailani, Rashid Ali, 106, 209

Ganzer, dr. Karl Richard, 57

* 5 mai 1909. Membru al *Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschlands*, director al filialei din München a institutului. A publicat: „Richard Wagner und das Judentum”, în *FzJ* III.

to Gaste, Frederik, 190

Geisler, dr. Walter, 115, 116, 117

* 15 mai 1891. Profesor de geografie la Școala Tehnică din Aachen și la Universitatea din Posen.

van Genechten, dr. Robert, 111, 112

Generalprocureur al Tribunalului de la Haga. Profesor la Universitatea din Leyden, director al Departamentului de Instruire Filosofică, membru NSB (Organizația Național-Socialistă Olandeză). Pe 17 octombrie 1945 este condamnat la moarte pentru trădare de către un tribunal special din Olanda. Se sinucide prin spânzurare în celula sa pe 12 decembrie 1945. Cf. *Europäische Revue* din decembrie 1941; *New York Herald Tribune* din 14 decembrie 1945. A publicat: „Die Juden in den Niederlanden”, în *Deutsche Zeitung in den Niederlanden* din 10 aprilie 1941; „Die Juden in der Geschichte der Niederlande”, în *Europäische Revue* XVII (1941), pp. 738, 743; „Nederland onder invloed van kapitalisme”, în *Nieuw Nederland* din iunie 1942, pp. 882-914.

Gengler, dr. L. Franz, 61, 126, 189, 216, 217

Funcționar în Ministerul Propagandei. Colaborator constant la *Die Judenfrage*.

Gercke, dr. Achim, 34

* 3 august 1902. Membru al partidului nazist din 1926;

Gerullis, dr. Georg, 22

* 13 august 1888. Profesor de filologie baltică la Universitatea din Berlin.

- Ministerialdirektor* în Ministerul Educației din Prusia ; cf. Kahle, *op.cit.*, p. 32 : „Omul SS în uniformă”.
- Gesamtverband deutscher antikomunistischer Vereinigungen*, 108
- Vezi : *Anti-Comintern*
- Gesamtverein deutscher Geschichts- und Altertumsvereine*, 51
- Gesellschaft für europäische Wirtschaftsplanung und Grossraumwirtschaft*, 119
- Gestapo*, 14, 47, 157
- Gierach, dr. Erich, 147
- 1881-1944. Profesor de lingvistică germană la Universitatea din München.
- Glaesser, dr. Edgar, 68
- * 5 mai 1910. Conferențiar la Universitatea din Heidelberg, la catedra de limbi și literaturi romane.
- Globocnik, Odilo, 88
- * 21 aprilie 1904. *SS-Polizeiführer* în Lublin.
- Goebbels, dr. Joseph, 39, 59, 60-62, 67, 78, 82, 95, 108, 109, 110, 123, 126, 133, 134, 137, 147, 151, 152, 157, 189, 190, 198, 201, 205, 207, 213, 214, 216
- Goebel, dr., 184
- Goebke, Hermann, 150
- Goering, Hermann, 15, 16, 139, 155, 182
- Golf, dr. Arthur, 21
- * 21 iulie 1877. Profesor de agricultură la Universitatea din Leipzig. În 1933 este ales rector al universității. A publicat : *Nationalsozialismus und Universität. Rektoratsrede* (Leipzig, 1933).
- Gollert, dr. Friedrich, 77, 168, 169, 170, 171
- A publicat : *Warschau unter deutscher Herrschaft. Deutsche Aufbauarbeit im Distrikt Warschau* (Burgverlag, Cracovia, 1942, 310 p., cu ilustrații).
- Grau, dr. Wilhelm, 15, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 60, 61, 77, 95, 96, 98, 100, 102, 103, 105, 110, 111, 193, 199, 214
- Din mai 1942 trece în serviciul militar activ.
- Greifelt, Ulrich, 163
- * 8 decembrie 1896. Șeful Biroului Central de Personal, *Reichskommissar für die Festigung deutschen Volkstums*.
- Griesdorf, H., 193
- Gross, dr. Walter, 34, 49, 77, 78, 79, 95, 96, 103, 106, 107, 160, 161, 162, 163, 164, 167, 172, 173, 208, 214
- * 2 octombrie 1904. Membru activ al NSDAP din 1925 (legitimația de membru al partidului cu nr. 2.815). Profesor onorific de Știință Rasială la Universitatea din Berlin. Din 1942 este și șeful Biroului Central de Cercetare din cadrul Comisariatului lui Rosenberg. Comunicarea sa de la Frankfurt, „Die rassenpolitischen Voraussetzungen zur Lösung der Judenfrage” (*Wk I*, 1941, pp. 52-63) a fost retipărită în *Deutsches Recht*, Wochen- ausgabe 12 (1942), Heft 1/2, pp. 2-9, și a apărut în traducere maghiară în *Uj Európa* din aprilie 1942.
- Grosse, Oscar, 57
- Președinte emerit al Departamentului de Poștă al Reich-ului. A publicat : „Emil Rathenau und die Einführung des Telefons”, in *FzJ V*.
- Gruehn, dr. Werner, 209
- * 30 iulie 1887. Profesor de teologie la Universitatea din Berlin. A publicat : *Der Zar, der Zauberer und die Juden. Erinnerungen des Geheimsekretärs G. Rasputins* (Nibelungen-Verlag, Berlin, 1942, 293 p., cu ilustrații), apărută și în limbile estoniană și olandeză (1943).
- Grundmann, dr. Walter, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 98, 202
- * 21 octombrie 1906. Profesor de teologie la Universitatea din Jena. A publicat : „Mendelssohn und Hamann. Zur religiösen und geistigen Eigenart des Judentums”, in *Germanentum, Christentum und Judentum*, nr. 3 (1943), pp. 1-48. „Moses Mendelssohn und der einbruch des Judentums in das deutsche Geistesleben”, in *Wk IV* (1944), pp. 9-20.
- Grunsky, dr. Hans Alfred, 50, 57, 58
- * 31 iulie 1902. Profesor de filosofie la Universitatea din München, membru al *Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschlands*, șef de lucrări (*Haupt- lektor*) în filosofie la birourile lui Rosenberg. A publicat : *Der Einbruch*

des Judentums in die Philosophie (1937); „Baruch Spinoza”, in *FzJ* II; „Die heutige Erkenntnis des jüdischen Wesens und ihr Erahnen durch den jungen Hegel”, in *FzJ* IV; „Bergson und die Judenfrage”, in *Brüsseler Zeitung* din 13 septembrie 1941; „Der Jude Spinoza Schöpfer eines neuen Talmud”, *ibid.*, 11 noiembrie 1943.

Günther, dr. Hans F.K., 26, 36, 49, 80, 96, 107, 139, 172, 193, 214

* 16 februarie 1891. În *Jfr* din 20 februarie 1941 citim: „În 1930, când național-socialistul Wilhelm Frick a devenit ministru în Turingia, una dintre primele sale decizii a fost numirea lui Günther la catedra de antropologie socială de la Universitatea din Jena”. Ulterior devine profesor de Știință Rasială la Universitatea din Freiburg și filialele acesteia.

Gürke, dr. Norbert, 43, 74

* 14 martie 1904. *SD Hauptamt* (legitimția de membru al partidului cu nr. 301.104).

Gürtner, dr. Franz, 58

Gütt, dr. Arthur, 37, 38, 39, 53, 172

* 17 august 1891. Doctor în medicină, *Ministerialdirektor* în Ministerul de Interne al *Reich*-ului, președinte al Academiei de Stat pentru Servicii de Sănătate Publică. Ca toți cei din conducerea ministerului, este *Reichsführer SS*. Hitler a fost nașul primului lui născut, în 1932. A publicat: *Die Rassenpflege im Dritten Reich* (Hanseatische Verlagsanstalt, Hamburg, 1940, 25 p.), in *Schriften des Reichsinstituts für das neue Deutschland*; „Jetzt wird Rumänien endlich frei werden. Der Leidensweg eines vom Judentum unterjochten Landes”, in *Welt-Dienst* din 1 noiembrie 1940.

Gyssling, Consul General, 198

H

Haehnelt, 50

Hagemeyer, Hans (Johann Gerhard), 75, 203, 206, 207, 213, 214

* 30 martie 1899. Din 1937 ocupă o poziție înaltă în Comisariatul lui

Rosenberg, în cadrul Oficiilor de Informare Filosofică, de Literatură etc.

Hallas, Erling, 111

Campionul „soluționării chestiunii evreiești” în Danemarca. A publicat: *Racekamp, Vejledning til Forstaaelse af Jødeproblemet* (DNSAP.s Forlag Bovrup, København, 1941, 110 p.).

Hamburger Institut für Auswärtige Politik, 84

Hamel, dr., 72

al-Hamui, Mamun, 209

Härtle, Heinrich, 214

A publicat: „Bolschewismus als Wissenschaft”, in *NSMon* din august 1941, pp. 650-655.

Hauptmann, Hans, 99

A publicat: *Bolschewismus in der Bibel*.

Haushofer, dr. Karl, 11, 21, 27, 68, 71, 73, 74, 75, 83, 91, 111, 114, 115, 124, 125, 141

Din 1934 este, pentru mai mulți ani, președinte al *Deutsche Akademie*. Membru în *Akademie für deutsches Recht*. Se sinucide la 14 martie 1946.

Heberer, Gerhard, 163

Heckel, dr. Johannes, 57

* 24 noiembrie 1889. Profesor de drept ecleziastic la Universitatea din München și membru al *Akademie für deutsches Recht*. A publicat: „Der Einbruch des jüdischen Geistes in das deutsche Staats- und Kirchenrecht durch Friedrich Julius Stahl, in *FzJ* I; „[recenzie la] Ludwig A. Dostal. Der slowakische Judenkodeks”, in *Wk* III (1943), pp. 71-72.

Heerwagen, Heinrich, 57

Profesor de liceu (*Studienrat*), absolvent de universitate. A publicat: „Das Bild des Juden in der englischen Literatur”, in *FzJ* V; „Eine judengegnerische Stimme im England der Viktoria: Goldwin Smith (1823-1900)”, in *Historische Zeitschrift*, 1942, pp. 318-328.

Heidegger, dr. Martin, 20

* 26 septembrie 1889. Profesor de filosofie la Universitatea din Freiburg și filialele sale, este numit rector în 1933.

Heinrichsdorff, dr. Wolff, 61

Regierungsrat în Ministerul Propagandei, unul dintre asistenții ministrului.

Hellpach, dr. Willy, 26

* 26 februarie 1877. Profesor de psihologie a popoarelor la Universitatea din Heidelberg.

Helmerson, dr., 184

Hempel, dr. Johannes, 64

* 30 iulie 1891. Profesor de istoria religiei la Universitatea din Berlin.

Henkel, dr. Heinrich, 40

* 12 septembrie 1903. Profesor de drept penal la Universitatea din Breslau.

Héritier, Jean, 131, 132

A publicat: „Die Emanzipation der Juden in Frankreich”, in *Wk II* (1942), pp. 98-107.

Hermann, dr. Eduard, 67

* 19 decembrie 1869. Profesor de lingvistică generală și comparată la Universitatea din Göttingen.

Herre, Paul, 117, 119

Colaborator la *NSMon*

Hess, Rudolf, 48, 49, 54, 55, 58, 70, 71, 78, 95

Membru al *Akademie für deutsches Recht*.

Heydrich, Reinhard, 16, 155

1904-1943. Comandantul Poliției Politice și al SD.

Himmler, Heinrich, 38, 47, 96, 98, 115, 116, 123, 133, 139, 156, 159, 162, 169, 182, 203, 207

1900-1945. *Reichsführer SS* și comandant al Poliției germane. Membru al *Akademie für deutsches Recht*.

Hingst, 180

Hintermeyer, dr. Fritz, 182

Hirsch, dr. Emanuel, 21, 64

* 14 iunie 1888. Profesor de teologie metodică la Universitatea din Göttingen.

Hitler, Adolf, 5, 11, 13, 14, 16-20, 22, 23, 25, 29, 31, 32, 39, 43, 47, 48, 50, 52, 55, 62-64, 67, 69, 71, 77, 79, 80, 82, 83, 85-87, 89, 90, 92, 95, 97, 103, 110-115, 118, 119, 122, 125-128, 142, 145, 148, 150, 151, 153, 158, 164, 171, 172, 176, 188, 193-195, 199, 207, 209, 216, 220

Hitlerjugend (Organizația tineretului hitlerist), 70, 86

Hlinka (Gărzile), 257

Hoberg, dr. Clemens August, 53, 54, 56, 57

A publicat: „Die geistigen Grundlagen des Antisemitismus im modernen Frankreich”, in *FzJ IV*; „Perspektiven der Judenfrage. Ein Vergleich mit dem Mittelalter”, in *Das Reich* din 28 septembrie 1941; „Judengegnerschaft im Zeitalter der Aufklärung”, in *FzJ IX*.

Hochschule für Politik, 67, 71, 75, 78

Hoetzsch, dr. Otto, 22

1876-[înainte de 1941]. Profesor de istorie est-europeană la Universitatea din Berlin.

Hoffman, dr. Philip, 16

* 2 octombrie 1902. Șef al Birou SS pentru Purificare Rasială și Recolonizare

Höfler, dr. Otto, 57

* 10 mai 1901. Profesor de filosofie germană la Universitatea din München, membru al *Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschlands*. A publicat: „Friedrich Gundolf und das Judentum in der Literaturwissenschaft”, in *FzJ IV*.

Hoffman, dr. Philip, 16

* 2 octombrie 1902. *Rasse- und Siedlungshauptamt, SS* (legitimatie de membru al partidului cu nr. 5.036)

Hohe Schule, 94, 95, 100

Höhn, dr. Reinhard 84

* 29 iulie 1904. Profesor de drept statal și administrativ la Universitatea din Berlin. Membru *Reichssicherheits-hauptamt*; *Standartenführer SS*.

Hopfner, dr. Theodor, 199

* 7 aprilie 1886. Profesor de filologie clasică la Universitatea germană din Praga.

Hugenberg, 159

Hummel, dr. Otto, 116

* 15 decembrie 1892. Profesor la Școala de Comerț din Königsberg, unde este ales rector în 1934. Membru al NSDAP.

Hunger, dr., 64

Hunke, dr. Heinrich, 214

Funcționar în Ministerul Propagandei încă din primele zile ale regimului nazist. al-Hussein, Amin, 209, 214

Pe lângă bibliografia prezentată în text, mai trebuie să menționăm și următoarele lucrări : Richard Hartmann – „Der Mufti Amin-el-Husaini”, în *Zeitschrift für Politik* din iulie 1941, pp. 430-439 ; A. Boltho von Hohenbach – „Der Grossmufti als Kämpfer”, în *Die Aktion* din septembrie 1942, pp. 440-443.

I

Institut d'Études des Questions Juives, 130, 131

Înființat în mai 1941 ; cf. *Wk II* (1942), pp. 160-162.

Institut d'Études des Questions Juives et Ethno-Raciales din Paris, 130

Institut für ausländisches Recht und Völkerrecht, 21

Institut für deutsche Ostarbeit, 92, 93, 173, 217

Institut für Erbbiologie und Rassenforschung din Frankfurt-pe-Main, 32, 184

Institut für Grenz- und Auslandstudien, 164

Institut für Politik, ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht, 111

Institut zum Studium der Judenfrage, 42, 59, 60, 61, 109, 126

Dintre lucrările publicate de acest Institut, trebuie să le menționăm pe următoarele : Walther Jantzen – *Die Juden*, 2. Auflage, her. von der Antisemitischen Aktion (Vowinckel, Heidelberg, fără an, 16 p.) ; *Die Geopolitik im Kartenbild*, Heft I.

Institut zur Erforschung der Judenfrage, 62, 76, 77, 94, 95, 203, 205, 208, 217

Institut zur Erforschung des jüdischen Einflusses auf das deutsche kirchliche Leben, 62, 65, 209, 245

Institut zur wissenschaftlichen Erforschung der Sowjet-Union, 265

Institutul de Igienă din Rajska, 185

Institutul de Studiere a Evreilor, Francmasoneriei și Bolșevismului (Zagreb), 131

Isbert, dr. Otto Albrecht, 164

Isenburg, Gerhard, 71

Institutul pentru Studierea Chestiunii Evreiești (Bologna), 130

Institutul pentru Studierea Chestiunii Evreiești (Trieste)

Vezi : Biroul pentru Studierea Chestiunii Evreiești (Trieste)

Institutul de Antropologie, Genetică și Eugenie „Kaiser Wilhelm”, 249

Institutul de Biologie „Kaiser Wilhelm”, 256

Institutul de Cercetare asupra Creșterii Animalelor „Kaiser Wilhelm”, 35

Institutul de Genealogie și Demografie „Kaiser Wilhelm”, 37

J

Jaensch, dr. Erich Rudolf, 22, 25, 68 (1883-1940)

Jahn, dr. (Georg) Martin, 82

* 20 septembrie 1888. Profesor de preistorie la Universitatea din Breslau ;

Jodl, Alfred, 193

Johanny, dr. Carl, 30, 70

Jung, dr. Erich 42

* 1 iulie 1866. Profesor de drept civil la Universitatea din Marburg.

K

K44, 62, 202-216

Kabermann, dr. H., 123

Colaborator la *Zeitschrift für Politik*.

Kaltenbrunner, dr. Ernst, 38, 148, 180, 182, 207

* 4 octombrie 1904. Doctor în jurisprudență. *Höherer SS Polizeiführer*. Pe 30 ianuarie 1943 este numit șef al *Reichssicherheitshauptamt*.

Kausch, dr. Hans-Joachim, 155

Keitel, Wilhelm, 6, 55, 58, 96, 134, 139, 141, 193, 202

Kerecki, Sima, 208

Kienzl, Friedrich, 98

Kindermann, dr. Heinz, 213

* 8 octombrie 1894. Profesor de literatură germană la Universitatea din Münster.

Kittel, dr. Gerhard, 36, 43, 44, 45, 46, 50, 57, 80, 95, 98, 193, 199, 200, 201, 213

- * 23 septembrie 1889. Profesor de teologie protestantă la Universitățile din Tübingen și Viena. A publicat: „Die Entstehung des Judentums und die Entstehung der Judenfrage”, in *FzJ* I; „Das Konnubium mit Nichtjuden im antiken Judentum”, *ibid.* II; „Die Abstammung der Mutter des Origines”, *ibid.* III; „Die ältesten jüdischen Bilder”, *ibid.* IV; „Die ältesten Judenkarikaturen”, *ibid.*; „Die Ausbreitung des Judentums bis zum Beginn des Mittelalters, I”, *ibid.* V; „Die Ausbreitung des Judentums bis zum Beginn des Mittelalters, II”, *ibid.* IX.
- Klee, dr. Karl, 43
- * 1 martie 1876. Profesor de drept penal la Universitatea din Berlin, membru al *Akademie für deutsches Recht*.
- Klein, dr. Fritz, 184
- Kloss, dr. Heinz, 164
- Knost, dr. Friedrich, 42
- Koch, Erich 137
- * 19 iunie 1896. Până la izbucnirea războiului a fost *Gauleiter* în Prusia Orientală.
- Koch, dr. Franz, 50, 57, 213
- * 21 martie 1888. Profesor de literatură germană la Universitatea din Berlin. A publicat: „Jakob Wassermans Weg als Deutscher und Jude”, in *FzJ* I; „Goethe und die Juden”, in *FzJ* II (ambele studii au fost publicate și separat).
- Koehler, dr. Wilhelm, 47
- * 14 aprilie 1886. Profesor de colegiu, asistent la catedra de teologie a Universității din Berlin.
- Köhn-Behrens, Charlotte, 35
- Koellreutter, dr. Otto, 21
- * 26 noiembrie 1883. În 1921 devine profesor titular la Universitatea din Jena, iar în 1933 la Universitatea din München. Membru al *Akademie für deutsches Recht*.
- Koenig, dr., 184
- Koepp, dr. Wilhelm, 64, 66
- * 1 noiembrie 1885. Profesor de teologie metodică la Universitatea din Greifswald.
- Koerber, Walter, 216
- Kohte, dr. Wolfgang, 75
- * 22 octombrie 1907. Student la Facultatea de istorie est-europeană, funcționar în cadrul Arhivelor Statului din Prusia.
- Koischwitz, dr. Otto, 198
- Könitzer, dr. Willi Fr., 61
- Koschmieder, dr. Erwin, 123
- * 31 august 1895. Profesor de filologie slavonică și baltică la Universitatea din München.
- Köster, *Oberstudiendirektor*, 214
- Kotze-Kottenrodt, Wilhelm, 65
- * 1 martie 1878. Membru de onoare al *Nationalsozialistischer Deutscher Lehrerbund*.
- Kovács, dr. Alajos, 111, 208
- Krauss, Werner, 213
- Krebs, dr. Fritz, 95
- * 9 mai 1894. *Oberbürgermeister* în Frankfurt-pe-Main, membru în *Staatsrat-ul* Prusiei.
- Krickeberg, dr. Walter, 68
- * 27 iunie 1885. Profesor la Muzeul Național de Etnologie din Berlin.
- Kriek, dr. Ernst, 24-27, 49, 65, 73
- * 6 iulie 1882. Profesor de filosofie la Universitatea din Heidelberg. Membru al *Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschlands* din Berlin, s-a numărat printre vorbitorii de la sesiunea de comunicări a Institutului organizată în noiembrie-decembrie 1938. În *Deutsche Justiz* (100, nr. 2/1938, p. 1965) este numit „campionul revoluționar al național-socialismului în domeniul cercetării științifice”. Andreas Hohlfeld scrie în *Auseinandersetzung mit dem Westen* (Hünenburg-Verlag, Strassburg, 1942, 216 p., la p. 166): „El [Kriek] aparține primei generații de asistenți universitari germani care s-au declarat fățiș de partea național-socialismului, iar ca rector al unei universități a mărșăluit în fruntea studenților săi, îmbrăcat în cămașă brună...”. Autor prolific, redactor-șef la *Volk im Werden*, a publicat (printre altele): „Das manichäische

- Fünffblatt: Juden, Jesuiten, Illuminaten, Jakobiner, Kommunisten", in *Volk im Werden*, 1940, Heft 6; „Die Verjudung des Christentums im Mittelalter", *ibid.*, 1941, Heft 5. Lucrarea sa *Nationalpolitische Erziehung* din 1943 a ajuns la un tiraj de 80.000 de exemplare.
- Krieger, Heinz, 84
- Kriegk, Otto Hermann, 159
- Krüger, dr. Claus
 Vezi: Aldag
- Kube, Wilhelm, 142, 145, 174, 176, 199
 1887-1943. A fost ucis în Minsk, la 22 septembrie 1943, cf. *Ostland* din februarie 1944, p. 32.
- Kühn, dr. Alfred, 38, 172
 * 22 aprilie 1885. Profesor de zoologie la Universitatea din Berlin și director al Institutului de Biologie „Kaiser Wilhelm”;
- Kuhn, dr. Karl, Georg, 43, 50, 52, 54, 57
 * 6 martie 1906. Conferențiar la catedra de limbi orientale de la Universitatea din Tübingen, a vorbit la sesiunea de comunicări organizată de *Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschlands* la Berlin în noiembrie-decembrie 1938. A publicat: „Die inneren Voraussetzungen der jüdischen Ausbreitung”, in *Deutsche Theologie* I (1935); „Die Entstehung des talmudischen Denkens”, in *FzJ* I; „Weltjudentum in der Antike”, *ibid.* II; „Ursprung und Wesen der talmudischen Einstellung zum Nichtjuden”, *ibid.* III; *Der Talmud – das Gesetzbuch der Juden* (Mohr, Tübingen, 1941);
- Kultsar, dr., 111, 205
- Kundt, Ernst, 173
 * 15 aprilie 189?. A fost mulți ani lider al mișcării naziste din Sudeți. Din 1925 este membru corespondent la *Deutsches Auslandsinstitut* din Stuttgart. Pe 15 martie 1939 *Führer*-ul îi decernează Medalia de Aur a NSDAP.
- Kunze, dr. Walter, 202
 Lector la Universitatea din Belgrad. În 1941 devine director executiv al departamentului de cercetare și al departamentului de schimburi culturale în cadrul *Deutsche Akademie*.
- Kwiatkowski, prelatul, 109
- L**
- Labroue, Henri, 131, 208
 În *Wk* II (1942, p. 61) este numit „renumit istoric și antisemit”. *Pariser Zeitung* din 22 decembrie 1942 publică un interviu cu el, avînd ca temă „Evreii și cercetările asupra evreilor în Franța”. A publicat: „Voltaire Antijuif”, in *Documents Contemporains*, 1942; articole împotriva evreilor în *Pariser Zeitung* din 24 februarie și 21 iulie 1943, precum și în *Deutsche Zeitung in den Niederlanden* din 5 august 1943.
- Lambrichts, René, 111, 112
 Avocat, redactor la o publicație anti-evreiască din Flandra și colaborator la *Wk*.
- Lammers, dr. Hans Heinz, 115, 207
 * 27 mai 1879. Ministru al *Reich*-ului, *Reichsführer SS* și membru al *Akademie für deutsches Recht*;
- Lange, dr. Friedrich, 120, 121, 122, 158
- Laubert, dr. Manfred, 17, 93
 * 4 noiembrie 1877. Profesor de istorie la Universitatea din Berlin. Are legături cu *Institut für deutsche Ostarbeit* din Cracovia, care îi publică lucrarea *Die preussische Polenpolitik*.
- Laville, Charles, 131, 208
 Colaborator la *La Question Juive*.
- Le Motte, 185
- von Leers, dr. Johann, 43, 125, 191
 * 25 ianuarie 1902. Pînă în 1928 este atașat al Ministerului Afacerilor Externe al *Reich*-ului, după care renunță la funcția sa guvernamentală pentru a se înscrie în NSDAP. Profesor de istorie la Universitatea din Jena. A colaborat cu lucrări despre evrei la *Die Wehrmacht-Fachschule*, *Der Weltkrieg*, *Die Westmark*, *Deutsche Post aus dem Osten*, *Deutscher Wissenschaftlicher Dienst*, *Judenfrage* etc. A publicat: *Kräfte hinter Roosevelt*. 2.

Auflage (Fritsch, Berlin, 1941, 189 p.);
Juden hinter Stalin (Deutsche Informationsstelle, Berlin, 1942, 15 p.).
 Leffler, *Oberregierungsrat*, 63
 Lehmann, Gerhard, 84
 Lehmann, Paul, 102

* 13 iulie 1884. Profesor de filologie medievală latină la Universitatea din München.
 Leibbrandt, dr. Georg, 75, 118, 139, 176, 199

* 5 septembrie 1899. Conferențiar pe probleme est-europene la Universitatea din Berlin. Aparținea cercului de germani născuți în Rusia care s-au grupat în jurul lui Rosenberg și au jucat un rol foarte important în măsurile adoptate de Germania în teritoriile est-europene. A publicat: *Jüdische Weltpolitik in Selbstzeugnissen* (1938).

Leipoldt, dr. Johannes, 64, 65, 66
 * 20 decembrie 1880. Profesor de teologie protestantă la Universitatea din Leipzig. A publicat: *Antisemitismus in der alten Welt* (Dörffling und Franke, Leipzig, 1933, 53 p.); „Antisemitismus”, în *Reallexikon für Antike und Christentum* (Leipzig, 1942), pp. 469-476.

Lenard, dr. Philipp, 5, 18, 19, 50, 213
 * 7 iunie 1862. Profesor de fizică la Universitatea din Heidelberg.

Lenz, dr. Fritz, 35, 37, 166, 193
 * 9 martie 1887. Profesor de biologie la Universitatea din Berlin.

Lenz, Wilhelm, 166
 Leuschner, Egon, 160, 161, 165, 166, 167, 168
 Ley, dr. Robert, 207
 Lichtnau, H., 196, 214
 Löffler, Friedrich, 61, 62, 127, 207, 209, 213

Colaborator la *Der Weltkampf*.
 von Loesch, dr. Karl Christian, 164

* 18 decembrie 1880. Profesor de probleme etnice la Universitatea din Berlin.
 Lohse, Hinrich, 137, 139, 141, 142, 145, 166, 199

* 2 septembrie 1896. Până la izbucnirea războiului a fost *Gauleiter* în Schleswig-Holstein.

Lorentzen, dr. Sievert, 85
 Lorenz, dr. Ottokar, 50, 57
 Membru în Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschlands.
 A publicat: „Karl Marx und der Kapital”, în *FzJ* II.

Lornsen, Jens, 84
 Lösener, dr. Bernhard, 42
 Luchini, A., 130
 Lüdemann, dr., 166
 Ludendorf, Erich, 18
 Lutze, Victor, 96
 * 28 decembrie 1890. Șef de stat-major în trupele SA.
 Lützhöft, Hans, 133

M

Mach, Seno, 111
 Comandant suprem al gărzilor *Hlinka*.
 Mackensen, dr. Lutz, 68

* 15 iunie 1901. Profesor de germanistică și folclor la Universitățile din Greifswald și Posen.
 Malaschowski, dr. Alfred, 129

* 7 iunie 1908. Conferențiar la catedra de geomorfologie de la Universitatea din München.

Mangold, Ewald K.B., 74
 Marcks, dr. Erich, 49
 1861-1938;

Markov (Markow), Nikolai, 74
 Fost președinte al Uniunii Poporului Rus (*Soiuz Russkago Naroda*) și membru al Dumei rusești. A publicat: *Der Kampf der dunklen Mächte. Jahr 1 u. Ztr. bis 1917* (Welt-Dienst-Verlag, Frankfurt-pe-Main, 1944, 150 p.); *Der Juden ist der Parasit des Bauerntums* (Welt-Dienst-Verlag, Frankfurt-pe-Main, 1944, 10 p.).

Martel, René, 208
 A publicat: „Wer ist Niemanow?”, în *Brüsseler Zeitung* din 15 august 1943.
 Martial, René, 208, 213, 214
 Martinoli, Ettore, 130, 208

März, dr. Josef, 118

* 9 mai 1892. Profesor de jurnalism și geografie politică la Universitatea Germană din Praga.

Maskow, Günther, 139

Ucis pe cîmpul de luptă, cf. *Ostland* din februarie 194, p. 32.

Mastroianni, 130

Mauger, Gérard, 131

Maunz, dr. Theodor, 42

* 1 septembrie 1901. Profesor de drept public la Universitatea din Freiburg și la filialele acesteia.

Maurach, dr. Reinhart, 77

* 25 martie 1902. Profesor de drept penal la Universitatea din Königsberg. La fel ca Leibbrandt, Lenz, Serpahim, Trampedach etc., aparținea cercului de germani născuți în Rusia concentrat în jurul lui Rosenberg. În 1941 este înrolat. A publicat: *Russische Judenpolitik* (Berlin, 1939); „Die russische Judenpolitik und ihre Ausstrahlung auf das Judenproblem Ost- und Mitteleuropas”, in *Wk I* (1941), pp. 145-149.

Mayer, dr. Theodor, 82

* 24 august 1883. Profesor de istorie medievală la Universitatea din Marburg.

Mengele, dr. Joseph, 184

Și-a început activitatea ca cercetător asociat la *Verschuier Institut für Err-biologie und Rassenhygiene* din cadrul Universității din Frankfurt-pe-Main, unde a devenit ulterior membru în conducerea Institutului.

Mentzel, dr. Rudolf, 53

Menzel, Joachim, 192

Metzger, dr. Karl, 107, 162

* 22 iulie 1894. Profesor de politică rasială la Școala Tehnică din Dresda.

von Metzsch, Horst, 79

* 14 iunie 1876, general de artilerie.

Meurgey, Jacques, 132

A publicat: „Die Siegel und Wappen der Juden in Frankreich”, in *Wk II* (1942), pp. 151-154.

de la Meuse, Baron, 208

Meyer, dr. Herbert, 50, 57

* 10 februarie 1875. Profesor de drept german la Universitățile din Berlin și Göttingen, membru al *Akademie für deutsches Recht*. A publicat: „Das Hehlerrecht der Juden und Lombarden”, in *FzJ I*; *Das jüdische Hehlerrecht*, in *Deutsche Rechtswissenschaft II* (1937).

Meyer, Hermann, 57

A publicat: „Karl Wilhelm Friedrich Grattenauer (1774-1838) und sein Kampf gegen die Wortführer der aufklärerischen Judenbefreiung”, in *FzJ IX*.

Meyer, dr. Konrad, 71

* 15 mai 1901. Membru în conducerea SS, *Rasse- und Siedlungshauptamt* (legitimația de membru al partidului cu nr. 908.471), și *Reichskommissar zur Festigung deutschen Volkstums* în Departamentul Central de Studiu asupra Spațiului.

Meyer-Christian, dr. Wolf(gang), 84, 213, 216, 217, 218

Die Judenfrage din 1 noiembrie 1940 îl prezintă drept unul dintre „colaboratorii stabili și de încredere”, în care se îmbină „scrupulozitatea științifică și o cunoaștere profundă a străduințelor evreimii de pe glob”. Cartea sa *Die englisch-jüdische Allianz* a apărut și în Italia (Tosi, Roma, 1941) și Cehia (Orbis, Praga, 1942).

Meyer-Erlach, dr. Wolf, 24, 64, 65

* 21 septembrie 1891. Profesor de teologie practică la Universitatea din Jena. A publicat: *Juden, Mönche und Luther* (1937); *Der Einfluss der Juden auf das englische Christentum* (Deutsche Christen, Weimar [1940], 30 p.).

Michaelis, dr. Herbert, 57

A publicat: „Bethel Henry Strousberg”, in *FzJ VIII*.

Mikorey, dr. Max, 43

* 20 martie 1899. Membru al *Akademie für deutsches Recht* și lector la Universitatea din München.

Mollison, dr. Theodor, 213

Montandon, dr. Georges, 208

- Profesor de etnologie la *École d'Anthropologie* din Paris. Cercetător în domeniul raselor umane. Pe 3 august 1944 este rănit mortal de un membru al mișcării de rezistență, cf. *Wk IV* (1944), p. 202. A publicat: „Rassenforschung und Antisemitismus”, în *Wk II* (1942), pp. 89-97; „Interner! Deporter! Les Juifs d'Alexandrie. Établissement des listes onomastiques”, în *La Question Juive II*, nr. 11(1943), pp. 25-35; „La science française devant la question raciale au XIXe et XXe siècles”, în *Deutschland – Frankreich, Vierteljahresschrift des Deutschen Instituts I*, Paris, nr. 3 (1943), pp. 104-120.
- Morgen, dr. Herbert, 91
- Membru în conducerea *Institut für Agrarwesen und Agrarpolitik* din cadrul Universității din Berlin.
- Mühlmann, dr. Wilhelm E., 164
- * 1 octombrie 1904. Conferențiar la catedra de etnologie a Universității din Berlin.
- Müller, dr. Heinz, 32
- Müller, Horst, 43
- * 29 mai 1896. Profesor de drept civil la Universitatea din Freiburg și la filialele acesteia.
- von Müller, dr. Karl Alexander, 48, 49, 51, 54, 61, 73, 110
- * 20 decembrie 1882. Profesor de istorie la Universitatea din München, președinte al Academiei de Științe din Bavaria, director al secției de istorie din cadrul *Deutsche Akademie*.
- Müsi, 206
- Mussert, Anton Adriaan, 96, 111, 206, 208
- * 11 mai 1896. Fondator (1931) și lider al NSB (Uniunea Național-Socialistă Olandeză). În 1942 este numit de Hitler „conducător al poporului Olandei”, iar în 12 decembrie 1945 este condamnat la moarte pentru trădare de către un tribunal excepțional olandez – cf. *New York Times* din 13 decembrie 1945.
- Mutschmann, Martin, 52
- * 9 martie 1879. *Gauleiter* în Saxonia.
- N
- Nationalsozialistischer Deutscher Dozentenbund*, 23
- Nationalsozialistischer Deutscher Lehrerbund*, 20, 255
- Nationalsozialistischer Deutscher Studentenbund*, 23
- Nationalsozialistischer Rechtswahrbund, Reichsgruppe Hochschullehrer*, 42
- Naumann, dr. Hans, 22, 23, 24
- * 13 mai 1886. Profesor de filologie germană la Universitatea din Bonn.
- Neumann, dr. Friedrich, 20
- * 2 martie 1889. Profesor de limbă și literatură germană la Universitatea din Göttingen. În 1933 devine rector al universității. Membru în departamentul de cercetare din cadrul *Deutsche Akademie*.
- Nicolai, Walther, 53
- Membru al *Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschlands*;
- Nikuradse, A., 148-149, 208
- Cf. *Bibliothek des Reichstag, Ausgewählte Neuerwerbungen*, 30 (iulie-august 1942), nr. 1274: „Sanders A. (sau Alexander Nikuradse)...”.
- NSB, 111
- NSDAP, 16, 20, 34, 78, 80, 86, 87, 94, 95, 96, 102, 120, 149, 158, 160, 163, 167, 172, 205, 213, 242
- O
- Oberländer, dr. Theodor, 75
- * 1 mai 1905. Profesor de economie est-europeană la Universitatea Germană din Praga.
- Odeberg, dr. Hugo, 65, 66
- Profesor la Universitatea din Lund (Suedia). A publicat: „Hellenismus und Judentum. Verjudung und Entjudung der antiken Welt”, în volumul *Die völkische Gestalt des Glaubens* (Leipzig, 1943), pp. 101-108; „Die Muttersprache Jesu als wissenschaftliche Aufgabe”, în *Germanentum, Christentum und Judentum 3* (Leipzig, 1943), pp. 69-82.

Odenwald, dr. Theodor, 65

* 6 iunie 1889. Profesor de teologie

la Universitatea din Heidelberg.

Oechsle, dr. Richard, 25

Oesterheld, Alfred, 114

Ohlenbusch, 211, 213

Osteuropa-Institut, Königsberg, 76

P

Paul, dr. Otto, 40, 98, 199

* 4 mai 1888, moare pe 16 octombrie

1944. Specialist în filologie germană și iraniană, devine doctor în filologie (*dr. phil. habil.*) în 1938. Din 1940 este membru în conducere la *Institut zur Erforschung der Judenfrage*, mai întâi îndeplinind funcția de director al departamentului de cercetare, iar apoi de director al bibliotecii. După ce Grau este înrolat în armată, devine director al Institutului până în octombrie 1943. Colaborator permanent la *Wk*, a publicat: „Briefe Heinrich Heines an Betty and James Rothschild”, in *Wk* I (1941), pp. 165-169; „Bruno Bauch und das Judentum”, *ibid.* II (1942), pp. 296-299; „Hauptdaten zur Geschichte Palästinas”, *ibid.* III (1943).

Pauls, dr. Theodor, 63

Profesor de știință religioasă la *Pädagogische Akademie* din Erfurt;

Pawelke, 198

Payr, dr. G., 75

Pellicano, P., 130

Pétain, 130

Peterleitner, Hans, 164

Petersen, dr. Ernst, 82

* 28 aprilie 1905. Profesor de preistorie la universitățile din Breslau și Rostock.

Petersmann, Werner, 63

Pfeffer, dr. Karl Heinz, 83, 149

* 28 decembrie 1906. Profesor de sociologie la Universitatea din Berlin. A publicat: „Das Judentum in der Politik”, in *Handbuch der Judenfrage*, 38. Auflage (1935).

Physikalisch-Technische Reichsanstalt, 19, 52

Pinder, dr. Wilhelm, 21

* 25 iunie 1878. Profesor de istoria artei la Universitatea din Berlin. Din 1938 este membru al Academiei de Științe a Prusiei.

Platzhoff, dr. Walter, 82, 208

* 27 septembrie 1881. Profesor de istorie la Universitatea din Frankfurt-pe-Main.

Pleyer, dr. Kleo, 57, 83, 159

1898-1942. Profesor de istorie modernă la Universitatea din Innsbruck, membru al *Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschlands*. Cartea sa *Die Landschaft im neuen Frankreich* (Stuttgart, 1935, 426 p.) nu a apărut până după începutul războiului, „din motive de politică externă”, cf. *Zeitschrift für Geopolitik* XVIII (1941), p. 305. A mai publicat: „Das Judentum in der kapitalistischen Wirtschaft”, in *FzJ* II. A murit pe câmpul de luptă;

Pohl, dr. Johann(es), 98, 203, 214

A participat la jefuirea bibliotecilor evreiești din Europa, inclusiv la biblioteca YIVO, aflată pe atunci în Vilnius. Cf. A Sutskever, *Vilner geto* (Paris, 1945). În *Zentralblatt für Bibliothekswesen*, nr. 58 (1941), p. 232, se spune: „...pe 1 martie 1941 a fost numit șeful departamentului responsabil de secțiunea *Hebraica* din cadrul bibliotecii de la *Institut zur Erforschung der Judenfrage*”. În *Ostland* din august 1942, p. 32, apare drept „...un bine cunoscut membru în conducerea de la *Institut zur Erforschung der Judenfrage* din Frankfurt”. A colaborat la *Die Judenfrage, Weltkampf, Weltdienst*. A publicat: *Die Religion des Talmud*. 2. Auflage (Fritsch, Berlin, 1942); *Streiflichter aus dem New Yorker jiddischen „Forverts”* (Welt-Dienst-Verlag, Frankfurt-pe-Main, 20 p.).

Pöhner, 18

Praesent, dr. Hans, 199

* 10 ianuarie 1888. *Bibliotheksrat* la *Deutsche Bucherei* din Leipzig;

Prel

Vezi DuPrel

Preziosi, Giovanni, 130, 206, 208, 213, 214

* 24 octombrie 1881. În *Völkischer Beobachter* (Berlin) din 5 februarie 1943 apare un interviu cu el, intitulat „Așa am devenit antisemit”. A publicat: *L'internazionale ebraica - Protocolli dei „Savi anziani” di Sion* (Milano, 1921); *Come il giudaismo ha preparato la guerra* (Tumminelli, Roma, 1940, 278 p.); *Giudaismo - Bolscevismo - Plutocrazia - Masoneria* (Mondadori, Milano, 1941, 401 p.).

Pudelko, Alfred, 159, 160

* 9 februarie 1899. Instructor nazist de renume, figură importantă în conducerea *Zentralinstitut für Erziehung und Unterricht* din Berlin. Colaborator permanent la *NSMon. Reichsführer*, membru în conducerea SS, *Rasse- und Siedlungshauptamt* (legitimăție de membru al partidului cu nr. 15.539).

Pușcariu, dr. Sextil, 111

Din 1941 este profesor de limba română la Universitatea din Berlin.

Q

Quentin, dr. Emil, 125

* 28 martie 1898. *Studienrat* în Leipzig.

Quisling, Vidkun, 96, 111, 112, 205

După eliberarea Norvegiei, a fost condamnat la moarte și executat prin împușcare.

R

Rath, dr. Klaus Wilhelm, 42

* 10 mai 1902. Profesor de economie la Universitatea din Göttingen.

Reche, dr. Otto, 121, 213

* 24 mai 1879. Profesor de antropologie fizică la Universitatea din Leipzig.

Recke, dr. Walter, 75

* 4 octombrie 1887. Profesor de istoria Europei de Est la Școala Tehnică din Danzig.

Redelsberger, dr. Oscar, 30

Reichenau, mareșal de infanterie, 50, 135, 139, 141, 193

Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschlands, 24, 48, 49, 52, 54, 55, 193, 209, 217

Reichskommissar für die Festigung deutschen Volkstums, 251

Reichssicherheitshauptamt

Vezi: SS;

Reichsstelle für Raumordnung, 71

Reichsstudentenführung, 83

Reichstag, 13, 80, 117, 126, 127, 150

Reinecke, general-locotenent, 96

von Ribbentrop, Joachim, 128, 204, 210

* 30 aprilie 1893. *Reichsführer*, membru în conducerea SS.

von Richthofen, Freiherr dr. Bolko, 57

* 13 septembrie 1899. Profesor de preistorie la Universitatea din Königsberg. Prin ordinul dat pe 30 septembrie 1939 de *Oberkommando der Wehrmacht*, este numit pe lângă comandantul militar din Łódź, ca specialist în preistorie (documentul se află în posesia YIVO). A publicat: „Judentum und bolschewistische «Kulturpolitik»”, în *FzJ* VIII.

Rilk, dr. Otto, 43

Ritterbusch, dr. Paul, 40, 72, 83, 99

* 25 martie 1900. Profesor de drept constituțional la Universitatea din Kiel.

Rohling, 43

Rosenberg, Alfred, 19, 22, 25, 28, 29, 30, 31, 34, 48, 55, 58, 60, 62, 70, 75, 76, 77, 78, 80, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 102, 103, 108, 112, 119, 137, 138, 139, 145, 149, 153, 154, 155, 160, 162, 163, 166, 176, 192, 195, 198, 201, 202, 203, 205, 206, 207, 209, 213, 214, 216

Roth, Alfred, 213

Roth, Joseph, 57

A publicat: „Die Katolische Kirche und die Judenfrage”, în *FzJ* IV.

Rothacker, dr. Erich, 22

* 12 martie 1888. Profesor de filosofie la Universitatea din Bonn.

Rörig, dr. Fritz, 119

* 2 octombrie 1882. Profesor de istorie la Universitatea din Berlin.

de Roussel, Gueydan, 132

A publicat: „Die Voraussetzungen der französischen Judenemanzipation”, in *Wk II* (1942), pp. 108-117.

Rüdiger, Karlheinz, 31, 96, 103, 105, 120
1908-1943. A fost ucis în luptă pe frontul de Est.

Rüdin, dr. Ernst, 23, 32, 36, 37, 38, 39, 162, 172

* 19 aprilie 1874. Profesor de psihatrie la Universitatea din München.

Rühle, Gerd, 46, 78

* 23 martie 1905. Jurist, membru activ în NSDAP încă de la începutul anilor '20 (legitimă de membru al partidului cu nr. 694). Membru al *Reichssicherheitshauptamt* și al *Akademie für deutsches Recht*.

Ruttke, dr. Falk-Alfred, 37, 39, 213

* 11 noiembrie 1894. *Oberregierungsrat*, administrator în Comisia *Reich*-ului pentru Sănătate Publică, ministru de Interne al *Reich*-ului german. Coeditor la *Archiv für Bevölkerungswissenschaft und Bevölkerungspolitik* și la *Archiv für Rassen- und Gesellschaftsbiologie*. Membru în conducerea SS, *Rasse- und Siedlungshauptamt*;

Rydz-Śmigły, 109

S

Sachs, Heinrich, 134

Sanders, A.

Vezi: Nikuradse, A.

Sanki, N.H., 209

Sauckel, Fritz, 96, 207

* 27 octombrie 1894. Membru în conducerea SS, *Reichsführer. Gauleiter* în Turingia.

Sauerbruch, dr., Ferdinand, 21, 213

* 3 iulie 1875. Profesor de chirurgie la Universitatea din Berlin. Din 1937 devine membru al Academiei de Științe a Prusiei.

Scaligero, Massimo, 130

Schacht, Dr. Hjalmar, 70, 187

* 22 ianuarie 1877, membru al *Akademie für deutsches Recht*.

Schattenfroh, Franz, 126, 151

* 17 septembrie 1898. A făcut studii universitare economice și juridice. Membru activ al NSDAP din Austria din 1925, devine înalt funcționar în Ministerul Afacerilor Externe. A publicat: *Britenfaust und Judengeist* (Payer & Co., Berlin, 1940, 103 p.).

Schemann, dr. Ludwig, 53

1852-1938. Profesor de antropologie fizică la Universitatea din Freiburg și la filialele acesteia.

Schemm, Hans, 38

1891-1937.

Schickert, Dr. Klaus, 61, 99, 110, 112, 198

Colaborator permanent la *Wk*, unde devine redactor (din 1943). În octombrie 1943 este numit director executiv la *Institut zur Erforschung der Judenfrage*. A publicat: „Ungarns Judenfrage als wirtschaftliches und geistiges Problem”, în *Volk im Osten IV* (1943), nr. 5/6, pp. 41-52; „Kriegsschauplatz Israel”, în *Wille und Macht XI* (1943), nr. 6, pp. 27-32.

Schiller, Fritz, 180

Schilling, dr. Klaus, 182

Schirmer, August, 112, 113

* 16 iunie 1905. Inginer licențiat, *Oberbereichsleiter* în cadrul Comisariatului lui Rosenberg. O perioadă a fost trecut ca editor la *Welt-Dienst*;

Schlamm, dr. Hellmut, 192

Schleier, Envoy, 213

Schlichting, dr. Günter, 57, 94

A publicat: „Die Britisch-Israel-Bewegung”, în *FzJ VI*.

Schliebe, dr. Georg, 68

* 29 decembrie 1901. Profesor de psihologie la Școala Agronomică din Koblenz.

Schmidt, Friedrich, 119

Schmidt, Envoy, 197

Schmidt-Leonhardt, dr. Hans, 168

* 6 august 1886. Jurist, *Ober-regierungsrat* în Ministerul de Interne al Reich-ului din anul 1926.
Schmitt, dr. Carl, 21, 27, 40, 42, 43, 73, 118, 119

* 11 iulie 1888. Profesor de drept constituțional și internațional la Universitatea din Berlin. Președinte al Comisiei de Drept Statal și Administrativ și la Akademie für deutsches Recht;
Schmölder, 198

Schönemann, dr. Friedrich, 191

* 30 mai 1886. Asistent la Harvard University între 1913 și 1920, devine ulterior profesor de istorie a civilizației nord-americane la Universitatea din Berlin. A publicat: „Der Anglo-Amerikaner und das Judentum”, în *Wk II* (1942); „Das geistige Gesicht Amerikas”, în *NSMon* din octombrie 1942, pp. 657-666; „Hintergründe und Tendenzen des USA-Imperialismus”, în *Volk und Reich*, 1942, pp. 697-706; *Die Vereinigten Staaten von Nordamerika* (Junker und Dünnhaupt, Berlin, 1943, 160 p.).

Schröder, Ernst, 164

Schubring, dr. Helmut, 69

Schultze, dr. Ernst, 84

* 14 decembrie 1874. Profesor de economie la Universitatea din Leipzig.

Schultze, Walter, 79

* 1 ianuarie 1894. Profesor la Universitatea din München. Din 1935 este *Reichsdozentenführer*. *SS-Gruppenführer*, membru al *Reichssicherheitshauptamt* (legitimăție de membru al partidului cu nr. 99.822).

Schulz, episcop, 64

Schulze-Soelde, dr. Walther, 27

* 26 aprilie 1888, profesor de filosofie la Universitatea din Innsbruck.

Schumann, dr. Karl Friedrich, 21

* 18 iunie 1886, profesor de teologie sistematică la Universitatea din Halle.

Schumann, profesor, 183

Schuster, dr. Hans, 111

Schwarz, Xaver, 96, 100

* 27 noiembrie 1875, membru în conducerea SS, *Reichsführer*.

SD, 38, 47, 133, 134, 139, 145, 147, 148, 155, 156, 157, 174, 175, 180, 184, 214, 216, 217

Vezi: SS

Seemann, Horst, 61, 188, 207

Colaborator la *Der Weltkampf*, redactor la *Das Weltjudentum*. *Zitate aus Politik, Kultur und Wirtschaft*, livraison 1, septembrie 1944 (publicație lunară). Redactor și colaborator permanent la *Die Judenfrage*. A publicat: „Juden in der Sowjetpresse”, în *NS.-Pressebrief* din 1941, nr. 11, p. 2; „Japans Kampf gegen das Weltjudentum. Das Ende der jüdisch-plutokratischen Ausbeutungsmethoden in Ostasien”, în *Der NSKK-Mann* din 10 ianuarie 1943.

Seifert, Hermann Erich, 88, 89, 91, 127

* 1902. Editorialist și reporter de prim rang la *Angriff*. A publicat: „Die amerikanische Periode des Weltjudentums”, în *Wk II* (1942); „Der ewige Verrat”, în *NSMon* din 1943, pp. 362-369.

Selk, Paul, 164

Senkteller

Vezi: Zenkteller

Seraphim, Ernst, 76

A publicat: „Zar Nikolaus II. und die Juden”, în *Wk III* (1943).

Seraphim, dr. Hans-Jürgen, 76

* 2 februarie 1899, profesor de economie la Universitatea din Breslau.

Seraphim, dr. Peter-Heinz, 74, 76, 85, 91

* 15 septembrie 1902, profesor de economie la Universitatea din Greifswald. Între 1941-1942 își satisface stagiul militar. A publicat: „Das Ostjudentum”, în *Jahrbuch des Instituts für Grenz- und Auslandsdeutschem*, 1940, pp. 40-51; „Die Wanderungsbewegung des jüdischen Volkes”, în *Zeitschrift für Geopolitik*, XVI (1939), pp. 855-863, XVII, (1940), pp. 29-45, de asemenea separat, și în traducere în cehă, în volumul de eseuri *O Židech; Die Bedeutung des Judentums in*

- Südosteuropa* (Berlin, Deutsche Informationsstelle, 1941, 88 p., tradus de asemenea și în italiană); „Die Juden- einwanderung nach den U.S.A. aus den Judengebieten Osteuropas”, in *Wk II* (1942); „Deutschum und Judentum in Osteuropa”, in *Deutsche Ostforschung II* (1943), pp. 428-446; „Die Judenfrage in Ost- und Südosteuropa”, in *Volk im Osten IV* (1943), nr. 5/6, pp. 13-27; „Das Judentum in den Vereinigten Staaten”, în *Das neue Europa 3* (1943), nr. 7, pp. 3-4.
- Serpeille de Gobineau, C., 130
- Seyss-Inquart, dr. Arthur, 148, 207
- * 22 iulie 1892, doctor în juris- prudentță. A fost un timp reprezentantul lui Hans Frank în Guvernământul General. Reichsführer SS.
- Siebert, Dr. Ludwig, 122
- Prim-ministru al Bavariei, membru al *Akademie für deutsches recht*.
- Siegert, dr. Karl, 43
- * 2 iulie 1901, profesor de drept penal la Universitatea din Göttingen.
- von Sivers, dr. Erik, 121
- * 7 septembrie 1897, profesor de eco- nomie la Universitatea din Posen.
- Six, dr. Franz A., 209
- * 12 august 1909, conducător al Amt VII, Reichssicherheitshauptamt. A publi- cat: *Freimaurerei und Judenemanzi- pation*.
- Sombart, dr. Werner, 18, 186, 191
- 1863-1941, membru al *Akademie für deutsches Recht*;
- Sommerfeldt, dr. Josef, 92, 93
- Dizertația pentru doctorat cu titlul *Die Judenfrage als Verwaltungsproblem in Südpreußen*, sub conducerea profeso- rului Manfred Laubert - vezi *Die Judenfrage* din 15 noiembrie 1943, p. 352. A publicat: „Die Aufgaben des referats Judenforschung [*Institut für deutsche Ostarbeit*]”, in *Deutsche Forschung im Osten I* (1941), Heft 7, pp. 29-35; „Die Juden in den polnischen Sprichwörten und sprichwörtlichen Redensarten”, în *Die Burg II* (1942), pp. 313-345; „Lublin und die Juden”, in *Das Generalgouvernement II* (1942), pp. 20-25; „Juden und Bauern in Galizien nach der Bauernbefreiung”, in *Wk III* (1943), pp. 121-132; „Galizien und die ersten russisch-jüdischen Auswanderungswellen nach Amerika (1881-1883)”, in *Die Burg IV* (1943), pp. 187-196.
- von Sorin
- Vezi: Toncić
- Sotke, Fritz, 194
- Sprenger, Jakob, 95, 96, 213
- * 24 iulie 1884, *Gauleiter* în Hesse.
- von Srbik, dr. Heinrich, 49
- * 10 noiembrie 1878, profesor de isto- rie modernă la Universitatea din Viena, președinte al Academiei de Științe din Viena, membru al *Reichstag*-ului din 1938.
- SS, 16, 34, 38, 47, 68, 70, 86, 88, 92, 115, 116, 124, 133, 134, 139, 141, 142, 147, 155, 156, 157, 162, 163, 166, 167, 169, 171, 172, 174, 175, 183, 185, 186, 187, 193, 209
- Staemmler, dr. Martin, 37, 38, 39, 160, 172
- * 23 octombrie 1890, profesor de patologie la Universitatea din Breslau.
- Stapel, dr. Wilhelm, 57
- * 27 octombrie 1882. A publicat: „Die literarische Vorherrschaft der Juden in Deutschland, 1918-1933”, in *FzJ I* (1937), apărut și în volum separat, în două ediții; „Kurt Tucholsky”, in *FzJ II*; „Wilhelm raabes Meinung über Juden und Christen”, in *Judentum und Christentum*, 1940.
- Stark, dr. Johannes, 5, 18, 19, 20, 52
- * 15 aprilie 1874. Coautor (împreună cu prof. dr. Wilhelm Müller) al volumului *Jüdische und deutsche Physik* (Helwig, Leipzig, 1941, 55 p.).
- Steding, Christoph, 59
- Membru al *Reichsinstitut für Ge- schichte des neuen Deutschlands*.
- Stellrecht, dr. Helmut, 210
- * 21 decembrie 1898. Activează în mișcarea naționalistă germană din 1921.

- Membru al *Reichssicherheitshauptamt*.
Din 1941 este *Stabsleiter* în Dienststelle,
în subordinea lui Rosenberg.
- Stieda, dr. Eugen, 180
- Stöcker, 48
- Stölting, Hermann, 173
- Stoye, Johannes, 97
- Stranders, dr. William, 208
- Strauch, dr. jur..., 174, 175, 199
- Streicher, Julius, 15, 23, 42, 43, 46, 48, 53,
55, 56, 98
- * 12 februarie 1885, *Gauleiter* în
Franconia.
- Streit, dr. Hanns, 122
- Profesor la Universitatea din Posen.
- Stuckenberg, Karl August, 207, 209, 213,
214, 216
- Studien-Büro/Studiju Biuras* din Kaunas, 131
- Sündermann, Helmut, 216
- * 19 februarie 1911. În 1937 este
numit conducător al Biroului de Presă al
Reich-ului și al NSDAP, iar din 1942
devine reprezentant al conducătorului
Biroului de Presă al Guvernului
Reich-ului. A publicat : „Ahasver und die
Völker”, în *Volk im Osten* IV (1943), nr.
5/6, pp. 1-4.
- Szyborski, 109

Ș

- Școala Agricolă din Dortmund, 267
- Școala Agricolă din Koblenz, 263
- Școala Comercială din Königsberg, 254
- Școala Tehnică din Aachen, 250
- Școala Tehnică din Danzig, 261
- Școala Tehnică din Dresda, 49, 50, 162,
258
- Școala Tehnică din Hanovra, 245
- Școala Tehnică din München, 49, 245, 266
- Șindile, Luca, 208
- Șișkov, dr. Peter, 111, 112, 205

T

- Tannenber, *Ministerialrat*, 211
- Tatarin-Tarnheyden, dr. Edgar, 42
- * 4 februarie 1882, profesor de
drept constituțional la Universitatea din
Rostock.

- Taubert, dr. Eberhard, 108, 109, 110, 126,
171, 209, 214

Biroul (*Referat*) său, Pro 2, din cadrul
Ministerului Propagandei, trebuia să
se ocupe de următoarele probleme :
„1. Lupta de propagandă împotriva
adversarilor politici (în special împotriva
evreilor, comuniștilor, francmasonilor,
reacționarilor etc.). 2. Politici reli-
gioase... 9. Controlul absolut și dirijarea
Antisemitische Aktion și *Institut zur
wissenschaftlichen Erforschung der Sowjet-
Union*, precum și conducerea politică a
editurii *Nibelungen-Verlag* și a revistei
Die Aktion. Cf. *Nachrichtenblatt des
Reichsministeriums für Volksaufklärung
und Propaganda* din 28 februarie 1941.
La ordinul lui Goebbels din 15 iulie 1941,
este numit „șef al biroului (*General-
referent*) pentru toate problemele refe-
ritoare la spațiul est-european din
domeniul meu de interes și membru cu
puteri depline în Comisariatul lui
Rosenberg”.

- Teich, dr. Gerhard, 164, 172, 173

A publicat : „Russische Assimilations-
erfolge in Estland”, în *Deutsche Arbeit,
Die volkstumspolitische Monatsschrift*,
1943, pp. 33-44 ; împreună cu Heinz
Rübel – *Völker, Volksgruppen und Volks-
stämme auf dem ehemaligen Gebiet der
UdSSR* (Schwarzhäupter, Leipzig, 1942,
155 p.).

- von Tevenar, dr. Gerhard, 164

- Theisinger, dr. Karl, 123

* 22 mai 1901, profesor de economie
la Universitatea din Frankfurt-pe-Main și
la cea din Berlin.

- Theiss, dr. Johann Gottfried Ivo, 164

- Thiele, dr., 184

- Thierfelder, dr. Franz, 147

* 24 aprilie 1896

- Thoss, Alfred, 125

SS-Sturmabführer în Berlin.

- Thüring, dr. Bruno, 57

Profesor de astronomie la Universi-
tatea din Viena. A publicat : „Alfred
Einsteins Umsturzversuch der Physik

und seine inneren Möglichkeiten und Ursachen", in *FzJ*, apărută și în volum separat.

Thurnwald, dr. Richard, 68

* 18 septembrie 1869, profesor de etnologie la Universitatea din Berlin.

Tilse, Hans-Joachim, 84

Tiltack, dr. Curt, 95

Colaborator la *Wk*. Din 1944 în serviciul militar activ. A publicat : „Lagarde und die Judenfrage", in *Wk IV* (1944), pp. 35-39.

Tirelli, Mario, 130

Tobis, *Filmkunst Corporation*, 98

Toff, I.A., und Söhne, 180

Tomaschek, dr. Rudolf, 50

* 23 decembrie 1895, profesor de fizică la Școala Tehnică din München.

Tončić, dr. Lujo, Edler von Sorinj, 164

Trachtenberg, Jakow, 46

Trampedach, Friedrich Karl, 139, 142, 166, 199

Vezi și *Ostland* din februarie 1944, p. 32.

Trurnit, Hans Georg, 60, 61, 126

Tuka, 205

U

Universitatea din Belgrad, 208, 256

Universitatea din Berlin, 7, 17, 20, 21, 24, 35, 43, 49, 50, 55, 58, 64, 68, 69, 83, 110, 111, 116, 119, 149, 168, 244, 245, 246, 249, 250, 251, 256, 257, 258, 259, 260, 265

Universitatea din Bonn, 22, 23, 259, 262, 267

Universitatea din Breslau, 17, 122, 245, 246, 249, 250

Universitatea din Budapesta, 250

Universitatea din Cluj, 111

Universitatea din Erlangen, 47, 49, 93, 96

Universitatea din Frankfurt-pe-Main, 24, 32, 35, 49, 82, 123, 184, 265

Universitatea din Freiburg im Breisgau, 42, 43, 50, 247, 252, 253, 258, 259, 262, 265, 267

Universitatea din Giessen, 49, 64, 67, 245, 249, 267

Universitatea din Göttingen, 20, 21, 42, 43, 50, 67, 246, 253, 258, 259, 261, 264

Universitatea din Greifswald, 22, 64, 66, 68, 76, 255, 257, 263

Universitatea din Halle-Wittenberg, 21, 31, 246

Universitatea din Heidelberg, 19, 23, 24, 26, 27, 49, 50, 73, 244, 251, 253, 255, 257, 260

Universitatea din Innsbruck, 246, 260, 263

Universitatea din Jena, 22, 24, 43, 49, 63, 64, 244, 246, 249, 251, 252, 255, 257, 258, 267

Universitatea din Kiel, 21, 73, 83, 261

Universitatea din Königsberg, 22, 63, 76, 122, 150, 184, 247, 258, 261, 267

Universitatea din Leipzig, 21, 22, 63, 64, 111, 121, 122, 245, 247, 251, 257, 261, 263

Universitatea din Leyden, 250

Universitatea din Lund, 260

Universitatea din Marburg, 22, 42, 43, 66, 82, 254, 258, 267

Universitatea din München, 21, 36, 43, 48, 49, 50, 51, 54, 58, 121, 123, 247, 249, 251, 252, 253, 257, 259, 262

Universitatea din Münster, 213, 255

Universitatea din Posen (Poznań), 116

Universitatea (Germană) din Praga, 75, 159, 253, 258, 260

Universitatea din Rostock, 260

Universitatea din Tübingen, 50, 54

Universitatea din Viena, 255, 264, 266, 268

Universitatea din Würzburg, 50,

Utikal, Gerhard, 189, 200

Lucrarea sa *Der jüdische Ritualmord* a fost publicată în 1941 în a unsprezecea ediție („adăugită”), iar un an mai târziu apare o nouă reeditare ;

V

von Vahlen, 22

* 20 iunie 1869, membru de seamă al partidului, *Reichsführer SS* (legitimăție de membru al partidului cu nr. 3.961).

Vandrey, Max Otto, 180

von Verschuer, Freiherr dr. Otmar, 32, 35, 53, 57, 181

* 16 iulie 1896. În anii de studenție este membru activ în formațiunile paramilitare reacționare. Devine profesor de biologie la Universitatea din Frankfurt-pe-Main. A publicat: „Was kann der Historiker, der Genealoge und der Statistiker zur Erforschung des biologischen Problems der Judenfrage betragen?“, in *FzJ* II; „Rassenbiologie der Juden“, in *FzJ* III.

Veszo, 111

Villemain, Pierre, 131

A publicat: „Christianisme et ethnoracisme français“, in *La Question Juive*, II (1943), nr. 11, pp. 3-24.

Vogelsang, dr. Erich, 63

* 20 aprilie 1904. Profesor de teologie la Universitatea din Königsberg și Giessen.

Vogl, Oskar, 23

* 29 mai 1881. Conferențiar la Universitatea din Bonn.

Vogt, dr. Josef, 98

* 23 iunie 1895;

Voigt, Hans-Joachim, 114

Volz, dr. Hans, 92

* 28 februarie 1904. Profesor de istorie contemporană la *Deutsches Auslands-wissenschaftliches Institut*.

Vorstius, dr. Joris, 98

* 29 iunie 1896, *Bibliotheksrat* la Biblioteca de Stat a Prusiei.

W

Wagenführer, dr., 64, 65

Weber, dr. Bruno, 183

Weber, Carl August, 84

* 15 ianuarie 1895. Profesor de filologie engleză la Universitatea din Tübingen.

von Wedel, 152

Wehrmacht, 14, 48, 50, 58, 82, 92, 96, 97, 102, 120, 121, 122, 132, 134, 135, 137, 139, 141, 142, 145, 151, 152, 154, 160, 165, 175, 193, 194, 195, 196, 197

Weisgerber, dr. Leo, 22

* 25 februarie 1899. Profesor de lingvistică generală la Universitatea din Marburg.

von Werder, dr., 214

Wendel, dr. Adolf, 150

* 21 noiembrie 1901. Profesor de studii veterotestamentare la Universitatea din Breslau.

Werdermann, dr. Hermann, 65, 67

* 12 iunie 1888. Profesor de educație religioasă la Școala Agricolă din Dortmund.

Westphal, Otto, 164

Wiebe, dr. Karl Friedrich, 60

A publicat: *Deutschland und die Judenfrage* (Institut zum Studium der Judenfrage, Berlin, 1938, 82 p.). Cartea a fost tradusă și în engleză, sub titlul *Germany and the Jewish Question* (Institute for the Study of the Jewish Problem, f.a., 86 p.).

Wieping-Jürgensmann, dr. Heinrich, 116

* 23 martie 1891. Profesor de studii asupra spațiului la Universitatea din Berlin.

Wilde, Dietrich, 61

Willrich, 210

Winkler, dr., 115

Wirsing, dr. Giseler, 60, 95, 103, 188

* 15 aprilie 1907, *SD Hauptamt* (numărul 310.062 pe lista SS), colaborator în redacția jurnalului *Völkischer Beobachter*, cercetător asociat la *Institut zur Erforschung der Judenfrage*, redactor-șef la *Das zwanzigste Jahrhundert* (numit inițial *Die Tat*). Are legături cu George Sylvester Viereck, care îi scrie prefața la cartea *The Hundred Families that Rule the Empire* (Flanders Hall, Scotch Plains, 1941). Lucrarea sa *Der masslose Kontinent. Roosevelts Kampf um die Weltherrschaft* (Diederichs, Jena, 1942) este publicată în traducere franceză în anul 1943.

Wirths, dr., 183

În lucrarea franțuzească menționată la nota 407, numele său este ortografiat *Wirtz* (la p. 22).

Wissenschaftliche Abteilung, Oświęcim, 180

Woltereck, dr. Heinz, 38

Wrede, Franz Otto, 149

Wundt, dr. Max, 22, 50, 57

* 29 ianuarie 1879. Profesor de filosofie la Universitatea din Tübingen. A publicat: *Der ewige Jude. Ein Versuch über Sinn und Bedeutung des Judentums* (Lehmann, München, 1933, 23 p.); „Nathan der Weise oder Aufklärung und Judentum”, în *FzJ* I; „Das Judentum in der Philosophie”, în *FzJ* II; *Die Wurzeln der deutschen Philosophie in Stamm und Rasse* (Junker und Dünhaupt, Berlin, 1944, 155 p., cu ilustrații).

Würdinger, dr. Hans, 42

* 18 mai 1903. Profesor de drept civil la Universitatea din Viena, membru al *Akademie für deutsches Recht*, membru în Asociația Internațională a Juriștilor.

Z

Zbor, 208

Zechlin, dr. Egmont, 118

* 13 iunie 1896, profesor de istorie a țărilor din afara Europei la Universitatea din Berlin.

Zenkellier, [Senkteller] dr. Roman, 182

Zenner, Carl, 174

* 11 iunie 1899, membru al NSDAP din 1925, *SS-Brigadeführer* și general-maior al poliției germane.

Zentralforschungsinstitut, 62, 203

Zentralforschungsinstitut für nationale Wirtschaftsordnung und Grossraumwirtschaft, 116

Zentralinstitut für Erziehung und Unterricht, 261

Ziegler, dr. Wilhelm, 6, 50, 57, 59, 60, 61, 78, 83, 110, 127, 135, 148

* 25 noiembrie 1891. Profesor la *Auslandswissenschaftliches Fakultät* din cadrul Universității din Berlin. În anul universitar 1941-1942 a ținut un curs de „istorie a chestiunii evreiești” și unul intitulat „Stein, Bismarck, Hitler”. A deținut funcția de *Ministerialrat* în Ministerul Propagandei. În vara anului 1940 este eliberat de însărcinările pe care le avea la Departamentul de Propagandă, „pentru a avea posibilitatea de a se dedica întru totul sarcinilor speciale încredințate în vederea eforturilor în război”, cf. *Nachrichtenblatt des Reichministeriums für Volksaufklärung und Propaganda* din 12 iunie 1940. A fost redactor-șef la *Zeitschrift für Politik*. A publicat: „Walther Rathenau”, în *FzJ* II; „Das Weltjudentum in der Neuzeit”, în *FzJ* IV;

Zirpins, 103

Zschaecck, dr. Fritz, 98

Colaborator în redacția *Wk*. A publicat: „Die Judenfrage in der genealogischen Literatur”, în *Wk* II (1942), pp. 162-167; „Der deutsche Judenvertriebsplan von 1516”, *ibid.* III (1943), pp. 1-18.

Indice de edituri, reviste, ziare, alte publicații

A

Ahnenerbe-Stiftung, 69
 Aktion, Die, 133, 209
 Amsterdamschē Keurkamer, De, 119
 Archiv, Das, 32, 71, 78
 Archiv für Anthropologie, 68
 Archiv für Bevölkerungswissenschaft und
 Bevölkerungspolitik, 262
 Archiv für Judenfragen, 62, 130, 198, 200
 Archiv für Sozialwissenschaft und Sozial-
 politik, 21
 Armanen-Verlag, 24

B

Barth, Johann Ambrosius, 68
 Beamtenpresse, 155
 Blätter für Deutsche Landesgeschichte, 51
 Börsenblatt für den deutschen Buchhandel,
 128
 Breitkopf und Härtel, 74
 Brüsseler Zeitung, 252
 Buchverlag Deutscher Osten, 180
 Buchverlag Ost, 88
 Bücherkunde, Die, 55, 108
 Bulletin für die Erforschung des Bolschewismus
 und Judentums, 131
 Burg, Die, 85, 92, 173, 206

C

Callwey, 27
 Christentum und Judentum
 Vezi: Germanentum, Christentum und
 Judentum

D

Dänisches Pressbüro, Berlin, 133
 Dansk Berliner Korrespondance, 133

Decker, 242

Deutsche Arbeit, 213
 Deutsche Christen, 64
 Deutsche Forschung im Osten, 92, 93
 Deutsche im Osten, Der, 93
 Deutsche Juristenzeitung, 41
 Deutsche Justiz, 58, 85, 87
 Deutsche Kultur im Leben der Völker...
 Deutsche Akademie, 70, 76, 79, 93, 111,
 122, 123, 148
 Deutsche Literaturzeitung, 64
 Deutsche Mathematik, 72
 Deutsche Nationalbibliographie, 29, 48
 Deutsche Ostforschung, 121
 Deutsche Polizei, Die, 103
 Deutsche Rechtsschrifttum, Das, 93
 Deutsche Rechtswissenschaft, 258
 Deutsche Theologie, 64
 Deutsche Zeitung in den Niederlanden, 250
 Deutscher Kunstverlag, 177
 Deutscher Rechtsverlag, 30, 43, 73
 Deutscher Verlag, 83, 117
 Deutscher Volksverlag, 85, 99, 142
 Deutscher Wissenschaftlicher Dienst, 83,
 99, 102, 126, 162
 Deutscher Wochendienst, 187, 198
 Deutsches Adelsblatt, 47
 Deutsches Volkstum, 51
 Deutschlands Erneuerung, 163
 Diederichs, Eugen, 22
 Diesterweg, Moritz, 84, 194
 Difesa della Razza, La, 129
 Documents Maçonniques, 129
 Duncker und Humblot, 51

E

Eckart-Kampf, 109
 Eher, Franz, 19, 20, 31, 35, 41, 42, 47, 70,

75, 80, 83, 89, 93, 96, 120, 149, 154,
160, 192, 199

Elwert, 68

Esfera, 208

Essener Verlagsanstalt, 61, 76, 110

Europäischer Wissenschafts-Dienst, 66, 130,
131, 132, 201

F

Fischer, 163

Forschungen zur Judenfrage, 34, 36, 49, 54,
56, 57, 58, 60, 79, 80, 94, 95, 198, 200
Volumul I - 1937; II - 1937; III -
1938; IV - 1940; V - 1941; VI - 1941;
VII - 1943; VIII - 1943, IX - 1944

Frankfurter Generalanzeiger, 186

Frankfurter Zeitung, 111

Fritsch, Theodor, 189

G

Generalgouvernement, Das, 85, 88, 173

Germanentum, Christentum und Judentum,
64, 65

Göttingische Gelehrte Anzeigen, 68

Goldmann, 97

Grossdeutsche Zeitung, 18

de Gruyter und Co., 239

H

Hammer, 62

Hammer-Verlag, 60

Hanseatische Verlagsanstalt, 25, 27, 40, 48,
49, 51, 52, 57, 59, 85, 200

Harc, 132

Heidelberger Student, Der, 24, 25

Helingsche Verlagsanstalt, 128

Hirzel, 121

Historische Zeitschrift, 43, 44, 49, 50, 51,
52, 53, 54, 55, 56, 73, 76, 94, 150

Hochmuth, Paul, 83, 190

Hoheneichen-Verlag, 28, 96, 99, 148

Hummelverlag, 78

I

*Informationsdienst, Rassenpolitisches Amt
der NSDAP, Reichsleitung*, 163, 172

Internationale Zeitschrift für Erziehung, 68

J

Jahrbuch der Deutschen Sprache, 147

Jahrbuch, Hochschule für Politik, 71

Jomsburg, 123

Judenfrage, Die, 44, 58, 61, 62, 66, 96,
125, 126, 127, 130, 131, 132, 135, 137,
142, 158, 173, 188, 189, 192, 198, 200,
217, 242

Judentum und Recht, 61

Junker und Dünnhaupt, 27, 69, 79, 83, 84,
92, 110, 129, 159, 209

Juristische Wochenschrift, 37

K

Kampfzruf, 36

Köhler und Amelang, 83, 118

Kohlhammer, 44, 84, 118, 164

Krakauer Zeitung, 90

Kriegswirtschaftliche Jahresberichte, 70

Kühne, 244

Kulturring, Vilna, 177

L

Lehmann, J. F., 32, 33, 35, 37, 74, 242

Lietuviu Archivas, 131

Limpert, Wilhelm, 134

Literarische Zentralblatt, 52

M

Meiner, Felix, 111

Meinhold, 119

*Mitteilungen über die Judenfrage
Vezi Judenfrage, Die*

Mohr, 63, 68

N

*Nachrichtenblatt des Reichsministeriums für
Volksaufklärung und Propaganda*, 61

Nationale Verlagsgesellschaft, 84

Nationalsozialistische Bibliographie, 199

Nationalsozialistische Monatshefte, 19, 29,
31, 60, 95, 117, 118, 120, 122

Neues Bauerntum, 72

Nibelungen-Verlag, 84, 109

Nordland-Verlag, 84, 119, 195

NS Briefe, 55

O

- O.K., 198
Oldenbourg, 22, 69
Osteuropa, 22, 110
Ost-Europa-Verlag, 22
Ostland, 123, 133, 137, 138, 139, 141, 142, 145, 154, 155, 166, 173, 175, 180, 182, 187, 208

P

- Parteirichter, Der, 87
Politischer Dienst, 190
Propaganda-Parole, 134

Q

- Quelle und Meyer, 24, 38
Question Juive en France et dans le Monde, La, 131

R

- Raumforschung und Raumordnung, 71, 72, 116, 163
Regime Fascista, 130
Reich, Das, 189
Reich-Volksordnung-Lebensraum, 119
Reichsgesetzblatt, 106, 147, 155
Réveil du Peuple, 213
Rheinische Blätter, 96
Rinecker, Alfred, 83

S

- Scherl, 159
Scheur, Gebrüder, 23, 63
Schlieffen-Verlag, 47
Schulungsbrief der NSDAP, 120
Schwarzhäupter-Verlag, 164
Stalling, 114
Stollberg, 41, 152, 239
Stubenrauch, 126

T

- Teubner, 52, 123
Tevere, 130
Thieme, Georg, 35
Titz, 209
Triltsch, 87

V

- Vahlen, 22, 42, 119
Vallechi, 130
Verbandsmitteilungen, 65
Vergangenheit und Gegenwart, 52, 85
Verordnungsblatt des Generalgouverneurs für die besetzten polnischen Gebiete, 92
Völkischer Beobachter, 29, 54, 57, 78, 92, 96, 103, 105, 111, 114
Volk im Osten, 199
Volk und Rasse, 172, 173
Volk und Reich, 116
Volksforschung, 164
Vowinkel, Kurt, 71

W

- Weicher, 125
Welt-Dienst, 110, 132, 203, 209, 214
Weltkampf, 15, 18, 29, 40, 51, 64, 77, 84, 86, 87, 91, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 102, 105, 106, 107, 111, 112, 130, 131, 132, 150, 198, 199, 208, 242
Weltkampf, Der, 18, 29, 84, 86, 87, 99
Wigand, Georg, 64, 65, 66
Wille und Macht, 55
Winter, Carl, 18, 68, 74
Wittich, L.C., 84

Z

- Zeitschrift der Akademie für deutsches Recht, 42
Zeitschrift für deutsche Kulturphilosophie, 25
Zeitschrift für die gesamte Staatswissenschaft, 36
Zeitschrift für Ethnologie, 68
Zeitschrift für Geopolitik, 71, 73, 83, 92, 111, 114, 118, 124, 125
Zentralblatt für Bibliothekswesen, 61, 94
Zentralverlag, 20, 78

Cuprins

Prefață la ediția a doua (Martin Gilbert)	5
---	---

PLANURI ȘI PREGĂTIRI

I. Prezentarea problemei	13
II. Intelectualitatea germană între 1918 și 1933. Primii ani ai regimului lui Hitler	17
III. Cum au intrat intelectualii în tabăra nazistă	23
IV. Alfred Rosenberg, apostolul rasismului	28
V. Știința raselor : Eugen Fischer, Ernst Rüdin și alții	32
VI. Științele politice și juridice : Hans Frank, Carl Schmitt și alții	40
VII. Începuturile noii științe antievreiești : Gerhard Kittel	43
VIII. Walter Frank. <i>Das Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschlands</i> (Institutul de Istorie al Reich-ului Noii Germanii)	48
IX. <i>Das Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschlands</i> între 1935 și 1938. Wilhelm Grau	52
X. <i>Das Reichsinstitut für Geschichte des neuen Deutschlands</i> între 1938 și 1941, sub conducerea lui Hess, Streicher și Keitel	55
XI. <i>Das Institut zum Studium der Judenfrage</i> (Institutul pentru Studierea Chestiunii Evreiești, înființat de Goebbels). Wilhelm Ziegler	59
XII. Walter Grundmann. <i>Das Institut zur Erforschung des jüdischen Einflusses auf das deutsche kirchliche Leben</i> (Institutul pentru Studierea Influenței Evreiești asupra Activității Bisericii din Germania)	62
XIII. Pregătiri de război : conceptele <i>popor</i> și <i>spațiu</i>	67
XIV. În ajunul războiului : Evreime = Bolșevism. Peter-Heinz Seraphim	74
XV. Walter Gross. Pregătirea terenului pentru invazie. Profeția lui Hitler	77

EXPERIMENTE PE SCARĂ LARGĂ

XVI.	Evreii polonezi în mâinile germanilor. Evreime = Plutocrație	82
XVII.	Ghetoul în teoriile științifice și în realitate	87
XVIII.	Hans Frank și <i>Das Institut für deutsche Ostarbeit</i> (Institutul pentru Activitatea Germanilor în Est)	92
XIX.	Inaugurarea Institutului de Cercetări asupra Chestiunii Evreiești (<i>Institut zur Erforschung der Judenfrage</i>) din Frankfurt-pe-Main, creat de Rosenberg	94
XX.	Personalul, biblioteca și modul de organizare al Institutului din Frankfurt	98
XXI.	Sesiunea de comunicări de la Frankfurt din martie 1941. Intellectualii sprijină „Soluția europeană universală pentru chestiunea evreiască”	102
XXII.	Secretele propagandei antievreiești. Reprezentanții țărilor-satelit și ai statelor cucerite prezenți la conferința de la Frankfurt	108
XXIII.	Între capitularea Franței și atacul asupra Uniunii Sovietice. Conceptul de spațiu extins	114
XXIV.	Intellectualii sprijină asaltul asupra spațiului estic	120
XXV.	Încep pregătirile pentru exterminarea evreilor	124
XXVI.	Institutele de Studii Antievreiești create după modelele germane în Italia, Franța, Lituania, Croația, Ungaria și Danemarca	127
XXVII.	Începutul procesului de exterminare a evreilor în teritoriile din Europa de Est. Teoriile științifice apar din nou în ordinele <i>Wehrmacht</i> -ului	132
XXVIII.	Procedura de exterminare urmată până la sfârșitul anului 1941. Conflictul dintre interesul economic și țelurile politice	137
XXIX.	După Pearl Harbor. Noile sarcini ale cercetătorilor germani : evreii reprezintă legătura între plutocrație și bolșevism	148

EXECUTAREA PROGRAMULUI

XXX.	Evreii : singurul front unde bătălia poate fi câștigată. Exterminarea evreilor sub o conducere centralizată	153
XXXI.	Noi direcții de dezvoltare în studiile rasiale : remodelarea națională <i>versus</i> puritatea singelui	159

XXXII.	Remodelarea națională a letonilor și polonezilor	166
XXXIII.	Împărțirea polonezilor : remodelare, înrobire și exterminare	168
XXXIV.	Exterminarea evreilor continuă : revizuirii în teorie, consecvență în practică	172
XXXV.	Aspectele științifice ale fabricilor morții	182
XXXVI.	Demonizarea evreilor. Credința în demoni și înșelătoria pe față. Omorul ritual	188
XXXVII.	Textele de îndoctrinare publicate de <i>Wehrmacht</i> și de Ministerul Afacerilor Externe	193
XXXVIII.	Studiile științifice antievreiești în perioada „Amurgului Zeilor”	198
XXXIX.	Un congres internațional antievreiesc din anul 1944	202
XXXX.	Antisemitismul : o „armă secretă” declarată	216
XXXXI.	Rezumat și concluzii	220
	Facsimile după extrase	225
	<i>Indice de nume proprii și instituții</i>	243
	<i>Indice de edituri, reviste, ziare, alte publicații</i>	269

HISTORIA

«Principală teză a lui Max Weinreich este aceea că lumea universitară germană a oferit ideile și instrumentele care au condus la o vărsare de sânge fără precedent.

Prin implicațiile și prin prezentarea obiectivă a faptelor, *cartea aceasta este cea mai importantă analiză a fenomenului terorii naziste.*»

Hannah Arendt

«Bogăția materialului oferit și demersul inteligent oferă cititorului posibilitatea de a înțelege rolul pe care îl deține lumea universitară în totalitarism.»

Hans Kohn

«Scrișă imediat după război și adunînd o impresionantă bibliografie, lucrarea lui Max Weinreich dezvăluie sprijinul de care s-au bucurat nazismul și ramificațiile lui în viața intelectuală germană.»

Martin Gilbert

Max Weinreich (1893-1969) – cofondator, președinte și cercetător la YIVO Institute for Jewish Research. A fost bursier al Fundației Rockefeller la Yale. În 1947 a fost numit profesor la City College (New York), apoi a devenit profesor la University of California și la Columbia University.

Editura POLIROM

ISBN 973-683-556-1

9 789736 835568